

Bundel - PS-vergadering van 6 februari 2023

Agenda bijlagen

Besluitenlijst PS 06-02-2023 -vastgesteld-

Notulen PS 06-02-2023 -vastgesteld-

Agenda PS 06-02-2023 -gewijzigd-

Spreektijden PS 06-02-2023

Plattegrond Statenzaal

- 1 Opening en mededelingen.
- 2 Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.
 - M1-2023 VERWORPEN - SP-PvdD-PvdO - De energievoorziening in handen van Noord-Holland
 - M2-2023 AANGEHOUDEN - SP - Energiecompensatie verenigingen, cultuurinstellingen en maatschappelijke voorzieningen oormerken
 - M3-2023 AANGEHOUDEN - CDA - Helderheid reclameafspraken
 - M4-2023 VERWORPEN - NNH.-PvdO - Aanstellen vertrouwenspersoon voor Statenleden
 - M5-2023 VERWORPEN - ChristenUnie - Tegemoetkoming streekvervoer vanwege stakingen
- 2.a Afscheid Statenlid Forum voor Democratie.
- 2.b Beëdiging en installatie Statenlid Forum voor Democratie.
- 2.c Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

Het Statenlid dat een verzoek tot het houden van een actualiteit wil doen, dient dit verzoek in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 12.00 uur.

 - 2023-02-06 Actualiteit PvdD Houdbaarheid vergunning Tata's Kookgasfabriek 2
 - M6-2023 VERWORPEN - PvdD - Actualiteit Tata Steel - Alles op alles zetten om de vergunning van meest vervuulende deel Tata Steel dit jaar in te trekken
 - M7-2023 VERWORPEN - PvdD-SP-CU - Actualiteit Tata Steel - Provinciale enquête rol van Provincie dossier Tata Steel
 - M8-2023 AANGEHOUDEN - JA21 - Actualiteit Tata Steel - Onafhankelijk onderzoek inzake meldingen en toezicht Kookgasfabriek II
- 3.a Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.
- 3.b Lijst geheimhouding PS.

De lijst geheime stukken PS is geactualiseerd na de PS-vergadering van 19 december jl. conform voordracht 61-2022.

 - 2023-02-06 Lijst geheime stukken PS
- 4 Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 19 december 2022.

Op verzoek van fractie PvdA zijn er een paar wijzigingen doorgevoerd (geel gearceerd) op pagina's 31 en 34.

 - Besluitenlijst PS 19-12-2023 -vastgesteld-
 - Notulen PS 19-12-2023 -gewijzigd vastgesteld-
- 5 Vaststelling Strategische Statenagenda.
 - StrA cie M&B voor PS 6 februari 2023
 - StrA cie EFB voor PS 6 februari 2023
 - StrA cie RWK voor PS 6 februari 2023
 - StrA cie NLG voor PS 6 februari 2023
- 6 Vaststelling lijst ingekomen stukken.
 - 2023-02-06 PS Ingekomen stukken december 2022
 - 2023-02-06 PS Ingekomen stukken 1 t/m 25 januari 2023
- 7 Voortgangslijst van moties.
 - 2023-02-06 Lijst moties memo PS-afdoeningsvoorstellen -gewijzigd-
 - 2023-02-06 Lijst moties PS

- 8 Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.
Indien de commissie of het presidium besluit dat het een hamerstuk is, dan wordt het punt bij de hamerstukken gevoegd.
- 8.a Benoeming Accountant (VD-01).
2023-02-06 Voordracht 01 Benoeming accountant PS
- 8.b (Punt 8b is onthamerd en wordt behandeld als punt 10a.)
- 9 Actualisatie Reglement van Orde PS en Statencommissies Noord-Holland 2015 (VD-03).
Bijlage - Reglement van Orde 2015 voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland
2023-02-06 Voordracht 03 Wijziging Reglement van Orde PS en Statencommissie 2015
Advies cie EFB op Actualisatie Reglement van Orde PS en Statencommissie
A1-2023 INGETROKKEN - PvdD-PvdO - amendement aanpassing RvO artikel 56
A2-2023 INGETROKKEN - PvdD - amendement Rondvraag gelijktrekken met Vragenuur
A3-2023 VERWORPEN - PvdO - amendement aanpassing RvO artikel 61
A4-2023 VERWORPEN - PvdO - amendement aanpassing RvO artikel 43a
- 10 Initiatiefvoorstel ChristenUnie "Stimulering Grijs- en regenwatersystemen" (NR-04).
De ChristenUnie heeft in oktober 2022 het initiatiefvoorstel "Stimulering grijs- en regenwatersystemen" ingediend. GS heeft op 30 november per brief een reactie gestuurd. Naar aanleiding van de bespreking in de commissie NLG van 16 januari jl. heeft de ChristenUnie een kleine aanpassing gedaan om duidelijk te maken dat een inventarisatie van de mogelijkheden om grijs- of regenwatersystemen toe te passen in provinciaal vastgoed alleen aan de orde is bij nieuwbouw of grootschalige aanpassing. In de definitieve versie van het initiatiefvoorstel is de gewijzigde tekst op de laatste pagina rood gemarkeerd.
Dossier 11435 voorblad
Brief GS aan PS over initiatiefvoorstel Christenunie over grijs- en regenwatersystemen
2022 6-a GEWIJZIGD Initiatiefvoorstel CU Stimulering grijs- en regenwatersystemen -online versie-
VERWORPEN 2023-02-06 Ontwerpbesluit 04 Initiatiefvoorstel Stimulering grijs- en regenwatersystemen
Advies cie NLG 16-01-2023 Initiatiefvoorstel Stimulering Grijs en regenwatersystemen
- 10.a Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland (VD-02).
Begeleidende mail Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland_Geredigeerd
Begeleidende brief PS Eindrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland
Eindrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland
5-minutenversie Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland
2023-02-06 Voordracht 02 Rapport Randstedelijke Rekenkamer Bouwen aan regie
Advies cie M&B 23-1-2023 bij Voordracht Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid
NH
- 11 Vragenuur.
Het Statenlid dat tijdens het vragenuur mondelinge vragen wil stellen, dient deze vragen in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 13.00 uur.
2023-02-06 PS Mondelinge vragen PvdA Inzicht in aantal stikstofvergunningen
2023-02-06 PS Mondelinge vragen SP Gebruik van Het Twiske
2023-02-06 PS Mondelinge vragen SP Camping Sandevoerde ongelooft alom
- 12 Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.
- 13 Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.
- 14 Sluiting.

Besluitenlijst PS -vastgesteld-

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering : **6 februari 2023**
Voorzitter : dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier : mw. K. Bolt
Vergaderstukken : online beschikbaar [PS 06-02-2023](#)

1. **Opening en mededelingen.**

Afwezig zijn dhr. Kohler (JA21), dhr. Koyuncu (DENK) en gedeputeerde Loggen.

2. **Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.**

- Hamerstuk 8b inzake “Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland” wordt als bespreekpunt 10a behandeld.
- PS heeft ingestemd met het behandelen van een actualiteit ingediend door fractie PvdD inzake “Houdbaarheid vergunning Tata’s Kookgasfabriek 2”.
De actualiteit wordt behandeld bij agendapunt 2c.
- Er zijn 3 sets mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door:
 - fractie PvdA inzake “Inzicht in aantal stikstofvergunningen”;
 - Fractie SP inzake “Gebruik van Het Twiske”;
 - Fractie SP inzake “Camping Sandevoerde, ongeloof alom”.
- Er zijn 5 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
 - **M1-2023** door fracties SP, PvdD en PvdO inzake “De energievoorziening in handen van Noord-Holland”;
 - **M2-2023** door fractie SP inzake “Energiecompensatie verenigingen, cultuurinstellingen en maatschappelijke voorzieningen oormerken”;
 - **M3-2023** door fractie CDA inzake “Helderheid reclameafspraken”;
 - **M4-2023** door fracties N-NH. en PvdO inzake “Aanstellen vertrouwenspersoon voor Statenleden”;
 - **M5-2023** door ChristenUnie inzake “Tegemoetkoming gebruikers streekvervoer vanwege stakingen”.

De stemming over deze moties is uitgewerkt bij agendapunt 13.

De gewijzigde agenda wordt vastgesteld.

2a. **Afscheid Statenlid fractie Forum voor Democratie.**

Statenlid mw. Vastenhouw (FvD) heeft per 1 januari 2023 haar Statenlidmaatschap opgezegd vanwege verhuizing naar een andere provincie en wordt vandaag opgevolgd. PS heeft in de vergadering afscheid genomen van mw. Vastenhouw.

2b. Beëdiging en installatie Statenlid fractie Forum voor Democratie.

Dhr. Baudet (FvD) wordt voorgedragen en benoemd tot Statenlid van de Provincie Noord-Holland. Hij heeft in handen van de voorzitter de eed afgelegd.

2c. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming PS).

De actualiteit ingediend door fractie PvdD inzake “Houdbaarheid vergunning Tata’s Kookgasfabriek 2” is behandeld.

Er zijn 3 moties ingediend, waarvan er 2 zijn verworpen en 1 is aangehouden.

- **M6-2023** door fractie PvdD inzake “Tata Steel; alles op alles zetten om de vergunning van meest vervuilende onderdeel van Tata Steel dit jaar in te trekken” is verworpen. Voor 5 en tegen 48 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, PvdO en fractie Baljeu.
 - Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen motie 6 te stemmen; is ervoor dat daar maximaal voor ingezet wordt, maar wil nu eerst het proces afwachten waar de provincie nu mee bezig is en zal nu dus tegen deze motie stemmen terwijl de fractie wel eens is met het doel.
 - Fractie JA21 wenst aantekening tegen motie 6 te stemmen; had het dictum van de motie graag anders gezien; steunt het voorstel van inzet op meer externe experts, maar vindt dat deze motie vooruit loopt op die uitkomst en stemt dus tegen.
- **M7-2023** door fracties PvdD, SP en ChristenUnie inzake “Provinciale enquête naar rol provincie in dossier Tata Steel” is verworpen. Voor 17 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, PvdO en fractie Baljeu.
 - Fractie JA21 wenst aantekening voor motie 7 te stemmen; geeft aan dat het vervelend zou zijn als we het zo moeten doen gezien de tijd en het geld rovende proces, maar deze motie vraagt om oriëntatie rondom het proces en daar stemt de fractie voor.
- **M8-2023** door fractie JA21 inzake “Onafhankelijk onderzoek inzake meldingen en toezicht Kookgasfabriek 2” is aangehouden.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

Er is geen geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen.

3b. Lijst geheimhouding PS.

De lijst wordt voor kennisgeving aangenomen.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 19 december 2022.

In de notulen van de vergadering van PS 19 december 2022 is op verzoek van fractie PvdA een aantal wijzigingen doorgevoerd op pagina’s 31 en 34.

In amendement A68-2022 van PS 19 december 2022 is sprake van een kennelijke verschrijving. Het nummer 2007-06 moet zijn 2017-06. Dit is aangepast in de besluitenlijst. De notulen en de besluitenlijst van 19 december 2022 zijn met in achtneming van deze wijzigingen vastgesteld.

5. **Vaststelling Strategische Statenagenda.**
De strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.
6. **Vaststelling lijst ingekomen stukken.**
De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.
7. **Voortgangslijst van moties.**
De lijst moties wordt vastgesteld.
8. **Hamerstukken.**
- 8a. **Benoeming Accountant.**
Voordracht 1-2022
- 8b. *Hamerstuk 8b (Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland, voordracht 2-2023) wordt behandeld als bespreekpunt 10a.*

Het besluit behorende bij punt 8a is aangenomen en is bij de hamerstukken van deze vergadering op de website [gepubliceerd](#).

9. **Actualisatie Reglement van Orde PS en Statencommissies Noord-Holland 2015.**
Voordracht 3-2023

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Kohler (JA21) en dhr. Koyuncu (DENK) zijn afwezig.

Er zijn 4 amendementen ingediend, waarvan er 2 zijn ingetrokken en 2 zijn verworpen:

- **A1-2023** door fracties PvdD en PvdO inzake “Beeldend debat” is ingetrokken.
- **A2-2023** door fracties PvdD inzake “Rondvraag gelijktrekken met Vragenuur” is ingetrokken.
- **A3-2023** door fractie PvdO inzake “Amendement aanpassen artikel 61 duo-commissieleden” is verworpen. Voor 5 en tegen 48 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, PvdO en 1 lid van fractie SP stemt voor (*mw. Bouhlel***).
***mw. Bouhlel (SP) heeft per abuis voor gestemd, fractie SP wordt geacht tegen amendement A3 te stemmen.*
- **A4-2023** door fractie PvdO inzake “Amendement aanpassen artikel 43a nota van wijziging” is verworpen. Voor 7 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PVV en PvdO.

Er zijn geen moties ingediend.

Voordracht 3-2023 “Actualisatie Reglement van Orde PS en Statencommissies Noord-Holland 2015” is aangenomen.

Voor 51 en tegen 2 stemmen. Tegen stemt de fractie PvdO en 1 lid van PvdA stemt tegen (*mw. De Vries*). Het [besluit 3-2023](#) behorende bij de voordracht is bij agendapunt 9 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

10. Initiatiefvoorstel ChristenUnie “Stimulering Grijs- en regenwatersystemen”. Nummer 4

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Kohler (JA21) en dhr. Koyuncu (DENK) zijn afwezig.

Het initiatiefvoorstel van ChristenUnie is behandeld. Er zijn geen moties of amendementen ingediend.

Initiatiefvoorstel ChristenUnie nummer 4-2023 “Stimulering Grijs- en regenwatersystemen” is verworpen.

Voor 13 en tegen 39 stemmen. Voor stemmen de fracties CDA, PvdD, SP, ChristenUnie, PvdO en 1 lid van VVD stemt voor (*dhr. Roosendaal*).

Dhr. Steeman (D66) onthoudt zich van stemmen.

- Fractie PVV wenst aantekening tegen het ontwerpbesluit initiatiefvoorstel nummer 4 te stemmen; ziet bij geen van de deelbesluiten een rol voor de provincie weggelegd.

10a. Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland. Voordracht 2-2023

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Kohler (JA21) en dhr. Koyuncu (DENK) zijn afwezig.

Er zijn geen moties en amendementen ingediend.

Voordracht 2-2023 “Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland” is aangenomen.

Voor 52 en tegen 1 stem. Tegen stemt de fractie PvdO.

Het [besluit 2-2023](#) behorende bij de voordracht is bij agendapunt 10a van deze vergadering op de website gepubliceerd.

11. Vragenuur.

- De mondelinge vragen ingediend door fractie PvdA inzake “Inzicht in aantal stikstofvergunningen” zijn niet door GS beantwoord, omdat over hetzelfde onderwerp ook schriftelijke vragen zijn ingediend door fractie D66. GS zal eerst de schriftelijke vragen beantwoorden.

- De mondelinge vragen ingediend door fractie SP inzake “Gebruik van Het Twiske” zijn door gedeputeerde Zaal beantwoord.
- De mondelinge vragen ingediend door fractie SP inzake “Camping Sandevoerde, ongeloof alom” zijn door gedeputeerde Olthof beantwoord.

12. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

GS heeft advies gegeven op de 5 moties Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 zijn ingediend.

13. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

Totaal aanwezig bij stemming: 53 leden.

Dhr. Kohler (JA21) en dhr. Koyuncu (DENK) zijn afwezig.

De stemmingen met betrekking tot voordracht 3 (punt 9), initiatiefvoorstel 4 (punt 10) en voordracht 2 (punt 10a) zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

De stemmingen moties Vreemd aan de Orde van de Dag:

Er zijn 5 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend, waarvan er 2 zijn ingetrokken en 3 zijn verworpen:

- **M1-2023** door fracties SP, PvdD en PvdO inzake “De energievoorziening in handen van Noord-Holland” is verworpen. Voor 8 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, PvdO en fractie Baljeu.
 - Fractie GroenLinks wenst aantekening tegen motie 1 te stemmen; vindt het idee van een provinciaal energiebedrijf best wel interessant; heeft ook in het verkiezingsprogramma het onderzoek naar een provinciaal warmtebedrijf opgenomen, maar vindt het een te groot onderwerp om het nu met een motie vreemd te regelen en stemt daarom tegen.
- **M2-2023** door fractie SP inzake “Energiecompensatie verenigingen, cultuurinstellingen en maatschappelijke voorzieningen oormerken” is aangehouden.
- **M3-2023** door fractie CDA inzake “Helderheid reclameafspraken” is aangehouden.
- **M4-2023** door fracties N-NH. en PvdO inzake “Aanstellen vertrouwenspersoon voor Statenleden” is verworpen. Voor 6 en tegen 47 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, PvdO, fractie Baljeu en N-NH.
 - Fractie PvdA wenst aantekening tegen motie 4 te stemmen; kan zich voorstellen dat als er situaties zich voordoen het toch goed is om een vertrouwenspersoon te hebben, maar snapt ook dat het wat doordenk-werk vergt hoe dat precies in te richten; is blij met de toezegging die er is om daarover na te denken en heeft begrepen dat bij het inwerkprogramma hierop terug gekomen zal worden; ziet geen reden om de motie te steunen.
 - Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen motie 4 te stemmen; vindt dit ook een goed idee om dit te verkennen en zou dan ook willen aanraden om daar ook een Statenlid bij te betrekken; vindt het een beetje snel gaan om dit nu via een motie te doen maar wil het wel op de agenda houden.

- **M5-2023** door fractie ChristenUnie inzake “Tegemoetkoming gebruikers streekvervoer vanwege stakingen” is verworpen. Voor 8 en tegen 45 stemmen. Voor stemmen de fracties CDA, PvdD en ChristenUnie.
 - Fractie D66 wenst aantekening tegen motie 5 te stemmen; meldt dat een staking een drukmiddel is om wat te laten voelen en om daarmee duidelijk te maken wat het belang van streekvervoer is als je duidelijk laat zien wat er gebeurt wanneer dat er niet is. Om hier compenserende maatregelen voor te vragen beïnvloedt dat stakingsmiddel en haalt op zijn minst deels de angel van het middel eruit wat de fractie betreft en stemt om die reden tegen de motie.

14. Sluiting

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 6 februari 2023.

Notulen -vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum statenvergadering	:	6 februari 2023
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	statenlid N.M. van der Waart
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder - statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

- 5 Mw. S. Abdi (PvdA), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. T.H.B. Baudet (FvD), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), mw. I.A. Bezaan (PVV), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. Bouhlel-Lascaris (SP), Statenlid M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid J.W. Dulfer (GL), Statenlid Er (GroenLinks), mw. G. Van Geffen (N N-H.), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66), Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. Van Hooff (PVV), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid I. Kostić (PvdD), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), Statenlid F.A.S. Zoon (PvdD).

20 **Afwezig:** dhr. Kohler (JA21), dhr. Koyuncu (DENK).

Agenda

1. Opening en mededelingen. (2)
2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden. (2)
- 2.a. Afscheid Statenlid Forum voor Democratie. (4)
- 2.b. Beëdiging en installatie Statenlid Forum voor Democratie. (5)
- 2.c. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten). (5)
- 3.a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding. (14)
- 3.b. Lijst geheimhouding. (14)
4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 19 december 2022. (14)
5. Vaststelling Strategische Statenagenda. (14)
6. Vaststelling lijst ingekomen stukken. (14)
7. Voortgangslijst van moties. (14)
8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk. (14)
9. Actualisatie Reglement van Orde PS en Statencommissies Noord-Holland 2015 (VD-03). (15)
10. Initiatiefvoorstel ChristenUnie "Stimulering Grijs- en regenwatersystemen" (NR-04). (21)
- 10.a. Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland (VD-02). (33)
11. Vragenuur. (36)
12. (41)

Paginanummer:

13. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag. (43)
14. Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordrachten. (47)
Sluiting.

25 **1. Opening en mededelingen**

30 De **VOORZITTER**: Geachte aanwezigen, beste statenleden, ambtelijke ondersteuning en publiek. Welkom! Ik open de vergadering op 6 februari 2023 en verzoek u om uw mobiele telefoons tijdens de vergadering op stil te zetten. Uiteraard nogmaals welkom aan onze statenleden en de belangstellenden zoals ik al aangaf, alsmede het publiek en degenen die ons volgen via de website en live meekijken.

35 In het kader van de mededelingen kan ik u mededelen, dat bericht van verhindering is ontvangen van de volgende leden: de heer Köhler van JA21 en de heer Koyuncu van DENK en gedeputeerde Loggen is ook deze middag niet aanwezig.

2. Regeling van werkzaamheden, vaststellen primus bij hoofdelijke stemming en vaststelling van de agenda.

40 De **VOORZITTER**: Kom ik bij agendapunt 2. Dat is de regeling van onze werkzaamheden. Zoals u weet stellen we de primus vast, daar waar hopelijk de stemming aanvangt, mocht dat noodzakelijk zijn. En dit bingonummer is gevallen op nummer 29. Dat is statenlid Cardol van GL.

45 Dan gaan we verder met het vaststellen van de agenda.
De fractie PvdD heeft een verzoek tot het houden van een actualiteit ingediend, conform artikel 48 RvO, gaat over "Houdbaarheid vergunning Tata's Kooksgasfabriek 2". Het presidium heeft hier positief op geadviseerd. We zullen daar dus niet over gaan stemmen en zullen deze gaan behandelen bij agendapunt 2c.

50 Er zijn ook mondelinge vragen ingediend door de fractie PvdA inzake "Inzicht in aantal stikstofvergunningen", de fractie SP inzake "Gebruik van Het Twiske" en de fractie SP inzake "Camping Sandevoerde".

55 Deze vragen komen bij het Vragenuur aan het einde van de vergadering aan de orde.

De fractie van de SP heeft aangekondigd om twee moties vreemd te zullen indienen en ik nodig mevrouw Alberts uit om deze hier nu te komen toelichten. Ik zie u in een keer huppelend hiernaar toekomen. Dat is een goed begin van de vergadering.

60 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Dank u wel voorzitter. Ik doe eerst de motie vreemd welke heet "Energie compensatie verenigingen, cultuurstellingen en maatschappelijke voorzieningen oormerken". Punt is namelijk dat die instellingen nog steeds te maken hebben met een stijging van de energie en daar last van hebben gehad. Dit kan wel met 14,5 procent oplopen en wij vinden dus dat zij daar eigenlijk niet onder mogen lijden. En dus hebben wij een motie, waarvan ik het dictum voorlees, namelijk de aanvullende financiële middelen in te zetten voor steun aan maatschappelijke voorzieningen zoals sportverenigingen, ontspanningsverenigingen, wijk- en buurthuizen en cultuurstellingen, en deze middelen te oormerken in de voorjaarsnota 2023 en gaat over tot de orde van de dag. Gewoon dat dat geld vastzit en mensen er geen last van krijgen. De andere is wat ingrijpender, die gaat over de energievoorziening waar wij mee te maken hebben in dit land. In het verleden hebben wij natuurlijk gezien dat onze energiemaatschappijen verkocht zijn. Zo werd het provinciale energiebedrijf Nuon en later werd dat Vattenfall. En wij zitten nu met een aantal gevolgen daarvan en deze zijn niet mals. Wij vinden dat als wij zaken proberen op te lossen dat wij toch vaak binnen de lijntjes blijven

75 kleuren. Er wordt dan bijvoorbeeld gezegd dat wanneer er mensen zijn die maatregelen nemen
om hun huis te verbeteren, dat we dat wel willen subsidiëren. Dit is allemaal harstikke goed en
hebben dit dan ook gesteund, maar het gekke is eigenlijk dat dat allemaal individueel geregeld
is. Wij geven weliswaar vanuit de provincies subsidie maar we geven het aan individuen. Terwijl
80 je zou zeggen: energievoorziening is van iedereen, dat zou je collectief moeten regelen. Dus
hebben wij een voorstel en de titel van de motie is "Energievoorziening in handen van Noord-
Holland". In het kader van wat ik net schetste verzoeken wij gedeputeerde zaak Staten te laten
onderzoeken hoe de publieke belangen in de provincie energievoorziening beter geborgd
kunnen worden bijvoorbeeld met het oprichten van provinciaal energiebedrijf en dat onderzoek
te voorzien van een advies, een appreciatie en deze aan de Provinciale Staten uit te doen
85 toekomen uiterlijk voor het zomerreces. Dus wat moet er nou gebeuren als je dat wil gaan
doen? Dat is eigenlijk waar deze motie om vraagt. Wij zullen dus niet meteen zeggen dat het
moet. Dat willen wij wel maar we moeten ook weten hoe de provincie dit wil en kan
onderzoeken.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Beide moties zijn ondertekend en maken onderdeel uit van onze
beraadslaging.
90 Ik geef nu het woord aan mevrouw Koning van CDA, welke ook een motie vreemd zal indienen.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Dank u wel voorzitter. "De provincie Noord-Holland kan vlees
en vis niet zomaar verbieden" kopte het NRC op 5 januari 2023. Via een motie met het nummer
M256 is door de Provinciale Staten ingestemd met een verbod op reclames van fossiele
brandstoffen, vlees en vis in OV-bushaltes. Het CDA heeft destijds tegen de motie gestemd,
95 maar de meerderheid was dus voor. Voorafgaand aan dat besluit was geen enkele inhoudelijke
discussie over dat verbod gevoerd. Los van het feit dat je voor- of tegenstander bent van het
dergelijke reclameverbod bent, lijkt het nu de vraag te zijn of zo een reclameverbod juridisch
kan en of het wel uitvoerbaar is. Het is ook totaal onduidelijk welke reclames de provincie zou
willen verbieden. Vallen daar auto's onder? Vallen daar pizza's onder met ham? Soep met
100 soepballen? Reclames van reisbureaus? Reclames van HelloFresh? Reclames voor honden- en
kattenvoer? Wat willen wij wel toestaan en wat willen wij niet toestaan? De implicaties en het
effect van de motie is totaal onduidelijk. En als belangrijkste wordt door verschillende experts
en in diverse media aangegeven dat dit besluit niet of zeer beperkt uitvoerbaar is. Daarom is
het CDA van mening dat er moet worden onderzocht wat de implicaties en effecten zijn van
105 motie M-256. De uitkomsten van dit onderzoek moeten worden voorgelegd aan Provinciale
Staten. Het kan eigenlijk niet anders dan dat de uitvoering van de motie wordt opgeschort tot
dat het resultaat van het onderzoek is voorgelegd aan Provinciale Staten. Dat is dus ook wat wij
vragen. Wij zijn aangesteld als statenleden om weloverwogen beslissingen te maken, en ik denk
dat er niemand hier in de zaal zit die die taak zou willen veronachtzamen. Daarom verwachten
110 en hopen wij als CDA dat de Staten vandaag kunnen instemmen met het voorgestelde
onderzoek. Laten we met elkaar werken aan beleid dat getypeerd kan worden als
weloverwogen, onderbouwd en uitvoerbaar. Dan lees ik nog het dictum van de motie voor, dat
is: "te onderzoeken wat de implicaties en effecten zijn van motie M-256 uit 2022, de uitvoering
van motie M-256 op te schorten, de uitkomsten van dit onderzoek voor te leggen aan
115 Provinciale Staten". Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De betekende motie gaat ook onderdeel uitmaken van onze
beraadslaging. Ik geef nu het woord aan mevrouw Van Geffen van Namens Noord-Hollanders
voor het indienen van een motie vreemd met als titel "Aanstellen vertrouwenspersoon voor
statenleden".

120 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders): Dank u voorzitter en de motie is mede
namens Wil van Soest van de PvdO. Dit voorstel voor het aanstellen van een
vertrouwenspersoon voor leden van de Provinciale Staten sluit aan op de actualiteit. Een
wetsvoorstel van Kamerlid Senna Maatoug van GL om dit te verplichten voor alle organisaties is
kansrijk en dat is terecht. Er wordt veel schade aangericht door ongewenst gedrag. Deels door
125 het feit dat het voorkomt, maar evenzeer door het feit dat het onbespreekbaar is en dat degene
die het aanklaagt er zelf de schuld van krijgt. Op 14 januari was in Nieuwsuur de
regeringscommissaris voor dit onderwerp de PvdA-er Mariëtte Hamer. Het raakte me haar te
horen erkennen dat grensoverschrijdend gedrag tot langdurige schade lijdt. Ik heb zelf in

130 september 2021 in deze Staten een trauma opgelopen, waarvoor ik afgelopen zomer behandeld
ben, maar waarvan de schade zich nog steeds laat voelen. Normaal zou ik dit als strikt
vertrouwelijk beschouwen, maar dat is in dit geval niet mogelijk. Het heeft ten slotte
plaatsgevonden als onderdeel van mijn publieke functie in deze Staten. Bovendien wil ik dat er
135 iets veranderd. Ik wil dat statenleden in de volgende periode iemand hebben waar ze naartoe
kunnen gaan als hen iets dergelijks overkomt. Is dat niet een taak van de voorzitter van dit
huis? Deels. Zoals bij bedrijven vragen wij niet aan de voorzitter van het bestuur of aan de
president-commissaris om zelf die taak op zich te nemen. Integendeel: de politiek vraagt nu
zelfs dat zij een vertrouwenspersoon aanstellen. De gedachte is dat een bestuursvoorzitter juist
140 beter zijn of haar taak kan invullen als er vertrouwenspersonen zijn. Ook kan zo een trauma
eerder gesignaleerd worden, wat schadebeperkend werkt. Ik vraag je niet om medelijden maar
om verandering. Dat wij ervoor zorgen dat statenleden in de volgende periode hiermee niet op
deze manier hoeven te worstelen. Dat wij datgene wat ze van organisaties in de maatschappij
vragen ook zelf toepassen. Ik reken op u allen steun en in het bijzonder van GL als initiator van
het wetsvoorstel. En de PvdA als partij die de regeringscommissaris voor dit onderwerp levert.
Dank u wel.

145 De **VOORZITTER**: Gaat u hem nog inleveren, de motie? Anders was het een mooi praatje. Nu
maakt het deel uit van onze beraadslagingen. Dank u wel.

De laatste is de ChristenUnie, de heer Klein. Ik heb geen titel maar dit gaat u ongetwijfeld zelf
toelichten.

150 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja dat ga ik zeker toelichten. De titel is "Tegemoetkoming
gebruikers streekvervoer vanwege stakingen". Vandaag staakt opnieuw een groot deel van de
buschauffeurs. Dat is op zich voor behartenswaardige redenen zoals een te hoog ervaren
werkdruk en te lage vergoedingen, maar het is niet de eerste keer en ook de hele week zijn nog
stakingen aangekondigd. Dit heeft grote impact op de bereikbaarheid van dorpen, regio's en
155 steden. Het pijnlijke van deze staking is, dat juist mensen die wat meer kwetsbaar zijn, zoals
bijvoorbeeld ouderen of mensen met een beperking en ook scholieren die afhankelijk zijn van
het OV, daarmee geraakt worden en niet naar winkels, ziekenhuis of school kunnen. De
provincie is natuurlijk de eerst verantwoordelijke voor het openbaar vervoer, het busvervoer in
de regio en de stakingen stralen daarmee ook op ons negatief af. Dit kan ertoe leiden dat
160 mensen besluiten om niet meer met het openbaar vervoer te rijden maar weer met de auto te
gaan. Dit zouden wij heel jammer vinden van Hollandse initiatieven die wij ontplooiën om de
modal shift te realiseren. We hebben daarom een motie waarin we GL verzoeken te
onderzoeken of er mogelijkheden zijn tot een tegemoetkoming aan de gebruikers van het
streekvervoer. Bijvoorbeeld door middel van een kortingsactie of het verloten van dagkaarten of
een ander creatief idee waar GS mee op de proppen kan komen. Deze motie wordt mede
165 ingediend door het statenlid Hollebeek van de Partij voor de Dieren.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ook deze maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen. Zijn er
nog andere partijen die moties vreemd aan de orde van de dag willen indienen? Zo niet, dan
weet ik dat er in ieder geval een ordevoorstel is vanuit de kant van Forum.

170 De heer **DESSING** (FvD): Ja dank u wel voorzitter, wij willen graag agendapunt 8b onthameren
om daar toch nog iets over te kunnen zeggen.

De **VOORZITTER**: Ja, dat is ook besproken in het presidium en dat zal worden behandeld als
agendapunt 10a. Dus 8b zal worden onthamerd en zal worden behandeld als 10a.

2a. Afscheid statenlid fractie Forum voor Democratie.

175 De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu bij agendapunt 2a. Het afscheid van een van onze
statenleden, fractielid van Forum voor Democratie. Mevrouw Vastenhouw zal vandaag formeel
afscheid nemen. Ze zal straks in haar opvolging worden voorzien. Ik zou willen voorstellen om
afscheid te nemen van mevrouw Vastenhouw, daarna het nieuwe statenlid te installeren en
180 daarna zal ik even kort de vergadering schorsen voor felicitaties. Dan wil ik verzoeken aan

mevrouw Vastenhouw of zij naar het midden van de zaal zou willen komen. Even kijken waar mevrouw Vastenhouw is. In het midden van de zaal.

Mevrouw Vastenhouw, beste Joyce,

- 185 Fijn dat je er bent. Het is toch goed gebruik om in deze Staten mensen welkom te heten maar ook weer, als ze voortijdig afscheid van ons nemen, daar ook weer afscheid van te nemen. Vandaag nemen we afscheid van jou als statenlid. Je was fractielid voor Forum voor Democratie. Jouw gedrevenheid bij thema's rondom directe democratie, was opvallend. Je hebt je meermalen op de jouw bekende manier in deze Statenzaal over dat onderwerp geroerd.
- 190 Je vond het belangrijk dat het provinciale referendum meer bekendheid zou krijgen. In jouw maidenspeech ging je in op een initiatiefvoorstel om de referendumverordening te wijzigen. Daarbij betoogde je dat besluitvorming meer van onderop moet komen, omdat daar ook de beste ideeën vandaan komen.
- 195 Met jouw kennis en de vastberadenheid om verandering te bewerkstellingen leverde je een belangrijke bijdrage aan het debat over het betrekken van inwoners en het functioneren van de overheid. Dat kwam duidelijk naar voren in de werkgroep burgerparticipatie. Ik zat er zelf bij en met jouw bijdragen hield je de werkgroep scherp en droeg je bij aan de verschuiving van de focus op participatie die de overheid zelf organiseert, naar een focus op het mogelijk maken van referenda.
- 200 Je bent in Overijssel gaan wonen, maar je komt vast nog eens terug naar onze provincie, ik weet niet of je daar ook politiek actief gaat worden misschien, maar Zandvoort, jouw favoriete plek hier. Dat zal vast een warm plekje in jouw hart houden. Joyce, ik wil jou namens alle collega's danken voor jouw inzet voor Noord-Holland, je heel veel geluk en gezondheid toewensen in Overijssel en nogmaals dank voor datgene wat jij hebt gedaan voor de Staten van Noord-
- 205 Holland. Dankjewel. En dan heb ik een cadeau! En dat is altijd aan mij om dat uit te reiken.

2b. Installatie en beëdiging statenlid fractie Forum voor Democratie.

De **VOORZITTER**: Dan komen we bij het beëdigen van het statenlid van de fractie van Forum voor Democratie. Overeenkomstig artikel 10 van het Reglement van Orde, heb ik tot lid van de Commissie van Onderzoek geloofsbrieven benoemd: mevrouw Van Meerten (VVD) als voorzitter, mevrouw Kuiper (CDA), statenlid Hollebeek (PvdD). Ik geef nu graag de voorzitter van de commissie, mevrouw Van Meerten, het woord.

215 Mevrouw **VAN MEERTEN**: Voorzitter, ter voldoening aan uw opdracht hebben wij onderzocht de geloofsbrieven en de daarbij behorende bescheiden die het benoemd verklaart lid de heer Baudet aan uw vergadering heeft toegezonden. Dat onderzoek heeft aangetoond dat blijkens het ingevolge artikel W7 tweede kieswet aan PS toegezonden afschriften van de besluiten van de voorzitter van het Centraal Stembureau voor de verkiezing van leden van de Provinciale Staten

220 van Noord-Holland van 6 februari 2023 tot lid van Provinciale Staten benoemd is verklaard, de heer Baudet fractie Forum voor Democratie. Wij stellen nu dan ook voor de heer Baudet als lid van Provinciale Staten van Noord-Holland toe te laten. Verder heeft de commissie kennisgenomen van de nevenfuncties van de kandidaat. De combinatie van het statenlidmaatschap en de nevenfuncties is altijd een punt van aandacht en is de verantwoordelijkheid van het statenlid zelf om de integriteit te bewaken.

225

De **VOORZITTER**: De commissie adviseert dus te besluiten om de heer Baudet (FvD) toe te laten als lid van uw Staten. Verlangt iemand hierover het woord? Zo niet: Dan is unaniem door u besloten de heer Baudet als lid van Provinciale Staten toe te laten. Ik ontbind de Commissie van

230 Onderzoek geloofsbrieven en dank de leden voor de verrichte werkzaamheden.

Aan de orde is nu de beëdiging van de heer Baudet. Ik wil verzoeken iedereen in de zaal te gaan staan. Mevrouw Vastenhouw (FvD) heeft per 1 januari jl. haar ontslag ingediend conform artikel X1, eerste lid van de Kieswet. Haar lidmaatschap wordt opgevolgd door de heer Baudet (FvD)

235 wiens installatie nu aan de orde is. Meneer Baudet ik stel u thans in de gelegenheid om de eed in mijn handen af te leggen. Ik verzoek u straks, als ik uw naam noem, onder het opsteken van de voorste twee aaneengesloten vingers van de rechterhand, uit te spreken de woorden: "Zo waarlijk helpe mij God Almachtig". Maar ik zal u eerst de formule van de eed voorlezen. "Ik zweer dat ik, om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch

240 middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of

beloofd". "Ik zweer dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen". "Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen".

De heer **BAUDET**: Zo waarlijk helpe mij God almachtig.

De **VOORZITTER**: Ik wens u alle geluk met uw statenlidmaatschap. Weliswaar kort, het zijn nog maar twee vergaderingen vanaf vandaag. Ik wil u vragen nog even te wachten, zodat ik het nieuwe statenlid eerst kan feliciteren en de bloemen kan overhandigen.

2c. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming van PS).

De **VOORZITTER**: Als alle statenleden weer gaan zitten dan heropen ik de vergadering. We waren aanbeland bij agendapunt 2c, actualiteiten. Deze actualiteit wil ik in 60 minuten afronden. De aangemelde sprekers hebben allemaal 3 minuten. GS heeft 15 minuutjes en dat is inclusief interrupties en antwoorden.

De fractie PvdD heeft een verzoek tot het houden van een actualiteit ingediend, conform artikel 48 RvO, inzake "Houdbaarheid vergunning Tata's Kooksgasfabriek 2". Een aantal sprekers hebben zich aangemeld: de heer Mantel (JA21), de heer Baudet (FvD), mevrouw Koning-Hoeve (CDA), statenlid Er (GL) en de heer Klein (ChristenUnie). En ik zie mevrouw De Groot (SP).

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, wij waren allemaal bij de inschrijftafel en daar mochten we ons niet aanmelden. Daar zeiden ze dat we gewoon allemaal 3 minuten de gelegenheid zouden krijgen om te spreken.

De **VOORZITTER**: Nee, nee hoor u bent nu aangemeld en de heer Leerink ook (PvdA), mevrouw Van Soest (PvdO). Dan zijn we aardig compleet en u zal begrijpen de heer Baudet zal zijn maidenspeech houden.

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Voorzitter, excuus. Voor mij geldt hetzelfde als wat mevrouw De Groot zei. Ik heb dus ook graag even spreektijd straks. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ja. Nou dan hebben we denk ik het rijtje compleet. Nog iemand? Niemand vergeten. Dan geef ik het woord aan statenlid Kostić om de actualiteit aan de orde te stellen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, staalfabrikant Tata Steel. Voor de mensen thuis die het niet weten of voor het nieuwe statenlid dat dit dossier nog niet goed kent: Tata Steel is de grootste vervuiler van Nederland, pal naast een natuurgebied en een dichtbevolkt gebied. Mensen in de regio hebben meer last van hun hart en luchtwegen en hebben tot 50 procent meer kans op kanker. Zij worden volgens het RIVM structureel blootgelegd aan te hoge concentraties kankerverwekkende stoffen. Omwonenden moeten wekelijks dikke lagen stof van hun vensterbanken en nachtkastjes vegen. Volgens het RIVM krijgen mensen onveilige hoeveelheden lood en kankerverwekkende stoffen binnen via dat neergedaalde stof. De jaarlijkse blootstelling aan lood bleek minstens het dubbele dat verantwoord is, onder andere als het gaat om kinderen die er neurologische schade door kunnen krijgen. De situatie is zelfs zo ernstig dat mensen vaak hun ramen niet kunnen openzetten en dat ouders hun kinderen niet altijd buiten kunnen laten spelen. Voorzitter, omwonenden hebben hierover jarenlang aan de bel getrokken en de provincie deed er niets aan. Hoewel we nu met een inhaalslag in de handhaving bezig zijn, durfde de provincie niet te doen wat nodig is. En wat nodig is, is de vergunning van het meest vervuilende en kankerverwekkende onderdeel namelijk Kooksfabriek 2 in te trekken. Deze Kooksfabriek 2 lekt al decennialang aan alle kanten gevaarlijke stoffen, ze overtreedt Europese regels als het gaat om schadelijke rauwe kooks. Het heeft meer dan twee jaar strijd van de omwonenden gekost voordat de provincie hierop ging handhaven. Inmiddels zijn er meerdere last onder dwangsommen opgelegd maar Tata blijft die regels schenden. In November is weer een overtreding geconstateerd. Inmiddels weten we nog steeds niet wat de provincie daar precies tegen gaat doen. Dus de vraag aan de GS: gaat u de vergunning voor de Kooksfabriek 2 intrekken? Wat gaat u doen met de meest recente overtreding als het gaat om grenswaarden

300 voor kankerverwekkende stoffen. Voorzitter, afgelopen week kwamen weer schandalen aan het licht bij het bedrijf. EenVandaag meldde dat de Kooksfabriek vanaf de bouw al fout in elkaar zat, lekte en rookte. Wij hebben daar een aantal vragen over:

305 1. Klopt het dat de provincie altijd al heeft geweten dat er een constructiefout was bij de Kooksfabriek 2?
-2. Is de provincie met de experts ook van mening dat de vijftig jaar oude Kooksfabriek 2 al zeker twintig jaar over datum is en dus rond de jaarwisseling gesloten had moeten worden?
3. Hoe kan het dat deze fabriek nog altijd in bedrijf is?
310 4. Klopt het dat al in 2012 binnen de provincie over sluiting van de Kooksfabriek 2 is gesproken en zo ja: hoe is dan het besluit gekomen om dat niet te doen?
5. Hoe kunt u achter het huidige toekomstplan van Tata Steel staan terwijl deze giftige stoffen en lekkende installatie vooralsnog tot 2030 blijft zitten?
En als laatste: hoelang vindt u het nog acceptabel om mensen in de gifdampen van de Kooksfabriek te laten leven?

315 Daarom de volgende motie. Wij verzoeken het college van de GS om extra externe experts in te schakelen om ervoor te zorgen dat de vergunning van de verouderde, vervuilende Kooksfabriek 2 dit jaar nog wordt ingetrokken.

320 En dan het laatste voorstel voorzitter. Het is hoe dan ook klip en klaar dat we grondig moeten onderzoeken welke rol de provincie in al die jaren precies heeft gespeeld in het dossier. Het Tata schandaal is groot en de enige manier om alles boven tafel te krijgen is om een start te maken met een provinciale onderzoekenquête. Een soort parlementaire enquête om de onderste steen naar boven te halen. Andere provincies hebben dit instrument ook al toegepast
325 en onze Provinciewet biedt daar gelegenheid toe. Daarom de volgende motie: "PS spreken zich uit, om zich op korte termijn met ambtelijke ondersteuning te gaan oriënteren op het toepassen van het recht van onderzoek volgens de Provinciewet (artikelen onder 51a tot en met f) met het doel om alle feiten op tafel te krijgen als het gaat om de rol van de provincie in het dossier Tata Steel". Voorzitter, we hebben het hier al heel lang over, we moeten verder kunnen komen dan te roepen dat gezondheid heel belangrijk is en zo snel mogelijk de Kooksfabriek 2 te moeten sluiten. Als de politiek nog het vertrouwen van burgers wil terugwinnen moeten we daad bij woord voegen. Dus daarom; steun ons voorstel.

335 De **VOORZITTER**: U bent door uw spreektijd heen. Wil u afronden? U gaat twee moties indienen en die maken onderdeel uit van de beraadslaging. Zoals ik u al zei, u bent door de spreektijd heen en dan ga ik het woord geven aan de statenleden die het woord hebben gevraagd. Dan begin ik bij de heer Mantel van Ja21.

340 De heer **MANTEL** (JA21): Voorzitter, dank u wel en dank aan de indieners van deze actualiteit. Voorzitter, onze fractie heeft een zevental vragen aan het college:

345 1. Sinds wanneer weet de toezichthouder van de constructiefout in de kookgasfabriek 2?
2. Sinds wanneer weet de toezichthouder dat de problemen zijn in de fabrieksprocessen van de Kookgasfabriek 2?
3. Heeft de toezichthouder nooit eerder verklaringen proberen te zoeken voor het lekken en het niet functioneren van de Kookgasfabriek 2?
4. Is het college van mening dat dat de omgevingsdienst voldoende grip heeft op de Kookgasfabriek 2? Graag een uitgebreid antwoord.
Is het college voornemens de beweringen van EenVandaag, zoals deze gesteld is grondig te onderzoeken en mee te nemen in de toekomstscenario's van Tata Steel?
350 En kan een constructiefout in de Kookgasfabriek 2 verklaren waarom een milieuverslag van Tata omtrent de uitstoot van PAK's tot een factor 1000 afwijkt van de in de omgeving daadwerkelijk aangetroffen stoffen?

355 Voorzitter, laatste vraag. Heeft de jurist die tijdens de uitzending van de Hofbar werd uitgenodigd door de gedeputeerde, ook contact opgenomen met de gedeputeerde? En zo ja, wat is daar de voortgang van en zo nee, is de gedeputeerde zelf bereid om contact op te nemen.

360 En voorzitter, dan dien ik graag een motie bij u in en daarna zijn wij in afwachting van de
antwoorden van de gedeputeerde. De motie luidt: "Onafhankelijk onderzoek inzake meldingen
en toezicht Kookgasfabriek 2". Waarvan het dictum luidt: Verzoekt gedeputeerde staten als
bevoegd gezag in samenwerking met de omgevingsdienst Noordzeekanaal gebied als
365 toezichthoudende instantie een onderzoek in te stellen naar ontvangen meldingen en
vastgestelde constructies en fouten in de Kookgasfabriek 2 sinds de opening daarvan. Daarbij
inzichtelijk te maken sinds wanneer het bevoegd gezag en de toezichthoudende instantie op de
hoogte is van processen en de mogelijke constructiefout in de Kookgasfabriek 2. En in de
toekomstscenario's van Tata Steel, de informatie van EenVandaag omtrent de Kookgasfabriek 2,
370 mee te nemen en in te zetten op zo snel mogelijke sluiting van die fabrieksonderdeel. Dank u
wel.

De **VOORZITTER**: Ja, keurig getekend. Ook dit maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.
Dan ga ik door naar de heer Baudet (FvD).

375 De heer **BAUDET** (FvD): Voorzitter, ambtsgenoten in de Provinciale Staten. Wat een plezier om
hier te zijn. Ik was hier voor het eerst als kleine man pianospelen bij het prinses Christina
Concours, in precies deze zaal en nu ben ik hier terug in een andere hoedanigheid. Het is mooi
om hier te zijn en ik vind het ook mooi dat ik mensen heb gezien met buttons, waarvan ik er
ook wel een zou willen. Daar staat op: tegen seksisme tegen racisme, en daar kan ik me
380 helemaal in vinden, dus misschien kan ik er zo meteen één bekomen. Ik zal naar aanleiding van
mijn installatie hier de komende twee maanden mijn best doen om een goed provinciaal
statenlid te zijn. Mijn aanwezigheid hier is kort, maar hopelijk daarom niet minder impactvol.
De motie waarover wij vandaag spreken, gaat over het vervroegd sluiten van één van de
fabrieken van het oude hoogovens bedrijf. Dat heet nu Tata Steel en de hele situatie rondom
385 Tata is exemplarisch, voor wat ik denk, dat de grote tragedie is van het Nederlandse bestuur
van de afgelopen decennia, waarbij wij steeds wel de lasten krijgen van allerlei
bedrijfsmogelijkheden, van allerlei maatschappelijke thema's maar eigenlijk nooit de lusten. Wij
hebben het gezien met KLM Air France, prachtig Nederlands bedrijf. Dat wordt dan een beetje
voor een habbekrats weggegeven aan de Fransen. We hebben nu wel de lasten, de kosten, de
390 maatschappelijke moeilijkheden van een eigen luchtvaartmaatschappij maar hebben niet meer
de voordelen van een eigen luchtvaartmaatschappij. Hetzelfde zag ik vorige week, toen ik het
Caribisch gebied van het Koninkrijk bezocht. Fantastische eilanden zou het de Dubai van
Nederland kunnen zijn, zou het Florida van Nederland kunnen zijn. Wat een mogelijkheden.
Allerlei mogelijkheden tot ontwikkeling, maar in plaats daarvan gaan we ons te buiten aan
395 eindeloze excuses, slachtofferdingen, enorme slavernij musea en dat soort dingen allemaal, erg
negatief dus. Het is allemaal subsidies maar alles wat tot bloei zou kunnen komen daar doen we
niets mee. Zo typerend. En dat is dus ook zo met Tata Steel. We hebben dus dat fantastische
bedrijf, zowat het beste van de wereld. Dat hebben we voor een habbekrats weggegeven aan
investeerders. Eerst aan het Verenigd Koninkrijk, daarna aan India. De winsten strijken we dus
400 niet meer op en vervolgens gaan we met de hele klimaatmystiek en de duurzame maffia tussen
de tien en twintig miljard euro aan kosten maken om te verduurzamen, terwijl het tussen de
200-400 miljoen zou kosten om die Kooksfabriek 2 reactor te herbouwen te herstellen,
helemaal schoon te maken en al die milieuproblemen op te lossen. Met andere woorden er
zouden nu 1000 windmolens moeten worden geplaatst met de gehele oppervlakte van de
405 gemeente Amsterdam om groen staal te ontwikkelen, wat natuurlijk helemaal niet kan en
onhaalbaar is. De belastingbetaler betaalt daarvoor via al die subsidies. De winsten gaan naar
India en de Nederlander heeft er dus helemaal niets aan. Wij zullen de moties trouwens niet
steunen, tuurlijk niet! Kooksfabriek 2 moet gewoon open blijven, we moeten investeren in een
wat schonere lucht. De problemen daar kan je makkelijk met een paar honderd miljoen
410 oplossen. Die miljarden in verduurzaming gaan we bijvoorbeeld investeren in mobiliteit,
leefomgeving, betere zorg voor de politie, gezondheidszorg, ouderenzorg, alles wat onze
provincie leefbaarder kan maken. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

415 De heer **KLEIN** (CDA): Ik realiseer me dat u meestal als stelregel hebt dat maidenspeeches niet
geïnterrupteerd mogen worden. Vandaar mijn stap terug.

420 De **VOORZITTER**: En terecht, want dat is ook zo. Het is een maidenspeech. Ik wilde u dat nog net zeggen, maar ik zag u weer teruglopen.

De heer **BAUDET** (FvD): Ik heb geen bezwaar

425 De **VOORZITTER**: Nee maar ik houd me toch graag aan die regel. Het was uw maidenspeech, u hoorde het tromgeroffel, dank. We gaan naar mevrouw Koning-Hoeve (CDA).

430 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, Tata's Kookgasfabriek 2 moet en gaat sluiten. Daar zijn we het over eens en we hebben op 14 januari dit onderwerp ook al behandeld in de commissie. Zo snel mogelijk betekent helaas niet dat morgen de vergunning ingetrokken kan worden, maar er ligt een plan voor de korte termijn. Tata gaat Kookgasfabriek 2 sluiten en heeft daarvoor het project Heracles aangevraagd. Het CDA staat daar positief tegenover. Wij vinden dat zeer belangrijk omdat toegewerkt wordt naar een schoon Tata. Tata wil zo snel als de vergunningen rond zijn, het project Heracles uitvoeren.

435 De **VOORZITTER**: Interruptie statenlid Kostić.

440 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja dank u wel. Ja, dank u wel. U zegt weer zo snel mogelijk en dat hebben we vaker gehoord. Voor u betekent dat dus 2030, want dat is het plan. Is hetgeen waar u achterstaat mensen nog tot 2030 in kankerverwekkende stoffen laten leven? Is dat waar het CDA voor staat?

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić dit was de eerste maar ook de laatste. U bent door uw spreektijd heen.

445 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, in mijn verdere betoog komt er een antwoord op uw vraag. Tata Steel gaat dus zo snel als de vergunningen rond zijn, het project Heracles starten en dan wordt de technologie vervangen door nieuwe technologie. Dan zal er ijzer worden geproduceerd op basis van waterstof. Dan worden de Kooks- en gasfabrieken gesloten. Wij hebben net als vele anderen al diverse malen aan de gedeputeerde gevraagd of dat sluiten van
450 de KGF2 alsjeblieft nog eerder kan dan voor 2030, maar ook vergunningtechnisch lijkt dat onmogelijk. De vergunningen voor dit project worden al gecoördineerd in procedure gebracht om zo snel mogelijk te handelen. PvdA, stop met doen alsof er hier in de Staten niets gebeurt. De afgelopen periode hebben wij hier als statenleden bijna maandelijks gesproken over Tata en er is zeer veel gebeurd om ervoor te zorgen dat Tata duurzaam en schoon gaat produceren, in
455 het belang van iedereen, maar zeker van de omwonenden. Het grote verschil tussen de PvdD en het CDA is dat u Tata wil sluiten en wij niet. Onze vraag aan GS, die wij nog hebben is: is er iets veranderd in de juridische kijk op data na de beweringen van Eén Vandaag?

460 De **VOORZITTER**: Dank u wel, het woord aan statenlid Er van GL.

465 Statenlid **ER** (GL): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, ook wij hebben de uitzending van EenVandaag over Tata gezien en zijn geschrokken van de uitspraken die daarin zijn gemaakt. De afgelopen vier jaar is er zo ontzettend veel informatie boven tafel gekomen dat je misschien zou verwachten, dat we toch wel inmiddels alles weten. Helaas blijkt dat weer niet het geval te zijn. Daarbij is het ook niet zo dat de berichten er milder op worden. De uitzending bevestigt opnieuw hoe vervuilend en ongezond de fabriek is en niet alleen de afgelopen jaren. Dit is hij al vanaf dag 1. Gelukkig zijn we inmiddels al bijna allemaal wel met elkaar eens dat Kooksfabriek 2 zo snel mogelijk moet sluiten. We horen daarom graag van de gedeputeerde hoe dat, hoe het staat met het juridisch onderzoek naar deze sluiting, of deze berichten gaan leiden tot
470 versnelling daarvan en in hoeverre de nieuwe informatie uit dit programma daarbij betrokken gaat worden. Waar we als GL nog wel onze vraagtekens bij hebben, zijn de uitspraken dat de provincie op de hoogte was van alle problemen, maar niet of niet tijdig heeft ingegrepen. We zijn dan ook benieuwd of het klopt dat de provincie al jarenlang bekend is met het feit dat de constructie van Kooksfabriek 2 niet deugde of deze specifieke informatie aanleiding heeft
475 gevormd tot handhaving en welke maatregelen als gevolg daarvan wel of niet zijn getroffen en waarom dat zo is. Dank u wel voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Klein van de ChristenUnie.

480 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, meneer de voorzitter, dat de Kooksgasfabriek 2 al lange tijd
aan het einde van zijn Latijn is, dat weten we allemaal en meerdere partijen ook. De
ChristenUnie heeft meermaals opgeroepen om alles in het werk te stellen om die
Kooksgasfabriek 2 zo snel mogelijk te sluiten. We zijn tevreden dat de provincie nu onderzoekt
of het mogelijk is om de vergunning in te trekken, want de uitstoot van schadelijke stoffen
485 moet zo snel mogelijk stoppen. Dat zijn we aan de omgeving verplicht en als FvD wil ik zeggen:
dat lukt niet door een paar miljoenen tegenaan te gooien. Dat hebben we jarenlang geprobeerd
en dat is niet effectief gebleken. We zullen echt een grotere stap moeten nemen. De reportage
van Eén Vandaag, vorige week, heeft echter weer een aantal nieuwe punten aan het licht
gebracht. Het zou al lange tijd bekend zijn geweest dat de fabriek niet goed is gebouwd. Dat
490 was bekend bij de toezichthouder en er zou besloten zijn om de fabriek langer open te houden
dan de economische levensduur, wetende van de gebreken. Mijn collega's hebben daar
verschillende vragen over gesteld.

De **VOORZITTER**: Interruptie de heer Baudet. Ik ben bang dat u anders te ver in uw stuk komt
495 en dan moet de heer Baudet terugrijpen.

De heer **BAUDET** (FvD): Dat zijn de beginnersfoutjes. Is de geachte afgevaardigde van GL ervan
op de hoogte dat

500 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): ChristenUnie, geen GL.

De heer **BAUDET** (FvD): De verschillen tussen die partijen zijn ook zo klein geworden. Is de
afgevaardigde van ChristenUnie er zich van bewust dat het volledig nieuw bouwen van
Kooksfabriek 2 geraamd wordt op tweehonderd miljoen? En dat daarmee alle oorspronkelijke
505 constructie fouten worden gecorrigeerd en dat het helemaal schoonmaken vier- tot vijfhonderd
miljoen zou kosten.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou, ten eerste, als er twee partijen op elkaar lijken en eentje op
GL, dan zou ik niet direct aan de ChristenUnie denken. Maar ik ben ervan op de hoogte dat als
510 we de Kooksgasfabriek 2 opnieuw zouden bouwen, dat we nog steeds staal maken met behulp
van kooks en dat is nou inherent een vervuילend proces en wij willen inzetten op een schoner
proces, een proces gebaseerd op waterstof, waardoor we die vervuiling echt de kop in kunnen
drukken. We hebben tot nu toe jarenlang geluisterd en gehoord dat er verbeterplannen zouden
komen. Er zijn ook verbeteringen gebeurd, maar de uitstoot van schadelijke stoffen speelt nog
515 steeds tot de dag van vandaag en wij kunnen de omwonenden van de fabriek het niet aandoen
dat zij in deze vervuiling blijven. Ik vertel dat wij ons zorgen maken over het nieuws en wij
vinden het belangrijk dat de onderste steen boven komt. En dan gaat het met name wat er in
het verleden allemaal gebeurd is rondom de Kooksfabriek twee in het toezicht. Wat is de rol
van de provincie geweest? Het gaat niet over onze inzet nu, maar over het verleden, en wij
520 dienen daarom samen met de PvdD de motie in waarin we uitspreken dat we graag willen kijken
naar het middel van een provinciale enquête: is dat een goed middel om die onderste steen
boven te krijgen? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan mevrouw De Groot van de SP.
525

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dank u, voorzitter. Inderdaad, de PvdD heeft eerder gevraagd om de
vergunning van Kooksfabriek 2 in te trekken en dat is volgens de SP ook dé manier om de
IJmond sneller gezond en schoon te krijgen. Zowel voor de gezondheid van de inwoners, zowel
voor de gezondheid van de werknemers als voor de gezondheid van de natuur. De SP heeft de
530 uitzending van EénVandaag, waar de PvdD, naar verwijst, ook gezien. Het is treurig dat een
Kooksfabriek, waar direct na de bouw ervan problemen op doen en die tot op heden zo lek is
als een mandje, nog steeds productie mag draaien. Wat ons nu opvalt is dat de mensen die nu
met dit slechte nieuws uit de kast komen, zoals een oud-medewerker een oud-directeur en een
oud-ambtenaar van de milieudienst van Noord-Holland, al die jaren hun mond hebben
535 gehouden, alsof ze in het verleden niet verplicht waren om de gezondheid van mens en natuur
te beschermen. Wat voor cultuur was er in het verleden bij Hoogovens Corus / Tata Steel en wat

voor cultuur was er bij de milieudienst van Noord-Holland? Ook op opvallend is het volgende: een oud-medewerker zegt: er waren zelfs oud collega's bij die eerder in de Kooksfabriek gewerkt hadden en die later bij de toezichthouders zijn gaan werken. Nu is blijkbaar het omgekeerde aan de orde. Een ervaren milieu-inspecteur die namens de omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied toezicht hield op Tata Steel, is per 1 januari overgestapt naar de staalfabrikant. De vrouw was aanspreekpunt van de omgevingsdienst voor omwonenden in Wijk aan Zee en in Muiden, net als Bénédicte Ficq, de advocaat van de omwonenden, vindt de SP dit zorgwekkend. Er is blijkbaar een heel sterke verwevenheid tussen de overheid en Tata Steel en dat is niet gezond. Zoals we in de uitzending van 31 jaar januari 2023 van de Hofbar zagen, heeft u als bevoegd gezag de mogelijkheid om de vergunning voor de Kooksfabriek 2 in te trekken als sprake is van ontoelaatbare gevolgen voor het milieu. Bent u inmiddels van mening dat er sprake is van ontoelaatbare gevolgen voor het milieu? En als dat het geval is, gaat u dan de vergunning van Kooksgasfabriek 2 intrekken en welke voorwaarden gaat u dan scheppen om de werknemers van Tata Steel aan een goed betaalde duurzame baan te helpen, waarin ze weer jaren vooruit kunnen? Want dat vindt de SP absoluut ook een vereiste. U kunt nu alvast uw toezeggingen doen. Voor de werknemers van Tata Steel ziet hun toekomst er niet heel gemakkelijk uit als we die fabriek sluiten. Dankjewel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Leerink van de PvdA.

De heer **LEERINK** (PvdA): Dank u wel voorzitter. We hebben met mekaar afgesproken dat we hier zo scherp mogelijk zouden zijn als het gaat om Tata, want ik denk dat in de loop van de deze periode wel helder is geworden dat we allemaal vinden dat daar snel iets moet veranderen en ik heb ook de indruk dat we daar als partijen allemaal bovenop zitten. Ik kan in dat opzicht kan ik me prima voorstellen dat dat die uitspraken bij Eén Vandaag weer nieuwe vragen oproepen. We willen weten: kloppen die uitspraken en zo ja, wat is de relevantie van deze uitspraken voor het verdere traject en daar horen we graag het college over. Dat is wat ons betreft de belangrijkste vraag. Kan ik een punt van orde maken?

De heer **BAUDET** (FvD): Kan ik een punt van orde maken?

De **VOORZITTER**: U heeft een ordevoorstel?

De heer **BAUDET** (FvD): Nou er wordt gezegd dat wij allemaal vinden dat we Tata Steel keihard moeten aanpakken, maar dat is niet waar. Wij vinden dat helemaal niet.

De **VOORZITTER**: Even voor alle duidelijkheid: u kunt hier een ordevoorstel doen waar we over kunnen stemmen, maar we kunnen niet hier het debat aangaan in deze zin, dus we luisteren verder naar de heer Leerink.

De heer **LEERINK** (PvdA): Nou laat ik u dan bijpraten over de zorgen van uw fractie hier. Ook daar was de afgelopen periode zorgen als het gaat om Tata Steel. In het inwerkprogramma van uw eigen fractie kunt u wellicht nog eens kijken wat uw eigen fractie gezegd heeft. Los daarvan ik heb mijn punt hierover gemaakt. Ik wil nog wel iets zeggen over Kooksfabriek 2, ook daar zijn we volgens mij in grootst mogelijke meerderheid van overtuigd dat die Kooksfabriek zo snel mogelijk dicht moet. Het college van GS heeft ook aangegeven daar een onderzoek naar te doen in hoeverre dat kan. Ik verzet mij tegen de suggestie dat wij hier per motie een fabriek kunnen sluiten. Ik heb dat één keer gezegd en ik wil dat blijven zeggen. Wat mij betreft moeten we mensen geen valse verwachtingen wekken. Je sluit geen fabriek met een motie. In die zin volgen we daarvoor het traject wat we met elkaar hebben afgesproken. Er ligt een toezegging om dat zo snel mogelijk in kaart te brengen, hoe dat wel zou kunnen en ik zou daar nogmaals voor willen waken.

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan mevrouw Van Soest (PvdO).

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, vele jaren klagen de bewoners van de overlast van Tata Steel en nooit is er rekening gehouden met deze bewoners. En voorzitter, tot overmaat van ramp treedt er een toezichthouder in dienst van Tata Steel. Eerst ga je het bedrijf controleren en daarna treed je bij dat bedrijf in dienst. Mevrouw Ficq, dat is de

advocaat van bepaalde groepen bewoners, noemt het een zorgelijke ontwikkeling. "Dit is de macht van het geld", aldus mevrouw Ficq. Voorzitter, wij wachten de beantwoording af van alle vragen die gesteld zijn en daarna beraad ik me of wij daar een motie over gaan indienen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel en dan geef ik het woord aan mevrouw Gonggrijp, D66.

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Voorzitter, wij hebben de uitzending ook gezien en als je in de omgeving woont van Tata, dan maak je je zeker zorgen en dan hoop je dat het niet zo lang meer duurt voordat het beter wordt. De uitzending suggereert dat Tata en de overheid kennis hadden van heel veel zaken die niet goed waren. Bijna iedereen in deze Staten wil dat de route naar een gezonde leefomgeving en een groene staalfabriek zo kort mogelijk is. Er zijn met verschillende partijen afspraken gemaakt en het is onze taak te zorgen dat deze afspraken worden nageleefd. Wij moeten controleren dat de OD streng handhaaft op basis van onze wetgeving. De fabriek sluiten naar aanleiding van een uitzending is wat D66 betreft niet de route, en zeker niet als je ook in de commissie niet gesproken hebt over dit onderwerp. Tot zover.

De **VOORZITTER**. Dank u wel. Voordat ik het woord geef aan gedeputeerde Olthof, er zijn veel vragen gesteld, dus we hebben even tien minuten schorsing. Dan zullen we verder gaan met de actualiteit. Ik schors nu de vergadering voor tien minuten tot kwart over.

Schorsing

De **VOORZITTER**: Mag ik de Staatsleden verzoeken te gaan zitten? Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan gedeputeerde Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel. Dan denk je op een maandagmiddag van nou weinig onderwerpen op de agenda, rustige middag en dan komt toch weer Tata Steel voorbij. Dan is het toch weer een enerverende middag. Overigens een onderwerp waar we natuurlijk allemaal enorm bij betrokken zijn, enorm bij begaan zijn, en zeker als het gaat over de gezondheid van de omgeving. En laten we er duidelijk over zijn. Volgens mij vindt iedereen in deze zaal die gezondheid van de omgeving ontzettend belangrijk, alleen de manier hoe we dit gaan aanpakken en oplossen, daar verschillen we misschien van mening. Voorzitter, ook ik heb afgelopen dinsdag kennis genomen van de uitzending van EenVandaag en ook direct gevraagd van: wat gebeurt hier nou?

Een constructiefout in 1972, wat wisten we ervan? Laat ik duidelijk zijn op de eerste vraag: ik was er niet van op de hoogte. Deze vraag is heel algemeen, wist iemand "dat"? Een hele grote vraag natuurlijk van de afgelopen 50 jaar, die ik nu niet met ja of nee kan beantwoorden. Wat we wel natuurlijk direct doen is dat ook de omgevingsdienst op basis van die uitzending ook bij Eén Vandaag heeft gevraagd: geef ons alle informatie die beschikbaar is, die u heeft, die wij wellicht niet kennen. Maar we gaan ook in ieder geval onderzoek doen in het archief over van wat wisten wij op basis van de stukken die er toen waren, of er wel of niet sprake was van een constructiefout. Dat we met elkaar weten dat die Kooksgasfabriek verouderd is, afgeschreven is en eigenlijk al eerder vervangen had moeten worden dat delen we volgens mij ook met elkaar. Is ook geen enkel misverstand dat die Kooksasfabriek een enorme bron van vervuiling is en een aanslag op de gezondheid is. Daar verschillen we niet van mening over. Alleen de weg daarnaartoe, hoe gaan we dat oplossen? Daar hebben we volgens mij ook heel lang met elkaar over gesproken en wij hebben ook met elkaar gezegd, los van deze uitspraak en het aanvullend onderzoek wat we doen, hebben we ook met elkaar gezegd dat er aanvullende maatregelen zijn er bij de Kooksgasfabriek. We hebben bij de puntbronnen de emissies extra gemeten, we hebben de diffuse uitstoot extra gemeten, de vergunningen zijn aangescherpt.

Er zijn lasten onder dwangsommen opgelegd en we hopen dit verder echt zo snel mogelijk af te kunnen ronden met externe experts. Ja, loopt er een onderzoek op basis van de lasten onder dwangsom die er zijn, op basis van de staat van die Kooksgasfabriek of dat consequenties kan hebben voor die vergunning. Dat is niet nieuw, daar waren we al mee bezig los van deze uitzending. Dan ben ik het met de PvdA eens: we kunnen niet op basis van een motie besluiten om een fabriek te sluiten. We zijn bevoegd gezag en wij kunnen een fabriek sluiten, maar dan moet er uiteindelijk wel aan voorwaarden worden voldaan om een fabriek te kunnen sluiten. Gelukkig leven we in een staat waar we regels hebben, wetten hebben op basis waarvan wij

moeten handhaven. Daar vinden we twee dingen van:

1) Zijn die wetten adequaat en moeten die aangescherpt worden? Met name het onderwerp gezondheid, is dat voldoende geborgd in die wetgeving?

2) De andere is dat wij met elkaar moeten constateren: varen wij wel een scherpe koers als het gaat om die regelgeving?

En daar hebben we met elkaar de afgelopen drie jaar heel veel over gediscussieerd en gedebatteerd en daar met elkaar afgesproken om er extra geld in te stoppen als provincie, om uiteindelijk al die vergunningen nog eens tegen het licht te houden, die aan te scherpen waar het kan en strenger te handhaven waar dat kan. En dat doen we met name bij die Kooksgasfabriek. En een ander punt, kan ik hier ook zeggen, dat we op 22 februari ook daadwerkelijk zelf met cameratoezicht (als eerst als het gaat over milieuregelgeving) gaan toepassen in Nederland om uiteindelijk met name met die Kooksgasfabriek nog strenger en nog strakker op te zitten om uiteindelijk te zorgen dat de uitstoot van die fabriek verdwijnt, nul zal worden. Effecten op de gezondheid. En als dit niet kan, loopt het onderzoek om te kijken of die vergunning ingetrokken kan worden, maar volgens mij moeten we dat netjes met elkaar wachten. We wisten inderdaad dat die technisch was afgeschreven. Wij moeten nogmaals toetsen of uiteindelijk gewoon die fabriek nog steeds aan de regels voldoet of deze aan de vergunningverlening voldoet. Dat is volgens mij ook wat we met elkaar hebben afgesproken en hij voldoet daaraan. Alleen er zijn nog steeds overtredingen. Voor die overtredingen van de vergunning, daar hebben ze boetes voor gekregen en daar wordt nu naar gekeken om uiteindelijk ook de vergunning mogelijk in te kunnen trekken. Maar dat onderzoek loopt. In 2012 is er inderdaad gesproken over die vergunning, maar daar is verder geen gevolg aan gegeven of de fabriek toentertijd vervangen zou worden of niet. Dus dat erover gesproken is toentertijd klopt, maar meer kan ik er ook niet over zeggen. Er is in ieder geval geen gevolg aangegeven. Overigens daarbij wil niet zeggen dat de vergunning ingetrokken werd maar of de fabriek zou sluiten.

De **VOORZITTER**: De heer Klein, interruptie.

De heer **KLEIN** (CDA): Is die vergunning in 2012 dezelfde vergunning als nu of moeten we achteraf constateren dat het een te ruime vergunning was.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Volgens mij kunnen we met elkaar constateren dat feit is dat we met elkaar extra middelen beschikbaar hebben gesteld om alle vergunningen tegen het licht te houden en aan te scherpen waar het kan en dat daar uiteindelijk de afgelopen jaren ruimte in is ontstaan en dat we die aan het aanscherpen zijn. Ik bedoel, dat is volgens mij het traject waar we ook met elkaar volmondig ja tegen hebben gezegd, dus daar zijn we volgens mij volop mee bezig.

De heer **KLEIN** (CDA): Dus daar hebben we een afslag gemist, kunnen we nu met terugwerkende kracht zeggen.

De **VOORZITTER**: Via de voorzitter graag.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Wat ik heb moeten constateren is dat er decennia lang in Nederland niet alleen met data maar in de samenleving een focus op economische ontwikkeling was en op werkgelegenheid. Daar zijn we allemaal bij geweest en dat we nu met elkaar zeggen: jongens, dit is niet meer acceptabel. Gezondheid verdient hele andere weging en dat moeten we ook meenemen. Dat moet beter geborgd worden in de wetten en in de regelgeving en dat vraagt van ons een scherpere koers als het gaat om die vergunningen. Daar zijn we mee bezig en dat is niet een kwestie van durven maar dat is een kwestie van uiteindelijk zorgvuldig zijn of die vergunning ingetrokken kan worden. En als dat kan, zijn we ook bereid dat te doen. Maar dat betekent wel dat uiteindelijk daar aan die voorwaarden moet worden voldaan om ook die vergunning in te kunnen trekken. Dat doen we niet op basis van een motie maar op basis van een politieke keuze.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest, interruptie.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel voorzitter, ik wil graag van de gedeputeerde weten: is die vergunning nog steeds geldig of is dat niet zo? Of we zijn dus nu tot de conclusie gekomen dat daar geen geldige, tenminste dat zegt de publiciteit, de kranten. Is er nu wel of geen goede vergunning daar?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ik heb niemand horen zeggen dat er geen geldige vergunning is daar. Ja, er is een geldige vergunning. Ik bedoel, er is volgens mij ook door niemand gezegd of niemand heeft er geconstateerd, dat er in 1972 is gezegd: er zijn constructiefouten gemaakt. Ik weet ook niet wat voor constructiefouten er zijn gemaakt en of die zijn gemaakt. Volgens mij gaan we daar nu eerst aanvullend kijken van wat kunnen we daarover terugvinden?

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): U zegt er is een geldige vergunning? Zijn daar geen gebreken aan? Voldoet alles nog volledig aan die vergunning?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Tata Steel voldoet aan die vergunning van de Kooksgasfabriek. Dat neemt niet weg, laat ik daar even duidelijk over zijn, dat er overtredingen zijn en dat er ondanks de geldige vergunning emissies zijn die niet wenselijk zijn en schadelijk voor de gezondheid. En daar treden we tegen op en dat betekent ook dat we op basis daarvan ook een onderzoek doen of uiteindelijk dat consequenties kunnen hebben voor die vergunning. Dat is volgens mij waar we mee bezig zijn. Dat mag u en dat mag iedereen, denk ik, in Nederland ook van de overheid verwachten dat we daar bovenop zitten.

Een andere vraag was: hoe kunt u achter het huidige toekomstplan staan? Volgens mij zijn daar door JA21 vragen over gesteld, volgens mij zitten ze allemaal in deze lijn, Volgens mij hebben we met elkaar een traject afgesproken. Er is een Groenstaalroute. Voor- of tegenstanders, dat loopt, dat traject naar waterstof en de richting is in 2028 moet de fabriek er staan. In 2029 moet ook de Kooksgasfabriek gesloten worden. Dat is in ieder geval ook de route die wij nog steeds voor ogen hebben. Dat is een hele strakke route, daar bent u ook in meegenomen als het gaat om de vergunningverlening zijn we daar volop mee bezig. In die tussentijd hebben we ook gezegd, maar dat betekent niet dat er gaan zitten wachten. Dat betekent dat er vandaag en morgen elke dag gewerkt wordt aan scherpe vergunningen. Daar wordt ook aan gewerkt. Dat betekent ook bij de Kooksgasfabriek. Elke dag wordt er hard aan gewerkt om te zorgen dat beter kan en als het niet beter kan dan zal dat consequenties hebben. Als het gaat om de huidige toekomstplannen, Volgens mij is de vraag van dit moment gaan we dit uiteindelijk mogelijk maken, die toekomstplannen, die Groenstaalroute. Als college en als Gedeputeerde Staten zijn we ook blij met de werkgelegenheid en vinden wij dat we ook ten aanzien van bevoegd gezag, ten aanzien van de VTA een zorgvuldig koers moeten varen. Daar zijn we volgens mij ook volop mee bezig. En dat we op basis van de inhoud ook een afweging maken of een vergunning op orde is, of er gehandhaafd moet worden of moet worden ingetrokken. Dat zijn we volgens mij elke dag aan het doen en dat doen we niet alleen. Dat doen we met een heleboel experts, ook extern. Is er iets veranderd na EenVandaag? Nee, er is niets veranderd. Wel is de vraag gerezen, welke informatie is er en daar gaan we naar op zoek. Wat zouden we op basis van 1972 boven water kunnen halen. Daar zijn we volop mee bezig. Er is nog een opmerking gemaakt over een oud-directeur. Daar kunnen we allemaal wat van vinden maar we hebben geen grip op of iemand bij de Omgevingsdienst mag weggaan en bij een bedrijf in dienst mag treden. Andersom is ook gebeurd. Er zijn ook mensen bij Tata weggegaan en bij de Omgevingsdienst gaan werken of bij de overheid. Dat is aan de arbeidsmarkt. Als Tata Steel op enig moment zou dichtgaan is dat op basis van een sociaal plan.

Voorzitter, dan ga ik naar de moties toe, zo vast in de tweede termijn misschien nog punten zijn die ik niet genoemd heb of die aan de orde houden moeten komen.

De **VOORZITTER**: Interruptie door mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja, nog even een interruptie dank u wel voorzitter, mijn vraag is: u gaat er wel heel gemakkelijk overheen. Het is geconstateerd dat er misstanden zijn bij Tata. U zegt: ik kan daar niks aan doen, dat moet iemand anders doen. Maar wie dan?

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dat heb ik niet gezegd. Laat ik daar duidelijk over zijn. Bij Tata Steel hebben wij twee dingen gedaan. We zijn met een toekomstperspectief gestart, de weg naar groen staal. Vervolgens hebben we gezegd: de vergunningen moeten scherper en er moet een scherpe handhaving zijn en toezicht worden gehouden. Ja, dus de provincie is ervoor om te

zorgen dat dat toezicht plaatsvindt en dat er gehandhaafd wordt. Daar zijn we volop mee bezig, dus dat is aan de provincie.

780 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dus dat mag u toetsen, en wat is dan uw macht om daar iets tegen te doen?

785 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dat hebben we ook vaker besproken, op basis van de vergunningen kunnen we boetes opleggen en een last onder dwangsom. Op dit moment staat voor de fabriek een derde last onder dwangsom uit. Als die derde last onder dwangsom is afgelopen wat betekent dat dan voor die vergunning? Dat onderzoek loopt. Dat heb ik hier aangekondigd. We zijn volop mee bezig en daar verwachten we ook voor de zomer duidelijkheid over.

790 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja voorzitter. Dan is mijn laatste vraag: hoe vaak kunt u nog een boete opleggen voordat er eindelijk een keer iets gaat gebeuren?

De **VOORZITTER**: De heer Olthof.

795 Gedeputeerde **OLTHOF**: Volgens mij heb ik dat net gezegd ik vond. We hebben nu een derde last onder dwangsom opgelegd, een derde boete hebben opgelegd. En daarvan heb ik gezegd hoe lang blijven we boetes opleggen? Wat betekent dit voor de vergunning en daarom hebben we ook aangekondigd dat er een onderzoek plaatsvindt dat loopt nu naar uiteindelijk de consequentie voor die vergunning dus we blijven geen boetes. Op een gegeven moment komt er een moment van en nu is klaar,

De **VOORZITTER**: gaat u verder. Meneer Olthof met het beantwoorden.

800 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel voorzitter. Dan ga ik naar de motie 6. Moet ik even de juiste volgorde hebben. Dat is om externe experts in te schakelen. Volgens mij is die motie overbodig, want we zijn met externe experts, loopt het onderzoek om te kijken wat betekent dit voor de vergunning. Dat onderzoek loopt nu, we zijn er volop mee bezig en dan verwacht ik ook voor de zomer dat we er duidelijkheid over hebben. Dat is overigens niet alleen kijken wat het in Nederland, maar ook binnen Europese grenzen zijn er andere voorbeelden van. Als het gaat over motie 7. Eigenlijk is dat aan u te bepalen of u een enquête wilt. Laat ik wel zeggen dat wij zelf nu gaan kijken van wat weten we over 1972 in een constructie. De Rekenkamer heeft een onderzoek gedaan. Op dit moment is de Onderzoeksraad voor de Veiligheid met een rapport bezig. Dat zal ook binnenkort komen. Wanneer weet ik niet, maar binnenkort. Nogmaals volgens mij zou het ook goed zijn om af te wachten en als u duidelijk behoefte heeft om meer over te willen weten. Volgens mij is er niks mis mee om daar meer over te willen weten. Maar deze onderzoeken lopen en de impact van zo'n onderzoek is enorm, ook voor de organisatie. En als er na die onderzoeken niet voldoende informatie is kunt alsnog dat besluit nemen. En dan de externe experts had ik. En dan nog motie 8 van Ja21. Volgens mij heb ik die al min of meer beantwoord omdat wij inderdaad gaan kijken van wat wisten we van die constructiefout. Wat is daarover terug te vinden. Laat ik ook toezeggen op het moment dat ik meer informatie heb over wat er uit dat eerste onderzoek is gehaald. Nogmaals dat is geen heel uitgebreid onderzoek, is vooral op basis van de bouwtekeningen die toen zijn afgegeven. Dat ik u daarover informeer. Volgens mij is deze overbodig want daar zijn we mee bezig. Voorzitter. Dan heb ik alle vragen beantwoord. Als er vragen zijn die ik ben vergeten dan hoor ik het graag.

820 De **VOORZITTER**: Er zijn niet zoveel partijen die nog spreektijd hebben voor een tweede termijn. Als eerste is dat de heer Mantel van Ja21. Ik ga wel een beetje streng handhaven want anders zijn we de hele dag met een actualiteit bezig en we hebben ook nog punten op onze agenda waar we over moeten besluiten. Woord aan de heer Mantel van Ja21.

825 De heer **MANTEL** (JA21): voorzitter. Ja omwille van de tijd. Als ik goed begrijp, heb ik de gedeputeerden net horen zeggen. 'Wij kunnen eventueel een vergunning intrekken' bij de Hofbar zei de gedeputeerde dat dat niet kon. Daar zou ik graag wat meer informatie over willen. Ik heb het idee dat we nu afglijden naar 2 sporen. In een soort welles-nietes tussen juristen. De provincie heeft juristen die zeggen nee, de provincie kan deze vergunning niet zomaar intrekken. En al helemaal niet per motie. Andere juristen van EenVandaag van de Hofbar

830 die zeggen ja dat kan wel. Als wij het al niet meer begrijpen, hoe moeten de inwoners van deze
provincie nou begrijpen wie er nou wel of niet de vergunning kan intrekken? Daar zouden wij nu
graag eens vandaag een duidelijk antwoord op willen hebben. En dan heb ik nog een vraag over
835 waar het nu eigenlijk centraal omgaat is die constructiefout in die kookgasfabriek 2. Als men
wist dat er een constructiefout in die kookgasfabriek 2 zat heeft die vergunning dan überhaupt
ooit voldaan aan waarvoor vergund is? Zo nee, waarom wordt dat ding daar niet gesloten of
waarom is er niet veel ieder op gehandhaafd of waarom is dat niet voor de rechter gebracht?
Dat zijn de vragen die vandaag centraal staan, die er wel graag nog beantwoord willen hebben.
Dank u wel.

840 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Koning u heeft nog een minuut. Heeft u daar behoefte
aan? Ja. Gaat uw gang.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter. De ChristenUnie komt met het voorstel van de
parlementaire enquête en wij vragen ons af of dat zinvol is en wat onderzoeksvraag zou kunnen
zijn. Maar dat gaan we niet nu via motie bepalen dat moet dan nader bekeken worden om een
845 goede afweging te maken. Dus wij verzoeken de ChristenUnie om de motie aan te houden en
dat we dan overleg erover kunnen hebben in de commissie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Staat Mevrouw Er van GL er nog? Nee niet. Dan heb ik de meneer
Klein van de ChristenUnie. Heeft nog een minuut negenentwintig.

850 De Heer **KLEIN** (ChristenUnie): Die ga ik niet volpraten. Zoals mijn collega al net zei, ik lijk wel
op heel veel partijen want die motie vandaag was van de Partij Voor de Dieren en niet van de
ChristenUnie. Als eerste initiatiefnemer. Maar wij hebben het wel mede ondertekend. Ik wil
nogmaals benadrukken, ik waardeer dat u gaat proberen zoveel mogelijk informatie boven tafel
te halen. Ik wil ook uw oproepen om te blijven sturen op het zo snel mogelijk sluiten en
855 intrekken van de vergunning als dat de overtredingen door blijven gaan. En wij wachten straks
de stemming af.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Leerink van de PvdA niet. Partij van de Ouderen,
mevrouw Van Soest niet. Mevrouw Gonggrijp van D66 niet. Dan de heer Olthof.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel voorzitter. Terecht drie punten van Ja21. Wij zijn bevoegd
gezag en in de uitzending is misschien wat nou ja, het kort door de bocht eruit gekomen. Wij
860 zijn bevoegd gezag alleen ik hebben wel aangegeven dat er niet bevoegd gezag is om naar die
fabriek te gaan en het te sluiten. Dat betekent wel dat je uiteindelijk een bevoegdheid hebt om
handhavend op te treden als de fabriek niet voldoet aan de voorwaarden en er overtredingen
zijn. Op basis daarvan loopt het onderzoek ook en als dat onderzoek uitwijst dat het
consequentie kan hebben voor de vergunning dan zijn we het bevoegd gezag om ook die
865 maatregelen te treffen. In die context moet u hem zien. Ik hoop ook daarmee dat daarmee dat
dat die onduidelijkheid weggenomen is. Dus bevoegd gezag zijn we wel, maar wel als het aan
de voorwaarden wordt voldaan. Er is een advocaat opgevoerd in de uitzending die van mening
is dat op basis van de regels het wel ingetrokken kan worden. Ik heb ook aangeboden. Neem
contact op. Er is geen contact opgenomen. Ik krijg vaker ook mails dat het wel kan. Kom dan
870 even met feiten. Dan kunnen we ook de twee advocaten bij elkaar in contact brengen. Maar kom
dan uiteindelijk met informatie. Overtuig ons.

875

880 Mijn nummer is bekend. Mijn e-mailadres staat op de website. De Hofbar heeft mijn nummer. Dus ik ben aan alle kanten denk ik heel goed benaderbaar. Laat ze dan maar langskomen. En als het gaat over die constructiefout, dat is volgens mij wat we nu gaan doen. De constructiefout was bij mij niet bekend, op dit moment niet bekend. Daarmee zeg ik niet dat de afgelopen vijftig jaar niks bekend was, maar dat moeten we uitzoeken. Als we constateren op basis van de tekeningen van 1972 dat er inderdaad zorgen zijn, dan gaan we dat nader
885 onderzoeken. Dan moeten we ook gaan kijken of uiteindelijk de constructiefout in 1972 wat betekent voor de vergunning van nu. Maar op basis van deze uitzending kunnen we niet zeggen wat voor constructiefout het was. Had dat inderdaad met de fabriek te maken, had het met de installaties te maken, waar had het mee te maken? Wat is er in die afgelopen vijftig jaar gebeurd om constructiefouten te herstellen? We moeten volgens mij wel even zorgvuldig kijken en ook
890 niet te snel ons laten verleiden om daar uitspraken over te doen. Is er een constructiefout? Wat was dat, en wat betekent dat? En dat gaan we nu eerst maar eens bekijken. Wat kunnen op basis van de archieven daarvan boven water halen?

895 De **VOORZITTER**: En daarmee is ook de tweede termijn voor het college afgerond. Dan gaan we dit agendapunt afronden en kunnen er geen motie meer worden ingediend. Ik kijk nog even rond of er behoefte is om nog moties te wijzigen, in te trekken of aan te vullen. Partij voor de Dieren, statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Mag ik vijf minuten schorsing?

De **VOORZITTER**: Zeker, dan schors ik de vergadering tot kwart voor drie.

Schorsing van 14.40 – 14.45 uur.

900 De **VOORZITTER**: Mag ik de statenleden verzoeken te gaan zitten? Ik heropen de vergadering. Stilte in de zaal graag. En ik geef het woord aan statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren die om een schorsing had gevraagd. U kunt gewoon beginnen. Ze gaan vanzelf zitten.

905 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): We hebben met onze partners gekeken naar de motie over de provinciale enquête. We begrijpen als de motie straks niet aangenomen wordt dat dat vooral ligt aan het feit dat misschien bepaalde partijen er nog niet klaar voor zijn. Maar vrees niet, we kunnen het samen later nog oppakken, dus we zetten deze motie door. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Andere opmerkingen ten aanzien van de ingediende moties? De heer Mantel van JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel voorzitter. Wij houden onze motie aan.

910 De **VOORZITTER**: Sorry, dat is motie 8, ingediend door JA21. Is aangehouden. Dan zijn nu de beraadslagingen afgerond en de stemming zal straks aan het eind van de vergadering plaatsvinden.

3a. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

915 De **VOORZITTER**: Dan gaan we verder met de agenda. Dan ben ik bij agendapunt 3a: dat is bekrachtiging van het besluit GS geheimhouding. Er zijn geen stukken ter bekrachtiging binnengekomen.

3b. Lijst geheimhouding PS.

920 De **VOORZITTER**: Ga ik naar 3B. De lijst geheime stukken is geactualiseerd na de PS-vergadering van 19 december jl. conform voordracht 61-2022. Door de griffie zijn tot op heden

geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand over de lijst geheime stukken het woord? Zo niet, dan stel ik voor de lijst voor kennisgeving aan te nemen.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de vergadering van 19 december 2022.

De **VOORZITTER**: Bij het amendement A68-2022 over de Actualisatie geheime stukkenlijst PS 19 december jl. is er sprake van een “kennelijke verschrijving”. Waar, op het amendement 2007-06 staat, moet gelezen worden als 2017-06. Er komt geen 2007-06 voor op de geheime stukkenlijst. Dit nummer is aangepast in de besluitenlijst. En op verzoek van de fractie PvdA zijn er in de notulen van PS 19 december op de pagina’s 31 en 34 van agendapunt 9 een paar wijzigingen doorgevoerd. De wijzigingen zijn geel gearceerd weergegeven in de notulen. Verder zijn er door de griffie geen op- of aanmerkingen ontvangen. Verlangt iemand dan nog het woord over de notulen? Zo niet, dan zijn ze met inachtneming van deze wijzigingen vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda

De **VOORZITTER**: Dan nu punt 5, het vaststellen van de Strategische Statenagenda. Wenst iemand over de Strategische Statenagenda het woord? Zo niet, dan is de agenda daarmee vastgesteld.

6. Vaststelling Lijst ingekomen stukken

De **VOORZITTER**: Zijn we bij punt 6, de vaststelling van de lijst met ingekomen stukken. Door de griffie zijn tot op heden geen opmerkingen over de lijst ontvangen. Verlangt iemand over de ingekomen stukken het woord? Zo niet, dan is voor wat betreft de afdoening van de brieven conform het voorstel van het presidium besloten, en dan gaan we door naar agendapunt 7.

7. Voortganglijst van moties.

De **VOORZITTER**: Hier zijn ook door de griffie geen opmerkingen over ontvangen. Verlangt iemand over de lijst moties het woord? Dan stel ik voor de lijst vast te stellen en dan komen we bij agendapunt 8, de hamerstukken.

8. Hamerstukken.

De **VOORZITTER**: Het presidium adviseert in te stemmen met de hierna te noemen voordrachten en deze als hamerstuk te behandelen. Dat zal dan alleen voor voordracht 8a gelden, benoeming accountant. 8b is aan het begin van de vergadering onthamerd en zal worden behandeld onder 10a als agendapunt. Ten aanzien van de hamerstukken, verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Verlangt iemand een aantekening? Zo niet, dan is 8a aangenomen en gaan we verder naar punt 9. En dan wil ik verzoeken aan de vicevoorzitter om mijn plek over te nemen bij agendapunt 9.

Voorzitter: Statenlid Van der Waart

**9. Actualisatie Reglement van Orde PS en Statencommissies Noord-Holland 2015
Voordracht 3**

De **VOORZITTER**: Ja dank u wel meneer de commissaris, want dan gaan we het nu hebben over agendapunt 9. Gedurende de afgelopen Statenperiode hebben er op verschillende momenten wijzigingen plaatsgevonden in het gebruik van specifieke onderdelen van het Reglement van Orde van de Provinciale Staten van Noord-Holland. Om een goede basis neer te zetten voor de nieuwe Statenperiode is het wenselijk het Reglement van Orde integraal te actualiseren. Het doel van deze wijziging is het Reglement van Orde kloppend met de gehanteerde praktijk te brengen, enkele deadlines voor instrumenten gelijk te trekken en daarmee een hanteerbaar reglement voor de nieuwe Statenperiode 2023-2027 te hebben.

De sprekers die zich volgens mijn lijstje voor dit punt hebben aangemeld zijn statenlid Kostić (PvdD), mevrouw Kuiper-Kuijpers (CDA), mevrouw Van Meerten (VVD), de heer Dulfer (GL) en

mevrouw Van Soest. En in deze volgorde zou ik u graag zien, dus dan begin ik graag...
Mevrouw Van Meerten, u heeft een ordevoorstel?

985 Mevrouw VAN **MEERTEN** (VVD): Ik maak geen gebruik in eerste termijn, omdat dit toch een technische exercitie is en wat ons betreft een hamerstuk had kunnen zijn. Ik hoor graag antwoord van de commissarissen op de ingediende amendementen dadelijk van de PvdD.

De **VOORZITTER**: Uitstekend. Zijn er nog meer mensen deze mening toegedaan?

990 Mevrouw **KUIJPER** (CDA): Ja dank u voorzitter. Ik sluit me aan bij de woorden van mevrouw Van Meerten en ik zie nu af van een eerste inbreng.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Kapitein.

995 Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Ik zou hetzelfde willen zeggen als de CDA en de VVD.

De **VOORZITTER**: Goed, dan heb ik nog als sprekers genoteerd statenlid Kostić, statenlid Dulfer en mevrouw Van Soest. Statenlid Kostić, treedt u naar voren, aan u het woord.

1000 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter, toch fijn dat we straks het debat gaan voeren waar we hiervoor staan. We behandelen vandaag de wijziging van het reglement van orde. Voor de mensen thuis; het stuk dat regelt hoe wij hier met elkaar omgaan. Volgens de voordracht en dat werd net mooi gezegd door de voorzitter is het doel van de huidige wijziging van het reglement om het reglement geactualiseerd en kloppend met de gehanteerde praktijk te brengen, en daar zijn wij helemaal voor. We hebben slechts twee kleine aanvullingen en ook helemaal in lijn met het doel. Ten eerste, we doen een voorstel om het instrument vragen uur in PS en de rondvraag in de commissie gelijk te trekken. Beide hebben immers hetzelfde doel, namelijk het stellen van vragen vreemd aan de orde van de dag, maar op papier is er één vreemd verschil: bij het vragen uur mag de voorzitter de vragensteller de gelegenheid geven om een aanvullende vraag te stellen en mag de voorzitter ook andere PS-leden de gelegenheid geven om hierover een verdere vraag te stellen, maar bij de rondvraag mag dat officieel niet. Dat is een onnodig verschil in het gebruiken van hetzelfde instrument. En bovendien creëert het verwarring. Wat je ziet is dat verschillende voorzitters dat ook anders gaan gebruiken. Dus door ons voorstel maken we het reglement logischer en ook kloppender met de regelmatig gehanteerde praktijk. Daarom het volgende amendement: besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen; onder artikel 1 een extra punt toe te voegen en aan artikel 72b worden een vierde en een vijfde lid toegevoegd. Luidende:

1005

1010 4) Na de beantwoording door Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning krijgt de vraagsteller desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen;

1015 5) Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van de commissie het woord verlenen om hetzij aan de vraagsteller, hetzij aan de Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning, vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

1020

1025 En ons tweede voorstel, voorzitter, gaat over beeldend debat. Dat past namelijk bij een moderne democratie waar we in leven en schrappt het verbod op het gebruik van stilstaand beeld tijdens vergaderingen. Ja, u kunt zich voorstellen: stilstaand beeld zoals dit. Dat kan heel erg helpen bij het debat, kan het debat bevorderen en het debat toegankelijker maken voor burgers, met of zonder auditieve beperking. Daarom het volgende amendement: besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen, onder artikel 1 een extra punt toe te voegen, q. Artikel 56 komt als volgt te luiden: Het in de vergadering tonen van videomateriaal is niet toegestaan, dus videomateriaal niet, maar beeld - stilstaand beeld - wel.

1030

De **VOORZITTER**: Interruptie van de heer Jensen, JA21.

1035 De heer **JENSEN** (JA21): Dank u wel voorzitter. Vraagje aan statenlid Kostić: aan welke eisen moeten die beelden voldoen? Volgens mij is dit verder namelijk niet in de commissie besproken, maar hebben we het over hele speelfilms of hoe groot, hoe lang enzovoort? Dat moet dan wel aan bepaalde eisen gekoppeld worden.

1040 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, wat bijzonder dat u dat zegt. Wij hebben dit precies voorgesteld in de commissie, toen was er alle ruimte voor debat, maar blijkbaar had de commissie toen geen zin in debat en dat is een beetje vreemd. Daar kom ik zo op als ik mijn betoog afsluit, maar daar is eigenlijk gezegd dat dat is aan de nieuwe Staten om het daarover te hebben, terwijl het om een hele kleine ingreep gaat. Iedereen hier weet hoe belangrijk het is om beeld te
1045 gebruiken. Dit zijn gewoon hele oude denkwijzen. Dit voorstel hebben we ook in commissie gedaan. Dus als u daar bezwaren tegen had, dan had u dat kunnen melden.

De heer **JENSEN** (JA21): Ja voorzitter, het is niet zozeer dat we bezwaar hebben, maar we willen gewoon wat meer informatie over de eisen.

1050 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Wat mij betreft, geen enkele eis buiten gewoon de wet- en regelgeving die al bestaat. Het gaat om plaatjes. Dus als dat jouw debat ondersteunt als volksvertegenwoordiger zodat het mensen thuis ook kan helpen om het debat te volgen. Laten we dat met z'n allen regelen.

1055 De **VOORZITTER**: Deze twee amendementen maken deel uit van de beraadslagingen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja en dat laatste amendement dienen we in met de PvdO en DENK.

1060 De **VOORZITTER**: DENK is niet aanwezig, dus zij zullen het ook niet kunnen ondertekenen. Dus een amendement van PvdD, mede ingediend door PvdO.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou ja, wat ik net ook zei tegen de collega van JA21, het vreemde is dat de reactie van de commissaris van de Koning in de commissie, toen we precies dit
1065 voorstelden was inderdaad van ja, het is nu allemaal alleen maar een technische wijziging en debat kunt u voeren met de nieuwe Staten. Terwijl dit reglement van orde één keer in de vijf jaar wordt aangepast, tenminste als je kijkt naar de realiteit. We kunnen natuurlijk ook per maand aanpassen, maar dat is natuurlijk niet gebruikelijk. We hebben nu de kans om deze kleine wijziging te doen, dus waarom zouden we het dan niet doen? Volgens mij staan we hier
1070 om te debatteren, om elkaar aan te vullen, om elkaar te helpen het beleid beter te maken. Niet alleen als handtekeningsmachine. Ik verwacht veel meer van mijn collega's en ik heb er alle vertrouwen in dat ze dit voorstel gaan steunen.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, statenlid Kostić. De volgende spreker is statenlid Dulfer (GL).

1075 Statenlid **Dulfer** (GL): Dank u wel voorzitter. Dank voor de amendementen, ook voor de PvdD en de PvdO. We hebben in de commissie hier vrij kort over gedebatteerd en wat ons betreft was dit ook een hamerstuk, maar we hebben toch nog iets langer nagedacht over het amendement van het beeldmateriaal en ik ben benieuwd naar de reacties van de GS en de commissaris. Dan zou
1080 ik hem met name de vraag willen stellen wat de consequenties zijn van het gebruik van beeldmateriaal op het beeldrecht. Je kan je voorstellen dat als er foto's worden gepresenteerd dat daar ook mensen op staan. En via streaming zetten wij die toch op internet. Waar liggen de verantwoordelijkheden en de grenzen welke je daarmee zou kunnen overtreden? Mijn vraag specifiek aan de commissaris is of daar ook over nagedacht is. Het tweede wat ik de
1085 commissaris wil vragen is of hij iets ziet in het idee dat we het amendement over beeldmateriaal over een jaar evalueren en er een pilot van maken omdat het best een revolutionaire stap is voor deze Staten om op die manier voortaan te gaan debatteren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Blijft u nog even staan statenlid Dulfer, want statenlid Kostić heeft nog een interruptie.

1090 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): We zijn altijd voor de revolutie, maar om dit een revolutie te noemen? Mijn vraag aan GL: u stelt uw vraag aan de commissaris van de Koning, maar beseft u dat wij als Provinciale Staten hierover gaan? Dus dat vooral u een mening hier over moet hebben of aan
1095 ons als collega's kan vragen wat wij hiervan vinden en hoe wij het willen invullen?

Statenlid **DULFER** (GL): Ik ben toch nog wel heel benieuwd hoe GS hierover denkt, maar als u al een antwoord op mijn vraag heeft dan sta ik daarvoor open.

1100 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, volgens mij kunnen we dit zo vaststellen dat we beeld gaan gebruiken, en vervolgens kan er een stap komen in de commissie dat we zeggen: oké, dan gaan we deze beperkingen eraan zetten als het gaat om auteursrechten. Maar dat is makkelijk te regelen, volgens mij hoeven we daar niet moeilijk over te doen.

1105 De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. U bent beiden denk ik klaar met de bijdrage? Dan geef ik graag het woord aan mevrouw Van Soest (PvdO).

1110 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, de PvdO wil dat iedereen die op een lijst heeft gestaan duo-lid zou moeten kunnen worden. Dit is de laatste keer afgeschaft, maar wij zouden hem dolgraag terug willen hebben. Tevens zou er in sommige kennis specifieke gevallen ook meer gebruik moeten kunnen worden gemaakt van de kennis van de bewoners van Noord-Holland. Deze zouden in overleg voor een bepaalde tijd ook duo-lid moeten kunnen worden. Dit bevordert de diversiteit en kan mensen die de specifieke kennis van onderwerp hebben, politiek kunnen gaan boeien. Daarom kondigen wij een amendement aan op artikel 61, derde lid.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van Soest. Dit amendement maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

1120 De heer **KLEIN** (CDA): Mevrouw de voorzitter, een punt van orde.

De **VOORZITTER**: De heer Klein (ChristenUnie).

1125 De heer **KLEIN** (CDA): Zou u misschien het dictum kunnen voorlezen?

De **VOORZITTER**: Dat is natuurlijk ook zo, ik geef hem even terug. Dank dat u ons scherp houdt, de heer Klein.

1130 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Duo-commissieleden toe te staan, ongeacht op welke politieke lijst zij stonden. Burgers ook als duo-commissie toe te staan, mocht een politieke partij daarom verzoeken. Wij leggen dan ook een officiële eed af en houden zich verder van alle andere afspraken zoals duo-commissieleden gelden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel en dan maakt deze nu deel uit van onze beraadslaging.

1135 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Voorzitter, dan hebben we ook nog een amendement op artikel 43a. Dat soms zaken gewijzigd moeten worden, bijvoorbeeld in de nota van wijzigingen, is te begrijpen. Wel zijn wij het erover eens dat eenduidige deadlines zeer verhelderend zijn. Ons amendement roept dan ook op een wijziging van orde onder deze deadlines te laten vallen, zodat fracties niet overvallen worden met de last minute-wijzigingen, maar hier nog even tijd voor nemen om de wijzigingen goed te kunnen bekijken en hun controlerende taakstellende rol goed te kunnen vervullen. Het dictum luidt: besluit artikel 43a nota van wijziging als volgt te noteren in de verordening: artikel 43a, Gedeputeerde Staten kunnen een nota van wijziging indienen. Deze nota van wijzigingen dient de vrijdag voorafgaande aan de vergadering voor twaalf uur bekendgemaakt te worden en gaat over tot de orde van de dag.

1140 De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van Soest. Ook dit tweede amendement maakt deel uit van de beraadslaging. Daarmee zijn wij al aan het einde van een eerste termijn gekomen, dus ik kijk naar de commissaris van de Koning voor de beantwoording. Ja het lijkt dat wij meteen door kunnen gaan. Aan u het woord.

1155 **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ja, mevrouw de voorzitter. We hebben inderdaad in de commissie even gesproken over de aanpassingen van het reglement van orde. Dat dient inderdaad geactualiseerd te worden, ook voor vigerende regelgeving en komende regelgeving, dus vandaar dat het een wat meer technische kant is. Toen hebben we ook gesproken over het eerste amendement van de PvdD, over de rondvraag. We hebben inderdaad een vragenuur en we hebben een rondvraag. Bij het vragenuur is het gereguleerd en bij de rondvraag niet.

1160 Dat betekent dus feitelijk dat het vragenuur in de Staten meer regels kent dan de rondvraag binnen de commissie. Dat zou dus betekenen dat als we dat gelijk maken dat de rondvraag beperkt zou worden in de commissie, terwijl deze nu regelvrij is. En ik heb, zoals ik had toegezegd, dat ook besproken in de agendacommissie en dat hebben we met elkaar ook beaamd en we hebben gezegd dat het naar de nieuwe Staten goed is om aan de nieuwe voorzitters mee te geven, dat die regelvrijheid in de commissie groter moet zijn dan in de Staten. Want in de Staten hebben we dat allemaal gereguleerd om het niet uit de hand te laten lopen. Dan zouden we namelijk qua tijd, iedere Statenvergadering, vastliggen, dus daar is precies omschreven wie wel en niet het woord mag krijgen, maar in de commissie is het juist regelvrij. En het is vooral de bedoeling dat ook de voorzitters dat naar de stand van zaken van de vergadering beoordelen. Dus als u dit amendement aanneemt, wil ik u alleen maar even zeggen, dat u dan feitelijk meer regels in de commissievergadering oplegt dan eigenlijk noodzakelijk. En nou ja, in de agendacommissie is dat eigenlijk meegenomen. En wat mij betreft is dit eigenlijk een motie die dus eerder beperkend is dan dat hij verruimend is. En dat is volgens mij precies wat de PvdD niet wilde, want die wilde volgens mij meer ruimte krijgen binnen de commissie. Dat is wat u wil.

1175 De **VOORZITTER**: Ik denk dat we dat gaan horen, want u heeft een interruptie van statenlid Kostić.

1180 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, heel mooi gezegd, wij beperken hier niks mee, want het blijft zo dat de vrijheid voor de voorzitters in de commissievergadering gewoon zo blijft. Het enige wat we zien is dat de rondvraag per voorzitter anders wordt toegepast, omdat er onduidelijkheden in zitten. Daarom passen we het meer aan met wat er met het vragenuur gebeurt. Gewoon duidelijker dat er meer ruimte is voor de commissieleden om heen en weer te tikken als het gaat om een bepaald onderwerp en bepaalde vragen. Dus dat maken we alleen maar duidelijker en voor de rest blijft alle vrijheid voor de voorzitter en ook de commissieleden om hiermee om te gaan. Snap u dat?

De **VOORZITTER**: Meneer de commissaris.

1190 **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Nou dat snap ik natuurlijk heel goed maar nogmaals; ik denk dat het ook heel belangrijk is dat we in de commissie juist die vrijheid hebben voor de voorzitter om daar vrij mee om te gaan en zoals u weet ben ik juist een voorstander van ook een goeie discussie in de commissies. Dus mijn voorstel zou zijn om juist niet die beperking te zoeken van de nadere regelgeving vanuit de Staten, maar de rondvraag eigenlijk regelvrij te houden, maar wel met de afspraak, zoals ik het ook onlangs in de agendacommissie heb besproken, waarbij er voor de voorzitters die vrijheid ook is. En het is ook aan u denk ik, om in zo'n commissievergadering daarop te wijzen. Dus wat mij betreft is dit een overbodig amendement en niet nodig om nadere regels te stellen.

1200 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Fijn dat u de commissieleden meer ruimte wil geven bij de rondvraag. Op zich hoeven wij dit amendement niet in te dienen als u kan toezeggen dat er een intern stuk komt voor alle voorzitters die de rondvraag inderdaad zo breed mogelijk interpreteren. Als u dat toezegt kan ik het amendement gewoon intrekken. En dan is het ook gewoon in lijn met wat u net zegt, dat u meer vrijheid wil voor de commissieleden.

1205 **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ja, wat ik u zal toezeggen is dat ik ook in de nieuwe agendacommissie na de Statenverkiezingen precies zal melden wat ik hier heb uitgesproken en dat die vrijheid voor de voorzitter er is en dat de interpretatie zo moet zijn dat bij het vragenuur er ook juist ruimte is om hoor en wederhoor toe te passen. Dan het tweede amendement over beeldmateriaal, waar ik op zich niet tegen ben. Maar ik denk terecht dat de heer Dulfer daar ook opmerkingen over maakt en ook de heer Jensen. Er zijn natuurlijk wel een paar risico's aan verbonden en daar moet je afspraken met elkaar over maken. Ik denk bijvoorbeeld aan privacy, beeldmanipulatie, rechten van derden die geschonden kunnen worden, maar ook de objectiviteit. Ik vind dat je daar eerst afspraken over maakt voordat je de regel wijzigt. Als we gaan afspreken wat we wel en niet tonen, dan moet iedereen er ook over mee kunnen praten, daar ben ik helemaal voor. Dus ik ben absoluut niet tegen het tonen van beelden in deze zaal, maar ik vind wel dat we daar van tevoren over nagedacht

moeten hebben en dan is dit een hele mooie, denk ik, om ook voor de nieuwe Staten mee te nemen en dat met elkaar ordentelijk te bespreken in de commissie. Dit vereist enige nadere studie.

1220

De **VOORZITTER**: Als eerste voor de interruptie, statenlid Dulfer.

Statenlid **DULFER** (GL): Ja dank u wel voorzitter. Zou u wel geïnteresseerd zijn om een pilot uit te voeren?

1225

COMMISSARIS VAN DE KONING: Ja daar ben ik best toe geïnteresseerd, maar dan zou ik graag even deze risico's uitgewerkt willen zien, wat dat dan precies betekent, zodat we wel weten wat we hier tonen, want ten slotte zenden we ook openbaar uit. In Nederland hebben we ook zoiets als een kijkwijzer. Ik wil dan wel zeker weten dat we dat op een goeie manier doen, overigens is dat helemaal niet vreemd. Ik heb ook nog wat onderzoek gedaan en volgens mij in de Tweede Kamer is dat ook zo, dat daar nadere regels over zijn gesteld wanneer ze wel en niet beelden kunnen tonen. Dus ik ben er niet op tegen, maar ik vind wel dat we onszelf even de gelegenheid moeten geven om dat uit te zoeken en dat als ondergrens neer te leggen en dan ook met elkaar af te spreken dat dat de ondergrens is waar we ons aan houden. Want dan kan je als voorzitter namelijk ook ingrijpen als er beelden worden getoond waarvan je denkt dat deze niet onder de regels vallen. En dat vind ik wel iets heel belangrijks, want anders loop je het risico dat hier natuurlijk van alles wordt vertoond. En ja, als het eenmaal is uitgezonden kunnen we het niet meer terugnemen. Dus dat zou mijn voorstel zijn en ik ben er dus niet op tegen. Ik vind alleen wel dat we eerst moeten weten waarom we de regel willen veranderen en dan kunnen we de regel aanpassen.

1230

1235

1240

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel nog. Een interruptie van statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel. Ik ben heel blij dat u, commissaris, nu wel de bereidheid heeft om hier in debat over te gaan, want in de commissie heeft hij gezegd: nou, dit is nu niet voor deze periode. Ik had het graag in de commissie gehoord, want dan had hij het ook kunnen toelichten hoe we dit kunnen oplossen. Ik was dus benieuwd waarom de commissaris pas nu hiermee komt. Maar de belangrijkste vraag is eigenlijk: u hebt het over wanneer objectiviteit in het geding komt. Kijk, elk statenlid, elk commissielid heeft zijn eigen verantwoordelijkheid.

1245

1250

COMMISSARIS VAN DE KONING: Nou, daar kan ik één ding op zeggen. Laten we het dan bij het gesproken woord houden. Ik vind het prima als iemand hier de bal speelt, maar zodra het op de persoon gaat, grijp ik in als voorzitter. En dat wil ik met beelden ook kunnen doen, maar dan wil ik dat wel met recht kunnen doen want ik wil niet aan uw eigen grondrechten komen. Wat is er op tegen om de punten uit te zoeken die ik net heb genoemd, daar overeenstemming over te bereiken en dan het reglement van orde aan te passen? En ik heb u ook in de commissie gezegd: het is niet een reglement, wat maar één keer in de vijf jaar... Het is uw reglement, het zijn uw regels en u gaat erover en als u elke maand de regels wil aanpassen, kan dat wat mij betreft. Maar laten we dat wel onderbouwen en even goed nadenken wat we willen laten zien en waarom we het willen laten zien en wat de risico's daarvan zijn. Dat is eigenlijk het enige wat ik aan u vraag, en op dit moment vind ik het amendement dus niet terecht.

1255

1260

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Kostić, nog eenmaal.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dus u zegt eigenlijk toe dat u dit gaat uitzoeken en dat u dan terugkomt met uw bevindingen over hoe het dan wel geregeld zou moeten worden? Dan kunnen wij het amendement inderdaad intrekken.

1265

COMMISSARIS VAN DE KONING: Dat zeg ik en dat zal betekenen dat wij in de volgende Staten, als wij beelden willen gaan tonen, dat wij dat doen onder de randwaarden die ik heb aangegeven.

1270

Dan zijn er nog twee amendementen ingediend door de PvdO. Als eerste wil ik even het amendement, het nummer heb ik hier niet, maar dat gaat over de deadline van het indienen. Op dit moment is die deadline er niet. Als er een omissie zit in een van de stukken dan kan de voorzitter dat corrigeren. Door uw amendement zou ik dat niet meer kunnen doen, en dat

1275

betekent dat we bij wijze van spreken bij een kleine verschrijving in een stuk, ik niet meer de mogelijkheid zou hebben om dat te wijzigen, omdat de deadline is verstreken. Mijn voorstel zou zijn om dit amendement niet aan te nemen, maar om gewoon eens even een tijdje te experimenteren zoals we het nu hebben opgeschreven in ons reglement van orde. En te kijken hoe dat functioneert. Ik snap natuurlijk wel, als hele stukken herschreven worden en u compleet nieuwe dossiers krijgt, dat u dan een punt zou hebben. Maar het gaat hier over het algemeen om kleine verschrijvingen, om een jaartal wat gecorrigeerd moet worden, om een zin die niet lekker loopt, en dat zou natuurlijk heel jammer zijn als we daardoor ons besluitvormend proces on hold zouden zetten. Dat is mijn advies voor dat amendement.

De **VOORZITTER**: Als ik u even aan mag vullen, dat betrof amendement 04.

COMMISSARIS VAN DE KONING: Oké, En dan het laatste amendement, dat is nummer...?

De **VOORZITTER**: 03.

COMMISSARIS VAN DE KONING: 03. Oh, dan heb ik de verkeerde volgorde behandeld. Dat gaat over de aanpassing van artikel 61. Daar heb ik toch wel wat meer moeite mee, zeker zoals het hier is opgeschreven. Want a, dat zou betekenen dat we eigenlijk ook gewoon burgers duo-commissielid kunnen maken en die hebben dus nog nooit op een lijst gestaan. En ik vind ook dat het gaat om duo-commissieleden die op de kieslijst van de laatste verkiezingen hebben gestaan en als ik mevrouw Van Soest goed interpreteer dan wil ze de vorige verkiezingen. Dat betekent eigenlijk dat er dan dus geen duo-commissielid van de lijst af komt, maar dat er gewoon een burger weer gekozen zal worden. Ik kan... Ik moet u echt ontraden om dit amendement aan te nemen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest, interruptie.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja, voorzitter, dank u wel. Het gaat mij erom dat er heel veel mensen niet geïnteresseerd zijn in de politiek en als je dus op een gegeven moment mensen op deze manier wel kunt interesseren voor de politiek, door ze op een gegeven moment op hun expertise duo-lid te kunnen maken, dan hebben we een win-winsituatie. Dat lijkt mij, misschien dat u het anders ziet.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

COMMISSARIS VAN DE KONING: Ja, ik denk dat we in ons democratisch stelsel kieslijsten hebben opgesteld waar mensen zich kandidaat stellen voor een bepaalde partij. We hebben besloten met elkaar om van één naar twee commissieleden te gaan. Dat betekent natuurlijk wel dat je voldoende kandidaten moet hebben op die lijst om die ook duo-commissielid te kunnen maken. Ja, het zou natuurlijk heel vreemd zijn als we dan in één keer de deuren openzetten voor anderen. Laat onverlet dat heel veel burgers natuurlijk wel bij u kunnen meedenken, meepraten en meebeslissen. Dat kunt u als partijen organiseren, maar ik vind om hier in deze banken tijdens commissievergaderingen te kunnen gaan zitten, dat je op zijn minst op de kieslijst hebt moeten staan van een partij. Want anders, ja, ik bedoel, ook de kiezers stemmen op een partij en op een lijst die door een partij is ingediend. En nu zet je eigenlijk de deur open voor wie dan ook maar lid zou kunnen worden als duo-commissielid.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel voorzitter. Het gaat me er niet om dat we een derde duo-raadslid erbij krijgen, nee, het gaat me om als je dus één raadslid, één duo-lid hebt, en je vervangt die voor een andere, maar die niet op een lijst heeft gestaan, alleen vanwege zijn expertise. Want niemand weet nu exact hoe alles bij Tata in elkaar steekt en als je daar nou een specifiek iemand voor zou kunnen krijgen die dat heel duidelijk kan uitleggen, dan wil ik eigenlijk vragen of dus de mogelijkheid gaat bestaan dat je dit soort mensen dus als duo-raadslid kunt maken, zonder dat ze ooit op een lijst hebben gestaan. Mijn tweede vraag is: we mogen geen duo-raadsleden meer van andere lijsten halen. Dat vind ik ontzettend jammer, want de kleine partijen hebben wel vaak wat moeite om mensen te vinden en als zij die dan

1335 over kunnen nemen van een andere partij, misschien dat dat dan weer terug kan komen in de verordening.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest, dank u wel. De eerste vraag was denk ik al beantwoord en voor die tweede vraag geef ik u het woord.

1340 **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ja, ik wil bijna een grapje maken, alsof het lijkt alsof voetbaltransfers, dat zeg maar statenleden kunnen worden uitgewisseld, maar zo werkt het niet. U heeft een lijst en op die lijst staan mensen en ik begrijp u goed, u vraagt niet om een derde, maar u vraagt om iemand die niet op de lijst staat. En ja, dat laat ons reglement niet toe en dat is ook in een democratie, waar je stemt op een lijst, denk ik ook niet verantwoord om dat open te gaan zetten. En ja, het enige is, u moet zorgen dat u een voldoende grote lijst heeft, zodat u kunt putten uit mensen die op uw kieslijst staan. Ik moet dit amendement echt afraden.

1350 De **VOORZITTER**: Dank u wel mevrouw Van Soest, dank meneer de commissaris. Dan komen we aan het eind van de beantwoording. Ik kijk of er behoefte is aan een tweede termijn. Statenlid Kostić, u heeft net al benoemd dat u overweegt uw amendement in te trekken als er een toezegging kwam. U kunt daar even op ingaan.

1355 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel voorzitter. We beschouwen eigenlijk de reactie hierop, op beide amendementen, als een toezegging, want aan de ene kant, met het eerste voorstel, vragenuur-rondvraag, heb ik de welwillendheid gehoord van de commissaris om meer vrijheid te geven aan de commissieleden om nou ja, vervolgvragen te stellen, ook in de commissie. Dus daar ben ik blij mee. En het tweede amendement, wat ik ook net zei om te kijken hoe we dat beeldgebruik toch kunnen faciliteren, dat we daar ook bericht over krijgen. Dus bij deze houden we de twee amendementen aan.

1360 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Goed, amendement 01-2023 en amendement 02-2023 is aangehouden door PvdD. Dan ga ik kijken of er iemand behoefte heeft aan een tweede termijn. Dus dat betekent dat wij twee amendementen hebben van de PvdO: amendement 03 en amendement 04. Deze wilt u dadelijk in stemming brengen of aan het eind van de dag? Ja goed, dan kunnen we daarmee denk ik ook dit punt afsluiten. De beraadslagingen van dit agendapunt kunnen wij afronden. Dus er worden geen aangepaste of nieuwe moties en amendementen meer ingediend. En dat zal betekenen dat we deze beraadslagingen afronden. Stemming zal aan het eind van de vergadering plaatsvinden. Ik ga weer naar mijn eigen plek en maak plaats voor de voorzitter.

Voorzitter: dhr. A.Th.H. van Dijk

1375 **10. Initiatiefvoorstel ChristenUnie "Stimulering Grijs- en regenwatersystemen".**

De **VOORZITTER**: Dank u wel en dan gaan we verder met agendapunt 10, het initiatiefvoorstel van de ChristenUnie, "Stimulering, grijs- en regenwatersystemen". In oktober 2022 is het initiatiefvoorstel "Stimulering, grijs- en regenwatersystemen" ingediend door de ChristenUnie. Naar aanleiding van de bespreking in de commissie NLG, die was op 16 januari, heeft de ChristenUnie een kleine aanpassing gedaan. En dat was om duidelijk te maken dat er een inventarisatie van de mogelijkheden om grijs- en regenwatersystemen toe te passen in provinciaal vastgoed alleen aan de orde is bij nieuwbouw of grootschalige aanpassingen, en in de definitieve versie van het initiatiefvoorstel is die gewijzigde tekst op de laatste pagina rood gemarkeerd. Dus dat kunt u heel goed zien, en dan nodig ik de heer Klein uit om hiernaartoe te komen en naast mij plaats te nemen en het initiatiefvoorstel toe te lichten. Het woord is aan de heer Klein.

1380 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, meneer de voorzitter, ik heb begrepen dat de gedeputeerde Water niet aanwezig kan zijn vanwege persoonlijke omstandigheden. Daar uiteraard alle begrip voor. Ik wil beginnen, en dat is iets anders dan gebruikelijk, met een kort historische verhandeling, want dit initiatiefvoorstel heeft een lange aanloop. Mocht het nou zo zijn geweest dat we videobeelden hadden kunnen laten zien, dan had ik natuurlijk een prachtige compilatie kunnen maken over wat er allemaal in de commissie in het verleden gezegd is. Maar goed, het

1390

1395 initiatiefvoorstel is geboren op 30 augustus, toen bespraken we namelijk in de commissie NLG
 nog het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer over de rol van de provincies bij de
 bescherming van drinkwater, en daaruit kwamen drie dingen naar voren. Ten eerste: voldoende
 1400 drinkwater is niet langer vanzelfsprekend. De eerste conclusie van het rapport luidt: in 2040 is
 er mogelijk sprake van een drinkwatertekort bij alle drie de drinkwaterbedrijven in Noord-
 Holland. Het tweede punt wat duidelijk werd, is dat de provincie een duidelijke rol heeft in een
 drinkwaterdossier. Want onder de inventarisatie van beleidsdoelen staat bijvoorbeeld 'de
 provincie stimuleert in samenwerking met partners de bescherming en bewustwording van het
 1405 drinkwaterbelang' en het rapport citeert uit een provinciale watervisie waarin als doel staat: wij
 stimuleren innovaties en waterbesparende maatregelen bij gebruikers. En bovendien is de
 provincie Noord-Holland anders dan andere provincies als één van de weinige 100 procent
 eigenaar van een drinkwaterbedrijf. Het derde punt dat uit het rapport naar voren kwam, was
 dat de invulling van deze provinciale rol nogal minimaal is. In tegenstelling tot andere
 provincies heeft de provincie Noord-Holland geen afspraken of samenwerkingsovereenkomsten
 met drinkwaterbedrijven. En ook is het aantal fte dat beschikbaar is voor het drinkwaterbelang
 1410 nogal laag in vergelijking met bijvoorbeeld Utrecht. En de rekenkamer adviseert om dat aan te
 passen. Kortom, 1: er dreigt een drinkwater tekort. 2: de provincie heeft een duidelijke rol. 3:
 de invulling van die rol tot nu toe is beperkt. Werk aan de winkel, dacht mijn fractiegenote Joke
 Hoogendoorn, duo-commissielid. Tijdens de bespreking in de commissie zei ze: wat zou het
 mooi zijn als door innovatieve oplossingen drinkwater bespaard kan worden. Waarom zou je je
 1415 toilet niet door kunnen spoelen met afvalwater van de wasmachine? Zo kun je al 35 liter water
 per dag besparen. Wil de provincie hier een actieve rol, een stimulerende rol inpakken? En de
 gedeputeerde Water was enthousiast. Hij antwoordde, en ik citeer weer letterlijk: "Het idee dat
 de ChristenUnie oppert, speelt al jaren door mijn hoofd. In Nederland worden de toiletten nog
 altijd doorgespoeld met drinkwater en worden heel veel branden geblust met drinkwater. Het
 1420 voelt als verspilling, hetgeen het in zekere zin ook is." Hij waarschuwde nog wel dat de kosten
 hoger kunnen zijn en dat het volgens hem geen provinciale rol is. Overigens was niet alleen de
 gedeputeerde enthousiast. Ook bijvoorbeeld de woordvoerder van GL citeer ik: "Ik maak graag
 gebruik van de gelegenheid om mijn diepe instemming uit te spreken over het punt van
 mevrouw Hoogendoorn, los van de wijze waarop het kan worden vormgegeven. Het zou
 1425 natuurlijk fantastisch zijn als daar vooruitgang kan worden geboekt." Nou, de ChristenUnie
 heeft de handschoen opgepakt. We hebben een discussienota geschreven. We hebben dat
 besproken in de commissie. We hebben een heel aantal punten gehoord van collega's.
 Bijvoorbeeld GL en D66 zeiden: sluit aan bij het thema klimaatadaptatie. Het CDA zei: gebruikt
 dit onderwerp vooral om innovatie aan te jagen. PVV zei: zorg dat het niet leidt tot vertraging
 bij woningbouw. VVD zei: let op de kosten. PVDA zei: sluit aan bij woonakkoorden. Er werd ook
 1430 gewaarschuwd voor risico's voor de volksgezondheid. Nou, dat hebben we serieus genomen.
 Dus we hebben een werkbezoek georganiseerd voor onder andere commissieleden. We zijn op
 bezoek geweest bij een Noord-Hollandse leverancier van regenwatersystemen. Die heeft
 getoond hoe zijn systemen werken met een zogenaamde fysieke ontkoppeling en daarmee
 1435 voldoen aan alle veiligheidsnormen. We hebben ook een presentatie gehad van een ander
 innovatief Noord-Hollands bedrijf dat gecertificeerde systemen maakt voor het gebruik van grijs
 water in huis. Daarmee zijn dus die zorgen over gevaar voor de volksgezondheid niet echt meer
 relevant in een discussie. Mijn fractie heeft verder nog aan GS een aantal schriftelijke vragen
 gesteld, waarin we een aantal mogelijke acties hebben beschreven en gevraagd naar de kosten
 en de mate waarin die aansluiten bij de beleidsdoelen. Nou, die hebben wij ingediend op 1 april
 1440 en op 17 mei hebben we daar pas antwoord op gekregen. Maar u begrijpt natuurlijk, na
 anderhalve maand waren onze verwachting wel heel hoog gespannen over wat eruit zou komen.
 Maar dat viel tegen. Op iedere vraag was het antwoord een parafrase van de zin: het is geen
 provinciale taak. Zo werd bijvoorbeeld de vraag 'Wat zijn de geschatte kosten van een
 communicatiecampagne?' beantwoord met de zin: zie antwoorden onder vraag 1 en 2, derhalve
 1445 doen wij dat niet. Snapt u dat? Je vraagt: wat kost iets? En je krijgt als antwoord: dat doen we
 niet. Nou, wij moesten daar wel even anderhalve maand over nadenken. Goed, mijn fractie heeft
 vervolgens zelf gekeken op welke manier we aansluitend bij ons provinciale rollen invulling
 kunnen geven aan het stimuleren van regenwatergebruik en hergebruik van huishoudelijk
 water. We hebben daar alle suggesties en zorgen meegenomen en ook hebben we nog feedback
 1450 gevraagd van een aantal collega's en het resultaat ligt nu ter bespreking voor een zestal acties
 die nauwelijks geld kosten, die aansluiten bij taken die de provincie nu reeds uitvoert. Het
 advies van het college van GS op ons initiatief samengevat, hoe verrassend, 'wij hebben hierin
 geen rol', kunnen we nauwelijks serieus nemen. Te meer omdat het college tijdens een

1455 werkbezoek in Spanje afgelopen zomer nota bene een bedrijf heeft bezocht dat waterbesparing
stimuleert. Ja, wij kunnen ons niet voorstellen dat een afvaardiging van het college naar Spanje
rijdt voor een onderwerp waar wij geen provinciale rol in hebben. Meneer de voorzitter, wij zijn
ervan overtuigd dat dit voorstel een aantal bij de provincie passende acties bevat, waarmee de
1460 provincie zijn verantwoordelijkheid neemt om dit belangrijke onderwerp - immers, voldoende
en betaalbaar drinkwater is voor ons allen van levensbelang. Ik zie uit naar een bespreking in de
Provinciale Staten met mijn collega's.

De **VOORZITTER**: Nou, die begint al met de interruptie van de heer De Wit van de VVD.

1465 De heer **DE WIT** (VVD): Zo is het, voorzitter, waarvoor dank. Ja, nou, ik ga toch een eindje mee
even in de gedachte en ik ben even benieuwd om te beginnen aan die lijst van acties die de
provincie zou kunnen ondernemen. Wat is wat de ChristenUnie betreft het doel van de acties?
Over hoeveel woningen in Noord-Holland gaat het? Over nu en vijf jaar bijvoorbeeld?

De **VOORZITTER**: De heer Klein.

1470 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Kijk, het doel is dat wij de bewustwording stimuleren dat
waterbesparing belangrijk is. Daar zijn dus een aantal technische oplossingen voor en wij doen
zes voorstellen. Eén daarvan is bijvoorbeeld het duurzaam bouwloket informatie te laten
1475 verspreiden over dit soort oplossingen, zodat burgers die zelf een verbouwing hebben,
daarmee aan de slag kunnen gaan. Ja, hoeveel woningen je dan zal betreffen, hoeveel mensen
je bereikt? Dat is moeilijk in te schatten, maar je hoopt toch dat het op termijn om duizenden
woningen zal gaan.

De **VOORZITTER**: De heer De Wit.

1480 De heer **DE WIT** (VVD): Voorzitter, bent u met mij eens, collega van de ChristenUnie, dat in
ieder geval vandaag dan al een moment is om dat bewustzijn te vergroten bij onze inwoners? En
dat we misschien eens kunnen kijken of het bij bijvoorbeeld de partijen waar u bent geweest
1485 effect heeft gehad op het aantal aanvragen dat ze hebben gehad? Als zijnde 'hoe bereiken wij
als provincie ook mensen', dan hebben we daar gelijk maar een soort van eerste pilot te
pakken.

De **VOORZITTER**: De heer Klein.

1490 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik moet eerst zeggen: ik snap uw vraag niet helemaal.

De **VOORZITTER**: De heer De Wit.

1495 De heer **DE WIT** (VVD): Ja, ik kom graag nog even terug natuurlijk. We staan hier vandaag om
dit onderwerp te bespreken, dus je kunt dat zien als een vorm van aandacht voor dit thema. Ik
zou zeggen: laten we eens kijken wat dat aan werk oplevert bij de bedrijven waar u bent
geweest, en of mensen naar aanleiding van dit gezien of gehoord te hebben - misschien komt
het zelfs in de krant, hè wie weet? Dat mensen denken 'we gaan dit doen' en laat ons kijken
1500 hoeveel mensen dat dan zijn. Dat kan wellicht bepalend zijn voor eventuele vervolgstappen al
dan niet.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik zou toch zeggen: wij maken hier beleid en we zijn hier niet
pilots aan doen doordat individuele statenleden dingen roepen achter een spreekgestoelte. Ik
denk dat we ons daar toch ook echt toe moeten beperken.

1505 De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg, JA21.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u, voorzitter. Ik heb nog een vraag voor meneer Klein.
Hij zei dat er onderzoek is gedaan naar de kosten en de impact op de woningvoorraad. We
1510 zitten in Noord-Holland met een gigantisch woningtekort van 183.000 woningen. Mijn vraag
aan u is: hoeveel gaat het nou kosten om al die woningen te implementeren met dit soort
systemen?

De **VOORZITTER**: De heer Klein.

1515

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dat weet ik niet en dat is ook niet relevant. Wat wij zeggen: maak nou in bijvoorbeeld woonakkoorden afspraken over dat het goed zou zijn om hier aandacht voor te hebben in de bouw. En dan is er natuurlijk altijd een individuele afweging waar nog veel meer factoren een rol spelen. Maar dan ligt het op tafel, dan wordt het meegenomen in het geheel van afwegingen. Precies hetzelfde bij het duurzaam bouwloket. Mensen gaan verbouwen. Ze vragen bij de gemeente advies. Gemeenten krijgen daar weer informatie over van een duurzaam bouwloket. Daar staan nu in dingen in als 'let op isoleren', 'let op zonnepanelen', 'misschien wilt u wel een zonneboiler'. Wat zou het mooi zijn als daar ook gewoon tussen staat: misschien wilt u wel uw regenwateropvang aanleggen, zodat u de toiletten door kunt spoelen met regenwater in plaats van drinkwater.

1520

1525

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u. Als eerste heb ik veel vertrouwen in de bouw, dat zij dat soort maatregelen ook zelf kunnen bedenken. Maar ik denk ook, als Provinciale Staten moeten wij toch aan de voorkant wel zeggen van 'wat voor beleid gaan wij voeren?' Wij gaan dit stuk dan wel of niet aannemen. Dan zetten wij toch een opdracht uit? Dan moeten we toch doelmatig kunnen bekijken wat zoiets gaat kosten en wat voor impact dat heeft?

1530

1535

De **VOORZITTER**: De heer Klein.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): De impact is dat wij minder water gebruiken, en dat is hoogstnoodzakelijk, omdat wij zien dat vanaf 2040 een drinkwatertekort wordt voorspeld. Dat gaan we natuurlijk niet oplossen met alleen besparing. Maar laten we ook besparen, naast dat we natuurlijk gaan zorgen voor extra bronnen voor drinkwater. En de impact, ja, u kunt even in Vlaanderen gaan kijken. In Vlaanderen is het bijvoorbeeld verplicht bij nieuwbouw. De gedeputeerde Loggen heeft eerder ook gezegd: het zou mooi zijn als het landelijk verplicht werd. Nou ja, een VVD'er die pleit voor een verplichting, dat is best interessant. Maar natuurlijk zou je het liefste op het hoogste niveau dat regelen. Maar mijn doel met dit initiatiefvoorstel is dat we nu in de eerste instantie deze punten op de agenda zetten op plekken waar het ertoe doet.

1540

1545

De **VOORZITTER**: U bent aan het einde gekomen van deze uitvoerige uitleg van uw initiatiefvoorstel. De sprekers die zich op mijn lijstje hebben aangemeld voor dit punt zijn mevrouw Gonggrijp van D66, mevrouw De Groot van de SP, de heer Van den Berg van JA21, statenlid Cardol van GL, de heer De Wit van de VVD, mevrouw Koning-Hoeve van het CDA, statenlid Kostić van de PvdD en mevrouw Jellema van de PvdA. Als het goed is, is niemand vergeten. Dan beginnen we met mevrouw Gonggrijp van D66.

1550

Mevrouw **GONGGRIJP** (D66): Voorzitter, tijdens de bespreking in commissie was duidelijk dat er veel waardering was voor het voorstel dat aandacht vraagt voor onze water-footprint, want die is heel groot en moet omlaag. De kwaliteit van veel Noord-Hollands water is ondermaats en de kosten nemen ook toe om water te zuiveren door medicijnresten, microplastics en het voortdurend gebruik van schadelijke stoffen. Kortom, het is een maatschappelijke noodzaak om zuinig om te gaan met ons water. In deze periode is wat D66 betreft weinig op dit dossier gebeurd, ondanks dat we samen met GL en PvdD wel een poging hebben gedaan. En de reactie van GS is ook duidelijk. Nee. Toch staan we nu hier samen in deze PS-vergadering met min of meer hetzelfde stuk om dat met elkaar te bespreken. Ik hoop eerlijk gezegd dat het geen herhaling van zetten wordt. D66 deelt wel de zorg met GS wat betreft de mogelijke vertragende effecten die het voorstel kan hebben op sommige effecten op de woningbouwopgave. Aansluiten bij nationale wetgeving en het bouwbesluit zou ook onze voorkeur hebben rond het gebruik van grijs water. Maar is er nu echt helemaal niks te doen om met innovatieve oplossingen ondernemers te stimuleren minder water te gebruiken en huishoudens bewust te maken van hun footprint? Uit verslag, het werd al gesuggereerd, van het Spaanse werkbezoek blijkt dat er veel mogelijkheden zijn en ook een rol is voor de provincie. En is het ook echt niet mogelijk om te onderzoeken welke opties er zijn voor waterbesparing bij het provinciaal

1555

1560

1565

1570

vastgoed? Onze fractie zal het voorstel niet steunen, gezien de mogelijke effecten die negatief zijn voor onze woningbouwopgave. Maar helemaal niks doen rond dit onderwerp is wat betreft D66 een bittere pil om te slikken. Tot zover.

1575

De **VOORZITTER**: Dank u wel, dan geef ik het woord aan mevrouw De Groot van de SP.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Voorzitter, ik heb een korte vraag aan de ChristenUnie en dat is de volgende: het ontwerpbesluit wat daarbij geleverd werd, bij het voorstel, is dit precies wat de ChristenUnie zou willen dat er gedaan zou worden? Hij zegt ja. Oké.

1580

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik knik ja, omdat ik de vraag niet... U krijgt straks antwoord.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Oké. Als dat het geval is dan vinden wij dat eigenlijk niets ons tegenhoudt om voor te stemmen. En daar wilde ik het even bij laten. Maar ik wil wel graag antwoord op die vraag.

1585

De **VOORZITTER**: U krijgt vast straks antwoord van de heer Klein op deze vraag. Dan gaan we naar de heer Van den Berg van JA21.

1590

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja. Dank u voorzitter. Ja. Zoals het hier past toch allereerst een woord van dank aan meneer Klein en de fractie van de ChristenUnie voor het serieus opstellen van dit stuk. Voor het scheiden van regenwater en drinkwater, wat ons betreft een mooi initiatief. En laat ik ook al toegeven: wij willen van JA21 natuurlijk ook niks anders dan hè? Het niet nodeloos verspillen van water, dat is gewoon onnodig. Maar tegelijkertijd hebben wij ook wel een paar kantpunten of punten gevonden in het voorstel waar wij onze vraagtekens hebben en dat is namelijk als volgt. Dat begint onder andere bij de woningvoorraad, de kosten en anderzijds de maatregelen die we wel zouden kunnen nemen met veel minder kosten voor de samenleving. Ja, wij staan voor JA21, wij staan voor rechts beleid met realistische plannen. En die woningvoorraad in Noord Holland, die staat echt onder druk. 183.000 woningen hebben we nodig in onze provincie en de kosten van die woningen zijn al uit de pan gerezen de afgelopen jaren en daardoor wordt onder andere te weinig gebouwd en wij denken dat een voorstel zoals dit dat verder zal vertragen en die woningvoorraad verder zal verminderen in de toekomst en dat vinden wij toch wel een negatief punt waar wij niet omheen kunnen, want die woningvoorraad is wat ons betreft zo belangrijk dat dit soort punten toch echt even moeten wachten. Wat ons betreft is het ook nodig dat wij als overheid, als Provinciale Staten, doelmatig regels moeten opstellen die de burgers die belasting betalen niet onnodig op kosten jagen, net zoals de regelgeving niet onnodig belemmerend moet zijn.

1595

1600

1605

De **VOORZITTER**: Interruptie door mevrouw Van Soest van de PvdO.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja dank u wel. Meneer Van den Berg, waarvoor zouden we niet kunnen gaan beginnen met die nieuwe bouw, met de nieuwbouw om daar direct in te passen?

1615

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou, dat is een goede vraag. Het is eigenlijk een stukje van het betoog wat ik nu wil houden. Maar wij hebben bekeken wat het bedrijf Justnimbus voor oplossingen aanbiedt om zo'n waterzak in de kruipruimte te plaatsen. Dat zijn kosten van 3.500 euro per woning. Nou, als wij 183.000 woningen willen bouwen in Noord-Holland dan gaat dit geintje ons 42 miljoen euro kosten en ik denk dat dat op dit moment zo'n astronomisch bedrag is dat wij dat in deze fase van de woningtekorten niet moeten doen.

1620

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Bent u het niet met me eens, meneer Van Den Berg, dat we beter die investering kunnen doen dan windmolens neer te zetten?

1625

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Maar dat is een hele interessante vraag. Nou, dat ben ik natuurlijk ruimschoots met u eens, mevrouw Van Soest. Absoluut.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Van den Berg.

1630

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Uitstekende vraag, die had ik zelf niet bedacht maar inderdaad. Kijk, wij vinden dit een goed initiatief, begrijp me niet verkeerd, maar met de woningvoorraad, met de tekorten die er zijn, moeten wij ons nu focussen op het bouwen van woningen en het liefst ook verminderen van de regeldruk op het bouwen van die woningen, zoals de overdreven isolatiemaatregelen die de woningbouw verder onder druk zetten. We hebben nog het bijzonder provinciaal landschap wat er wat ons betreft nu echt eens af moet, zodat we kunnen gaan bouwen. Ja. Dat soort zaken moeten we ons op focussen en in het verlengde daarvan zien wij ook een aantal discrepanties in het stuk en dat gaat specifiek over het energiebesparingsakkoord. Want ik maak hem nog even af voordat de interruptie begint. U zegt namelijk dat het besparen van water moet worden opgenomen in het energiebesparingsakkoord, maar ik zie het kopje Water nergens terugkomen in dat energiebesparingsakkoord en ik vraag me ook af: is water tegenwoordig ook energie?

De **VOORZITTER**: Interruptie. Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel. U doet nu heel erg als 'we moeten kiezen tussen wonen of water drinken'. Ik neem aan dat JA21 beter weet dan dat, maar wat ik me afvroeg: ik lees namelijk meerdere punten. En vooral stimuleren, communiceren, niks afdwingen, dus ik vraag me af, waar precies, kunt u dat citeren, leest u dat dwingen?

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou, voorzitter, even een punt van orde, maar ik heb het woord dwingen niet in mijn mond genomen. Maar wat wij wel zien is dat als wij dit stuk gaan aannemen, dat wij wel een weg inslaan die uiteindelijk leidt tot dit soort maatregelen. En natuurlijk, wij willen ook water besparen en zeker willen wij water drinken. Dat vinden wij heel belangrijk, maar dat kan ook met andere maatregelen. Daar kom ik zo meteen nog even op terug. Wat wij wel voor ideeën hebben. Maar het afdwingen van het scheiden van regelsystemen, dat lijkt ons op dit moment niet opportuun.

De **VOORZITTER** : Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En nu hoor ik u toch nog zeggen 'afdwingen'. Dat is dus niet aan de hand met dit voorstel en u gaat ervan uit dus dat dit uiteindelijk tot afdwingen zou leiden, maar dat staat nergens. Dit is gewoon een prachtig initiatief van de ChristenUnie dat u vraagt of u alstublieft mee wil denken over positieve prikkels voor mensen, ondernemers en de overheden om ons te beschermen. Bent u het niet met mij eens dat we dat, gezien alle tijd die de ChristenUnie daarin heeft gestoken, dat we meer mee kunnen denken? En als u echt valt over één voorstel of twee, dat dan ten minste...

De **VOORZITTER**: Wilt u kort uw punt maken, want anders dan gaat het heel laat worden vanavond.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdO): Wilt u dan op zijn minst amendementen indienen om die twee, één voorstellen eruit te schrappen in plaats van alles weg te zetten?

De **VOORZITTER** : De heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja. Ik begon mijn stuk ook al met 'wij waarderen het stuk van meneer Klein en van de ChristenUnie'. Maar deze maatregelen, die zijn op dit moment niet opportuun. Trouwens, goed punt hè van dat dwingen, dat zal ik zeker even terugnemen. Maar wij denken wel: van het één komt het ander...

De **VOORZITTER**: Interruptie door de heer Baudet, FvD.

De heer **BAUDET** (FvD): Vindt u het niet mensonterend om dat zwarte water dat van de wasmachine komt de hele dag in je wc te hebben liggen? Dat is toch gewoon... Ik bedoel, überhaupt dat hier gezegd wordt dat het een lovenswaardig voorstel... Het is net zo

1690 mensonterend als dat we insecten moeten eten. Wat hier allemaal gezegd wordt joh. Los van het feit dat al die berekeningen natuurlijk niet kloppen, dat het onzin is dat je daar veel geld mee bespaart als je dubbele leidingen overal moet gaan aanleggen. Dat gerecyclede water enzovoort. Vindt u dat niet mensonterend?

1695 De **VOORZITTER**: Dat was de vraag. Meneer Van den Berg.

1700 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja. Ik kon er op dit moment wel één voordeel bij bedenken dat het toilet in het vervolg naar Robijn gaat ruiken. Nee, maar ja, het is natuurlijk vervuild water zeker. Ja. Om zo serieus op de vraag in te gaan. Kijk. Afvalwater, dat kan natuurlijk wel gefilterd worden en vervolgens worden hergebruikt voor toiletsystemen. Dat betekent niet dat het zwart zou moeten zijn of zodanig vervuild dat het mensonterend is. Maar wat wij wel denken is dat, als je dat met de filters zou doen, dan zou dat goed toepasbaar zijn. Maar nogmaals, dat betoog ik hier ook, op dit moment lijkt dit systeem voor ons niet opportuun om dat nu in te passen in woningen. Ten eerste vanwege de kosten, ten tweede vanwege de woningvoorraad.

1705 Daar houd ik het bij.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Van den Berg.

1710 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u, voorzitter. Ja, waar zal ik verder gaan? Wij hebben ook wel wat oplossingen bedacht die wij wel zouden kunnen inzetten. En er zijn wat ons betreft ook simpele maatregelen om het drinkwater in de provincie te reduceren en dat kan met hele simpele oplossingen, namelijk het invoeren van doorstroombegrenzers. Dat zijn labeltjes die kan je plaatsen in de kraan. Bespaart ongeveer 40% aan drinkwater en dat kost ongeveer een knaak per kraan. Dus dat lijkt ons een uitstekende manier om eens te gaan beginnen met het

1715 besparen van drinkwater. Dat ten eerste. Ten tweede zouden we nog eens sproeicomputers kunnen inzetten voor het beregenen van de tuin. Dat is ook een kleine investering met veel impact. Dat lijkt ons goed om te kunnen doen. Maar wat JA21 betreft, wat we zeggen: het moet echt anders hè. Dus wij willen niet die woningvoorraad verder verminderen, wij willen niet onnodig regels introduceren en de kosten opjagen, maar wij willen nu eerst gaan bouwen aan woningen voor onze provincie. Dank u wel.

1720

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik geef het woord aan statenlid Cardol van GL.

1725 Statenlid **CARDOL** (GL): Dank u wel voorzitter. In De Groene stond onlangs een artikel over vervuild drinkwater. In 1987 ontdekt de chemici het bestrijdingsmiddel bentazon in het drinkwater in Noord Holland. Concentraties lagen soms zestien keer boven de wettelijke norm. Drinkwaterbedrijven sloegen alarm en er gebeurde niets. Nu, 26 jaar later, is bentazon eindelijk op een lijst geplaatst met voor de voortplanting giftige stoffen. En onder druk van de

1730 drinkwaterbedrijven is besloten dat het niet meer gebruikt mag worden in grondwaterbeschermingsgebieden. Zo snel gaan zaken in Nederland. In 2027 moet onze wateren voldoen aan de Kaderrichtlijn Water. Iedereen weet dat we dat niet gaan halen. Intussen bedreigt vervuild water onze gezondheid en kunnen we de komende jaren weer veel juridische procedures verwachten. Op zoek naar geitenpaadjes. Voorzitter, het mooie voorstel van de ChristenUnie gaat hier maar gedeeltelijk over. Maar ook hier geldt: we doen te weinig, we

1735 stellen het te lang uit en overheden wijzen te vaak naar elkaar. Ik heb inderdaad in een commissie van diepe instemming met het voorstel gesproken. Tenminste, de woorden weten niet exact meer. Maar als u dat opgezocht heeft, dan zal het ongetwijfeld kloppen. Dat geldt dus zeker, de intenties van dit mooie voorstel. Maar ik heb in de commissie ook gepleit, naar aanleiding van de brief van GS, om het voorstel even aan te houden en op een later moment opnieuw in te brengen. En dat komt omdat er in de brief van het college ook een aantal terechte en serieuze opmerkingen worden gemaakt over de risico's van gescheiden afvoersystemen, over wettelijke voorschriften en de rolverdeling in de waterketen. Het is waar dat een wijziging van het bouwbesluit verre de voorkeur heeft en inderdaad, de formele rol van de provincie is beperkt. Maar er was ook een lichtpunt in de commissie, want de gedeputeerde erkende wel de

1740 urgentie van de problemen. Dus als het aan GL ligt, dan komt deze initiatiefnota van de ChristenUnie met het urgentiegevoel van deze gedeputeerde op de agenda voor de komende collegeonderhandelingen. En misschien kan en wil de gedeputeerde dan nog een handje helpen. Voor sommige voorstellen van de ChristenUnie kan enig voorwerk namelijk wel nuttig zijn. Ik denk bijvoorbeeld aan het voorstel inzake nieuwbouw van provinciaal vastgoed en aanleg van

1745

- 1750 infrastructuur. De heer Loggen gaf in de commissie ook aan dat hij in overleg is met het PWN over slimme watermeters. Misschien kan hij daar nog wat extra spoed achter zetten. En wie weet wat er dan nog meer aan de orde komt in de gesprekken met PWN? En wellicht kunnen we ook de communicatieafdelingen van alle waterpartners alvast oproepen om samen te kijken wat we aan voorlichting inzake waterbesparing kunnen doen, in elk geval via onze eigen kanalen.
- 1755 Dus met een paar van die voorbereidende stapjes zouden we toch recht kunnen doen aan de inspanningen van onze collega's van de ChristenUnie. En intussen staat het wat GL betreft volop op de agenda voor de komende collegeonderhandelingen...

De **VOORZITTER** : Interruptie, statenlid Kostić.

- 1760 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dit stelt me nou heel erg teleur. We hebben samen opgetrokken op het waterdossier. We zouden doorzetten. Uw partij is de coalitie. We kunnen dit mooi intikken. Mooi voorstel. Wat ik mij afvraag. Er komen weer bezwaren over de veiligheid. Daar hebben we het ook lang en breed over en volgens mij heeft de ChristenUnie dat ondervangen door de formulering van het voorstel. Het gaat over de mogelijkheden, om dat te stimuleren, om te kijken. Bent u het met mij eens dat we dat vooral moeten omarmen en dat we vandaag gewoon daad bij woord moeten voegen als het gaat om onze bescherming van ons water, het bieden van waterkwantiteit en waterveiligheid door te stemmen voor ChristenUnie?
- 1765

- 1770 De **VOORZITTER**: Statenlid Cardol.

- Statenlid **CARDOL** (GL): Voorzitter, ik begrijp de teleurstelling, maar ik probeer die enigszins te voorkomen door te zeggen: als we nou het college nog even de tijd geven om een aantal voorbereidende handelingen te doen, dan weten we met heel veel zekerheid dat een voorstel op een later moment wel aangenomen wordt, terwijl ik voorzie dat dat op dit moment niet gaat gebeuren.
- 1775

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić.

- 1780 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): U heeft het net gezegd: dit college en D66 ook heeft heel weinig gedaan op het dossier Water dus u wilt dit college, deze Gedeputeerde Staten, nog meer tijd geven om iets te doen. Maar wanneer? De verkiezingen komen eraan...

- 1785 Statenlid **CARDOL** (GL): Ik denk dat... Ja, maar dat college, dat zit er nog iets langer dan de komende Statenverkiezingen hè. Ik denk dat dit college zoals ik zeg een aantal voorbereidende dingen kan doen. Misschien al wel voor de collegeonderhandelingen en anders in ieder geval in de periode die hij nog rest. En ik denk dat het voorstel dan steviger staat en meer kans heeft om aangenomen te worden en uiteindelijk denk ik dat ook de ChristenUnie er het meeste belang bij heeft dat dit voorstel gewoon aangenomen wordt en dat we niet nu nog het even behandelen om vervolgens tot de conclusie te komen dat het afgewezen is en dat het voorlopig weer niet meer op de agenda staat.
- 1790

De **VOORZITTER** : Statenlid Kostić.

- 1795 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, laatste vraag. Dat is dus mede afhankelijk van u als collegepartij. Als alle progressieve partijen achter ChristenUnie gaan staan dan kunnen we dit samen binnenkopen. Dus mijn vraag is: waarom wil GL hier haar ideale laten varen en dit weer op een onderhandelingstafel leggen? En dan maar hopen dat daar wel de goede resultaten uitkomen? Waarom houdt u niet vandaag vast aan uw idealen?

- 1800 Statenlid **CARDOL** (GL): Voorzitter, ik probeer idealen niet alleen te hebben, maar ze ook inderdaad te halen. En ik probeer een mogelijkheid te creëren waarin de kans zo groot mogelijk is dat deze voorstellen een meerderheid in de Statenzaal krijgen.

- 1805 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik geef het woord aan de heer De Wit van de VVD.

De heer **DE WIT** (VVD): Ja voorzitter, waarvoor dank en ook mijn dank, mede namens de fractie, aan de ChristenUnie voor het initiatief. Dat is goed en dat is ook de kracht van deze Staten om

dit soort initiatieven ook te nemen. Daar zitten we hier voor. Een herhaling van zetten ben ik bang dat ik toch een beetje ga worden. Excuses daarvoor richting de collega van D66, want de VVD-fractie blijft bij de gegeven analyse uit de commissievergadering dat we echt de provinciale taak hier niet zien. Ik wil ook nog even aansluiten op eerder gedeelde zorgen in het kader van de woningbouw. Ik las net een bericht dat de gemeente Amsterdam heeft besloten om juist de voorwaarden voor woningbouw ten opzichte van wat nationaal al verplicht is, om dat te verminderen, om daar niet een extra kop op te zetten. In dit kader lijkt me ook niet verstandig dat wij hier in deze zaal wel een opgave gaan toevoegen aan de woningbouwvoorwaarden en dat is wel een belangrijk punt wat echt wel prominent in het voorstel staat. Wat voor ons echt wel een belangrijk pijnpunt daarbij ook is, een punt van kritiek zou ik haast willen zeggen, maar aan de andere kant heb ik ook geluisterd, niet alleen vandaag maar ook in de commissievergadering en heb ik in de Staten een brede steun en ook urgentie gevoeld op het onderwerp. Ik denk ook zeker dat de gedeputeerde daar ook een, laten we zeggen, een opening voor heeft geboden om daar met elkaar verder over te denken en ik zou zeker die oproep willen doen en ook de vraag willen stellen aan het college. Kunnen we niet toch kijken naar, misschien niet naar de voorstellen zoals ze nu in dit initiatiefvoorstel staan, maar wel in bredere zin naar opties om water te kunnen besparen? Want die urgentie delen wij volledig als VVD. Ik sluit me ook aan bij de analyse de opgave qua watergebruik die ons de komende decennia te wachten staat. En laten we kijken of daar andere mogelijkheden zijn om vanuit een rol die ons als provincie misschien meer past daar ook beleid op te kunnen voeren met elkaar. En daar wilde ik het bij laten. Voorzitter, dank u wel.

De **VOORZITTER**: Ga ik naar mevrouw Koning van CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter. Zoals we in de commissie al hebben aangegeven, worden wij enthousiast over dit initiatiefvoorstel, vooral betreffende het onderdeel over de opvang van regenwater. We willen de ChristenUnie bedanken voor hun harde werk en doorzettingsvermogen op dit onderwerp. Het principe dat we onze toiletten doortrekken en tuinen besproeien met schoon drinkwater is wat ons betreft zonde te noemen. Het is een goed idee om te onderzoeken hoe regenwatersystemen beter kunnen worden benut, het is een gemiste kans om al ons regenwater onbenut te laten. Stimuleren van hergebruik is dus zeker een goede zaak. Over de grijswatersystemen zijn we wat voorzichtiger. Ja, er bestaat een keurmerk en ja, het gezuiverde grijze water zal alleen gebruikt worden bij het doorspoelen van het toilet. Maar zolang er nog steeds een risico is dat we er ziek van kunnen worden, blijven wij aan de voorzichtige kant. Het CDA is een volkspartij die zich richt op de volgende generatie. Wij denken in het bijzonder aan kinderen die nog geen volledig ontwikkeld afweersysteem hebben en mogelijk nog zieker kunnen worden. Daarom zijn we er voorstander van om dit grijswatersysteem goed te testen middels een pilot. Investeren in onderzoek en ontwikkeling en, ja, daar komt 'ie, innovatie verdienen zich bijna altijd terug. Het is goed als er de komende jaren meer informatie beschikbaar komt over verschillende vormen van regenwateropvang en -hergebruik. En wanneer het wel werkt en wanneer niet. Mocht er uit komen dat sommige systemen uiteindelijk toch heel duur zijn in verhouding tot de waterbesparing, dan zien we dat vanzelf. De aanpassing van het initiatiefvoorstel om dit vooral te stimuleren bij nieuwbouw of grootschalige aanpassingen valt bij ons in goede aarde en het voorstel zegt stimuleren en niet verplichten, dus daarom zien wij er nu geen risico in voor de woningbouw, want dat zouden we dus ook niet willen. Wat bij ons in minder goede aarde valt is het wispelturige gedrag van de coalitiepartijen. D66 en GL hebben net aangegeven dat ze het voorstel niet gaan steunen en deze partijen leken tijdens de commissievergadering dus drie weken terug oprecht heel positief over dit voorstel. De totale ommekeer op de andere kant op voelt voor ons als een grote verrassing. Vooral omdat deze partijen een groene politiek voeren komt dit totaal niet overeen met hun ideologieën. Onze verwachting is hooggespannen. Of de PvdA het voorstel wel gaat steunen, dat gaan wij zo meteen waarschijnlijk horen. Wij willen een oproep doen naar de portefeuillehouder en de genoemde partijen om een constructieve bijdrage te gaan leveren op dit onderwerp. Kijk naar wat wél kan in plaats van het initiatiefvoorstel van tafel te vegen. Wat kan er in jullie ogen misgaan als jullie dit initiatiefvoorstel steunen en hergebruik van regenwater gestimuleerd wordt? Gunnen jullie het de ChristenUnie niet of wat is het probleem? Wij horen dat graag van de gedeputeerde en de genoemde partijen. Het CDA steunt het initiatiefvoorstel dus wel.

De **VOORZITTER**: Woord is aan statenlid Kostić van de PvdD.

- 1870 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja. Voorzitter allereerst groot, groot dank aan de gewaardeerde
collega's van de ChristenUnie. Want we kennen ze als harde werkers, ze doen nooit zomaar
voorstellen, ze kennen hun dossiers en dat kan je weer in dit voorstel zien. We hebben het ook
1875 al eerder gezegd in de commissie en we zeggen nu nogmaals, geen verrassing, we steunen dit
voorstel van harte. Omdat het gaat om daden. Inderdaad, niet alleen maar idealen uitdragen in
verkiezingsprogramma's, maar doen wat nodig is. Ik ben blij dat ChristenUnie dat samen met
ook de Partij voor de Dieren vaak doet. Dus allereerst die complimenten en tegelijkertijd een
beetje de veeg uit de pan aan de andere progressieve partijen. Ik doe het niet graag, maar kom
op, mensen. Al die ambities die we hebben. Klimaatcrisis oplossen, biodiversiteitscrisis oplossen,
1880 er komt een watercrisis aan. Dat vertelde GL net ook. Hoe gaan we dat oplossen als we niet
vandaag handelen en met zo'n voorstel? Het enige wat ik lees is stimuleren, informeren,
samenwerken. Waarom wordt daar zo moeilijk over gedaan na vier jaar lang? Ik begrijp dat niet.
Misschien kunt u me het later nog even uitleggen. Ik heb het net ook gezegd tegen JA21. Er
wordt nu echt gedaan als 'we moeten kiezen tussen wonen en water drinken'. Dat is natuurlijk
absurd, het heeft niets te maken met dit voorstel. En het is tekenend, want dit is precies het
1885 valse dilemma dat we vaker voorgelegd hebben gekregen door sommige partijen in het
verleden. Als het gaat om de klimaatcrisis oplossen. Ja, nee, de werkgelegenheid, eerst de
werkgelegenheid. Als het gaat om natuur beschermen. Ja, nee, eerst de economie. Als het gaat
om vervuiling aanpakken. Ja, ja. Maar bedrijfsleven, moeten we op letten. En wat is de situatie
waar we nu in zitten? Meerdere crises, het kost alleen maar meer geld, dus grijpt gewoon
1890 vandaag in. Het is een kleine stap, maar het is tenminste iets. Laat tenminste zien dat we iets
hebben gedaan op het dossier Water. Dus van harte steun en ik hoop dat in ieder geval de
progressieve partijen hier tot hun zinnen komen. Want u heeft een meerderheid in handen. U
heeft de VVD niet nodig met ons en de ChristenUnie en de SP en nu met CDA... Kijk, het CDA,
ook even een pluimpje voor het CDA. Nee, echt blij mee. Ja, dan hebben we gewoon een
1895 meerderheid. Dus kies voor je idealen en doe wat nodig is. Dank u wel...

De **VOORZITTER**: Mevrouw Jellema, PvdA.

- 1900 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter, dank aan de ChristenUnie voor dit initiatiefvoorstel dat in
verschillende fasen langs de commissie NLG is gegaan en uiteindelijk dus hier in de Staten
wordt besproken. Wij zien een voorstel waarin voorstellen staan die zo mogelijk laagdrempelig
zijn. Meneer Klein van ChristenUnie zei het al hè, bijvoorbeeld dat duurzame loket, maar ook
die nogal verstrekkend zijn in de zin van bijvoorbeeld grote personele inzet van de provincie.
Zoals het voorstel nu voorligt, integraal, kan de PvdA er niet onverkort mee instemmen. Maar
1905 we willen wel nogmaals de vervangend gedeputeerde vragen wat er wellicht dan wel mogelijk is.
Waar zitten de mogelijkheden? Want het onderwerp is ook voor ons er belangrijk genoeg voor.
Meenemen naar de coalitieonderhandelingen is natuurlijk altijd goed. Hoewel we daar nu hier
niet over gaan, dat realiseren wij ons ook. En of dit college van GS al voorbereidende
behandelingen kan doen zoals GL voorstelt? Nou, dat lijkt ons ook een goede weg. De reactie
1910 van GS wachten wij nogmaals met belangstelling af, maar ook hoe de ChristenUnie daar dan
verder mee om wil gaan. Kortom, wij wachten nu eerst de beantwoording van GS af.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Zaal, die namens
collega Loggen het woord zal voeren.

- 1915 Gedeputeerde **ZAAL**: Ja. Dank aan de indieners van dit initiatiefvoorstel dat we dit belangrijke
thema vandaag kunnen bespreken. Want ook het college van Gedeputeerde Staten onderschrijft
natuurlijk dat het ontzettend belangrijk is dat we zuinig omgaan met zoet water, met
drinkwater en dat we ook zorgen dat dat water zo schoon mogelijk is. Als we kijken naar het
1920 voorstel dat hier nu voorligt, dan kunnen wij als Gedeputeerde Staten eigenlijk al drie
onderdelen direct toezeggen. Dat gaat op het onderdeel infrastructuurprojecten, want dat doen
we al. Dat gaat om het aangepaste onderdeel bij nieuwbouw of grootschalige aanpassingen.
Daar zijn wij toe bereid, uiteraard ook met de afweging van de gezondheid en de kosten om dat
mee te nemen en te inventariseren of we dat kunnen doen. En het laatste punt bij uitvoering
1925 samen te werken met de waterschappen. Dat lijkt me een open deur. Dat doen wij natuurlijk
ook. Het punt van de huishoudens, wat hier ook heel duidelijk in het voorstel staat, en de

1930 ondernemers, dat is gewoon wat lastiger, omdat het enerzijds de voorkeur heeft, GL zei dat ook al, de voorkeur heeft om dat gewoon landelijk in het bouwbesluit te regelen en anderzijds door heel veel partijen aangegeven dat we een enorme woningbouwopgave hebben in deze provincie en dat we die zo snel mogelijk moeten rechtekken en dat we daar alles voor moeten inzetten en daarmee het niet ingewikkelder maken dan het al is. Dus eigenlijk de punten rondom dat groen regenwatersysteem, die moeten wij, bij huishoudens, die gaan wij ontraden. Dan wordt er ook gevraagd van wat kunnen jullie dan wel doen? Er werd ook verwezen naar het verslag van ons werkbezoek aan Spanje, waar we inderdaad een fabriek hebben bezocht die

1935 waterbesparende systemen op de meter beschikbaar stelt aan huishoudens. Nou heeft u daar in dat voorstel niet om gevraagd, dus u vraagt dan aan ons van ja waarom doet u dat niet? Ja, wij reageren op uw voorstel en dat zit heel erg op die regenwatersystemen. Maar laat ik dan nu toezeggen dat wij wel bereid zijn om uiteraard in nauw contact met de drie drinkwaterbedrijven te kijken of we het gebruik van dat soort innovaties, die overigens nu al toepasbaar zijn en

1940 gewoon beschikbaar zijn, ook op Bol.com, ik heb het nog even gecheckt voor 40 euro, om te kijken of we dat gebruik van dat soort systemen meer kunnen stimuleren bij onze inwoners en ondernemers. En dan denk ik dat we toch met inachtneming van onze provinciale rol in ieder geval op het besparen van drinkwater ontzettend veel kunnen bereiken en dan het grijs water, het regenwatersysteem, om dat over te laten aan het Rijk en daar natuurlijk wel aan tafel te

1945 blijven zitten en als daar uit het onderzoek wat het ministerie nu doet een provinciale rol voortkomt, dan zijn wij met liefde bereid om die rol ook te pakken. Maar daar ligt nu even het initiatief.

1950 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik nu de indiener van het voorstel, de heer Klein van de ChristenUnie, de gelegenheid om een eerste nadere reactie te geven. Een antwoord op de vraag natuurlijk van mevrouw De Groot van de SP.

1955 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dat klopt. Nou, allereerst dank aan alle partijen voor de inhoudelijke reacties. Dat waarderen wij erg. Een aantal keren kwam terug in deze discussie dat het tegenover de woningbouwopgave zou staan. En dat wil ik toch wat nuanceren. Want het gaat niet erom dat wij in dit voorstel zeggen dat het verplicht moet worden dat in nieuwbouw voortaan dure installaties moeten worden aangelegd. Wij zeggen alleen: zorg er nou voor dat je hier in bijvoorbeeld de regionale woonakkoorden, maar dat is één van de zes voorstellen, dat je hier afspraken over maakt en dat zou bijvoorbeeld kunnen betekenen dat je gaat zeggen van

1960 wij willen dat er bij nieuwbouw, waar mogelijk, in ieder geval een dubbel systeem wordt aangelegd wat in de orde van grootte van extra kosten van hooguit een paar honderd euro is, waardoor individuele inwoners of huiseigenaren later zelf kunnen beslissen of ze daar gebruik van kunnen maken. Ik kan me heel goed voorstellen dat dit soort eisen in een soort programma van eisen terechtkomen, dat het meer punten oplevert bij de inschrijving en dat het dan aan de

1965 individuele ontwikkelaars is om af te wegen of dit inderdaad gedaan kan worden of niet. En daarmee staat het dus niet in... Is het niet in tegenspraak met het versnellen van de woningbouwopgave. Daarom het getal wat de heer Van den Berg noemde van 642 miljoen, hij altijd ongetwijfeld correct berekend hebben, daar ga ik helemaal vanuit, maar de implicatie van dit voorstel is niet dat wij iets voor alle woningen gaan verplichten en daarom is dit getal ook

1970 helemaal niet relevant.

De **VOORZITTER**: De heer De Wit, interruptie...

1975 De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter. Even voor mijn begrip hoor. Het is toch zo dat ontwikkelaars op dit moment deze afweging al kunnen maken? Dus wat gaan we daar dan op doen?

1980 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja. Het punt is precies dat ontwikkelaars deze afweging kunnen maken. En omdat drinkwater in Nederland relatief goedkoop is en daardoor voor individuele huishoudens geen besparing oplevert, gebeurt het niet. Het is een maatschappelijke...

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg.

1985 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Sorry, ik ben nog even met mijn beantwoording bezig. Het zijn maatschappelijke baten die dit oplevert en door te zeggen dat wij dit belangrijk vinden, maken

we expliciet dat wij die maatschappelijke baten zien en hopen we dat ontwikkelaars daar nog gestimuleerd worden om er wel over na te denken.

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg.

1990

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja. Voorzitter, ik wil toch even reageren op wat er net werd gezegd van dat die 642 miljoen niet relevant zou zijn, maar ik denk dan toch van ja, ook al is het verhoudingsgewijs, al is het de helft van de woningen, dus 90.000 woningen, ja, dan gaat het over 321 miljoen. Maar verhoudingsgewijs, het is nog steeds gewoon een bedrag van ruim 3000 tot 3500 euro per woning en wij zeggen: dat geld kunnen wij veel beter besteden aan het bouwen van woningen waar nu al een groot tekort van is. Bent u dat dan niet met me eens?

1995

De **VOORZITTER**: De heer Klein.

2000

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik ben eens dat we de woningbouwopgave moeten versnellen, maar ik heb ook net uitgelegd dat het alleen aanleggen van bijvoorbeeld een dubbel leidingsysteem naar de toiletten, dat is een kwestie van een paar honderd euro en dat zal de woningopgave niet vertragen. En dat is, ook dat bedrag wat u noemt, daarmee niet de kosten van dit voorstel. Daarmee trekt u het scheef.

2005

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, toch nog een verduidelijking dan, want hoe komt u bij het bedrag van een paar honderd euro voor het aanpassen van die systemen? Want daar kijk ik toch echt anders naar. En ten tweede, zou u niet alsnog willen overwegen om meer de focus te gaan leggen op bijvoorbeeld doorstromenbegrenzers op sproeicomputers, want daarbij kunnen we ook al tientallen procenten aan water besparen zonder dat het zo veel zou gaan kosten als die zakken in de kruipruimte.

2010

De heer **KLEIN** (ChristenUnie). Zeker, zeker. Dat zijn allemaal hele belangrijke punten en daarom zeggen we ook in ons voorstel: stimuleer waterbesparing bij inwoners. Dat kan dus betekenen dat de provincie in de bushokjes, waar we straks toch voor niks anders meer reclame kunnen maken, dat we reclame kunnen gaan maken voor waterbespaarders. Daar hebben we ook geprobeerd een inschatting te krijgen van de kosten dus dat lijken mij hele goeie dingen en tegelijkertijd hè, want anders hadden we een motie kunnen indienen, als dat het enige ideeetje was. We willen dat de provincie deze taak wat serieuzer invult en dan denken we dat het op de agenda zetten bij het woonakkoord ook een goed punt is zonder dat dit de woningbouwopgave vertraagt. Ik wil graag door naar het volgende punt en dat is de vraag van de SP. Is dit nu precies wat de ChristenUnie wil, dit ontwerpbesluit? Nee, dat is het niet. We hadden eigenlijk een nog stevigere inzet gewild. We hebben bijvoorbeeld in eerdere versies wel gesproken over een provinciale subsidieregeling, waarmee we het daadwerkelijk mogelijk maken voor bijvoorbeeld ontwikkelaars of inwoners of gemeenten om hier invulling aan te geven. We hebben geproefd dat daar geen draagvlak voor is, dus dat hebben we uit het voorstel gelaten. En wat nu voorligt in het ontwerpbesluit is dan ook wat voorligt nu ter bespreking vandaag. Er werd nog door JA21 gevraagd of water energie is. Dat is uiteraard niet, maar wat wel zo is, is dat het zuiveren van drinkwater veel energie kost. En daarmee is het industrieel besparen van drinkwater een grote energiebesparing en daarom is het helemaal niet zo gek om dat onderdeel te maken van die energiebesparingsplicht. Als die inspecteurs van de OD toch langs al die bedrijven gaan en naar boven kijken of die tl-buizen misschien vervangen kunnen worden door ledlampen, dan is het ook heel mooi als ze meteen kijken, kunnen we nog aan drinkwaterbesparing iets extra's doen? Ja. En dan heb ik ook een aantal reacties gehoord van partijen die het voorstel aan de ene kant heel erg ondersteunen, maar de andere kant toch nog niet daarin nu mee kunnen gaan, die zeggen laat het college wat verder voorbereiden. Ja, ik vind het toch een hele moeilijke. We zijn anderhalf jaar nu bezig met dit voorstel. We hebben er ook een discussie over gehad in de commissie. Toen is het college ook wel bijzonder weinig toegeeflijk geweest. Ik sta nu hier en ik moet eerlijk zeggen dat ik een beetje verrast ben, positief verrast hoor. Doordat er nu toch wat beweging is. Maar het is eerlijk gezegd wel een rare timing. Dus ik stel voor dat we dit gewoon in stemming brengen, dit voorstel, en dat wij daarna kunnen zien of het wellicht bij de coalitieonderhandelingen nog opnieuw op tafel ligt. En wellicht als wij herkozen worden in de volgende periode zullen we het opnieuw indienen.

2015

2020

2025

2030

2035

2040

2045

De **VOORZITTER**: Mevrouw Jellema.

2050 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Het is natuurlijk helemaal aan uzelf, meneer Klein, maar vindt u het verstandig? Kunt u niet beter kijken, inzoomen, op wat de gedeputeerde nu heeft toegezegd? Count your blessings, zou ik bijna zeggen.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, ik vind het verstandig.

2055 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dat doet mij verdriet.

De **VOORZITTER**: Het was een opmerking en geen vraag. U mag verder... Statenlid Kostić komt met een interruptie.

2060 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, vindt de ChristenUnie ook niet dan dat partijen als PvdA dan maar een amendement kunnen indienen? Zo meteen een schorsing, om dat te schrappen waar ze echt tegen zijn? Om dat te behouden waar het college achter staat? Dat ze in ieder geval die moeite doen en recht doen aan al die moeite die u anderhalf jaar heeft gedaan voor dit voorstel? Is dat een idee misschien?

2065 De **VOORZITTER**: De heer Klein.

2070 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u wel voor die suggestie. Ik denk dat dat inderdaad de aangewezen weg zou zijn, of het eerder hadden opgebracht in het proces. Maar goed, die discussie over de vorm en de procedure, dat vind ik een beetje flauw. Ik zou graag verder willen gaan over de inhoud. De VVD zeggen, we zien geen provinciale taak. Ja, dan wil ik u toch wijzen op de zin die staat in de Watervisie 2021. Daar staat gewoon letterlijk 'wij zetten ons in voor het stimuleren van waterbesparing'. Dus ik zie niet in hoe je dan kunt concluderen dat er geen provinciale taak is. De PvdA zegt nog dat sommige voorstellen een grote personele inzet vragen. Daar ben ik wat verbaasd over, want volgens mij hebben we juist de voorstellen zo geformuleerd dat er niet een hele grote personele inzet, noch een directe financiële inzet van de provincie wordt gevraagd. Dus wellicht kunt u dat in de tweede termijn nog wat toelichten. En dan wil ik uiteraard GS bedanken dat ze nu al een aantal dingen willen toezeggen, dat ze het meenemen bij projecten bij nieuwbouw en dat ze ook werk willen maken van die

2075 waterbesparende meters. Ja, dat is één van de dingen die we voorstellen onder het idee stimulering- en communicatiecampagne. Ik had het graag in de commissie al gehoord, maar dank voor die toezegging. Dan weten we in ieder geval dat niet alles op een negatief advies van GS stuit.

2085 De **VOORZITTER**: Interruptie van de heer Van den Berg, JA21.

2090 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, ik heb toch nog even zitten nadenken van wat kunnen we nou toch wel doen voor meneer Klein? Misschien is het een goed voorstel als we nou in de nieuwe periode eens optrekken naar het Rijk om dan te vragen aan het Rijk van zouden jullie niet met een integrale visie kunnen komen op dit punt voor heel het land, zodat wij als provincie kunnen focussen op het bouwen van woningen en kunnen focussen op onze kerntaken en dit punt overlaten aan het Rijk en daardoor ons in onze kracht zetten?

De **VOORZITTER**: De heer Klein.

2095 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik denk dat we dit dossier na vandaag niet moeten afsluiten. Dat ben ik helemaal met u eens. Ik hoorde verschillende partijen zeggen: laten we het in ieder geval prominent op de agenda zetten bij het bespreken van het, of het onderhandelen over het coalitieakkoord. U doet nu een ander voorstel, om na de verkiezingen samen op te trekken naar het Rijk. Ik sta er erg voor open, want ik denk dat dit een belangrijk onderwerp is.

2100 Tegelijkertijd, wat vandaag voorligt is een initiatiefvoorstel wat nu al maanden, zeg maar, boven de markt hangt en dat is waar we vandaag over spreken en daar zullen we straks ook over stemmen.

De **VOORZITTER**: De heer Van den Berg.

2105

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, geen vraag, uiteraard begrip voor, maar fijn dat we dat zo kunnen aanpakken. Gaan we doen.

2110

De **VOORZITTER**: De heer Klein? U was aan het eind kwam van uw nadere toelichting? En dan kijk ik even voor de tweede termijn of er behoefte is bij mevrouw Gonggrijp? Nee, mevrouw De Groot? De heer Van den Berg nog? Statenlid Cardol? De Wit van de VVD? Niet. Mevrouw Koning? Statenlid Kostić? Ook niet. Mevrouw Jellema nog? Nee. Dan... ja, dan mag u teruggaan naar uw eigen plaats eigenlijk. Nou, ja, u mag nog even een afsluiting maken.

2115

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): ... een cadeautje aanbieden aan het college van Gedeputeerde Staten. Dat is een waterbesparende douchekop. Het was bedoeld, moet ik zeggen, als een koude douche. Omdat wij nogal teleurgesteld waren in de reactie van GS. Nou is daar vandaag iets aan bijgedraaid. Dus ik zou er een lauwe douche van willen maken. Tegelijkertijd is dit wel een eerste bijdrage die de provincie zou kunnen leveren dan aan de waterbesparing door het college van GS. Dus ik wil hem u hier heel graag overhandigen. En tegelijkertijd wil ik mijn collega's hier in PS ook niet heel met lege handen naar huis laten gaan. De heer Van den Berg die noemde al een waterbesparingsring en wij hebben inderdaad voor iedere collega in de Provinciale Staten een ring. Die kun je tussen je doucheslang en je douchekraan zetten en daarmee bespaar je water. Het is in de orde van grootte van knaken, zoals u heeft geconstateerd. Het is een Nederlandse uitvoering. En mocht ons voorstel dan toch niet aangenomen worden, dan zijn we in ieder geval blij dat er op 55 plekken in deze provincie toch iets aan waterbesparing vanuit de Provinciale Staten wordt gerealiseerd.

2120

2125

2130

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Het is onder de vijftig euro heb ik begrepen, dus u mag het mee naar huis nemen. De heer Klein gaat weer terug naar zijn eigen plaats. Daar ronden we de beraadslaging over dit agendapunt af. En dan zullen we stemmen aan het eind van de agenda. Het is nu 5 voor half 5. Ik stel voor dat we even tot kwart voor 5 schorsen en dan gaan we verder met de vergadering. Ik schors de vergadering tot kwart voor 5.

2135

Schorsing van 16.25-16.45 uur.

10.a Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland

2140

De **VOORZITTER**: Mag ik de statenleden verzoek te gaan zitten? Wij zijn aanbeland bij agendapunt 10a. Dat is het stuk wat is onthamerd. Het onderzoeksrapport van de Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland, voordracht 2. Door de Randstedelijke Rekenkamer is een onderzoek enige tijd geleden uitgevoerd. Er is gekeken naar de wijze waarop de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland invulling en uitvoering geven aan hun rol met betrekking tot fietsbeleid. In het onderzoeksrapport wat hier voorligt, het fietsbeleid, zijn de bevindingen en de conclusies ten aanzien van de provincie Noord-Holland opgenomen en er worden ook aanbevelingen gedaan en Provinciale Staten worden voorgesteld deze aanbevelingen te onderschrijven. Aangemeld hebben zich voor dit stuk de heer Baudet van FvD, mevrouw Bouhlei van de SP, statenlid Gringhuis van GL, statenlid Zoon van de PvdD en de heer Steeman van D66. Mevrouw Van Geffen nog, Namens Noord-Hollanders. Anderen nog? Ja. Dat is de heer Gringhuis. Ik had u al opgenoemd.

2145

2150

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Voorzitter, ik heb bij de eerste termijn geen inbreng, mogelijk nog bij de tweede.

2155

De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, ook ik vanuit VVD heb me niet aangemeld aangezien de commissie besloot dat dat duidelijk een hamerstuk was. Dus het verbaast me enigszins. Maar goed. Staat iedereen vrij om te onthameren. Maar ook bij de eerste termijn zal ik geen inbreng hebben, mogelijk wel bij de tweede termijn.

2160

De **VOORZITTER**: Heel goed. Ja, die had ik al, mevrouw Bouhlei. U wil tweede termijn spreken? Oké. Ja, dat is goed. Dan geef ik in het eerste termijn het woord aan de heer Baudet van FvD.

De heer **BAUDET** (FvD): Dank u wel. Vandaag bespreken we het eindrapport van de Randstedelijke Rekenkamer inzake fietsbeleid. Het werd gepresenteerd als hamerstuk, maar de VVD-fractie heeft verzocht tot onthamering omdat er zoveel over te zeggen is. Mobiliteit en infrastructuur is een echte provinciale bevoegdheid. De N-wegen, de verkeersdrempels, de flitspalen. Het valt onder provinciaal gezag en precies daar gaat mijn speech over, want het is lovenswaardig dat de provincie zich uitslooft om fietspaden aan te leggen, snel fietspaden aan te leggen, allerlei manieren te ontwikkelen om het fietsen te faciliteren. Maar, je komt in het dagelijkse woon-werkverkeer toch echt niet verder dan een afstand van een kilometer of 10 als je fietst. Mobiliteit is dus veel meer dan alleen fietsen.

De **VOORZITTER**: De heer Steeman, D66.

De heer **STEEMAN** (D66): 25 woon-werkverkeer heen en dan 25 weer terug. Met goeie faciliteiten als werkgever kun je stimuleren dat er daadwerkelijk een heel stuk verder gefietst worden dan 10 kilometer woon-werkverkeer.

De heer **BAUDET** (FvD): Ja, nou, laten we even een simpel rekensommetje doen. Gemiddeld, hoe snel fiets je? Nou, 15 kilometer per uur ongeveer? En natuurlijk ja zo'n sportief afgevaardigde als de laatste spreker die haalt misschien 17,5 maar de gemiddelde Nederlander die zal het met 15 kilometer per uur moeten doen. Dus dan ben je een uur bezig om ergens naartoe te fietsen en ook nog weer een uur terug en een uur reistijd wordt over het algemeen aangemerkt als het maximum dat redelijkerwijs mensen kunnen en willen doen om op een gemakkelijke manier naar hun werk te gaan en weer naar huis. Natuurlijk zijn er mensen die langer onderweg zijn, maar dat is toch best wel een hele zware inbreuk op je agenda en een zware kostenpost in je tijdsbesteding, dus veel verder dan 10, nou, laten we zeggen 15 kilometer, kom je niet in je daagse woon-werkverkeer met de fiets. En dan hebben we het alleen maar over mensen die gezond zijn, die makkelijk zich verplaatsen, maar jongeren, in ieder geval kinderen, ouderen, mindervaliden, die vallen allemaal buiten die optimale categorie, dus een heel groot deel van de samenleving kan niet makkelijk met de fiets zich voortbewegen en een heleboel van onze verplaatsingen zijn gewoon niet goed met de fiets te doen. Daarom is het van belang om behalve dit soort rapporten over fietsbeleid en fiets toegankelijkheid toch ook echt provinciaal te blijven kijken naar andere mobiliteit. En dan hebben we natuurlijk het openbaar vervoer, streekbussen, treinen, dat is ook allemaal belangrijk. Maar uiteindelijk ontkom je niet aan de auto. De auto, die niet alleen maatschappelijk en economisch zo ontzettend effectief en efficiënt is, maar die ook psychologisch zoveel betekent, want ieder individu kan in zijn eigen auto, in zijn eigen ruimte, zijn eigen habitat, zijn eigen vrijheid beleven, zijn eigen leven tot uitdrukking brengen. Dus de auto is behalve een maatschappelijk product ook een psychologisch product. Het is een cultuurhistorisch fenomeen dat wij allemaal onze eigen verplaatsingsmiddelen hebben, dat we niet als groep ons hoeven te verplaatsen, dat we niet afhankelijk hoeven te zijn van de verplaatsingen van anderen, maar dat we zelf precies daarnaartoe kunnen gaan waar we naartoe willen gaan en precies die auto, helaas, is al decennia ook op provinciaal niveau, maar ook op rijksniveau, kind van de rekening. Niet alleen is de benzineprijs, dat is natuurlijk een thema van het rijk, maar ik wil het toch even genoemd hebben, naar onacceptabele hoogtes gestegen, dankzij de accijnzen, dankzij de belastingen, dankzij het krankjorume en irrationele klimaatbeleid, maar ook belastingen als VPB, bijtellingen, enzovoorts. Dat heeft het autobezit en het autorijden heel erg kostbaar gemaakt. En daarnaast voert de provincie een actief anti-autobeleid, ingegeven opnieuw vanuit de onwetenschappelijke klimaatonzin en ook vanuit, daar ben ik van overtuigd, een psychologische oorlogsvoering tegen dat autonome vrije individu dat vol zelfvertrouwen zijn of haar eigen leven vormgeeft. Dat mag niet. We moeten tot een kudde worden teruggebracht, tot geautoriseerde, kwetsbare, afhankelijke individuen en niet tot zelfstandige wezens die zich kunnen voortplanten. Dankzij die geweldige fossiele brandstoffen...

De **VOORZITTER**: U heeft in ieder geval iemand tot lopen aangezet. Dat is heer Steeman van D66.

De heer **STEEMAN** (D66): Normaal gesproken voer ik dit soort debatten met de heer Terwal en die heeft ook wel eens een opmerking gemaakt over mijn sticker The War on Cars op mijn telefoon. Ik hoor u betogen dat de auto de ultieme vorm van vrijheid is. Wat mij betreft is dat de fiets. Het is niet zo dat ik ergens naar heen moet sturen, of dat ik niet mijn hoofd leeg kan

2225 maken of dat ik niet in mijn eentje ben of dat ik niet er zelf voor kan kiezen waar ik heen fiets, wanneer ik ergens heen fietsen, hoelang ik daarover doe. In hoeverre is dit nu zo dat u een betoog doet voor de auto, ten koste van de fiets kennelijk, waarbij u de auto het vervoermiddel voor de vrijheid noemt? En de fiets dus niet. Hoe zit dat in elkaar? Want dat is wat mij betreft de ultieme vorm van vrijheid.

2230 De heer **BAUDET** (FvD): Nou. Ik begon mijn betoog met te zeggen dat ik het goed vind dat de provincie, de Randstedelijke Rekenkamer, allerlei suggesties aandraagt voor het faciliteren van fietsen. En ik heb niks tegen fietsen, alleen ik denk dat fietsen voor een beperkt gedeelte van de bewegingen geschikt is, namelijk binnen een bepaalde afstand en voor een beperkt gedeelte van de bevolking, namelijk kinderen kunnen eigenlijk niet hè? Onder de 10, 12 kun je ze niet 20 kilometer laten fietsen. Ouderen, mindervaliden. En het is ook nog eens een keer zo dat die
2235 klimaatverandering, die opwarming die ons beloofd is, maar niet doorzet. Dus dat het ook heel wat weekjes per jaar in Nederland gewoon veel te koud is om prettig lang op de fiets te zitten. Ja. Ik zit liever in een verwarmde auto met stoelverwarming. En dus, het is gewoon niet... De fiets is prima voor een aantal bewegingen, maar het is ook ongeschikt voor een heleboel andere bewegingen. Daarom nogmaals, ik denk dat het echt essentieel is dat we niet vergeten hoe
2240 belangrijk die auto is. Toen ik hier opgroeide in Haarlem, in mijn jeugd kon je vanaf de voordeur van ons huis in 20, 25 minuten bij een ander huis zijn in Amsterdam. Dat was geen enkel probleem. Dat dat was de mobiliteit in Nederland. Nu is dat een uur, vijf kwartier als je het verkeerde tijdstip hebt, dus de mobiliteit neemt af en dat is over de hele linie zo hè? We hebben natuurlijk een klein dipje gezien in files en dat soort dingen tijdens corona hè, dus
2245 lockdowns zijn goed voor de mobiliteit zou je kunnen zeggen. Maar in principe is het zo dat Nederland steeds lastiger mobiel is en dat komt omdat we niet genoeg autowegen aanleggen, omdat er mensonterende trajectcontroles, flitspalen, verkeersdrempels, dat soort zaken allemaal worden aangelegd. Allemaal verengingen in de wegen waardoor je opstoppen krijgt. Er is een anti-autobeleid gaande en dat komt natuurlijk voort uit die combinatie van enerzijds
2250 klimaatmystiek, waarin veel mensen geloven, en anderzijds de aanval op het autonome individu. En ik wil daar toch echt een pleidooi voor houden. We leven, en ik wil nog twee elementen noemen, we leven in tijden waarin nieuwe economische structuren zich bij uitstek zouden moeten ontwikkelen. Als je mensen mobieler maakt, maak je het veel makkelijker om arbeidskrachten te vinden in een straal die wat verder weg is dan waar het bedrijf gevestigd is.
2255 En bovendien, impliciet doe je ook een oplossing voor, of een richting voor de woningcrisis, want als mensen makkelijker met de auto zich kunnen verplaatsen dan kunnen zij ook verder weg wonen dan de plek waar zij wonen en werken.

2260 De **VOORZITTER**: Even voor alle duidelijkheid. Hier zit de voorzitter. Ik wil geen opmerking uit de zaal. Maar meneer Baudet, uw spreektijd zit erop.

2265 De heer **BAUDET** (FvD): Laatste zin. Met andere woorden: prachtig aandacht voor de fiets, maar vergeet de auto niets.

De **VOORZITTER**: Die had het 5 december, had hij het goed gedaan waarschijnlijk. Ik geef als volgende het woord, statenlid Zoon van PvdD. Nee? De heer Steeman van D66.

2270 De heer **STEEMAN** (D66): Dank u voorzitter. En als ik een exemplaar van Het recht van de snelste in mijn tas had gehad, het boek, dan had ik het graag aangeboden. Ik heb zeldzaam me zitten ergeren aan de bijdrage van de vorige spreker. Voorzitter, dit punt had er wat D66 betreft namelijk een stuk sneller doorheen gefietst kunnen worden. En het is wat jammer dat we nu in Provinciale Staten het debat in de commissie een soort van opnieuw gaan doen. En ik weet het,
2275 ik heb boter op mijn hoofd. Ik heb zelf ook het woord niet gevoerd in de commissie, maar de conclusie was duidelijk. Het voorstel om de aanbevelingen van de Rekenkamer te onderschrijven en GS op te dragen deze ook daadwerkelijk uitvoeren, dat werd breed gesteund. En terecht ook wat D66 betreft, maar hé, een gelegenheid om hier eventjes toch wat over fietsen te vertellen laat ik niet lopen. Het onderwerp valt dan ook volledig in het straatje van D66. En het is iets waar we de afgelopen periode al hele mooie resultaten in hebben geboekt.
2280 We hebben zelfs onze campagne dit weekend afgetrapt, letterlijk met een flink stuk trappen over een van de doorfietsroutes. Kun je nagaan. Maak fietsen dus een veiligere, veiligere, handigere, goedkopere en vooral duurzamere manier van mobiliteit dan vervoermiddelen die

2285 hoger op de ladder van duurzame mobiliteit staan, ook als onderdeel van de ketenreis van deur tot deur. Bouw het en mensen maken er gebruik van. Kies dus voor duurzaam vervoer waarmee je vooruitkomt, niet voor stilstand in een file die steeds een rijbaan breder wordt. Investering in fietsinfrastructuur is verreweg de meest efficiënte en effectieve manier van investeren in leefbaarheid en gezondheid. Ook mentale gezondheid, blijkt uit rapport na rapport. En het helpt sinds het actieprogramma Actieve mobiliteit ook mensen met een mobiliteitsbeperking vooruit. Het is een onderwerp waar we de komende jaren nog veel en vaak over zullen blijven doordrammen, zeker als je in ons programma leest welke glasheldere opdracht onze leden aan de volgende provinciale fractie hebben meegegeven. We schakelen er een tandje bij. De aanbevelingen van de Rekenkamer zijn in ieder geval een mooie stap in de goeie richting. Voorzitter, de gedeputeerde heeft vanuit de commissie huiswerk gekregen als het aankomt op monitoring en middelen om aan het besluit van vandaag en daarmee aan de aanbevelingen van 2295 de Rekenkamer een vervolg te geven. En voorzitter, reken er maar op dat wij dat vervolg kritisch blijven volgen. En daar wil ik het graag wil laten in eerste termijn.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Van Geffen, Namens Noord Hollanders.

2300 Mevrouw **VAN GEFEN** (Namens Noord-Hollanders): Ja voorzitter, dank u wel. Dit wordt verrassend genoeg toch deels een debat over automobilititeit. Blijkbaar was de heer Baudet nodig voor Forum om dit eindelijk eens zo duidelijk in deze Staten te zeggen. Andere partijen hebben dat al vaker en uitgebreider gezegd. Ook wij hechten aan de auto. Maar dit ging over de fiets. Wij denken dat mensen ook keuzevrijheid willen, ze willen de auto én ze willen de fiets. En dit 2305 rapport levert echt hele goeie aanbevelingen om inzichtelijk te krijgen wat de voortgang is, want wat geconstateerd is, is dat juist de realisatie problematisch is. Daar heeft de gedeputeerde ook hele goeie toezeggingen over gedaan. Daar zijn wij tevreden mee. Wat betreft de middelen die ervoor vrijgemaakt worden, hebben wij gezegd. Kijk naar de systematiek zoals het IMPI, niet gelijk alles vrijmaken en dan maar hopen dat het terechtkomt. 2310 Maar keurig die planfase, studieplanfase, realisatiefase en vooral met de hoop dat die fietspaden er ook echt komen, want eigenlijk was de conclusie ook dat ze nog wat minimaal zijn aangelegd. En als je uitgaat van keuzevrijheid, dan is het ook wel fijn als ze er echt zijn. Dank u wel.

2315 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik heb geen vragen gehoord voor het college. Nee. En ik zie de gedeputeerde ook schudden. Ik kijk voor de tweede termijn of daar nog behoefte aan is, ik zie geen handen. Dan sluit ik nu de beraadslagingen over dit agendapunt en dan gaan we straks aan het eind van de agenda stemmen.

2320 11. Vragenuur

De **VOORZITTER**: Aan de orde is het vragenuur. Er zijn geen interrupties toegestaan en moties kunnen niet worden ingediend. De spreektijd bij het vragenuur is voor de eerste termijn PS 3 minuten en voor GS ook 3 minuten. Tweede termijn PS 1 minuut en voor GS ook 1 minuut. 2325 Eventuele aanvullende vragenstellers in tweede termijn krijgen ook 1 minuut. Er zijn drie sets mondelinge vragen ingediend, door de fractie PvdA inzake "Inzicht in aantal stikstofvergunningen", door de fractie SP inzake "Gebruik van Het Twiske" en door de fractie SP inzake "Camping Sandevoerde ongelooft alom". Geef ik nu het woord aan mevrouw Jellema voor het stellen van de vragen in het kader van de stikstofvergunningen.

2330 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dank u wel voorzitter. Een vraag aan de gedeputeerde en mevrouw Rommel van NLG. Op de website van de NOS op 30 januari jongstleden valt te lezen dat, en ik citeer, "provincies van duizenden veehouders niet precies weten of deze agrariërs de juiste stikstofvergunningen hebben". Deze berichtgeving, vooropgesteld dat die juist is, baart de 2335 fractie van de PvdA zorgen. De vragen zijn dan ook: geldt deze onbekendheid aangaande de juiste stikstofvergunningen ook in onze provincie Noord-Holland? En als dat zo is, heeft GS dan cijfers om hoeveel veehouders het dan ongeveer moet gaan en waar deze veehouders hun bedrijfsvoering hebben? En heeft deze wetenschap dan nog gevolgen voor een effectieve provinciale aanpak van het stikstofprobleem? En in geval van een ontbrekend overzicht, welke 2340 acties zou GS dan willen ondernemen om wel goed overzicht te krijgen in de diverse stikstofvergunningen? Dat was het.

- 2345 De **VOORZITTER**: Ja, en toen hadden we even een klein probleem, in die zin dat, gedeputeerde Rommel en Stigter zijn voor bestuurlijk overleg naar de minister toe en die hadden op zich gehoopt dat dat op tijd kon. Maar dat bleek dus niet zo te zijn. Dus ik geef even het woord aan gedeputeerde Zaal.
- 2350 Gedeputeerde **ZAAL**: Nee voorzitter, hierover zijn ook schriftelijke vragen gesteld en als ik het goed begrijp hebben de indieners van de schriftelijke vragen de schriftelijke vragen niet ingetrokken, omdat zij die graag beantwoord willen. Wat denk ik een terechte keuze is van die fractie. En dat zal betekenen dat het college de mondelinge vragen vandaag niet kan beantwoorden.
- 2355 De **VOORZITTER**: Ja, dat is ook een regel bij ons als de schriftelijke vragen zijn gesteld. Ik had dat even niet scherp. Mevrouw Jellema, u heeft een ordevoorstel. Nou ja, ik heb begrepen dat dus nog schriftelijke vragen aanhangig zijn gemaakt en dat die op dit moment nog niet beantwoord zijn en dat we die eerst gaan beantwoorden
- 2360 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Maar voorzitter, dat wist ik niet op het moment dat ik die vragen indiende. Het heeft elkaar gekruist en niemand van de griffie heeft mij daarop gewezen.
- 2365 De **VOORZITTER**: Ik heb begrepen dat de griffie daarover gebeld heeft, maar dat het geen reden was voor D66 om de vragen in te trekken. Dus dan, dat zal betekenen dat we eerst de schriftelijke vragen zullen beantwoorden, en dan deze vraag in een later moment, als die dan nog opportuun is, terugkomt.
- 2370 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter, van de orde, u kunt mij toch niet vragen laten stellen en dan daarna zeggen: ja, maar we gaan ze niet beantwoorden, zonder dat ik daar van tevoren over ben geïnformeerd? Neemt u me niet kwalijk.
- 2375 De **VOORZITTER**: Nee, maar dat wist ik ook niet, dat hoor ik ook net. Dat is een ongelukkige samenloop van omstandigheden, mevrouw Jellema. Dat doe ik niet om u wat dan ook aan te doen, maar ik word daar ook net mee geconfronteerd en dat is wel de regel. Dus op dit moment kan het college deze vraag niet beantwoorden.
- 2380 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Voorzitter, ik wil mijn buitengewone misgenoegen daarover uitspreken.
- 2385 De **VOORZITTER**: Waarvan akte. Gaan we verder naar de vraag van de SP en dan geef ik het woord aan mevrouw De Groot.
- 2390 Mevrouw **DE GROOT** (SP): Dank u wel voorzitter, nou maar hopen dat het hier allemaal goed gaat natuurlijk. Het Natura 2000-beheerplan IJpenveld, Varkensland, Oostzanerveld en Het Twiske werd in 2021 door SWECO op verzoek van de provincie geëvalueerd. Uit de door SWECO verrichte evaluatie blijkt dat er te veel aan recreatie in Het Twiske is. Advies luidde dan ook dat er minder recreatie in Het Twiske wordt aanbevolen. Voorts worden er in het nieuwe Natura 2000-beheerplan, dezelfde titel, IVOT zullen we het maar noemen, ten opzichte van het huidige beheerplan wijzigingen aangebracht zoals overnachtingen in Het Twiske en een vergunningvrije hondenkennel. De SP is van mening dat deze wijzigingen de natuur zullen schaden en ervoor zullen zorgen dat de instandhoudingsdoelen nog verder achterop zullen raken. We hebben een paar vragen. Er werd bij de gemeente Oostzaan een omgevingsvergunning aangevraagd voor de camping Twiske Haven. Vindt u de camping Twiske Haven verantwoord nu uit de evaluatie van 2021 blijkt dat er minder recreatie in Het Twiske wordt geadviseerd? De gemeente Oostzaan wil nog steeds en opnieuw het festival Lente Kabinet in Het Twiske toestaan. De gemeente
- 2395 Landsmeer staat geen grote evenementen in het Landsmeerse stuk Twiske meer toe. Vindt u het festival Lente Kabinet verantwoord nu uit de evaluatie van 2021 blijkt dat er minder recreatie in Het Twiske wordt geadviseerd? Het recreatieschap Twiske-Waterland is financieel gezond. Dit blijkt mede uit de Kadernota 2024. Ook in coronatijd, toen grote evenementen geen doorgang konden vinden, was de financiële positie van Twiske-Waterland gezond. Waarom moeten grote evenementen en de camping Twiske Haven op het grondgebied van de gemeente Oostzaan
- 2400 doorgaan, nu er toch genoeg geld is en er ook voldoende logiesmogelijkheden in de omgeving

zijn? Verder bleek uit de evaluatie Natura 2000-beheerplanIVOT dat in de afgelopen vijf jaar de instandhoudingsdoelen niet zijn gehaald. Daar gaat het over een groot aantal vogels en ook de meervleermuis en bovendien lijkt de vegetatie onder stikstof. Bent u met de SP van mening dat voor deze soorten de habitat in Het Twiske verbeterd in plaats van verslechterd dient te worden? Hoe gaat u dit doen? Gegeven het toegenomen recreatieve gebruik van dit Natura 2000-gebied en het feit dat overnachtingen in de komende jaren kunnen worden toegestaan en het festival Lente Kabinet ook weer door mag gaan? Dat waren de vragen. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: U bent ook door de spreektijd heen. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Ja dank u, voorzitter. Om maar even als inleiding te beginnen met de beantwoording van uw vragen. In de eerste plaats is Het Twiske natuurlijk één van onze belangrijkste recreatiegebieden en proberen we daarin de balans tussen recreatie en natuur zoveel mogelijk te vinden, onder andere doordat er een natuurvergunning moet worden afgeleverd. Maar ook omdat we die balans bijvoorbeeld in de visie van Het Twiske proberen te bewaken. Dan vraagt u allereerst naar de omgevingsvergunning van Het Twiske en van de camping Twiske Haven. Die vergunning is verleend en dat is getoetst aan het natuurbeheerplan en uit die toetsing is gebleken dat deze camping op deze plek geen significante effecten heeft voor de doelen die er op Het Twiske liggen. En dat is een vogelrichtlijn, dus de meervleermuis die u noemt valt niet onder de doelen van Het Twiske, maar toch hebben we daar ook in het verleden van die vergunning extra aandacht aan besteed, aan de vraag of dat effect heeft op dat dier. En die vergunning, die is daarmee verleend omdat deze niet in strijd is met het natuurbeheerplan. Het festival Lente Kabinet, daarvoor geldt hetzelfde en als we kijken naar die evaluatie die wij inderdaad hebben gevraagd, dan blijkt dat op verschillende plekken in Het Twiske de recreatiedruk te groot is. Dat hebben we ook voor heel Noord-Holland uitgezocht en dat erkennen wij ook, dat er heel veel plekken zijn waar de natuur onder de druk bezwijkt van de recreatie en aan de andere kant zien we ook dat die behoefte aan recreatie ook veel groter wordt. We nemen in het nieuwe natuurbeheerplan ook maatregelen op sommige plekken om de recreatie minder intensief te maken, zodat de natuur beter kan herstellen. Maar dat geldt niet voor de plekken van het Lente Kabinet en camping Twiske Haven. Daarnaast zal er ook zonering worden toegepast. Maar als we kijken naar de plek van het Lente Kabinet, dan zit dat in de zonering juist in een gebied, een ontvangstgebied, waar wat intensievere recreatie mogelijk is. Dus ook dat festival past prima binnen de natuurdoelen. En dan refereert u in vraag 3 naar de gezondheid van het recreatieschap en die discussie hebben we al vaker met elkaar gehad. Wij, de provincie, maar ook het algemeen bestuur van het recreatieschap, die gebruikt festivals niet als een soort melkkoe voor inkomsten, want het is inderdaad gezond, maar wij vinden festivals belangrijk omdat onze inwoners daar ontzettend van genieten en omdat wij een breed scala aan recreatieve mogelijkheden willen aanbieden in al onze recreatieschappen. Dus de financiën van het recreatieschap, die doen er wat mij betreft niet toe. En dan is uw laatste vraag: vindt u dat deze festivals en de camping nou eigenlijk met terugwerkende kracht moeten doorgaan? En daarop is het antwoord: ik zie geen aanleiding, ook niet naar aanleiding van het rapport, dat op die plekken wat intensievere recreatie niet mogelijk kan zijn. En nogmaals, we gaan op andere plekken in Het Twiske zorgen dat die natuur hersteld wordt en dat die druk afneemt maar deze twee evenementen of een camping, die kunnen prima binnen de natuurdoelen van Het Twiske.

De **VOORZITTER**: Ik kijk even of mevrouw De Groot nog een aanvullende vraag wil stellen. Heeft u nog een minuutje voor.

Mevrouw **DE GROOT** (SP): Waar de gedeputeerde niet op in ging is het feit dat in de omgeving van Het Twiske, in de omgeving van Amsterdam moet ik eigenlijk zeggen, al heel veel festivals plaatsvinden en ook heel veel logiesmogelijkheden zijn. En dat daarvoor eigenlijk het festival Lente Kabinet en de logiesmogelijkheid niet noodzakelijk zijn om de mensen recreatie aan te bieden. Bent u dat met ons eens?

De **VOORZITTER**: Kijk ik even of er nog anderen zijn die vragen willen stellen. Ja, statenlid Hollebeek, PvdD.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, dank u wel voorzitter, even een korte vraag naar aanleiding van één van de vragen van de SP over de instandhoudingsdoelen. Daar maak ik een beetje

zorgen over. Er is een steeds grotere behoefte aan recreatie, dus een steeds grotere recreatiedruk ook. Nou, de 183.000 woningen die nodig zijn, zijn al genoemd. In hoeverre is GS bezig om dat aan elkaar te koppelen? Dus de instandhoudingsdoelen van de vele soorten. Nou, de roerdomp en de bruine kiekendief zijn hier genoemd. De verwachting is dus dat dat in de toekomst wellicht nog zwaarder gaat wegen. Dus misschien een vrij algemene vraag, maar ik ben wel benieuwd of GS daar op dit moment al aandacht voor heeft en hoe dan.

De **VOORZITTER**: Het woord is aan gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAI**: Om te beginnen met de laatste vraag van statenlid Hollebeek, dat heeft volledig onze aandacht. Dat is ook de reden dat wij voor de hele provincie, niet alleen voor Twiske-Waterland, een onderzoek hebben laten doen in hoeverre de natuur, het groen, de druk van de recreatie nog aan kan. En daar komt inderdaad uit dat het op verschillende plekken vrij zorgelijk is en daarin hebben we ook, daarin gaan we ook actie ondernemen om bijvoorbeeld te kijken of er ook andere plekken vrijgemaakt kunnen worden voor recreatie, om ook die te groei kunnen opvangen en of, zoals ook in Twiske-Waterland, zonering zou kunnen helpen om bepaalde gebieden te ontlasten en andere gebieden wel open te houden voor recreatie. Dus dat gebeurt zowel in Het Twiske als daarbuiten. En ten aanzien van de opmerking van de SP over de festivals, ik ben mij bewust dat er in de omgeving van Amsterdam meerdere festivals zijn. Of dat genoeg is, dat is de vraag. Als we kijken naar de vraag naar festivals en het aantal inwoners van Noord-Holland en daarbuiten naar festivals gaan, dan kunnen er denk ik nog wel wat festivals bij. Dan is de vraag: moet dat dan in Het Twiske? Ik denk niet dat er meer festivals in Het Twiske moeten zijn. Dat is al vrij beperkt, ook gezien de instandhoudingsdoelstellingen. Maar dat er behoefte is aan festivals in deze provincie, dat staat volgens mij buiten kijf. En ook in Het Twiske, daar geven wij als provincie ruim een miljoen voor recreatie. Die recreatieve mogelijkheden, die moeten we ook blijven benutten en ook voor ons is het meer dan alleen een natuurgebied.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, gaan we verder met de volgende vragen en dat is ook de vraag van de SP welke gaat over de camping Sandevoerde. Dan geef ik het woord aan mevrouw Bouhleh.

Mevrouw **BOUHLEH** (SP): Dank u wel, voorzitter. Voor ik begin wil ik het publiek bedanken dat ze aanwezig zijn. De helft mocht overigens in eerste instantie niet naar binnen, uiteindelijk is dat goed gekomen. Het is immers een openbare vergadering, dus daar ben ik heel blij mee. Meerdere malen heb ik in de commissies en PS de recreanten van camping Sandevoerde al aangehaald. Laatst nog in de commissie RWK, 28 november jongstleden. Ik gaf toen aan dat camping Sandevoerde in het gebied ligt dat in 2013 aangemerkt is als aardkundig monument, en vroeg ik of je zomaar in een aardkundig monument mocht bouwen en graven en wie verantwoordelijk was voor dit soort gebieden. De heer Loggen heeft toen aangegeven dat aardkundige monumenten nu ondergebracht zijn bij gemeenten, maar dat aardkundige monumenten niet zomaar beschadigd mogen worden en dit dan ook geborgd in BPL is. Voor zover bekend zijn er bij de gemeente Zandvoort nog geen vergunningsaanvragen et cetera ingediend of is er geen natuurtoets uitgevoerd, terwijl de camping niet alleen aardkundig monument is, maar ook tegen Natura 2000-gebied ligt. Wel zijn er al twee rechtszaken geweest waarin de eerste rechtszaak de recreanten in het gelijk stelde en de tweede rechtszaak die kant op leek te gaan, maar de rechter andere werkzaamheden is gaan doen en er dus geen tussenvonnis heeft plaatsgevonden op 21 december en op aanvraag van Kennemerpark en Dutchen Group, de projectontwikkelaar, moet mogelijk de rechtszaak helemaal opnieuw gedaan worden. Er is dus nog geen uitspraak. Marco Deen heeft in de gemeente van Zandvoort hier vragen over gesteld. Ook daar zijn nog geen antwoorden op, die komen aankomende week, maar tot onze grote verbazing kreeg de SP afgelopen woensdag bericht van de recreanten van Sandevoerde dat Kennemerpark gewoon begonnen is met de werkzaamheden. Er steken inmiddels allemaal pijpen uit de grond, er zijn al twee funderingen aangelegd, terwijl er dus geen vergunningen zijn? Daar hebben we een viertal vragen voor. Is het de normale gang van zaken dat de projectontwikkelaar al gaat bouwen, terwijl er nog niet afgeronde rechtszaken zijn, geen vergunningen aangevraagd zijn, een aangetekende brief naar de gemeente Zandvoort van de advocaat van de recreanten nog in behandeling is en er nog raadsragen niet beantwoord zijn? 2: wie is er verantwoordelijk voor de handhaving van aardkundige monument als zo'n gemeente Zandvoort nalatig blijkt te zijn? 3: hoe zit het met de stikstofuitstoot? Had er

2525 niet eerst een toets uitgevoerd moeten worden om te weten hoeveel er kan en mag worden uitgestoten? En 4, misschien nog wel de belangrijkste vraag: waar kunnen de recreanten naartoe, nu het lijkt alsof gemeente Zandvoort deze recreanten niet serieus neemt en Kennemerpark en Dutchen Group ook alle regels aan de laars lapt en zelfs niet op een uitspraak wacht van een rechter? Wat is de rol van de provincie hierin en welke rol zou de provincie hierin kunnen spelen om de bouw stil te leggen zolang er nog geen gerechtelijke uitspraak is of vergunningen afgegeven zijn die nodig zijn?

2530 De **VOORZITTER**: Dank u wel, dan geef ik het woord aan gedeputeerde Olthof, die het woord zal voeren.

2535 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel voorzitter. Ik moet helaas concluderen dat de heer Deen de juiste route heeft gevolgd en ook bij de juiste instantie aangeklopt heeft. Want als u het om uw eerste vraag gaat, dat is aan de gemeente Zandvoort om toe te zien op de bouwwerkzaamheden en daar ook op te handhaven als dat nodig is, zolang het binnen haar grondgebied is. Dus de eerste vraag of dit terecht is of niet, daar is, daar zal ook Zandvoort, een antwoord op moeten gaan geven. En als een initiatiefnemer toch van plan is, voordat er een bouwvergunning verleend is, te gaan bouwen, of hij nou wel of geen vergunning heeft

2540 aangevraagd hiervoor, dan is dat volledig voor rekening en risico van de initiatiefnemer zelf. En op het moment dat belanghebbenden daar bezwaar tegen aantekenen en naar de rechter toe gaan en de rechter wijst dat toe, dan is het uiteindelijk aan de initiatiefnemer die de rekening zal moeten betalen voor alles wat hij heeft gedaan. Dus uw vraag 1 is dat de gemeente Zandvoort daar het juiste loket voor is. Dan de aardkundige monumenten. Aardkundige

2545 monumenten die vielen inderdaad onder de provinciale milieuvorming, maar bij de omgevingsverordening en met name die in 2020, is daar een wijziging geweest en daar zijn twee dingen gebeurd. Enerzijds is dat naar de gemeente toe gegaan, toezicht en handhaving. Anderzijds hebben we toen ook een aantal aardkundige monumenten ontgrensd. Er zijn grenzen aangepast, en vooral op die plekken waar eigenlijk al zoveel gebeurd was in grond en

2550 dat soort zaken, waardoor uiteindelijk de waarde van het aardkundige monument al aardig beschadigd is. En dit is één van die plekken, dus onder andere op campings gebeurd. Dus er is hier in de regels voor de provincie geen sprake meer van een aardkundig monument. Dat neemt niet weg dat de gemeente dat nog steeds in zijn bestemmingsplan als een aardkundig monument kan hebben beschreven. Maar dan is het aan de gemeente om daarop te handhaven.

2555 De provincie heeft, als er een bestemmingsplan ligt, dan is het uiteindelijk aan de gemeente om daarbinnen te handhaven. Is het niet aan de provincie om daarop te interveniëren, want uiteindelijk zien wij toe of uiteindelijk een bestemmingsplan voldoet aan de provinciale regels als het wordt aangepast en niet eerder. Dus ik moet u in deze ook teleurstellen dat het aan gemeente Zandvoort is en dat hier geen aardkundig monument is en de provincie hier dus op

2560 dat vlak ook geen rol heeft. Als het gaat over de stikstofuitstoot dan moet er inderdaad bij nieuwe activiteit getoetst worden. En als er inderdaad een toename van de stikstofuitstoot is, dan is er een natuurvergunning nodig. En als er uit de berekening geen toename naar voren komt, dan is er geen vergunning nodig. En ja, misschien wel de belangrijkste vraag, zoals u aangeeft, vraag 4. Wie kijkt erop toe? Uiteindelijk is het de gemeente Zandvoort en is het de normale rechtsgang voor belanghebbenden om uiteindelijk dat ook te toetsen bij een rechter. Het is niet aan de provincie om, zolang de gemeente Zandvoort binnen het bestemmingsplan blijft en binnen haar eigen regels, daarop op te handhaven. Dat is echt de verantwoordelijkheid van de gemeente Zandvoort zelf.

2570 De **VOORZITTER**: Dan kijk ik nog even of de vragensteller nog aanvullende vragen heeft, daar heeft u een minuutje voor.

2575 Mevrouw **BOUHLEL** (SP): Ja, ik heb zeker nog wat aanvullende dingen, want ik vind dat de gedeputeerde zich er wel heel makkelijk vanaf maakt. Het ligt allemaal bij de gemeente Zandvoort, maar mijn vraag was heel duidelijk: wat als de gemeente Zandvoort niet handhaaft, wat als er dus niets gebeurt zoals het zou moeten gebeuren? Er is geen aanvraag gedaan of toets voor stikstof. Toch liggen er al twee funderingen. Het is dat ik geen foto's mocht tonen, want anders had ik die verdelingen heel graag laten zien. De huisjes worden groter dan dat in het bestemmingsplan toelaatbaar is, ze worden hoger dan in het bestemmingsplan toelaatbaar is. Dan kan u wel blijven zeggen: gemeente Zandvoort gaat hierover, maar wat als deze dus niet handhaaft?

2580

De **VOORZITTER**: Ik kijk of er nog andere vragen bij statenleden zijn op dit onderwerp. De heer Baudet, u heeft een minuutje.

2585

De heer **BAUDET** (FvD): Toch even een aanvullende vraag. Ik hoorde de gedeputeerde spreken over het Aerius-model en dat het stikstofbeleid daarop gebaseerd wordt. Er is heel veel gepubliceerd de laatste tijd en ook heel veel over gesproken, over de inaccuraatheden van dat model. Dat is natuurlijk ja, een model dat eigenlijk niet empirisch wordt getoetst. Dus volgens

2590

een model zou er dan bepaalde hoeveelheid stikstof ergens worden gedoneerd, maar dat wordt tot op rijksniveau nergens getoetst. Zou de gedeputeerde ervoor open staan om dat model, dus die modellenwerkelijkheid, die modellenberekening, ook aan te vullen met een daadwerkelijke empirische toetsing of er ook daadwerkelijk zoveel stikstofdepositie is op een bepaalde plek? Want ja, er zijn toch wel heel

2595

veel vragen over en we hebben bij tal van bedrijven gezien dat die modellenwerkelijkheid vaak helemaal niet correspondeert met de daadwerkelijke situatie op de grond in het land. Dus daarom mijn vraag: wil hij, is hij bereid en kunnen wij een motie overwegen voor volgende keer, om dus een empirische toetsing toe te voegen aan de modellenberekening?

2600

Mevrouw **BOUHLEL** (SP): Voorzitter, ik zag dat ik nog 9 seconden op de klok had. Ik ben een heel belangrijk stukje vergeten.

De **VOORZITTER**: Nou, komt u maar even naar voren, dan mag u die 9 seconden van mij ook nog wel gebruiken. De klok loopt.

2605

Mevrouw **BOUHLEL** (SP): Dank u wel. Ik vergeet het nog eventjes over het aardkundige monument te hebben. Als je de documenten, die op de Noord-Holland Statensite staan, dan zie je daar keurig een tekening waar camping Sandevoerde in ligt. De camping was er overigens al voordat het aangemerkt werd als aardkundig monument, dus er is daarna ook helemaal niks meer gegraven, et cetera.

2610

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaat het woord nu naar gedeputeerde Olthof.

2615

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja dank u wel voorzitter. Je merkt dat de provincie steeds meer aan belang gaat inwinnen. Kamerleden vragen nu al aan de provincie om toch rijksbeleid aan te passen als het gaat over de Aerius-berekening en een gemeente die zegt: op het moment dat de gemeente zijn ding niet doet, dan moet de provincie ingrijpen. Nou, laat ik voor beide zeggen dat als het gaat over de Aerius-berekening, is het niet aan ons om die aan te passen en om daarvan af te wijken. Dat is volgens mij aan het Rijk en het is landelijk om dat te bepalen. En dan is het ook aan u als Kamerlid om vervolgens bij de Kamer dit aan te geven met de vraag of de minister bereid is dit eventueel aan te passen en toe te voegen wat u zegt. Als het gaat over de vraag voor de gemeente, ja, volgens mij is daar de normale rechtsgang aan de orde op het moment dat er uiteindelijk een vergunning niet voldoet of men daar bezwaren tegen heeft. Dan kun je bezwaren en beroep aantekenen en dan kun je eventueel ook naar de rechter toe gaan. Het is niet zo ingericht dat de provincie hier in deze zaak, als een bouwvergunning niet terecht is afgegeven of er is een fout gemaakt, om dan als provincie in te grijpen. Dus daar wil ik het ook bij laten. U kunt ons een andere rol toedichten dan wij hebben, maar als het een normale vergunning is die wordt afgegeven of mensen hebben daar problemen mee, bezwaar tegen, op wat voor manier dan ook, dan is daar een normale rechtsgang, de normale beroep- en bezwaarprocedure die geldt hiervoor. Als het gaat over het aardkundige monument, dan gold dat tot 2020. Dat klopt ja, maar bij de herziening van de omgevingsverordening 2020 is dit veranderd. Ik heb zelf de tekening niet nagekeken maar dan kijk ik daar graag naar. Als dat alsnog als een aardkundig monument wordt aangegeven, dan hoor ik dat graag, maar dan wil ik daar dan graag ook naar laten kijken, dan kom ik er later ook op terug. Maar met de informatie die ik nu heb, is het geen aardkundig monument.

2620

2625

2630

2635

12. Indien aan de orde: advies GS motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

2640 De **VOORZITTER**: Daarmee ronden we het vragenuur af en komen we bij agendapunt 12 en dat zijn de moties vreemd aan de orde van de dag en die zullen worden toegelicht, althans worden geadviseerd door de gedeputeerde.

2645 Gedeputeerde **ZAAL**: Dank u wel. Ik ben nu even de vervanger van gedeputeerde Stigter die mij in zijn doktershandschrift een advies heeft meegegeven, dus ik hoop dat ik dat goed kan lezen. Maar wat wij natuurlijk als GS ook herkennen, is dat er enorme grote uitdagingen zijn op de energiemarkt en dat die hoge prijs er daar één van is. Alleen het oprichten van een provinciaal energiebedrijf zal niet de prijzen doen dalen. Dat komt namelijk door andere omstandigheden en op het moment dat wij een provinciaal energiebedrijf gaan oprichten, zal deze ook moeten concurreren met andere aanbieders van energie, want we hebben dan nog geen monopolie. Dus 2650 dat zouden wij willen ontraden, even los ervan dat de middelen er niet voor zijn. Wel ligt er op dit moment een wetsvoorstel om warmte-infrastructuur in publieke handen te laten komen. Nou, dat volgen wij met interesse en daarin denken wij ook met het Rijk mee over wat de provinciale rol kan zijn. Dus kortom: ontraden van deze motie.

2655 De **VOORZITTER**: Dan hebben we de tweede motie die is ingediend door de SP. Moet hem er even bij pakken, dat is energiecompensatie vereniging en cultuurinstellingen en gedeputeerde Kocken zal die voorzien van een advies.

2660 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel voorzitter, ja, over deze motie zou ik u eigenlijk willen voorstellen om die even aan te houden, omdat we op dit moment eigenlijk gewoon nog niet precies weten wat er naar ons toe gaat komen en onder welke voorwaarden dat zou zijn en ook niet in welke verdeling dat tegen die tijd zou moeten gaan gebeuren. Dat zouden we denk ik het liefst in overleg met de gemeente willen doen, die daar de meeste zicht op hebben. Dat lijkt me zinnig dat we daar in het voorjaar bij de commissie een keer over praten als de details wat 2665 beter uitgekristalliseerd zijn. Nu is dat wat ons betreft net even te snel, maar in het voorjaar moeten we daar met elkaar over praten, wat daar de juiste oplossing voor is.

2670 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan komen we bij motie 3 en dat is de helderheid over de reclameafspraken, ingediend door CDA.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja voorzitter, dank u wel. Deze motie is overbodig, omdat, naar aanleiding van de motie hebben wij ook de exploitant aangeschreven en daar wordt ook gekeken nu wat de effecten van deze motie zijn en wat implicaties hiervan zijn. Het tweede is de uitvoering. Per abuis is er in eerste instantie ook gecommuniceerd dat de einddatum van het 2675 contract 31-12-2022 was, maar dat is 31-12-2023 en wij komen nog inderdaad met in ieder geval het gesprek en de contacten die we hebben gehad met de exploitant nog bij u terug. Dus uiteindelijk komen de implicaties van dat gesprek ook bij u terug en dan kunnen we er verder over praten. Dus deze motie is wat dat betreft overbodig.

2680 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan komen we bij motie nummer 4, ingediend door Namens Noord-Hollanders, aanstellen vertrouwenspersoon statenleden, die zal ik vanaf deze plek even van advies voorzien. Op zich denk ik dat een vertrouwenspersoon eigenlijk altijd wel een goed idee is, zou je kunnen zeggen. In ieder geval, voor veel organisaties straalt het natuurlijk uit dat het de medewerkers serieus neemt. Als ik bij de Provinciale Staten kijk naar ongewenst gedrag, 2685 bijvoorbeeld binnen fracties, dan is dat vaak binnen de eigen partij waar dat gemeld wordt met vertrouwenspersonen. Een externe zou het dan ook wel zwaar kunnen hebben, omdat hij dan ook, naast de ervaring die hij als vertrouwenspersoon moet hebben, ook met de politieke setting moet kunnen dealen. Ik denk ook dat op het moment dat statenleden zich al publiekelijk hebben geuit, het hebben van een vertrouwenspersoon ook niet gemakkelijk is. Desalniettemin, 2690 de vertrouwenspersoon is wel een waardevolle sparringpartner en het punt van een vertrouwenspersoon is dat je in vertrouwen spreekt. Je identiteit blijft geheim, tenzij je toestemming geeft, en dat betekent als er iets moet gebeuren naar aanleiding van de melding, wat denk ik in de afgelopen vier jaar ook wel een aantal keer helaas is voorgevallen, dan zal het bevoegde gezag, en in dit geval ben ik dat als commissaris, geacht worden daar ook naar te 2695 moeten handelen. In alle vertrouwen, vaak in samenspraak met de griffier. Dat betekent veelal dat het, als er bijvoorbeeld een melding is over ongewenst gedrag of omgangsvormen, in ieder geval zo zal zijn dat de commissaris dan in persoon, als uw voorzitter, daarop moet handelen. Dat kan de vertrouwenspersoon niet doen, want daar moet alles in vertrouwen gebeuren. Maar

2700 daar kunnen natuurlijk toch situaties zich voordoen, dat het anoniem melden voor betrokkenen ook voor u als statenleden noodzakelijk is. Wij zijn op dit moment bezig met de griffie, ook met een training aan het opzetten voor de nieuwe statenleden inzake weerbaarheid en integriteit. Dat zal ook met een externe opleiding gaan gebeuren, zodat we ook beter kunnen herkennen, erkennen wat wel en niet gewenst is in de zin van omgangsvormen. Dat zien we natuurlijk ook in de verruwing van de maatschappij, dat onze gedragscode wat dat betreft wel wat verouderd is en hier en daar wellicht ook wel wat zou kunnen worden geüpdatet. En mijn voorstel is om in 2705 die combinatie van het updaten van onze gedragscode gekoppeld ook met die trainingen die we geven, vervolgens te kijken of er dan nog behoefte is om de standaardprocedure die we kennen, namelijk dat daar waar er iets moet gebeuren of in vertrouwen moet worden gemeld, of we die moeten aanpassen. Dus wat mij betreft is op dit moment deze motie te vroeg.

2710 Dan geef ik nu als laatste het woord voor de toelichting op motie 5, van de ChristenUnie, Tegemoetkoming gebruik streekvervoer vanwege staking, aan de heer Olthof.

2715 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja dank u wel voorzitter. Deze motie wil ik ontraden omdat ik ook geen flauw idee heb wat ik ermee moet. Er zijn stakingen en vervolgens kijken of er acties zijn. Ja, natuurlijk zijn er kortingsacties mogelijk. Is van de zomer ook gedaan, ook voor kinderen. Ik wil ook best met de gemeente kijken van wat zou je kunnen doen? Uiteindelijk oproepen om mensen te stimuleren om met openbaar vervoer te gaan, wat zou je daar aan extra acties kunnen doen? Maar dit voelt een beetje.. er wordt gestaakt en we moeten een actie doen, maar 2720 uiteindelijk geen directe link met de actie. Verloten van dagkaarten of nou, 1, dat gaat altijd voor rekening is dat van de provincie, dus dat zal betekenen dat er dekking moet zijn. En ja, "doe maar een actie". Ik vind dat wel wat makkelijk. Dan had ik eigenlijk verwacht dat u concreet zou komen met een concreet voorstel, want dit is zoiets van: ja doe maar een soort actie. Wat ik u wel wil toezeggen om ook met de gemeente te bespreken in de pvvb's, als het gaat om ov van, we hebben drie concessies. Wat zouden we kunnen gaan doen om uiteindelijk het gebruik van het ov te stimuleren? En dat daarbij een actie hoort, dat sluit ik niet uit. Omdat 2725 er gestaakt wordt, moeten we mensen tegemoet komen, terwijl we eigenlijk niet weten of het bij de mensen terecht gaat komen die getroffen worden door het staken, vind ik het een beetje een algemene maatregel waar ik niet zo veel mee kan, dus deze wil ik in deze vorm ook 2730 ontraden.

13. Gebundelde stemming van alle motie(s), amendement(en) en voordracht(en).

2735 De **VOORZITTER**: Dan zijn we nu aangekomen bij de gebundelde stemming. Ik denk dat we dat nog precies kunnen doen voor de afsluiting van de vergadering. Daarna, voor degenen die daar behoefte aan hebben, kunt ook nog dineren bij ons, want we hebben rekening gehouden dat u een hapje komt mee eten.

We zijn nu bij agendapunt 13. Ik kijk even of er nog behoefte is aan een schorsing voor we overgaan op de stemming. Ik zie dat er 5 minuutjes worden gevraagd. Dan schors ik nu de 2740 vergadering tot 17:45, iets langer.

Schorsing van 17.40 tot 17.45 uur.

2745 De **VOORZITTER**: Goed, als alle statenleden weer gaan zitten dan heropen ik de vergadering en we zijn toegekomen aan agendapunt 13 en dat is de stemming van alle moties en amendementen en de voordrachten. Als eerste gaan wij in stemming brengen, dat is de motie vreemd genummerd 1.

2750 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Punt van orde, punt van orde.

De **VOORZITTER**: ik hoor iemand iets roepen, ja mevrouw Koning.

2755 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja ik wilde graag over motie 3 wat zeggen, is dat nu het moment? Want wij willen graag de gedeputeerde danken voor de toezegging die hij heeft gedaan en ook dat hij heeft beloofd dat hij terugkomt om erover te praten.

De **VOORZITTER**: Wilt u even uw microfoon opnieuw aanzetten? Want er stond hier nog een microfoon voor aan.

- 2760 Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Wij willen de gedeputeerde danken voor de toezegging die hij heeft gedaan naar aanleiding van onze motie. Hij heeft ook gezegd dat implicaties en effecten onderzocht worden en dat hij terugkomt naar de Staten om erover te praten. Dus met die toezegging willen wij de motie aanhouden.
- 2765 De **VOORZITTER**: En dit is motie nummer 3 hé?
- Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Klopt.
- 2770 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu alsnog... Oh, mevrouw Alberts van de SP.
- Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ja dank u wel, dat gaat over motie vreemd nummer 2. Daar was het advies om hem aan te houden en dat advies nemen wij over.
- 2775 De **VOORZITTER**: Nou dit gaat lekker zo. Zijn er nog meer partijen die moties willen aanhouden of amendementen willen intrekken? U ruikt denk ik het diner al, maar nee. Goed, dan gaan we nu motie nummer 1 nu in stemming brengen, ingediend door de SP, PvdD en 50PLUS. De energievoorziening in de handen van Noord-Holland. In ons beeld verschijnt nu stemming nummer 1 van vandaag. Er zijn twee mensen afwezig, dat betekent dat er 53 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. Mocht u willen onthouden, steek dan voor het stemmen uw hand op. In dit geval zijn er geen onthoudingen, dus er kunnen 53 geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is, even kijken... Een moment, ik zat even te kijken naar de stoelen maar ik.. nee, u zit goed, het zijn er toch 53. Gaan we eerst even naar de stemverklaring, excuses.
- 2780
- 2785 Statenlid **GIELEN** (GL): Sorry, ik zal snel zijn. Wij vinden het idee van een provinciaal energiebedrijf best wel interessant. Wij hebben ook in het verkiezingsprogramma het onderzoek naar een provinciaal warmtebedrijf opgenomen, maar we vinden het een te groot onderwerp om het nu met een motie vreemd te regelen en daarom zullen wij tegenstemmen.
- 2790 De **VOORZITTER**: Andere stemverklaring? Iemand een aantekening? Dan open ik nu de stemming van motie nummer 1.
- Motie nr. 1 is verworpen
Voor 45 stemmen
Tegen 8 stemmen
Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, Partij van de Ouderen en fractie Baljeu.*
- 2795
- Motie 2 is aangehouden.*
- 2800 *Motie 3 is aangehouden.*
- Aan de orde is nu de stemming over motie vreemd nr. 4 ingediend door Namens Noord-Hollanders en Partij van de Ouderen inzake aanstellen vertrouwenspersoon voor statenleden.
- 2805 Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen, of verlangt iemand aantekening?
- 2810 De heer **LEERINK** (PvdA): Voorzitter, wij kunnen ons voorstellen dat er zich situaties voordoen dat het toch goed is om een vertrouwenspersoon te hebben als Staten, maar wij snappen ook dat het wat doordenkwerk vergt hoe je dat precies wilt inrichten. Blij dus met de toezegging die er is om daarover na te denken. En wij hebben begrepen dat bij het inwerkprogramma hierop teruggekomen zal worden en dat wij daarom op dit moment geen reden zien om de motie te steunen.
- 2815 De **VOORZITTER**: Iemand anders stemverklaringen? Iemand aantekeningen?

2820 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja graag een stemverklaring. Wij vinden dit ook een goed idee om dit te verkennen en we zouden dan ook willen aanraden om daar ook een statenlid bij te betrekken. Om dit nu via een motie te doen vinden wij een beetje snel gaan, maar laten we dit wel op de agenda houden.

De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming van motie 4. Ja, 53 stemmen binnen.

2825 *Motie nr. 4 is verworpen
Voor 6 stemmen
Tegen 47 stemmen
Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Partij voor de Ouderen, fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders.*

2830 Aan de orde is nu de stemming over motie vreemd nr. 5 van de ChristenUnie inzake de tegemoetkoming van streekvervoer vanwege stakingen.

2835 Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen?

2840 De heer **STEEMAN** (D66): Ja een staking als drukmiddel is om wat te laten voelen en om daarmee duidelijk te maken wat het belang van streekvervoer is als je duidelijk laat zien wat er gebeurt wanneer dat er niet is. Hier compenserende maatregelen voor vragen beïnvloedt dat stakingsmiddel en haalt op zijn minst deels de angel van het middel eruit. En om die reden stemt D66 tegen de motie.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog? Dan open ik nu de stemming voor motie 5.

2845 *Motie nr. 5 is verworpen
Voor 8 stemmen
Tegen 45 stemmen
Voor hebben gestemd: CDA, Partij voor de Dieren, ChristenUnie.*

2850 Aan de orde is nu de stemming over motie nr. 6 van de Partij van de Dieren inzake het alles op alles zetten om de vergunning van het meest vervuilende onderdeel van Tata Steel dit jaar in te trekken.

Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen, of verlangt iemand aantekening?

2855 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, wij zijn ervoor dat wij daar maximaal voor inzetten maar wij willen nu eerst het proces afwachten waar de provincie nu mee bezig is. Dus wij zullen nu tegen deze motie stemmen terwijl we het wel met het doel eens zijn.

2860 De **VOORZITTER**: De heer Mantel, JA21.

De heer **MANTEL** (JA21): Ja voorzitter, wij hadden het dictum van de motie graag anders gezien. Wij steunen het voorstel van inzet op meer externe experts. Deze motie loopt vooruit op die uitkomst, dus zullen wij tegenstemmen.

2865 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan open ik nu de stemming van motie 6.

2870 *Motie nr. 6 is verworpen
Voor 5 stemmen
Tegen 48 stemmen
Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, Partij van de Ouderen en fractie Baljeu.*

Aan de orde is nu de stemming over motie 7 door de Partij van de Dieren, SP en de ChristenUnie inzake de provinciale enquête naar de rol provincie in het dossier Tata Steel.

- 2875 Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen, of verlangt iemand aantekening?
- 2880 De heer **MANTEL** (JA21): Dank u wel voorzitter. Het zou vervelend zijn als we het zo moeten doen gezien de tijd en het geldroovende proces. Deze motie vraagt om oriëntatie rondom het proces en daar zullen wij voor stemmen.
- De **VOORZITTER**: *Motie nr. 7 is verworpen
Voor 17 stemmen
Tegen 36 stemmen*
- 2885 *Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, ChristenUnie, JA21, PVV, SP, Partij van de Ouderen en fractie Baljeu.*
- Motie 8 is aangehouden.*
- 2890 *Amendement 1 is aangehouden. Ingediend door de Partij voor de Dieren.*
- Amendement 2 idem dito.*
- 2895 Amendement 3 is ingediend door de Partij van de Ouderen en dat ging over duo-commissieleden.
- Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen, of verlangt iemand aantekening?
- 2900 *Amendement nr. 3 is verworpen
Voor 5 stemmen
Tegen 48 stemmen
Voor stemmen: Partij voor de Dieren, SP, Partij van de Ouderen*
- 2905 Amendement 4 is ingediend door de Partij van de Ouderen, dat gaat over de nota van...
- Sorry, maar ik hoor u ontzettend goed praten hier...
- 2910 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Ja voorzitter sorry als ik even mag. Er is wat verwarring hier, want wij zitten alle drie in de veronderstelling dat we op het minnetje hebben gedrukt en er staat nu twee zus en de andere zo. Het moet dus drie keer min zijn. Kan dit worden hersteld?
- De **VOORZITTER**: Nee, kan niet hersteld worden, maar er kan wel een aantekening worden gemaakt in de notulen van deze vergadering en bij dezen is dat gebeurd mevrouw Alberts.
- 2915 Mevrouw **ALBERTS** (SP): Vriendelijk dank.
- De **VOORZITTER**: Dan gaan we het nu nog een keer proberen met amendement 4, welke ook is ingediend door de Partij van de Ouderen en dat gaat om artikel 43a te wijzigen en dat ging over de indieningstermijn van de nota van wijzigingen.
- 2920 Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen, of verlangt iemand aantekening?
- 2925 *Amendement nr. 4 is verworpen
Voor 7 stemmen
Tegen 46 stemmen
Voor stemmen: FvD, PVV, Partij van de Ouderen*
- 2930 Dan breng ik nu in stemming, de voordracht zelf, voordracht 3: "Actualisatie Reglement van Orde PS en Statencommissies Noord-Holland". Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen, of verlangt iemand aantekening? Dan is de stemming nu geopend voor voordracht 3.

2935 *Voordracht nr. 3 is aangenomen*

Voor 51 stemmen

Tegen 2 stemmen

Tegen stemmen: PvdA, Partij van de Ouderen.

2940 Dan gaan we nu stemmen over het initiatiefvoorstel van de ChristenUnie, stimulering grijs- en regenwatersystemen. Ik heb geen amendementen en moties dus dat betekent dat we nu in stemming brengen... Ja, de heer Steenman wilde vertellen dat hij gaat onthouden van stemming.

2945 De heer **STEEMAN** (D66): Ja ik wachtte op de vraag is er iemand die zich wil onthouden van stemming en ja ik wil me graag onthouden van stemming, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Ja, mevrouw Bezaan van de PVV.

2950 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Ja dank u wel voorzitter, de PVV zal tegen voorliggend ontwerpbesluit stemmen aangezien onze fractie bij geen van de deelbesluiten een rol voor de provincie ziet weggelegd. Dank u wel.

2955 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog? Dat betekent dus dat we nu 52 geldige stemmen uit kunnen brengen met de onthouding van de heer Steenman. Dan open ik de stemmen voor initiatiefvoorstel nr. 4.

Initiatiefvoorstel nr. 4 is verworpen

Voor 13 stemmen

2960 *Tegen 39 stemmen*

Voor: 1 lid van VVD, CDA, Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie, Partij van de Ouderen.

En dan ga ik nu de laatste stemming van vanavond aan u voorleggen en dat is stemming 10a. Dat is het rekenkamerstuk, voordracht nummer 2.

2965 Verlangt iemand hoofdelijke stemming? Even nog concentratie. Wenst iemand een stemverklaring af te leggen? Ja, de heer Deen van de PVV.

2970 De heer **DEEN** (PVV): Ja dank u voorzitter. De PVV kan instemmen al willen wij nogmaals benadrukken dat voorkomen moet worden dat het beleid ten aanzien van doorfietsroutes gestalte krijgt vanuit wensdenken en dus ten koste gaat van andere modaliteiten zoals de auto. Automobilisten wordt het leven al moeilijk genoeg gemaakt en daarnaast zijn wij voor optimale keuzevrijheid. Dank u wel.

2975 De **VOORZITTER**: Anderen nog stemverklaring? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 2 en dan kunnen er weer 53 geldige stemmen worden uitgebracht.

Voordracht nr. 2 is aangenomen

Voor 52 stemmen

2980 *Tegen 1 stem*

Tegen Partij van de Ouderen

14. Sluiting

2985 De **VOORZITTER**: We zijn aan het eind gekomen van onze Statenvergadering. De eerstvolgende vergadering is op 6 maart en deze zal om 11:00 uur beginnen. Om 11:00 uur, dus onthoudt u dat. Er staat in de Johan Remkes-zaal nog een diner voor u klaar en ik zie u graag bij de volgende vergadering en ik sluit de vergadering.

Agenda PS-vergadering -gewijzigd-

Datum	6 februari 2023
Tijd	Aanvang 13:00 uur
Locatie	Statenzaal
Voorzitter	A.Th.H. van Dijk
Toelichting	Live volgen of terugkijken kan via: https://noord-holland.stateninformatie.nl

- 1 **Opening en mededelingen.**
- 2 **Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.**
- 2.a **Afscheid voormalig Statenlid Forum voor Democratie.**
- 2.b **Beëdiging en installatie Statenlid Forum voor Democratie.**
- 2.c **Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).**
Het Statenlid dat een verzoek tot het houden van een actualiteit wil doen, dient dit verzoek in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om 12.00 uur.
- 3.a **Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.**
- 3.b **Lijst geheimhouding PS.**
- 4 **Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergadering van 19 december 2022.**
- 5 **Vaststelling Strategische Statenagenda.**
- 6 **Vaststelling lijst ingekomen stukken.**
- 7 **Voortgangslijst van moties.**
- 8 **Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.**
Indien de commissie of het presidium besluit dat het een hamerstuk is, dan wordt het punt bij de hamerstukken gevoegd.
- 8.a **Benoeming Accountant.**
Voordracht 01
- 8.b ***Punt 8b is onthamerd en wordt behandeld onder punt 10a.***

- 9 **Actualisatie Reglement van Orde PS en Statencommissies Noord-Holland 2015.
Voordracht 03**
- 10 **Initiatiefvoorstel ChristenUnie "Stimulering Grijs- en regenwatersystemen".
Nummer 04**
- 10.a **Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland.
Voordracht 02**
- 11 **Vragenuur.**
Het Statenlid dat tijdens het vragenuur mondelinge vragen wil stellen, dient deze
vragen in bij de griffie, uiterlijk op vrijdag voorafgaand aan de vergadering om
13.00 uur.
- 12 **Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.**
- 13 **Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.**
- 14 **Sluiting.**

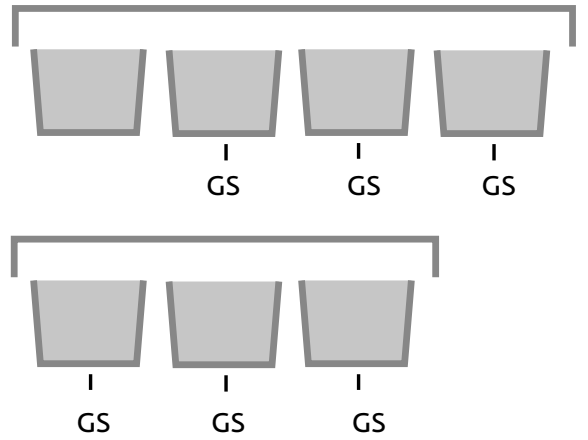
Spreekijdverdeling Statenvergadering van 6 februari 2023

Het presidium heeft besloten de spreekijdverdeling voor uitloopvergadering van PS 6 februari a.s. te baseren op 4 uren vergaderen.

Voor de vergadering van 6 februari a.s. wordt de volgende verdeling gehanteerd:

Fractie	Spreekijd PS
GroenLinks	18 min.
VVD	14 min.
D66	14 min.
PvdA	14 min.
JA21	12 min.
CDA	10 min.
FvD	6 min.
Partij voor de Dieren	10 min.
PVV	10 min.
SP	10 min.
ChristenUnie	10 min.
Partij van de Ouderen	10 min.
DENK	10 min.
Fractie Baljeu	5 min.
Namens Noord-Hollanders.	5 min.
Totaal PS	<i>152 min.</i>
GS	61 min.
Technische tijd	27 min.
Totaal	240 min.

Vergaderzaal PS Noord-Holland

M 1/06-02-2023

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

PvdO

VERWORPEN

Motie Vreemd

vergadering Provinciale Staten – 6 februari 2023
agendapunt 12 – Moties Vreemd aan de orde van de dag

“De energievoorziening in handen van Noord-Holland”

Constaterende dat:

- de Nederlandse energiemarkt vergaand is geliberaliseerd en geprivatiseerd en dat daarmee publieke zeggenschap over een basisbehoefte is verschoven naar de markt;
- uit onderzoek in opdracht van Energie Beheer Nederland blijkt dat 6 op de 10 mensen vindt dat de energievoorziening volledig moet worden georganiseerd door de overheid en niet (meer) door de markt.

Overwegende dat:

- we door de verkoop van NUON kwetsbaar zijn geworden door de afhankelijkheid van commerciële energiebedrijven voor onze energievoorziening.

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- te laten onderzoeken hoe de publieke belangen in de provinciale energievoorziening beter geborgd kunnen worden bijvoorbeeld met het oprichten van een provinciaal energiebedrijf;
- dit onderzoek te voorzien van een appreciatie en voorstellen en deze aan de Provinciale Staten te doen toekomen uiterlijk voor het zomerreces.

en gaat over tot de orde van de dag;

SP,
Remine Alberts

PvdD,
Fabian Zoon

PvdO/~~50Plus~~,
Wil va Soest

12/06-07-2023

AANGEHOUDEN

Motie Vreemd

vergadering Provinciale Staten – 6 februari 2023

agendapunt 12 – Moties Vreemd aan de orde van de dag.

“Energiecompensatie verenigingen, cultuurinstellingen en maatschappelijke voorzieningen oormerken”

Overwegende dat:

- De energierekening voor maatschappelijke voorzieningen, cultuurinstellingen en verenigingen fors stijgt, waardoor bijvoorbeeld sportclubs, muziekverenigingen maar ook buurthuizen die nu een “warme huiskamer” bieden in financiële nood dreigen te komen;
- Er signalen zijn dat de stijging kosten kunnen oplopen tot 14,5% voor deze instellingen.

Van mening zijnde dat:

- Maatschappelijke voorzieningen en verenigingen in onder meer sport, cultuur en de buurthuizen een belangrijke maatschappelijke rol vervullen;
- Het onwenselijk is als er een kaalslag onder deze verenigingen en organisaties zou komen;
- Voorkomen moet worden dat abonnementen voor kinderen opgezegd zouden moeten worden of niet langer gebruik kunnen maken van maatschappelijke voorzieningen vanwege te sterk stijgende kosten voor een lidmaatschap;
- Ouderen nog meer vereenzamen omdat buurthuizen dicht moeten vanwege de stijgende kosten.

Constaterende dat:

- Het Rijk via de najaarsnota 2022 aanvullende financiële middelen beschikbaar heeft gesteld aan gemeente en provincie vanwege de sterk gestegen energieprijzen van cultuurinstellingen, maatschappelijke voorzieningen en verenigingen;
- Deze middelen niet geoormerkt zijn.

Verzoekt Gedeputeerde Staten:

- De aanvullende financiële middelen in te zetten voor steun aan maatschappelijke voorzieningen en verenigingen, zoals sportverenigingen, ontspanningsverenigingen in wijk- en buurthuizen en cultuurinstellingen;
- Deze middelen te oormerken in de voorjaarsnota 2023.

En gaat over tot de orde van de dag;

Remine Alberts,
SP

M 3 / 06 - 02 - 2023

NOORD-HOLLAND

AANGEHOUDEN

Motie: Helderheid reclameafspraken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 6 februari 2023;

Constateernde dat:

- De motie M256-2022 'Reclameafspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid'¹ is aangenomen tijdens de PS-vergadering van 19 december 2022
- Voorafgaand aan dit besluit geen inhoudelijke discussie in de commissie of debat in de Provinciale Staten heeft plaatsgevonden

Overwegende dat:

- Onduidelijkheid heerst over de implicaties van dit besluit² en er slechts van vermoedens wordt gesproken als het gaat om de effecten³
- Door experts wordt aangegeven dat dit besluit niet of zeer beperkt uitvoerbaar is

Verzoeken GS:

- Te onderzoeken wat de implicaties en effecten zijn van motie M256-2022
- De uitvoering van M256-2022 op te schorten
- De uitkomsten van dit onderzoek voor te leggen aan Provinciale Staten

En gaan over tot de orde van de dag.

CDA

Willemien Koning

¹ <https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/b157f42f-3c26-4d01-88af-c563b023e62c>

² NRC 5 januari 2023 <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/01/05/provincie-noord-holland-kan-vlees-en-visreclame-niet-zomaar-verbieden-a4153477>

³ Volkskrant 4 januari 2023 <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/noord-holland-verbiedt-reclame-voor-vlees-vis-en-fossiel-in-abri-s-kopen-mag-maar-we-moedigen-het-niet-aan~b432b45a/>

M 4/06-02-2023

**Namens
Noord-Hollanders.**

VERWORPEN

Motie Aanstellen vertrouwenspersoon voor statenleden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 februari 2023,

Constaterende dat:

- de Tweede Kamer begin februari debatteert over het (kansrijke) initiatiefwetsvoorstel van GroenLinks-Kamerlid Maatoug met de wettelijk verplichting voor organisaties om een vertrouwenspersoon met onafhankelijke positie aan te stellen;
- de Landelijke Vereniging van Vertrouwenspersonen aangeeft dat er op de werkvloer meer aandacht is voor grensoverschrijdend gedrag als gevolg van de publieke schandalen. Vertrouwenspersonen krijgen meer meldingen en medewerkers praten onderling vaker over ongewenste omgangsvormen;
- het grootste deel van de klachten over leidinggevendens gaat: *"Bij ruim de helft van de meldingen ging het om intimidatie door leidinggevendens. Dat gaat over het misbruik maken van macht"*. (<https://nos.nl/artikel/2458974-vertrouwenspersonen-meer-aandacht-en-meldingen-grensoverschrijdend-gedrag>)
- Regeringscommissaris Mariëtte Hamer aangeeft dat vertrouwenspersonen nodig zijn: *'Wat ik nog beter ben gaan begrijpen is hoe lang het met mensen aan de haal gaat, hoe lang mensen daar last van hebben'* en *'dat we goed begrijpen dat het niet iets is van 'even vervelend'* (Nieuwsuur 14 januari vanaf 16.30: https://www.npostart.nl/nieuwsuur/14-01-2023/VPWON_1343506)

Overwegende dat:

- de beantwoording van de schriftelijke vragen 2021 – 104 (bijlage) stelt dat:
 - o er alleen vertrouwenspersonen zijn voor 'medewerkers die werkzaam zijn of zijn geweest bij de provincie Noord-Holland alsmede voor gedeputeerden van de provincie Noord-Holland';
 - o de commissaris van de Koning als portefeuillehouder Integriteit voor gedeputeerden en statenleden aanspreekpunt is voor kwesties en vraagstukken inzake integriteit en dus ook inzake ongewenste omgangsvormen (*noot: dit is niet de praktijk*);
 - o als Provinciale Staten aanvullende afspraken of regels die op de Staten van toepassing zijn nodig achten, zij daartoe een initiatiefvoorstel of motie kunnen indienen;

- statenleden die ongewenst gedrag en/of intimidatie willen aankaarten niemand hebben in de Staten of Provincie waar zij op terug kunnen vallen c.q. die als vertrouwenspersoon met onafhankelijke positie kan fungeren;
- de politiek een voorbeeldrol heeft bij onderwerpen die zij zelf in de samenleving gerealiseerd wil zien;

Verzoeken Provinciale Staten:

- zo spoedig mogelijk te komen tot het aanstellen van een externe vertrouwenspersoon met onafhankelijke positie voor statenleden, zodat dit geregeld is bij aanvang van de nieuwe statenperiode;

en gaan over tot de orde van de dag.

Grethe van Geffen

Wil van Soest

M 5/06-02-2023

VERWORPEN

‘Tegemoetkoming gebruikers streekvervoer vanwege stakingen’

De Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 februari 2023,

constaterende dat:

- het streekvervoer, in het bijzonder buschauffeurs, komende week staken omdat zij het niet eens zijn met de hoge werkdruk, lage vergoeding en ziekteverzuim¹;
- de laatste staking relatief kortgeleden is en er, bij het uitblijven van een constructieve dialoog, nieuwe stakingen op het programma staan;
- de stakingen van het ov-personeel een grote impact hebben op de bereikbaarheid van regio's, dorpen en steden;

overwegende dat:

- met name kwetsbare mensen, zoals ouderen en mensen met een beperking, en scholieren afhankelijk zijn van het ov en door deze staking niet naar winkel, ziekenhuis of school kunnen;
- de provinciale overheid verantwoordelijk is voor het streekvervoer en de ov-concessies;
- een staking heeft een negatieve uitstraling heeft op het provinciale ov;
- een staking kan leiden tot een toename van autoverkeer en daarmee een grotere negatieve impact heeft op de leefomgeving;

verzoeken GS:

te onderzoeken of er mogelijkheden zijn tot een tegemoetkoming aan de gebruikers van het streekvervoer, bijvoorbeeld door middel van een kortingsactie of het verlotten van dagkaarten.

en gaan over tot de orde van de dag

Michel Klein
ChristenUnie

Jaap Holkebeek
PvdD

¹ Zie: NOS, 6-2-2023, ‘Regionaal ov staakt vanaf vandaag: ‘wij willen het liever ook niet’

ACTUALITEIT*

Voor de Statenvergadering van 06-02-2023

Onderwerp : Houdbaarheid vergunning Tata's Kooksgasfabriek 2

Toelichting : **

Tata's Kooksgasfabriek 2 (KGF2) is een grote bron van vervuiling en kankerverwekkende stoffen. Een lekkende fabriek die decennia over datum is. Daar worden al jaren regels overtreden. Het programma Een Vandaag bracht op 31 januari 2023 aan het licht dat het vanaf de bouw van de KGF2 begin jaren 70, al niet goed is gegaan. De provincie leek te hebben geweten dat er sprake was van constructiefouten. Tata heeft decennialang maximaal kunnen vervuilen met de Kooksgasfabriek, met goedkeuring van de provincie. Ex-werknemers geven aan dat Tata nooit serieus geïnvesteerd heeft om de fabriek te verbeteren en veiligheidsmaatregelen te nemen en dat de provincie dat wist. Staalexperts vertellen dat de KGF2 rond de eeuwwisseling gesloten had moeten worden. Als de provincie niet ingrijpt, blijft de KGF2 tot minstens 2030 de gezondheid van bewoners schaden.

Reden van spoedeisendheid : **

De PvdD heeft de provincie eerder gevraagd om de vergunning van de Kooksgasfabriek 2 in te trekken. Nu blijkt dat de Kooksgasfabriek 2 al geruime tijd niet naar behoren functioneert en de omgeving aantast, is het tijd om in te grijpen voor de gezondheid van de omwonenden. De provincie is hen veel verschuldigd door niet eerder adequaat te handelen.

Indiener (naam/namen invullen)

Ines Kostic (Partij voor de Dieren)

* Actualiteiten kunnen tot uiterlijk vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk worden ingediend bij de griffie.

[\(statengriffie@noord-holland.nl\)](mailto:statengriffie@noord-holland.nl).

Zie verder artikel 48 van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015.

** De in te vullen kaders zijn beperkt tot het blauwe vlak. Indien er meer tekst nodig is bij de toelichting en/of de reden van spoedeisendheid, kunt u dat in een word-document als bijlage toevoegen.

M6/06-02-2023

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

VERWORPEN

Motie Tata Steel: Alles op alles zetten om de vergunning van meest vervuilende onderdeel van Tata Steel dit jaar in te trekken

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 februari 2023, ter behandeling van Actualiteit "Houdbaarheid vergunning Tata's Kooksfabriek 2";

constaterende dat:

- in 2021 een rapport van het RIVM al liet zien dat omwonenden van Tata Steel structureel worden blootgesteld aan te hoge concentraties kankerverwekkende stoffen die grotendeels afkomstig zijn van Tata Steel;
- het RIVM in 2021 liet zien dat mensen onveilige hoeveelheden lood en kankerverwekkende stoffen binnen kunnen krijgen via dat neergedaald grof stof van Tata Steel. Langdurige blootstelling kan leiden tot neurologische ontwikkelingsstoornissen en een lagere IQ bij kinderen.
- Tata al jaren regels overtreedt wat betreft o.a. rauwe kooks (waar gevaarlijke stoffen bij vrijkomen) en dit pas door inzet van omwonenden is opgepakt, na jaren van meldingen waar niets mee is gedaan;
- Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied in november een waarschuwing naar Tata heeft gestuurd voor het overschrijden van de grenswaarde uitstoot van diverse kankerverwekkende PAKs-stoffen door Kooksgasfabriek 2, maar Tata geen verbetering heeft laten zien. Hoe er nu gehandhaafd wordt is nog steeds niet duidelijk is;
- het RIVM nog steeds geen significante afname van kankerverwekkende stoffen in de regio kan vaststellen

overwegende dat:

- de provincie nu onderzoekt of intrekken van de vergunning voor bijvoorbeeld de Kooksgasfabriek 2 (KGF2) mogelijk is, maar dat nog maanden kan duren;
- door EenVandaag het zoveelste schandaal rondom deze fabriek naar voren kwam, namelijk dat de Kooksgasfabriek 2 als vanaf het begin in de jaren zeventig slecht was gebouwd, lekte en rookte;
- deze vijftig jaar oude fabriek al jaren onder vuur staat en de grootste bron van kankerverwekkende stoffen is in de omgeving. De fabriek is zo lek en verouderd dat het volgens staalexpert Peter Zonneveld al rond de eeuwwisseling gesloten had moeten worden;
- de omwonenden al jaren vragen om de vergunning van de Kooksgasfabriek 2 daarom in te trekken;
- ook de provincie een zorgplicht heeft en het mensenrecht op leven moet beschermen;
- de maat een keer vol is;

gehoord de discussie,

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

- om extra (externe) experts in te schakelen, om ervoor te zorgen dat de vergunning van de verouderde en vervuilende Kooksgasfabriek 2 dit jaar nog wordt ingetrokken;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ines Kostic
Partij voor de Dieren

VERWORPEN

M7/06-02-2023

Motie Provinciale enquête naar rol provincie in dossier Tata Steel

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 februari 2023, ter behandeling van Actualiteit "Houdbaarheid vergunning Tata's Kooksfabriek 2";

constaterende dat:

- in 2021 een rapport van het RIVM al liet zien dat omwonenden van Tata Steel structureel worden blootgesteld aan te hoge concentraties kankerverwekkende stoffen die grotendeels afkomstig zijn van Tata Steel;
- het RIVM in 2021 liet zien dat mensen onveilige hoeveelheden lood en kankerverwekkende stoffen binnen kunnen krijgen via dat neergedaald grof stof van Tata Steel. Langdurige blootstelling kan leiden tot neurologische ontwikkelingsstoornissen en een lagere IQ bij kinderen.
- Tata al jaren regels overtreedt wat betreft o.a. rauwe kooks (waar gevaarlijke stoffen bij vrijkomen) en dit pas door inzet van omwonenden is opgepakt, na jaren van meldingen waar niets mee is gedaan;
- het RIVM nog steeds geen significante afname van kankerverwekkende stoffen in de regio kan vaststellen;

overwegende dat:

- door EenVandaag vorige week het zoveelste schandaal rondom deze fabriek naar voren kwam, namelijk dat de Kooksgasfabriek 2 als vanaf het begin in de jaren zeventig slecht was gebouwd, lekte en rookte. Er wordt gemeld dat de provincie daar mogelijk kennis van heeft gehad, maar niet ingreep;
- het hele Tata dossier vraagt om een diepgaand onderzoek naar de rol van de provincie en de wijze waarop zij haar taken voor toezicht, vergunningverlening en handhaving heeft verricht en haar zorgplicht voor de burgers heeft ingevuld;
- de Provinciewet via artikelen 151a-f de Provinciale Staten het recht van onderzoek 'recht van enquête' biedt;¹
- zo'n provinciale enquête een goed middel is om alle feiten in het Tata dossier helder te krijgen;
- bijvoorbeeld provincies Noord-Brabant en Limburg van dit instrument al gebruik hebben gemaakt;²

gehoord de discussie,

spreken uit:

- zich op korte termijn met ambtelijke ondersteuning te gaan oriënteren op het toepassen van het recht van onderzoek volgens de Provinciewet, artikelen 151a-f, met het doel om alle feiten op tafel te krijgen als het gaat om de rol van de provincie in het dossier Tata Steel;

en gaan over tot de orde van de dag.

Ines Kostic
Partij voor de Dieren

Anna de Groot
SP

Michel Klein
ChristenUnie

¹ <https://wetten.overheid.nl/BWBR0005645/2023-01-01>

² <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/62097f45-5714-4ba1-9541-8aa1ab94b025?documentId=50eb43c7-d434-4692-a740-dda029a9967d&agendaItemId=450f5d26-5a81-4737-b2e5-40f9aab8684d>

MJD/06-02-2023

AANGEHOUDEN

Actualiteit Tata Steel

Motie: Onafhankelijk onderzoek inzake meldingen en toezicht Kookgasfabriek II

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op maandag 6 februari 2023, te Haarlem, ter behandeling actualiteit;

Constateernde dat:

- Op 31 januari jongstleden het hoofditem van EenVandaag over de Kookgasfabriek II van Tata Steel ging;
- In deze uitzending EenVandaag stelt dat er vanaf de opening van de Kookgasfabriek II in 1972 een constructiefout in de fabriek heeft gezeten, wat bij de fabriek al vanaf het begin heeft geleid tot problemen in de processen met mogelijk schadelijke emissies tot gevolg;
- EenVandaag stelt dat ook de milieudienst van de provincie Noord-Holland al snel na de opening merkt dat het niet goed loopt bij de dan pas geopende Kookgasfabriek II. Het metalen skelet dat de enorme batterij ovens bij elkaar moest houden niet sterk genoeg was/is;

Overwegende dat:

- In deze uitzending werknemers van Tata Steel aan het woord zijn die stellen dat de Kookgasfabriek II vanaf de opening veel problemen bij processen heeft gekend;
- Een ambtenaar, die voor de milieudienst heeft gewerkt, in deze uitzending stelt dat de milieudienst erachter kwam dat er een constructiefout in de Kookgasfabriek II zat in de vorm dat het metalen skelet dat de enorme batterij ovens bij elkaar moest houden niet sterk genoeg was;
- Deze problemen en mogelijke constructiefout(en) bijgedragen kunnen hebben aan de hoeveelheid schadelijke emissies op de omgeving;

Verzoekt Gedeputeerde Staten,

- Als bevoegd gezag in samenwerking met de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied als toezichthoudende instantie een onderzoek in te stellen naar ontvangen meldingen en vastgestelde constructiefouten in de Kookgasfabriek II sinds de opening;
- Daarbij inzichtelijk te maken sinds wanneer het bevoegd gezag en de toezichthoudende instantie op de hoogte zijn van problemen in de processen en een (mogelijke) constructiefout in de Kookgasfabriek II;

- In de toekomstscenario's van Tata Steel de informatie van EenVandaag omtrent de Kooksgasfabriek II mee te nemen en in te zetten op zo snel mogelijke sluiting van dit fabrieksonderdeel;

en gaat over tot de orde van de dag.

Ondertekening,

Ivo Mantel

JA21 Noord-Holland

Lijst geheime stukken PS 6 februari 2023 (bekrachtiging geheimhouding in PS)

PS- besluit- nummer (t/m 2018 ID- nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer (uit GS-besluit)	Motivering GS <i>Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob)</i>	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2022-47	Geheimhouding op: - het overzicht van potentiële locaties voor tijdelijke woningen van spoedzoekers (nr. 1787332/1854893) - het memo van de taskforce (nr. 1787332/1854984) - de brief gericht aan PS (nr. 1787332/1855019)	Zolang niet over deze locaties is besloten zal openbaarmaking tot veel onrust leiden en de werkzaamheden van de taskforce ernstig hinderen. Ook grondspectatie is niet uit te sluiten. Geheimhouding totdat de gemeenten een besluit hebben genomen over deze locaties.	In 2028 opnieuw bezien	21-06-2022	04-07-2022	
2020-38 (nr. PS- besluit)	Geheimhouding op brief van GS met kenmerk 1447583/1447586 over het circuit Zandvoort.	Het openbaar worden van deze informatie kan de positie van de provincie in een lopende juridische procedure schaden. Economische en financiële belangen van de provincie komen in het geding. De geheimhouding is voor onbepaalde tijd opgelegd. Er loopt nog een (hoger) beroepsprocedure.	In 2024 opnieuw bezien.	23-06-2020	29-06-2020	
2020-10 (nr. PS- besluit)	Geheimhouding opgelegd op de rapporten van Integis en Tauw betreffende de aansturing bij PWN.	De informatie is privacygevoelig. De desbetreffende personen zullen daardoor onevenredig worden geschaad. Ook bevat de informatie	In 2035 opnieuw bezien.	17-02-2020	09-03-2020	

PS- besluit- nummer (t/m 2018 ID- nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer (uit GS-besluit)	Motivering GS <i>Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob)</i>	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	(1363522/1363523)	bedrijfsgegevens. De geheimhouding is voor onbepaalde tijd opgelegd.				
2019-84 (nr. PS- besluit)	De voorlopige geheimhouding zoals die door Gedeputeerde Staten is opgelegd (nr. 1256089/1310882) op onderdelen uit documenten betreffende mogelijke aanpassingen en verbouwingen op en rond circuit Zandvoort (onderdelen die op grond van de Wet openbaarheid van bestuur niet openbaar gemaakt zijn met het besluit van Gedeputeerde Staten van 15 oktober 2019 - kenmerk 1256089/1278981) te bekrachtigen en voort te laten duren tot 5 november 2029.	Het gaat om documenten met hoofdzakelijk persoonlijke beleidsopvattingen, bestemd voor intern beraad. Gezien de aard van de stukken (bedoeld voor interne beraadslaging) zal gaandeweg het belang van de geheimhouding minder zwaar komen te wegen. De geheimhouding is voor 10 jaar opgelegd.	In 2028 opnieuw bezien.	5-11-2019	11-11-2019	
2018-05	Businesscase SolaRoad (nummer 1083815/1155048)	Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie en kan niet openbaar worden gemaakt zolang SolaRoad B.V. bestaat. Geheimhouding gedurende bestaan van SolaRoad B.V.	In 2028 opnieuw bezien.	04-12-2018	10-12-2018	
2018-04	Businesscase Pallas (versie 3.1) en de analyse daarop van Strategy&	Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie. Het stuk kan pas openbaar worden als	In 2028 opnieuw bezien.	29-05-2018	11-06-2018	

PS- besluit- nummer (t/m 2018 ID- nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer (uit GS-besluit)	Motivering GS <i>Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob)</i>	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	(1083186/1083817).	de exploitatie van de Pallas-reactor wordt beëindigd. Geheimhouding gedurende exploitatie Pallasreactor. Elke 10 jaar beoordelen; 1 ^e beoordeling in 2028.				
2018-03	Adviezen van Pels Rijcken betreffende de bestuurlijke afspraken "wonen en vliegen" (910083/1064974).	De geheimhouding geldt voor een periode van vijf jaar (tot april 2023). Het belang van geheimhouding bestaat er uit dat de adviezen specifiek zijn opgesteld ten behoeve van intern beraad en in het advies persoonlijke beleidsopvattingen zijn opgenomen. Openbaarmaking van dergelijke interne adviezen kan de interne beraadslaging schaden. Ook de belangen van Pels Rijcken zouden er door geschaad kunnen worden. Daarnaast is het dossier nog actueel. Openbaarmaking kan de samenwerking met andere betrokken partijen schaden.	31-12-2028 <i>(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)</i>	10-04-2018	23-04-2018	
2018-01	Rapportage van PWC, behorende bij de openbare Statenvoordracht nr. 03-PS12- 02-2018, inzake aandeelhouderslening voor SADC (905620/1033755).	Bevat vertrouwelijke bedrijfsgegevens. De geheimhouding duurt voort gedurende de looptijd van de te verstrekken lening, maximaal 9 jaar. Geheimhouding gedurende looptijd lening (tot 2027)	In 2028 opnieuw bezien.	09-01-2018	12-02-2018	
2017-07	Offerte Connexxion m.b.t. OV- concessie Noord-Holland Noord (714608-1018469).	Het document bevat concurrentie- gevoelige informatie en is niet openbaar op grond van de Aanbestedingswet en	In 2028 opnieuw bezien.	28-11-2017	18-12-2017	

PS- besluit- nummer (t/m 2018 ID- nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer (uit GS-besluit)	Motivering GS <i>Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob)</i>	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		de Woo. De concessie loopt tot medio september 2028.				
2017-06	Verslag vergadering van Stuurgroep Verbinding A8-A9 van 24 maart 2017 (94721/947211).	Geheimhouding duurt voort totdat het project is afgerond. Vroegtijdige openbaarmaking kan onderhandelingen schaden. Het gaat verder om een intern document, openbaarmaking zou er tevens toe kunnen leiden dat de deelnemers van de stuurgroep geen stelling nemen. Geheimhouding verlengen omdat het project nog steeds loopt.	31-12-2028 <i>(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)</i>	16-05-2017	29-05-2017	
2015-05	Besluit, voordracht en alle onderliggende stukken m.b.t. de Toekomst RON/Hoogtij (702724/681248).	De stukken bevatten informatie waarvan openbaarmaking de economische en financiële belangen van HoogTij kunnen schaden. Geheimhouding is opgelegd tot het einde van de exploitatie van HoogTij, voorzien in 2035.	In 2028 opnieuw bezien	29-09-2015	09-11-2015	
2015-04	Consultatie Pallas (verseonnr. 648323/666397).	Vroegtijdige openbaarmaking van deze informatie zou het project ernstig kunnen belemmeren en een vertekend beeld kunnen opleveren. Het is wenselijk dat de geheimhouding voortduurt totdat onderhandelingen met partijen ten behoeve van de bouw en exploitatie zijn afgerond. Geheimhouding verlengen totdat onderhandelingen met partijen t.b.v. de bouw en exploitatie zijn afgerond.	31-12-2028 <i>(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)</i>	15-09-2015	28-09-2015	

PS- besluit- nummer (t/m 2018 ID- nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer (uit GS-besluit)	Motivering GS <i>Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob)</i>	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		Hierover zijn afspraken gemaakt met het Rijk.				
2015-02	Aanvullend rapport second opinion (Zaansstad) inzake de RON (375176/537299).	Het rapport bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan tevens de onderhandelingspositie van de provincie schaden. De geheimhouding is opgelegd tot aan het moment van definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij, naar verwachting niet vóór 2035.	In 2028 opnieuw bezien.	03-02-2015	02-03-2015	
2015-01	GS brief d.d. 15 december 2014, inzake de Second Opinion RON/Hoogtij (375176/522583).	Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie en informatie waarvan openbaarmaking de financiële en economische belangen van RON/Hoogtij kan schaden. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035.	In 2028 opnieuw bezien.	25-11-2014	02-02-2015	
2014-06	2 Bijlagen bij voordracht 94- 2014 inzake herbenoeming bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer.	De documenten bevatten privacygevoelige informatie, de desbetreffende persoon is nog in leven (en ook nog in functie).	In 2035 opnieuw bezien	n.v.t.	<i>Bekrachtiging PS n.v.t. Er is wel door PS geheimhouding op de bijlagen gelegd op 15- 12-2014.</i>	

PS- besluit- nummer (t/m 2018 ID- nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer (uit GS-besluit)	Motivering GS <i>Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob)</i>	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
2014-04	Brief seniorenconvent provincie Flevoland d.d. 28 mei 2014 (kenmerk 1620294) m.b.t. Randstedelijke Rekenkamer.	De brief bevat privacy gevoelige gegevens over de bestuurder-directeur van de Randstedelijke Rekenkamer.	In 2035 opnieuw bezien	Geheimhouding opgelegd door CdK op 05-06- 2014	23-06-2014	
2012-12	Bijlagen over Pallas Kernreactor: - Businessplan Pallas, versie 2.0 - Assesment Booz & Co 5 juni 2012 (2012-23938).	De documenten bevatten bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan financiële en economische belangen van de provincie en van derden schaden. Geheimhouding verlengen, hierover zijn ook afspraken gemaakt met het Rijk.	31-12-2028 <i>(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)</i>	12-06-2012	25-06-2012	
2011-3	- aandeelhoudersovereenko mst Provincie NH, gem. Amsterdam en gem. Zaanstad inzake Regionale Ontwikkelingsmaatschappi j voor Noordzeekanaalgebied (RON); - Ondernemingsplan RON; - Samenvatting Businesscase RON; - Term scheet Hoogtij.	De documenten bevatten bedrijfsgevoelige informatie en informatie waarvan openbaarmaking de economische en financiële belangen van de provincie en van derden zou kunnen schaden. De geheimhouding is opgelegd totdat definitieve besluitvorming inzake de toekomst van RON/Hoogtij heeft plaatsgevonden, naar verwachting niet vóór 2035	In 2028 opnieuw bezien	31-05-2011	27-06-2011	
2010-9	Bijlage 5 “werkplan en begroting Pallas” behorende bij de openbare voordracht	De stukken bevatten bedrijfsgevoelige informatie. Tevens kan openbaarmaking de financiële en economische belangen	31-12-2028 <i>(PS 19-12-2022</i>	25-05-2010	27-09-2010	

PS- besluit- nummer (t/m 2018 ID- nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer (uit GS-besluit)	Motivering GS <i>Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob)</i>	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	“behoud onderzoeksreactor Pallas te Petten en verzoek NRG verstrekken van een financiële bijdrage”.	van de provincie en van derden schaden. Geheimhouding verlengen, hierover zijn afspraken gemaakt met het Rijk.	<i>geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)</i>			
2010-5	Notitie over Eikenrode (kenmerk besluit GS 2010-15795). Agendering van deze notitie op 26-04-2010 t.b.v. de FEPO.	Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is openbaarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.	In 2035 opnieuw bezien	16-03-2010	12-04-2010	
2009-13	Achtergrondnotitie vaststellingsovereenkomst in relatie tot de N201 en de vaststellingsovereenkomst m.b.t. de overeenkomst tussen de provincie en de Chipshol-groep.	Openbaarmaking kan de onderhandelingspositie van de provincie schaden. Er lopen nog juridische procedures. Geheimhouding is voor onbepaalde tijd opgelegd. In de vaststellingsovereenkomst is geheimhouding overeengekomen. Geheimhouding voort laten duren.	31-12-2028 <i>(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)</i>	24-11-2009	07-12-2009	
2009-10	Businesscase SADC.	Het document bevat bedrijfsgevoelige informatie. Openbaarmaking kan concurrentiepositie van derden schaden. Geheimhouding verlengen totdat de rechtspersoon is opgeheven.	31-12-2028 <i>(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)</i>	22-09-2009	28-09-2009	
2009-7	Toelichting bij het besluit van GS inzake Landgoed Eikenrode	Wegens bescherming persoonlijke levenssfeer van betrokkenen is open-	In 2035 opnieuw bezien	18-8-2009	28-09-2009	

PS- besluit- nummer (t/m 2018 ID- nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer (uit GS-besluit)	Motivering GS <i>Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob)</i>	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	(kenmerk GS 2009-47179).	baarmaking niet gewenst. Omdat de privacy ook over langere tijd nog in het geding is dient de geheimhouding langer voort te duren.				
2009-4	Brief BJZ d.d. 21-01-2009 (2009-5959) en de adviezen van PricewaterhouseCoopers en PelsRijcken (2009-17776) behorende bij het besluit over de kosten overdracht Lokaal jeugdbeleid.	In deze stukken komt het functioneren van individuele medewerkers aan de orde. Openbaarmaking van deze stukken schaadt de persoonlijke levenssfeer van betrokkenen. Anonimisering voorkomt niet dat de informatie te herleiden is tot de desbetreffende medewerkers. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	In 2035 opnieuw bezien	14-04-2009	15-06-2009	
2009-3	Onderzoekscommissie: 1) Brieven van GS aan de onderzoekscommissie met daarbij verstrekte documenten onder het opleggen van geheimhouding door GS, waaronder afschriften van geheime besluitenlijsten van GS en het werkplan en voortgangsverslag van de treasurer over 2007. 2) De uitnodigingsbrieven van de onderzoekscommissie aan de geïnterviewden voor vertrouwelijke informatieve voorgesprekken, tenzij	De documenten bevatten privacy gevoelige informatie. Omdat de privacy ook over vijf jaar nog aan de orde zal zijn wordt de geheimhouding voor langere tijd vastgelegd.	In 2035 opnieuw bezien	Door onderzoekscommissie: 13-11-2008 15-06-2008	15-06-2009	

PS- besluit- nummer (t/m 2018 ID- nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer (uit GS-besluit)	Motivering GS <i>Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob)</i>	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
	betrokkenen instemt met openbaarmaking. 3)De verslagen van de vertrouwelijke informatieve voorgesprekken evenals de geluidsbestanden, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking. 4)De opdrachtverleningen aan derden en correspondentie met de treasurer, tenzij betrokkene instemt met openbaarmaking.					
2009-1	Aantal geheime bijlagen bij Statenvoordracht 14-2009, Life Science Fund (2008-53600).	De documenten bevatten bedrijfsgevoelige informatie en informatie waarvan openbaarmaking de financiële en economische belangen van derden kan schaden. Het fonds is nog actief, de participaties daaruit ook. Zolang deze niet verkocht zijn is geheimhouding wenselijk. Geheimhouding verlengen totdat het fonds wordt opgeheven. Het dossier is actueel.	31-12-2028 <i>(PS 19-12-2022 geheimhouding verlengd naar 2028. Aangepast via Amendement A68-2022 naar 31-12-2028)</i>	03-02-2009	16-03-2009	
2008-4	Aanbesteding openbaar vervoer Noord-Holland (2008-46377).	Het gaat om stukken die in het kader van een aanbestedingsprocedure door inschrijvers aan GS zijn aangeboden. Deze stukken zijn per definitie vertrouwelijk gelet op de Aanbestedingswet. Openbaarmaking	In 2028 opnieuw bezien.		22-09-2008	

PS- besluit- nummer (t/m 2018 ID- nr.)	Betreft onderwerp en zaaknummer (uit GS-besluit)	Motivering GS <i>Artikel 55 Provinciewet in samenhang met artikel 5.1 Wet open overheid (voorheen artikel 10 Wob) en artikel 5.2 Wet open overheid (voorheen artikel 11 Wob)</i>	Voorstel GS tot wanneer geheimhouding	Besluitdatum GS geheimhouding	Besluitdatum PS bekrachtiging	Datum PS opheffing bekrachtiging geheimhouding
		schaadt de concurrentiepositie van de desbetreffende inschrijvers.				

Besluitenlijst PS -vastgesteld-

■ ■ ■ ■ ■

Datum vergadering : **19 december 2022**
Voorzitter : dhr. A.Th.H. van Dijk
Griffier : mw. K. Bolt
Vergaderstukken : online beschikbaar [PS 19-12-2022](#)

1. Opening en mededelingen.

Afwezig is mw. Vastenhouw (FvD).

Later arriveren dhr. Mantel (JA21), mw. Van Meerten (VVD), mw. Van Soest (PvdO), Statenlid Van Wijnen (GroenLinks) en Statenlid Zaal (GroenLinks).

Dhr. Van den Berg (JA21), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Nanninga (JA21) en dhr. Van Hooff (PVV) verlaten de vergadering eerder.

2. Vaststelling agenda en regeling werkzaamheden.

- Hamerstuk 8a inzake “Actualisatie geheimhoudingenlijst PS” wordt als bespreekpunt 12a behandeld.
- PS heeft ingestemd met het behandelen van een actualiteit ingediend door fracties ChristenUnie, CDA, GroenLink en PvdD inzake “Opkopen stikstof door Schiphol”. De actualiteit wordt behandeld bij agendapunt 2a.
- Er zijn 3 sets mondelinge vragen ingediend voor het Vragenuur door:
 - fractie ChristenUnie inzake “Opheffen bushalte verzorgingshuis”;
 - fractie PvdA inzake “Jacht in Julianadorp op 10-11 december”;
 - fractie SP inzake “Contractverlenging F1 Zandvoort”.
- Er zijn 8 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend:
 - **M250-2022** door fracties GroenLinks, D66, PvdD, PvdA en PvdO inzake “Vlaggen op 10 december”;
 - **M251-2022** door fracties ChristenUnie, CDA, SP en N-NH. inzake “Ondersteuning warme kamers in Noord-Holland”;
 - **M252-2022** door fracties PvdD, DENK, SP en PvdO inzake “Borgen dat 50% reductie kankerverwekkende PAK’s over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten”;
 - **M253-2022** door fracties PvdD, DENK, SP en PvdO inzake “Versnel afronden onderzoek intrekken vergunning kankerverwekkende onderdelen Tata”;
 - **M254-2022** door fracties CDA, ChristenUnie en PvdA inzake “Ondersteuning verenigingslocaties”;
 - **M255-2022** door fracties CDA en ChristenUnie inzake “3 miljoen voor verenigingslocaties”;
 - **M256-2022** door fracties PvdA en GroenLinks inzake “Reclameafspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid”;

- **M257-2022** door fractie VVD inzake “Verdeling van de op te vangen asielzoekers over de provincies”.

De stemming over deze moties is uitgewerkt bij agendapunt 16.

De gewijzigde agenda wordt vastgesteld.

2a. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming PS).

De actualiteit ingediend door fracties ChristenUnie, CDA, GroenLinks en PvdD inzake “Opkopen stikstof door Schiphol” is behandeld.

Er is 1 motie ingediend en aangehouden:

- **M258-2022** door fracties CDA en ChristenUnie inzake “Legalisatie PAS-melders” is aangehouden.

3. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

Er is geen geheim stuk ter bekrachtiging ingekomen. De actualisatie van de lijst geheimhouding PS komt aan de orde bij agendapunt 12a.

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 14 en 21 november 2022.

In de notulen van de uitloopvergadering van PS 21 november 2022 wordt een wijziging doorgevoerd op pagina 43, regel 2606. Er was abusievelijk aangegeven dat de voorzitter die tekst had uitgesproken, terwijl het een bijdrage van dhr. Klein (ChristenUnie) betreft.

De notulen en de besluitenlijst van 14 en 21 november 2022 zijn met in achtneming van deze wijziging vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De strategische Statenagenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

De lijst ingekomen stukken wordt vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.

De lijst moties wordt vastgesteld.

8. Hamerstukken.

8a. Hamerstuk 8a (Actualisatie geheimhoudingenlijst PS, voordracht 61-2022) wordt behandeld als bespreekpunt 12a.

8b. Plassenschap Loosdrecht e.o. 2e begrotingswijziging 2022 en ontwerp begroting 2023.

Voordracht 62-2022

8c. Wadloopverordening 2023.

Voordracht 66-2022

De besluiten behorende bij punten 8b en 8c zijn aangenomen en zijn bij de hamerstukken van deze vergadering op de website [gepubliceerd](#).

9. Beslissing op bezwaar referendumverzoek Stichting Windalarm.

Voordracht 67

Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.

De heer Van den Berg (JA21), dhr. Van Hooff (PVV), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Nanninga (JA21) en mw. Vastenhout (FvD) zijn afwezig.

Er zijn 2 amendementen ingediend, waarvan er 1 niet-toelaatbaar wordt geacht volgens RvO artikel 38 en 1 is verworpen:

- **A66-2022** door fracties PvdD, ChristenUnie, CDA, JA21, DENK, SP, FvD, PVV, N-NH. en PvdO inzake "Nieuw besluit over referendum als PS voldoende is geïnformeerd" is verworpen. Voor 22 en tegen 28 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, PvdO, fractie Baljeu en N-NH.
- **A67-2022** door fracties JA21 en PVV inzake "Honoreer het advies van de HAC" is niet-toelaatbaar i.v.m. art. 38 RvO.
Naar aanleiding van een ordevoorstel van fractie JA21 om te stemmen over de toelaatbaarheid, stemt een meerderheid van PS dat A67-2022 niet-toelaatbaar is. Voor niet-toelaatbaarheid 32 stemmen en tegen niet-toelaatbaarheid 20 stemmen. Amendement 67-2022 is daarmee niet-toelaatbaar en wordt niet in stemming gebracht.

Er zijn 6 moties ingediend en verworpen:

- **M259-2022** door fracties PvdD, DENK, SP en PvdO inzake "Los echte knelpunten versnelling aanpak klimaat- en biodiversiteitscrisis op" is verworpen. Voor 7 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en ChristenUnie.
- **M260-2022** door fracties PvdD, DENK en PvdO inzake "Versnel win-win oplossingen voor klimaat- en biodiversiteitscrisis" is verworpen. Voor 7 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en ChristenUnie.
- **M261-2022** door fractie JA21 inzake "Herziening spoedeisendheid windturbines in energietransitie" is verworpen. Voor 9 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV, PvdO, fractie Baljeu en N-NH.

- **M262-2022** door fracties JA21 en PVV inzake “Ontkoppel de noodverordening en het referendum” is verworpen. Voor 15 en tegen 35 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV, PvdO, fractie Baljeu en N-NH.
- **M263-2022** door fractie JA21 inzake “Betrek HAC voor definitieve besluitvorming” is verworpen. Voor 18 en tegen 32 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PvdD, PVV, PvdO, fractie Baljeu en N-NH.
- **M264-2022** door fractie PvdO inzake “Het belang van referenda in een goed werkende democratie” is verworpen. Voor 13 en tegen 37 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PVV, SP, PvdO en fractie Baljeu.

Voordracht 67-2022 “Beslissing op bezwaar referendumverzoek Stichting Windalarm” is aangenomen.

Voor 30 en tegen 20 stemmen. Tegen stemmen de fracties CDA, FvD, PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, fractie Baljeu en N-NH en 3 leden van JA21 stemmen tegen (*dhr. Jensen stemt voor*). Het [besluit 67-2022](#) behorende bij de voordracht is bij agendapunt 9 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

10a. Eerste herziening Omgevingsverordening NH2022.

Voordracht 63-2022

10b. Tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 vanwege uitstel Omgevingswet.

Voordracht 64-2022

Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.

De heer Van den Berg (JA21), dhr. Van Hooff (PVV), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Nanninga (JA21) en mw. Vastenhout (FvD) zijn afwezig.

Er zijn 12 moties ingediend, waarvan er 11 zijn verworpen en 1 is aangenomen:

- **M267-2022 door fracties PvdD en PvdO inzake “Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit” is aangenomen.**
Voor 29 en tegen 20 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, D66, CDA, PVV, fractie Baljeu en N-NH. *Dhr. Steeman (D66) onthoudt zich hierbij van stemmen*
Dictum:
PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
 - te verkennen welke instrumenten uit het overzicht ‘Mogelijke aanvullende maatregelen KRW’ het meest effectief, nuttig en toepasbaar zijn om de waterkwaliteit- en kwantiteit in Noord-Holland te verbeteren;
 - PS daarover voor de zomer van 2023 te informeren.
- **M265-2022 door fracties CDA en SP inzake “Voorkomen gezondheidsschade bij windenergie borgen” is verworpen.** Voor 22 en tegen 28 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, PvdO, fractie Baljeu en N-NH.
- **M266-2022 door fracties PvdD en PvdO inzake “Herziening Omgevingsvisie” is verworpen.** Voor 7 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en PvdO. *Dhr. Steeman (D66) onthoudt zich hierbij van stemmen.*
- **M268-2022 door fracties PvdD en PvdO inzake “Vuurwerkverbod in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden” is verworpen.** Voor 8 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie en PvdO.

- **M269-2022** door fracties PvdD en PvdO inzake “Stimuleren, versnellen en uitdragen van oplossingen voor waterproblemen” is verworpen. Voor 8 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie en PvdO. *Dhr. Steeman (D66) onthoudt zich hierbij van stemmen.*
- **M270-2022** door fracties PvdD en PvdO inzake “Intrinsieke waarde van het dier centraal bij het opstellen van Faunabeheerplannen” is verworpen. Voor 7 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en PvdO.
- **M271-2022** door fracties PvdD en PvdO inzake “Financieel verslag faunabeheereenheid” is verworpen. Voor 14 en tegen 36 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PvdD, PVV, SP, PvdO en N-NH.
- **M272-2022** door fracties PvdD en PvdO inzake “Geen uitbreiding intensieve veehouderij” is verworpen. Voor 9 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, PVV, SP en PvdO.
- **M273-2022** door fracties PvdD en PvdO inzake “Onderzoek beperkingen aan sier- en bollenteelt” is verworpen. Voor 8 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie en PvdO. *Dhr. Steeman (D66) onthoudt zich hierbij van stemmen.*
- **M274-2022** door fracties PvdD, PvdO en SP inzake “Omkeerbare schade aan natuur hoger op verdringingsladder oppervlaktewater bij droogte” is verworpen. Voor 7 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP en PvdO. *Dhr. Steeman (D66) onthoudt zich hierbij van stemmen.*
- **M275-2022** door fracties PvdO, PVV en PvdD inzake “Kleinschalige woonvormen/ zorgcentra voor ouderen” is verworpen. Voor 17 en tegen 32 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, FvD, PvdD, PVV, SP, PvdO, fractie Baljeu en N-NH. *Statenlid Gringhuis (GroenLinks) onthoudt zich hierbij van stemmen.*
 - Fractie PvdO wenst aantekening bij motie 275; wil ondanks het negatieve preadvies toch graag peilen hoe de Statenleden denken over dit soort initiatieven en deze toch eens gaan waarderen.
- **M276-2022** door fracties PvdO, PVV en PvdD inzake “Vergeet de woonwagenbewoners niet” is verworpen. Voor 14 en tegen 35 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PvdD, PVV, SP, PvdO, fractie Baljeu, N-NH. en 1 lid van JA21 stemt voor (*dhr. Mantel*). *Statenlid Gringhuis (GroenLinks) onthoudt zich hierbij van stemmen.*
 - Fractie PvdO wenst aantekening bij motie 276; wil ondanks het negatieve preadvies toch graag weten hoe deze Staten denkt over een heel vergeten groep.

Voordracht 63-2022 “Eerste herziening Omgevingsverordening NH2022” is aangenomen.

Voor 44 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21 en PVV.

Het [besluit 63-2022](#) behorende bij de voordracht is bij agendapunt 10a van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie PvdD wenst aantekening voor voordracht 63 te stemmen; kijkt altijd of dingen beter zijn geworden dan ze hiervoor waren, vindt dat deze herziening wat positieve punten oplevert en ziet hier een verbetering; zal toch met pijn in het hart voorstemmen, waarbij wel van het hart moet dat uitbreiding van veehouderij en duurzaamheid wat de fractie betreft toch echt niet met elkaar rijmen.

Voordracht 64-2022 “Tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 vanwege uitstel Omgevingswet” is aangenomen.

Voor 44 en tegen 6 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21 en PVV.

Het [besluit 64-2022](#) behorende bij de voordracht is bij agendapunt 10b van deze vergadering op de website gepubliceerd.

11. Nota Zeehavens Noord-Holland.

Voordracht 65-2022

Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden, waarbij dhr. Steeman (D66) zich bij het gehele agendapunt onthoudt van stemmen.

De heer Van den Berg (JA21), dhr. Van Hooff (PVV), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Nanninga (JA21) en mw. Vastenhout (FvD) zijn afwezig.

Er zijn 8 moties ingediend, waarvan er 7 zijn verworpen en 1 is aangenomen:

- **M277-2022 door fracties VVD, CDA, ChristenUnie, JA21 en PVV inzake “Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied” is unaniem aangenomen.**

Dhr. Kanik (D66) onthoudt zich hierbij eveneens van stemmen.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

Zich samen met de andere partners in het Noordzeekanaalgebied en betrokkenen bij de NOVEX gebiedsaanpak, waarvan in het bijzonder de gemeente Amsterdam, tot het uiterste in te spannen voor het behoud van een scheepsreparatiewerf, zoals Damen, in het Noordzeekanaalgebied en hiervan Provinciale Staten op de hoogte te houden.

- Fractie PvdA wenst aantekening voor motie 277 te stemmen, maar neemt afstand van het expliciet noemen van specifieke bedrijven.
- Fractie D66 wenst aantekening voor motie 277 te stemmen, omdat het specifiek gaat over de functie die wordt benoemd maar is er ook mee akkoord als het door een ander bedrijf gedaan kan worden; vindt dat dit een beetje neigt naar cliëntelisme om daar een specifiek bedrijf te noemen en neemt daar afstand van.
- Fractie GroenLinks wenst aantekening voor motie 277 te stemmen en sluit zich aan bij de stemverklaringen van fracties D66 en PvdA.
- Fractie SP wenst aantekening voor motie 277 te stemmen; vindt echter dat het niet de reden mag zijn voor een heleboel andere bedrijven om dwars te gaan liggen bij de woningbouw Haven Stad die mogelijk anderszins als er hierop beroep wordt gedaan kan worden belemmerd; vindt dat daar wel een klein risico in zit, maar het behoud van deze functie vindt de fractie prima.

- **M278-2022 door fracties PvdD, ChristenUnie en PvdO inzake “Beeld van Zeehavens binnen grenzen van ecologie en rechtvaardigheid” is verworpen.** Voor 8 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie en PvdO.
- **M289-2022 door fracties PvdD, ChristenUnie en PvdO inzake “Alle zeilen bijzetten voor biodiversiteit in zeehavens” is verworpen.** Voor 8 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie en PvdO.

- **M280-2022** door fracties PvdD, SP, ChristenUnie en PvdO inzake “Betrekt natuur- en milieuorganisaties alsnog bij Nota Zeehavens” is verworpen. Voor 8 en tegen 41 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, SP, ChristenUnie en PvdO.
- **M281-2022** door fractie FvD inzake “Ligplaatsenbeleid” is verworpen. Voor 15 en tegen 34 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, CDA, FvD, PVV, PvdO, fractie Baljeu en N-NH.
- **M282-2022** door fractie N-NH. inzake “Regeren is vooruitzien – kades voor energietransitie” is verworpen. Voor 5 en tegen 44 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21 en N-NH.
- **M283-2022** door N-NH. inzake “Commissie BRZO bedrijven en ODNZKG” is verworpen. Voor 7 en tegen 42 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PVV en N-NH.
- **M284-2022** door fractie N-NH. inzake “Slimme oplossingen innovatief ruimtegebruik haventerreinen” is verworpen. Voor 6 en tegen 43 stemmen. Voor stemmen de fracties JA21, PvdO en N-NH.

Voordracht 65-2022 “Nota Zeehavens Noord-Holland” is aangenomen.

Voor 44 en tegen 5 stemmen. Tegen stemmen de fracties PvdD en PVV.

Het [besluit 65-2022](#) behorende bij de voordracht is bij agendapunt 11 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

- Fractie FvD wenst aantekening voor voordracht 65 te stemmen, heeft wel bedenkingen tegen een aantal onderdelen van deze nota waaronder met name de claim die gelegd wordt door de energietransitie; stemt alles afwegende toch vóór deze nota.

12. Laatste Begrotingswijziging 2023.

Voordracht 68-2022

Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.

De heer Van den Berg (JA21), dhr. Van Hooff (PVV), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Nanninga (JA21) en mw. Vastenhout (FvD) zijn afwezig.

Er is 1 motie ingediend en verworpen:

- **M285-2022** door fracties PvdD en SP inzake “Geen geld meer naar A9 Heiloo” is verworpen. Voor 12 en tegen 38 stemmen. Voor stemmen de fracties PvdD, PVV, SP, ChristenUnie, PvdO, fractie Baljeu en 1 lid van JA21 stemt voor (*dhr. Kohler*).

Voordracht 68-2022 “Laatste Begrotingswijziging 2023” is aangenomen.

Voor 47 en tegen 3 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en PvdO.

Het [besluit 68-2022](#) behorende bij de voordracht is bij agendapunt 12 van deze vergadering op de website gepubliceerd.

12a. Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (voorheen punt 8a).

Voordracht 61-2022

Totaal aanwezig bij stemming: 50 leden.

De heer Van den Berg (JA21), dhr. Van Hooff (PVV), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Nanninga (JA21) en mw. Vastenhout (FvD) zijn afwezig.

Er is 1 amendement ingediend en aangenomen:

- **A68-2022 door fracties PvdD en N-NH. inzake “Geheim altijd met datum” is unaniem aangenomen.**

Dictum:

PS besluit het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen:

- besluit 2 te laten vervallen
- besluit toe te voegen met de tekst:
 - van de regels “2018-03”, “2017-06”, “2015-04”, “2012-12”, “2010-9”, “2009-10”, “2009-1”
de tekst “In 2028 opnieuw bezien.”
te vervangen door “31-12-2028”
 - van de regel “2009-13” de tekst “In 2035 opnieuw bezien.” te vervangen door “31-12-2028”

Er is 1 motie ingediend en verworpen:

- **M286-2022 door fractie PvdO inzake “Ga niet op de stoel van de rechter zitten, PS is niet ook nog de politie en de rechter” is verworpen. Voor 4 en tegen 46 stemmen. Voor stemmen de fracties FvD, PvdO en fractie Baljeu.**

Voordracht 61-2022 “Actualisatie geheimhoudingenlijst” is geamendeerd aangenomen.

Voor 47 en tegen 3 stemmen. Tegen stemmen de fracties PVV en fractie Baljeu.

Het [geamendeerde besluit 61-2022](#) behorende bij de voordracht, alsmede amendement A68-2022 is bij agendapunt 12a van deze vergadering op de website gepubliceerd.

13. Vragenuur.

- De mondelinge vragen ingediend door fractie ChristenUnie inzake “Opheffen bushalte verzorgingshuis” zijn door gedeputeerde Olthof beantwoord.
- De mondelinge vragen ingediend door fractie PvdA inzake “Jacht in Julianadorp op 10-11 december 2022” zijn door gedeputeerde Rommel beantwoord.
- De mondelinge vragen ingediend door fractie SP inzake “Contractverlenging F1 Zandvoort” zijn door gedeputeerde Loggen beantwoord.

14. Advies GS moties Vreemd aan de Orde van de Dag.

GS heeft advies gegeven op de 8 moties Vreemd aan de Orde van de Dag die bij punt 2 zijn ingediend.

15. Afscheid Statenlid fractie Forum voor Democratie.

Dit punt is uitgesteld.

16. Gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten.

Totaal aanwezig: 50 leden.

De heer Van den Berg (JA21), dhr. Van Hooff (PVV), dhr. Koyuncu (DENK), mw. Nanninga (JA21) en mw. Vastenhouw (FvD) zijn afwezig.

De stemmingen met betrekking tot voordracht 67 (punt 9), voordrachten 63 en 64 (punt 10), voordracht 65 (punt 11), voordracht 68 (punt 12) en voordracht 61 (punt 12a) zijn uitgewerkt bij de betreffende agendapunten.

De stemmingen moties Vreemd aan de Orde van de Dag:

Er zijn 8 moties Vreemd aan de Orde van de Dag ingediend, waarvan er 2 zijn verworpen, 1 is ingetrokken en 5 zijn aangenomen:

- **M250-2022 door fracties GroenLinks, D66, PvdD, PvdA en PvdO inzake “Vlaggen op 10 december” is aangenomen.**

Voor 41 en tegen 9 stemmen. Tegen stemmen de fracties JA21, FvD, PVV en N-NH.

Dictum:

PS verzoekt het college van GS:

- over te gaan tot de aanschaf van de Mensenrechtenvlag;
 - en de Mensenrechtenvlag jaarlijks op 10 december, de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens, uit te hangen en onderdeel te maken van het vlaggenprotocol van de Provincie Noord-Holland.
- Fractie CDA wenst aantekening voor motie 250 te stemmen; had er wel wat twijfel over omdat er meer belangrijke ‘dagen van’ zijn, maar vindt mensenrechten belangrijk en stemt dus voor de motie; vraagt wel enige terughoudendheid bij het ophangen van vlaggen voor thema’s omdat er nogal wat ‘dagen van’ zijn.
 - Fractie PVV wenst aantekening tegen motie 250 te stemmen; voor de fractie zijn mensenrechten volkomen logisch, staan niet ter discussie en gelden iedere dag; geeft aan dat we daar gelukkig ook de Grondwet voor hebben; vindt het geen meerwaarde hebben om een vlag uit te hangen op één specifieke dag.

- **M251-2022 door fracties ChristenUnie, CDA, SP en N-NH. inzake “Warme kamers in Noord-Holland” is aangenomen.**

Voor 29 en tegen 21 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, D66, JA21, FvD en PVV.

Dictum:

PS verzoekt Gedeputeerde Staten:

- 75.000 euro beschikbaar te stellen ten behoeve van de ondersteuning van organisaties die een warme kamer willen realiseren, o.a. ter (gedeeltelijke) compensatie van de extra kosten;

- met organisaties die betrokken zijn bij dit soort initiatieven, zoals Dorpswerk Noord-Holland, het Leger des Heils en sportorganisaties in overleg te treden over de beste manier om deze ondersteuning te bieden;
- deze uitgaven te dekken uit het restant budget uit het “Noodfonds sociale infrastructuur” (motie 41);
- gemeenten in Noord-Holland te vragen in de verschillende kernen warme kamers mogelijk te maken, bijvoorbeeld door maatschappelijk vastgoed open te stellen.
 - Fractie PVV wenst aantekening tegen motie 251 te stemmen; vindt dit een doekje voor het bloeden en geeft aan dat een deel van de indienende partijen zelfs landelijk rechtstreeks verantwoordelijk is voor deze problemen; vindt dat ieder mens en organisatie die geen kachel meer aan kan zetten structureel geholpen moet worden; even opwarmen en weer naar een koud huis terug is voor de fractie geen oplossing.
 - Fractie D66 wenst aantekening tegen motie 251 te stemmen; vond de woorden van de gedeputeerde goed wat dat betreft, alleen de motie is niet aangepast; stemt zoals het dictum staat en vindt het echt een taak van de gemeenten.
- **M252-2022 door fracties PvdD, DENK, SP en PvdO inzake “Borgen dat 50% reductie kankerverwekkende PAK’s over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten” is aangenomen.**
 Voor 49 stemmen en tegen 1 stem. Tegen stemt de fractie N-NH.
Dictum:
 PS draagt het college van GS op:
 - te verkennen waar de provincie wél de ruimte kan vinden om de ambities van Tata Steel over de halvering van PAK’s onafhankelijk te laten controleren, bijvoorbeeld door zich toe te spitsen op in ieder geval de beloftes zoals geformuleerd in VRP en op het meest zorgwekkende onderdeel KGF2;
 - en daarover P5 zo snel mogelijk te informeren.
- **M254-2022 door fracties CDA, ChristenUnie en PvdA inzake “Ondersteuning verenigingslocaties” is aangenomen.**
 Voor 40 en tegen 10 stemmen. Tegen stemmen de fracties D66 en JA21.
Dictum:
 PS verzoekt Gedeputeerde Staten:
 Het Rijk te bewegen haar rol te nemen bij de steun aan verschillende verenigingen, zoals verenigingen met eigen kantines, lichtmasten, of een eigen sporthal, verenigingen die gebruik maken van sporthallen en de kosten krijgen doorbelast, cultuurverenigingen en verenigingen die gebruik maken van dorpshuizen.
 - Fractie PVV wenst aantekening voor motie 254 te stemmen; deze motie spoort het Rijk aan tot algemene actie, de fractie vindt dat een wezenlijk andere oproep zoals motie 255 aangeeft en stemt daarom vóór deze motie.

- **M256-2022 door fracties PvdA en GroenLinks inzake “Reclameafspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid” is aangenomen.**

Voor 27 en tegen 21 stemmen. Tegen stemmen de fracties VVD, JA21, CDA, FvD, PVV, ChristenUnie, PvdO, fractie Baljeu en N-NH. *Dhr. Van der Maas en dhr. Terwal (VVD) onthouden zich hierbij van stemmen.*

Dictum:

PS verzoekt het college van GS om:

de exploitant te informeren over dit besluit en de overeenkomst met betrekking tot reclame uitingen met producten met fossiele brandstoffen als energiebron of voor vlees- en visproducten aan te passen in lijn met dit besluit.

- Fractie FvD wenst aantekening tegen motie 256 te stemmen; vindt deze motie verdergaan dan betutteling en vindt het haast een vorm van censuur; geeft aan dat het niet gekker moet worden en stemt tegen met volle overtuiging.
- Fractie ChristenUnie wenst aantekening tegen motie 256 te stemmen; vindt reclame sowieso vaak aanzetten tot onnodige consumptie en geeft aan dat het misschien goed is om eens een discussie te hebben over de rol van reclame in onze maatschappij; vindt het te specifiek om nu deze onderwerpen te verbieden en sommige andere reclames niet te verbieden.
- Fractie PvdD wenst aantekening voor motie 256 te stemmen; is heel blij met het initiatief van GroenLinks en PvdA om reclame op onder andere vlees en vis te verbieden, ziet dat de aanjagersrol van de Partij voor de Dieren heel goed werkt en is dus van harte voor.

Verworpen/ingetrokken moties Vreemd a/d Orde van de Dag:

- **M253-2022 door fracties PvdD, DENK, SP en PvdO inzake “Versnel afronden onderzoek intrekken vergunning kankerverwekkende onderdelen Tata” is verworpen.** Voor 10 en tegen 40 stemmen. Voor stemmen de fractie PvdD, SP, ChristenUnie, PvdO, fractie Baljeu en 1 lid van GroenLinks stemt voor (*Statenlid Bwefar*).
- **M255-2022 door fracties CDA en ChristenUnie inzake “3 miljoen voor verenigingslocaties” is verworpen.** Voor 12 en tegen 38 stemmen. Voor stemmen de fracties CDA, FvD, SP, ChristenUnie, PvdO en fractie Baljeu.
 - Fractie PvdA wenst aantekening tegen motie 255 te stemmen; kan zich goed vinden in de bedoeling van de motie en roept daarom ook met het mede-indienen van motie 254 het Rijk op haar rol te pakken; de fractie heeft kanttekeningen bij de haalbaarheid en dekking van motie 255 en stemt daarom tegen.
 - Fractie PVV wenst aantekening tegen motie 255 te stemmen; vindt het een sympathieke motie maar ook te specifiek, is net als destijds bij de coronamaatregelen voor een totaaloplossing en niet elke doelgroep apart te behandelen en te benoemen; vindt dat ieder mens of organisatie die in de problemen is geholpen dient te worden en stemt daarom tegen deze motie.
- **M257-2022 door fractie VVD inzake “Verdeling van de op te vangen asielzoekers over de provincie” is ingetrokken.**

17. Sluiting

De voorzitter sluit de Statenvergadering van 19 december 2022.

Notulen -gewijzigd vastgesteld-

Provinciale Staten van Noord-Holland

Datum Statenvergadering	:	19 december 2022
Voorzitter	:	dhr. A.Th.H. van Dijk
Plaatsvervangend voorzitter	:	Statenlid N.M. van der Waart
Griffier	:	mw. K. Bolt
Contactpersoon griffie	:	mw. V. Mulder – statengriffie@noord-holland.nl

Aanwezig:

- 5 Mw. S. Abdi (PvdA), mw. R. Alberts-Oosterbaan (SP), mw. W. van Andel (CDA), dhr. R.J.P. Baljeu (Fractie Baljeu), mw. I.A. Bezaan (PVV), Statenlid R.I. Bwefar (GL), dhr. D.J. van den Berg (JA21), mw. Bouhleh-Lascaris (SP), Statenlid M.T. Cardol (GL), dhr. J.J. Carton (PvdA), dhr. M. Deen (PVV), dhr. R.J. Dekker (FvD), dhr. J. Dessing (FvD), Statenlid J.W. Dulfer (GL), Statenlid Er (GroenLinks), mw. G. Van Geffen (N N-H.), Statenlid A. Gielen (GL), dhr. J.P.H.M. van Gilse (VVD), mw. L. Gonggrijp (D66),
- 10 Statenlid J. Gringhuis (GL), mw. J.M.E de Groot (SP), dhr. G.J.W. Hartog (JA21), dhr. D.G. Heijnen (CDA), dhr. J.P. Hollebeek (PvdD), dhr. Van Hooff (PVV), mw. A.A.J. Jellema (PvdA), dhr. E.W.J. Jensen (JA21), mw. J.F.L. Kaamer van Hoegee (VVD), dhr. E.B. Kanik (D66), mw. A.C. Kapitein (D66), dhr. M.C.A. Klein (ChristenUnie), dhr. G.H.J. Köhler (JA21), mw. W. Koning-Hoeve (CDA), Statenlid I. Kostić (PvdD), dhr. S. Koyuncu (DENK), mw. C.D.M. Kuiper-Kuijpers (CDA), dhr. G.L.J. Leerink (PvdA), dhr. E.J. van der Maas (VVD), dhr. I.J.M. Mantel (JA21), mw. M.A.H. van Meerten-Kok (VVD), dhr. H.S. Mulder (D66), dhr. A.J.M. Muurlink (PvdA), mw. A. Nanninga (JA21), dhr. N.A.L. Roosendaal (VVD), mw. W. van Soest (PvdO), dhr. M.C. Steeman (D66), mw. A.J.C.E. Strens (D66), dhr. K.J. Terwal (VVD), mw. A.T.B. de Vries (PvdA), Statenlid N.M. van der Waart (GL), dhr. B.G.P. de Wit (VVD), Statenlid T.K. van Wijnen (GL), dhr. G.R. Zaal (GL), Statenlid F.A.S. Zoon (PvdD).

20 **Afwezig:** mw. J. Vastenhouw (FvD).

25

Agenda

1. Opening en mededelingen. (3)
2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden. (3)
- 2.a. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten). (13)
3. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding. (21)
4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 14 en 21 november 2022. (21)
5. Vaststelling Strategische Statenagenda. (21)
6. Vaststelling lijst ingekomen stukken. (22)
7. Voortgangslijst van moties. (22)
8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk. (22)
- 8.a. Onthamerverzoek: Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (VD-61). (22)
- 8.b. Plassenschap Loosdrecht e.o. 2e begrotingswijziging 2022 en ontwerp begroting 2023 (VD-62). (22)
- 8.c. Wadloopverordening 2023 (VD-66). (22)
9. Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm (VD-67). (22)
- 10.a. Eerste herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-63). (57)
- 10.b. Tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 vanwege uitstel Omgevingswet (VD-64). (57)
11. Nota Zeehavens Noord-Holland (VD-65). (79)
12. Laatste Begrotingswijziging 2022 (VD-68). (102)

Pagina 2

12.a.	Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (VD-61).	(103)
13.	Vragenuur.	(107)
14.	Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.	(111)
15.	Afscheid Statenlid fractie Forum voor Democratie – uitgesteld	(113)
16.	Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.	(113)
17.	Sluiting.	(124)

Opening om 10.16 uur.

30

1. Opening en mededelingen.

35

De **VOORZITTER**: Dames en heren, goedemorgen op dit frisse uur van de dag. Ik open de statenvergadering op 19 december 2022. Ik verzoek eenieder om zijn of haar mobiele telefoons op stil te zetten. Uiteraard welkom aan de Statenleden en de leden van Gedeputeerde Staten die allen hier aanwezig zijn, en uiteraard ook een hartelijk welkom aan alle belangstellenden, aan onze ambtenaren en wellicht ook publiek op de publieke tribune. Vandaag de laatste statenvergadering van 2022. Dat wordt vast een heel mooie vergadering. In ieder geval gaan we zorgen dat u vandaag- Het zal denk ik wel een lange vergadering gaan worden, gelet op alle

40

agendapunten die wij hebben. We gaan natuurlijk lunchen met elkaar. We gaan om 15.00 uur even schorsen. We hebben ook vanavond een diner. Ik zie een vraag van orde. Meneer Van Hooff.

45

De heer **VAN HOOFF** (PVV): Voorzitter, met betrekking tot dat schorsen, deel ik u mede dat dat niet namens mij is. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Er zullen nog wel meer schorsingen zijn vandaag, want u weet, ik ga daar redelijk soepel mee om. Als een van de fracties daar behoefte aan heeft om even te overleggen of wat dan ook dan, dan zal ik daar zeker invulling aan geven.

50

Er is bericht van verhindering wegens ziekte van mevrouw Vastenhouw van Forum voor Democratie. Een viertal Statenleden zijn druk bezig om hier op tijd te komen. Dat is de heer Zaal en mevrouw Van Wijnen van GroenLinks en mevrouw Van Meerten en de heer van Gilse van de VVD. De heer Van Gilse is er al. De heer Köhler.

55

De heer **KÖHLER** (JA21): Dat geldt ook voor Ivo Mantel. Hij is nog onderweg.

60

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Een andere mededeling is dat met ingang van vandaag mevrouw Van Soest geen deel meer uitmaakt van de fractie 50PLUS/Partij van de Ouderen en gaat ze verder met haar nieuwe fractie Partij van de Ouderen. Ik zie mevrouw Van Soest even niet zitten. Dus u mag mij corrigeren als ik 50PLUS noem. Vanaf nu is het Partij van de Ouderen.

2. Vaststelling agenda en regeling van werkzaamheden.

65

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij agendapunt twee. Dat is de regeling van onze werkzaamheden. Dan stellen wij ook de primus vast, zoals dat heet, bij hoofdelijke stemming. Dat doen we op basis van ons Reglement van Orde en daar wordt het bepaald, als we hoofdelijk gaan stemmen, bij welk Statenlid de hoofdelijke stemming dient aan te vangen. Altijd heel spannend. Dat is nummer drie. Mevrouw Nanninga van JA21. Ze is er niet.

70

De heer **KÖHLER** (JA21): Mevrouw Nanninga heb ik even in het fractiehuis achtergelaten vanwege de temperaturen hier.

75

De **VOORZITTER**: Ja, dat is misschien ook even voor de duidelijkheid, ook voor de kijkers. U ziet misschien op een aantal plekken lege stoelen of mensen met een jas aan zitten. Dat is niet, omdat dat gebruikelijk is, maar helaas is dit weekend de verwarming hier spontaan uitgegaan. Dat was niet in het kader van de besparingen, maar een mankement. Hij is vanochtend weer aangezet. Langzaam komen wij op temperatuur. Maar dat past misschien ook wel om langzaam op stoom te komen als Staten. Dus vandaar.

80

Vaststelling van de agenda. De Fractie van Partij voor de Dieren heeft aangekondigd dat hamerstuk 8.a als besprekstuk zal worden opgevoerd. Dat zal gaan gebeuren onder agendapunt 12.a. Gaat u daarmee akkoord? Ja.

85

Dan de actualiteiten. De fracties ChristenUnie, CDA, GroenLinks en Partij voor de Dieren hebben een verzoek tot het houden van een actualiteit ingediend. Dat is ook op basis van ons Reglement van Orde. De titel is Opkopen stikstof door Schiphol. Daar heeft het presidium positief over geadviseerd. Daar hoeven we dus nu niet over te stemmen.

90

Er zijn mondelinge vragen ingediend, drie sets. Door de Fractie ChristenUnie inzake opheffen bushalte verzorgingshuis. fractie van de PvdA inzake jacht in Julianadorp en de fractie van de SP

contractverlenging van de F1 in Zandvoort. Die zullen aan het eind van de vergadering bij het vragenuur aan de orde komen.

95 Dan kom ik bij de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. De fractie van GroenLinks heeft aangekondigd een motie in te willen dienen met als onderwerp, volgens mij, Wereld Mensenrechten dag, als het goed is. Statenlid Bwefar gaat hem toelichten. Haar stel ik daartoe in de gelegenheid. Dat is, dames en heren, ook de maidenspeech van Statenlid Bwefar.

100 Statenlid **BWEFAR** (GL): Dank u wel, voorzitter. Ik zal ongeveer zes jaar oud zijn geweest. Mijn moeder, mijn broertje en ik zaten in de tram naar Amsterdam Centraal en we hadden haast, want we moesten een trein halen. Ik herinner mij dat we snel moesten uitstappen en aan de hand van onze moeder werden we aangespoord om door te lopen. Plotseling stopte mijn moeder en zij veranderde van koers. Wij liepen niet langer in de richting van de stationsdeuren, maar naar een jongeman die uit een vuilnisbak at. Mijn moeder sprak de jongeman aan en vroeg hem met ons mee te lopen. Binnenin een stationshal kocht zij eten voor hem. Ik herinner mij in ieder geval de warme friet. Wij hadden het thuis niet breed, maar dat heeft mijn ouders er nooit van weerhouden om andere mensen te helpen. Of we de trein hebben gehaald, weet ik niet. En mijn moeder weet het ook niet meer. Wel ben ik die daad van mijn moeder nooit vergeten. Haar houding naar mensen toe die hulp nodig hebben is een rode lijn geweest in mijn leven. Ik probeer die lijn vast te houden.

115 Ik leerde ook al jong over de schending van mensenrechten. Ik ben naast Noord-Hollander, naast Nederlander, ook Papoea. Mijn vader komt namelijk uit het voormalig Rijksdeel Nederlands Nieuw Guinea. Dus niet uit het huidige Papoea-Nieuw-Guinea. Dat is de rechterhelft van het eiland Nieuw-Guinea, dat boven Australië ligt en dat sinds 1975 onafhankelijk is. De linkerhelft van het eiland is het voormalig Nederlands Nieuw-Guinea. Wij noemen dat West-Papoea. De linkerhelft was onder Nederland onafhankelijkheid beloofd. In april 1961 werd in de voorbereiding hiervan, de Nieuw-Guinea Raad ingesteld en op 1 december 1961 werd voor het eerst onze vlag gehesen, de Morgenster, en ook voor het eerst ons volkslied gezongen, Hai Tanahku Papua. Maar het mocht niet zo zijn. Nederland heeft onder druk van onder andere de Verenigde Staten op 15 augustus 1962 het Verdrag van New York getekend. Sindsdien is Papoea onderdeel en gekolonialiseerd door Indonesië. In de afgelopen zestig jaar zijn er ongeveer vijfhonderdduizend Papoea's door Indonesië vermoord. Het wordt ook wel de slow genocide genoemd. Tot op de dag van vandaag strijden de Papoea's voor onafhankelijkheid. Maar de prijs is hoog. Op het hijsen van de vlag staat vijftien jaar gevangenisstraf. Dat is niet eens het ergste. De martelingen en moorden en de schending van de andere mensenrechten die straffeloos blijven, dat is het ergste.

130 Maar ik leerde niet alleen over West-Papoea, want de blik van mijn ouders was veel breder. Ik leerde ook al verhalen van veel dichterbij. Zo was ik mij van kleins af aan zeer bewust van de muur die door de stad Berlijn liep. En dat die muur families van elkaar scheiden en vrienden, en dat de mensen die in het zogenaamde Oostblok woonden niet eens in een god mochten geloven of kritiek mochten hebben op hun regering. Ik kende de vluchtverhalen en de smokkelverhalen. Ik vergeet dan ook nooit meer de val van de Berlijnse muur. Ik was die avond van die bewuste 9 november boven op mijn kamer, net als mijn broers en zussen, toen mijn moeder onderaan de trap schreeuwde dat we naar beneden moesten komen, omdat de muur viel. Die vreugde in haar stem, ik kan er nog steeds een brok in mijn keel van krijgen.

140 Waar ik ook een brok in mijn keel van kreeg, was toen ik op 30 april 2004 in Boedapest stond, middenin de stad, naar ik dacht op het Vredesplein. De hele avond was er muziek en gezelligheid en om middernacht barstte het vuurwerk los. Maar wat ik vooral nooit meer vergeet, waren die twee vrouwen die voor mij stonden. Ze waren ergens in de vijftig en ze hadden een blauwe en een gele ballon in hun handen. En toen het twaalf uur werd, stroomden de tranen over hun wangen. En ik realiseerde mij op dat moment dat, wat voor mij zo vanzelfsprekend was, dat mijn land lid is van de Europese Unie met haar mensenrechtenbeleid en recht op vrijheid van meningsuiting, voor hun voor het grootste deel van hun leven onmogelijk had geleken en onbereikbaar.

150 Maar laat ik het nog dichterbij huis zoeken, want ook in ons eigen Nederland is het niet altijd feest. Afgezien van het feit dat het gros van onze kleding uit sweatshops komt, dat onder andere onze cacao voornamelijk komt van plantages waar kinderen voor worden geronseld, schenden wij nu ook in Nederland nog weleens massaal mensenrechten. Wat ik zelf een mooi uitgangspunt vind, is dat de eigen mensenrechten eindigen, daar waar je de mensenrechten van iemand anders schendt. Dus je mag zeggen wat je wilt en doen wat je wilt, maar je moet wel rekening houden

155 met de mensenrechten van een ander en met de rechten van een ander. Dus als wij in Nederland
geen zin hebben in gezinshereniging van een vluchteling, dan mogen wij die mening best
hebben. Maar die gezinshereniging is gebaseerd op een mensenrecht. Dat tegenhouden is de
schending van het recht op een gezinsleven en dus een schending van een mensenrecht. En ook
discriminatie is schending van een mensenrecht. En toch gebeurt dit aan de lopende band.
160 Mensen met een beperking die minder toegang hebben tot de arbeidsmarkt. Vrouwen die minder
betaald krijgen dan mannen voor hetzelfde werk. Of transpersonen die nog steeds vaak
behandeld worden alsof ze gek zijn. Of algoritmen die mensen van kleur met een dubbele
nationaliteit of onbekende naam uitsluiten of juist in vooringenomen hokjes plaatsen. En zo kan
ik helaas nog even doorgaan. Daarom dien ik vandaag met mijn maidenspeech een motie in om
als provincie, net als al meer dan zeventig Nederlandse gemeenten, voortaan de
165 mensenrechtenvlag uit te hangen op de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens, jaarlijks
op 10 december. Deze vlag benadrukt niet onze verschillen, maar juist dat wat wij met elkaar
gemeen hebben. Wat wij delen en wat ons verbindt. Net zoals mijn moeder in een jongeman op
het Centraal station een gelijkwaardig mens zag, een ander gelijkwaardig mens zag, wijst ook de
170 vlag op dat wat ons gelijkwaardig maakt. Een verbinding is ook waar ik me hard voor wil maken.
Verbinding van de Noord-Hollander met de provincie. Verbinding van onze natuur. Verbinding
van onszelf met onze natuur. En verbinding van de stad met het platteland. Want uiteindelijk zijn
we allemaal mensen van vlees en bloed, die niet alleen maar op deze zelfde wereld leven en deze
wereld ook moeten behouden voor volgende generaties, maar vooral ook moeten samenwerken.
Want uiteindelijk 'benne we toch op de wereld om mekaar, om mekaar, te hellepu nie waar?'
175 Ik dien deze motie, samen met D66, Partij voor de Dieren, Partij van de Arbeid en Partij van de
Ouderen, in, waarvan het dictum luidt: spreekt uit dat niet alleen gemeenten, maar ook
provincies de onderschrijving en noodzaak van het naleven en veiligstellen van de
mensenrechten kunnen tonen door middel van het jaarlijks uithangen van de mensenrechtenvlag
op de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens, te weten 10 december. Verzoekt het
180 College over te gaan tot de aanschaf van de mensenrechten vlag en de mensenrechtenvlag
jaarlijks op 10 december, de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens uit te hangen en
onderdeel te maken van het vlaggenprotocol van de provincie Noord-Holland, en gaat over tot de
orde van de dag.

185 [applaus]

Statenlid **BWEFAR** (GL): Hij moet nog ondertekend worden, maar is die. Ik moet een rondje lopen.

190 De **VOORZITTER**: Nou, dat vinden we niet zo heel erg. Hij komt zo wel. Hij wordt straks
ingediend en dan zal die onderdeel uitmaken van onze beraadslagingen. Hij wordt nog even
ondertekend. Maar gefeliciteerd met uw maidenspeech. Ik denk dat ik namens iedereen spreek,
het kwam echt recht uit uw hart. Dank u wel.

195 **Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 250-19 december 2022**
Vlaggen op 10 december

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- 200 • *Wereldwijd mensenrechten onder druk staan;*
- *Ook in Nederland mensenrechten niet altijd een vanzelfsprekendheid zijn, waarbij onder
andere te denken valt aan;*
 - *de toeslagenaffaire;*
 - *Minderjarige vluchtelingen die tussen volwassenen in de opvang worden
geplaatst;*
 - 205 ○ *Geen gelijke rechten voor transpersonen ten opzichte van niet transpersonen; en*
 - *De oproepen die in onze maatschappij klinken om het demonstratierecht in te
perken.*
- *10 december de Internationale Dag voor de Rechten van mens is;*
- *Op 10 december 2020 de Mensenrechtenvlag is gelanceerd door discriminatie.nl;*
- 210 • *Meer dan 70 gemeenten na oproep van discriminatie.nl op 10 december de
Mensenrechtenvlag al uithangen.*

Overwegende dat:

- *De Mensenrechtenvlag een symbool is voor gelijkwaardigheid van ieder mens op deze
aarde;*
- 215 • *Ondanks onderlinge verschillen, alle mensen bestaan uit DNA;*

- De vorm van een DNA-streng het uitgangspunt van die vlag is, gecombineerd met de kleuren van de aarde (groen), de lucht (blauw) en de zon (geel);
- De vlag niet de nadruk legt op onze verschillen, maar vooral op wat wij met elkaar gemeen hebben, wat wij delen en wat ons verbindt; en
- Wij ook binnen de Provincie voor alle inwoners en medewerkers, ook als doel moeten hebben mensen te verbinden en verschillen te overbruggen.

Spreekt uit dat:

- Niet alleen gemeenten, maar ook provincies de onderschrijving en noodzaak van het naleven en veiligstellen van de mensenrechten kunnen tonen door middel van het jaarlijks uithangen van de Mensenrechtenvlag op de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens, te weten 10 december.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Over te gaan tot de aanschaf van de Mensenrechtenvlag; en
- De Mensenrechtenvlag jaarlijks op 10 december, de Internationale Dag voor de Rechten van de Mens, uit te hangen en onderdeel te maken van het vlaggenprotocol van de Provincie Noord-Holland.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ruchama Bwefar (GroenLinks), Emre Kanik (D66), Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Jorrit Carton (PvdA), Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

De **VOORZITTER**: Ook door de ChristenUnie is een motie Vreemd aan de Orde van de dag ingediend met als titel Ondersteuning 'warme kamers' in Noord-Holland. Dan wil ik de heer Klein verzoeken deze motie toe te lichten.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter, het is geen verrassing. We lezen er iedere dag over in de krant. De sterk gestegen energieprijzen brengen veel huishoudens in problemen en met name mensen met een laag inkomen, die in een slecht geïsoleerd huis wonen, komen voor enorme kosten te staan. Een verdubbeling of verdriedubbeling van het maandelijkse voorschot is geen uitzondering. En ook met het door de overheid ingestelde energieplafond zijn de kosten nog aanzienlijk hoger dan in het verleden. En het gevolg is dat gezinnen met een laag inkomen, maar ook veel studenten, letterlijk in de kou zitten. Ze zetten de verwarming niet aan uit angst voor de energierekening. En dat is niet echt vergelijkbaar met onze situatie vandaag, waarin we een keer een dagje met een wat lagere temperatuur vergaderen. Maar er is ook goed nieuws. Er zijn allerlei organisaties in de provincie, zoals bibliotheken, sportkantines, kerken en ook het Leger des Heils, die hun deuren openen. Ze bieden een warme plek, een kop koffie, soms een maaltijd en soms een mogelijkheid om een warme douche te nemen aan iedereen die dat nodig heeft. En nu het zo koud is, is er dringend behoefte aan nog meer van dergelijke plekken. Wij denken dat er in onze provincie nog heel veel plekken zijn die mogelijk kunnen dienen als zo'n warme kamer, maar daar is wel wat extra geld voor nodig, want de organisaties die deze plekken beheren maken immers extra kosten. Kan de provincie hier een rol in spelen? Wij denken van wel. Als provincie hebben we immers al eerder aangegeven dat de sociaalmaatschappelijke infrastructuur belangrijk is. En ook is in de provincie Friesland op 9 november een motie aangenomen waarin GS wordt gevraagd om geld beschikbaar te stellen en te stimuleren dat er meer warme plekken in de provincie komen. En de provincie Zuid-Holland heeft zelfs een ruimte in het provinciehuis beschikbaar gesteld, waarvan de organisatie in handen is gelegd van het Leger des Heils. Wij dienen daarom een motie in, samen met het CDA, de SP en Namens Noord-Hollanders. met het volgende dictum: Wij verzoeken GS 75.000 euro beschikbaar te stellen ten behoeve van de ondersteuning van organisaties die een warme kamer willen realiseren, onder andere ter gedeeltelijke compensatie van de extra kosten; met organisaties die betrokken zijn bij dit soort initiatieven, zoals het Leger des Heils, Dorpswerk Noord-Holland en sportorganisaties, in overleg te treden over de beste manier om deze ondersteuning te bieden; deze uitgaven te dekken uit het restantbudget van het Noodfonds Sociale Infrastructuur en gemeenten in Noord-Holland te vragen in de verschillende kernen warme kamers mogelijk te maken, bijvoorbeeld door maatschappelijk vastgoed open te stellen.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 251-19 december 2022 Ondersteuning 'warme kamers' in Noord-Holland

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constateerend dat:

- De energieprijzen sterk zijn gestegen en een verdubbeling of zelfs verdriedubbeling van het maandelijkse voorschot geen uitzondering is;

- 280
- met name mensen die in een slecht geïsoleerd (huur)huis wonen, komen voor enorme kosten te staan;
 - Veel inwoners met een laag inkomen, maar ook veel studenten, de verwarming niet aanzetten uit angst voor de energierekening en daardoor letterlijk in de kou komen te zitten;
 - Allerlei organisaties zoals bibliotheken, sportkantines, kerken, en ook het Leger des heils
- 285 (dat het project Warme Kamers is gestart) hun deuren hebben geopend om een warme plek, een kop koffie, een maaltijd en vaak ook de mogelijkheid tot een warme douche te bieden aan iedereen die dat nodig heeft.

Overwegende dat:

- 290
- Nu de winter is begonnen, er dringend behoefte is aan nog meer van dergelijke plekken;
 - Er in steden en dorpen nog de nodige plekken te vinden zijn die mogelijk als warme kamer kunnen dienen;
 - De organisaties die deze plekken beheren extra kosten maken, omdat zij ook hun energierekening moeten betalen;
 - De provincie een rol kan spelen bij het stimuleren dat er in de hele provincie door
- 295 maatschappelijke organisaties 'warme kamers' worden gerealiseerd;
- De provincie Noord-Holland ook naar aanleiding van motie 2020-M41 gekozen heeft om de sociale infrastructuur te ondersteunen;
 - In de provincie Friesland op 9-11-2022 een motie is aangenomen waarin aan GS gevraagd wordt 50.000 euro beschikbaar te stellen voor meer warme plekken in de provincie, en de
- 300 provincie Zuid-Holland een ruimte in het provinciehuis beschikbaar heeft gesteld als Warme Kamer, waarvan de organisatie in handen is gelegd van het Leger des Heils.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 305
- 75.000 euro beschikbaar te stellen ten behoeve van de ondersteuning van organisaties die een warme kamer willen realiseren, o.a. ter (gedeeltelijke) compensatie van de extra kosten;
 - Met organisaties die betrokken zijn bij dit soort initiatieven, zoals Dorpswerk Noord-Holland, het Leger des Heils en sportorganisaties in overleg te treden over de beste manier om deze ondersteuning te bieden;
 - Deze uitgaven te dekken uit het restantbudget uit het 'Noodfonds sociale infrastructuur' (motie 41);
 - Gemeenten in Noord-Holland te vragen in de verschillende kernen warme kamers mogelijk te maken, bijvoorbeeld door maatschappelijk vastgoed open te stellen.
- 310

En gaan over tot de orde van de dag.

315 *Ondertekening: Michel Klein (ChristenUnie), Dennis Heijnen (CDA), Anna de Groot (SP) en Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Keurig ondertekend. Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

320 Dan geef ik het woord aan Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren. Zij zal twee moties Vreemd gaan toelichten. Een met als titel Vijftig procent reductie kankerverwekkende PAK's, en de tweede is Versneld onderzoek intrekken vergunning kankerverwekkende onderdelen van Tata. Het woord is aan Statenlid Kostić.

325 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Vandaag twee moties Vreemd over Tata Steel, omdat er nu maximale druk op het bedrijf nodig is om de omwonenden en de werknemers te beschermen. De discussie hebben we natuurlijk vaker gevoerd in de commissie. Maar voor mensen thuis, die het nog niet weten, dit is het verhaal van Tata Steel, een van de grootste bronnen van vervuiling, stikstof en kankerverwekkende stoffen van Nederland. Pal naast een beschermd natuurgebied en een woongebied. Tata Steel pakt de financiële winsten, verspild geld met het aanvechten van boetes, verspreid desinformatie en houdt vervolgens een handje op bij de belastingbetaler, maar investeert zelf al jaren niet serieus in schoon worden. Het doet pas iets als ze zwaar onder druk worden gezet, meestal door de inzet van moegestreden omwonenden.

330 En zelfs dan doen ze alleen het minimale. Ondertussen wordt ons voorgehouden dat Tata na decennia verhalen nu echt wel schoon gaat worden. Persoonlijk, onze fractie, wij zijn helemaal klaar met de Tata-morgana, de luchtkastelen die Tata al jaren creëert over dat ze echt wel schoon zullen worden, dat we ze kunnen vertrouwen. Er zijn nog mensen in deze Staten die nog geloof hebben in die Tata-morgana, die geloven in de beloftes van hun greenwashing staalplan en roadmap plus. Maar laten we dan kijken wat de eerste grote belofte van Tata is in dat kader.

340 Vijftig procent, vijftig procent reductie van kankerverwekkende Pak-stoffen in het eerste kwartaal

van 2022. Een cruciaal moment. Tata roept dat ze het doel al hebben gehaald, maar niemand, niemand die het kan verifiëren. Zo wordt het geloof in Tata-morgana in stand gehouden. Daarom de eerste motie, ingediend samen met DENK, SP en de Partij van de Ouderen, dragen het College van GS op te verkennen waar de provincie wel de ruimte kan vinden om de ambities van Tata Steel over de halvering van PAK's onafhankelijk te laten controleren, bijvoorbeeld door zich toe te spitsen op in ieder geval de beloftes, zoals geformuleerd in het vermijdingsreductieprogramma en op het meest zorgwekkende onderdeel, kooksfabriek twee; en daarover PS zo snel mogelijk te informeren, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 252-19 december 2022

Borgen dat 50% reductie kankerverwekkende PAK's over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- *Tata Steel een van de grootste bronnen is van uitstoot van CO₂, stikstof en Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS);*
- *Het verouderde (50 jaar) en verouderde onderdeel Kooksgasfabriek 2 (KGF2) daar een belangrijke bijdrage aan levert;*
- *De CD en RIVM bevestigen dat het aannemelijk is dat de KGF2 fabriek het meeste bijdraagt aan uitstoot van kankerverwekkende PAK's met een gezondheidsrisico op lokaal niveau;*
- *Onlangs bij metingen bij KGF2 bleek dat de fabriek milieunormen overschrijdt en te veel kankerverwekkende PAK's uitstoot.*

Overwegende dat:

- *Tata Steel in haar Roadmap Plus de belofte heeft gedaan van 50% reductie (t.o.v. 2019) van de emissie van kankerverwekkende PAK's, voor het hele terrein, in het eerste kwartaal van 2022;*
- *Tata Steel deze reductie ook heeft opgenomen in haar wettelijk verplichte Vermijdings- en Reductieprogramma en in haar brief d.d. 4 oktober 2021 aan staatssecretaris I&W over de uitvoering van de Roadmap Plus-maatregelen⁵ en in haar Groen staal plan;*
- *Tata Steel zowel op haar website als in de media beweert dat zij deze 50% reductie heeft gerealiseerd;*
- *Deze bewering door niemand is geverifieerd, ook niet door de provincie Noord-Holland, zijnde het Bevoegd gezag;*
- *Tegelijkertijd in het recente RIVM-depositieonderzoek IJmond⁶ nog steeds geen meetbare verbetering te zien is in de afname van PAK's;*
- *Het belangrijk is zoveel mogelijk te verifiëren of Tata Steel haar ambities nakomt, aangezien dit de eerste grote testcase is over de vraag of het bedrijf is te vertrouwen in haar beloftes in haar route naar schoner produceren;*
- *Er vooral grote zorgen zijn als het gaat om PAK's bij KGF2, komende uit diffuse bronnen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Te verkennen waar de provincie wél de ruimte kan vinden om de ambities van Tata Steel over de halvering van PAK's onafhankelijk te laten controleren, bijvoorbeeld door zich toe te spitsen op in ieder geval de beloftes zoals geformuleerd in VRP en op het meest zorgwekkende onderdeel KGF2;*
- *En daarover PS zo snel mogelijk te informeren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren, Süleyman Koyuncu (DENK), Anna de Groot (SP) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, tenslotte de tweede motie. Het meest gevaarlijke verouderde onderdeel, kooksgasfabriek twee, is allang over datum, overtreedt regels, maar mag van de provincie nog jaren blijven draaien. Elke dag dat we dit toestaan, nemen we bewust risico's met de gezondheid van burgers. Daarom is de Partij voor de Dieren voor directe sluiting van in ieder geval kooksfabriek twee. Helaas denkt de meerderheid van PS daar anders over en wil eerst een onderzoek naar de vraag of dat überhaupt kan, maar daar wil de provincie een jaar lang over doen. Ze is er sinds september al mee bezig. Een juridisch onderzoek om een referendum tegen te houden, heeft de provincie bliksemsnel klaar. Hier gaat het om levens van burgers die elke dag het Tata-gif moeten inademen. Dat is niet uit te leggen. Het moet sneller. Daarom de motie, samen met DENK, SP en Partij van de Ouderen ingediend, verzoeken we het College van Gedeputeerde Staten het onderzoek naar de mogelijkheden om de vergunning voor in ieder geval

405 de kooksfabriek twee in te trekken, te versnellen en af te ronden in het eerste kwartaal van 2023. Beste collega's, ik was net flink onder de indruk van mijn collega Bwefar en haar persoonlijke verhaal. Daarom dienen we ook samen met haar de motie om de vlag te laten wapperen op de dag van de mensenrechten. Maar laten we niet alleen een vlag hijsen, maar ook daadwerkelijk in ons beleid en stemgedrag mensenrechten prioriteit geven. En gezondheid is een mensenrecht.

410 Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 253-19 december 2022

Tata Steel: versnel afronden onderzoek intrekken vergunning kankerverwekkende onderdelen Tata

415

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- *De provincie inmiddels een derde Last onder dwangsom (Lod) heeft opgelegd voor het uitstoten van rauwe kooks bij de kooksgasfabrieken op het terrein van Tata Steel;*
- 420 • *Omwonenden al zeker sinds 2017 melding maken van rauwe kooks bij de omgevingsdienst, maar de omgevingsdienst pas in 2020 besloot toch te handhaven na een uitspraak van de onafhankelijke Hoor- en Adviescommissie;*
- *Het optreden van rauwe kooks zorgt voor luchtverontreiniging met Zeer Zorgwekkende Stoffen (ZZS) en gezondheidsrisico's.*

425 *Overwegende dat:*

- *De provincie nu onderzoekt of intrekken van de vergunning voor bijvoorbeeld de Kooksgasfabriek 2 fKGF2) mogelijk is;*
- *De provincie dit onderzoek 'niet eerder dan in de tweede helft 2023' denkt af te ronden;*
- 430 • *Onderzoek veel sneller kan verlopen, bijvoorbeeld wanneer de provincie de situatie als een crisis beschouwt en de beste juristen benadert om de juridische vraagstelling binnen een af te spreken termijn te beantwoorden;*
- *Het versnellen van onderzoek ook moet, vanwege grote gezondheidsrisico's en omdat er al jarenlang weinig verbetering zichtbaar is;*
- *de maat een keer vol is.*

435 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Het onderzoek naar de mogelijkheden om de vergunning voor in ieder geval de KGF2 in te trekken, te versnellen en af te ronden in het eerste kwartaal van 2023.*

En gaan over tot de orde van de dag.

440 *Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren, Süleyman Koyuncu (DENK), Anna de Groot (SP) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)*

De **VOORZITTER**: En beide moties maken nu onderdeel uit van onze beraadslaging.

445 En dan gaan we door naar de volgende motie Vreemd en die zal worden ingediend door het CDA. Het gaat over drie miljoen voor verenigingslocaties en de volgende is ook van het CDA, Ondersteuning verenigingslocaties. De heer Heijnen van het CDA zal deze twee moties toelichten.

450 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. Voorzitter, de stijgende energieprijzen hakken er bij velen flink in. Gelukkig komt het kabinet met compensatie afgelopen maanden al in de vorm van eenmalige compensatie en vanaf 1 januari met een prijsplafond voor consumenten. Voor andere stroomverbruikers, zoals MKB, zwembaden, et cetera, zijn er andere regelingen. Er is echter één groep die geen gebruik kan maken van al deze regelingen en dat zijn de verenigingslocaties, zoals sportkantines, buurthuizen en culturele centra. En op 28 november werd bekend dat het kabinet niet dieper in de buidel tast voor sportverenigingen in nood. En dat terwijl 88 procent van de besturen van sportclubs zich zorgen maakt over de stijgende kosten en 59 procent denkt dat leden nu of in de toekomst het lidmaatschap niet meer kunnen betalen. En naast die sportclubs dreigen ook problemen voor culturele instellingen en dorpshuizen. En dat allemaal, terwijl ze net herstellende zijn van de coronacrisis. Door de wegvallende horeca-inkomsten is er al flink ingeteerd op de reserves. En voorzitter, ik vind het echt prachtig wat we hier in de provincie hebben gedaan voor deze groep met zogenaamd maatschappelijk vastgoed. De regelingen voor deze groep uit het Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds zijn zeer populair en ik vind het mooi om te zien dat de gedeputeerde zich inzet om deze regelingen zo snel mogelijk weer open te zetten. Maar voorzitter, verduurzaming van een pand kost tijd en de

460

465 nood voor deze groep is hoog en acuut. Hulp is nodig. En voorzitter, daarom heb ik samen met de ChristenUnie en de Partij van de Arbeid een motie met het volgende dictum. Verzoekt Gedeputeerde Staten het Rijk te bewegen haar rol te nemen bij de steun aan verschillende

verenigingen, zoals verenigingen met eigen kantines, lichtmasten of een eigen sporthal, verenigingen die gebruik maken van de sporthallen en de kosten krijgen doorbelast, cultuurverenigingen en verenigingen die gebruik maken van dorpshuizen, en gaat over tot de orde van de dag.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 254-19 december 2022
Ondersteuning verenigingslocaties

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Verenigingslocaties, zoals sportkantines, buurthuizen en culturele centra in Noord-Holland door de stijgende energieprijzen in de problemen dreigen te komen.*
- *De urgentie hoog is dat, ondanks de extra maatregelen, 88 procent van de besturen van sportclubs zich zorgen maken over de stijgende kosten en 59 procent denkt dat leden nu of in de toekomst het lidmaatschap niet meer kunnen betalen;*
- *Het kabinet niet met ondersteuning komt voor amateursportverenigingen die door de hoge energieprijzen in de problemen zitten.*

Overwegende dat:

- *De provincie het verenigingsleven belangrijk vindt en middelen ter beschikking stelt om dat te ondersteunen;*
- *Voor grote groepen mensen het dorpsleven een belangrijk onderdeel is van de Noord-Hollandse cultuur;*
- *Sport en cultuur van groot belang zijn voor de Noord-Hollander;*
- *De steun uit het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds geen oplossing biedt voor de acute problemen waar verenigingen of stichtingen nu mee te maken hebben en er zelfs (sport)verenigingen dreigen te stoppen of hun activiteiten tijdelijk staken;*
- *Verenigingen tot op heden, ondanks aandringen vanuit verschillende kanten, bot heeft gevangen bij het verantwoordelijke ministerie.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Het Rijk te bewegen haar rol te nemen bij de steun aan verschillende verenigingen, zoals verenigingen met eigen kantines, lichtmasten, of een eigen sporthal, verenigingen die gebruik maken van sporthallen en de kosten krijgen doorbelast, cultuurverenigingen en verenigingen die gebruik maken van dorpshuizen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA), Michel Klein (ChristenUnie) en Jorrit Carton (PvdA)

De VOORZITTER: Deze motie maakt deel uit van onze beraadslagingen.

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, dank u wel. En dan een tweede motie Vreemd. Want ik zei het al: de nood voor verenigingslocaties is hoog en acuut. En voorzitter, de vorige statenvergadering liet zien dat PS bereid is om bij te springen als het Rijk dat niet doet. Er is besloten drie miljoen te geven aan Artis, met als belangrijkste argument dat Artis geen recht had op een rijks gelden. En voorzitter, hier doet zich precies hetzelfde voor. Sportverenigingen hebben geen recht op rijks gelden en hebben ons echt nodig. En ik zeg eerlijk, voorzitter, eigenlijk houd ik helemaal niet van dit type moties die zomaar geld gaan uitgeven; zie onze stemverklaring bij Artis. Maar voorzitter, als wij het dan toch aan het doen zijn, dan denk ik aan al die verenigingen die een cruciale plaats hebben in onze samenleving en mensen bij elkaar brengen en gezond houden. En dat is mij zeker drie miljoen waard. Daarom heb ik samen met de ChristenUnie de volgende motie. Verzoekt Gedeputeerde Staten te onderzoeken of de provincie kan bijdragen aan de acute nood van verenigingen met eigen kantines, lichtmasten of een eigen sporthal, verenigingen die gebruik maken van sporthallen en de kosten krijgen doorbelast, cultuurverenigingen en verenigingen die gebruik maken van dorpshuizen, substantieel verhoogd kan worden tot maximaal drie miljoen €; deze bijdrage bij voorkeur te dekken uit het Provinciaal Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds, en gaat over tot de orde van de dag. Voorzitter, ik verwacht brede steun voor deze motie, want als we Artis kunnen steunen met drie miljoen, dan kunnen we zeker onze mooie Noord-Hollandse sportcultuur en gezelligheidsverenigingen steunen. Ik dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 255-19 december 2022
3 miljoen voor verenigingslocaties

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constateernde dat:

- Verenigingslocaties, zoals sportkantine, buurthuizen en culturele centra in Noord-Holland door de stijgende energieprijzen in de problemen dreigen te komen;
- De urgentie hoog is dat, ondanks de extra maatregelen, 8\$ procent van de besturen van sportclubs zich zorgen maken over de stijgende kosten en 59 procent denkt dat leden nu of in de toekomst het lidmaatschap niet meer kunnen betalen;
- Het kabinet niet met ondersteuning komt voor amateursportverenigingen die door de hoge energieprijzen in de problemen zitten;
- De provincie middels het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds inzet op lange termijn ondersteuning in de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, zoals sportkantine, dorpshuizen en culturele instellingen.

Overwegende dat:

- De provincie het verenigingsleven belangrijk vindt en middelen ter beschikking stelt om dat te ondersteunen;
- Voor grote groepen mensen het dorpsleven een belangrijk onderdeel is van de Noord-Hollandse cultuur;
- Sport en cultuur van groot belang zijn voor de Noord-Hollander;
- De steun uit het economisch herstel- en duurzaamheidsfonds geen oplossing biedt voor de acute problemen waar verenigingen of stichtingen nu mee te maken hebben en er zelfs (sport)verenigingen dreigen te stoppen of hun activiteiten tijdelijk staken;
- Verenigingen tot op heden, ondanks aandringen vanuit verschillende kanten, bot heeft gevonden bij het verantwoordelijke ministerie.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Te onderzoeken of de provinciale bijdrage aan de acute nood van verenigingen met eigen kantine, lichtmasten, of een eigen sporthal, verenigingen die gebruik maken van sporthallen en de kosten krijgen doorbelast, cultuurverenigingen en verenigingen die gebruik maken van dorpshuizen substantieel verhoogd kan worden tot maximaal 3 miljoen euro;
- Deze bijdrage bij voorkeur te dekken uit het provinciale economisch herstel- en duurzaamheidsfonds.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA) en Michel Klein (ChristenUnie)

565 De **VOORZITTER**: Het leek bijna een maidenspeech. Dank u wel. En ook deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslaging.

En dan gaan we naar de heer Muurlink van de PvdA met de motie Vreemd met als titel reclame-afspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid. Het woord is aan de heer Muurlink.

570 De heer **MUURLINK** (PvdA): Voorzitter. We hebben als provincie, Provinciale Staten, met een ruime meerderheid gekozen voor een duurzaam beleid als het gaat om mobiliteit, als het gaat om voedsel in onze Voedselvisie en Perspectief Mobiliteit. Het voorstel wat de Partij van de Arbeid, samen met GroenLinks, vandaag wil doen, is om dat ook door te trekken in onze mogelijkheid voor het uiten van reclame.

575 Want zoals u weet, reclame-uitingen zijn de poging om mensen te bewegen tot bepaald gedrag. En als het gedrag als gevolg van de reclames leidt tot een gedrag wat niet in lijn is met de provinciale uiting met betrekking tot een duurzame toekomst, vinden wij dat niet juist. Een tijdje geleden heeft de Partij van de Arbeid schriftelijke vragen gesteld hierover ter voorbereiding van deze motie om te kijken of dat überhaupt mogelijk was in ons reclame-beleid en of dat überhaupt mogelijk was wat betreft de financiële gevolgen. Daaruit bleek dat het mogelijk was zonder financiële gevolgen. En wat wij hier nu aan u willen vragen, is om in te stemmen met de motie die oproept om voortaan niet langer meer de ruimte te bieden in onze abri's, want daar gaat het vooral om, voor reclame-uitingen als het gaat om fossiele brandstoffen en als het gaat om vlees en vis, geheel in lijn met het provinciale beleid. Ik zal het dictum even voorlezen.

580 Spreekt uit dat de provincie Noord-Holland geen ruimte meer biedt voor reclames met producten met fossiele brandstoffen als energiebron of voor vlees- en visproducten en verzoekt het College om de exploitant te informeren over dit besluit en de overeenkomsten met betrekking tot reclame-uitingen met producten met fossiele brandstoffen als energiebron of voor vlees- en visproducten aan te passen in lijn met dit besluit. Ik zal hem zo indienen. Maar voordat er zo meteen vragen gaan komen van, ja, maar wat bedoel je nou eigenlijk allemaal met die energiebronnen? we hebben het hier over geen reclame meer maken voor

590 luchtvaartmaatschappijen, geen reclame meer maken voor – hoe heet dat – auto's met

595 benzinemotoren of dieselmotoren. Daar hebben we het hier over. En inderdaad vlees en vis. Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 256-19 december 2022
Reclameafspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid

600 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022*

Constaterende dat:

- *Reclamecampagnes bedoeld zijn om het gedrag van personen te veranderen;*
- *Reclamecampagnes voor het eten van vlees en het gebruik van fossiele brandstoffen een gedragswijziging te weeg probeert te brengen die niet rijmt met de uitgesproken*
- 605 *duurzaamheidsdoelen van de provincie Noord-Holland;*
- *Twee significante factoren in de klimaatcrisis het eten van vlees- en visproducten en het reizen met behulp van fossiele brandstoffen betreft;*
- *Het weren van voor de maatschappij schadelijke reclames niet vreemd is voor de overheid gebaseerd op het verbod op tabaksreclames;*
- 610 • *Amsterdam, Den Haag, Leiden, Enschede, Haarlem en Utrecht inmiddels ook een streep door fossiele reclame zetten en meer steden volgen;*
- *Haarlem onlangs heeft besloten te stoppen met reclame voor vlees in de openbare ruimte en andere gemeente gaan hetzelfde te doen.*

Overwegende dat:

- 615 • *Het weren van reclame voor vlees, vis en fossiele producten past bij het beleid van de Provincie. De provincie heeft op deze onderdelen immers de keuze gemaakt voor een duurzame toekomst. Zo wil de Provincie volgens de voedselvisie duurzaam voedsel bij de consument stimuleren onder meer omdat de impact van plantaardige producten vele malen lager is dan die van dierlijke producten, zoals vlees en zuivel;*
- 620 • *In het Perspectief Mobiliteit is de transitie naar een duurzame toekomst de leidraad van Noord-Holland. Het biedt een overzicht van de inzet van de provincie Noord-Holland op mobiliteit, in relatie tot grote opgaven als bereikbaarheid, verstedelijking, leefbaarheid, gezondheid, klimaatverandering en energietransitie. Resultierend in de Provinciale inzet tot het verduurzamen van de mobiliteit door het stimuleren om meer voertuigen op*
- 625 *schone, niet-fossiele brandstoffen te laten voortbewegen om de CO₂-uitstoot (en andere emissies) fors te verlagen;*
- *Uit antwoorden op schriftelijke vragen van de PvdA6 blijkt dat de provincie een contract heeft met een bedrijf dat adverteert in de openbare ruimte. Het betreft de exploitant van de bushaltevoorzieningen / abri's (OFN) die voor de provincie Noord-Holland het beheer en onderhoud verzorgt. In dit contract is opgenomen de mogelijkheid voor reclame-uitingen. Provincie Noord-Holland verrekent de reclame-inkomsten in dit contract;*
- 630 • *Over de sturing op de reclame-uitingen in dit contract het volgende is opgenomen:*
 - *Elke abri waar toepassing van reclame door de opdrachtnemer gewenst is, en*
 - 635 *waar de wegbeheerder geen bezwaar tegen maakt, kan worden voorzien van een reclamepaneel tegen of in plaats van een zijwand;*
 - *De provincie Noord-Holland dient – indien hier aanleiding toe is – de mogelijkheid te hebben reclame te laten verwijderen;*
- *Bij beleidsmatig ingrijpen op de soort reclame-uitingen er geen financiële gevolgen voor de provincie Noord-Holland zullen zijn bij het lopende contract.*

640 *Spreekt uit dat:*

- *De provincie Noord-Holland geen ruimte meer biedt voor reclames voor producten met fossiele brandstoffen als energiebron of voor vlees- en visproducten.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 645 • *De exploitant te informeren over dit besluit en de overeenkomst met betrekking tot reclame-uitingen met producten met fossiele brandstoffen als energiebron of voor vlees- en visproducten aan te passen in lijn met dit besluit.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Alphons Muurlink (PvdA) en Anouk Gielen (GroenLinks)

650

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Handtekeningen staan eronder. Dus deze motie maakt ook onderdeel uit van onze beraadslagingen. En dan gaan we- O, u heeft denk ik- Nee, het klopt. Dank u wel, het is in orde. Dan gaan we door naar de laatste motie Vreemd. Die zal worden ingediend door de VVD, mevrouw Kaamer van Hoegee met als titel Verdeling van de op te vangen
655 asielzoekers over de provincies. Het woord is aan mevrouw Kaamer van Hoegee.

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Onlangs is door de staatssecretaris de Asielwet gepresenteerd. In de memorie van toelichting op de Asielwet die volgde, staat opgenomen dat de verdeling van de op te vangen asielzoekers bepaald zal gaan worden op basis van de inwonersaantallen in de provincie. Dit houdt in dat provincies met een grote bevolkingsdichtheid meer asielzoekers zullen moeten gaan opvangen dan provincies die minder dichtbevolkt zijn. De provincie Noord-Holland is een van de dichtstbevolkte provincies van Nederland, waar ook nog eens een enorme druk op de woningmarkt is. Met deze motie willen wij GS een steun in de rug geven om hierover in gesprek te gaan met het Rijk. Het dictum van deze motie luidt: verzoekt GS met het Rijk in gesprek te gaan om te proberen te komen tot een verdeelsleutel, waarbij rekening gehouden wordt met de bevolkingsdichtheid en de druk op de woningmarkt. Dank u wel.

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 257-19 december 2022
Verdeling van de op te vangen asielzoekers over de provincies

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- In de Memorie van Toelichting van de Asielwet wordt geschreven dat de verdeling van de op te vangen asielzoekers per provincie bepaald wordt op basis van de inwoners aantallen van de verschillende provincies;*
- Dit betekent dat provincies met een hogere bevolkingsdichtheid meer asielzoekers moeten gaan huisvesten dan provincies met een lagere bevolkingsdichtheid.*

Overwegende dat:

- De provincie Noord-Holland tot de dichtstbevolkte provincies van Nederland hoort;*
- De provincie Noord-Holland dus procentueel meer asielzoekers zal moeten gaan opvangen dan minder dichtbevolkte provincies;*
- De provincie Noord-Holland op dit moment al kampt met zeer hoge druk op de woningmarkt;*
- Een hoog percentage asielzoekers een extra druk op de woningmarkt zal brengen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Met het Rijk in gesprek te gaan om te proberen te komen tot een verdeelsleutel waarbij rekening gehouden wordt met de bevolkingsdichtheid en de druk op de woningmarkt.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Hanneke Kaamer van Hoegee (VVD)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze motie maakt onderdeel uit van onze beraadslagingen.

Dan kijk ik of er nog andere fracties zijn die eventueel nog moties Vreemd willen indienen. Dat is niet het geval.

Dan vraag ik aan u of iemand nog het woord wenst over de agenda, zoals die hier voor ligt. Zo niet, dan kunnen wij verder gaan met de agenda, zoals die door het Presidium is vastgesteld.

2.a. Actualiteiten (onder voorbehoud van instemming Provinciale Staten).

De **VOORZITTER**: En dan zijn we bij agendapunt 2.a, Actualiteiten. Daar wil ik zestig minuten voor vrijmaken. Dat betekent dat de aangemelde sprekers allemaal drie minuten hebben en GS heeft vijftien minuutjes. En daarna interrupties inclusief. En bij het voorlezen van het dictum van de motie wordt de spreektijd natuurlijk stopgezet. De fracties ChristenUnie, CDA, GroenLinks en de Partij voor de Dieren hebben het verzoek tot een actualiteit ingediend, met als titel Opkopen stikstof door Schiphol. En op verzoek van de fractie van de ChristenUnie heeft GS een deel van de vragen bij deze actualiteit op voorhand beantwoord. Die deelbeantwoording is op vrijdag bij de actualiteiten gepubliceerd. Een aantal sprekers heeft zich aangemeld voor dit punt. Ik noem ze even op. Dat is in ieder geval de indieners: de heer Klein, ChristenUnie; de heer Heijnen, CDA; Statenlid Er van GroenLinks; Statenlid Zoon van de Partij voor de Dieren. En vervolgens nog de heer Leerink, PvdA; mevrouw Van Geffen, Namens Noord-Hollanders.; mevrouw Strens, D66; de heer De Wit van de VVD; de heer Köhler van JA21. Dan verzoek ik de heer Klein om de actualiteit aan de orde te stellen en daarna krijgen de mede-indieners het woord, en daarna uiteraard de overige Statenleden. Het woord is eerst aan de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, voorzitter, ik word hier bijna moedeloos van. Nu staan we hier weer om te spreken over het in het wilde weg opkopen van stikstofrechten door semi-

720 overheidsorganisaties. Terwijl wij als provincie met agrariërs, met natuurorganisaties en
bedrijven om tafel zitten om per gebied te kijken wat de meest eerlijke manier is waarop we die
zo noodzakelijke stikstofproductie kunnen realiseren, en dan staat er in de krant dat de Schiphol
Groep meerdere veehouders heeft uitgekocht om extra stikstofruimte te krijgen voor zowel de
725 luchthaven Schiphol als de compleet overbodige Lelystad Airport. Voor de luchthaven Schiphol
zou het gaan om een aantal veehouders in de provincie Noord-Holland en voor Lelystad Airport
een klein aantal veehouders rondom het Naardermeer. Van GS hebben we begrepen dat het om
twee bedrijven gaat en de rechten van twee andere bedrijven. Dit is een bom onder onze
gebiedsprocessen. In plaats van zorgvuldig ruimte te verdelen, geldt het recht van de grootste
portemonnee. En dat mogen wij niet toestaan. Wij zouden de stikstofruimte die vrijkomt in de
730 eerste plaats willen benutten per gebied en dan allereerst PAS-melders legaliseren en de natuur
versterken. Wij willen dit soort wildwestacties voorkomen, maar helaas lijkt de provincie daar
nauwelijks toe in staat. Daarom hebben wij dit actualiteitsdebat aangevraagd. We danken GS
hartelijk voor het alvast beantwoorden van het technische deel van de vragen. Maar we zouden in
dit debat graag nog antwoord willen hebben op de volgende vragen.

735 De eerste is, hoe kan de provincie zorgen dat we betere regie hebben over wat er met die
stikstofrechten gebeurt? En 2, wat is het effect van deze rechten op onze gebiedsprocessen?
Betekent dit dat er minder ruimte is voor onze eigen natuur en economische doelen? Betekent dit
dat het draagvlak afneemt? Derde vraag, hoe verhoudt deze ontwikkeling zich tot het antwoord
740 op onze vraag tijdens de PS-vergadering van 14 november, waarin GS aangaf dat de provincie
gevraagd heeft ons op de hoogte te houden als er aankopen gedaan worden? En GS gaf in die
vergadering ook aan: als we het horen gaan we naar Den Haag toe en zeggen we, ja, maar dit kan
toch niet waar zijn? Dan wil ik u vragen, heeft Gedeputeerde Staten de minister van Infrastructuur
en Waterstaat aangesproken over de recente opkoop door Schiphol? En zou u een steviger signaal
745 af kunnen geven dan u tot nu toe hebt gedaan? Want dit heeft blijkbaar niet geholpen.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, voorzitter, misschien is het punt van orde, hoor, dat weet ik niet.
Maar gedeputeerde heeft al een groot deel van de vragen laten beantwoorden, heb ik begrepen.
Meneer Klein is nu begonnen met het voorlezen van 21 vragen. We kunnen allemaal lezen. Nee,
750 uw vragen. Maar er komen nog sprekers na u. Ik heb er weinig zin in om die 21 vragen, die ik
allang gelezen heb, nog eens een keer mondeling te horen opnoemen door u.

De **VOORZITTER**: De heer Klein. En de heer Klein heeft gewoon spreektijd en dat betekent, als de
spreektijd op is, dat dan de volgende spreker aan de beurt is.

755 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, en als we de zin die we hebben in een bijdrage bepalend laten
zijn, dan denk ik dat het een beetje misgaat hier.

760 Vijfde vraag. Is GS bereid om in gesprek te gaan met Schiphol met als doel deze acties ongedaan
te maken en de stikstofruimte te betrekken bij de gebiedsprocessen? Welke mogelijkheden ziet
de provincie om te voorkomen dat stikstofruimte door Schiphol of door andere bedrijven buiten
de gebiedsprocessen wordt gebruikt?

765 De **VOORZITTER**: De heer Klein, uw spreektijd zit erop. Ik ga toch een beetje streng zijn
vandaag.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Zou ik één zin nog mogen zeggen?

770 De **VOORZITTER**: Die ene zin, die mag u nog uitspreken. Maar dat is één zin. En ik ga een beetje
streng zijn vandaag, want u zult begrijpen, we hebben een heel volle agenda en ik wil graag alle
punten behandelen die op de agenda staan. Meneer Klein.

775 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): De laatste vraag die we nog hebben aan GS en PS is, zou het goed
zijn de beleidsregels over extern salderen aan te passen, zodat het niet meer mogelijk is om
buiten gebiedsprocessen om stikstofrechten op te kopen?

De **VOORZITTER**: Dan geef ik nu het woord aan de heer Heijnen van het CDA.

780 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Voorzitter, begin december kwam in het
nieuws dat de Schiphol Groep meerdere veehouders heeft uitgekocht om extra stikstofruimte te
krijgen voor luchthavens van Schiphol en Lelystad. Dit zijn niet de eerste berichten die we
ontvangen van partijen die veehouders uitkopen om stikstofruimte toe te voegen. Rijkswaterstaat

is actief voor verschillende infrastructurele projecten en ook andere partijen zijn actief op die markt. En voorzitter, die wildwestpraktijken van partijen op zoek naar stikstofruimte is geen goede ontwikkeling. Natuurlijk, het is boeren absoluut niet kwalijk te nemen. Als zij willen stoppen en er zijn kopers voor hun bedrijf die een goed bod doen, happen ze toe. Het gaat erom wat er aan de achterkant met die stikstofruimte gebeurt. Is het nu echt verstandig om dat eerst voor Schiphol of voor wegen te gebruiken? Het CDA wil dat de PAS-melders zo snel mogelijk gelegaliseerd worden, zodat er weer perspectief komt voor boeren die wel willen doorgaan. Dat moet onze eerste prioriteit zijn. En dat komt ook ten goede aan natuur. De uitstoot van de PAS-melders is immers al meegenomen in AERIUS. Legaliseren leidt dus niet tot extra uitstoot, maar de ruimte aan de PAS-melders gegeven, komt juist ten goede aan de natuur. Is de gedeputeerde dat met ons eens? Welke gevolgen heeft het gedrag van Schiphol en anderen voor de gebiedsprocessen?

Uit antwoorden op de technische vragen blijkt dat de minister aan het kijken is hoe er ruimte voor de PAS-melders gevonden kan worden. Voorzitter, dat duurt echt te lang. Ondernemers worden wanhopig. Er moet nú actie genomen worden. Wachten tot er iets gaat gebeuren in de gebiedsprocessen lijkt echt veel te lang te duren. Het onvermogen van de overheid – en dat straalt ook af op de provincie – om de problematiek rond de PAS-melders op te lossen, ondermijnt het draagvlak voor de landbouw om mee te doen in die zo belangrijke gebiedsprocessen. Gedeputeerde, wat gaat u doen in samenwerking met de minister om die PAS-melders zo snel mogelijk te legaliseren? Zoals ik zei, dat is ook het belang van de provincie. En voorzitter, om dat signaal aan de minister kracht bij te zetten, heb ik samen met de ChristenUnie een motie met het volgende dictum: verzoeken GS er bij het kabinet op aan te dringen met spoed te voorzien in een noodwet die in ieder geval voorziet in het legaliseren van de PAS-melders, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 258-19 december 2022 **Legalisatie PAS-melders**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *Nederland sinds 29 mei 2019 in een stikstof crisis verkeert en deze crisis veel*
- *sectoren treft;*
- *In Noord-Holland vele ondernemers (zowel uit landbouw als andere bedrijfstakken) ten tijde van de PAS niet vergunningsplichtig waren, maar door de uitspraak van 29 mei 2019 nog steeds in grote onzekerheid verkeren, waarbij vaststaat dat deze ondernemers te goeder trouw hebben gehandeld;*
- *Het legaliseren van PAS-melders door de minister van LNV in 2019 al nadrukkelijk is toegezegd maar nog steeds niet is uitgevoerd;*
- *Stikstofruimte die vrijkomt wel wordt ingezet voor Schiphol, woningbouw en infrastructuur maar niet voor het legaliseren van de PAS-melders.*

Overwegende dat:

- *Het (langdurig) uitblijven van de legalisatie nog steeds grote onzekerheid voor een grote groep ondernemers veroorzaakt;*
- *Deze onzekerheid nog steeds ervoor zorgt dat deze ondernemers niet verder kunnen bouwen aan hun bedrijf, vooral in die situaties dat er bancaire financiering noodzakelijk is;*
- *Hiermee nog steeds een ongewenste rem wordt gezet op innovatie van bedrijven en er niet geïnvesteerd kan worden in de toekomst (bijdrage verlaging stikstofdepositie);*
- *De onzekerheid nog steeds toeneemt doordat ondernemers niet worden meegenomen in de communicatie omtrent het proces van legaliseren;*
- *Het onverantwoord is om deze schrijnende situatie nog langer te laten bestaan;*
- *Het in het kader van een betrouwbare overheid past om toezeggingen na te komen.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Er bij het kabinet op aan te dringen met spoed te voorzien in een noodwet die in ieder geval voorziet in het legaliseren van de PAS-melders.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Dennis Heijnen (CDA) en Michel Klein (ChristenUnie)

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen.

845 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, en ook afgelopen woensdag heeft Provinciale Staten van Drenthe een vergelijkbare motie aangenomen om dit heldere signaal over te brengen aan het kabinet. Ik dank u wel.

850 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord aan Statenlid Er van GroenLinks.

Statenlid **ER** (GL): Voorzitter, inmiddels twee weken geleden kregen wij via krantenberichten te horen dat Schiphol in verschillende provincies, waaronder Noord- Ja, hij doet echt niks. O ja, dat kan.

855 De **VOORZITTER**: Rechts van mij voor de lange mensen vandaag, links van mij voor de kortere mensen. Daar bedoel ik helemaal verder niets mee, maar het is puur uit technisch oogpunt.

Statenlid **ER** (GL): De lengte zit in mijn roots, dus ik ben er hartstikke trots op.

860 Voorzitter, inmiddels twee weken geleden kregen wij via krantenberichten te horen dat Schiphol in verschillende provincies, waaronder Noord-Holland, boerenbedrijven heeft uitgekocht om gebruik te kunnen maken van hun stikstofrechten. Wat ons betreft is het uiterst problematisch. Ik begrijp niet hoe het kan dat we steeds opnieuw achter de feiten aan blijven lopen. Allereerst, omdat het juist zo belangrijk is dat de overheid, die nog ontzettend veel van deze schaarse
865 stikstofruimte nodig heeft om de huidige problemen op te lossen en de natuur te beschermen, de eerste optie tot koop had moeten hebben. Daarnaast, omdat met deze manier van handelen in stikstofruimte de gehele stikstofuitstoot niet minder wordt en we dus niet vooruit komen in deze crisis. We zijn dan ook erg benieuwd hoe dit heeft kunnen gebeuren. Of GS het met GroenLinks eens is dat dit een uiterst ongewenste gang van zaken is. En ook, en of en op welke manier GS
870 zich gaat inzetten om dit soort handel in de toekomst te voorkomen. Gaat het College zich daarbij ook inzetten om de door Schiphol verkregen rechten niet inzetbaar te krijgen bijvoorbeeld? Tot slot kunnen wij ons voorstellen dat deze berichten ertoe gaan leiden dat allerlei bedrijven nu hetzelfde gaan doen en ook op zoek gaan naar ruimte die zij kunnen overkopen. Kan GS delen met ons of er al soortgelijke plannen bekend zijn bij de provincie? En op welke
875 manier zij van plan is dit dan te gaan voorkomen, en of zij dit wil gaan voorkomen. Als we niet snel nieuwe regels krijgen rondom de opkoop van stikstofruimte, waarbij de overheid als eerste aan de beurt komt, blijft er straks niets meer over om ons überhaupt uit deze crisis te krijgen, die nu al veel te lang duurt. Dank u wel.

880 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan ga ik naar Statenlid Zoon van Partij voor de Dieren.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u, voorzitter. We kunnen terecht de vinger wijzen naar de schandalige actie van Schiphol, die ingaat tegen het belang van de natuur om haar te herstellen, het disrespect van Schiphol om bewoners te beschermen, die last hebben van lawaai en vervuiling
885 en het negeren van die klimaatverandering, tegengestelde actie daaraan onderneemt. In dat kader kan ik, voorzitter, ook de vinger wijzen naar de Staten doordat zij in november een motie over krimp hebben weggestemd. Niet oproepen tot krimp heeft dit tot gevolg. Maar de echte vraag die we hier ons moeten stellen vandaag gaat niet over Schiphol, maar gaat over ons bestuur. Hebben wij als provincie wel grip op natuurherstel, grip op onze gebiedsprocessen, of
890 zijn we die grip kwijt – als we die al ooit hadden – waardoor boeren buiten ons gebiedsprocessen om zich overgehaald voeren om niet in zee te gaan met de provincie? De echte vraag in deze zaal is dan ook: heeft de gedeputeerde wel een plan? Een plan die steun geeft aan natuurherstel en steun heeft van de boeren en industrie op te transformeren richting toekomst. Of hebben we een gedeputeerde die het laat gebeuren en niet staat met daadkracht en overtuiging voor de taak die
895 we haar gegeven hebben? Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Gaan we naar de heer Leerink van de PvdA.

900 De heer **LEERINK** (PvdA): Ja, nu ga ik natuurlijk ook hier staan. Voorzitter, er zijn al veel relevante en nuttige vragen gesteld. Daar sluit ik me graag bij aan. We hebben natuurlijk in deze Staten, toen we over stikstof spraken, ook met elkaar geconcludeerd dat dit beleid alleen gaat werken en alleen op draagvlak kan rekenen als ook de grote piekbelasters flink bijdragen en worden aangepakt. En vervolgens constateren we binnen een week dat VVD-minister Harbers aangeeft dat wat hem betreft het vliegverkeer van Schiphol na 2027 weer naar hartenlust mag groeien en
905 tegelijkertijd dat Schiphol de stikstofrechten van boeren in Noord-Holland opkoopt, waardoor de stikstofpuzzel die we zelf te leggen hebben in Noord-Holland nog ingewikkelder wordt en mens en natuur daar vervolgens het slachtoffer van zijn.

910 Voorzitter, wij vragen ons af, op het moment dat – en de heer Klein had het daar ook al over – als
het extern salderen, de regels daarvoor, er uiteindelijk toe leidt dat die vooral ten goede komen
aan die bedrijven die op dit moment piekbelaster zijn, zodat ze een grote piekbelaster kunnen
blijven, dan moeten wij ons denk ik toch de vraag gaan stellen of die regelgeving op die manier
overeind moet blijven. En ik zou dan één vraag namelijk willen toevoegen, aan de gedeputeerde:
915 kunt u ons nu één, twee, drie voorbeelden noemen, als het gaat om extern salderen, waar dit
beleid nou gewerkt heeft op de manier zoals wij graag zouden willen dat het werkt? Namelijk dat
het ten goede komt aan woningbouw, natuur, klimaat, et cetera.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is het woord nu aan mevrouw Van Geffen van Namens Noord-
Hollanders..

920 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Dank u wel, voorzitter. Schiphol moet in
opdracht van de overheid een natuurvergunning regelen. Schiphol is een staatsdeelneming en
wordt geacht zich aan de wet te houden. In het Burgerlijk Wetboek boek 2 staat dat het bestuur
van een onderneming dient te borgen dat de continuïteit van het bedrijf ook werkelijk
925 gegarandeerd is. Daar dienen zij aan te werken. Wij kunnen als politiek niet enerzijds zeggen, u
moet werken aan de natuurvergunning, en tegelijkertijd hen belemmeren in het doen daarvan.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, mevrouw Van Geffen, Schiphol kan zich toch gewoon bij de
provincie melden en zeggen, wij willen meedoen in de gebiedsprocessen, want wij hebben hier
930 ook een bedrijf? Dat zou toch een veel eerlijkere manier zijn dan achter de rug om van de
provincie deze rechten op te kopen?

De **VOORZITTER**: En meneer Klein, dat was gelijk uw enige vraag nog, want uw spreektijd zit
erop. Mevrouw van Geffen.

935 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Het lijkt mij dat Schiphol wel een rijksbelang
ook is en dat dit ook in breder verband bekeken zou moeten worden. Maar in ieder geval wil ik
toch benadrukken: ik ben het eens met het CDA, die PAS-melders, daar moet een oplossing voor
komen, maar Je kunt niet elke partij afknellen en vervolgens met geen oplossing komen wat de
940 politiek nu doet. Dus in die zin denk ik, Schiphol houdt zich aan behoorlijk bestuur en dat is
netjes. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mevrouw Strens, D66.

945 Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel. Voorzitter, D66 wil dat we de regie kunnen houden als
provincie over onze gebiedsprocessen en de ruimte die vrijkomt. De opkoop, zoals die nu door
Schiphol is gedaan, vinden wij dan ook zeer ongewenst. Dit is niet het eerste voorbeeld dat wij
kennen uit onze provincie. D66 wil voorkomen dat bedrijven met het meeste geld straks ook de
meeste kans hebben om de vrijgekomen stikstofruimte te kopen voor doelen, die wellicht ook
950 niet eens een-op-een aansluiten met doelen van onze provincie. De minister van Stikstof heeft
vorige week een brief naar de Kamer gestuurd, waarin zij aangeeft dat, en ik citeer, “ten aanzien
van extern salderen zet het kabinet in op meer regie, bijvoorbeeld door alle vrijkomende en
vrijvallende ruimte bij extern salderen te registreren en de interbestuurlijke afspraken over
extern salderen aan te scherpen”. Interbestuurlijke afspraken, wat is de inzet van onze
955 gedeputeerde in de afspraken die zij met het Rijk hierover maakt? Is het mogelijk om
vrijgekomen stikstofruimte straks te bestempelen voor een specifiek doel? En welke
mogelijkheden ziet de gedeputeerde voor het aanpassen van de regels rondom het extern
salderen, zodat wij als provincie de regie hebben en houden op onze processen? Dank u wel.

960 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer De Wit van de VVD.

De heer **DE WIT** (VVD): Ja, voorzitter, waarvoor dank. Het is uiteraard zeer verleidelijk om op
basis van krantenberichten ons hele stikstofbeleid te gaan evalueren, maar dat was ik van plan
om niet te doen. Er zijn veel vragen gesteld. Ik heb ook nog niet alle feiten op tafel op basis van
965 bijvoorbeeld openstaande vragen ten aanzien van de opkoop door Schiphol om hier al hele harde
opinies te verkondigen. Dus dat laat ik ook na. Ik denk dat het belangrijk is om uit te spreken
namens de VVD, dat dit absoluut geen fraaie figuur is waar we hier naar zitten te kijken. Ik sluit
me aan bij de vragen van mijn voorganger van D66 in het kader van, hoe om te gaan met het
middel van extern salderen. En ik sluit me ook aan bij eerder gestelde vragen over, hoe valt dit
970 nu samen met onze gebiedsprocessen? En moeten we daar dus ook in onze gebiedsgerichte

aanpak een andere koers in gaan varen? Maar ik vind wel dat we dat in breder verband moeten bespreken met elkaar, ook bijvoorbeeld in het kader van het gebiedsplan wat er aan komt en wat we volgend jaar moeten afronden als Noord-Holland. Ik zou vooral willen oproepen om met elkaar die discussie te gaan voeren, zoals we ook in de afgelopen commissievergadering hebben vastgesteld, dat we daar behoefte aan hebben met elkaar als Staten.

Tot slot wil ik me zeker aansluiten bij de warme woorden door collega's uitgesproken in de richting van PAS-melders. Ook de VVD vindt dat we dat probleem snel moeten oplossen en dat we daar ook te lang over hebben gedaan met elkaar. Daar ligt een verantwoordelijkheid bij de overheid in brede zin van het woord en alles wat we als provincie daaraan kunnen doen om dat te helpen versnellen, moeten we vooral omarmen. Maar ik denk dat die boodschap al vaker is afgegeven. Ik denk ook dat ons College daar goed aan de slag mee is. Het ligt niet allemaal in onze invloedssfeer helaas. Maar bij deze in ieder geval onderstreping van de noodzaak om dat probleem nu echt een keer op te lossen. Daarmee wilde ik afsluiten, voorzitter. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan geef ik als laatste het woord aan de heer Köhler van JA21.

De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik was eigenlijk van plan om het er maar bij te laten en niets te zeggen, maar mijn collega Van Geffen, die kent mij en ze zei- Nou, op een gegeven moment maakte ze een opmerking. Ze zei, 'Gerard, dit is gewoon communisme' toen ze hoorde wat voor voorstellen er allemaal langskwamen. En zoals ik weet dat zij aanslaat op het woordje 'statenbijbel', sla ik aan op het woord 'communisme'. Dus ik heb heel snel even wat getikt. En misschien neem ik er ook- Want wij zijn ook nog eens enorm in tijdsdruk als JA21, omdat wij vanavond een presentatie hebben in Arnhem van onze lijst. Eindelijk komt onze lijst uit. En ik weet mijn plekje en dat is de laatste. Dan weet u dat alvast. Nou, over lijsttrekker en dergelijke laat ik me nog niet uit. Dus ik weet niet of ik helemaal naar Arnhem ga afreizen, maar de rest moet er wel heen. Even kijken, nu ben ik er wat- Ik hoop daarom dat ik met mijn bijdrage de beantwoording van de gedeputeerde - en zij heeft al veel vragen beantwoord - heel kort kan houden. Laat ik alvast een beetje sparren of oefenen op de toekomstige coalitie, dat ze zegt, ja, ik sluit me aan bij de woorden van de heer Köhler. Goed. Zo, nou, maar laten we even ter zake komen.

Bij het sluiten van de markt leert men de kooplui kennen. Dat CDA, ChristenUnie en de Partij voor de Dieren de kwestie Schiphol aanpakken om zich te profileren, dat begrijp ik heel goed. CDA en CU moeten zich afvragen of ze in maart de kiesdrempel wel gaan halen. En voor de Partij voor de Dieren moet alles wat maar enigszins verantwoordelijk is voor welvaart, kapot. Dus of het nu Tata, Schiphol of een veehouder is, daar slaan zij op aan. Maar GroenLinks dan? Twee weken geleden hadden ze nog een gezellig coalitieoverleg met een pubquiz en al. Een coalitie waar de gedeputeerden aanschuiven bij de fractie-overleggen. En dan nu een beetje schijnheilig dualistisch doen met lafjes vragen aan het College. Maar natuurlijk, met de komende VVD-lijsttrekker Rommel op de korrel. Goed, in het coalitieakkoord staat er inderdaad niets over. Een vrije kwestie heet dat. Maar dan nog. Verkiezingspopulisme noemen we dit.

Maar laat ik inhoudelijk op de actualiteit ingaan.

De **VOORZITTER**: Meneer Köhler, uw spreektijd zit erop. En ik ga u geen extra tijd geven. U heeft ook een interruptie gedaan. U weet- Ja, even serieus, dames en heren. Maar uw spreektijd zit erop.

De heer **KÖHLER** (JA21): Dank u wel. Nou, het was een heel kort stukje.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

De **VOORZITTER**: Ik geef het woord aan gedeputeerde Rommel met de reactie namens het College.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u, voorzitter. Ja, er is al heel veel gezegd. Laat ik ermee beginnen dat Schiphol wel aan ons heeft doorgegeven - want dat heb ik via de regietafel gevraagd - dat ze bezig waren om te kijken van hoe zij hun vergunning kunnen vullen. Ik heb ook uit de krant gelezen dat ze bedrijven opgekocht hebben. Dus ik heb ook gevraagd waar dat om ging en dat heb ik ook in de vragen al beantwoord. Ik heb ook daarop Schiphol wel gebeld om ook te zeggen, wij hebben ook wel gezegd van, als jullie gaan kijken van, hoe gaan wij die vergunning vullen, kijk dan ook hoe je de maatschappelijke opgave mee kan nemen. Dat is nu op dit moment ook

aan de orde, dat we ook hebben gezegd, kijk ook naar PAS-melders, naar woningbouw, zeker ook
 1035 natuurlijk de natuur. Wij hebben niet in de hand wat bedrijven doen in onze gebieden. Daar
 hebben we het al eerder over gehad, ook omdat dit geen verrassing voor ons was in die zin dat,
 we hebben dit al eerder meegemaakt, een paar jaar geleden, dat Brabant bij ons in de provincie
 aan het opkopen was. We waren toen ook heel kwaad en ook bezorgd over mogelijke
 1040 wildwestpraktijken. Als ik nu terugkijk de afgelopen jaren, dan zie je dat dat niet gebeurd is. We
 hebben die extern salderenregels opengesteld, maar die zijn- Ik weet niet wat de stand vandaag
 is, maar in de laatste evaluatie die ik gezien heb, ging het om vijf agrarische bedrijven die dus
 extern gesaldeerd hebben met andere agrarische bedrijven en, wat ik nu begrijp, één industrie.
 Dus het is niet een wildwest geworden. Het lijkt er wel op, omdat heel veel bedrijven, of eigenlijk
 1045 makelaars, geven zich in de gebieden bij de boeren ook uit alsof zij voor Schiphol vergunningen
 aan het opkopen zijn. En dat is niet waar, maar daarmee krijgen ze een ingang om bij de boeren
 te komen.

Is het nou makkelijk om extern te salderen? Dat is op zich niet zo makkelijk, want dat hebben we
 ook gezien met onze PAS-melders. Want iedereen roept natuurlijk op van, ja, er moet nu wat
 1050 gebeuren en de overheid is veel te langzaam. PAS-melders, en de interimmers trouwens, staan
 heel hoog op het lijstje. Er wordt heel erg naar gekeken: hoe kunnen we dat doen. Het Rijk lukt
 het niet goed om bijvoorbeeld, ik noem het even, generieke maatregelen te nemen. Dat is
 gewoon niet gelukt. Waarop wij als provincie ook gezegd hebben, wij willen wel helpen. Ik heb u
 de vorige keer ook verteld dat er 22 bedrijven zijn die zich gemeld hebben in Noord-Holland,
 1055 waarmee we echt heel goed gekeken hebben: kunnen wij dan iets betekenen voor die PAS-
 melders, natuurlijk ook voor de natuur en ook wat er over zal blijven voor onze andere opgaven,
 zoals wonen en klimaat? Ik heb u toen ook verteld dat de ambtenaren voor de tweede keer dus
 naar het Rijk zouden gaan, naar LNV (Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit). Ik kan u zeggen
 dat, heel teleurstellend, we daar nog niet uitgekomen zijn. En dat komt door staatssteun. Wij
 1060 hebben dus nu gezegd- Want dat betekent dat als je een boerderij opkoopt, dat dat geld
 terugbetaald moet worden, omdat je dan aan staatssteun hebt gedaan. Dus dat betekent dat ik
 nu op dit moment aan het kijken ben van, hoe kunnen wij dan wel wat doen met die bedrijven?
 Hoe kunnen wij dan wel in die gebieden beweging krijgen? Want wat ik ook drie jaar geleden al
 zei: als er niks of niemand beweegt, dan kunnen we niks en dan gebeurt er ook niks. Dus het is
 1065 geen onwil. Het is niet dat het niet kan. Er zijn echt wel wat voorbeelden in de gebieden waar we
 in overleg zijn met de boeren, waar we kansen zien zo gauw we ook de middelen hebben. Ik heb
 een rondetafelgesprek gehad vorige week met alle provincies – niet allemaal tegelijk trouwens,
 maar in groepen van drie; dus vier sessies – waarin we gesproken hebben met de Tweede
 Kamerleden. Ook zij wilden graag weten, hoe ver zijn jullie met de gebiedsprocessen? En daar
 1070 was ook – en dan kijk ik even naar het CDA – in Drenthe een motie aangenomen over de
 noodwet, zoals u dat ook stelt. De Tweede Kamer wil daar niet op ingaan en dat begrijp ik ook
 wel, want daarom- Ik zal deze motie ook ontraden en ik zal u uitleggen waarom. Kijk, wij hebben
 ook natuurlijk wel gevraagd al eerder bij de minister van, doe een noodwet bijvoorbeeld voor
 woningbouw, maar die ADC-toets die hieronder hangt- Nou, misschien dat je wel met de
 1075 alternatieven en de D-toets, dat je daar geen alternatieven van noodzakelijk belang- Kan je
 misschien wel wat mee. Maar het gaat nou juist iedere keer om die compensatie. Die
 compensatie, als er niemand beweegt, dan kunnen wij niks. Dus die compensatie hebben we niet.
 Zoals ik drie jaar geleden ook al zei, ik heb geen stikstofinnamefabriek. We zullen dat echt in de
 gebieden moeten doen. We zijn heel hard bezig in alle gebieden.

1080 Statenlid **ZOON** (PvdD): Ja, ik dacht even, voorzitter, ik wacht even af hoe het verhaal verder gaat.
 Maar ik zou toch wel een verdiepingsslag nog willen maken in hoe u nou in die gebiedsprocessen
 zit. Want ik begrijp heel goed dat u met andere provincies spreekt over hoe erg het allemaal is.
 Maar ik hoor u ook zeggen dat u niet echt in gesprek bent met Schiphol en dat er externe
 1085 bedrijven zijn die stikstofrechten zitten op te kopen bij boeren waar u niet mee in gesprek bent.
 Moet u niet veel meer in gesprek met de bedrijven die nu hier in Noord-Holland bezig zijn in
 plaats van met elkaar?

Gedeputeerde **ROMMEL**: Zonde van uw spreektijd, want ik was nog niet zover. Het is zo dat wij in
 1090 alle gebieden in gesprek zijn met alles en iedereen. Wij weten ook heel goed waar plekken zijn
 waar opgekocht kan worden. Er zijn niet zoveel- Want dat is gewoon een wildwest ook idee. Wij
 zien gewoon bij het extern salderen dat het op dit moment om hooguit zes, misschien tot tien
 bedrijven gaat. Die wildwest is niet aan de gang. We zijn wel degelijk, de ambtenaren zijn wel
 1095 degelijk in alle gebieden in gesprek. En ook bij iedere start van een gebiedsproces – want het is
 niet eenvoudig om 24 gebieden te starten, maar we beginnen daar waar het belangrijkste is – ben

ik ook in gesprek.

1100 Statenlid **ZOON** (PvdD): Nu spreekt u uzelf wel een beetje tegen, voorzitter, want u zegt dat u in gesprek bent. Aan de andere kant zegt u van, ik heb geen zicht op wat er precies gebeurt wat voor externe bedrijven allemaal opgekocht worden. Dat betekent dat u dus niet in gesprek bent met degenen waar u mee in gesprek zou moeten zijn.

1105 Gedeputeerde **ROMMEL**: Ik ben dat niet met u van mening, want het in gesprek zijn en zelf weten, omdat wij gewoon ook een afdeling Grond hebben die kijken naar waar kunnen boerderijen opgekocht worden, waar melden mensen zich, waar we in gesprek zijn om te kijken hoeveel beheer we daar nodig hebben, waar we in gesprek zijn om te kijken hoe we de ruimte zo goed in kunnen delen, dat we wel degelijk daar kunnen bewegen en daar dus wat kunnen regelen. Alleen, ik heb niet natuurlijk met iedere makelaar een gesprek. En die gaan mij ook niet allemaal precies vertellen waar ze wel het erf op lopen. Dat hoor ik gewoon. Maar dat vind ik niet
1110 een tegenstrijdigheid.

Ik ga nog even verder met andere vragen. Ja, hoe meer regie? Wat ik ook net zei, je kan dus in die gebiedsprocessen in overleg gaan met partijen en kan je zorgen dat je met elkaar een goed plan kan maken. Een voorbeeld bijvoorbeeld in Westzaan, maar ook in Waterland, Laag Holland, zijn
1115 we die plannen ook aan het maken. Zuid-Kennemerland gaan we ook die plannen maken. Dus in alle gebieden- Tessel heb ik de vorige keer ook genoemd. Gaan we die plannen maken. Dan heb je een plan en daar kan je met elkaar aan werken. Maar je zult het wel met elkaar ook moeten doen, ook van onderop. Dus ook, ja, van, ik ga naar Den Haag als iemand zich meldt. Nee, met Schiphol hebben de ambtenaren wel overleg gehad in eerste instantie met I&W (Infrastructuur en
1120 Waterstaat) en Schiphol zelf om te kijken van nou, wat gaat daar nu gebeuren? Maar I&W is niet degene die de vergunning op gaat kopen. I&W is niet degene die de vergunning gaat verstrekken. Dat doet LNV. Wij doen dat ook niet. Wij hebben dus daar geen grip op, zoals bijvoorbeeld bij andere bedrijven dat we daar wat kunnen doen. Wij hebben drie jaar geleden al gevraagd in Den Haag: kunnen wij een voorkeursrecht provincie krijgen. Dat kon niet. Ik ben nu wel blij om te
1125 lezen in de brieven dat de Tweede Kamer er ook over na gaat denken en zeggen van, nou moeten we niet even goed gaan kijken of wij dan een voorkeursrecht Rijk misschien gaan maken? Er werd toen gezegd, je kunt een voorkeursrecht gemeente gebruiken. Nou, gelooft u mij, dames en heren, dat is best lastig, want dan moet er al een plan liggen waar je aan kan voldoen. We hebben ernaar gekeken en we kijken ernaar. Maar, ja, dat is gewoon lastig.

1130 Dan, ja, de beleidsregels aanpassen. Dat is natuurlijk goed om daar altijd scherp op te zijn. Ik ben al wel blij dat voor intern salderen dat daar nu een vergunningsplicht komt, want daar hadden we helemaal geen zicht meer op. Daarom ben ik ook blij – en dat werd net ook al genoemd – dat wat we teruggeven aan de natuur, dat het ook geregistreerd gaat worden. Ik vraag
1135 daar ook al drie jaar naar. Het staat nu gelukkig wel in de Kamerbrief. Maar ik was al zelf al zover om dat met de provincies dan maar op te gaan pakken.

1140 Dan, PvdA, u zegt, ja, kunt u ons één, twee, drie voorbeelden noemen waar het werkte met woningbouw, natuur en klimaat? Nou, zoals ik net al aangaf, die zijn er dus niet, want het is nog niet gebeurd, dat extern salderen. Dat is echt in de agrarische sector. Ik weet niet van de laatste maanden, maar met de agrarische sector, nou, de laatste maanden, ja, niet. Maar met de agrarische sector is dat alleen gebeurd met vijf bedrijven en één industrie.

1145 Dan heb ik alles zo'n beetje- Ja, snel oplossen. Dat hoop ik te doen. O ja, dat wilde ik nog zeggen voordat ik geïnterrupteerd werd. Wij hebben dus gezien dat wij er bij het Rijk niet uitkomen met die PAS-melders. Wij willen dat echt heel snel. Dus ik ben nu aan het kijken dat in ieder geval in januari, dat als er een besluit genomen moet worden of kan worden door de Staten, dat ik met een voorstel probeer te komen. En daar ben ik nu aan het kijken, zodat we echt gewoon daar stappen in kunnen maken als we wat kunnen doen. Dank u, voorzitter.

1150 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Voor een mogelijke tweede termijn hebben we een aantal nog wat spreektijd. Ik kijk even naar de heer Heijnen. Hij heeft nog dertig seconden.

1155 De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, mag ik ook dertig seconden schorsing, voorzitter?

De **VOORZITTER**: U mag dertig seconden schorsen. Maar als u het goedvindt, dan schors ik drie minuten, zodat de voorzitter ook even- En dan ben ik na drie minuten terug.

Schorsing 11.21 tot 11.30 uur.

1160

De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering. Wij zijn aanbeland bij de actualiteiten over opkopen stikstof door Schiphol. We zijn bij de tweede termijn aangekomen. Er zijn nog een aantal partijen die nog wat spreektijd hebben. De heer Heijnen had nog dertig seconden en hij wil die graag gebruiken.

1165

De heer **HEIJNEN** (CDA): Ja, voorzitter, dank u wel. Ik dank de gedeputeerde voor haar uitgebreide beantwoording rondom de PAS-melders. We hebben die motie ingediend, omdat de frustratie natuurlijk gewoon ontzettend hoog is bij ons, maar moet je nagaan wat dat bij die ondernemers is, omdat er gewoon nog maar steeds geen duidelijkheid is. We gaan die motie voor nu aanhouden, want we hebben er vertrouwen in dat de gedeputeerde ook haar uiterste best doet en dat bleek ook uit haar beantwoording. Dus die motie houden we voor nu aan, maar ik mag echt hopen dat we toch op zeer korte termijn met een oplossing komen voor de PAS-melders. Ik dank u wel, voorzitter.

1170

1175

Motie 258 'Legalisatie PAS-melders' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Er, u heeft nog spreektijd. Wilt u nog- Nee? De heer Zoon, u hebt nog 54 seconden.

1180

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. De Partij voor de Dieren keurt het huidige resultaat af, die we hier hebben. We boeken gewoon geen resultaat. We zijn ook niet in control over hoe wij nu onze natuur beschermen. Maar we horen ook dat de gedeputeerde in januari ons meer inzicht gaat geven in hoe zij meer in control is en welke randvoorwaarden we gaan krijgen om die natuur en die stikstof beter in bedwang te houden, die we als provincie hebben. De motie had ik klaarliggen daarvoor. Ik hou hem warm. Hij blijft in mijn tasje zitten en we wachten even af wat er in januari gebeurt door de gedeputeerde.

1185

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Wat een mooie woordspeling. De heer Leerink, PvdA, nog? Nee. Mevrouw Van Geffen? Nee. Dank u wel. Mevrouw Strens. De heer De Wit. De heer Köhler heeft geen tijd meer. Dan kijk ik even, ik hoorde geen vragen meer voor de gedeputeerde. Dan sluiten we hiermee de beraadslagingen over dit agendapunt af. Er zijn twee moties aangehouden. U kunt nu ook niet meer nieuwe moties indienen.

1190

1195

De discussie wordt gesloten.

3. Bekrachtiging besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding.

De **VOORZITTER**: Daarmee gaan we door naar het volgende agendapunt. Agendapunt 3, dat is de Bekrachtiging van besluit GS inzake opgelegde verplichting tot geheimhouding. Er zijn geen stukken binnengekomen. En de lijst geheime stukken wordt vandaag behandeld bij 12.a als onthamerd stuk.

1200

4. Vaststelling notulen en besluitenlijst van de Statenvergaderingen van 14 en 21 november 2022.

1205

De **VOORZITTER**: Gaan we naar agendapunt 4. Dat is de vaststelling van de notulen en besluitenlijst van de vergaderingen van 14 en 21 november dit jaar. In de notulen van 21 november op pagina 43 regel 2606, daar was per ongeluk aangegeven dat de voorzitter de tekst had uitgesproken, terwijl het een bijdrage was van de heer Klein. Dat is aangepast in de notulen. Verder zijn er door de griffie geen opmerkingen ontvangen. Verlangt iemand daar nog het woord over? Zo niet, dan kunnen we de besluitenlijst en de notulen vaststellen, met uiteraard de correctie, zoals net aangegeven.

1210

1215

Aldus vastgesteld.

5. Vaststelling Strategische Statenagenda.

De **VOORZITTER**: Agendapunt 5. Dat is de vaststelling van de strategische agenda. Wenst iemand daarover het woord? Zo niet, dan is de strategische agenda vastgesteld.

1220

Aldus vastgesteld.

6. Vaststelling lijst ingekomen stukken.

1225

De **VOORZITTER**: Dan kom ik bij agendapunt 6, dat is de vaststelling van de lijst van de ingekomen stukken. Er zijn door de griffie tot op heden geen op of aanmerkingen ontvangen van u. Verlangt iemand het woord daarover? Zo niet, dan is voor wat betreft de afdoening conform Presidium besloten.

1230

Aldus vastgesteld.

7. Voortgangslijst van moties.

1235

De **VOORZITTER**: En dan gaan we naar de voortgangslijst van moties, agendapunt 7. Er zijn ook geen opmerkingen door de griffie tot op heden ontvangen. Verlangt iemand daar het woord? Dan stel ik voor deze lijst vast te stellen. Mevrouw Van Soest, Partij van de Ouderen.

1240

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ik heb nog even een motie, voorzitter, op dit punt. Voor 5.a. Even wachten, hoor. Even kijken of ik het goed heb, Het is-

De **VOORZITTER**: Welk agendapunt?

1245

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Agendapunt Geheimhouding GS.

De **VOORZITTER**: Die komt nog. Want die wordt onthamerd straks bij 8 en die komt terug als agendapunt 12.a. Dus dan hou ik u wel even scherp rond die tijd.

1250

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Oké, dank u wel.

8. Voorlopig aangemerkt als hamerstuk.

8.a. Onthamerverzoek: Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (VD-61).

8.b. Plassenschap Loosdrecht e.o. 2e begrotingswijziging 2022 en ontwerp begroting 2023 (VD-62).

1255

8.c. Wadloopverordening 2023 (VD-66).

1260

De **VOORZITTER**: Dan komen we nu bij agendapunt 8, de hamerstukken. Het Presidium adviseert in te stemmen met deze voordrachten op uitzondering van 8.a. Die wordt onthamerd en wordt behandeld als agendapunt 12.a. Dat is de Actualisatie geheimhouding Provinciale Staten. Gaan we naar 8.b. Dat is Plassenschap Loosdrecht, tweede begrotingswijziging 2022 en de ontwerp-begroting 2023, voordracht 62. En 8.c is de Wadloopverordening 2023, voordracht 66. Verlangt iemand hoofdelijke stemming over 8.b en 8.c? Iemand een stemverklaring over 8.b of 8.c? Zo niet, dan zijn de punten 8.b en 8.c aangenomen.

1265

Dan vraag ik nu aan de vicevoorzitter op mijn plaats in te nemen bij het volgende agendapunt en dan zal ik kijken of er nog een plekje vrij is in de GS-bankjes. Dan zal de vicevoorzitter van de Raad mijn taak overnemen.

1270

Voorzitter: Statenlid Van der Waart

9. Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm (VD-67).

1275

De **VOORZITTER**: Goed. Terwijl de commissaris een plekje zoekt, kan ik u vertellen dat wij verder gaan met agendapunt 9. Dat is de Beslissing op bezwaar Referendumverzoek Stichting Windalarm, voordracht 67. Stichting Winterwarm is tegen het afschaffen van de strenge provinciale eisen voor windturbines en heeft een eerste verzoek ingediend tot het houden van een referendum. PS hebben dit verzoek niet toegelaten. Op 23 mei van dit jaar is besloten dat besluiten betreffende de Omgevingsverordeningen, die voorzien in het afschaffen van de strengere regels voor windturbines, niet referendabel zijn vanwege spoedeisende en dringende provinciale belangen. Tegen dit besluit is bezwaar ingediend door Stichting Windalarm. De Hoor- en Adviescommissie ofwel de HAC heeft op 20 oktober jongstleden haar advies over het bezwaarschrift uitgebracht aan PS. De HAC is in het advies over dit bezwaar tot de conclusie gekomen dat het besluit om het referendumverzoek af te wijzen niet genomen had moeten worden en adviseert PS het besluit te herzien. PS moeten nu een beslissing over het

1280

1285 bezwaarschrift nemen. Tegen deze beslissing staat beroep open bij de rechtbank. Dit is in de commissie van EFB op 5 december jongstleden besproken. Er zijn drie mogelijkheden voor de beslissing over het bezwaar en verschillende bijbehorende ontwerpbesluiten besproken. Via een gewogen peiling is besloten om ontwerpbesluit A aan PS voor te leggen. Dat doen we dus vandaag. Een gewijzigde voordracht waarin de uitkomst van de commissievergadering met
1290 ontwerpbesluit A is uitgewerkt is maandag 12 december jongstleden bij de vergaderstukken gepubliceerd. Daar gaan we het vandaag over hebben. De sprekers die zich voor dit punt hebben aangemeld, zijn – en in deze volgorde zal ik dat ook behandelen: dat is PVV, mevrouw Bezaan; Statenlid Kostić, Partij voor de Dieren; en mevrouw Van Anel, CDA; Statenlid Gielen, GroenLinks; mevrouw De Vries, Partij van de Arbeid; en de heer Dessing van Forum voor Democratie;
1295 mevrouw Alberts, SP; de heer Klein, ChristenUnie; mevrouw Van Geffen, Namens Noord-Hollanders.; de heer Koyuncu, DENK; de heer Van der Maas, VVD; de heer Kanik, D66; en de heer Van den Berg van JA21. Zoals aangekondigd, begin ik dan. En mevrouw Van Soest zullen we ook noteren. Dus dan nodig ik graag uit mevrouw Bezaan van de PVV. Treedt u naar voren. Gaat uw gang, mevrouw Bezaan.

1300 Mevrouw **BEZAAN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, aangezien de coalitie afgelopen mei met allerlei kunst en vliegwerk de correcte referendumverzoeken van Stichting Windalarm schaamteloos torpedeerden, voelde het HAC-advies – het is al eerder gezegd, het Hoor- en Adviescollege – als een stukje gerechtigdheid. Naar de mening van de PVV was het een harde tik
1305 op de vingers van de coalitie, waarin meerdere argumenten werden bevestigd die door de oppositie in mei waren benoemd. Voorzitter, het verzet in de maatschappij ten opzichte van het samenleving ontwrichtende klimaat- en energiebeleid groeit. Dat is natuurlijk ook opgemerkt door het kabinet Rutte 4 en de Europese Unie. De Europese Commissie komt nu met een heuse verordening om de bouw van onder andere windturbineprojecten juist verder te versnellen en de
1310 Europese energieministers, waaronder die van Nederland, zijn akkoord gegaan. De stoomwals moet en zal onverminderd doordenderen. De noodverordening is een welkome steun in de rug van de coalitie die nu kan schermen met het zogenaamde spoedeisende belang. Ik zeg ‘zogenaamde’, aangezien er naar de mening van de PVV geen spoedeisend belang was en nog steeds niet is. Tijdens de commissievergadering op 5 december jongstleden kregen we een
1315 voorproefje van wat ons deze dag te wachten staat, want natuurlijk worden vandaag de correcte referendumverzoeken van Stichting Windalarm door de coalitie definitief de nek omgedraaid. Vele bezorgde burgers worden gewoon aan de kant geschoven en buitenspel gezet. Het spreekt boekdelen dat in de voordracht staat dat het mogelijk niet halen van klimaatdoelstellingen voor wind op land als een spoedeisend en dringend provinciaal belang kan worden aangemerkt, dat
1320 zwaarder mag wegen dan het belang bij het houden van een referendum. Het Klimaatakkoord waar burgers nooit iets over hebben kunnen zeggen, is heilig en daarom wordt een belangrijk democratisch instrument gewoon buitenspel gezet.

1325 Voorzitter, de PVV zou nog uren kunnen uitweiden over deze stuitende gang van zaken, maar dat gaat onze fractie niet doen. Burgers van Noord-Holland, er is maar één oplossing om dit samenleving - en democratie ondermijnende beleid te stoppen: stuur op 15 maart 2023 de kartelpartijen naar huis. Maak in het stemhokje het juiste vakje rood. Dank u wel, voorzitter.

1330 De **VOORZITTER**: Goed, we gaan door met de volgende spreker: Statenlid Kostić, Partij voor de Dieren.

1335 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dank u wel. Eerst twee feiten. We hebben te maken met een klimaat- en biodiversiteitscrisis die met urgentie aangepakt moeten worden. En 2, we hebben een referendumbeleid dat inwoners het recht geeft om over allerlei onderwerpen een referendum te organiseren. En nu ligt er een verzoek over afstandsnormen en opstelling van windturbines. Wij zijn het inhoudelijk niet altijd eens met de initiatiefnemers van dit referendum, waarvan een deel wil vasthouden aan willekeurige bovenwettelijke regels over afstanden en opstelling van de windturbines die Noord-Holland jarenlang hanteerde. We zijn nooit blij geweest met die regels, omdat helemaal niets en niemand – behalve misschien de fossiele industrie zelf – daarmee werd beschermd. We delen de bezorgdheid om gezondheid en natuur te beschermen, maar die moeten wel met wetenschappelijk onderbouwde normen en regels worden beschermd. Niet met politieke willekeur. De Partij voor de Dieren heeft afgelopen jaren daarom gepleit voor bijvoorbeeld echte bescherming van mensen, natuur en dieren met regels over geluidsbelasting, regels om natuur en biodiversiteit te ontzien en technische ingrepen, zoals een vogelradar en het verven van de
1340 wieken om het aantal dierlijke slachtoffers te voorkomen. Maar de inhoudelijke discussie zou er niet toe moeten doen. Als de provincie mensen de mogelijkheid geeft om een referendum te organiseren, dan hoort dat in principe ook gefaciliteerd te worden, anders wordt het wantrouwen
1345

van mensen alleen gevoed en oplossingen juist vertraagd. De discussie gaat nu om de vraag of een referendum doorgang mag vinden, gezien de klimaatdoelen. De provincie meent van niet, maar is teruggefloten door de eigen Hoor- en Adviescommissie. Toch blijft de commissie volhouden dat het verzoek tot een referendum moet worden geweigerd. Het eerste argument, het zou de energietransitie vertragen en het risico verhogen dat we de klimaatdoelen niet halen. Het tweede argument, er is een Europese verordening, noodverordening, die de energieprojecten wil versnellen.

Laten we eerst naar het eerste argument kijken. Wat wij horen van het College is dat het referendum een obstakel is voor broodnodige klimaatmaatregelen. Maar wat we missen van het College is een aanpak van de echte obstakels voor de aanpak van de klimaat- en biodiversiteitscrisis. Wij hebben altijd gezegd: straal die urgentie uit, neem mensen mee. Anders gaan we die klimaat- en natuurgroei nooit oplossen. Maar in communicatie straalt de provincie afgelopen jaren nauwelijks de urgentie uit over de levensbedreigende crises waar we in zitten. Het ging vooral over het uitvoeren van de veel te slappe doelen van het Rijk. Het ging nooit over de rampen en het leed die al elders plaatsvinden en die ook onze kant opkomen als we niet op korte termijn maximale maatregelen nemen. Het ging veel te weinig over burgers enthousiasmeren en eigenaar maken van de oplossingen, concreet maken hoe burgers ook maximaal kunnen profiteren van zon- en windenergie, concreet maken hoe we ze daarin kunnen faciliteren, laten zien hoe we tegelijk ook echt wel dieren en natuur kunnen beschermen. Ondertussen bleek dit jaar, zoals de Partij voor de Dieren al voorspelde en probeerde te voorkomen door extra klimaatmaatregelen, dat de provincie de slappe klimaatdoelen voor 2030 niet eens haalt met dit tempo. De grote vertraging ziet ook al in praktische zaken, als gebrek aan capaciteit bij betrokken instanties, waardoor ook goede windprojecten onnodig moeten wachten. Volgens ons vraagt deze hele discussie om handelingsperspectief voor de toekomst: het wegnemen van de echte obstakels die nu voor vertraging zorgen. Daarom de volgende motie. Verzoeken GS de uitrol van natuurinclusieve hernieuwbare energie te versnellen door de bronnen van al bestaande vertraging aan te pakken. Daarvoor bijvoorbeeld te verkennen hoe de provincie zich kan inzetten voor investeringen in meer capaciteit in uitvoering van beoordelingen van aanvragen op alle niveaus. Daarnaast het oplossen van administratieve knelpunten te verkennen en te kijken naar de mogelijkheden om bijvoorbeeld digitalisering van procedures te bevorderen en one-stop-shops voor projectaanvragen op te zetten. Een plan uit te werken om meer te doen om sociale weerstand tegen nieuwe natuurinclusieve, hernieuwbare energieprojecten te verminderen door bijvoorbeeld de communicatie over de urgentie van de klimaat- en biodiversiteitscrisis te verbeteren, door burgers beter te betrekken, door burgers te laten profiteren van de transitie en meer in te zetten op oplossingen van onderop. De conclusies daarover het liefst begin maart, en anders zo snel mogelijk, per brief te sturen naar PS, en gaat over tot de orde van de dag. Voorzitter, die motie is ingediend mede namens DENK, SP en Partij voor de Ouderen.

Motie 259-19 december 2022

Los echte knelpunten versnelling aanpak klimaat- en biodiversiteitscrisis op

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- *PS heeft erkend dat er sprake is van een klimaat- en biodiversiteitscrisis die we in samenhang moeten aanpakken en waar meer provinciale aandacht voor nodig is;*
- *Deze maand bij de VN-conferentie voor Biodiversiteit nogmaals werd benadrukt dat we zonder effectief natuurbeleid ook de klimaatcrisis niet kunnen oplossen en dat er geen tijd meer te verliezen is;*
- *De energietransitie daarom volgens wetenschappelijk consensus zoveel mogelijk natuurinclusief moet gebeuren;*
- *De provincie het referendumverzoek van Stichting Windalarm wil afwijzen omdat het volgens haar tot vertraging van windprojecten zou leiden en daarmee klimaatdoelen in gevaar zou brengen.*

Overwegende dat:

- *De provincie zich op een noodverordening van de EU beroept om het referendumverzoek af te wijzen;*
- *Deze noodverordening, zonder instemming van het Europees Parlement, de bescherming van natuur lijkt te verzwakken in de hoop energieprojecten te versnellen, tegen wetenschappelijk advies in;*
- *Europese milieu- en natuurorganisaties, waaronder de European Environmental Bureau, daarom bezwaar maken tegen het proces van de noodverordening en waarschuwen dat*

deze juist méér (juridische) onzekerheid voor energieprojecten oplevert en meer vertraging van de noodzakelijke klimaattransities;

- *De Europese milieu- en natuurorganisaties een oproep doen aan overheden om in te zetten op win-win oplossingen van natuurinclusieve energietransitie, het beter betrekken van burgers en in te zetten op oplossen van huidige knelpunten op administratief en capaciteit-gebied;*
- *we weten (en insprekers in laatste commissievergadering hebben dat bevestigd) dat duurzame energieprojecten nu al vertraagd zijn (vergunningslening zou een jaar duren, maar duurt nu soms twee jaar), door onder andere gebrek aan capaciteit en goede begeleiding bij overheden;*
- *Als de provincie zich zorgen maakt om vertraging en halen van klimaatdoelen, ze dus meer dient te doen aan de bron van de oorzaken van de al bestaande vertraging.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De uitrol van natuurinclusieve hernieuwbare energie te versnellen, door de bronnen van al bestaande vertraging aan te pakken;*
- *Daarvoor bijvoorbeeld verkennen hoe de provincie zich kan inzetten voor investeringen in meer capaciteit in uitvoering van beoordelingen van aanvragen op alle niveaus. Daarnaast het oplossen van administratieve knelpunten te verkennen en te kijken naar de mogelijkheden om bijvoorbeeld de digitalisering van procedures te bevorderen en one-stop-shops voor projectaanvragers op te zetten;*
- *Een plan uit te werken om meer te doen om sociale weerstand tegen nieuwe natuurinclusieve hernieuwbare energieprojecten te verminderen door bijvoorbeeld de communicatie over de urgentie van de klimaat- en biodiversiteitscrisis te verbeteren, door burgers beter te betrekken, door burgers te laten profiteren van de transitie en meer in te zetten op oplossingen van onderop;*
- *De conclusies daarover het liefst begin maart en anders zo snel mogelijk per brief te sturen naar PS.*

En gaan over tot de orde van de dag.

- 1440 *Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Süleyman Koyuncu (DENK), Remine Alberts (SP) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)*

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dan over het argument noodverordening. PS mag beslissen of het wel of niet toelaten-

- 1445 De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić, ik ga u onderbreken, want u heeft die motie afgerond en dan ga ik nu graag het woord geven aan de heer Kanik voor een interruptie.

- 1450 De heer **KANIK** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, voorzitter, nog niet zo lang geleden, een paar weken, hebben wij een motie samen met een aantal andere partijen ingediend, de motie RES-versnelling. Een aantal dingen, die u nu in uw dictum noemt, zijn ingediend; en waar ook de Partij voor de Dieren vóór heeft gestemd. Dan begrijp ik dat we heel snel moeten. Ik ben ook heel erg blij met uw steun dat we de RES veel meer moeten versnellen. Maar waarom dient u een soortgelijke motie in, die al is ingediend, en waar wij het College al oproepen tot die versnelling?

- 1455 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Altijd fijn als D66 met ons meedenkt. Gelukkig kennen we ze zo ook vaak genoeg. Maar wat D66 elke keer weer mist, is toch dat punt dat we die biodiversiteitscrisis en klimaatcrisis in samenhang moeten aanpakken. Die motie die mede door ons ingediend is, is vooral die energietransitie die moet worden versneld. Maar daar mist die concrete uitwerking van hoe we dat precies kunnen doen, hoe we de burgers daar beter in kunnen faciliteren, in samenhang dus met de zaken die we moeten doen voor de biodiversiteitscrisis. Die borging mist gewoon volledig. En de enige borging die er wel is gekomen, is dankzij de Partij voor de Dieren via onder andere de Omgevingsverordening. Dat is nog niet genoeg, maar daar strijden we voor in lijn met de wetenschap. Vandaag eindigt de Biodiversiteitstop in Canada. Daar waar wetenschappers schreeuwen hoe levensbedreigend die biodiversiteitscrisis is en dat politici moeten opletten als we die klimaatcrisis aanpakken, zodat ze niet tegelijkertijd de biodiversiteit schaden. Dus laten we vandaag even handelen. Tekent u dan gewoon mee. Als u het er helemaal mee eens bent, dan bent u welkom om alsnog mede in te dienen. Het is nog niet afgesloten.

- 1470 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ja, nog steeds een beetje verrassend, ook met wat statenlid Kostić zegt over van, we moeten dat referendum faciliteren, terwijl we zoveel insprekers hebben gehad die bezig zijn met de RES'en, die zeggen dat we meer dan een jaar vertraging gaan krijgen. Die RES'en hebben ook te maken met de energietransitie. Die energietransitie is ook een

1475 onderdeel om ook een gedeelte van de biodiversiteitscrisis op te lossen. Dus waarom luistert u niet naar deze mensen? Waarom houdt u vast aan het feit dat wij dan een referendum moeten houden en daarmee ook vertraging oplopen met het oplossen van de biodiversiteitscrisis?

1480 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, een heel goede vraag. Het is een beetje jammer dat u aanneemt dat wij niet luisteren. Als u goed heeft geluisterd naar onze inbreng in de commissie, hebben wij heel goed geluisterd naar de sprekers en ook vragen gesteld. En als u diezelfde vragen had gesteld, dan was u erachter gekomen dat die vertraging waar u het over hebt van een jaar, dat dat nu al gaande is. Daarom zeg ik ook, die obstakels, we kunnen het wel hebben over het referendum. En ik zeg niet dat het referendum de oplossing is hiervoor. Ik zeg alleen maar dat we ooit hebben besloten om dat burgers aan te bieden en dat we nu niet opeens moeten gaan terugkrabbelen zonder echt goede argumenten en juridische argumenten te hebben. Die vertraging, en dat is waar het om gaat. En daar ben ik het met u eens: die vertraging moeten we oplossen. Maar dat lossen we niet op door het referendum nu niet weg te stemmen. Vertraging lossen we op door deze motie aan te nemen en zo snel mogelijk uit te voeren. U heeft het over de noodverordening. Die zou dan ook die vertraging moeten kunnen oplossen. Nou ja, ik neem aan dat u met dit voorstel in wil stemmen wat nu op tafel staat, en daar wordt de noodverordening bij gehaald.

1485 Natuur- en milieuorganisaties in Europa zeggen, die noodverordening, dat is een ramp voor de aanpak van klimaat- en natuurrampen; dat gaat alleen maar rechtszaken uitlokken. Dat gaat voor ontzettend veel vertraging zorgen. Dus neem uw verantwoordelijkheid een keer en neem mensen gewoon mee. Werk met ons mee om die mensen echt goed mee te nemen. En laten we die echte knelpunten oplossen en niet doen alsof het referendum het probleem is van alles wat er nu bestaat. Laten we even naar onszelf terugkijken.

1490

1495

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid Kostić. Ik kijk nog naar de heer Kanik. Die loopt weg. Dan ga ik heel even wachten nog, want u heeft deze motie ook aan mij gegeven. Dus ik hoor dan ook te zeggen dat deze motie deel uitmaakt van de beraadslaging. Dan ga ik naar de heer Van der Maas voor zijn interruptie.

1500

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ja, het is eigenlijk een punt van orde. Ik hoor hier een rant over het Klimaatakkoord, over klimaat. Ik hoor een motie langskomen die helemaal niets te maken heeft met het gegrond verklaren of ongegrond verklaren van het bezwaarschrift. Mag ik u vragen om het onderwerp bij het onderwerp te houden en niet dit soort uitgebreide klimaatdiscussies weer te beginnen, want daar gaat het helemaal niet over.

1505

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Van der Maas. Ja, laten we daar gezamenlijk inderdaad op letten. Gaat u door met uw verhaal. Houdt u zich inderdaad aan de agenda, alstublieft.

1510

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, toch weer teleurstellend dat de VVD het weer niet wil hebben over echte oplossingen. Maar goed, die noodverordening is dus ook volgens de natuur- en milieuorganisaties nogal dubieus. Op basis daarvan horen we nu te beslissen dat het referendum niet aan de orde is. Dat is raar, want we weten niet eens of die noodverordening van kracht is. Ik hoorde daar nog niets over. 13 december zou het worden vastgesteld; is nog niet gebeurd. Misschien vandaag. Maar ook nog los daarvan weten we niet als PS wat voor impact het echt heeft. Die marginale informatie die we hebben gekregen, is heel laat, net voor de commissievergadering, en veel te laat. Zo kunnen we niet een afgewogen besluit maken in PS.

1515

1520 Dus een oproep aan alle collega's is om een amendement van ons en de hele oppositie – volgens mij voor het eerst in de geschiedenis – over te nemen; van links tot rechts, midden en daarbuiten. Het amendement luidt als volgt. Besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen: de deelbesluiten één tot en met zes te vervangen door de beslissing op bezwaar op te schorten tot een tijdstip in het eerste kwartaal van 2023 nadat volledige informatie over de werking en effecten van de Europese noodverordening op een referendum met PS is gedeeld. 2, aan GS te verzoeken om PS informatie te verstrekken over de werking en effecten van de Europese noodverordening op een referendum. En 3, GS te machtigen om namens PS de bezwaarden te informeren over de opschorting van de beslissing op bezwaar. En dit amendement wordt mede ingediend door ChristenUnie, CDA, JA21, DENK, SP, Forum voor Democratie, PVV, Namens Noord-Holland., Partij voor de Ouderen en Fractie Baljeu.

1525

1530

Amendement 66-19 december 2022

Nieuw besluit over referendum als PS voldoende geïnformeerd is

1535 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022*
Besluit:

De deelbesluiten 1 tot en met 6 te vervangen door:

1. de beslissing op bezwaar op te schorten tot een tijdstip in het eerste kwartaal van 2023 nadat volledige informatie over de werking en effecten van de EU-noodverordening op een referendum met PS is gedeeld;
2. aan GS te verzoeken om PS informatie te verstrekken over de werking en effecten van de EU-noodverordening op een referendum;
3. GS te machtigen om namens PS de bezwaarde te informeren over de opschorting van de beslissing op bezwaar.

Toelichting

De Hoor- en Adviescommissie (HAC) heeft geoordeeld dat PS op 23 mei 2022 ten onrechte hebben besloten om de het referendumverzoek van de Stichting Windalarm af te wijzen. De HAC adviseert de bezwaren van de stichting gegrond te verklaren en een nieuw besluit te nemen.

Daarna is een nieuw feit naar voren gekomen: de Europese noodverordening met betrekking tot duurzame energie.

we hebben als PS namelijk op dit moment onvoldoende informatie over de werking en effecten van de Europese noodverordening. De summier informatie daarover kwam vlak voor commissievergadering naar PS toe. Ondertussen hebben we zelf moeten lezen dat Europese milieu- en natuurorganisaties, waaronder de European Environmental Bureau, bezwaar maken tegen het proces van de noodverordening en waarschuwen dat dit juist voor nog meer vertraging van de noodzakelijke klimaattransities en juridische onzekerheden voor energieprojecten gaat zorgen, iets wat de provincie juist zegt te willen voorkomen.

Alleen PS mag een referendumverzoek naast zich neerleggen en beoordelen of er sprake is van andere zwaarwegende belangen. Het is daarom cruciaal dat PS eerst volledig en onafhankelijk worden geïnformeerd over de inhoud en gevolgen van de noodverordening, voordat ze een goed afgewogen besluit kunnen maken over het al dan niet toelaten van het referendumverzoek.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Michel Klein (ChristenUnie), Wilma van Andel (CDA), Daniël van den Berg (JA21), Süleyman Koyuncu (DENK), Remine Alberts (SP), Johan Dessing (Forum voor Democratie), Ilse Bezaan (PVV), Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.), Wil van Soest (Partij van de Ouderen) en Robert Baljeu (Fractie Baljeu)

Statenlid KOSTIĆ (PvdD): En tenslotte, voorzitter, nog een motie. Want we zien dus het gevaar dat Europa nu zegt, nou ja, die natuur- en biodiversiteitscrisis, dat heeft even geen prioriteit. Dus die noodverordening zetten we in om energietransities te versnellen ten koste van goede borging van natuur. Hier in de provincie hebben we iets anders afgesproken. Daar hebben gezegd, wij volgen wetenschap en wij pakken die twee in samenhang aan. Dat heeft nu extra bekrachtiging nodig, juist, omdat die noodverordening wordt ingezet. Dus daarom de motie. Verzoeken GS zich op alle niveaus maximaal in te zetten en duidelijk uit te spreken voor versnelling van win-winoplossingen voor natuurinclusieve energietransitie en daarvoor binnen provinciale mogelijkheden verdere stappen te verkennen; hierover voor de zomer van 2023 aan PS te rapporteren, en gaat over tot de orde van de dag. Deze motie is mede-ingediend door DENK en Partij voor de Ouderen. Dank u wel, voorzitter.

Motie 260-19 december 2022

Versnel win-winoplossingen voor klimaat- en biodiversiteitscrisis

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- PS heeft erkend dat er sprake is van een klimaat- en biodiversiteitscrisis die we in samenhang moeten aanpakken en waar meer provinciale aandacht voor nodig is;
- Deze maand bij de VN-conferentie voor Biodiversiteit nogmaals werd benadrukt dat we zonder effectief natuurbeleid ook de klimaatcrisis niet kunnen oplossen en dat er geen tijd meer te verliezen is;
- De energietransitie daarom volgens wetenschappelijk consensus zoveel mogelijk natuurinclusief moet gebeuren;
- Een van de hoofdtaken van de provincie bescherming en versterking van natuur is;
- De Omgevingsvisie schrijft over een zoveel mogelijk natuurinclusieve inrichting van de provincie.

Overwegende dat:

- 1600
- *De provincie zich op een mogelijke noodverordening van de EU beroept om het referendumverzoek af te wijzen;*
 - *Deze noodverordening de bescherming van natuur lijkt te verzwakken in de hoop energieprojecten te versnellen, tegen wetenschappelijk advies in;*
 - *Europese milieu- en natuurorganisaties, waaronder de European Environmental Bureau,*
- 1605
- *daarom bezwaar maken tegen het proces van de noodverordening;*
 - *Deze Europese milieu- en natuurorganisaties een oproep doen aan overheden om meer in te zetten op win-winoplossingen die niet ten koste gaan van ecologie, maar de energietransitie bevorderen én onze ecosystemen juist beschermen.*
- Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- 1610
- *zich op alle niveaus maximaal in te zetten (en duidelijker uit te spreken) voor versnelling van win-winoplossingen voor natuurinclusieve energietransitie, en daarvoor binnen provinciale mogelijkheden verdere stappen te verkennen;*
 - *Hierover voor de zomer van 2023 aan PS te rapporteren.*
- En gaan over tot de orde van de dag.
- 1615
- Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Süleyman Koyuncu (DENK) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)*
- De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid Kostić. En ook deze motie en het amendement maken nu deel uit van de beraadslaging. Twee moties iets bezijden het onderwerp, maar we gaan deze toestaan. Mevrouw Van Andel is de volgende spreker namens het CDA. Gaat uw gang.
- 1620
- Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel, voorzitter. In deze inbreng ga ik weer allerlei argumenten en zaken opnoemen wat wij vinden van het referendum. Ik weet eigenlijk niet precies
- 1625
- waarvoor, want de commissiebehandeling EFB heeft al uitgewezen wat de coalitiepartijen vandaag gaan doen en dus waar dit debat mee eindigt: PS staan in meerderheid het referendum niet toe; het bezwaarschrift wordt ongegrond verklaard. We zijn er in alle voordrachten en stukken die we hebben gekregen ook best wel naar deze mening, ja, toe geduwd eigenlijk, dat dit ook het enige
- 1630
- juiste besluit zal zijn. Terwijl, toen we hier eerder over spraken wel is gebleken dat PS niet eensluidend was. Ik ben geen jurist, maar volgens mij is de mening die we als CDA al een tijd verkondigen legitiem of minstens zo uitlegbaar als de andere kant op redeneren. En ik heb deze
- 1635
- grap nog niet eerder gehoord, maar de HAC heeft al gehakt van het eerdere besluit gemaakt. Voor als een rechter dit straks allemaal nog weer eens moet napluizen, zeg ik nadrukkelijk: de volgende mening is ook in PS aan de orde gekomen. Dat gaat eerst over het referendum zelf. Het CDA is daartegen. We begrijpen dan ook niet dat er nog geen voorstel ligt om die
- 1640
- referendumverordening nu dan ook af te schaffen. We doen dat voorstel vandaag is ook zelf niet, omdat de tijd nog niet rijp schijnt te zijn. Wie weet binnenkort. Maar het CDA staat ook voor
- 1645
- behoorlijk bestuur. We hebben die referendum verordening nou eenmaal, en dan heb je je daar dus aan te houden. Dit referendum zou daar niet kunnen vanwege redenen van spoedeisendheid.
- 1650
- Als het referendum er zou komen, dan zouden initiatiefnemers voor het bouwen van een windmolen daar misschien mee wachten. Voorzitter, we staan hier nu een paar maanden later opnieuw, omdat over die reden dus – we zeiden het toen al – op zijn minst te discussiëren valt. Die onzekerheid is er dus nog steeds en die blijft ook bestaan als Stichting Windalarm na het vandaag ongegrond verklaren van het bezwaarschrift nog weer naar de rechter zou stappen.
- 1655
- Over de inhoud. Uit de commissieverhandeling is duidelijk geworden dat spoedeisendheid misschien wel niet eens het grootste ding is. In antwoord op technische vragen van ons hoeveel windmolens uit de RES-opgave nu eigenlijk binnen die zeshonderd meter gaan vallen of niet verder kunnen als die lijnopstelling verplicht blijft, luidt het antwoord, en ik citeer: “concluderend valt bijna de hele RES-opgave voor wind weg door het opnieuw invoeren van de bovenwettelijke eisen”. Einde citaat. Wow, dacht ik toen ik dit las. Dat is wel heftig. Gaan er echt zoveel windmolens op minder dan zeshonderd meter van huizen komen? Dus alle nieuwe windmolens vanaf nu. Dan zou ik bijna zeggen – maar ik blijf wel tegen referenda – ik zou weleens willen weten wat de Noord-Hollanders hier dan van vinden. Ik heb daar ook nog wel een inhoudelijke
- 1660
- vraag over aan het College. Als u dit zo beweert, in hoeveel procent of hoeveel van de gevallen gaat dit dan om die lijnopstelling die in de weg zou zitten? En volgens de stichting zou het referendum daar niet om draaien. En in hoeveel gevallen zou dat gaan om die zeshonderd meter waar het referendum wel om zou draaien?
- De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor mevrouw Van Andel zeggen dat ze, ondanks dat ze tegen het referendum is, toch wel heel geïnteresseerd zou zijn in wat de burgers van Noord-Holland hiervan zouden vinden. Is dit nou niet hét voorbeeld waarom je toch zo'n

referendum als instrument zou moeten hebben? Want dat is toch juist wat directe democratie, en niet één keer in de vier jaar naar het stembokje, betekent?

1665

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, ik snap wel uw vraag, maar die uitspraak gaat u toch niet van mij ontlokken vandaag. Maar het deed me wel wat om te lezen dat er inderdaad best wel echt veel windmolens binnen zeshonderd meter gaan komen. Wij hebben dat dan hier maar even afgeschaft. Dat doe ik me vooral wat, omdat ik heel veel insprekers heb gehoord die zich zorgen maken over hun gezondheid. En ik ben nu bang dat dat ergens toch te weinig meegewogen wordt. Daarom doe ik mijn best om dat hier wel meer meegewogen te laten worden.

1670

De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter, Maar als mevrouw Van Andel zegt dat ze ziet dat de burgers van Noord-Holland die bezorgdheid hebben, dan zouden ze toch het recht moeten hebben om die bezorgdheid te kunnen uiten? Hoe kijkt mevrouw Van Andel – zonder die uitspraak te willen ontlokken – daar dan toch tegenaan? Kan ze daar niet toch iets over zeggen?

1675

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Nou ja, kijk, we hebben de referendumverordening en wij gaan vandaag- Wij stemmen op zo'n manier dat dat bezwaarschrift wel gegrond verklaard zou moeten worden. Ik ben gewoon niet enthousiast over het instrument. Maar nu we het hebben, zou ik hier natuurlijk wel geïnteresseerd zijn in de uitkomst.

1680

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Gaat u door.

1685

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, die vraag over waar het dan inderdaad dan misgaat. Ik lees ook nog wel in de voordracht die we vandaag hebben liggen, dat wind op land niet onmogelijk zou zijn en dat het daar ook niet om zou gaan als je die zeshonderd meter zou laten staan. Maar daar ben ik dus nu wel wat over in verwarring hoe dat nu echt zit.

1690

En ik begin weer over die insprekers van wie we al zoveel hebben gezien en gehoord, die echt niet tegen duurzaamheid zijn, maar zich ook echt terechte zorgen maken over hun gezondheid. En dan zijn er nog zoveel mensen die nog niet gehoord hebben, of omdat ze nu nog niet weten dat er wellicht ook plannen zijn of komen rondom hun woning. Ik kom op de gezondheid van mensen nog terug bij mijn inbreng over de Omgevingsverordening.

1695

Dan heb ik ook nog de vraag, als we dus zoveel windmolens binnen zeshonderd meter moeten gaan plaatsen, hoe we dat dan gaan doen en of gemeenten hier wel in meegaan? Of gaan we de bestemmingsplannen van gemeenten overrulen met provinciale inpassingsplannen?

1700

En dan over die Europese noodverordening. Er wordt gezegd dat uit die noodverordening nu echt wel blijkt hoe spoedeisend verduurzaming precies is. Ik ben het op zich daar ook nog wel mee eens, want we moeten ook echt hard trekken aan die duurzaamheid. En dat vindt volgens mij Stichting Windalarm ook. Maar voorzitter, dan vind ik wel met hen dat dat op een goede manier moet. Als je nu met deze noodverordening een windmolen of een andere hernieuwbare

1705

energiebron wilt bouwen of aanleggen, dan gaat dus de vergunningverlening sneller, is wat ik heb begrepen van die noodverordening. Ik weet niet precies hoe dat dan gaan werken, maar oké. Maar dat wil dan nog niet zeggen dat we dat moeten gaan inzetten voor windmolens op minder dan zeshonderd meter van huizen. Die Europese noodverordening zegt niet dat die regel niet mag bestaan. Ik sluit me daarom aan – en dat doet de hele oppositie – bij het amendement dat Statenlid Kostić net heeft toegelicht. Graag wat meer uitleg over die noodverordening en hoe die dan samenhangt met die spoedeisendheid, voordat wij daar een goede beslissing over kunnen nemen.

1710

Voorzitter, mijn conclusie is dat het wel duidelijk is hoe wij vandaag gaan stemmen, maar dat we ook weten wat vandaag de uitslag wordt. Een van de beslissingen die genomen gaat worden daarbij, is dat aan de voorzitter mandaat wordt verleend om dit besluit uit te werken in een gemotiveerde beslissing op bezwaar. Mijn oproep daarbij is nog dat die uitwerking ook laat zien dat er vandaag verschillende argumenten over tafel zijn gegaan, die niet alleen tot het uiteindelijke besluit dat genomen gaat worden, geleid hebben. Dank u wel.

1715

1720

De **VOORZITTER**: Dank, mevrouw Van Andel. Statenlid Gielen van GroenLinks, aan u het woord.

Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, dank u wel, voorzitter. Vandaag bespreken we hier het advies van de HAC over het PS-besluit om het referendum omtrent de omgevingsverordeningen niet toe te laten. En toen we dat initiële besluit namen, betoogde ik hier ook al namens GroenLinks de o zo

1725

- belangrijke context daarbij. Want we zitten middenin een klimaatcrisis. Een crisis die ons vraagt om te doen wat we kunnen, die vraagt om systeemverandering en ons dwingt tot grote en ingrijpende transitie. Het kan niet of-of zijn, we hebben en-en nodig. En dat betekent wat GroenLinks betreft, energiebesparing, windmolens op zee, zonnepanelen op daken, maar ook windmolens op land. Het houden van een referendum over de beslissing waar dat wel en niet mogelijk is, schept veel onzekerheid voor initiatiefnemers. In de commissie hoorden we ook al enkele van hen die betogen dat ze niet door kunnen gaan met hun aanvragen als die onzekerheid in de lucht blijft hangen. Die luxe, die kunnen we ons echt niet permitteren. En dat maakt dat we wat GroenLinks betreft hier met een dringend en spoedeisend provinciaal belang te maken hebben. De noodverordening van de EU, die aangekondigd is, komt daar nu nog bovenop en sterkt ons in dat besluit. De HAC heeft gezegd dat PS die ruimte heeft om die uitzonderingsgrond zo in te vullen, niet kan nemen. En de HAC stelt tegelijkertijd dat PS een ruime discretionaire bevoegdheid heeft en dat PS geen ruime beoordelingsvrijheid zou hebben, omdat referenda altijd gaan over een besluit waar de meerderheid van PS voor is. En met dat laatste, daar is GroenLinks het niet mee eens, want de beslissing of iets een spoedeisend of een dringend provinciaal belang is, wordt hier door PS genomen. Dat is onze uitzonderingsgrond. Daarmee is dat per definitie ook een politiek besluit en een afweging die we hier maken met elkaar in dit huis. Dat kan niet anders. We zijn een politiek orgaan en we verschillen van mening. En dat kan dus ook op dit onderwerp: of iets dringend is of iets spoedeisend is. En de HAC heeft daar een andere overweging in gemaakt dan GroenLinks, net zoals we het hier in de zaal niet altijd met elkaar eens zijn. Maar voor ons staat die spoedeisendheid van de energietransitie buiten kijf en zien we daarmee ook onze ruimte om die uitzonderingsgrond te gebruiken. En dus blijven we bij ons eerdere besluit om nu geen referendum toe te laten. Dank u wel.
- 1750 De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Gielen. Blijft u nog heel even staan, want ik zie de heer Van den Berg aan komen snelle. Dus hij heeft vast een interruptie voor u. Gaat uw gang.
- 1755 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, zeker, ik moest nog even van achterin komen. Maar u betoogt dat u alsnog uit wil gaan van de spoedeisendheid en volgens mij ook van de noodverordening. Dat klopt, hè? Kan het dan zo zijn dat het Klimaatakkoord dat jullie in 2019 hebben afgesloten een te strakke termijn heeft gehanteerd, waardoor we nu te weinig tijd hebben voor een referendum?
- 1760 Statenlid **GIELEN** (GL): Ik vind helemaal niet dat het Klimaatakkoord een te strakke termijn heeft gehanteerd. Volgens mij is dat de termijn niet nodig is om onze doelen te halen om de klimaatverandering te stoppen.
- De **VOORZITTER**: Meneer van den Berg. En houdt u u wel bij het onderwerp, alstublieft.
- 1765 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, zeker. Maar het is natuurlijk dat de termijnen van 1 januari 2025 in dit geval relevant zijn voor het referendum in het kader van de vergunningverlening. En ik vraag mij dan af van, zijn dan die die termijnen dan niet te kort geweest, want nu moeten we dus een referendum blokkeren, omdat de termijnen anders te kort zouden gaan worden voordat die vergunningen verleend kunnen worden. Bent u dat niet met mij eens?
- 1770 Statenlid **GIELEN** (GL): Meneer Van den Berg, volgens mij is de kern van mijn betoog juist dat we er nu geen referendum meer over kunnen houden, omdat wij wel een spoedeisend belang zien. En dat spoedeisende belang zien we ook in die vergunningverlening uiterlijk 1 januari 2025. Als het hier misschien zou gaan over een ander onderwerp, dat niet de fundamentele klimaatcrisis waar we in zitten zou raken, dan zou GroenLinks misschien heel anders ageren, omdat wij ook niet per definitie tegen een referendum zijn. Maar het gaat nou juist om de urgentie die die crisis geeft. Dat is ook waarom die termijn voor de vergunningverlening gesteld is.
- 1775 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou, dan vraag ik mij wel af, ten eerste, wat dan wel een referendabel onderwerp zou zijn voor GroenLinks. Maar dan vraag ik me ook af van, hoe kijken inwoners hier dan naar dat juist een onderwerp wat voor hen belangrijk is nu terzijde wordt geschoven. Ja, dan is het dus altijd overgeleverd aan een bepaalde mate van, ja, wat vindt GroenLinks belangrijk? Dan is het hele nut van een referendumverordening toch niet bewezen? Dan zijn we altijd overgeleverd aan die politieke willekeur. Bent u dat met mij eens?
- 1785 Statenlid **GIELEN** (GL): Nee, ik ben dat niet met u eens. Ik zie ook helemaal geen politieke willekeur. Volgens mij zien we dat wij een referendumverordening hebben, dat daar uitzonderingsgronden in mogelijk zijn. Die uitzonderingsgronden bepalen we hier hoe ruim we

1790 die nemen als politiek orgaan. En dat doen we vandaag. Vandaag kiezen wij zo. En hoe we dat op een ander moment zouden doen, ja, dat is alleen maar speculeren.

De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Volgens mij was u ook aan het einde van uw bespreekpunt. Dank u wel. Mevrouw De Vries, PvdA, treedt u naar voren.

1795 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): ik kies even het spreekgestoelte voor de mensen met iets minder lengte. Maar ik zie dat ik wel zichtbaar ben. Dank u, voorzitter. In de Statencommissie EFB hebben wij in sprekers gehoord en de bezwaren besproken en het advies van de Hoor- en Adviescommissie besproken. Daarbij heb ik zorgvuldig onderbouwd, inhoudelijk verwoord, dat en waarom mijn fractie het advies van deze commissie niet overneemt. Sinds onze besluiten in
1800 mei jongstleden is het halen van de klimaatdoelen, de tijdige uitvoering van de RES'en, en dus doorvoeren van het nieuwe beleid alleen maar urgenter geworden. Vraag maar aan de Noord-Hollanders die momenteel de grootste moeite hebben hun energierekening te betalen. Inmiddels is gebleken dat Noord-Holland bij lange na de doelstellingen uit de RES'en niet haalt als we zo doorgaan. En dan hebben de regering en de EU-commissie de ambities inmiddels nog verhoogd.
1805 Verder zijn de EU-ministers recent akkoord gegaan met de noodverordening om de uitrol van hernieuwbare energie nog te versnellen, met als overweging dat de energiecrisis sinds mei 2020 is verergerd en er dringend moet worden opgetreden.

1810 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja, dank u, voorzitter. Ik heb een vraag aan de Partij van de Arbeid van, waarom moeten wij nou per se die windmolens op het land hebben, terwijl we de stroom niet kwijt kunnen op het netwerk? Hoe denkt u dat te gaan oplossen? Want we lopen helemaal vast. Heeft u daar enig idee? Gaan we dan die windmolens daar neerzetten voor Jan Joker of voor de mooiigheid?

1815 De **VOORZITTER**: Ik denk dat de vraag helder is. Mevrouw De Vries, wilt u hierop ingaan?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Dank u. Over de netcongestie hebben we al heel uitvoerig gesproken. De gedeputeerde heeft daar ook allerlei oplossingen voor aangedragen. Wind op land is juist
1820 nodig in de combinatie met zon, wind en andere mogelijke bronnen. Maar over de vraag überhaupt wind op het land kom ik nog terug in mijn verhaal.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Bent u bekend met het probleem dat alle stroom- Dus dat er niet meer gebouwd kan worden en dat er geen stroom geleverd kan worden, omdat het net geen stroom meer heeft? Dat heeft tien jaar voorbereiding. Vindt u niet dat u beter het geld dan
1825 daarnaartoe kan doen dan dat we windmolens neer gaan zetten?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Volgens mij zijn de middelen er wel om de netcongestie op te lossen. Er zijn daar nog andere problemen. En intussen wordt daar heel hard aan gewerkt. Maar volgens mij heeft dat niet al te veel te maken met de referendumverzoeken van vandaag.

1830 De **VOORZITTER**: Gaat u dan door.

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Dank u wel. Mijn fractie vond in mei jongstleden al dat er sprake was van een dringend dan wel spoedeisend provinciaal belang bij de wijziging c.q. invoering van de
1835 toen voorliggende omgevingsverordeningen en dat er dus geen ruimte is om hierover een referendum te houden. Dit belang is dus bepaald niet minder geworden. Door de bezwaarmakers zijn geen nieuwe inhoudelijke, relevante punten naar voren gebracht. Met betrekking tot het advies van de commissie merk ik het volgende op. Ik moet helaas ook herhalen wat ik in de commissie heb gezegd, want het verslag van deze vergadering gaat mee in een eventuele
1840 procedure. Met betrekking tot het advies van de commissie merk ik dus het volgende op. Terecht stelt de commissie vast dat de Staten een ruime discretionaire bevoegdheid heeft in deze. Ook merkt de commissie op dat het niet onaannemelijk is dat het halen van de klimaatdoelstellingen een dringend provinciaal belang is. Inmiddels mogen we dat wel als vaststaand aannemen. Verder volgt mijn fractie de commissie niet. De commissie stelt dat ze er niet van overtuigd is geraakt
1845 dat het onmogelijk is om zonder de wijziging c.q. vaststelling van de omgevingsverordeningen, de klimaatdoelen te halen. Op punt 8 van het advies hanteert de commissie zelfs het criterium 'absoluut onmogelijk'. De commissie hanteert hiermee een veel te vergaand criterium voor de vraag of deze besluiten dringend, dan wel spoedeisend zijn. De Staten kunnen simpelweg het risico niet nemen dat vanwege de provinciale wettelijke normen voor wind op land de
1850 klimaatdoelen niet gehaald worden. De gedeputeerde heeft bij herhaling onderbouwd aangegeven dat dit een reëel risico is. Ook insprekers hebben dit aangegeven. Dat is het

1855 criterium in deze kwestie. De commissie onderbouwt haar keuze voor haar merkwaardig zware criterium niet. Met haar opmerking dat het ook met een bovenwettelijke afstandsnorm voor wind op land mogelijk zou zijn om windturbines te realiseren, gaat de commissie verder ten onrechte voorbij aan het feit dat de wijziging van het beleid, namelijk maatwerk voor wind op land, na zorgvuldig onderzoek ook wat betreft de natuur een verruiming is van de mogelijkheden, nodig om de klimaatdoelen te halen. Ik heb dit zojuist al aangegeven en dit blijkt nogmaals uit de
1860 bijgevoegde kaarten. De gedeputeerde heeft in de Statencommissie RWK op onze vragen aangegeven dat we qua tijdspad bovendien al in het rood zitten en dat de tijd van alleen goede gesprekken gepasseerd is. Een referendum vormt een extra drempel. Deze stelling van de commissie kan dan ook geen onderbouwing vormen van haar conclusie. Bij de bespreking van een van de bezwaren gaat de commissie, zelfs zonder dit verder te onderbouwen, op de stoel van de provincie zitten door te overwegen dat voortschrijdend inzicht naar wind op zee wijst. Dit kan niet als argument dienen voor de stelling van de commissie dat er geen dringend provinciaal
1865 belang is. De Staten gaan helemaal niet over wind op zee. De Staten hebben hun eigen doelstelling uit het Klimaatakkoord en de RES'en; wind op zee telt daarin niet mee. Het kabinet heeft bovendien bij herhaling aangegeven dat, naast wind op zee, wind op land onontbeerlijk is, en de combinatie met zon ook. Verder stelt de commissie dat de Staten ook de wijziging c.q. vaststelling van de omgevingsverordeningen zouden kunnen doorvoeren en tegelijk het
1870 referendum houden. Dat is geen goed idee van de commissie. Ze gaat hier zonder nadere motivering voorbij aan de gemotiveerde stelling van de Staten dat de dreiging van een mogelijk negatief referendumresultaat over deze besluiten leidt tot ongewenste vertraging in de realisatie van de RES'en. Wie gaat investeren in zo'n onzekere beleidsomgeving? Er ontstaat een reëel gevaar dat de klimaatdoelen niet gehaald worden. Bovendien is het een wonderlijk idee van de
1875 commissie nu zij zelf ook tot de conclusie komt dat het referendum weliswaar raadgevend is, maar dat in gevolge artikel 64 van de Referendumverordening bij een afwijzing van deze besluiten GS moet voorstellen aan de Staten tot intrekking van de gewraakte besluiten. Voorzitter, ik ben wel heel inhoudelijk, maar soms moet het eventjes. Ik kom zo tot een afronding. In zo'n onzekere situatie kan de markt gewoonweg niet acteren. Insprekers gaven dat
1880 ook helder aan. Je gaat niet met een windmolenpark aan de slag als de basis hiervoor, het nieuwe beleid, nog onderuit kan worden gehaald door de uitslag van een referendum.

1885 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, ik heb nog een vraag aan mevrouw De Vries. Bent u met mij eens dat een provinciaal belang ook een wel een provinciale belangenafweging moet zijn? En dat we die regel van zeshonderd meter niet voor niets hadden? Juist om gezondheid en zorgen van mensen te beschermen. Daar wijst Stichting Windalarm ook naar, dat je het daar nog over zou kunnen hebben of je dat wel of niet een goed idee zou vinden en of het anders op een andere manier zou kunnen. Wat is uw antwoord op mensen die op die belangenafweging wijzen?

1890 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik ben die discussie regelmatig aangegaan met mensen en heb hen uitgelegd dat een absolute afstandsnorm hun zorgen niet kan wegnemen, want een afstandsnorm van zeshonderd meter, daarmee neem je eigenlijk de zorg van die mensen niet serieus. Wat Je moet doen, en wat we ook hebben afgesproken hier in deze provincie, is dat je maatwerk levert met zorgvuldig onderzoek in de omgeving, dat je kijkt naar de lokale
1895 omstandigheden. Dan kan een afstand van zeshonderd meter nog onvoldoende zijn. Het kan ook zijn dat het wel binnen die afstand kan. Ik denk dat je dan mensen serieus neemt in hun zorgen.

1900 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): En hoe gaat u zorgen dat we dat dan ook met zijn allen nu wel zeggen dat we dat belangrijk vinden en daarnaar gaan kijken, maar dat dat ook geborgd is op een of andere manier?

Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Dat is precies onderdeel van het onderzoek wat voorafgaat aan de aanvraag van een project en waar gemeenten ook heel serieus naar kijken.

1905 De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Het wordt druk hier. Ik geef nu het woord aan de heer Van den Berg van JA21 voor een interruptie.

1910 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u, voorzitter. Wat ik mij afvraag is dat er inderdaad al maatwerk geleverd moet worden voor onze inwoners, maar tegelijkertijd was er ook een rapport bij de partiële herziening van de omgevingsverordening, die stelt dat als wij in deze gebieden windturbines gaan bouwen, dat tot wel zestigduizend mensen gehinderd kunnen gaan worden. Hoe gaat u daarmee om?

- 1915 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Het gaat om de vraag wat er op lokale positie mogelijk is en wat niet. Als het niet mogelijk is, dan kan het niet.
- De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Kan ik daaruit afleiden dat, als die mensen dus gehinderd worden, zoals in dat rapport staat, dat het dan niet mogelijk is? Is dat wat u zegt?
- 1920 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik heb het niet over hinderen in zijn algemeenheid. Ik heb het over de zorgen over de gezondheidseffecten.
- 1925 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou, een laatste pleidooi dan richting mevrouw De Vries. Want die gezondheidseffecten, ja, hinder, dat is nou eenmaal een impact op de gezondheid. En dat kan verregaand zijn, met slaapttekort en noem het allemaal maar voor redenen. Dus wat ik zou willen vragen is dat u die effecten wel meeneemt of u de windturbines wel of niet gaat plaatsen. En dat hoor ik nog niet in uw betoog.
- 1930 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Dan luistert u toch echt niet, want ik heb bij herhaling aangegeven dat onderdeel van dat zorgvuldige onderzoek en wat er is ingebracht naar aanleiding van de geluiden uit Noord-Holland, juist ook dit onderdeel is van onderzoek.
- 1935 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dank voor deze bijdrage. Vooral een gepassioneerd betoog voor het oplossen van de klimaatcrisis. Ik zou zeggen-
- Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik ben nog niet klaar, hoor.
- 1940 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Zet dat voort, heel goed, ook in uw stemgedrag. Dus ik neem aan dat u straks het verder aan banden leggen van de vee-industrie natuurlijk gaat steunen in onze motie.
- Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Daar hebben we het nu toch niet over?
- 1945 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Maar de vraag is- U maakt zich zorgen over de klimaatcrisis. Bent u het met mij en de wetenschappers wereldwijd eens dat we de aanpak van die klimaatcrisis in de vorm van die energietransitie niet ten koste moeten laten gaan van de aanpak van de biodiversiteitscrisis? Dus dat we die twee dringend in samenhang moeten aanpakken.
- 1950 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Volgens mij hebben wij het de afgelopen drie jaar uitvoerig gehad, zowel over de klimaatcrisis als over de biodiversiteitscrisis. En die biodiversiteit, die aandacht voor de biodiversiteit, komt in al ons beleid voor. We hebben het nu over een versnelling van de RES, de uitvoering van de RES. En in dit, waar we het nu over hebben, hebben we het over het referendum. En dit opwerpen is niet de juiste plek hier. U weet dat het ook mijn hart heeft, maar niet op deze plek. Luisterend naar de sprekers ben ik er niet voor om nu extra drempels op te werpen.
- 1955 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, dit toont weer de PvdA beperkte blik aan over wat de wetenschap zegt. De klimaat- en biodiversiteitscrisis kunnen we niet los van elkaar zien. En u begon net zo mooi over de inhoud, dus ik vulde u aan. Ik probeer u te helpen. Dus ik hoop alsnog dat u ons en de wetenschap volgt en onze motie daarover gaat steunen. Maar u heeft het gehad over de sprekers helpen. Dat wil ik ook. Zij had het over obstakels. Dat was niet het referendum in de eerste plaats. Want toen ik doorvroeg, was het huidige beleid vooral en de situatie een obstakel. Wilt u meewerken om de echte obstakels, het gebrek aan capaciteit bij de verschillende instanties, het betrekken van mensen, het faciliteren van mensen, wilt u daaraan meehelpen om dat weg te nemen?
- 1960 De **VOORZITTER**: Goed, ik wil nog even één ding zeggen. U mag daarop reageren. We hebben het over de beslissing op bezwaar van het referendumverzoek. Dat wordt natuurlijk heel breed opgepakt. Ik geef mevrouw De Vries de gelegenheid om te antwoorden en dan laat ik haar daarna verdergaan met haar betoog.
- 1970 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Je kunt de PvdA vast heel veel verwijten. Ik zou het niet zo snel kunnen bedenken. Maar het laatste wat je de PvdA kunt verwijten, is dat we een beperkte blik hebben. Integendeel. Wij kijken naar maatwerk. En wat dit referendum betreft, nou, u kent mijn positie.
- 1975 De **VOORZITTER**: Goed. Gaat u door met uw betoog.

- 1980 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ja, dan moet ik even zoeken waar ik was, want ik ben mijn papiertje kwijt. Ja, ik ben er weer. Dan nog voor alle duidelijkheid: meerdere partijen zijn gebonden aan de RES'en. Dit geeft een gezamenlijk verantwoordelijkheid voor de realisering ervan. En voor de goede orde, het hebben van een referendumverordening betekent niet per definitie dat elk referendumverzoek gehonoreerd moet worden. Daar mogen wij iets van vinden. Daar mogen tegenstanders iets van vinden. Daar mogen voorstanders iets van vinden. En ik mag hopen dat we dat per verzoek bekijken. Er is geen ruimtelijk project in Noord-Holland waar zoveel participatie heeft plaatsgevonden en nog zal plaatsvinden – dat wil ik wel benadrukken – als in deze. Alleen gaat het niet alleen om het luidste geluid. Dat is democratie. Inhoudelijk heeft mijn fractie een duidelijke keuze gemaakt met het nieuwe beleid. Lokaal maatwerk op basis van onderzoek, ook naar natuur en biodiversiteit en metingen naar gezondheidsrisico's. Dat doet meer recht aan de positie van de omwonenden dan een strakke afstandsnorm voor windturbines. Hiermee nemen wij de gezondheidsrisico's, de mogelijke gezondheidsrisico's, serieus. Het kan zijn – ik zei het al – dat je op zeshonderd meter afstand, gezien de lokale omstandigheden, ook nog hinder ondervindt. Het kan ook andersom zijn. Wij zorgen dat ook de komende generaties droge voeten houden. Het klimaat wacht niet op ons.
- 1985 Mijn fractie kan zich vinden, voorzitter, in het voorliggende conceptbesluit na de doorgevoerde wijzigingen, met één kanttekening – ik leer het niet af –: op pagina vier onderaan, doorlopend op pagina vijf bovenaan, missen enkele woorden. Die zin loopt niet. Dank u.
- 1990 De **VOORZITTER**: Dat leidt niet tot een amendement, begrijp ik. Dat is gewoon een tip. Blijft u nog heel even staan, want u heeft toch nog een interruptie van Statenlid Kostić.
- 2000 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dan toch even over het technische aspect. Want u gaat akkoord met de voorliggende voordracht en daar staat de noodverordening centraal vanuit de Europese Unie. Weet u wat die noodverordening inhoudt? Heeft u die gelezen? En weet u of die nu van kracht is gegaan?
- 2005 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Wat denkt u? Zou ik hem gelezen hebben?
- 2010 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Daarom vraag ik het. Ik heb geen idee. Heeft u het gelezen? En 2, en misschien nog wel belangrijker voor dit moment: weet u of die vandaag van kracht is? Want het is nogal van belang als u het meeneemt als argument in de voordracht.
- 2015 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): U weet dat we in mei dit al een dringende provinciale kwestie vonden. Wat er nu bovenop komt – er bovenop komt, niet centraal – is een akkoord van de EU-ministers op de versnelling van de energietransitie vanwege de urgentie. En de noodverordening is wat mij betreft, qua geest, iets wat je meeneemt in dit verhaal. Maar los daarvan staat de dringendheid wat mij betreft al buiten kijf.
- 2020 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dus u kan de vraag niet beantwoorden. Dank u wel.
- 2025 Mevrouw **DE VRIES** (PvdA): Ik heb uw vraag beantwoord, alleen luistert u niet.
- 2030 De **VOORZITTER**: Goed. Dank u wel voor uw betoog. Als er mensen zijn die willen inspreken, doet u dat vooral als de spreker nog staat op de plek. En dan gaan we door naar de volgende spreker. Dat is de heer Dessing van Forum voor Democratie. Meneer Dessing, aan u het woord?
- 2035 De heer **DESSING** (FvD): Dank u wel, voorzitter. En even een disclaimer vooraf, want eigenlijk had hier mevrouw Vastenhouw moeten staan om haar laatste bijdrage in deze Staten uit te spreken. Zij heeft daar een tekst voor voorbereid, die ik namens haar zal voorlezen. En u zult aan het begin van deze tekst misschien wel begrijpen dat die wellicht niet helemaal van mij zelf afkomstig zou kunnen zijn.
- Voorzitter, kent u namelijk die reclame voor ondergoed nog? Per abonnementsvorm krijg je ieder kwartaal een paar setjes thuis. Als de bestelling je niet meer zinde, dan kon je opzeggen. Alleen, dat opzeggen, ja, dat was nog wel een dingetje. Opzeggen, ja, het ging gewoon niet. Door allerlei bochten moest je je wringen om van die kosten en van het ondergoed af te zijn. Dat abonnement, voorzitter, heeft u ook bij de provincie, zeg ik ook tegen de Staten. U betaalt met uw stem tijdens de verkiezingen en geeft hiermee mandaat aan een nieuw te vormen bestuur. U koos uw volksvertegenwoordiger, zeg ik uiteraard tegen de kiezer. U koos met daarbij de mogelijkheid om middels de bestaande referendumverordening toch nog op te kunnen zeggen. Als een besluit u

2040 namelijk niet zou zinnen, dan zou u een referendum kunnen organiseren. En drie keer probeerden Noord-Hollanders deze periode een referendum te organiseren. Drie keer waren daarvoor alle benodigde handtekeningen geldig en voldoende. En drie keer kwam het referendum er dus niet. Elke keer wordt alles uit de kast getrokken om maar geen referendum te houden. Spoedeisendheid, dringende belangen en dure juridische adviezen gaven de besturende partijen

2045 voldoende redenen om het referendum keer op keer te blokkeren. En nu komt er weer een andere bizarre reden uit de hoge hoed: EU-wetgeving, een noodverordening. Het lijkt een opluchting voor de besturende partijen, want het referendum is voor hen dus vooral erg lastig. Nog voor we eventueel zouden debatteren over het referendum al dan niet alsnog doorgang te laten hebben en het bezwaar gegrond te verklaren, wisten de welbekende partijen het al: ze willen geen

2050 bemoeienis, geen oponthoud, en dus geen referendum. Voorzitter, voor de goede orde en een juist proces is er twee weken geleden dan toch nog een debatje gehouden over het bezwaarschrift in de commissievergadering. Maar dit is allemaal voor de Bühne, want het is al eerder gezegd: de uitslag staat al vast. Deze partijen doen er namelijk keer op keer alles aan om een referendum te voorkomen. En dat terwijl een referendum de enige manier nog is om te laten

2055 zien dat u wilt opzeggen, dat u dit beleid graag anders ziet. En wij vinden dat een uiterst zorgelijke ontwikkeling.

Voorzitter, als deze manier van besturen u ook zo verbaast en wellicht boos maakt, ja, dan is de enige manier om een volgende keer een referendum wel aangenomen te krijgen door de zittende

2060 partijen weg te stemmen. Het is ook door de PVV al eerder genoemd. Ik denk dat u wel raadt hoe Forum voor Democratie zal stemmen, al vindt FvD het amendement van de Partij voor de Dieren uitermate sympathiek en dient deze daarom ook mede in, net zoals de hele oppositie dat gedaan heeft. Wellicht komen onze Staten als geheel dan toch nog tot inkeer. Dank u wel.

2065 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Dessing. Mevrouw Alberts van de SP, komt u naar voren voor uw bijdrage. Gaat u gang.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Wel, windturbines op land. Al vanaf het allereerste begin hebben omwonenden om duidelijkheid gevraagd over effecten op

2070 natuur en op gezondheid. En ik heb heel veel van die debatten meegemaakt, maar vrij regelmatig werden deze mensen weggezet. En of je dat nou lang of breed redeneert, als je niet bereid bent om mensen mee te nemen in dat hele verhaal, dan eindig je met een referendum, want dat is hun machtsmiddel op dat moment. Ik vind het ook goed dat de mensen dat hebben. Wat nou vervolgens gebeurt, is dat er een beroep wordt gedaan op de spoedeisendheid. Nou, we hebben

2075 eerder hier een debat gehad vandaag, en dat ging over hoe snel we nou zijn met het aanpakken van de stikstofproblematiek. En daar werd Schiphol bij genoemd. Nou, Schiphol is ook nog op een andere manier een bedrijf wat heel erg tegenwerkt als het gaat om het halen van de klimaatdoelen. Dat is de CO₂- uitstoot. We hebben nog zo'n jongen en dat is Tata. Maar de snelheid waarmee dáár wordt aangepakt, dan zijn we opeens niet thuis. Dat vind ik een heel

2080 interessante. Maar wel die hoeveelheid turbines die op land moeten staan. Ik vind dat spoedeisende een beetje er met de haren bij gesleept, als je namelijk op andere plekken de boel gewoon laat liggen. In de commissie heb ik de toneelterm 'deus ex machina' aangehaald. Dat had niet iedereen meteen door wat dat was, maar dat is een soort van konijn uit de hoed; en dat was de noodverordening. En het gekke is, die noodverordening vanuit Europa, die is nog niet

2085 aangenomen, nauwelijks dat mensen het effect daarvan kennen. En toch wordt het advies gedaan: nee, maar we gaan het toch al meteen gebruiken, want er is spoed. er is haast, enzovoort, enzovoort. Ja, ik vind dat een heel slecht argument. Wat ons betreft handhaven we het advies van de Hoor- en Adviescommissie. Die zegt, je moet je niet beroepen op de spoedeisendheid en je moet je niet beroepen op hogere wetten en wetgeving. En, je moet

2090 gewoon een nieuw besluit nemen. Dat betekent in ons geval dat wij vinden dat het referendum gewoon moet kunnen doorgaan. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Alberts van de SP. Gaan we naar de heer Klein van de ChristenUnie. Gaat uw gang.

2095

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, voorzitter, al in de PS vergadering van 23 mei hebben wij aangegeven dat we, hoewel we helemaal niet enthousiast over het instrument referendum zijn, geen reden zien om burgers uit te sluiten van een instrument wat we beschikbaar hebben

2100 gesteld. Dat is, zoals het CDA al aangaf, een kwestie van behoorlijk bestuur. Maar desondanks besloot een meerderheid van de Staten, namelijk de coalitiepartijen, het referendumverzoek af te wijzen. De Hoor- en Adviescommissie heeft daar op verzoek van de bezwaarden naar gekeken en geconcludeerd dat dit besluit niet terecht was. Daarom adviseren zij de bezwaarmakers in het

2105 gelijk te stellen en een nieuw besluit te nemen met inachtneming van dit advies. Nou is het rare dat de voordracht die wij vandaag bespreken, geen opvolging is van het advies. Want in plaats daarvan zegt het voorstel om het bezwaar ongegrond te verklaren en alleen de argumentatie voor het besluit aan te vullen. En daar heeft de ChristenUnie twee problemen mee. Ten eerste is volgens ons het bezwaar van de bezwaarden wel gegrond. Daarom zou het besluit daar melding van moeten maken. Onze vraag aan de portefeuillehouder is dan ook, is het niet beter dat wij zouden doen wat de HAC adviseert, namelijk een nieuw besluit te nemen in plaats van het besluit niet te herzien. Ten tweede, de motivering wordt nu aangevuld met het argument dat de EU-noodverordening zou impliceren dat we geen verdere vertraging mogen opwerpen. En dat is een argument wat op zich terecht zou kunnen zijn, maar op 23 mei bestond het nog niet. en bovendien weten wij nog niet exact wat die verordening dan inhoudt. Dus wij dienen met de hele oppositie het amendement in waarin we voorstellen om het besluit zo te wijzigen dat we de beslissing op bezwaar uitstellen tot die duidelijkheid er wel is.

2110 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Even een vraagje even duidelijk, voorzitter. Dat is, u stelt de portefeuillehouder de vraag om een nieuw besluit te nemen. Maar welk nieuw besluit bedoelt u? Want we hebben hier een bezwaarschrift, daar moeten we een besluit nemen. Maar dat is geen nieuw besluit. Wat bedoelt u?

2125 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ik bedoel dat de Hoor- en Adviescommissie zegt: herroep het besluit van 23 mei en neem in plaats daarvan – letterlijke tekst – een nieuw besluit met inachtneming van het advies van de commissie. En dat doen we nu niet.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Oké, dus als ik het goed begrijp, zegt u: gegrondverklaring van het bezwaarschrift terugverwijzen naar PS, nieuw besluit. Klopt dat?

2130 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dat klopt.

De **VOORZITTER**: Goed. Gaat u door met uw betoog.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): En dat kunnen we natuurlijk in één keer doen.

2135 Voorzitter, dat wij dit besluit willen uitstellen, wil niet zeggen dat de ChristenUnie een verdere vertraging in de energietransitie zou willen. Integendeel. We zullen met vaart en lef invulling moeten geven aan de uitbreiding van de opwek van duurzame energie. Dat moeten we doen door allereerst burgers zoveel mogelijk de regie te geven en zoveel mogelijk dit proberen te realiseren via energiecoöperaties. Door te zorgen dat er geen negatieve effecten op de natuur zijn. Door zorgvuldig te kijken naar de effecten op gezondheid, en dan niet door een rigide vorm van zeshonderd meter afstand voor te schrijven, maar door per locatie te bekijken of de overlast niet teveel wordt. En, als vierde, door vergunningen snel af te geven. Ik ben ervan overtuigd dat een meerderheid van onze inwoners ook voorstander is van een zorgvuldige uitbreiding van de opwek van duurzame energie in onze provincie. Ik zou de uitkomst van een eventueel adviserend, bovendien, referendum – al zijn we daar als ChristenUnie niet eens voorstander van – met vertrouwen tegemoet zien. Het nu niet nemen van een beslissing op een zwaar is geen enkele reden om niet door te gaan met de verdere uitbreiding van duurzame energie. En naar alle initiatiefnemers van duurzame energieprojecten zou ik dan ook willen zeggen: zorg voor een goed voorstel binnen de kaders van een nieuwe omgevingsverordening en de provincie zal u helpen om dat zo snel mogelijk te realiseren. En ik zou aan GS willen vragen of ze toe kunnen zeggen dat dan ook te doen. En overigens ben ik van mening dat de huidige referendumverordening zo snel mogelijk na dit besluit dient worden ingetrokken.

2155 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Klein. Dan nodig ik uit mevrouw Van Geffen, namens Noord-Hollanders.. Daarna VVD, D66, JA21, Partij voor de Ouderen en DENK. Mevrouw Van Geffen, gaat uw gang.

2160 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Dank u, voorzitter. Namens Noord-Hollanders heeft het eerder gezegd en zegt het nogmaals: een referendum kun je ook winnen. Hoeveel zelfvertrouwen is er nu eigenlijk bij deze coalitie? Denk aan het mooie draagvlak voor je beleid bij een overwinning. Waarom heeft de coalitie hier geen oren naar? Door een referendum alsmaar af te wijzen, ondermijnt de coalitie het vertrouwen in de democratie. Let wel, het komt altijd slecht uit om een genomen besluit van Provinciale Staten uit te stellen vanwege een referendum. Dat geldt niet alleen voor het onderwerp windmolens. Laten we de burger niet onderschatten. Die kent in meerderheid echt wel het belang van de energietransitie en is in staat

2170 in een referendum een bewuste afweging te maken. Ipsos-onderzoek toonde in september jongstleden dat het vertrouwen in de politiek nog nooit zo laag is geweest. Ik herhaal de oproep die Namens Noord-Hollanders. afgelopen vrijdag in Het Parool deed: geef ruimte aan het referendum voor windmolens in Noord-Holland en oogst betrokkenheid bij de energietransitie en de democratie. Dank u.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van Geffen. De heer Van der Maas, VVD. Ik verwacht dat u aan mijn rechterzijde plaats zult nemen. Gaat uw gang.

2175 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ja, hartelijk dank, voorzitter. Eerst nog maar weer eens een keer het standpunt van de VVD over referenda. Wij zijn en we blijven principieel tegen referenda. Dat is zo langzamerhand wel bekend. Want er is niet alleen een grote bias bij de opkomst bij referenda, daarnaast is het ook heel moeilijk om een goede vraag te formuleren en de
2180 beantwoording daarvan goed te duiden. Want een ja of een nee, wat betekent dat eigenlijk? Dat is heel moeilijk te duiden. Ook de Raad van State heeft in 2017 al gezegd dat een referendum ondermijnend kan werken. En ook dat is een reden om principieel tegen referenda te zijn voor de VVD. Daarnaast is het de taak van gekozen politici, zoals wij hier zitten, om de afwegingen te maken, om publieke en deelbelangen af te wegen en dan beslissingen te nemen. Dat is waar het om gaat in de politiek. En die bevoegdheid van volksvertegenwoordigers om die belangen af te
2185 wegen en een beslissing te nemen, dat is het fundament van de representatieve democratische rechtsstaat, zoals wij daar in leven. Het referendum is daarom dan ook een buitenbeentje. We hebben geen directe democratie. Wij worden als volksvertegenwoordigers daarvoor gekozen.

2190 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, wat u zegt – dank u, voorzitter – meneer Van der Maas. Heeft u een voorstel gemaakt om de referendumverordening af te schaffen? Want dan kunnen we die meteen steunen en dat misschien vandaag regelen?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Nee, dat hebben we niet.

2195 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Waarom niet?

2200 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): ik denk dat het verstandig is, wij denken dat het verstandig is om eerst deze discussie goed af te ronden om dan te bekijken, misschien wel bij een volgende periode, wat je met die referendumverordening gaat doen. Ik denk dat onze stem alvast wel duidelijk is.

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u, voorzitter. Zullen we dat dan gewoon deze periode nog doen?

2205 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Wij zullen dat initiatief niet nemen. Eerst willen we dit graag afhandelen op een nette manier.

2210 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u, voorzitter. Hoewel ik het met de VVD oneens ben dat zij het referendum niet ondersteunen, heb ik wel begrip voor het feit dat de VVD dit wel altijd gewoon goed verdedigd. Je weet tenminste wat je aan ze hebt. Ik hoor altijd van meneer Van der Maas dat er tijdens de coalitieonderhandelingen is afgesproken dat die zeshonderdmeternorm ervan af zou gaan. Dat klopt toch?

2215 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ja, dat is niet het onderwerp van deze discussie. We hebben het hier over het gegrond verklaren van het bezwaarschrift. Niet over die afspraak.

2220 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, zeker, want ik heb daar op een vervolgvraag. Want wat ik mij eigenlijk afvraag is van, is tijdens diezelfde coalitieonderhandelingen ook afgesproken om het paradepaardje, namelijk de RES, hoe dan ook doorgang te laten vinden en het referendum dus te blokkeren?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Waar we het hier over hebben, is een bezwaarschrift op een beslissing die wij genomen hebben en of dat gegrond is of niet. En daar wil ik het ook bij laten.

2225 De **VOORZITTER**: Goed, gaat u dan ook- Heeft u een nieuw punt?

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik heb daar zeker een nieuw punt, want ik heb daar nog niet het antwoord op wat ik wil, want het gaat specifiek over de referendumverordening. We hebben

- 2230 natuurlijk allerlei redenen aangevoerd waarom we dat referendum niet door willen laten gaan. Wat ik mij afvraag, is dit van tevoren afgesproken? Dat als er een referendum zou komen over de regionale energiestrategie of over het klimaatakkoord, dat dat hoe dan ook weggestemd zou worden?
- 2235 De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Meneer Van der Maas. Ik zag het niet helemaal als nieuw punt, maar meneer Van der Maas, u mag reageren.
- De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Het antwoord is: nee, er zijn geen afspraken over gemaakt.
- 2240 De **VOORZITTER**: Goed, gaat u dan verder met uw betoog.
- De heer **VAN DER MAAS** (VVD):
De **VOORZITTER**: Goed. Gaat u dan verder met uw betoog.
- 2245 De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Goed, die bevoegdheid dus om die belangen af te wegen – want daar hadden we het over – ja, die ligt niet bij lobbyisten, ligt niet bij actiescomités, dat ligt niet bij adviescommissies. Het is dus duidelijk dat de VVD dat de taak vindt van zoals wij hier zitten. Wij moeten die belangen afwegen en dat moeten we ook goed doen. Daarvoor zitten we hier. Dat is ook waarom we in 2018 tegen die referendumverordening hebben gestemd. Maar goed, hij ligt er nu natuurlijk toch. Dit is nu, geloof ik, de derde of de vierde keer dat we het erover hebben. Het wordt ook een beetje vermoeiend zo langzamerhand, moet ik eerlijk zeggen. Daarmee ziet u ook hoe moeilijk die referendumverordening eigenlijk in de praktijk te brengen is.
- 2250 Maar goed, Windalarm heeft een verzoek gedaan tot een referendum. Tijdens de behandeling van het referendumverzoek eerder dit jaar hebben wij als PS met meerderheid van stemmen, waaronder de stemmen van de VVD-fractie, een gedegen en weloverwogen besluit genomen. Volgens Provinciale Staten, en dus ook volgens de VVD, was er sprake van een dringend provinciaal belang, zodat de kwestie op basis van de referendumverordening niet referendabel is. En Windalarm maakte bezwaar en de HAC werd om advies gevraagd. In dat advies van de HAC wordt terecht gesteld dat er sprake is van een ruime discretionaire bevoegdheid voor PS om tot een afweging te komen, maar daarna perkt ze die bevoegdheid in haar advies sterk in en doet ze zelf die belangenafweging. De HAC komt dan tot een andere conclusie dan de conclusie die wij als PS, als volksvertegenwoordigende instantie, hebben getrokken. Maar dat mandaat heeft de HAC helemaal niet. Vanochtend tijdens het presidium heb ik geleerd dat wij niet gaan over de prijs van hamburgers in de Verenigde Staten. Zo gaat de HAC ook niet over de belangenafweging die wij hier maken. En ja, de VVD staat nog steeds achter de afweging dat er een dringend provinciaal belang is bij het uitvoeren van de omgevingsverordening en de herziening daarvan. En zo is het bijvoorbeeld van groot belang om gemeenten en regio's zekerheid te geven, zodat ze hun plannen kunnen realiseren en aan de slag kunnen met het uitvoeren van het klimaatakkoord en andere plannen. En zekerheid voor investeerders is ook zo belangrijk, zodat ze met die vergunningaanvragen kunnen beginnen. En pas dan komt die noodverordening komt in effect, want dan kan dat proces ook verkort worden. Dus eerst snel naar die vergunningaanvraag, dan snel afhandelen.
- 2255
- 2260
- 2265
- 2270
- 2275 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel, voorzitter. U heeft het erover dat u erachter staat dat er hier sprake is van een dringend provinciaal belang. Maar is er eigenlijk niet sprake van een dringend provinciale belangenafweging die we hier met zijn allen moeten maken? we hadden die zeshonderdmeterregel niet voor niets. Dat is nog een borging voor mensen die zich zorgen maken over hun gezondheid. Zeshonderd meter is nog steeds best dichtbij. Hoe is er dan geen sprake van een afweging, maar is nu alleen die ene kant op redeneren het dringende provinciale belang?
- 2280
- De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ik begrijp uw vraag niet helemaal. Misschien kunt u hem iets verduidelijken?
- 2285
- 2290 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): U stelt dat er sprake is van een dringend provinciaal belang, maar is er dan nog niet steeds sprake van dat als je vindt dat duurzaamheid en de RES-opgave belangrijk is, dat je daar nog een afweging in maakt waar je die windmolens dan precies neerzet? Die zetten we niet overal zomaar neer. En dat daar deze referendumvraag over gaat, over de belangenafweging – veel duurzaamheid, veel windmolens, zeg ik dan even kort door de bocht – of nog kijken precies waar ze moeten staan?

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Ja, volgens een referendumverordening is het zo dat uitstel van bepaalde beslissingen van PS, dat dat niet kan vanwege dringende provinciale belangen, dat die niet referendabel zijn; en daar is hier sprake van. Ik denk dat dat antwoord is op uw vraag.

2295

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Andel doet het daarmee. Dus gaat u door met uw betoog.

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Dat is fijn, dat dat zo is. Ik had het al over die Europese noodverordening en dat de urgentie daaruit blijkt. Inderdaad, die lijkt nog niet aangenomen, maar de ministers zijn er wel mee akkoord. Dus laten we dan maar aannemen dat die er ook gaat komen. Maar ook materieel, zoals al de PvdA heeft gezegd, blijkt er wel uit hoe belangrijk dat allemaal is. Ja, en dat is ook dan een van de uitzonderingsgronden van de referendumverordening. Indien die aangenomen wordt – en dan gaan we vanuit, dan is dat inderdaad uitzonderingsgrond- Waarvan ik het nummer even niet heb.

2300

2305

Dus, voorzitter, de VVD, die blijft bij haar standpunt dat zowel de omgevingsverordening als de partiële herziening niet referendabel zijn. En ook al lijkt de HAC daar wat anders van te vinden, wij moeten als politici doen datgene waar we voor zijn gekozen. We wegen de belangen af en de feiten, de omstandigheden en de mogelijke effecten in de toekomst worden daarbij meegenomen, en dan nemen we een besluit. Dat hebben we weloverwogen en goed gemotiveerd gedaan en dus wijzen we dan ook het bezwaar als ongegrond af. Dank u.

2310

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer van der Maas. We gaan naar D66, de heer Kanik. Gaat uw gang.

2315

De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, het klimaat staat voor D66 op nummer één. Dat zegt ook ons nieuwe verkiezingsprogramma Kiezen met Lef voor de aankomende Provinciale Statenverkiezingen. Want met het klimaat gaat het niet goed. De oplossingen om de gewenste CO₂-reductie te behalen om klimaatverandering te vertragen, zijn nog lang niet op sterkte. We hebben in de CO₂-impactanalyse kunnen lezen dat we als provincie op weg zijn naar een reductie van 26 procent in 2030. Ver van het doel dat we moeten halen. Ook hebben we in de RES-monitor gezien dat het niet goed gaat met de energietransitie. 2025. het jaar waarin alle projecten moeten zijn vergund, komt met rasse schreden dichterbij. Maar het overgrote deel van de zoekgebieden staat nog aangemerkt als potentieel. Dan is er nog de netcongestie, waardoor duurzame energieprojecten niet overal meteen aangesloten kunnen worden. Kortom, door al deze onzekerheden balanceren we nu al op de rand van de klimaatdoelenafergrond. Als we vandaag besluiten om hier nog een zekerheid aan toe te voegen, dan vallen we over de rand en kunnen we onze klimaatdoelen vergeten. Dat is onacceptabel voor D66. Want het houden van een referendum over dit onderwerp is een extra onzekerheid om onze klimaatdoelen te halen. Dat hebben we in de afgelopen commissie EFB kunnen vaststellen. Ik ga hier niet tot in detail herhalen wat ik toen gezegd heb, maar daarvoor verwijs ik naar die bewuste vergadering van maandag 5 december. Ik zal nu een korte samenvatting geven. Met technische vragen heeft onze fractie aangetoond dat het rechtsproces vertraging gaat oplopen, zelfs als we artikel 11, 3^e lid van de referendumverordening in werking laten treden. Wat zoveel betekent als de omgevingsverordening en in werking laten treden naast het houden van een referendum. Insprekers die bezig zijn met het RES-proces hebben dat bevestigd. Zij stellen dat ze alles on hold zetten als wij vandaag besluiten dit referendum doorgang te laten vinden, zelfs als de omgevingsverordeningen ook gewoon in werking treden. Daarbij maakt het niet uit of projecten nu al een vergunning hebben verkregen of nog in procedure zitten. Financiële en praktische redenen zorgen ervoor dat elke initiatiefnemer gaat afwachten tot het duidelijk is wat de uitkomst van de referendumprocedure is. Ook de gedeputeerde bevestigt wat de insprekers hebben geargumenteed. Daarmee concludeert onze fractie dat is vastgesteld dat er wel degelijk vertraging ontstaat als we het referendum toelaten en de omgevingsverordeningen tegelijk in werking laten treden, en wel zoveel dat de klimaatdoelen niet meer gehaald kunnen worden. En daarmee is de bewering van de Hoor- en Adviescommissie, dat het niet aannemelijk is dat de RES-doelstellingen en de doelstellingen van het klimaatakkoord onmogelijk te behalen zijn als de strengere normen blijven bestaan, onjuist. Artikel 11, 3^e lid van de referendumverordening stelt op papier weliswaar dat de besluiten in werking kunnen treden, terwijl er een referendum gehouden wordt, maar zoals ik zojuist heb geschetst, werkt dit in de praktijk niet.

2320

2325

2330

2335

2340

2345

2350

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoor meneer Kanik van D66 betogen dat het overgrote deel van de windturbines nog gebouwd moet worden in de RES en dat tegelijkertijd het referendum niet gehouden kan worden, omdat anders die klimaatdoelstellingen niet gehaald gaan worden. Zou u dat eens kunnen onderbouwen? Welk gedeelte dan in Noord-

2355 Holland dan het overgrote deel is wat niet gebouwd wordt? En hoe we dan in hemelsnaam uit zicht raken van die klimaatdoelstellingen? Want de Monitor RES van het PBL zegt iets heel anders.

2360 De heer **KANIK** (D66): we hebben ook dat besproken in RWK toen we die RES-monitor bespraken. Ik voel er niet zo voor om die hele discussie opnieuw te doen. We hebben daar gewoon gezien dat we achterlopen op de klimaatdoelen.

2365 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, ik denk dat u nu volledig mank gaat, omdat u inzoomt op Noord-Holland en dat de klimaatdoelstellingen een landelijke opgave zijn, en die zijn volledig binnen handbereik. Nogmaals, Monitor RES van het Planbureau voor de Leefomgeving, die laat zien dat we voor negentig procent van de RES-ambities al voltooid hebben. Dus nogmaals, hoe kunt u betogen dat het overgrote gedeelte van de windturbines nog gebouwd moet worden, terwijl we er al met negentig procent zijn?

2370 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dezelfde vraag. Meneer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Dezelfde vraag, hetzelfde antwoord. We hebben ons ook gecommitteerd in Noord-Holland aan bepaalde doelen. En we hebben gezien in de Monitor RES dat het niet goed gaat. Daarom lopen we achter op onze klimaatdoelen.

2375 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Een laatste vraag dan. Dus u wilt echt met droge ogen uitleggen hier dat veertien windturbines in Noord-Holland Zuid en 28 windturbines Noord-Holland Noord het doorslaggevende effect gaan zijn voor de klimaatdoelstellingen?

2380 De heer **KANIK** (D66): Ik heb hier aangegeven dat wij onze afspraken niet nakomen als we niet doorgaan met de klimaatafspraken. Dus, ja.

De **VOORZITTER**: Goed. Gaat u door.

2385 De heer **KANIK** (D66): Even kijken, waar was ik? O, ja, artikel 11, 3^e lid van de referendumverordening stelt op papier weliswaar dat de besluiten in werking kunnen treden, terwijl een referendum gehouden wordt. Maar zoals ik zojuist heb geschetst, werkt dit in de praktijk. Die had ik al gehad. Omdat er dan door onzekerheid niet doorgegaan wordt met de procedures zijn de omgevingsverordeningen wat betreft windenergie een dode letter. En daarmee blijft het dringend en spoedeisend belang van de provincie overeind en heeft de Hoor- en

2390 Adviescommissie ongelijk. Ook concludeert onze fractie dat de uit de EU afkomstige noodverordening artikel 5 tweede lid onder k van de Referendumverordening van toepassing is. Die bepaalt dat geen referendum kan worden gehouden over een besluit dat strekt tot uitvoering van verdragen of besluiten van volkenrechtelijke organisaties.

2395 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Nog even over uw vorige punten over die onzekerheid. Eigenlijk zitten we dan vanaf mei al in onzekerheid, omdat dus toen ook niet gelukt is om het punt af te ronden. Maar we staan hier vandaag weer. Heeft dat effecten gehad? En bent u het ook met ons eens dat er nog onzekerheid blijft, omdat Stichting Windalarm hier ook nog op in beroep kan gaan? En ja, dus dat eigenlijk onzekerheid er hoe dan ook wel is. En dat we ook

2400 nog maar moeten zien of gemeenten allemaal in hun bestemmingsplannen regelen dat die zeshonderd meter wel kan. Dus hoe dan ook is er onzekerheid. Hoezo is dat dan nu wel een doorslaggevend argument voor u?

2405 De heer **KANIK** (D66): Als we dit referendum door laten gaan, dan is er nog extra onzekerheid. Dus ja, ik begrijp niet helemaal uw vraag. Natuurlijk is er onzekerheid, maar het hele proces is een onzekerheid. Maar om daar nou nog een extra onzekerheid aan toe te voegen, dat maakt het wel heel moeilijk om onze klimaatdoelen te behalen. Dat is wat ik betoog.

2410 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Die onzekerheden zijn er dus ook niet voor niets. Het is een proces waar je op verschillende manieren over kan denken waar het allemaal precies moet. En is dan net voor dit referendum – die referendumverordening hebben we nu eenmaal – dit het overtuigende argument, terwijl die onzekerheid er toch is? Dan zou je kunnen zeggen: het is een van de zoveel onzekerheden, wat maakt het uit?

2415 De heer **KANIK** (D66): Het maakt wel ontzettend veel uit. Als u de insprekers heeft gehoord, dat er meer dan een jaar vertraging bij komt bij alle onzekerheid die we wel hebben. U doet net alsof wij in een race zitten, dat we op poleposition staan, maar we staan ergens op de vijfde plek; onze

2420 banden zijn lek, ons stuurwerk is niet goed, laten we ook nog eens een keertje de race afmaken in de derde versnelling. Dat gaat toch niet? we moeten juist zorgen dat we zo min mogelijk extra barrières opwerpen en niet er nog één extra bijdoen.

De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Andel, laatste keer.

2425 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, mijn laatste vraag; dat wilde ik ook net zeggen. Is dit ook uw antwoord aan mensen die helemaal- Ja, nou ja, niet helemaal zitten te wachten, zeg ik niet goed, maar zich echt heel erg zorgen maken als er daadwerkelijk een windmolen echt heel dicht bij hun huis komt? En artsen zeggen ook dat het echt gezondheidsschade kan opleveren. Zegt u dan ook: nou ja, we staan niet op poleposition, dus dit moet gewoon hoe dan ook doorgaan?

2430 De heer **KANIK** (D66): Nee, want dat is een inhoudelijke discussie waar je de windmolens gaat plaatsen. Dat is een heel andere discussie dan waarom we dit referendum niet kunnen laten doorgaan.

2435 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dank u wel. Zou meneer Kanik mij eens kunnen meenemen in wat nou telkens de argumenten waren om een referendum te blokkeren. Want we hebben het eerder gezien met de regionale energiestrategie, natuurlijk nu ook weer met de omgevingsverordening. Wat zijn al die argumenten tot nu toe allemaal geweest voor D66?

2440 De heer **KANIK** (D66): Ik heb ze net allemaal opgenoemd in mijn verhaal. Dus als u goed had geluisterd, wist u wat argumenten waren. Dus dat heb ik gedaan. Ik heb niet zoveel spreektijd meer. Ik ga niet helemaal het verhaal opnieuw doen.

De **VOORZITTER**: Nee, wat mij betreft gaan we dan ook door. Had u nog een laatste interruptie?

2445 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou ja, ik wil er zeker wel op doorgaan, want ik kan meneer Kanik wel helpen met het gezwak wat de fractie van D66 heeft uitgevoerd. Dat is, eerst werd er namelijk betoogd dat een bovenwettelijke macht – in dit geval het Rijk – het Klimaatakkoord heeft opgedrongen. Dus dat we daarom niet anders konden beslissen. Vervolgens kwam de spoedeisendheid van pas. Die is onderuitgehaald door de HAC. En nu wordt weer de noodverordening van stal gehaald.

De **VOORZITTER**: Meneer Van den Berg, komt u tot een punt?

2455 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik kom tot mijn punt. Maar ik vraag mij af ten opzichte van de vorige commissievergadering: u kon toen niet goed betogen waarom die noodverordening nou in dit geval het onmogelijk zou moeten maken om het referendum te houden, omdat die afstandsgrens daar los van staat. En kunt u dat nog eens een keer betogen?

2460 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik ben het er niet mee eens dat wij dat niet goed hebben kunnen betogen. Ik heb zojuist ook een betoog gehouden waarom wij vinden dat het HAC-advies niet klopt qua spoedeisendheid. Daar heb ik een uiteenzetting op gedaan. U zegt, het komt u goed uit. Wij hebben niet bedacht dat deze noodverordening eraan kwam. Die is toevallig gekomen. Dat is een tweede reden waarom we dit niet zouden kunnen doen. Het ligt niet in het verlengde van elkaar. Dus, ja.

2465 De **VOORZITTER**: Nee, meneer Van den Berg, u bent volgens mij al zes keer hier geweest. Bij deze spreker alleen al. Dus ik ga graag-

2470 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dit is wel een nieuw feit, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Maar ik ga graag naar uw collega, want er staat iemand anders te wachten.

2475 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Tot slot heb ik een specifieke vraag over die noodverordening. Dat staat los van wat meneer Kanik nu als antwoord geeft over het-

De **VOORZITTER**: Nee, maar volgens mij is het duidelijk. U heeft nu een paar keer dezelfde vraag gesteld. Ik ga graag naar de heer Koyuncu.

2480 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Dit is een nieuwe vraag en die zou ik graag willen stellen.

De **VOORZITTER**: Ik ga eerst naar de heer Koyuncu. Dan kijken even hoe het verloopt verder. Meneer Koyuncu van DENK, ook een interruptie.

2485 De heer **KOYUNCU** (DENK): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zou het volgende willen vragen. Volgens mij heb ik net gehoord dat meneer Kanik heeft aangegeven dat we een jaar vertraging zouden oplopen. Is dat op het moment dat de referendum door zou gaan?

2490 De heer **KANIK** (D66): Ja, dat hebben sprekers ons- U was niet in die vergadering van EFB, maar sprekers hebben ons daar verteld dat er minstens een jaar vertraging optreedt, omdat iedereen, zodra wij zeggen, oké, we gaan een referendum houden, dat iedereen op de rem trapt, omdat ze onzeker zijn of ze hetzij hun vergunning kunnen behouden, hetzij er eentje kunnen aanvragen en ja, en daardoor stoppen.

2495 De heer **KOYUNCU** (DENK): Maar betekent nou het door laten gaan van dat referendum, dat die zeshonderdmeterregel in een keer weer op tafel is? Dat dat weer geldt?

2500 De heer **KANIK** (D66): Ja, misschien moet u deze vraag aan de gedeputeerde stellen. Maar ja, het zou kunnen betekenen dat er een zeshonderdmetergrens gaat zijn als het uit dat referendum komt. En met die onzekerheid willen de initiatiefnemers niet mee dealen, omdat ze dat financieel niet aankunnen. En daarom gaan ze wachten. Ze gaan echt tot het einde wachten op wat de conclusie is. Het is niet zozeer dat ik dat bedenkt. Dat is wat de initiatiefnemers zeggen.

2505 De heer **KOYUNCU** (DENK): U zegt 'dat zou kunnen', maar het gaat hier niet om een bindend referendum. Bent u dat met mij eens?

2510 De heer **KANIK** (D66): Ja, dan nog verwijs ik u naar de sprekers, die dat toch anders zien. Het is niet wij dat bedenken. Dat zijn de sprekers, de initiatiefnemers van windmolenprojecten die dat zeggen. Die financieel- En ook, ze kunnen ook geen participatietrajecten laten lopen als ze niet zeker weten dat het eindresultaat zou zijn dat ze een vergunning krijgen. Dus het is niet wat D66 bedenkt in dit geval.

De **VOORZITTER**: Goed, meneer Van den Berg, u heeft na kunnen denken over één heel korte puntige vraag. Die kunt u nu stellen.

2515 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ik zou wel even een punt van orde willen maken, want ik ga over de inhoud van mijn eigen interrupties. Zeker ook als ze over het onderwerp zelf gaan, ik niet uitweid.

2520 De **VOORZITTER**: Komt u nou tot uw vraag.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Wat ik wil vragen, wat is nou het verband tussen de noodverordening – die gaat over de Wet natuurbescherming – en de afstandsnorm tussen windturbines en woningen? Wat is het verband daartussen?

2525 De heer **KANIK** (D66): Het gaat erom dat wij geen referendum kunnen houden over de EU-wetgeving. Dat staat in onze referendumverordening. Dat is het punt. Het maakt voor de rest niet uit wat het inhoudelijk is. Wij doen hier ook geen inhoudelijke discussie over of wij die noodverordening wenselijk vinden of niet. Daar hebben wij gewoon niets over te zeggen. Dus die noodverordening is er. Daar moeten we rekening mee houden. Dat is het punt. Wat we er
2530 allemaal van vinden, is niet relevant wat dat betreft.

2535 De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Meneer Van den Berg, gaat u weer zitten. En meneer Kanik, u kunt doorgaan met uw betoog. Nou, dacht ik. Nee. Het is druk hier vooraan. Statenlid Kostić heeft ook een interruptie.

2540 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik zal heel lief zijn: een heel makkelijke vraag. Misschien heb ik het gemist, maar u zegt 'de noodverordening is ingegaan'. Kunt u dat bevestigen? Want tot gisteren was het nog niet bevestigd. Het zou 13 december bevestigd worden op Europees niveau. Is niet gebeurd. Dus zegt u nu 'het is vandaag definitief van kracht'?

De heer **KANIK** (D66): Nee, dat zeg ik niet. Dat hebben de vorige sprekers ook niet gezegd. Maar hij komt er wel aan. Want ja, de Europese ministers zijn er ook akkoord over. Dus het zal binnenkort verschijnen.

2545 De **VOORZITTER**: Ik zie meneer Van den Berg aan komen loopt, maar ik sta het niet toe. Neemt u weer plaats. Nee.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Maar dit is een nieuw punt, voorzitter.

2550 De **VOORZITTER**: Nee. Meneer Kanik is nog niet eens zijn betoog toegekomen. Meneer Kanik. Oké, nog eenmaal dan. Het wordt een beetje een rommeltje. Eenmaal nog voor Statenlid Kostić. Daarna wil ik echt meneer Kanik met zijn betoog verder laten gaan.

2555 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou voorzitter, wat ik zo opmerkelijk vind, is dat D66 altijd heel erg juridisch op de zaken gaat zitten. Als wij een heel mooi voorstel hebben en D66 zit daar een negatief juridisch haakje- Nee, maar dat is belangrijk voor dit debat. Nu we het hebben over een belangrijk juridisch argument, die noodverordening waarin staat 'we moeten daarmee rekening houden, want dat is van kracht'- D66 bevestigt net dat dat eigenlijk niet zo is. En toch wil D66 op basis van die noodverordening besluiten vandaag dat het referendum niet aan de orde is.

2560 De **VOORZITTER**: Wat is de vraag?

2565 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Verwacht D66 niet dat dit toch ook keihard voor de rechter gaat worden afgewezen, omdat die noodverordening er nog lang niet is. U kunt toch niet bevestigen dat dat ook echt gaat gebeuren? Of doet u die belofte bij deze?

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid Kostić. Meneer Kanik, u mag u hierop reageren. Daarna geef ik u zelf weer het woord.

2570 De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, de Partij voor de Dieren heeft mijn hele betoog over de spoedeisendheid en dringend provinciaal belang gewoon overgeslagen blijkbaar. Dat is wat ons betreft ons hoofdpunt. Dat is niet veranderd, ook niet nadat die noodverordening er straks aankomt. Dus wat dat betreft blijft ons punt daarmee staan.

2575 De **VOORZITTER**: Goed. Dan kunt u nu doorgaan met uw betoog.

2580 De heer **KANIK** (D66): Oké, ik was in de afrondende fase. Voorzitter, er is geen tijd meer te verliezen bij het behalen van de klimaatdoelen van 2030. De mogelijkheid om onze provincie leefbaar te houden voor de volgende generaties is in acuut gevaar als we nog langer gaan afwachten. Daarom stemt onze fractie voor het ontwerpbesluit met toevoeging van onze argumentatie, zowel in de commissie EFB van 5 december jongstleden, als vandaag in de Provinciale Staten. Tot zover, voorzitter.

2585 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Kanik. Dan gaan we naar de volgende spreker. We hebben hem al vaker gezien vandaag. Meneer Van den Berg van JA21. Aan u het woord. Gaat uw gang.

2590 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, ik begin eerst wel even met een punt van orde, want ik vind op deze manier een debat voeren wel erg lastig, zeker als het op de inhoud gaat. Het is een onderwerp wat nu ongeveer iets van tien keer voorbij is gekomen. Als er dan zo weinig ruimte is om dat debat te voeren, dan vind ik dat toch wel erg lastig. Dat wil ik even meegeven aan u. En dan vervolg ik mijn betoog.

2595 Voorzitter, u zult begrijpen dat de fractie van JA21 het een en ander van zijn hart moet bij dit onderwerp, het referendum. Ik spreek daarbij direct tot Provinciale Staten, gezien het ons eigen instrument betreft. Ons eigen instrument, bedoeld voor het horen van inwoners. En voordat ik verder ga, voorzitter, moet ik iets toegeven. Ik heb weinig hoop dat de besluitvorming van vandaag tot een uitkomst gaat leiden die het beste zal zijn voor onze inwoners. In eerste instantie heb ik het dan niet over de afstandsnorm tussen woningen en windturbines, maar over het grootste goed in Nederland: onze democratie. Een goed werkende democratie is als een huis die is gebouwd op een rots. Een slecht werkende als een huis dat is gebouwd op zand. En het verschil tussen beide is vertrouwen. En dat brengt mij direct tot mijn eerste van drie punten. De vertrouwensbreuk tussen inwoners en politiek. Vervolgens behandel ik het weggeslagen fundament onder de blokkade van het referendum, de zogenaamde spoedeisendheid. En ik sluit af met een laatste wanhoopspoging van de coalitie om hun acties dit keer wel te rechtvaardigen:

2600

2605 de Europese noodverordening.

Goed. Die vertrouwensbreuk, voorzitter, die zit diep. Zeventig procent van Nederland zegt geen of weinig vertrouwen te hebben in de politiek. Zeventig procent, voorzitter. En met die kennis op zak ontvangt Provinciale Staten een verzoek tot een referendum. Je zou denken, een uitgelezen kans om eens te reflecteren op ons eigen handelen. Wat maakt dat inwoners het gevoel hebben dat ze aan die democratische noodrem moeten trekken. Niets van dat alles. Er is een partij die de kroon spant in deze beschamende vertoning. Want dat is het, voorzitter. En dat is D66. Zelfs ik heb mij laten verrassen door het politieke gezwank. Ik som het maar op. Terug naar juli 2021. Een referendum over de regionale energiestrategie.

Wat is er mis met de- Volgens mij heeft iemand zijn microfoon ingedrukt.

De **VOORZITTER**: Even kijken. Kan iedereen in de zaal de microfoon uitzetten? Dan kunnen we doorgaan met het betoog van de heer Van den Berg.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Goed, het referendum over de regionale energiestrategie. D66 zegt: nee, want het Klimaatakkoord is vanuit het Rijk opgelegd. Negeert het feit dat de inwerkingtreding parallel aan het referendum kan plaatsvinden. Vervolgens december 2021. D66 betoogt bij monde van mevrouw Strens dat de regionale energiestrategie geen besluit is, maar een strategie. En wat is dan wel referendabel? De omgevingsverordening? Ik citeer: "dat zou typisch een besluit zijn waarover een referendum kan worden aangevraagd. Als men het niet eens is met dat onderdeel van de verordening, dan heb je echt een besluit dat referendabel is." Nou, dat is klare taal. Maart 2022. De angst voor de kiezer treedt aan. Negen dagen voor de gemeenteraadsverkiezingen wordt het referendum uitgesteld. Kennelijk moet het Rijk iets vinden van windmolens. Dus de VVD, GroenLinks, D66 en de Partij van de Arbeid, die willen een nadere standpuntbepaling over de omgevingsverordening. Mei 2022. Ondertussen zijn we bijna een jaar verder en de aap komt uit de mouw. De omgevingsverordening wordt, zoals verwacht, ongewijzigd aangenomen. Van een nadere standpuntbepaling blijkt geen sprake. Mevrouw Strens betoogt dat het middel – het referendum – alleen als noodrem kan worden gebruikt op voorwaarde dat je proces dusdanig goed is ingericht, zodat het niet noodzakelijk is om zo'n instrument te gebruiken. Een goed ingericht proces, voorzitter. D66 committeerde zich dus aan het klimaatakkoord van 2019, waarin er te strakke termijnen zijn gehanteerd en elke mogelijkheid tot bijsturing komt te vervallen. Geen één echt, geen één argument hield in september 2022 stand bij de Hoor- en Adviescommissie nadat Stichting Windalarm bezwaar indiende. Het is echt een beschamende vertoning, voorzitter. Dit is dus politiek. Dit zijn de spelletjes. Niet de inwoners met een mening en een wil staan centraal, maar de spelletjes. Verbaasd u het dat de inwoners afhaken?

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, de heer Van den Berg maakt wel een karikatuur van wat ik net allemaal heb zitten betogen, hoe gedegen wij een proces hebben gevolgd, hoe wij met argumenten hebben betoogd waarom dit in dit geval het referendum niet door kan gaan. Ik vraag mij echt af wanneer de heer Van den Berg zijn eigen betoog gaat doen, want dit slaat werkelijk nergens op. Zijn al die argumenten die ik u net genoemd heb, heeft hij dan niet zitten luisteren? Of is dit gewoon een soort iets van nou, laten we maar eens even kijken hoe we dit kunnen aanpakken?

De **VOORZITTER**: Meneer van der Berg, ik nodig u uit om door te gaan met uw betoog.

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, voorzitter, ik vraag me af of meneer Kanik niet een karikatuur van zichzelf maakt. Want welke van de feiten die ik net heb opgenoemd zijn onwaar? Zegt u dat maar. Volgens mij is het allemaal gewoon zoals het is opgelezen en heeft d66 wat dat betreft een karikatuur van zichzelf gemaakt door zo te zwalken van links naar rechts.

De **VOORZITTER**: Goed. Ik zou graag hier de discussie nog zuiver willen houden. Maar ik geef de heer Kanik nog het woord.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, van zwalken is geen enkele sprake. Toen wij destijds over de omgevingsverordening spraken wisten wij niet dat artikel 11 een dode letter zou zijn. We hadden er het vertrouwen in dat artikel 11 zou werken. Maar u heeft aan de insprekers gezien dat het niet zo is en dat we een omgevingsverordening, als we die vaststellen en artikel 11 tegelijkertijd in werking laten treden, dat het dus wel vertraging oplevert. Dat wisten wij niet toen wij de omgevingsverordening vaststelden in eerste instantie. Dus gelooft u de insprekers niet die u dat vertellen, dat er vertraging oploopt of-

2670 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Nou, als iemand het voorheeft met insprekers en democratie, dan denk ik dat wij het wel zijn, maar- Wij hebben zeker naar ze geluisterd. Wij weten ook dat er dan wellicht ook wel vertraging kan ontstaan. Dat kan ik helemaal volgen. Maar dat laat onverkort in stand dat die klimaatdoelstellingen desondanks gewoon gehaald kunnen worden. En dat zou u ook moeten weten.

2675

De **VOORZITTER**: Goed. Gaat u door met uw betoog.

2680

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Goed. Nummer 2, de zogenaamde spoedeisendheid. Er zijn ondertussen talloze redenen om dit te onderbouwen, voorzitter, dat ik er eigenlijk gewoon een beetje flauw van wordt. Maar goed. 1, zoals eerder betoogd, het houden van een referendum kan parallel plaatsvinden naast de inwerkingtreding van de omgevingsverordening. 2, windturbines kunnen gewoon gebouwd worden, maar dan wel op een minimale afstand van zeshonderd meter van woningen. Dat die specifieke windturbines binnen zeshonderd meter cruciaal zijn, is niet aangetoond. We weten zelfs, vele zoeklocaties binnen die zeshonderd meter zijn niet aan te sluiten tot 2027 vanwege de netwerkproblemen. En dat brengt mij naar 3, het rapport van het Planbureau voor de Leefomgeving de datum 8 december 2022. Volgens dit rapport zijn de doelstellingen binnen handbereik, net zoals het al in 2021 het geval was. Meer dan dat aansluiten is überhaupt niet mogelijk vanwege de eerder genoemde problemen op het elektriciteitsnetwerk. En met die laatste twee argumenten in de hand heb ik een motie om de spoedeisendheid te laten vervallen vanwege de eerder genoemde netwerkproblemen, waarbij wij Provinciale Staten oproepen het argument van spoedeisendheid niet langer van toepassing te laten zijn op het referendumverzoek van Stichting Windalarm vanwege de technische beperkingen voor de aanleg van windturbines op korte termijn, en gaan over tot de orde van de dag. Alsjeblieft, voorzitter.

2685

2690

2695

Motie 261-19 december 2022
Herziening spoedeisendheid windturbines in energietransitie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constateernde dat:

2700

- *Het energienet in Noord-Holland vol is en er in toenemende mate netcongestie optreedt;*
- *Windturbines moeilijk aangesloten kunnen worden op het net, vanwege deze netcongestie.*

Overwegende dat:

2705

- *Het technisch onmogelijk is om de komende jaren windturbines op het net aan te sluiten;*
- *Windturbines pas weer in 2027-2030 aangesloten kunnen worden;*
- *Een referendum geen belemmering is voor de aanleg van windturbines, gezien de technische beperkingen die realisatie op korte termijn belemmeren;*
- *Spoedeisendheid niet van toepassing is op het referendumverzoek over de afstandsnormen voor windturbines.*

Verzoeken Provinciale Staten:

2710

- *Het argument van spoedeisendheid niet langer van toepassing te laten zijn op het referendumverzoek van stichting Windalarm, vanwege de technische beperkingen voor de aanleg van windturbines op korte termijn;*

En gaan over tot de orde van de dag.

2715

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21)

De **VOORZITTER**: En deze motie maakt deel uit van de beraadslaging.

2720

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Even kijken. Ik zie de spreektijd nog doorlopen. Windturbines waarvoor geen plaats is, kunnen natuurlijk niet spoedeisend zijn. Ook zit ik nog met de vraag over de inleiding op pagina één van het ontwerpbesluit. Hierin staat: "zonder deze versoepeling van de afstandsnorm is de kans aanzienlijk kleiner dat deze doelstellingen, het klimaatakkoord, worden gehaald". 'Aanzienlijk' is mijn in mijn optiek meer dan vijftig procent, maar het rapport vanuit PBL spreekt het tegendeel. Graag een reflectie van de gedeputeerde.

2725

2730

Goed, ons laatste punt: de noodverordening. De noodverordening die hier als wanhoopspoging wordt bijgehaald, gezien geen enkel argument van de coalitie tot nu toe stand hield. Ook op dit vlak zijn er een aantal bezwaren. De noodverordening werd er op het laatste moment bijgesleept en deze zou op 13 december worden goedgekeurd. Wij hebben er tijdens de behandeling van 5 december voor gepleit om dit document van de agenda te schrappen gezien van rechtszekerheid nog geen sprake was. En wat blijkt? Op het moment van schrijven is nog steeds niet duidelijk of de noodverordening in werking is getreden. Hoe kunnen wij nu tot een weloverwogen besluit

2735 komen, voorzitter? ik vind het zeer en dan ook zeer kwalijk. En ik wil een antwoord waarom 1, de Staten niet zijn geïnformeerd, en 2, of de noodverordening nu wel of niet in werking is getreden. Zo kunnen we niet werken, voorzitter. Ook is wat ons betreft het verband tussen de versnellingen in vergunningverlening in het kader van de Wet natuurbescherming en de afstandsnormen tussen woningen en windturbines op geen enkele wijze aangetoond. Een goede onderbouwing hiervan vanuit D66 bleef ook zojuist achterwege. Tenslotte werd ons verzoek om een advies van de Hoor- en Adviescommissie op de vragen helaas genegeerd. Dat valt niet te rijmen, voorzitter. Want 2740 eerder moest de behandeling van het referendum wachten vanwege de motie in de Tweede Kamer. Waarom dan nu niet, nu we een verordening van de Europese Unie zou klaarliggen? Om de voorgaande redenen dient de fractie van JA21 twee moties in om te voorzien in de ontkoppeling van de noodverordening en het referendum, en advies bij de Hoor- en Adviescommissie op te vragen over het verband en de motivering daarvan, met de volgende dicta: roept Provinciale Staten op het referendumverzoek los te koppelen van de noodverordening 2745 van de Europese Commissie en een besluit te nemen over het referendumverzoek, los van de argumentatie met betrekking tot de noodverordening van de Europese Commissie. En roepen Provinciale Staten op voor vaststelling van het ontwerpbesluit een advies te vragen aan de Hoor- en Adviescommissie aangaande houdbaarheid van de motivering omtrent de noodverordening 2750 van de Europese Commissie, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 262-19 december 2022

Ontkoppel de noodverordening en het referendum

2755 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022*
Constaterende dat:

- *Onder deze noodverordening projecten van hernieuwbare energie automatisch van 'overstijgend publiek belang' zijn;*
- *Bouwprojecten onder deze noodverordening anderhalf jaar lang minder streng beoordeeld worden op basis van de Wet natuurbescherming.*

2760 Overwegende dat:

- *De samenhang tussen de afstandsgrens voor windturbines en de noodverordening van de Europese commissie niet is aangetoond;*
- *Het onvoldoende is aangetoond dat windturbines onmisbaar zijn voor de energietransitie;*
- *Er in de periode tot aan het referendum windturbines geplaatst kunnen worden met inachtneming van de afstandsnormen;*
- *Vanwege de netcongestie windturbines pas in de periode 2027-2030 aangesloten kunnen worden op het net.*

2765 Verzoeken Provinciale Staten:

- *Het referendumverzoek los te koppelen van de noodverordening van de Europese commissie;*
- *Een besluit te nemen over het referendumverzoek los van de argumentatie met betrekking tot de noodverordening van de Europese commissie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

2775

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21) en Ilse Bezaan (PVV)

Motie 263-19 december 2022

Betrek HAC door definitieve besluitvorming

2780

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *De Hoor- en Adviescommissie heeft besloten om het argument van spoedeisendheid om het referendumverzoek af te wijzen niet ontvankelijk heeft verklaard;*
- *De Hoor- en Adviescommissie adviseert om de bezwaren van bezwaarden gegrond te verklaren en het bestreden besluit te herzien met een nieuw besluit met inachtneming van het advies;*
- *Het ontwerpbesluit voorstelt om het besluit om geen referendum te houden niet te herroepen;*
- *Het ontwerpbesluit voorstelt om de motivering om het referendumverzoek af te wijzen aan te vullen naar aanleiding van de Noodverordening van de Europese Commissie inzake de versnelling van de inzet van hernieuwbare energie.*

2790 Overwegende dat:

- *De Hoor- en Adviescommissie een duidelijk advies heeft gegeven en het ontwerpbesluit het college oproept om daar namens Provinciale Staten tegen verweer te gaan;*

2795

- *we willen voorkomen dat de Hoor-en Adviescommissie na vaststelling van dit ontwerpbesluit wederom tot een advies komt om het besluit te herzien,*
Verzoeken Gedeputeerde Staten:

2800 • *Voor vaststelling van het ontwerpbesluit een advies te vragen aan de Hoor- en Adviescommissie aangaande houdbaarheid van de motivering omtrent de Noodverordening van de Europese Commissie.*
En gaan over tot de orde van de dag.

2805 *Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21)*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En ook deze twee moties maken deel uit van de beraadslaging.

2810 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Afrondend, wordt er door de gehele oppositie een amendement ingediend om het besluit uit te stellen totdat de informatievoorziening over de noodverordening op orde is. Wat ons betreft een krachtig en vooral een terecht signaal, en complimenten aan de fractie van de Partij voor de Dieren voor het opstellen hiervan. Hoewel wij de insteek van het amendement steunen, namelijk het uitstellen van besluitvorming, heeft JA21 een andere visie. Wat ons betreft is het bezwaarschrift van Stichting Winterwarm gegrond met zeer goede onderbouwing. Dit kan wat ons betreft enkel leiden tot een besluit tot het houden van een referendum. En daarom dienen wij, samen met de Partij voor de Vrijheid, een amendement in om precies dit te bereiken. En die staat ondertussen ook in iBabs.

2815

Amendement 67-19 december 2022
Honoreer het advies van de HAC

2820 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022*
Besluit:

het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen:

De deelbesluiten 2 en 3 te vervangen door:

2825 2. *Het bezwaarschrift gegrond te verklaren;*
3. *Het besluit om geen referendum te houden over de verruimde regels met betrekking tot windturbines te herroepen.*

Toelichting

2830 *De Hoor- en Adviescommissie adviseert om de bezwaren van bezwaarden gegrond te verklaren en het bestreden besluit te herzien met een nieuw besluit met inachtneming van het advies. De Hoor-en Adviescommissie heeft de argumentatie van 'spoedeisendheid' om tot afwijzing over te gaan niet ontvankelijk verklaart.*

2835 *Het huidige ontwerpbesluit stelt echter voor om het bezwaarschrift alsnog ongegrond te verklaren en de verruimde regels met betrekking tot windturbines niet te herroepen.*

2840 *Een referendumverordening is geen politiek instrument en referendumverzoeken moeten wat ons betreft, mits ze aan de voorwaarden voldoen, ingewilligd worden. Daarom stellen we overeenkomstig het HAC-advies voor om het bezwaarschrift alsnog gegrond te verklaren*
En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Daniël van den Berg (JA21) en Ilse Bezaan (PVV)

2845 De **VOORZITTER**: Maakt ook deel uit van de beraadslaging.

2850 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Goed, voorzitter, ik rond af, maar niet voordat ik een indringend verzoek doe aan Provinciale Staten. Werk aan dat vertrouwen. Bouw dat huis op die rots. En durf het aan om inwoners te horen, al staat het je niet aan. Het zou zomaar eens tot een sterker Nederland kunnen leiden. Ik dank u wel, voorzitter.

2855 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Van den Berg. We hebben nog twee sprekers voor deze eerste termijn en daarna zullen wij overgaan naar het pauze. Daarna gaan we verder met de beantwoording door GS. Die twee sprekers, dat zijn mevrouw Van Soest en de heer Koyuncu. Mevrouw Van Soest, komt u naar voren. Partij van de Ouderen. Het woord is aan u, mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u, voorzitter. Voorzitter, gezien mijn spreektijd zal ik het kort houden. Een goed functionerende democratie kan niet zonder referendum. Politieke problemen worden te veel vanuit een beleidsoptiek gedefinieerd en politieke keuzes raken ondergesneeuwd door technische afwegingen. Dat is de bureaucratisering van de politiek. De huisadvocaat Pels Rijcken heeft vastgesteld dat het besluit over het niet doorgaan van dit referendum meer een politiek-bestuurlijke afweging van de PS Noord-Holland is geweest en dat er sprake is van een uitzondering, bedoeld in artikel 5, lid 2n. Voorzitter, dit artikel lijkt bedacht te zijn om altijd als laatste redmiddel een referendum tegen te houden. Artikel 5 lid 2n, als je af wilt van burgers die gehoord willen worden. Sorry, ik heb een beetje zitten krassen in mijn betoog, dus vandaar. Maar voorzitter de Hoor- en Adviescommissie heeft immers het advies, dat bestreden besluit om het referendum bezoek niet te laten herroepen, herroepen moet worden vanwege onterechte toepassing van de uitzonderingsbepaling. Driemaal hulde voor de adviescommissie. De Partij van de Ouderen dankt de commissie van harte en heeft ons eeuwige respect. Voorzitter, geef de democratie een kans en besluit dit referendum alsnog te houden. Daarom zullen wij een motie indienen met als dictum: zich hardop uit te spreken als voorstander van de referenda, het verzoek tot het referendum goed te keuren over het plaatsen van windmolens op land in de provincie Noord-Holland, en je gaat over tot de orde van de dag. Dank u wel.

Motie 264-19 december 2022

Het belang van referenda in een goed werkende democratie

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

2880 *Constaterende dat:*

- *Er een verzoek is gedaan voor het houden van een referendum over het plaatsen van windmolens op land in de provincie Noord-Holland;*
- *De PS verwijzen naar artikel 5.2.n;*
- *De Hoor- en Adviescommissie terecht opmerken dat verwijzen naar dit artikel geen gegronde of rechtvaardig argument is om geen referendum te kunnen houden.*

2885 *Overwegende dat:*

- *Wij hier in de Provinciale Staten er zijn voor de inwoners van Noord-Holland;*
- *Burgers die die hun stem willen laten horen en de democratie willen verdiepen op welke manier dan ook vooral gekoesterd moeten worden;*
- *Meedenken en meedoen en meebeslissen het uitgangspunt zou behoren te zijn in een moderne democratie.*

2890 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Zich hardop uit te spreken als voorstander van referenda;*
- *Het verzoek tot referendum goed te keuren over het plaatsen van windmolens op land in de provincie Noord-Holland;*

2895 *En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

2900 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt deel uit van de beraadslaging. Dan hebben wij nog een spreker op de lijst staan. Dat is de heer Koyuncu van DENK. Gaat uw gang.

2905 De heer **KOYUNCU** (DENK): Dank u wel, voorzitter. Collega's uit de oppositie hebben een hoop punten aangestipt waar ik het volledig mee eens ben. Ik zal u herhaling besparen. Ik wil het graag hebben over een argument vanuit de coalitie, namelijk onzekerheid. Zowel in de voordracht als bij de bijdrage van de coalitie zegt men dat het doorgaan met het referendum voor onzekerheid zorgt. Maar die onzekerheid, dat is er toch al? Den Haag is bezig met nieuwe landelijke regels over de normen met betrekking tot windturbines. Waarom stoppen de initiatiefnemers nu dan niet met de plannen als die onzekerheid er is? Voorzitter, welke enorme onzekerheden voegt het referendum – wat overigens niet bindend is – hieraan toe? En gezien het College voorsorteert op aankomende EU-regels vragen wij ons ook af waarom wij niets horen over de manier waarop de coalitie rekening houdt met nieuwe regels vanuit Den Haag. Voorzitter, dat vrijwel de hele oppositie van links tot rechts het eens is over het door laten gaan van het referendum, zegt volgens mij voldoende. De coalitie

2910 heeft vele momenten gehad om tot een andere conclusie te komen. Maar helaas is er tot nog toe weinig hoop. Hierbij wil ik nogmaals oproepen om gehoor te geven aan het verzoek van de Noord-Hollanders door het bezwaar gegrond te verklaren en het referendum door te laten gaan. Dank u wel.

2915

2920 De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Koyuncu. En daarmee is ook een einde gekomen aan de eerste termijn vanuit de Staten. Wij gaan zo dadelijk eerst schorsen voor de lunch. Na de lunch zal ik hier nog even plaatsnemen om vervolgens het woord te geven aan GS voor de beantwoording en de advisering op een zestal moties en twee ingediende amendementen. We gaan om 14.15 uur weer verder hier. Dus dan zie ik u graag weer hier. Smakelijk eten. Ik schors de vergadering.

Schorsing 13.24 tot 14.26 uur.

2930 De **VOORZITTER**: Ik heropen de vergadering, PS-vergadering. Wij hebben zojuist voor de lunch een eerste termijn gesproken over de beslissing op bezwaar van het Referendumverzoek Stichting Windalarm door de HAC. We hebben ook deze schorsing even benut om nog eens te kijken naar de stukken en de griffie heeft mij gewezen op het volgende, en het heeft betrekking op het amendement A67, ingediend door JA21 met steun van de PVV. Dit is namelijk, als we kijken naar onze eigen Reglement van Orde, moet ik concluderen dat dit ontoelaatbaar is, dit amendement. Artikel 38 van het reglement geeft aan dat Provinciale Staten een amendement om toelaatbaar dient te verklaren, kan verklaren, indien het een strekking heeft tegengesteld aan die van het voorstel waarop het betrekking heeft, et cetera. Dus daar kunnen wij zo over stemmen. Maar ik wil graag eerst daarvoor even het woord geven aan de heer Van den Berg, de indiener van dit amendement. Meneer Van den Berg.

2940 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, beste collega's, dit was voor ons ook even een verrassing en goed opgelet door de griffie, dat dit amendement blijkbaar niet strookt met het Reglement van Orde. Dat is ook voor mij even nieuw. Toch zou ik een pleidooi willen doen of een verzoek willen doen aan jullie allemaal, los van het feit natuurlijk dat we met elkaar van mening kunnen verschillen over het amendement zelf, maar om desondanks het amendement zelf wel in stemming te brengen. En nogmaals, we mogen met elkaar oneens zijn over de inhoud, maar ik zou hier toch graag met elkaar over willen stemmen, omdat dat wel de richting bepaalt van, gaan we verder met het ontwerpbesluit of willen we een andere richting? Dus ik hoop dat jullie zo vriendelijk willen zijn. Dank u wel, voorzitter, voor de ruimte.

2950 De **VOORZITTER**: Dank u wel voor deze toelichting, meneer van den Berg. Nou, dat betekent dat wij inderdaad gaan stemmen over de toelaatbaarheid van dit amendement. Daarvoor zal ik nog eens het artikel- Even kijken. Ogenblik. Punt van orde van het CDA.

2955 De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, wij kennen natuurlijk allemaal het Reglement van Orde uit ons hoofd, maar in dit geval misschien dit lid niet helemaal. Dus voordat wij hierover stemmen, en ik heb alle vertrouwen in het advies wat de griffie daarover geeft, lijkt het mij goed dat wij even bekijken waar dit over gaat, voordat wij tot een afgewogen oordeel komen. Daarom een schorsing. Dank u wel.

2960 De **VOORZITTER**: Uitstekend. Het gaat om amendement 38. Ik wil die schorsing toelaten, maar ik ga eerst nog even naar de heer Köhler. Meneer Köhler.

2965 De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, voorzitter, kunt u misschien die schorsing wat langer maken dan de gebruikelijke drie minuten, want ik heb ook een punt van orde. Een beetje vooruitlopend op wat ik- Of nee, aansluitend bij wat ik vanochtend per ongeluk uit de school klapte, dat er vanavond een lijstpresentatie is van alle JA21-kandidaten voor de nieuwe lijsten in Arnhem. Ik heb me enorm vergist in de lengte van de agenda van vandaag. Ik werd er zojuist door gedeputeerde Kocken nog even op gewezen dat het waarschijnlijk wel avondwerk wordt. Dat zou betekenen dat de mensen uit mijn fractie, die ik eigenlijk verordonneerd heb om naar Arnhem te gaan - waaruit jullie ook weer allerlei gevolgtrekkingen kunnen maken; maar goed, ik zeg niks hierover; dat ook weer verraden-

2975 De **VOORZITTER**: Wat is uw ordevoorstel?

2980 De heer **KÖHLER** (JA21): Om- [...] Ja, ik ben niet erg handig, merk ik. Maar in ieder geval om de stemming over de referendumverordening buiten de regels om - en ik ken dat regelboek net zo goed als meneer Heijnen - naar voren te halen, de stemming daarover, zodat in ieder geval onze fractie- En u heeft allen de heer Van den Berg erover gehoord. Het zou echt heel jammer zijn- Het is helemaal mijn schuld, dat wil ik nog weleens benadrukken. Ook de heer Van den Berg en zijn collega's de mogelijkheid geeft om hierover mee te stemmen. Nou, dat is eigenlijk wat ik wil verzoeken aan ons allen om hierover na te denken en positief dit te benaderen. Dank u wel.

2985 De **VOORZITTER**: Goed. Ja, dus uw ordevoorstel is om dit agendapunt, dat is agendapunt 9, naar voren te halen in het besluitvorming. Dus dat we na behandeling van dit agendapunt dat direct in stemming laten brengen, zodat specifiek voor dit agendapunt de fractie van JA21 mee kan stemmen. Dat is niet wat we met elkaar hebben afgesproken, maar ook dit kunnen wij natuurlijk in stemming brengen. Dat betekent dat ik zo dadelijk ga schorsen en dat we dan twee stemmingen gaan uitvoeren. Een gaat over de toelaatbaarheid van amendement 67, die om reden van artikel 38 van ons reglement niet toelaatbaar zou zijn. Daar gaan we over stemmen. En de tweede is dus om, tegen ons gebruik in, al eerder over dit agendapunt te stemmen. Dus de besluitvorming voor agendapunt 9 aansluitend op de behandeling ervan te doen. Dus daarvoor schors ik nu vijf minuten. Dus om 14.35 uur gaan wij hierover stemmen.

2995 *Schorsing 14.32 tot 14.38 uur.*

3000 De **VOORZITTER**: Goed, ik open de vergadering. Ik hoop dat iedereen nu de tijd heeft gehad om even goed te kijken ook naar het reglement, want wij gaan nu eerst twee ordevoorstellen in stemming brengen en daarna zullen wij dan toch eindelijk overgaan tot de beantwoording door GS op dit agendapunt. Maar als eerste ga ik in stemming brengen, dat is het ordevoorstel van de voorzitter, gevoed door het Reglement van Orde. Het voorstel luidt om het amendement 67, Honoreer het advies van de HAC, ingediend door JA21, gesteund door Partij van de Vrijheid, om dit amendement als niet toelaatbaar te beschouwen. Als u dat ook vindt, dan stemt u op het plusje. Dus als wij straks dat amendement niet in stemming gaan brengen, drukt u nu op het plusje. Als u vindt dat dit wel toelaatbaar zou zijn en dat het wel in stemming gebracht moet worden, drukt u op het minnetje. Wij gaan zo over tot de stemming. Wij hebben verhindering van mevrouw Vastenhouw, de heer Van Hooff en de heer Koyuncu. Dat betekent dat wij vandaag 52 stemmen hebben. Dus nogmaals, wij gaan stemmen over het ordevoorstel van de voorzitter betrekking hebbend op amendement 67. Vindt u ook dat het als niet toelaatbaar dient te worden beschouwd, drukt u dan op het plusje. Vindt u dat het wel toelaatbaar zou zijn en dat we erover moeten stemmen, drukt u dan op het minnetje. Daar is nog een vraag van Statenlid Kostić.

3015 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, misschien wel goed om te weten voor de rest van collega's: als je het wel toelaatbaar vindt, dan gaan we dus niet in tegen onze verordening. Er staat hier: Provinciale Staten kunnen een amendement ontoelaatbaar verklaren. Dus hoe dan ook, je stemt niet in tegen onze verordening. Onze keuze zal straks duidelijk zijn.

3020 De **VOORZITTER**: Goed. Het toelaatbaar verklaren, dat is dus wat in het reglement staat. Het voorstel waar we over gaan stemmen: of om hierin mee te gaan. Dus niet toelaatbaar is plus, wel toelaatbaar, wel over stemmen is min. En dan open ik nu de stemming.

3025 Volgens mij zijn we er. Dus dan sluit ik de stemming. 32 voor, 20 tegen. Tegen hebben gestemd: Even kijken, zit ik een beetje schuin te kijken; het is voor mij ook voor het eerst. Tegen hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP en Namens Noord-Hollanders.. Goed, dat was de stemming over het amendement 67. Dat wordt dus geschrapt uit de beraadslaging. Gaan we straks niet meer over stemmen.

3030 Dan was er nog een ordevoorstel van de heer Köhler om agendapunt 9 naar voren te halen in de besluitvorming. Dus alleen agendapunt 9. En de rest zoals gebruikelijk natuurlijk aan het eind van de vergadering. Dus daarmee is het voorstel van de heer Köhler om hierop de besluitvorming naar voren te halen, dus agendapunt 9 aan het eind van de beraadslaging van agendapunt 9 in stemming te brengen. Wilt u dat ook? Stemt u op het plusje. Bent u het daar niet mee eens en wilt u de gebruikelijke orde volgen, dan stemt u op het minnetje. Weer hetzelfde verhaal: 52 stemmen aanwezig. Ik breng het ordevoorstel van de heer Köhler nu in stemming. Wij hebben weer 52 stemmen genoteerd: 15 stemmen voor, 37 tegen. Voor heeft gestemd: JA21, Partij voor de Dieren, PVV, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders.. Mis ik er een? Nee, dat is het. Waarmee we dus niet de stemming naar voren zullen halen en gewoon alle stemmingen vanavond aan het eind van de vergadering zullen doen.

3040 *Amendement 67 'Honoreer het advies van de HAC' maakt geen deel meer uit van de beraadslagingen c.q. besluitvorming.*

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

- 3045 De **VOORZITTER**: Goed, dan zijn wij nu – eindelijk, zou ik haast zeggen – toegekomen aan de beantwoording in eerste termijn door GS en daarvoor ga ik graag als eerste naar gedeputeerde Stigter voor de beantwoording. Daarna zal de commissaris naar voren treden. Gedeputeerde Stigter, gaat uw gang.
- 3050 Gedeputeerde **STIGTER**: Dank u wel, voorzitter. Ik zal kort het inhoudelijke deel voor mijn rekening nemen, dan zullen de commissaris en gedeputeerde Zaal de resterende punten maken.
- 3055 Allereerst is het, dit College is vanaf het begin heel ambitieus en standvastig aan de slag gegaan met de uitvoering van het klimaatbeleid. Gedurende de rit is eigenlijk de reden om dat te doen eigenlijk alleen maar groter geworden. Dat heeft onder andere geresulteerd in twee mooie regionale energiestrategieën voor Noord-Holland Noord en Noord-Holland Zuid en waarbij alle bedrijven zijn betrokken bij het maken daarvan en uiteindelijk ook resulterend in de resultante tot een bod met de provincie met het hoogste deel van alle andere provincies. En nu zitten we in de fase dat die mooie RES'en ook moeten worden uitgevoerd. We hebben gezien in de RES-monitor en in de voortgangsrapportage dat het daar op dit moment aan schort. Om heel veel verschillende redenen zien we dat we eigenlijk niet op het tempo zitten wat nodig is om onze afspraken waar te maken. Dat is precies de reden dat we bij de behandeling in de commissie RWK hebben gezegd dat we daar een tandje bovenop gaan doen in het helpen van gemeenten, in het ontzorgen van gemeenten bij het loket, en alles wat er nodig is om dan ook wel tot een goede uitvoering daarvan te komen. Dat is even de crux waar we nu denk ik voor staan. En bij uitvoering hoort ook helderheid te geven aan initiatiefnemers, die eigenlijk al in de startblokken staan om de vervolgstappen te kunnen zetten. En als we nu kijken naar dat artikel wat nu ook voorligt in het referendum, dat betekent dat we nog ruim twee jaar onzekerheid in stand houden voor de initiatiefnemers op dat vlak. We weten – dat kunt u ook zien in de kaarten die zijn bijgevoegd bij
- 3060 de stukken, kaart één en twee – dat alle RES-zoekgebieden, waarbij wordt gekeken naar wind, worden geraakt door dit besluit. Dus allerlei zoekgebieden staan twee jaar in de wachtstand tot die helderheid gegeven kan worden. Ruim zestien zoekgebieden en ruim veertig windmolens, daar hebben we het over. We hebben de insprekers vorige keer gehoord wat zij van u verwachten. De insprekers, die eigenlijk in de startblokken staan om te gaan starten, wat zij verwachten. Zij gaven aan: geef ons die helderheid; doe ons niet nog meer dit aan. In reactie op mevrouw Van Andel: het gaat om fiftyfifty als het gaat om projecten die worden geraakt door de lijnopstellingen, dan wel de zeshonderdmetergrens. Helemaal precies weten we dat niet, omdat het nog zoekgebieden zijn die nader moeten worden geconcretiseerd en worden uitgewerkt. Maar grosso modo zal het ongeveer fiftyfifty zijn. Dat in algemene zin.
- 3070
- 3075 Dan kom ik even heel kort op de moties. Motie 259 van Partij voor de Dieren, DENK, over Los echte knelpunten op. Deze motie wil ik ontraden, omdat die overbodig is. We hebben bij de commissie al besproken over wat er nodig is en gedaan moet worden om te komen tot de RES-uitvoering. Deze motie voegt daar niets aan toe.
- 3080
- 3085 Hetzelfde geldt voor motie 260. Ook deze motie wil ik ontraden, want het is overbodig, want we pakken dit al op in de versterking van de uitvoering van de RES, voorzitter.
- 3090 De **VOORZITTER**: Dank u wel, gedeputeerde Stigter. Dan kijk ik naar de commissaris voor de beantwoording van de overige vragen. Meneer Van den Berg, u had nog een interruptie voor de heer Stigter denk ik. Ik sta deze toe, maar ik vraag u volgende keer toch iets harder te lopen.
- 3095 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, ik heb korte beentjes. Dank u wel voor de gedeputeerde. Ik ben nog even benieuwd over- Ik heb uw argumentering gehoord over de RES en dat dat niet verder vertraging mag oplopen. Dat dat heb ik gehoord, maar ik ben toch wel even benieuwd of u zou kunnen reflecteren op de monitor van de RES van het Planbureau voor de Leefomgeving, die namelijk wel een ander beeld geeft. Of we nou echt achter de feiten aanlopen of dat we eigenlijk best wel op koers zouden zitten.
- 3100 Gedeputeerde **STIGTER**: Nee, in het algemeen wijkt het landelijke beeld niet af van het regionale beeld dat we hebben. Dus op papier tellen die RES'en ook op tot zo'n vijftig terawattuur op dit moment. Met een heel grote bandbreedte. Die bandbreedte wordt onder andere veroorzaakt door, zijn de verantwoordelijke bevoegde gezagen in staat om ook op tijd te komen tot die verankering in hun beleid, in staat om ook die vergunningverlening op tijd op te gaan starten. En
- 3105 dat dat wel degelijk ook in de RES monitor een heel belangrijk aandachtspunt is, die inmiddels al op het kritische pad liggen of überhaupt in staat zijn om op tijd tot doelrealisatie te komen.

3110 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dan heb ik wel een aanvullende vraag, want in hetzelfde rapport stond dat de zekerheidspercentages niet afwijken ten opzichte van vorig jaar. Die zijn nog steeds twintig tot zestig procent voor de ambitie. Dat is los van de pijlpijn en al gerealiseerd. Hoe kijkt u daar nou tegenaan?

3115 De **VOORZITTER**: Ja, ik wil toch wel even erop wijzen dat we het hier hebben over de beslissing op bezwaar. Dus ik geef gedeputeerde Stigter graag de gelegenheid hierop te reageren, maar het gaat wel ver buiten het agendapunt. Maar gaat uw gang.

3120 Gedeputeerde **STIGTER**: Heel kort. Het Planbureau benoemt allerlei onzekerheden ook in het rapport zelf en die zijn ook aan de orde in Noord-Holland. Dat betekent dat onzekerheden voor initiatiefnemers niet kleiner zijn geworden afgelopen jaren, terwijl er wel al duidelijke stappen gezet hadden moeten worden ten opzichte van de start.

3125 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel. De gedeputeerde vluchtte wel heel snel weg. Twee moties van ons. U zegt eigenlijk, nou, hartstikke goed, maar dat doen we al. Dus ik wil het toch even checken. Voor ons belangrijk, zoals u weet, versnelling van natuurinclusieve energietransitie. Dat is waar we om vragen. Win-winoplossingen daarvoor. Zegt u nou: dat doen we al? Daar staan we keihard voor, de versnelling van natuurinclusieve energietransitie. Energietransitie moet altijd natuurinclusief gebeuren.

3130 Gedeputeerde **STIGTER**: Nou ja, natuurinclusiviteit is ook een van de trajecten, onderdelen, die worden meegenomen in de versterking van de uitvoering van de RES. Daar waren we al mee begonnen en mede door initiatief vanuit de Partij voor de Dieren onder andere doen we al onderzoek ten aanzien van het gebruik van radar, bekijken we ook over de rotorbladen of ze misschien zwart geverfd moeten gaan worden. Dus dat loopt al. Wat we hebben aangegeven vorige keer, is dat wij reden zien om de uitvoering van de RES'en te versnellen op allerlei manieren. En daar hoort wat mij betreft ook die natuurinclusiviteit bij als onderdeel van de totale aanpak van uitvoering van de RES.

3140 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, dat klinkt al veel beter. Dan toch even voor de zekerheid. Dus wat u betreft, gaat die energietransitie, die versnelling, niet ten koste van de borging van biodiversiteit?

3145 Gedeputeerde **STIGTER**: Zoals u net in mijn verhaal heeft gehoord en ook al in voorgaande betogen rondom de uitvoering van de RES is het dan ook geen verhaal op het moment dat dat je met klimaat aan de slag gaat en je vervolgens oog verliest voor een andere opgave die we te doen hebben als land. Dat is precies de reden dat wij behoorlijk soepel zijn meegegaan met een aantal moties die op dat vlak ons helpen met een goede groene uitvoering van de RES.

3150 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, en deze gaat over de andere motie. Want ook daar zegt u: we doen het al. Dan moet u het misschien iets meer toelichten, want een van de vragen is om meer te doen om die weerstand van mensen mee te nemen, om een plan te maken van, hoe betrek je mensen? Hoe zorg je ervoor dat ze weten hoe ze mee kunnen profiteren van die transitie? Hoe ze het ook natuurinclusief kunnen doen.

3155 De **VOORZITTER**: Wat is uw vraag?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En ook dat GS naar buiten veel meer die urgentie- Nou, dit is de vraag. Hoe GS die urgentie veel meer naar buiten toe kan communiceren. Zegt u nu, we doen het al. Of zegt u eigenlijk van, ik hoor u en ik ga het nog beter doen.

3160 Gedeputeerde **STIGTER**: Ik begon mijn betoog dat dit College dat al vanaf het begin heeft gedaan. Dus die heeft het belang van de klimaatcrisis onderkend en heeft het opgepakt. We zien het belang om participatie zo vroeg mogelijk in zo'n proces mee te nemen. En nog voordat we een concreet plan hebben, zijn we bij die RES'en eigenlijk aan de slag gegaan met participatie, burgerbetrokkenheid, op allerlei schillende manieren. We zitten nu in een volgende fase van de RES-uitvoering. Dat vraagt om een aanvullende of een andere aanpak van participatie, het meenemen van de inwoners; en dat zijn we dit moment aan het uitvoeren samen met de gemeenten en andere stakeholders.

3170 De **VOORZITTER**: En daar heeft u uw antwoord. Had u nog een nieuw punt? [...] Deze sta ik dan nog toe, een vervolgvraag, een nieuwe vraag.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dank u wel. Zegt u nu dan, dan kiezen we voor die extra communicatie en we kiezen om burgers extra te betrekken richting die uitvoering van natuurinclusieve energietransitie? we gaan een stapje verder?

3175

Gedeputeerde **STIGTER**: Het is tweeledig. We komen in een andere fase van de RES-uitvoering, waardoor het niet alleen gaat over planontwikkeling, planvoorbereiding; inwoners, weet wat er gebeurt. Maar dat we toegaan naar de vormen van uitvoering. En dat vraagt een andere vorm van communicatie over die projecten en biedt ook mogelijkheden voor inwoners om daar aan mee te doen. Daar is het communicatietraject nu op gericht. In meer algemene zin hebben we gezegd, wat wij zagen de afgelopen jaren is dat we wel eigenlijk een Rijksoverheid hebben gemist die de hoofdboodschap eigenlijk zond. Dat is de reden geweest dat we dit hebben aangedragen en dat we hebben we toegezegd gekregen van het ministerie dat er een soort draaggolfcampagne komt om ons als regionale overheden, die initiatieven willen nemen, hierbij te helpen.

3180

3185

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dat vind ik dus wel jammer dat het gaat over projectontwikkelingen en het Rijk. Waar is die passie? Ik wil van onze klimaatgedeputeerde horen de passie voor de urgentie die we hebben in het klimaat.

3190

De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Het is gewoon jammer. Dus in die zin-

3195

De **VOORZITTER**: Wat bent u aan het doen? Is dit nog een interruptie of is dit in de laatste plaats wat u nog even mee wilt geven? Dank u wel. Dan kan de heer Stigter nu toch echt gaan zitten voor even weer. En dan kan de commissaris van de Koning hier plaatsnemen voor de beantwoording. Gaat uw gang.

3200

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Dank u wel, mevrouw de voorzitter. Ik probeer even zo goed mogelijk de wat meer technische vragen die nog spelen en gesteld zijn, te beantwoorden. In ieder geval Statenlid Kostić, heeft in haar bijdrage gevraagd naar de stand van zaken over de noodverordening. Daar is de besluitvorming, dat is de laatste informatie, uitgesteld tot vandaag, 19 december. Dus dat zou vandaag kunnen gebeuren. Dat heeft te maken dat er een koppeling was rondom de besluitvorming met het prijsplafond voor gas. Dat betekent dat we dus nog in afwachting zijn of die noodverordening, of daar wel of niet over besloten wordt. Maar eigenlijk, als u kijkt naar de ontwikkelingen, dan is het wel zeker dat Nederland zal gaan instemmen. Het Rijk heeft in ieder geval aangekondigd – dat is denk ik ook fijn om te horen voor Statenlid Kostić – dat ze een handreiking in januari voor de noodverordening willen afgeven, maar ook in relatie tot de natuurbescherming. Dus dat betekent dat er ook een invulling, daar waar mogelijk, aan Nederland gegeven zal worden over hoe daarmee om te gaan.

3205

3210

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Ja, over die Europese noodverordening. Hij is dus nog niet aangenomen. In onze voordracht die we nu geformuleerd hebben, ja, vanuit de gewogen meerderheid, staat die wel als argument meegenomen. Maar dat kan dan toch eigenlijk niet? we gaan toch niet de hele tijd voor dingen die er waarschijnlijk wel aankomen, dat meenemen in ons, ja, officiële besluit dat we dan nu nemen. Wat zegt u dan van het amendement? Laten we dan eerst nog eens even kijken wat er precies aangenomen wordt en wat voor implicaties dat heeft.

3215

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ja, ik was nog niet helemaal klaar. Als u kijkt naar de urgentie, het afgelopen weekend heeft er ook overleg plaatsgevonden in Brussel. Commissaris Timmermans heeft overeenstemming bereikt met het Europe Parlement en de lidstaten om de klimaatdoelen nog een tandje bij te stellen naar boven. Dus dat betekent dat, als u het over urgentie hebt, die noodverordening op zichzelf niet leidend is of wij wel of geen referendum kunnen hebben, maar wel een argument kan zijn en onderbouwd dat er sprake is van urgentie. De noodverordening is op tafel gekomen in Brussel vanwege het feit dat er urgentie is om te komen tot het behalen van de klimaatdoelstellingen. En zoals ik ook de vorige keer heb uitgelegd, technisch gesproken is het zo dat bij een beoordeling van de beslissing op bezwaar alle feiten en omstandigheden tot vandaag meetellen bij de weging die wij moeten maken om te komen tot een beslissing op bezwaar. En dat betekent dat ik het verplicht ben u te melden wat er zich op dat gebied plaatsvindt, zowel positief als negatief. Dus in die zin is het feit dat de noodverordening nog steeds boven de markt hangt – en waarbij ik u net aangaf dat het in ieder geval zo lijkt te zijn dat hij er zeker ook gaat komen – is een ontwikkeling een argument naast de argumenten. Want even terug, u heeft hier al in deze Staten een besluit genomen dat u vond dat

3220

3225

3230

3235 er spoedeisende en dringende zaken waren, waardoor het referendum geen doorgang kon vinden. Dus dat is in feite de stand van zaken op dit moment.

Dan het amendement van de Partij voor de Dieren. Ik heb alleen het nummer niet paraat. Dat is mijn onervarenheid waarschijnlijk om hier te mogen staan.

3240 De **VOORZITTER**: 66.

3245 De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Dat is amendement 66. Dat moet ik ontraden. En waarom moet ik dat ontraden? Omdat het in tekst ophangt aan die noodverordening. Dat is niet juist. Wel of geen referendum heeft niets met de noodverordening te maken. Dat is slechts een extra argument, zoals het nu is aangedragen in de voordracht, om tot beslissing op bezwaar te komen. Maar het kan daar nooit aan gekoppeld zijn. Dus dat betekent, los van het feit dat we al over de bezwaartermijn heen zijn – wij moeten beslissen binnen een bepaalde termijn – en daarmee lopen we het risico dat partijen ons in rechte kunnen aanspreken en zelfs tot een dwangsom. Maar de noodverordening op zichzelf is daar niet een leidend instrument bij. Dus ik moet dat
3250 amendement ontraden.

3255 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Voorzitter, dank u wel. Ik heb een vraag aan de commissaris van de Koning over die noodverordening. U zegt namelijk dat het in relatie is tot de klimaatdoelen en dat die nog een tandje bij worden gezet. Maar ik denk dat we dan volgens mij de verkeerde kant op gaan, want die noodverordening is gebaseerd op REPowerEU en die staat in relatie tot de afhankelijkheid verminderen van Rusland. Dus volgens mij gaan we hier een verkeerde kant op. Of zie ik dat verkeerd?

3260 De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Nou, ik zal niet zo snel zeggen dat u iets verkeerd ziet. Maar wat ik zie is dat er in Brussel op dit moment- Nogmaals, u gaat straks besluiten; u moet het wegen. Dus u kunt met mij een discussie voeren. Ik leg het u voor, de laatste feiten en omstandigheden, Maar ik heb er persoonlijk geen waardeoordeel over, want daar gaat u als Staten over. Dus u zult in uw afwegingen moeten bepalen of het voor u al dan niet een voldoende zwaar argument is. U weet, de voordracht zoals die hier nu voorligt, is in een
3265 commissievergadering gewogen tot stand gekomen en daarmee is ook de inhoud vastgesteld. Dus ik ga niet met u de discussie aan of het- Dat zou ook niet terecht zijn. Over de inhoud gaat gedeputeerde Stigter. Ik leg het u slechts voor zoals het is.

3270 De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, dan heb ik daar nog wel één aanvulling over, want dan zou ik u dan toch wel willen verzoeken dat, als u dan een advies meegEEft aan ons, dan wel die twee klimaatdoelen en Rusland, dat wel uit elkaar te splitsen. En als laatste heb ik eigenlijk een verzoek. Het is fijn dat u dat naar de Staten heeft gestuurd, die noodverordening, maar nu het niet in werking is getreden, miste ik eigenlijk de communicatie vanuit de Staten dat dat niet in werking is getreden. Wat heeft dat implicaties? En nu moesten we wachten tot vandaag om dit nu
3275 te kunnen bespreken. Dus dat verzoek zou ik nog wel willen neerleggen.

De **VOORZITTER**: Goed, dat is genoteerd. Volgens mij zojuist ook beantwoord. Ik weet niet of u hier nog op wilt reageren? Nee. Dan ga ik graag door met Statenlid Kostić voor de Interruptie.

3280 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel. De vraag is, is de commissaris zich ervan bewust dat ons amendement heel goed is getoetst door de ambtenaren en dit juist in samenwerking met de ambtenaren is opgesteld, zodat het wel haalbaar is? Dus uw opmerking over enige boetes of dwangsommen in deze in ieder geval niet van toepassing is.

3285 De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: En dan ga ik u toch tegenspreken, want er is technisch getoetst, maar de ambtenaren- U kunt de ambtenaren niet gebruiken als een steun in de rug om te zeggen ‘en moet u dus daarmee akkoord gaan’. Zo werkt het niet. De ambtenaren zullen technisch toetsen, zullen advies geven, maar zullen zich niet politiek uitspreken. Dus u kunt het ook niet andersom gebruiken. Dat zou niet dat- Dan lijkt het heel makkelijk dat iedereen moties
3290 bij de ambtenaren laat toetsen op techniek en dan zegt ja, u kunt er niet meer van afwijken. Het is wel degelijk zo dat wij al uit de beslistermijn zijn gelopen. Dat betekent al op dit moment dat wij al aangesproken zouden kunnen worden op het feit dat we binnen de termijn moeten beslissen. Dus die woorden neem ik echt niet terug. Het blijft een afweging die u zelf moet maken. Daar, ja, zult u als Staten straks een uitspraak over gaan doen.

3295

3300 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Voorzitter, toch even een correctie. Het gaat dus hier niet om politiek. Het is inderdaad juridisch getoetst door de ambtenaren. Technisch-juridisch. Daar hebben we heel goed op gelet. En je kan dus, juridisch gesproken, besluiten om een besluit uit te stellen, gemotiveerd. En dan is er geen probleem. Dus nou ja, ik ga niet verder deze discussie in, maar ik zou toch aan de commissaris willen vragen om hier in het vervolg wat verder over na te denken. En als laatste toch even een vervolgvraag. Die noodverordening, dit staat wel onder punt 3 in dit huidige voorstel, wat voor ons ligt, als een belangrijk argument. Er staat ook in de hele brief naar ons toe dat het op 13 december van kracht zou komen. Hoe vindt u het zelf gaan dat wij niet als PS, die uiteindelijk moeten besluiten, op tijden worden geïnformeerd hoe de vorderingen daarin zijn en het nu gewoon afdoet van ja, maar dit is maar een klein besluitje. Schrap het dan uit hele voordracht. Bent u het daar met mij eens?

3310 De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Nee, dat ben ik niet met u eens, want het is een argument. En ik heb u al aangegeven: alles wat tussen het vorige besluit en nu, zelfs wat gisteren en afgelopen weekend nog heeft plaatsgevonden, dat kan nog van invloed zijn op de beslissing van bezwaar. Zo is dat in Nederland geregeld. Dat betekent dat, als er nog een noodverordening aan zit te komen, zoals het nu is – en wellicht wordt hij vandaag vastgesteld – dan verandert dat eigenlijk in de techniek helemaal niet.

3315 Dan ben ik bij het CDA. Ik heb net wat gezegd over die noodverordening en over de handreiking waar het kabinet heeft aangegeven wellicht in januari mee te komen. En u heeft een vraag gesteld over de uitwerking van beslissing in bezwaar: neemt u toch wel alle argumenten mee? En daar hebben we het nou juist de vorige keer over gehad. Dat doe ik niet. Ik zal het besluit van deze Staten beargumenteren. Als bijlage gaan alle verslagen mee. Daar werd net ook al door de
3320 bijdrage in de PvdA op gewezen van, ik herhaal het hier nog een keer, want het wordt in het verslag meegenomen. Maar uiteindelijk zal ik het besluit wat in meerderheid in deze Staten wordt genomen als beslissing op bezwaar doen laten opnemen. Anders wordt het wel een heel rare kwestie, want uiteindelijk staat aan de degene die het referendum wilde ook weer de
3325 beroepsgang open. Dan moet er wel een eenduidig juridisch document liggen. Het is dus geen politiek document. Daarom was ik ook blij dat u kon instemmen met dat niet u als PS hier zou gaan rollebollen over hoe die beslissing er dan uit zou komen te zien, maar dat u dat overlaat aan de voorzitter.

3330 De **VOORZITTER**: Mag ik u heel even onderbreken, want het is inmiddels 15.00 uur. Ik weet nu of u nog meer dan één zin nodig heeft voor de beantwoording? Ik vermoed haast van-

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ik kan het misschien nog iets sneller.

3335 De **VOORZITTER**: Goed.

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Laat ik me dan even concentreren, want ik denk dat ik de belangrijkste feiten heb gehad. De ChristenUnie, die wilde een nieuw besluit nemen. Dat betekent dus dat we het huidige besluit dan- Maar dat is eigenlijk niet wat noodzakelijk is. Sterker nog, ook PS kan, net als GS, contrair gaan tegen een HAC-besluit. Dat gebeurt niet zo vaak, maar het
3340 gebeurt wel. En dat geldt eigenlijk hier voor PS ook. En dat betekent dat, als we de gang maken, zoals door de ChristenUnie is voorgesteld, dat we weer verder uit de tijd lopen. Even voor alle duidelijkheid: ten tijde van het primaire besluit heeft u in meerderheid besloten dat er voldoende argumenten op tafel lagen om tot een spoedeisend, dringend belang te komen. Dus het feit dat PS contrair gaat hiermee aan de HAC doet daar dan ook verder niets aan af.

3345 Ik heb u aangegeven dat bij beslissing op bezwaar alle relevante feiten en omstandigheden worden meegenomen.

3350 Dan kom ik bij JA21. Over het ene amendement is net al wat gezegd. U heeft een drietal moties ingediend. De HAC betrekken. Nou, de HAC wordt normaal gesproken op beslissing op bezwaar niet geadviseerd. Het zou misschien technisch kunnen. Maar de termijnen zijn overschreden. En u moet nu gaan beslissen en niet de HAC. U heeft tot taak om dat te gaan doen.

3355 Dan het ontkoppelen, de andere motie. Ik ben even het nummer- Ik heb ze hier helaas niet bij staan. Ontkoppelde noodverordening en het referendum. Ik zou zeggen-

De **VOORZITTER**: 262.

- 3360 De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Ja, de noodverordening is niet gekoppeld aan het referendum, heb ik net proberen uit te leggen. Het is slechts een nadere motivatie, maar er was door u als Staten al een besluit genomen dat er een spoedeisendheid was, waardoor er geen referendum zou komen. Dus die noodverordening is niet gekoppeld. Dus die moet ik u ook ontraden.
- 3365 En er was nog een motie Herziening spoedeisendheid Een referendumverzoek moet natuurlijk conform de referendumverordening worden afgehandeld. En dan zomaar een bepaling van die verordening buiten toepassing laten, ja, dat is niet mogelijk. Daar geeft ook de verordening geen optie toe. Je moet die verordening toepassen zoals die daar ligt met alle mitsen en maren. Dus die moet ik ook ontraden. Laat ik het daar even bij laten in de eerste termijn.
- 3370 De **VOORZITTER**: Dank u wel voor deze snelle, maar toch volgens mij zorgvuldig beantwoording. Wij gaan zo dadelijk eventjes schorsen. Maar ik wil- O, excuus, we hebben nog een gedeputeerde die hierover het woord wil voeren. Denkt u vast na, want ik geef mevrouw Zaal het woord. Daarna ga ik vragen wie er nog graag een tweede termijn zou willen. Mevrouw Gielen heeft een
- 3375 ordevoorstel, denk ik.
- 3380 Statenlid **GIELEN** (GL): Ja, een ordevoorstel. Wij hebben inderdaad verzocht om een schorsing om 15.00 uur. Ik snap wel dat het niet goed te timen is, maar die schorsing is voor een moment van tien minuten. Ik zou toch eigenlijk willen verzoeken om dan nu even te schorsen en dan misschien dan mevrouw Zaal nog even aan het woord te laten.
- 3385 De **VOORZITTER**: Ja, ik wil dat wel toestaan. Dan gaan we daarna over tot beantwoording door gedeputeerde Zaal en dan gaan we kijken of dat er nog behoefte is aan een tweede termijn op agendapunt 9. Dan ga ik nu schorsen tot 15.15 uur. Ik schors de vergadering.
- Schorsing 15.07 tot 15.24 uur.*
- 3390 De **VOORZITTER**: Goed, ik heropen de vergadering. Wij hebben een schorsing- Konden we getuige zijn van de toespraak van onze minister-president namens de Nederlandse regering. Daarom onderbrak ik de gedeputeerde misschien even wat abrupt. Maar wij zaten nog in de beantwoording van agendapunt 9 in eerste termijn door GS. En daarvoor geef ik graag nog het woord aan gedeputeerde Zaal. Gaat uw gang.
- 3395 Gedeputeerde **ZAAL**: Het is een beetje een overgang na zo'n belangrijk moment dat we net met elkaar hebben bekeken. Maar als gedeputeerde referendumverordening, noem ik mezelf dan maar, is mij gevraagd of ik een reactie wil geven op motie 264 van de Partij van de Ouderen. Die vraagt Gedeputeerde Staten zich hardop uit te spreken als voorstander van referenda en het verzoek goed te keuren. Volgens mij zijn dat vragen die aan Provinciale Staten moeten worden gesteld. Gedeputeerde Staten voert uit en wij voeren de referendumverordening uit. Die hebben
- 3400 wij hier. Die referendumverordening maakt referenda in deze provincie mogelijk, maar voorziet ook in een aantal uitzonderingen. Die uitzonderingen, daar moet Provinciale Staten zich over buigen. Dus ik laat deze aan PS.
- 3405 De **VOORZITTER**: Dank u wel voor deze advisering. Dat betekent dat wij dan nu over kunnen gaan naar een tweede termijn indien daar behoefte aan is. Daarvoor ga ik de zaal rond. Als eerste kijk ik naar mevrouw Bezaan. Tenminste, ik zie haar niet. Ik ga er dan ook maar vanuit dat daar geen behoefte is aan een tweede termijn. Statenlid Kostić. Nee. Mevrouw Van Andel? Nee. Statenlid Gielen? Mevrouw De Vries? De heer Dessing? Mevrouw Alberts? Ik heb een idee waar dit naartoe gaat. De heer Klein? Mevrouw Van Geffen? Dat dat heer Van der Maas? De heer Kanik? Ja,
- 3410 meneer Kanik van D66 in tweede termijn op beslissing op bezwaar Referendumverzoek Stichting Windalarm. Gaat uw gang.
- 3415 De heer **KANIK** (D66): Ja, voorzitter, een heel korte. Ik heb hier een aantal partijen gehoord. Omdat we dit verzoek niet honoreren, dat we dan de referendumverordening maar ten grave moeten dragen. Daar vindt u ons niet aan uw zijde. Natuurlijk moeten we kijken naar deze verordening of het nog wel werkt, zoals wil zeggen. We wijzen dit verzoek alleen af, omdat artikel 11 lid 3 niet werkt, omdat het toch daardoor spoedeisend blijft, terwijl wij dachten dat het artikel wel zou werken. We zijn denk ik de coalitiefractie die het meest getwijfeld heeft over deze beslissing. Maar gezien alle argumenten die ik heb genoemd, moeten wij toch besluiten om het
- 3420 niet referendabel, ja, te laten zijn. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel, meneer Kanik. Ik kijk naar meneer Van den Berg voor een tweede termijn. O nee, ik kijk naar de heer Van den Berg voor een interruptie op de heer Kanik. Gaat uw gang.

3425

De heer **VAN DEN BERG** (JA21): Ja, ik weet dat ik net bijzonder hard ben geweest voor de fractie van D66, maar ik ga het wel gewoon toegeven: dit vind ik een bijzonder eerlijke reflectie en dat valt de partij van D66 te prijzen. Er zit geen vragen gekoppeld, maar dat wilde ik wel gezegd hebben. Dat past in de context. Dus dank u wel daarvoor.

3430

De **VOORZITTER**: Goed. Dat wordt denk ik gewaardeerd.

De heer **KANIK** (D66): Dank u wel. Dat waardeer ik.

3435

De **VOORZITTER**: Goed. Dank beiden. Meneer Van den Berg, u heeft geen behoefte aan een tweede termijn? En mevrouw Van Soest ook niet? Nee, geen tweede termijn. Goed, dan zijn wij daarmee aan het einde gekomen van de tweede termijn. Ik heb ook geen vragen meer gehoord voor GS. Betekent dat wij aan het einde zijn gekomen van dit agendapunt. Dus de beraadslagingen zijn afgerond. Er worden ook geen nieuwe moties of amendementen ingediend? Nee. De stemming zal dus aan het einde van de agenda plaatsvinden. Dat zal waarschijnlijk na het diner worden. En dan mag ik weer terug naar mijn statenbankje en dan zal de voorzitter het volgende agendapunt weer waarnemen.

3440

De discussie wordt gesloten.

3445

Voorzitter: commissaris van de Koning

10.a. Eerste herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-63).

10.b. Tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 vanwege uitstel Omgevingswet (VD-64).

3450

De **VOORZITTER**: Dank aan onze vicevoorzitter voor het waarnemen. Dan zijn we aangekomen bij agendapunt 10.a en 10.b. Dat is de eerste herziening Omgevingsverordening van Noord-Holland 2022, voordracht 63; en 10.b is de tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020, vanwege uitstel Omgevingswet. Dat is voordracht 54. Gedeputeerde Staten hebben we de eerste herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022 in eindconcept vastgesteld. Die eerste herziening heeft betrekking op onderwerpen zoals datacenters, rangorde bij waterschaarste, Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Die hebben ook ter inzage gelegen. Die zijn op 28 november 2022 in de Commissie RWK besproken. En nu worden dus de wijzigingen in Provinciale Staten ter vaststelling aangeboden met voordracht 63. Gedeputeerde Staten heeft ook een tweede herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2020 vanwege uitstel Omgevingswet in eindconcept vastgesteld. Het voornemen om deze wijziging, indien nodig, door te voeren, heeft dan ook ter inzage gelegen tezamen met het ontwerp eerste herziening van de Omgevingsverordening Noord-Holland 2022. Dat is ook behandeld in de Commissie RWK van 28 november jongstleden. Gezien het uitstel van de inwerkingtreding van de Omgevingswet wordt de herziening van de Omgevingsverordening 2020 nu ook aan u ter vaststelling aangeboden met voordracht 64. Die worden in woordvoering gevoegd behandeld, zoals dat heet: agendapunt 10.a en 10.b. Dus moties kunnen ook op de gebundelde stukken worden ingediend op de gebruikelijke wijze met één getekend en één niet-getekend exemplaar. En een amendement geldt voor beide voordrachten en moet ook op beide voordrachten apart in worden gediend. Het is vastgesteld in de bespreking van de herzieningen in de commissie RWK dat er drie omissies zitten in de aangeleverde stukken. Het betreft omissies in de verwerking van de door uw Staten eerdere aangenomen motie over het zoveel mogelijk voorkomen van faunaslachtoffers bij windturbines. Een brief daarover van Gedeputeerde Staten is later bij de vergaderstukken gepubliceerd. U wordt verzocht om de voorliggende stukken aan te passen, zoals toegelicht in de genoemde brief van GS aan PS. Dus de aangepaste versies van de wijzigingsbesluiten van de omgevingsverordeningen conform de in de brief voorgestelde wijzigingen zijn ter verduidelijking ook later toegevoegd aan uw agendastukken. Een aantal sprekers hebben zich volgens mijn lijstje aangemeld. Dat is mevrouw Kaamer van Hoegee van de VVD, de heer Hollebeek, Partij voor de Dieren, mevrouw Bouhrel van de SP, mevrouw Van Andel van het CDA, de heer Muurlink van de PvdA, die heer Mulder van D66 en Statenlid Van Wijnen van GroenLinks. En dan ga ik in eerste termijn het woord geven aan mevrouw Kaamer van Hoegee van de VVD.

3455

3460

3465

3470

3475

3480

- 3485 Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Dank u wel, voorzitter. In de Commissie RWK heb ik al aangegeven dat de eerste herziening Omgevingsverordening NH2022 en de tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 wat ons betreft als hamerstukken door hadden kunnen gaan naar de Staten. Gezien het feit dat we hier vandaag toch over beide stukken praten, is dat dus niet helemaal gelukt.
- 3490 we hebben het vandaag dus over beide omgevingsverordeningen. Zoals in de commissie reeds aangegeven zijn we erg tevreden over de manier waarop er een statusupdate is gegeven met betrekking tot de aangenomen moties. Een dergelijke uitvoerige update zouden wij graag vaker willen zien. Kan inhoudelijk.
- 3495 Wat de VVD betreft zijn de eerste herziening omgevingsverordening NH2022 en de tweede herziening Omgevingsverordening 2020 eigenlijk technische exercities, waarbij Gedeputeerde Staten ons informeren over een aantal wijzigingen, of zoals gedeputeerde Loggen altijd zegt: ik kom bij u terug als de wijzigingen klein en ingrijpend zijn of groots en meeslepend. Dat is wat er
- 3500 in beide dossiers is gebeurd. Toch zie ik vandaag een aantal aangekondigde moties langskomen en ging ook het debat in de commissie over allerlei onderwerpen die men nu alsnog gewijzigd wil zien in de omgevingsverordening. Bijvoorbeeld over de datacentrastrategie of over waterbeheer. In onze beleving zou de juiste weg moeten zijn dat we hierover fatsoenlijke debatten voeren met de betreffende gedeputeerde en dan eventueel, misschien, de verordeningen kunnen aanpassen; en niet nu bij een aantal technische wijzigingen.
- 3505
- Voorzitter, zoals gezegd, de VVD had het prima gevonden als deze stukken als hamerstukken waren doorgegaan naar PS. We kunnen dan ook instemmen op beide herzieningen.
- 3510 Ik voel een interruptie.
- Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik heb een vraagje, want deze dingen over de omgevingsverordening staan op de agenda bij RWK. Dus daar worden ze besproken. Dan is het toch moeilijk om met andere commissies in conclaaf daarover te gaan?
- 3515 Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): In mijn beleving, wilt u dingen in de omgevingsverordening wijzigen die nu niet in de wijzigingen zijn opgenomen. Daar had ik dan graag gezien dat u, als u daar wijzigingen in had, naar de desbetreffende commissie was gegaan bij de desbetreffende gedeputeerde en daar het debat over was aangegaan.
- 3520 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Maar de omgevingsverordening staat vooralsnog nog steeds niet geagendeerd in andere commissies dan RWK. Dus dat is op dit moment niet mogelijk.
- 3525 Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Ja, volgens mij gaan we als Staten nog steeds over onze eigen agenda. En als u een onderwerp anders in de omgevingsverordening wil hebben, dan kunt u dat via volgens mij een initiatiefvoorstel best bespreekbaar maken bij de desbetreffende gedeputeerde.
- 3530 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik neem deze tip ter harte mee.
- Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Graag gedaan.
- 3535 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de heer Hollebeek van de Partij voor de Dieren. Meneer Hollebeek.
- 3540 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Zo, dank u wel, voorzitter. Voorzitter, er is weinig tijd, weinig spreektijd voor zo'n volle agenda. Weinig resterende tijd in deze statenperiode. Ik heb zojuist vernomen dat een eventuele gedeputeerde Köhler nogal wat hordes gaat opwerpen. Dus buiten de wat. Maar vooral weinig tijd om alle uitdagingen, waar we als provincie voor staan, het hoofd te bieden. Een positieve constatering is dat er een meerderheid in dit huis deze uitdagingen onderkent. Omdat de omgevingsverordening bij uitstek de plek is om deze ambities in concrete regelgeving te vertalen, willen we de coalitie de helpende hand bieden in haar route richting een gezonde, schone en veilige leefomgeving. En ik zal niet te diep op de details van de moties, die ik vandaag in ga dienen, duiken. Dat heb ik in de commissie al gedaan. En ze zijn ruim op tijd in concept verspreid onder de woordvoerders. Ze hadden hierdoor ook de tijd om ze binnen hun fracties te spreken. Dat doen we als Partij voor de Dieren namelijk altijd. We bieden alle ruimte aan andere fracties om opmerkingen en aanvullingen aan te dragen. Coalitie en oppositie, links
- 3545

3550 en rechts, groen en grijs. En daarom dankte ik mevrouw Kaamer van Hoegee ook. Ik had het liever wat eerder gehoord, want dan had ik hier eerder iets mee kunnen doen. Maar goed. Daarna laten we onze moties onderwerpen aan de griffietoets en een ambtelijke toets, waarna-

3555 Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): U daagt me uit. Volgens mij heb ik in de commissie bij meerdere sprekers aangegeven dat de onderwerpen die aangedragen werden niet bij de agenda hoorden. Dus voor mij is dit nieuw.

3560 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan laat ik dat aan u, dat het nieuw is. Maar ik ga verder met mijn betoog. Daarna laten we onze moties onderwerpen aan de griffietoets en een ambtelijke toets, waarna we de resultaten daarvan verwerken en we de aangepaste versies nogmaals verspreiden. En het feit dat er deze keer geen opmerkingen en aanvullingen zijn aangeleverd vanuit de collega's stemt ons hoopvol. Blijkbaar wordt onze inzet zeer gewaardeerd. Hard work pays off blijkbaar. Nog zo'n fijne constatering.

3565 Toch even over de moties, die ik overigens allemaal samen met de Partij van de Ouderen indien. Dat wil ik toch even gezegd hebben, mevrouw Van Soest.

3570 De aangekondigde motie 1 over de omgevingsvisie is vervangen door 1 b, want een visie moet in onze ogen levendig blijven, omdat er nou eenmaal allerlei onvoorziene zaken kunnen plaatsvinden. De laatste paar jaar zijn daar toch bij uitstek exemplarisch voor. En het dictum van deze motie luidt, dus die ga ik nu indienen. Dat is nummer 1. Daar is die. Verzoeken GS een herziening van de omgevingsvisie in gang te zetten, en gaan over tot de orde van de dag.

Motie 266-19 december 2022 Herziening Omgevingsvisie

3575 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022*
Overwegende dat:

- *In de Omgevingsvisie een samenhangend en integraal beleid dient te worden opgenomen op het gebied van ruimte, milieu, water en vervoer;*
- 3580 • *Het waterbelang een voorbeeld is van waar het ontbreekt aan een doel en een brede analyse, en daarmee aan richting en aanpak van het waterkwaliteitsprobleem;*
- 3585 • *Het benoemen dat een omslag in de land- en tuinbouw gaande is naar een adaptieve kringlooplandbouw die meer rekening houdt met behoud en versterking van biodiversiteit en bodem- en waterkwaliteit een ander voorbeeld is, waar ook het ontbreekt aan een doel (naar welke vorm van landbouw wil de provincie?), een analyse van de huidige situatie, en van daaruit een visie op hoe te komen tot de gewenste situatie;*
- *De Omgevingsvisie een dynamisch document is dat door PS periodiek geactualiseerd kan worden aan de hand van nieuwe vragen, inzichten en veranderingen in de maatschappij;*
- *De huidige Omgevingsvisie in 2015 is vastgesteld, maar gezien de vele nieuwe ontwikkelingen en urgentie van het dossier water een update nodig heeft.*

3590 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Een herziening van de Omgevingsvisie in gang te zetten.*
- En gaan over tot de orde van de dag.*

3595 *Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)*

3600 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Voorzitter, dan een aantal moties inderdaad aangaande het waterdossier. Door de goede ondersteuning van onze ambtenaren zijn we tot de conclusie gekomen dat het noodzakelijk is om helder te krijgen wat de meest kansrijke en effectieve instrumenten zouden kunnen zijn om de waterdoelen te halen. En daarover komen we met de volgende motie. We hebben hem motie 2 genoemd in de aankondiging. Het dictum: te verkennen welke instrumenten uit het overzicht mogelijke aanvullende maatregelen KRW- O, sorry, nu heb ik de verkeerde. Nee, dat is hem wel. KRW het meest effectief, nuttig en toepasbaar zijn om de waterkwaliteit en kwantiteit in Noord-Holland te verbeteren, en PS daarover voor de zomer van 2023 of zo snel mogelijk daarna te informeren.

Motie 267-19 december 2022 Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit

3610 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022*
Overwegende dat:

- Nog geen van de 89 KRW-waterlichamen van Noord-Holland voldoet aan de KRW-doelen, ondanks dat er ruim 20 jaar tijd is verstreken en er al twee keer uitstel door de Europese Unie is verleend;
- 3615 • GS naar aanleiding van een toezegging in de commissie NLG bij de behandeling van het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 een overzicht aan PS heeft gestuurd van de mogelijke aanvullende maatregelen, onder andere op basis van de Omgevingswet, voor het bereiken van de Kaderrichtlijn Water (KRW)-doelen en bescherming van andere waterbelangen;
- 3620 • In dit overzicht van de mogelijke instrumenten om water beter te beschermen niets is opgenomen over de effectiviteit en nut van instrumenten als instructieregels, maatwerkregels, et cetera;
- Een logische vervolgstap is om te verkennen welke instrumenten het meest effectief, nuttig en toepasbaar voor de provincie zouden kunnen zijn als het gaat om het doel om de waterbelangen beter te beschermen;
- 3625 • De provincie hiermee dan haar instrumentenkoffer gereed heeft, zodat bij de eerste evaluatie van de KRW-aanpak in 2023 eventueel direct de juiste extra instrumenten ingezet kunnen worden om de bescherming te versnellen.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3630 • Te verkennen welke instrumenten uit het overzicht 'Mogelijke aanvullende maatregelen KRW' het meest effectief, nuttig en toepasbaar zijn om de waterkwaliteit- en kwantiteit in Noord-Holland te verbeteren;
- En PS daarover voor de zomer van 2023 te informeren.

En gaan over tot de orde van de dag.

3635 Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

3640 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): In Flevoland is een totaalverbod – ik ga verder – op risicovolle activiteiten rond grondwaterbeschermingsgebieden. In navolging van een eerder aangenomen motie over vuurwerk in stiltegebieden, nu een motie over een vuurwerkverbod rond grondwaterbeschermingsgebieden. Ik noem hem motie 3. Met als dictum – en dan komt hij ook – : Verzoeken GS in de volgende herziening van de Omgevingsverordening NH2022 en zo nodig ook in de Omgevingsverordening 2020 een vuurwerkvrije zone vast te leggen in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden.

3645 **Motie 268-19 december 2022**
Vuurwerkverbod in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- 3650 • PS eerder in de omgevingsverordening een vuurwerkverbod in stiltegebieden heeft opgenomen;
- Twee op de drie Nederlanders zelfs voor een algemeen vuurwerkverbod is;
- De Omgevingsverordening NH2020 en de Omgevingsverordening NH2022 nu nog toestaat dat vuurwerk wordt afgestoken in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden;
- 3655 • Vuurwerk zware metalen bevat die schadelijk zijn voor bodem en water.

Overwegende dat:

- Vuurwerk en grondwaterbeschermings- en waterwingebieden niet met elkaar samengaan;
- 3660 • De kwaliteit van ons water al sterk onder druk staat en waterwinbedrijven meerdere keren alarm hebben geslagen over het feit dat het steeds moeilijker wordt om het water schoon te krijgen.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3665 • In de volgende herziening van de Omgevingsverordening NH2022 (en zo nodig ook nog in de Omgevingsverordening 2020) een vuurwerkvrije zone vast te leggen in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

3670 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja? Ik ga verder. Goede voorbeelden trekken twijfelaars over de streep en daarom deze motie – nummer 4 laten we hem noemen – om positieve voorbeelden te stimuleren en te versnellen als het gaat om waterproblematiek. En daar is die. En het dictum daarvan luidt: verzoeken GS te verkennen hoe de provincie groene voorbeelden, die

3675 waterproblemen bij de bron aanpakken, zoals teelten zonder bestrijdingsmiddelen, natte teelten en waterbesparing, extra kan stimuleren, podium kan geven en kan versnellen, en hierover voor de zomer van 2023 of zo snel mogelijk daarna aan PS te rapporteren. Voorzitter, u begrijpt dat het ons meer om de intentie dan om de datum gaat. Dus dat valt natuurlijk altijd eventueel aan te passen.

3680 **Motie 269-19 december 2022**
Stimuleren, versnellen en uitdragen van oplossingen voor waterproblemen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Overwegende dat:

- 3685
- *Nog geen van de 89 KRW-waterlichamen van Noord-Holland voldoet aan de KRW-doelen, ondanks dat er ruim 20 jaar tijd is verstreken en er al twee keer uitstel door de Europese Unie is verleend;*
 - *Er een watercrisis dreigt te ontstaan;*
 - 3690 • *Er wel degelijk goede voorbeelden van agrariërs en andere ondernemers in Noord-Holland zijn, die bronoplossingen bieden voor de problemen met waterkwantiteit- en kwaliteit, zoals agrariërs die geen landbouwgifgebruiken;*
 - *In het aangenomen Initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact al is afgesproken om goede voorbeelden meer podium te geven;*
 - 3695 • *Goede voorbeelden twijfelende boeren en andere ondernemers kunnen inspireren en over de streep kunnen trekken;*
 - *Er gezien de dreigende watercrisis behoefte is om juist op het waterdossier positieve voorbeelden te stimuleren en te versnellen, via bijvoorbeeld tenderprocedures, wedstrijdelementen, en dergelijke.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3700
- *Te verkennen hoe de provincie groene voorbeelden die waterproblemen bij de bron aanpakken (zoals teelten zonder bestrijdingsmiddelen, natte teelten en waterbesparing) extra kan stimuleren, podium kan geven en kan versnellen;*
 - *Hierover voor de zomer van 2023 aan PS te rapporteren;*
- En gaan over tot de orde van de dag.*

3705 *Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)*

3710 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan faunabeheer. Dat is voor mijn fractie meestal wel een heikel punt, zoals u allen weet. Er wordt een gedragsdeskundige toegevoegd aan de faunabeheereenheid en die helpen we graag om invulling te geven aan diens rol. Daarom deze motie, nummer 5. Met het volgende dictum: verzoeken GS in de volgende periodieke herziening van de omgevingsverordening NH2022 en mogelijk ook nog van de omgevingsverordening over NH2020 onder eisen voor het opstellen van een faunabeheerplan op te nemen dat de intrinsieke waarde van het dier centraal moet worden gesteld en dus zwaar moet meewegen.

3715 **Motie 270-19 december 2022**
Intrinsieke waarde van het dier centraal bij het opstellen van Faunabeheerplannen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

3720 *Constaterende dat:*

- *Er in de Omgevingsverordening NH verdere eisen kunnen worden gesteld aan een Faunabeheerplan, op basis waarvan GS het plan beoordeelt;*
- *Veel mensen voorzichtiger willen omgaan met levens van dieren, waarover ook een RDA-rapport is uitgebracht;*
- 3725 • *De Wet natuurbescherming de intrinsieke waarde van het individuele dier benoemt.*

Overwegende dat:

- *Erkenning van de intrinsieke waarde inhoudt dat dieren wezens met gevoel zijn en een waarde in zichzelf hebben en eigen belangen, los van het eventuele nut voor de mens;*
- 3730 • *Het feit dat dieren gevoel hebben dat het belangrijk is, net als bij mensen, om het leed aandoen aan dieren zoveel mogelijk te vermijden;*
- *Respect voor integriteit van het dier betekent bijvoorbeeld dat we een dier in een omgeving laten leven waar het in overeenstemming met zijn eigen natuur kan zijn;*
- *Er van de erkenning van de intrinsieke waarde van het dier in de huidige faunabeheerplannen amper sprake is en bij de belangenafweging van het dier versus vermeende schade voor de mens al snel elk mens-belang zwaarder wordt gewogen;*
- 3735

- *Het gevolg is dat in Noord-Holland jaar in, jaar uit enorme aantallen dieren worden doodgeschoten of vergast;*
- *Bij een zwaardere wegen van het dierbelang meer op zoek moet worden gegaan naar niet-dodelijk denken en doen, zoals inzetten op een ander ruimtegebruik (als*
3740 *landbouwtransitie, verjagen in plaats van jagen, landschapsmaatregelen nemen om*
gewasschade te helpen voorkomen), ecologische oplossingen en leren leven met in het
wild levende dieren;
- *De provincie naar voorbeeld van provincie Utrecht ook actief kan investeren in*
3745 *(innovatieve) niet-dodelijke oplossingen voor zogenaamde mens-dierconflicten, zoals*
schade aan gewassen en verkeersveiligheid.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *In de volgende periodieke herziening van de Omgevingsverordening NH2022 en mogelijk*
ook nog van de Omgevingsverordening OVNH2020, onder eisen voor het opstellen van
3750 *een faunabeheerplan op te nemen dat de intrinsieke waarde van het dier centraal moet*
worden gesteld en dus zwaar moet meewegen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

- 3755 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik ga verder. Dan iets dat door deze Staten toch wel moet worden omarmd en dan met name door de partijen die een prudent financieel beleid voorstaan. Er is in de financiële verantwoording in het jaarverslag van de faunabeheereenheid geen- Er is geen financiële verantwoording in het jaarverslag. Nu zijn we natuurlijk ook niet wettelijk verplicht om dat te vragen. Maar als je 1,2 miljoen per jaar aan subsidie verstrekt, dan zou het toch niet
- 3760 vreemd zijn om op zijn minst even te vragen wat er met die centjes wordt gedaan. Daarom de volgende motie. Dit is niet 6 maar 7, want ik heb ze even omgedraaid ten opzichte van de aankondiging. Met het volgende dictum: verzoeken GS bij de volgende herziening van de omgevingsverordening een aanvullend lid toe te voegen aan het artikel 'jaarlijks verslag faunabeheereenheid' om daarmee een financiële rapportage te borgen. En u ziet dat hier ook
- 3765 ruimte wordt gelaten om uit te werken welke vorm zo'n rapportage precies zou moeten hebben. Ook hier gaat het om de intentie, het gesprek hierover met de FBE zou al een mooie stap zijn.

Motie 271-19 december 2022

Financieel verslag faunabeheereenheid

3770

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Overwegende dat:

- *Het jaarlijkse verslag van de faunabeheereenheid1 geen financiële paragraaf bevat;*
- *Op dit moment de FBE per jaar €1,27 mln. aan subsidie ontvangt;*

3775 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Bij de volgende herziening van de Omgevingsverordening een aanvullend lid toe te voegen aan het artikel "Jaarlijks verslag faunabeheereenheid" om daarmee een financiële rapportage te borgen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

3780

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

- 3785 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan wel moties 6. En daar wil ik toch ietsje langer bij stilstaan. In de omgevingsverordening staat dat nieuwe bedrijven zich niet mogen vestigen, omdat de intensieve veehouderij, quote, "een grote impact kan hebben op de leefomgeving door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst. Einde quote. Vanuit die redenering, is het toch logisch om bij een volgende versie van de omgevingsverordening een
- 3790 verbod op te nemen voor verdere groei van de reeds bestaande intensieve veehouderijen? En daarom komen we met deze motie, nummer 6. Dictum: verzoeken GS om zo snel als juridisch mogelijk bij een nieuwe herziening van de omgevingsverordening uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij niet meer toe te staan.

- 3795 **Motie 272-19 december 2022**
Geen uitbreiding intensieve veehouderij

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- 3800 • Er een wetenschappelijk consensus bestaat over de buitenproportioneel grote schade die intensieve veehouderij toebrengt aan o.a. het milieu, gezondheid, natuur, dierenwelzijn en water;
- De Omgevingsverordening Noord-Holland nieuwvestiging van intensieve veehouderij niet meer toestaat;
- 3805 • De toelichting van de provincie bij het betreffende artikel luidt: "de intensieve veehouderij kan een grote impact hebben op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen. Ook is dierenwelzijn een onderwerp dat tot maatschappelijke discussies leidt. Om die redenen is een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst.";
- 3810 • de Omgevingsverordening Noord-Holland uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij nog wel toestaat, terwijl daar logischerwijs dezelfde impact op de leefomgeving en onderwerp van maatschappelijke discussies als bij nieuwvestiging voor geldt.

Overwegende dat:

- 3815 • De Omgevingsvisie duidelijk een weg inslaat naar natuurinclusieve, meer regionale landbouw;
- De Voedselvisie een transitie van het voedselsysteem voorstaat, waarbij deze vanuit ecologisch oogpunt ook voordelig moet zijn voor bodem, water, biodiversiteit, klimaat en dierenwelzijn;
- 3820 • Kringlooplandbouw en de door de provincie voorgestane transitie van het voedselsysteem niet stroken met het nog steeds mogelijk maken van uitbreiding van de intensieve veehouderij;
- Een meerderheid van Nederlanders af wil van de intensieve veehouderij² 3en in 2020 meerdere Politieke Jongeren Organisaties Noord-Holland per brief hebben opgeroepen om de intensieve veehouderij af te bouwen;
- 3825 • Uitbreiding van bestaande intensieve veehouderijen niet past in tijden van klimaat-, natuur- en stikstofcrises.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3830 • Om zo snel als (juridisch) mogelijk bij een nieuwe herziening van de Omgevingsverordening uitbreiding van bestaande intensieve veehouderij niet meer toe te staan.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

- 3835 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): En dan gaan we weer terug naar de volgorde, zoals die is aangekondigd. Even kijken. Ja, dan gaan we inderdaad naar 8. Ik zit even te kijken hoe ik hem het beste weer kan doen. Ja, ook landbouw gerelateerd. De provincie kan beperkingen opleggen aan het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de sierteelt en bollenteelt. In Drenthe blijkt uit juridisch
- 3840 onderzoek dat daar mogelijkheden voor zijn op basis van het voorzorgsbeginsel. Ons voorstel zou dan ook zijn om te onderzoeken of dat hier ook mogelijk is. Daarom deze motie met het volgende dictum. 'Onderzoek' is misschien niet het goede woord. Een overzicht. En het dictum luidt dan ook – moet ik hem geven –: een overzicht te maken welke mogelijkheden in het Omgevingsrecht, het Ruimtelijk Ordeningsinstrumentarium, het voorzorgsbeginsel en de
- 3845 natuurwetgeving de provincie biedt om beperkingen op te leggen aan het gebruik van bestrijdingsmiddelen in een sier- en bollenteelt, en hierover voor de zomer van 2023 of uiteraard weer zo snel mogelijk daarna aan PS te rapporteren. We vragen echt om een overzicht van wat ons reeds ter beschikking staat, zodat er geen extra financiële middelen nodig zijn voor ingewikkelde onderzoeken.
- 3850

Motie 273-19 december 2022

Onderzoek beperkingen aan sier- en bollenteelt

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

- 3855 Constaterende dat:

- Nog geen van de 89 KRW-waterlichamen van Noord-Holland voldoet aan de KRW-doelen, ondanks dat er ruim 20 jaar tijd is verstreken en er al twee keer uitstel door de Europese Unie is verleend;
- 3860 • Een hardnekkig probleem hierbij de te hoge belasting van het Noord-Hollands water met nutriënten en bestrijdingsmiddelen is, waardoor in veel waterlichamen het bereiken van de doelen wordt belemmerd;

- In de bollen- en sierteelt nog steeds veel bestrijdingsmiddelen worden gebruikt;
- Deze teelten naast waterproblemen ook bijdragen aan andere problemen, zoals de klimaat- en biodiversiteitscrisis, en de aantasting van gezondheid.

3865 Overwegende dat:

- De Voedselvisie een richting inzet naar minder gebruik van bestrijdingsmiddelen, maar sier- en bollenteelt niet onder de Voedselvisie vallen;
- In de Omgevingsverordening NH2020 en NH2022 een beperking is opgelegd voor intensieve veehouderij, vanwege de grote impact op de leefomgeving, door bijvoorbeeld geurhinder, uitstoot van fijnstof, ammoniak, zoönosen en endotoxinen;
- Die beperking inhoudt dat een vergroting van het aandeel intensieve veehouderij niet gewenst is;
- Een vergelijkbare provinciale redenering ook op de sier- en bollenteelt kan worden toegepast en een beperking daarop zou kunnen worden opgenomen, vanwege de grote impact op volksgezondheid, de leefomgeving, natuur, bodem en waterkwaliteit;
- In onder andere de provincie Drenthe de wens om de sier- en bollenteelt in te perken door meerdere partijen is geuit, en is gebleken dat er provinciale instrumenten zijn om dat te realiseren.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 3880 • Een overzicht te maken welke mogelijkheden het Omgevingsrecht, het Ruimtelijke Ordeningsinstrumentarium, het voorzorgsbeginsel en de natuurwetgeving de provincie biedt om beperkingen op te leggen aan het gebruik van bestrijdingsmiddelen in de sier- en bollenteelt;
- Hierover voor de zomer van 2023 aan PS een brief te sturen.

3885 En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

3890 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dan als laatste, want er is zoveel gezegd en er is nou eenmaal weinig tijd. De verdringingsreeks bij oppervlaktewater bij droogte. Het is uiteindelijk geen amendement geworden, omdat we dat toch niet helemaal in lijn vonden met onze rol als constructieve oppositiepartij. Maar er heerst bij mijn fractie wel een zorg dat de natuur zich weliswaar op sommige plekken uiteindelijk zal herstellen na droogte, maar dat dit wel de nodige onnodige slachtoffers onder de aanwezige fauna zal opleveren. En gezien de klimaat- en biodiversiteitscrisis kiest de Partij voor de Dieren samen met de Partij van de Ouderen en de SP toch eerder voor de ijsvogel dan voor FC poldervogels. Daarom dienen we gedrieën deze motie in. We hebben hem A1 genoemd, omdat hij als amendement was aangekondigd, waarvan het dictum luidt: verzoeken GS de huidige indeling samen met maatschappelijke partners tegen het licht te houden, hierbij de natuur uit de categorie 4 zo hoog mogelijk in de ladder van deze

3895 categorie te plaatsen en in ieder geval te plaatsen boven berekening sportvelden.

3900

Motie 274-19 december 2022

Omkeerbare schade aan natuur hoger op verdringingsladder oppervlaktewater bij droogte

3905 Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- De verdringingsreeks oppervlaktewater een rangorde heeft voor de verdeling van de hoeveelheid water bij waterschaarste;
- Dit nodig is in perioden van droogte indien er watertekort ontstaat.

3910 Overwegende dat:

- De verdringingsreeks bestaat uit 4 categorieën;
- Categorieën 1 en 2 in het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) landelijk zijn vastgelegd;
- Voor categorieën 3 en 4 het Bkl geen rangorde vastlegt;
- Dat voor het werkgebied regionale verdringingsreeks AGV een volgorde is bepaald;
- 3915 • "Natuur, voor zover het niet gaat om het voorkomen van onomkeerbare schade." Daar onderaan in categorie 4 staat.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- De huidige indeling, samen met maatschappelijke partners, tegen het licht te houden;
- Hierbij natuur uit categorie 4 zo hoog mogelijk in de ladder van deze categorie te plaatsen;
- In ieder geval te plaatsen boven 'berekening sportvelden'.

3920

En gaan over tot de orde van de dag.

3925 *Ondertekening: Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Wil van Soest (Partij van de Ouderen) en Heidi Bouhleh-Lascaris (SP)*

3930 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Er is weinig tijd, nu ondertussen nog minder. Dus laten we samen, coalitie, oppositie, weer een stap zetten richting een schone, gezonde en veilige toekomst. En dat samen – daarvoor wil ik wel even mijn dank uitspreken – aan GS voor de aanpassing van de omissie omtrent de verwerking van de motie over de faunaslachtoffers. Dus dank u wel. En u heeft alles, voorzitter, volgens mij.

De **VOORZITTER**: Zeker. En die negen moties van u maken onderdeel uit van de beraadslaging.

3935 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank u daarvoor.

De **VOORZITTER**: Allemaal keurig ondertekend. Dan ga ik het woord geven aan mevrouw Bouhleh van de SP.

3940 Mevrouw **BOUHLEH-LASCARIS** (SP): we hebben uitgebreid in de commissie RWK vele dingen besproken, maar vandaag zou ik het willen hebben over het delegatiebesluit met als voorbeeld de paardenbak die toegestaan is op een voormalig agrarisch bouwperceel. Gedeputeerde Loggen had in de commissie al aangegeven dat het om een uitbreiding van maximaal honderdvijftig meter ging en dat het een wens was vanuit de praktijk, of dat hij daardoor gefaciliteerd wordt.

3945 Als iedere wens vanuit de praktijk gefaciliteerd wordt, hoe zal onze provincie er dan uitzien in de toekomst? Op 23-5-2022 is er een delegatiebesluit aangenomen, waarin staat dat GS regels kunnen stellen over de aard en omvang van de activiteiten, bedoeld in artikel 6.15 voormalige bouwpercelen. Dit moeten ze dan wel doen. Hiermee had GS de uitbreiding van de paardenbak dus niet hoeven toestaan als het delegatiebesluit duidelijker was geweest. Wij vragen ons af

3950 hoeveel vergunningen al voor dit soort projecten zijn afgegeven. En hoeveel gaat GS nog toestaan? Kunnen wij een overzicht hiervan krijgen? Komt er een herziening of evaluatie van het delegatiebesluit nu de Omgevingswet wederom uitgesteld is? Het besluit is immers maar met een kleine meerderheid – 29 voor en 25 tegen – aangenomen en verreweg van compleet.

3955 Als laatste zou ik nog een opmerking willen maken – kom ik toch op mijn naam – over het document Adviescommissie RWK. Daar staat mijn naam verkeerd. Bij mijn eerste stukje dat over het twitteraccount gaat, ging het over het account van GroenLinks Hollands Kroon. en dat staat er nu niet in vermeld. En ook de naam van de heer Muurlink is fout vermeld. Ik weet niet of hij het zelf al opgemerkt had, maar bij deze. Het is misschien een detail, wat het staat zo slordig.

3960 De **VOORZITTER**: Heel goed. Dat wordt vast aangepast. Mevrouw Van Andel van het CDA.

3965 Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Over de omgevingsverordening. Nou, wij staan als CDA niet achter deze omgevingsverordening in zijn geheel. Dat is bekend. Daar hebben we destijds tegengestemd. Maar we staan wel achter de wijzigingen die vandaag op tafel liggen. De wijzigingsverzoeken voor ontgrenzing liggen formeel vandaag niet voor, maar hier wil ik toch graag genoemd hebben vandaag dat wij het mooi vinden om te zien dat vrijwel alle verzoeken tot ontgrenzing gehonoreerd zijn. Dit laat maar zien dat de omgevingsverordening niet gezien moet worden als een vaststaand gegeven met landschappen die nooit meer kunnen veranderen, maar juist als een verordening die rekening houdt met de veranderende maatschappij. En dat volgens de filosofie van de omgevingsverordening gehandeld wordt: lokaal wat kan, regionaal, wat moet. Zoals gezegd staan we dus achter de wijzigingen die vandaag wel formeel voorliggen, zoals bijvoorbeeld het verwerken van het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen.

3975 Ik heb nog één kritisch. Dat is geen reden om tegen te stemmen. Maar ik blijf mijn twijfels houden bij de aanpassing dat nu vanaf vijfhonderd vierkante meter de Adviescommissie Detailhandel al een advies moet geven. Ik vraag me af wie hier op zit te wachten. De gedeputeerde gaf aan dat dat verzoek van de gemeente Amsterdam kwam. Nou ja, je zou toch zeggen dat die haar eigen afweging wel kan maken. De gemeente Haarlemmermeer geeft in haar

3980 zienswijze juist aan dit niets te vinden. Kan ik de toezegging aan de gedeputeerde vragen ons wel op de hoogte te houden van hoeveel vaker dit advies nu moet worden gevraagd en wat daarvan de gevolgen zijn?

3985 Wat verwerkt wordt in de omgevingsverordening die vandaag voorligt, of verwerkt is, is de op 23 mei unaniem aangenomen motie Borgen tegengaan faunaschade. Hartstikke goed. Het is unaniem aangenomen. Alleen is de uitkomst nu dat in de omgevingsverordening terecht iets

staat over het alles doen aan het voorkomen van faunaslachtoffers, zowel bij de vergunningaanvraag, het aanleggen, als het in gebruik zijn van de windmolens. Maar er staat nu niets om ditzelfde te doen om gezondheidsschade bij mensen zoveel mogelijk te voorkomen. Dit is niet in deze verordening, in onze omgevingsverordening, geborgd. Er wordt nu alleen door GS gevraagd om een gezondheidseffectscreening bij de aanleg van meer dan twee grote windmolens. En dat geldt dan alleen voor de vergunningsfase en dus niet meer bij de aanleg of bij de gebruiksfase zelf. Nu kunnen mitigerende maatregelen als het stilzetten van windmolens bij een bepaalde vogeltrek dus wel vanuit de omgevingsverordening verplicht worden gesteld, maar niet het stilzetten van molens als bijvoorbeeld de schaduwomstandigheden negatief zijn en negatieve gezondheidseffecten voor de omwonenden hebben. Het onderzoek naar gezondheidseffecten van windturbines op de mensen die daar vlakbij wonen, is volop in beweging. Als negatieve effecten uit onderzoek blijken of gaan blijken, moeten we die voor omwonenden beschermende maatregelen kunnen nemen. De disbalans in de omgevingsverordening, waar we dan nu de fauna wel beschermen tegen eventuele nadelige effecten van windmolens, maar mensen niet, zou ik graag door middel van een motie, ja, aan u willen voorleggen vandaag. Ik heb een motie, die de SP mede-indient, waarvan ik het dictum heb afgekeken van de motie over het borgen voorkomen faunaschade. Dat dictum luidt: verzoeken GS om zo snel mogelijk, maar uiterlijk bij de volgende partiële herziening van de omgevingsverordening, in de omgevingsverordening te borgen dat bij windenergieprojecten zowel in de bouwfase als in de gebruiksfase mitigerende maatregelen moeten worden genomen om gezondheidsschade bij omwonenden te voorkomen, inclusief een daaraan gekoppelde onderzoeksplicht, en gaan over tot de orde van de dag. Deze wil ik graag indienen. Dank u wel. En dan ben ik ook bij het einde van mijn betoog.

Motie 265-19 december 2022

Voorkomen gezondheidsschade bij windenergie borgen

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constateernde dat:

- *De RES-biedingen in zowel het noorden als het zuiden van de provincie ertoe leiden dat er windturbines op land bij gaan komen, waarvan wordt geschetst dat velen binnen de in de Omgevingsverordening losgelaten grens van 600 meter afstand tot bewoning zullen komen;*
- *In de Omgevingsverordening Noord-Holland en de 'Ruimtelijke Handreiking wind op land' is opgenomen dat windturbines aan verschillende ruimtelijke eisen moeten voldoen en sinds de wijziging die vandaag voorligt mitigerende maatregelen moeten worden genomen om faunaslachtoffers zoveel mogelijk te vermijden;*
- *Mitigerende maatregelen om gezondheidsproblemen (zoveel mogelijk) te voorkomen ontbreken;*
- *In de Omgevingswet (artikel 2.1 lid 4) staat dat het bevoegd gezag bij de evenwichtige toedeling van functies in ieder geval rekening houdt met het belang van het beschermen van de gezondheid;*
- *De provincie N, die bij 2 of meer windmolens de vergunning verleent, daarbij vraagt om een gezondheidseffectscreening (GES) voor windmolens (door het RIVM erkend), maar deze niet in de Omgevingsverordening is opgenomen en niet gaat over de gebruiksfase van de windmolens;*
- *Het RIVM een verkenning van ook andere opties voor gezondheidsonderzoek rond windturbines heeft gemaakt over de effecten van windparken op de gezondheid, bijvoorbeeld door het doen van een panelonderzoek.*

Overwegende dat:

- *Mensen die in de buurt van windturbines wonen of komen te wonen zich zorgen maken over hun gezondheid;*
- *De zorgen over gezondheid worden gedeeld door artsen;*
- *Er ten behoeve van het voorkomen van faunaslachtoffers volgens de toelichting in de voorliggende Omgevingsverordening kan worden gedacht aan bijvoorbeeld een stilstandvoorziening; een maatregel als dit ook voor de leefbaarheid en de gezondheid van omwonenden een positief zou kunnen hebben;*
- *In de Omgevingsverordening als het belangrijkste document waarin provinciale ruimtelijke regels vermeld staan, de vereisten en voorwaarden voor windmolens zowel bij de bouw als in de gebruiksfase op hoofdlijnen benoemd zouden moeten zijn.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Om zo snel mogelijk, maar uiterlijk bij de volgende partiële herziening van de Omgevingsverordening, in de Omgevingsverordening te borgen dat bij*

4050 *windenergieprojecten zowel in de bouwfase als in de gebruiksfase mitigerende maatregelen moeten worden genomen om gezondheidsschade bij omwonenden te voorkomen, inclusief een daaraan gekoppelde onderzoeksplicht.*
En gaan over tot de orde van de dag.

4055 *Ondertekening: Wilma van Andel (CDA) en Heidi Bouhlel (SP)*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Deze motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dank u wel. Dan gaan we naar de heer Muurlink van de PvdA.

4060 De heer **MUURLINK** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. We bespreken de omgevingsverordening en de uitkomst staat al vast. Er is geen enkel wijzigingsvoorstel ingediend voor het besluit zo meteen. Dus die wordt wel vastgesteld. Dat zorgt er ook voor dat ik mijn bijdrage wat in zal korten. We hebben in de commissie uitgebreid complimenten gegeven over de zorgvuldige voorbereiding. Doe ik nogmaals, ook aan degenen die niet bij de commissie RWK aanwezig waren. Het was buitengewoon fijn om te lezen welke argumenten aan welke besluiten ten grondslag lagen. De portefeuillehouder heeft ook, terecht in mijn ogen, aangegeven dat de omgevingsverordening en de wijzigingen die daarin aangebracht zijn, worden voorgesteld, Dat die een weergave zijn van besprekingen in allerlei commissies. Dat kun je ook zien aan de onderwerpen. Het CDA gaf daar zojuist een goed voorbeeld van: Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, faunaslachtoffers van windturbines, waterschaarste en rangorde, datacenters, noem het maar op. Dat komt in iedere commissie aan de orde. En daarna een goed voorbeeld daarvan is nu het voorstel wat de Partij voor de Dieren doet over, ook in het faunabeheer overigens ter discussie stellen, gewoon laten we daar eens een aantal wijzigingsvoorstellen doen. Maar het faunabeheerplan geldt tot 2023 en moet volgend jaar hoe dan ook in de commissie NLG weer aan de orde komen. Dus dat geeft het alweer aan. En dan vindt de vertaling weer plaats in de commissie RWK en mogelijk in de nieuwe omgevingsverordening. Het is nogal een verordening die vaak zal veranderen. Logisch. Maar dat betekent ook dat je soms wonderlijke argumentaties tegenkomt. En ik wil er eentje aangeven die ik ook in de commissie aangaf, waar geen enkele reactie op kwam. Maar ik wil het gewoon toch delen. We hebben een motie gehad, twee jaar geleden ongeveer. De motie over de verruiming van agrarische bouwpercelen. Verruiming van de mogelijkheid om daar meer te kunnen bouwen. En wij, als Partij van de Arbeid en D66 en nog een andere partij, waren daartegen. De rest was daarvoor. Die wilde dus een onderzoek vooral. Onderzoek van, is dat nou mogelijk? Wat heeft het College gedaan? Die zegt, komt tot de volgende conclusie: al met al hebben wij geen duidelijke aanknopingspunten kunnen vinden hoe de huidige regel anders moet komen te luiden en waarom deze niet toereikend is. En komt dan toch met artikel 6.15 van de nieuwe omgevingsverordening met een verruiming. Sluiten ze aan bij de gemeenten, gemeentelijke regelingen, en doet daar nog een plusje bovenop. Dat vinden wij een wonderlijke gang van zaken. Maar blijkbaar is dat de wens. Ook van D66, want die vroeg in de commissie RWK zelfs daar nog een onsje bovenop te mogen doen. Dus zo gaan die dingen. Maar dat kun je alleen maar weten als er ook daadwerkelijk gemotiveerd wordt door GS en door het ambtelijke ondersteuning. Het viel ons op.

4095 Dan wil ik nog op één ding verder ingaan. Dat gaat over de rangorde bij waterschaarste. Dat hebben wij als Partij van de Arbeid aan de orde gesteld in de commissie RWK. Wij zaten daarmee. Het bungelt een beetje onderaan, de natuur. Als de natuur onherstelbare schade lijdt, dan heeft hij vijf jaar de tijd om te herstellen. En als hij dat doet, dan mag die ook onderaan bungelen. Zo lazen wij dat. Maar GS heeft aangegeven dat dat niet juist is. Je hebt namelijk categorie één en categorie vier. Categorie één zegt, als er onomkeerbare schade is, dan is het een topcategorie natuur. En als hij niet-onomkeerbaar is, dan is hij dat niet. Toch blijven wij zitten met precies die rangorde. Wij blijven daar wel mee zitten als Partij van de Arbeid. Wij vinden het ook lastig. We begrijpen dat er een commissie is die ervoor zorgt dat je geadviseerd wordt als GS over hoe je- Of er sprake is van die vijf jaar termijn van herstel of niet. En inderdaad, de sportvelden, die hebben het ook allemaal maar zwaar, zullen we maar zeggen. Maar dit blijft toch een heikel punt. Wat we daarmee gaan doen is niet, in onze ogen op dit moment, ervoor zorgen dat die hele ranglijst opnieuw ter discussie moet worden gesteld. Wij hebben als Partij van de Arbeid de keuze gemaakt om op dit moment – en ik zeg er bewust bij ‘op dit moment’ – ervoor te kiezen dat we eerst willen kijken hoe deze regels werken, voordat we weer aan de gang gaan met een wijziging van de regels. Want ze zijn tot stand gekomen met advisering van de deskundigen die zo meteen ook dit moeten laten werken. Tot zover.

4110

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan gaan we de heer Mulder van D66.

4115 De heer **MÜLDER** (D66): Dat is mooi, kan ik meteen reageren op de woorden van de heer Muurlink. Dank u wel trouwens voor het woord. Er werd even mij iets in de mond gelegd. Ik ben altijd enorm te spreken over de scherpeheid van mijn collega. Hij heeft alleen wel een wat selectief geheugen, omdat ik destijds heb gevraagd niet om een onsje meer qua verruiming voor het bouwen van woningen op erven; ik heb gevraagd voor andere bestemmingen en wat daarvoor mogelijk is. Ik wil daar graag nog een keer met u over verder praten.

4120 Maar mijn inbreng. Ja, voor iedereen die het weet: wij hebben als woonwoordvoerders niet heel veel aan stukken. Dus vandaar dat iedereen toch even zijn tijd pakt. De eerste en tweede herziening van de omgevingsverordening, en hopelijk de laatste, voordat dan daadwerkelijk uiteindelijk de nieuwe Omgevingswet wordt ingevoerd. Een document waar hard aan is gewerkt. En in de commissie al besproken en gezegd: complimenten hoe uitgebreid en grondig alle
4125 politieke moties en amendementen door het ambtelijk apparaat zijn doorgevoerd. Niet in de commissie besproken, is de waslijst aan, vaak sympathieke, amendementen die vooral door Partij voor de Dieren zijn ingediend. Het is zonde dat we in de commissie niet echt inhoudelijk hierop zijn ingegaan of dat we van gedachten hebben kunnen wisselen over de amendementen. Ik wil de Partij voor de Dieren vragen voortaan dit politieke proces anders te doen.

4130 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ik vroeg me af of wij in dezelfde commissie zijn geweest. Ten eerste heb ik nu geen amendement ingediend. Totaal niet. En ten tweede heb ik alles wat ik vandaag ingediend heb in de commissie aangekondigd. Dus misschien dat de heer Mülder daar niet helemaal bij was. Maar ik heb dat toch heel goed op mijn netvlies staan.

4135 De heer **MÜLDER** (D66): Daarom zeg ik ook dat ik met u van gedachte had willen wisselen en dat hebben we in de commissie niet gedaan.

4140 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Is de heer Mülder zich ervan bewust dat ik zeer ruim op tijd dit allemaal gestuurd heb? Dus en in de commissie hadden wij van gedachten wat mij betreft kunnen wisselen, want ik heb het aangekondigd. Dus hij had een zijn bijdrage daarop mogen reageren. Vervolgens heeft hij van mij afgelopen dinsdag een e-mail ontvangen met alle voorgenomen in te dienen moties. Daar heb ik geen enkele reactie op gehad. Vindt u het niet vreemd dat u nu zegt dat we daarover van gedachten hadden kunnen wisselen, terwijl u daar toch twee keer toe
4145 ruimschoots de tijd voor hebt gehad?

De **VOORZITTER**: Prachtige vraag. Meneer Mülder.

4150 De heer **MÜLDER** (D66): we verschillen daarover van mening over hoeveel tijd we daarvoor hadden en of dat voldoende was. En het aantal moties maakt ook uit hierop. Over.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Mülder? Sorry, heeft u nog een nieuwe vraag?

4155 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Nou, het aantal moties, die zijn allemaal aangekondigd. Die zijn ruim op tijd ingediend. Neemt u mij soms kwalijk dat ik hard werk, meneer Mülder?

De heer **MÜLDER** (D66): Zeker niet. Dat compliment is voor u.

4160 De **VOORZITTER**: Meneer Mülder, gaat u verder.

4165 De heer **MÜLDER** (D66): Terug naar de herziening. Zoals eerder gezegd is dit document van door-hamer-kwaliteiten. Dat is dan ook de laatste soort van huzarenstukje wat van de gedeputeerde Loggen bekend is, behalve dan het laatste stukje wat in Q1 of Q4 in onze mailbox zou moeten zitten: het Masterplan Wonen. Maar mij begint langzaam het gevoel te bekruipen dat de heer Loggen ook zelf weet dat dit te laat gaat zijn. Ik vrees dat het plan, als het nog doorgaat of wordt gepresenteerd, te summier zou zijn om ook maar enig effect te hebben op de overspannen woningmarkt. Dit is niet alleen zonde, maar ook wel kwalijk, want nog de vorige vergadering hebben wij over moties soms gestemd, omdat de gedeputeerde daar zelf mee bezig zou zijn in het Masterplan Wonen. Anderhalf jaar geleden kwam ik in de Staten om op te komen voor de belangen van jongeren, vooral op het dossier wonen. Anderhalf jaar is mij verteld dat gedeputeerde met een alomvattend plan zou komen om de woningbouw te gaan versnellen in onze provincie. Uitstel van het aanpakken van dit probleem is, ja, toch echt wel heel erg zonde.

4175 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, toch een korte vraag. Ik hoor de heer Mülder nu – eigenlijk niet voor het eerst, ook niet voor het tweedst, misschien zelfs niet voor het derdst – zijn beklag doen

over het uitstel rondom het Masterplan Wonen. Maar daar waar de heer Hollebeek eigenlijk best op tijd met allerlei moties komt, heb ik die nog niet gezien over het Masterplan Wonen van de heer Mülder. Had hij dat kunnen doen?

4180 De heer **MÜLDER** (D66): Ik zit heel even- U had van mij een motie willen zien over bijvoorbeeld dan het sneller naar voren trekken van het Masterplan Wonen? Ik weet niet of dat kan.

4185 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): U weet niet of dat kan? Nou, u had dat kunnen onderzoeken. U doet hier voor de voor de tweede of derde of misschien zelfs vierde keer uw beklag over het uitblijven van een Masterplan Wonen. Had u misschien zelf niet met initiatieven kunnen komen om dat te versnellen? En wat heeft u gedaan om te onderzoeken of u die mogelijkheden heeft?

4190 De heer **MÜLDER** (D66): Nou, dat is eigenlijk precies waar mijn klachten over gaan. Kijk, als we hadden gehoord dat het Masterplan Wonen er niet zou komen, dan hadden we misschien ook zelf initiatieven kunnen nemen voor hoe we wel de woningmarkt gingen gladstrijken. Althans, of de woningbouw gingen versnellen. Laat ik het zo zeggen, dat is een beetje onmogelijk gemaakt, omdat er de hele tijd is gezegd: er komt nog iets, er komt nog iets.

4195 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Dat antwoord is al echt heel lang hetzelfde. Als u het niet aanstaat, kunt u toch met een plan komen om dat naar voren te halen?

De **VOORZITTER**: De heer Mülder. Nou, een heel klein vraagtekentje zat erin.

4200 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Oké, nou, als de heer Mülder het geen vraag vindt, dan wil ik ook mijn interruptie hierbij besluiten.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Mülder. Dank u wel. Dan gaan we naar Statenlid Van Wijnen. Ja, u mag gelijk weer terugkomen.

4205 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Het begint een beetje een jaarlijks ritueel te worden: zo in december het vaststellen van de gewijzigde omgevingsverordening. En met het vaststellen van die verordening kijken we terug op het ruimtelijk beleid dat we het afgelopen jaar met elkaar hebben bedacht. En dat past natuurlijk ook goed in deze maand, die toch al vol rituelen zit over terugblikken. Maar we kunnen ook mooi onze nieuwjaarswensen voor het komend jaar uitspreken. Ik zou er heel pragmatisch mee kunnen volstaan dat we als GroenLinks tevreden zijn met de manier waarop beleid in wijzigingen terecht is gekomen. Dat klopt namelijk voor een belangrijk deel. We zijn opnieuw met een vlooiengkam door de begrenzing van Bijzonder Provinciaal Landschap gegaan om dat beter te krijgen, uitvoering van grijze moties, degene die vragen om meer ruimte voor bebouwing bij bedrijventerreinen op agrarische percelen. Die zijn heel goed op spoor. Maar de goede verstaander had natuurlijk al begrepen dat ik niet zal volstaan met zo'n pragmatische insteek. Voor goede nieuwjaarswensen moet je ook kijken naar verbeterpunten. Daarom wil ik het hebben over de groene moties.

4220 Ik heb er tijdens de commissiebespreking al onze teleurstelling over geuit dat de weidevogelmoties van GroenLinks nog niet in uitvoering zijn gekomen. Deels om overwegingen die ik goed kan volgen, maar het is ook ontzettend pijnlijk. Behoud en realisatie van natuur is een kerntaak van de provincie. Dit is iets waarin we zouden moeten excelleren. Bij de discussie over tennisbanen in Wormer in november in RWK kregen we te horen dat we ons geen zorgen hoefden te maken over weidevogels. Die waren toch al allemaal weg. En hetzelfde argument gold eigenlijk voor de Zijperpolder waar onze motie over ging. Nu is gebleken dat de analyse weidevogel monitoring nog niet af is, waardoor de motie uit 2020, die gemeenten moeten helpen om weidevogels te beschermen, nog niet uitgevoerd kan worden. Je moet je afvragen of we de opdracht die we hebben om natuur te behouden en realiseren wel voldoende serieus nemen. Ik vraag dat ook in verband met de beantwoording op de motie Borging waterbelangen waar de

4230 beantwoording van GS er keurig op in gaat hoe goed we wel niet aan de regels voldoen. De Monitor Nationale Omgevingsvisie 2022 concludeert namelijk dat er onvoldoende samenhang is in de aanpak van onder andere natuur en waterkwaliteit en dat we niet in de goede richting gaan. De omgevingsverordening is niet alleen een exercitie die we uitvoeren om aan de wet te voldoen, maar ook die we doen om doelen te halen. Ik heb een glaasje water nodig. Het gaat niet lukken, hè? Nee, nee, dat geeft niet. Emotioneel. Ik schiet helemaal vol zo aan het eind van het jaar. Gelukkig heb ik genoeg spreektijd. Ja. Ik heb het nog even nagekeken: het percentage van Rode Lijstsoorten is sinds 1995 vrijwel onveranderd. Veertig procent van de soorten, waaronder ook Noord-Hollandse soorten, is bedreigd. 27 jaar natuurbelief heeft daar nog geen verandering in

4240 gebracht. Mensen willen dat echt wel anders. Het Compendium voor de Leefomgeving kwam vorige maand met een rapport over burgerbetrokkenheid bij natuur. Tweederde van de volwassenen heeft in 2021 activiteiten ondernomen die in het belang zijn van de natuur. Ledentallen van veel natuur- en milieuorganisaties stijgen, waar die van veel andere verenigingen juist dalen. Een collega van een andere partij – u zult gelijk weten over wie ik het heb – heeft sinds kort het adagium dat mensen best willen veranderen, maar dat ze niet veranderd willen worden. Ik zou willen zeggen dat mensen niet hoeven te veranderen. Dat de meeste mensen echt deugen, maar dat ze van de provincie moeten kunnen herkennen dat ze goed zijn in wat ze moeten doen: behoud en realisatie van natuur.

4250 Voorzitter, ik had u nieuwjaarswensen beloofd. Dit zijn ze wat GroenLinks betreft. Eind volgend jaar hopen we dat PS een discussie over de omgevingsvisie heeft gevoerd, die van vóór de stikstofcrisis is en waar de samenhang tussen opgaves op natuur en waterkwaliteit sterker in opgenomen kan worden. We kijken uit naar een gesprek over de inzet van meer instrumenten in de omgevingsvisie en de omgevingsverordening om natuurbeleid, sterke en controleerbare handen en voeten te geven. Kortom, realisatie en behoud van natuur als uitgangspunt en niet als sluitstuk. En aangezien je nooit teveel moet wensen, wou ik het hier eigenlijk graag bij houden.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan ga ik- [...] Ja, die mag u meenemen. Er zit wel statiegeld op. Het woord is aan de heer Loggen namens het College, eerste termijn.

4260 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, dank u wel. Ik zal, als het goed is, niet als enige namens het College spreken, omdat er ook een aantal andere portefeuillehouders-

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Voorzitter?

4265 De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ik had ook nog graag een bijdrage geleverd.

4270 De **VOORZITTER**: U stond niet op het lijstje net, maar dat maakt niet uit. Ik geef u alsnog de gelegenheid. En de heer Loggen gaat al op zijn knieën voor u, zag ik. Wilt u even uw microfoon uitzetten, alstublieft? Nog even langs de visagie. Nou, uw voorzitter is ook ijdel hoor, dus wat dat betreft-

4275 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, in de omgevingsvisie lezen wij op bladzijde negen dat leegstand van vastgoed leefbaarheidsproblemen gaat opleveren in verouderde wijken. En dat, voorzitter, willen wij graag onder de aandacht brengen om dit leegstand vastgoed aan onze ouderen te geven. We zien graag dat delen van dit vastgoed benut gaan worden voor kleinschalige woonvormen en zorgcentra voor ouderen. Want de ouderen willen wel verhuizen, maar het moet tegen een redelijke huurprijs zonder financiële gevolgen voor hun AOW. In Amsterdam heb ik hiertoe als raadslid een initiatiefvoorstel aangenomen gekregen. In de laatste vergadering van dit jaar en met het zicht op het einde van mijn lidmaatschap van de Provinciale Staten wil ik de omgevingsvisie graag nog even benutten voor mijn ideaal van kleinschalige woonzorgwoningen voor ouderen, ook in om die in de provincie raadsbreed uit te rollen. Daarom dien ik een motie in, voorzitter. Waar is mijn motie? Moet ik het dictum nog voorlezen? Ja? Het dictum luidt: om bij het opstellen van de volgende herziening van het OVNH aandacht te hebben voor kleinschalige woonvormen en zorgcentra c.q. zorgcentra voor ouderen. Dank u.

Motie 275-19 december 2022

4290 **Kleinschalige woonvormen / zorgcentra voor ouderen**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

4295

- *Verzorgingshuizen afgelopen jaren gesloten zijn omdat de regering besloot dat ouderen langer thuis moeten blijven wonen.*

Overwegende dat:

- *Er na de sluiting van verzorgingshuizen weinig tot geen alternatieven op wijkniveau voor zijn teruggekomen;*
- *Er steeds meer structureel leegstaand vastgoed is in de provincie'.*

4300 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Om bij het opstellen van een volgende herziening van de OVNH aandacht te hebben voor kleinschalige woonvormen / zorgcentra voor ouderen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

4305 *Ondertekening: Wil van Soest (Partij van de Ouderen), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren) en Heidi Bouhlef (SP)*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie maakt nu onderdeel uit van onze beraadslagingen.

4310 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Voorzitter, wij weten dat de provincie niet over zorg gaat. Wat wel jammer is, want de provincie Friesland doet dat wel. En wij zouden daar nog wel eens een keertje aandacht voor willen hebben. Wij weten dat de provincie niet over de zorg gaat, maar wel over gebouwen. En nogmaals, die zouden wij graag willen reserveren voor onze ouderen in de provincie. Ook zullen wij in januari hiervoor een initiatiefvoorstel nog indienen.

4315 Voorzitter, tot slot heb ik het ook altijd opgenomen voor de woonwagenbewoners. Woonwagens behoren in Nederland tot het cultureel erfgoed. Er mag binnen gemeente niet een uitsterfbeleid gedaan worden omtrent woonwagenplaatsen. Sterker, er moet nog een inhaalslag gemaakt worden. En als Europese lidstaat is Nederland verplicht de culturele woonvorm van Sinti, Roma en andere woonwagenbewoners voldoende te faciliteren. Gebeurt dat niet, dan schendt Nederland internationaal beschermde mensenrechten of dreigt een gerechtelijke veroordeling door het Europese Hof. Het tekort aan woonwagenstandplaatsen, dat ruim twintig jaar geleden werd vastgesteld, is sindsdien nauwelijks ingelopen. Ook in de omgevingsvisie zie ik geen beleid op het faciliteren van de woonwagenbewoners. Daarom dien ik hiertoe nog ook een motie in. Motie, 4320 met het dictum: om bij het opstellen van de volgende herziening van het OVNH in samenspraak met gemeenten en vertegenwoordigers van de woonwagengemeenschap aandacht te hebben voor ruimte voor deze woonwagenbewoners. Deze is mede ingediend door de Partij van de Vrijheid, Partij voor de Dieren, SP. En dit was mijn motie. Alsjeblieft.

4330 **Motie 276-19 december 2022**
Vergeet de woonwagenbewoners niet

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- 4335
- *De provincie van het Rijk een coördinerende rol heeft gekregen in het toezicht op gemeenten om woonwagenlocaties aan te leggen en het houden van een (regionale) inventarisatie om grond aan te wijzen;*
 - *De VNG aangegeven heeft om gezamenlijk de verantwoordelijkheid te nemen in de financiering ervan.*

4340 *Overwegende dat:*

- *De Provincie Noord-Holland deze opgaven dus actief moet gaan uitvoeren;*
- *De Nationale Ombudsman in 2017 al stelde dat het kabinet een einde moet maken aan discriminerend standplaatsenbeleid van woonwagenbewoners;*
- *Er vanuit de VNG een en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een beleidskader is vastgesteld waarmee gemeenten aanknopingspunten hebben gekregen voor het ontwikkelen van een eigen gemeentelijk beleid, dat voldoet aan het mensenrechtelijk kader dat kan worden afgeleid uit de (Europese) rechtspraak en de oordelen van het College voor de Rechten van de Mens ('CRvdM').*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 4350
- *Om bij het opstellen van een volgende herziening van de OVNH, in samenspraak met de gemeenten en vertegenwoordigers van de woonwagengemeenschap, aandacht te hebben voor ruimte voor woonwagenbewoners.*

En gaan over tot de orde van de dag.

4355 *Ondertekening: Wil van Soest (Partij van de Ouderen), Jaap Hollebeek (Partij voor de Dieren), Joost van Hooff (PVV) en Heidi Bouhlef (SP)*

De **VOORZITTER**: En ook deze motie maakt nu onderdeel uit van onze beraadslagingen.

4360 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Voorzitter, ik hoop dat er vandaag met het hart wordt gestemd: een hart voor de woonwagenbewoners en een hart voor Noord-Holland. Tot slot wens ik iedereen nog een mooie vergadering toe. Dank u wel.

4365 De **VOORZITTER**: Dank u wel, mevrouw Van Soest. Maar dan gaan we nu naar gedeputeerde Loggen voor reactie in eerste termijn namens het College.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

4370 Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, dank u wel. Wat ik net al probeerde te zeggen, zal ik proberen te herhalen, dat ik niet als enige lid van het College de beantwoording zal doen. Dat ook andere portefeuillehouders zullen gaan beantwoorden, omdat dat hun portefeuille regardeert. Laat ik beginnen, voorzitter, om toch ietwat streng u toe te spreken, hoewel u dat niet van mij gewend bent, natuurlijk. Dat is met name richting de Partij voor de Dieren, omdat die met een veelvoud van moties komt waar terechte kritiek van diverse Statenleden op is geuit,

4375 namelijk dat dit niet de plaats is om bij een slotstuk van een proces, namelijk het vaststellen van de omgevingsverordening of de herziening van de omgevingsverordening, maar dat dat had plaats moeten vinden bij het vaststellen van de documenten, bijvoorbeeld de Datacenterstrategie wat in de commissie aan de orde is geweest. Daar is uitvoerig over gesproken. Daar plaats je de wijzigingen en die zullen dan neerdalen uiteindelijk in de aanpassingen in de

4380 omgevingsverordening. Voorzitter, dit is een slotstuk, wat een heel lang traject daarvoor heeft gekend. Namelijk inspraak, waarin verwachtingen zijn gewekt, waarin een verankering uiteindelijk heeft plaatsgevonden, en dat stelt zich dan vast. Om dan op het laatste moment met een aantal moties te komen die tot mogelijk fundamentele wijzigingen kunnen leiden, vind ik ongepast. Ik had verwacht van iemand die dan al vier jaar in de Staten zit, dat we dat toch wat

4385 meer met visie en doordacht hadden kunnen bespreken met elkaar.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Het verbaast me toch een beetje wat ik hier hoor, want volgens mij hebben we een poging gedaan om hierover te spreken, meerdere malen. Ik heb ook

4390 gedeputeerde en secretariaat betrokken in de communicatie, zoals ik beloofd had. Daar is niet op teruggekomen. Prima. Er zijn onderdelen hier, waar ik moties over indien, die gewoon ergens anders niet te doen zijn. Een amendement over de vee-industrie en de ruimte daarvoor – of een motie in dit geval waar we voor kiezen, omdat we constructief mee willen doen – kunnen we eigenlijk alleen maar hier indienen en niet ergens anders. Dus ik vind dat een beetje een raar verwijt, als ik heel eerlijk mag zijn. Vindt u dat ook niet?

4395 Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, voorzitter, dat vind ik niet een verkeerd verwijt. Ik vind het namelijk wat ongepast om zaken die hier met- Breed, hè? Want het is dat dit een intern stuk is wat wij met de buitenwacht pas delen op het moment dat het hier is vastgesteld. Daar zit een heel lang traject in met consultatie van partners. Die kunnen daarop inspreken. Daar wordt op een gegeven

4400 moment ook – dat heeft u ook kunnen zien – een Nota op Zienswijzen, wordt erop gereageerd, Nota van Beantwoording. Dat is een zorgvuldig proces. En dan vind ik het ongepast om, losstaand van een fundamentele discussie in de commissie waar het beleid betreft, en als het gaat over fauna of als het gaat over datacenterstrategie, dan hoor je dat op die plek te doen en niet bij het vaststellen van een document wat het slotstuk is van al die voorliggende trajecten,

4405 voorzitter. Maar ik merk dat het hier een verschil van inzicht is. Laat ik dan maar in het midden dat ik dan gelijk heb.

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Nou, u mag constateren dat het verschil van inzicht is, maar u kunt ook gewoon zeggen: ik ben het er niet mee eens. Dat sowieso. Het staat ons vrij om moties in te dienen, omdat deze dingen hier ter besluitvorming kunnen worden aangeboden. Wat ik eigenlijk vind, of wil zeggen, is, we kunnen deze discussie, hebben we aan kunnen gaan in de commissie, want de mensen van NLG, die zijn ook uitgenodigd. Bent u daarvan bewust? Voor de commissie. En bovendien weet u ook dat er helemaal niets over een datastrategie in genoemd wordt. Dus ik hoor nu twee dingen die eigenlijk niet ter zake doen als argument.

4415 Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, voorzitter, dat waren wat voorbeelden die tijdens de commissiebehandeling ook geroepen werden en die haal ik nu even terug. Het gaat erom, u wilt iets wat in een veel breder voortraject had plaats moeten vinden nu in het slotstuk van de besluitvorming alsnog proberen uw gelijk daarin te halen. Ik vind dat een ongepaste manier van werken. Ik denk dat na vier jaar opereren met elkaar, dat we dat wel hadden moeten weten van, hoe lopen die trajecten nu?

4420

Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, het lijkt wel of er een konijn uit de hoge hoed komt, want ik kan me niet herinneren dat u het in de commissie over een slotstuk heeft gehad.

4425

Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, of ik nou exact het exacte woord als 'slotstuk' heb gebruikt- Maar de woorden waren van gelijke strekking. We praten hier over een document, waar uiteindelijk een hele hoop ander beleid in neerdaalt en wat daarmee vastgesteld wordt. En volgens mij heb ik dat met de beste Nederlandse bewoordingen proberen te doen. Ja, als ik niet
4430 bij u doordring, dan vind ik het heel jammer. Ben ik daar niet in geslaagd. Maar volgens mij is de essentie van mijn woorden in de commissie als wat ik dat nu doe.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, meneer Loggen.

4435 Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, kortom, we spreken vandaag een slotstuk, of we stellen een slotstuk vast, van wat een heel lang traject hiervoor heeft gekend met allerlei momenten waarop beleid is vastgesteld en wat uiteindelijk dan hierin neerdaalt. En nogmaals, het zal u dan ook niet ontraden dat ik de moties zoals aangekondigd – en ik ga afzonderlijk nog op de inhoud in – zal ontraden. Maar eerst even de opmerkingen – en het waren er gelukkig niet te veel – maar die toch
4440 wel antwoord behoeven.

De SP, die spreekt over dat het toch heel gek is dat je, als er wensen geuit worden, dat je die dan faciliteert. Nou, mijn antwoord daarop zou zijn, of is, wat doen we dan hier met elkaar? Want volgens mij reageren wij allemaal op signalen die komen uit de samenleving, die komen van
4445 hogere overheden of vanuit belangengroeperingen. En of dat nou wensen of eisen zijn, maar we reageren daarop. Een voorbeeld, die u zich moet aantrekken, tijdens het vaststellen van de omgevingsverordening is er één persoon die ingesproken heeft over een kasteelbiotoop. Niemand is er meer over begonnen, behalve de SP. Dus ook daar heeft u de wens die ergens leeft, opgepakt, omdat u het waardevol vond om daar wat mee te doen.

4450 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): we hebben het hier over individuele gevallen en daar hoeft je niet alles in toe te staan. Bent u dat met mij eens?

4455 Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, voorzitter. Daarom is het ook goed dat het hier voor de gemeenten is, dat die dat kunnen toestaan en dat ze hier in ieder geval- Dat er beleid is, waarop het mogelijk is dat, als de gemeenten een dergelijke wens willen kunnen honoreren, dat het ook kan en ook, met welke beperkingen dat dan gepaard gaat, voorzitter. Dus wat dat betreft vinden we elkaar, denk ik, daar dan weer. Volgens mij krijgt u ook, als het gaat over het overzicht
4460 delegatiebesluiten, regelmatig terugkoppeling. En u ziet ook weer in het afgelopen lijstje, wat u hierbij hebt gekregen, wel alle wijzigingen en begrenzingen en ontgrenzingen. Volgens mij rapporteert het College daar gewoon periodiek over.

4465 Dan, even kijken, voorzitter. Ik denk dat ik- Ja, de SP. Dan het CDA. Die staat niet achter de omgevingsverordening, wel achter de wijzigingen. Even kijken. Regardeert meerdere collega's.

PvdA. Ja, een opmerking over de waterschaarste, die ook door de PvdA geadresseerd wordt en er een motie ligt vanuit de Partij voor de Dieren, voorzitter. Ik denk dat we met elkaar steeds meer bewust worden – en dat is een goede zaak – dat Nederland, zelfs een land als Nederland, niet over- Dat wij ook geconfronteerd worden met schaarste. Wat in andere landen al heel erg bekend
4470 is, dringt ons nu ook op. Wij hebben in droge periodes gewoon ook waterschaarste. Niet overal in Nederland, maar wel grote delen van ons land kennen die schaarste. Dat is ook de reden geweest dat wij met elkaar als overheden gekeken hebben naar: wat kunnen we daar nou tegen doen? Daar is een verdringingsreeks uit voortgekomen. Die is vooralsnog vastgesteld. Het is een nationale lijst, er is een nationale ladder, wat wij ook niet zomaar kunnen wijzigen. Maar het
4475 goede nieuws is dat die elke drie jaar wel bekeken wordt en geactualiseerd wordt- Dus dan worden ook de effecten van de voorgaande drie jaar daarin meegenomen. En ook is dan moment om te kijken of de categorieën, zoals we ze op dit ogenblik gerubriceerd hebben, ook nog toereikend zijn of dat daar aanpassingen over moeten plaats gaan vinden. En ik denk dat juist die termijn van drie jaar prima past binnen die onherstelbare schade van vijf jaar. Dus dan heb je
4480 altijd nog een mooie fallback-optie om tijdig bij te kunnen sturen. Maar ik denk dat met, als we weten dat in NNN- gebieden, onze hoogste categorie natuur, al in categorie één zit, dat wij al een heel grote dekking hebben over die dekking van de natuur en die borging van de natuur in onze regelgeving en ook in die verdringingsreeks.

4485 Even kijken. Ja, D66. Als ik daarop inga, dan maak ik me schuldig aan wat ik de andere partijen verwijt, want die gaat over het Masterplan Wonen en daar gaat het hier nu niet over.

Voorzitter, dan GroenLinks, weidevogelmotie. Ook daar hebben we over in de commissie gesproken en wij komen volgend jaar, of GS komt volgend jaar, met uitslagen van de monitoring.
4490 Dus dat zal volgend jaar plaatsvinden. Daar zal een vervolg aan gegeven worden. En naar wat ik begrepen heb, zal ook de leidraad van uw motie daar ook in meegenomen worden.

Ja, en dan de Partij voor de Ouderen. Is het 'van' of 'voor de ouderen', voorzitter?

4495 De **VOORZITTER**: Van de Ouderen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nou, dat is niet heel erg inclusief. Nou, Partij van de Ouderen, leegstaand vastgoed. Ja, voorzitter, daar gaat de provincie niet over, met uitzondering van haar eigen vastgoed. Maar leegstaand vastgoed is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de
4500 bezitter, de eigenaar, en de gemeente. Als het gaat over woonwagenaanplaatsen is daar eigenlijk hetzelfde voor. Dat is een verantwoordelijkheid van de gemeente. Als het gaat over van, moeten we daar nou aanpassingen- Moet het ook in die lange reeks van doelgroepen, waar op dit ogenblik de minister mee aan de gang is, en die lijst nog regelmatig wordt uitgebreid, denk ik dat het verstandig is om eerst te kijken van wat het Rijk nu beoogt met doelgroepenbeleid, wat
4505 zij willen, om vervolgens te kijken wat de provinciale rol is. Maar ik zou u ervoor willen waarschuwen om – of althans waarschuwen; dat is een te zwaar woord – maar ik zou in ieder geval willen adviseren om daar enigszins terughoudend in te zijn om daar verdere stappen in te nemen nog voordat wij definitief weten wat het Rijk daar nu precies in wil. Zeker als het geen provinciale verantwoordelijkheid is.

4510 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja, dank u wel, voorzitter. Mijn vraag is eigenlijk, en dat staat ook in het dictum, om het bij de volgende mee te kunnen nemen. Dus daar zouden dan wel die doelgroepen in genoemd kunnen worden.

4515 Gedeputeerde **LOGGEN**: Uw motie roept op om het te doen en ik nog niet zo ver ben of ik wel weet of ik het wil doen als de wetgever het niet aan ons vraagt.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dus we moeten wachten op de Tweede Kamer?

4520 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dan ga ik het daar even regelen.

4525 De **VOORZITTER**: Ja, uw hand reikt ver. Dat weten we. De heer Loggen, gaat u verder.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, dan ga ik nu maar in even op de afzonderlijke moties, die ingediend zijn. Het gaat even in willekeurige volgorde. Ik pak ze maar even van bovenaf aan, die ik hier voor me heb liggen, voorzitter.

4530 Dat is de motie van de Partij voor de Dieren rondom het vuurwerkverbod rond de grondwaterbeschermingsgebieden. De motie wordt ontraden, omdat het gebruik van vuurwerk geen significant effect heeft op de grondwaterkwaliteit in de grondwaterbeschermingsgebieden. Zo blijkt onder andere uit metingen van de grondwaterkwaliteit en opgepompt ruw drinkwater.
4535 Daarnaast is de motie lastig te handhaven. Het gaat niet alleen over gebieden waar niemand woont, in die grondwaterbeschermingsgebied, maar ook over bebouwd gebied, voorzitter. En dat maakt die handhaving daarvan vrijwel onmogelijk. Dus daarmee wordt die technisch natuurlijk lastig om uit te voeren.

4540 Voorzitter, dan de motie Stimuleren, versnellen en uitdragen van oplossingen voor waterproblemen. Deze motie wordt ook ontraden. Wij doen als provincie al veel in Initiatiefvoorstellen Noord-Holland Impact. En dat is ook al gevraagd om duurzame voorbeelden meer podium te geven. En aparte verkenning is op dit ogenblik daarvoor overbodig.

4545 Dan is de volgende voor de heer Stigter.

Dan heb ik motie Kleinschalige woonvormen, Partij van de Ouderen. Die wordt ontraden, zoals ik zojuist heb aangegeven.

4550 Motie woonwagenaanbesteding van de Partij van de Ouderen. Deze wordt ook ontraden, zoals ik zojuist gemotiveerd heb in mijn bijdrage, voorzitter.

- 4555 Motie A1, Onomkeerbare schade aan natuur hoger op de verdringing ladder. Die wordt ontraden, voorzitter, zoals ik al eerder heb gemotiveerd, maar ook, omdat dit op dit ogenblik een nationale reeks is die niet gewijzigd zou kunnen worden. Maar ik denk dat het verstandig is dat, als u wat zou willen, dat u in ieder geval dan – en dat is dan maar een suggestie richting de Partij voor de Dieren en de Partij van de Arbeid – dat als u signalen heeft waaruit blijkt dat het niet goed is, om te zorgen dat over die herziening die er over twee of drie jaar is – volgens mij over twee jaar – dat je daar tijdig in de discussie vanuit Noord-Holland op kan inspelen. Dan heb je hem ook gelijk aan de juiste tafels met de juiste stakeholders daaraan.
- 4560 Voorzitter, dan Herziening omgevingsvisie ten opzichte van waterbelangen en landbouw. Deze motie wordt ontraden, voorzitter, gelet op de nadere- Volgens mij was die voor collega Zaal. Nee, die was toch voor mij? Voorzitter, ik denk dat in de Omgevingsvisie Noord-Holland 2050 de langetermijnambities vertaald zijn naar een aantal generieke randvoorwaarden en principes over de leefomgevingskwaliteit in Noord-Holland. En daarin zijn een vijftal bewegingen naar de toekomst beschreven, die in samenhang daarin staan vermeld. Ik denk dat deze motie, die hier nu oproept om, ja, los daarvan daar nu op te gaan interveniëren: ik denk dat het veel verstandiger zou zijn om eerst eens te kijken of, hetgeen wat we daarin beschreven hebben, in die Omgevingsvisie 2050, of die doelen nog overeind staan, of de evaluatie daarvan ook onderschrijft wat hierin opgeroepen wordt om vervolgens, als dat zo is, als we die evaluatie dan met elkaar hebben gedaan, om dan te kijken van, welke stappen dan nodig zijn? Wellicht een herziening van de visie. Maar om nu al dat in gang te gaan zetten, vind ik een stap te vroeg.
- 4570 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): Ja, een korte, verhelderende vraag. U heeft het over een evaluatie van de Omgevingsvisie. Staat die al ergens geprogrammeerd of moeten we dat dan zelf ook initiëren?
- 4575 Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, voorzitter, ik denk dat als u die wens heeft, dat wij die gewoon kunnen faciliteren. Ik denk dat het ook goed is, want we zijn dan al een tijdje op weg. En inderdaad, er zijn een aantal parameters wat gewijzigd. Dus ik denk dat het goed is om – en dat kan ik wat dat betreft ook toezeggen – dat wij wel moeten gaan naar een evaluatie van die Omgevingsvisie 2050.
- 4580 Statenlid **VAN WIJNEN** (GL): De heer Loggen gebruikt het woord ‘toezeggen’ en dat triggert mij enorm, want dan ga ik bijna automatisch vragen om een datum of een moment. Periode.
- 4585 Gedeputeerde **LOGGEN**: Voorzitter, weet u, ik vind, eigenlijk zou dat heel netjes zijn als we dat aan een volgend College overlaten. Maar ik zal in ieder geval kijken of het mij nog lukt om een tijdspad daarvoor uit te stippelen.
- 4590 Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, een vraag aan de gedeputeerde. Als we dus de motie herschrijven en vragen om een tijdspad voor de evaluatie, dan kan u hem wel omarmen?
- Gedeputeerde **LOGGEN**: Dan is hij overbodig geworden.
- 4595 De **VOORZITTER**: U begrijpt elkaar goed. Gaat u verder, meneer Loggen.
- 4600 Gedeputeerde **LOGGEN**: Even kijken. Voorzitter, de motie Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit verkrijgen. Ja, voorzitter, hier ben ik iets genuanceerder dan ontraden. Ik vind deze eigenlijk nog te vroeg, omdat we op dit ogenblik nog wel met een aantal pilots bezig zijn met de diverse waterschappen. Ik wil niet flauw zijn, voorzitter, dus ik heb niet een principieel bezwaar tegen deze motie. Ik vind hem persoonlijk iets te vroeg. Maar mocht deze in stemming gebracht worden, dan zal ik daar niet voor gaan liggen, voorzitter; als ik daar al toe in staat zou zijn met mijn beperkte postuur, voorzitter. Dus wat dat betreft, ziet u hoe toch op inhoud we wel mee kunnen gaan, voorzitter, maar persoonlijk, ik denk dat die iets te vroeg is.
- 4605 Dan heb ik- Even kijken. Intrinsieke waarde van het dier centraal bij het opstellen van faunabeheerplannen. Ja, voorzitter, nu ga ik op voor mij wat onbekend terrein, zult u zich realiseren. Maar deze motie wordt ontraden. Wat ik begrijp is dat in de wet er sprake is van bescherming van soorten en de zorgplicht voor dieren. Dat die motie, wordt hierin genoemd, dat hier ook nog intrinsieke waarde van het dier zou zijn. Deze waarde is in de wet benoemd onder de zorgplicht waar is beschreven dat een dier niet opzettelijk en onnodig lijden mag worden aangedaan, voorzitter. Dus ik denk dat het daarmee overbodig is.
- 4610

Dan heb ik het nog eentje voor collega Zaal.

4615

Dan, even kijken, motie zeven van de Partij voor de Dieren. Ik weet niet welke motie nummer dat heeft gekregen, maar Financieel verslag faunabeheereenheid. Deze motie wordt ontraden. De motie vraagt om het borgen van een financiële rapportage van de faunabeheereenheden over de subsidie die zij ontvangen. Deze borging is, net als voor andere overige subsidieontvangers van de provincie, geregeld dat bij de subsidiebeschikking, voordat een subsidie wordt vastgesteld, wordt het financieel verslag beoordeeld. Dus voorzitter, mij wordt die ontraden.

4620

Even kijken. En dan is er nog eentje voor collega Zaal. En dan, de laatste is voor de heer Stigter, voorzitter. Volgens mij heb ik ze allemaal gehad. Mocht ik wat gemist hebben, hoor dat graag in tweede termijn.

4625

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Zaal.

Gedeputeerde **ZAAL**: Dank u, voorzitter. Twee moties voor mij, maar ook een vraag van mevrouw Van Anel van het CDA over het detailhandelsbeleid en het advies van de Regionale Adviescommissie – want we hebben er nu nog maar één. Dat is inderdaad op verzoek van Amsterdam geweest. Alleen zien wij ook juist voor kleine gemeenten heel veel voordelen van het verbreden van het advies, omdat zij bijvoorbeeld dan capaciteit niet hebben om zo'n afgewogen advies over of een bepaalde activiteit past binnen de provinciale verordening, dan wel binnen ons detailhandelsbeleid. En voor ons als provincie is dit natuurlijk inhoudelijk ook ontzettend belangrijk, omdat wij graag zien dat de detailhandel een duurzame, goede sector blijft en dat we voorkomen dat er leegstand ontstaat. En daar vervult deze commissie een belangrijke rol bij. De commissie maakt een jaarverslag en daarin zou u dan kunnen lezen of daar extra adviezen zijn. Het zijn er nu enkele per jaar. Dat is ook de reden dat we die twee adviescommissies hebben samengevoegd, omdat het best een nuttig instrument is, maar dat er niet zo heel veel aanvragen zijn. Vandaar dat we dat- we gaan het in de gaten houden en dan kunt u daarop terugkomen.

4630

4635

4640

Dan heb ik motie 272 van Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen over de uitbreiding van de intensieve veehouderij. Zoals u allen weet, is de intensieve veehouderij in de provincie Noord-Holland zeer gering, staan wij ook geen nieuw vestiging toe en kan uitbreiding alleen nog maar plaatsvinden eenlaags. Wij hebben daar echt als Gedeputeerde Staten ook wel goed over nagedacht van, zou je dan ook verder moeten gaan en ook uitbreiding moeten verbieden. Dat ontraden wij u, omdat heel vaak een uitbreiding van intensieve veehouderij ook gepaard gaat, even los nog van juridische aspecten, met verduurzaming dan wel meer diervriendelijkheid – minder vee op een wat grotere oppervlakte.

4645

4650

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Ja, aan de gedeputeerde. Ik denk dat wij een verschillende interpretatie van uitbreiding of groter hebben. U zegt, 'als het aantal dieren daarmee vermindert', en dat is juist de intentie van onze motie. Dus als ik hem verander in 'het aantal dieren in de veehouderij-uitbreiding', dan kunt u hem omarmen.

4655

Gedeputeerde **ZAAL**: Ik denk dat dit per motie of per amendement echt een te ingewikkeld onderwerp is, dat we daar langer over- Ik wil ook daar graag met u over in de commissie doorpraten, want ook bij alleen een enkele uitbreiding van de hectaren- Een verdienmodel en verduurzaming kan ook breder zijn dan alleen het aantal dieren. Op dit moment vind ik dat, nu er staat 'uitbreiding', denk ik dus al aan hectaren, denkt u aan iets anders. Dat is het gevaar van deze motie. Dus mijn voorstel zou zijn dat we hier- Want ik ben echt wel bereid om daarover nader na te denken. Maar het is ook juridisch best een ingewikkeld onderwerp. Dat wij daar dan eens verder over praten en u mij ook duidelijker kunt maken wat u bedoelt en ik u duidelijk kan maken wat onze grenzen zijn van GS. Maar zoals die nu staat, moet ik deze echt ontraden.

4660

4665

En dat geldt ook voor motie 273. Dat is een wat andere reden, want uiteindelijk willen wij natuurlijk ook dat de bollen- en de sierteelt gaan verduurzamen. Hoeft niet per se een beperking te zijn van die sector, maar wel een beperking van het aantal gewasbeschermingsmiddelen dat wordt gebruikt. Alleen kost het onderzoek, wat hier gevraagd wordt, geld en capaciteit en is de toegevoegde waarde op hetgeen we al doen in het kader van de KRW en wat straks in het PPLG gebeurt, zeer gering. Daarom zou ik deze eigenlijk overbodig willen verklaren, omdat dit gewoon meegenomen wordt in het PPLG, in ieder geval voor de bollen en voor de KRW-doelen natuurlijk ook voorop staat. Binnen de sierteelt zijn we ook vanuit de Greenport, maar ook hier vanuit de provincie, uitdrukkelijk bezig om ook te verduurzamen en het aantal

4670

4675

gewasbeschermingsmiddelen te verminderen. En daar is deze motie dus ook echt niet voor nodig.

De **VOORZITTER**: Dan ga ik naar gedeputeerde Stigter.

4680

Gedeputeerde **STIGTER**: Dank u wel, voorzitter. Ik had één motie, motie van het CDA, Voorkomen gezondheidsschade bij windenergie borgen. Deze motie moet ik ook ontraden, omdat die overbodig is. Gezondheid wordt eigenlijk standaard geregeld in het PlanMER als het gaat om de slagschaduw, geluid en eventuele veiligheid. De manier hoe de initiatiefnemer daarmee omgaat en vormgeeft, dat is aan hem. Wij hebben zelf als provincie gezegd dat daar het zogenaamde instrument van de gezondheidseffectscreening, de GES, een goed instrument is, wat we dadelijk vragen van alle initiatiefnemers waar wij bijvoorbeeld het gezag van zijn, om de GES toe te passen dan wel iets vergelijkbaars daarin op te nemen. En dan hebben we ook in kaart wat de gezondheidseffecten zijn. 2, over een paar weken worden de nieuwe normen gepubliceerd vanuit het Rijk ten aanzien van geluid en windmolens. Nou, daar wachten we al lang op. Het duurt nog wel een jaar voordat ze in werking zijn, maar dan weten we in ieder geval wat de norm zal zijn op dat vlak. Ik ga ervan uit dat dat ook de norm zal zijn die we zelf als provincie gaan hanteren om geen bovenlokale provinciale kop daarop te houden. En ten aanzien van de bouwfase, wat u even expliciet noemt, daar geldt eigenlijk de Arbowetgeving en het bouwbesluit voor, wat dat regelt voor alle bouwwerken, ook hoge, grote gebouwen waar ook windmolens onder vallen. En zowel de Arbowet als het bouwbesluit sluiten eigenlijk uit dat daar aanvullende regels op komen vanuit decentrale overheden. Dus dat is een exclusieve wetgeving.

4685

4690

4695

4700

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Nou, dan de eerste vraag: waarom kunnen dan extra regels in de omgevingsverordening wel over faunaschade, maar hier niet over? En juist ook bij die faunaschade gaat het ook over de gebruiksfase. Klinkt wat duur. Dus als die windmolens er staan en er eventueel uit nieuw onderzoek of nieuwe ontwikkelingen blijkt dat het schadelijk is. Ja, waarom kan dat hier niet ook bij?

4705

Gedeputeerde **STIGTER**: De reden van het onderscheid is dat de regelgeving ten aanzien van de gezondheidsschade eigenlijk al gereguleerd is. en zullen we moeten onderbouwen wat de effecten zijn op de mens, de gezondheid. Dat was voor fauna niet het geval. Dat is de reden dat aanvullende maatregelen worden genomen aan flora en fauna.

4710

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Maar ook tijdens de gebruiksfase? Vraagteken.

Gedeputeerde **STIGTER**: Juist tijdens de gebruiksfase.

4715

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, de heer Stigter.

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik was tot de conclusie gekomen en daarmee is deze motie overbodig en raad ik het af.

4720

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik neem aan, dit was de reactie van het College in de eerste termijn. Gaan we kijken in de tweede termijn. Mevrouw Kaamer van Hoegee? De heer Hollebeek?

4725

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Even heel kort, hoor, want ik heb weinig spreektijd. Ja, ik vind het jammer. Ik begrijp heel goed als mensen zeggen van, ik ben het niet met je eens en zelfs 'ik wil iets niet uitvoeren'. Vind ik allemaal hartstikke prima. Maar we hebben het hier over een aantal moties die gaan over een volgende herziening en dan wordt er nu gezegd: we zijn aan een sluitstuk. En er worden kwalificaties aan mij toegedeeld als 'ongepast'. Ik vind het niet zo heel netjes, want het staat bij PS altijd vrij om dingen bij te stellen in elke fase van het proces. Dit is wat mij betreft, wat ons betreft, helemaal geen einde. Het vroeg om een volgende herziening. Dus ja, ik vind dat jammer en ik zou dat soort woorden zelf nooit gebruiken.

4730

De **VOORZITTER**: Mevrouw Bouhlef nog behoefte? Ja.

4735

Mevrouw **BOUHLEF-LASCARIS** (SP): Ja, even heel kort. Bij het delegatiebesluit doelen wij op de schijn van vriendjespolitiek die GS op zich laat en worden individuele verzoeken gehonoreerd. Dit is een tegenstelling tot het voorbeeld waar de gedeputeerde mee komt. Het kasteelbiotoop was en is iets wat algemeen belang dient. En dat is bij wat wij als voorbeeld hebben aangedragen vanochtend niet het geval.

4740 De **VOORZITTER**: Mevrouw van Andel?

Mevrouw **VAN ANDEL** (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ja, onze motie is overbodig. Dat zou natuurlijk op zich goed nieuws moeten zijn, maar dan vraag ik me wel af, waarom we dit dan toch niet regelen in de omgevingsverordening, waar wel het een en ander geregeld is over de
4745 ruimtelijke inpassing uiteraard en nu ook over die faunaschade, wat op zich prima is. Dit lijkt me toch ook, nou ja, de gezondheidseffecten op mensen ook een belangrijk iets, ook in onze omgevingsverordening mee te nemen. En niet alleen die MER die een onderzoek is, ja, voorafgaand aan eventueel wel of niet verlenen van de vergunning, die dan ook weer naar meerdere argumenten kijkt. En ook niet kijkt naar, als ze er eenmaal staan, wat we dan vanuit de
4750 verordening nog kunnen. Dus ja, ik vind het toch gek dat dit dan niet in de omgevingsverordening terecht kan komen. Of daar ben ik nog niet helemaal van overtuigd waarom niet. Dank u wel.

4755 De **VOORZITTER**: De heer Muurlink. De heer Mülder. Statenlid Van wijnen nog? Nee. Ik kijk even naar de heer Loggen. Ik denk dat er nog één puntje voor u was. O, mevrouw Van Soest. Ja. Niks te maken of ik u wel of niet mag, hè. Ik ben u gewoon vergeten.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik verbaas me eigenlijk een beetje erover dat de gedeputeerde nu zegt van ja, dat we moeten wachten tot de Tweede Kamer
4760 daar eens een keer over gaat beslissen. En ik zou zeggen: maar we hebben toch een eigen verantwoordelijkheid? Dit is iets wat wij graag mee zouden willen geven om de volgende keer mee te nemen in de Omgevingsvisie. Dus wat zou er tegen zijn als we daar toch onze voorkeur voor uitspreken? En daar zou ik heel blij mee zijn, want dan geven we toch in ieder geval in deze samenstelling een volgende keer het advies van, jongens, er zijn nog meer doelgroepen; hou er
4765 even rekening mee. Dat wilde ik graag nog even kwijt. Dank u wel.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in tweede termijn

4770 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik kijk nu naar de heer Loggen namens het College, tweede termijn.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, even de SP aangaande, de schijn van vriendjespolitiek. Ja, voorzitter, dat werp ik toch wel heel ver van mij. Als u niet in staat bent om
4775 daar met concrete voorbeelden te komen, dan bent u bij mij welkom om dat aan te komen geven. Maar als u dit soort vage termen- Dat werp ik verre van mij en dat vind ik ook heel kwalijk dat u dat soort terminologie hier gebruikt, voorzitter. Ik refereerde aan het feit over uw verhaal over de kasteelbiotoop als het gaat over het vertalen van de wens die er leeft in de samenleving naar uw handelen hier in de Staten. Dat waren twee verschillende dingen, voorzitter.

4780 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Dat klopt. Het zijn ook twee verschillende dingen. Het een is individueel, het voorbeeld wat ik aanhaalde. En het voorbeeld dat u aanhaalt, is van algemeen belang. Dus wel degelijk twee verschillende dingen. En bij het een kan je inderdaad, als het niet duidelijk genoeg is, de schijn creëren van vriendjespolitiek.

4785 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, ik ga hier niet verder op in. Ik vind het echt een ongepaste opmerking van de SP, zelfs voor de SP onwaardig, voorzitter.

Als het gaat over toch een reactie op de Partij van de Ouderen, ja, voorzitter, ik blijf er toch bij: Het is in de eerste plaats van wat u allemaal beoogt, een verantwoordelijkheid van de gemeenten.
4790 Op de tweede plek is, als het gaat over doelgroepenbeleid, daar is het Rijk nu mee bezig en lijkt het mij verstandig om eerst zo'n beweging af te wachten van wat het Rijk daar nu precies mee beoogt, welke verantwoordelijkheid er nu precies gelegd wordt bij de provincie, alvorens wij daarop gaan vooruitlopen.

4795 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel. Ja, meneer Loggen, ik zou toch dolgraag willen dat we een vooruitziende blik hebben en dat we denken van, kijk, dit zijn nou twee groepen die nooit in de publiciteit komen, die nooit eens een keer een voorkeursbehandeling krijgen. Dus bij deze vraag ik u nogmaals: wilt u het nog een keertje overwegen om het in ieder geval mee te nemen
4800 naar de volgende? Ik vraag niet of u het nu al wil beslissen. Nee, ik wil het meegeven voor de volgende visie.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Het antwoord is 'nee'.

De **VOORZITTER**: Even kijken. De heer Stigter, was er nog een vraag voor u?

4805

Gedeputeerde **STIGTER**: Ik kan nog één vraag richting mevrouw Van Andel rondom, waarom [niet verstaan] niet in de verordening? Nou ja, we nemen in de verordening natuurlijk niet de regels op die al afdoende zijn geregeld in rijksnormering. Dan zou het boek ook heel dik worden. Dus het is afdoende geregeld in de Arbowet, in het bouwbesluit ten aanzien van de bouwfase. Er komen

4810

nieuwe normen aan die op zullen worden genomen in het algemeen besluit onder de Omgevingswet. Daarmee is afdoende de gezondheid geregeld voor de mensenkant. Aanvullend is dat, voor de fauna zijn er bepalingen opgenomen, zoals we dat eerder hebben besproken.

4815

De **VOORZITTER**: Dat was de tweede termijn van het College. Dan gaan we nu de beraadslagingen over agendapunt 10.a en b afronden. Na de afronding kunnen er geen wijzigingen of aangepaste moties of amendementen meer worden ingediend. Ik kijk nog één keer rond. Dat is niet het geval. Dan sluit ik nu de beraadslagingen af. Stemming zal plaatsvinden aan het eind van de agenda.

4820

De discussie wordt gesloten.

De **VOORZITTER**: Het is nu 16.55 uur. Heeft u even behoefte aan een korte pauze of wilt u gelijk doorgaan? U wilt doorgaan?

4825

11. Nota Zeehavens Noord-Holland (VD-65).

4830

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar agendapunt 11, Nota Zeehavens Noord-Holland, voordracht 65. Het College van Gedeputeerde Staten heeft de Nota Zeehavens Noord-Holland vastgesteld en aangeboden aan Provinciale Staten ter besluitvorming. Die is in de commissie M&B van 1 december jongstleden besproken. Gaat over de gewenste ontwikkelrichting voor de zeehavens in het Noordzeekanaalgebied en de zeehaven van Den Helder. Die staan er ook in beschreven. Het is eigenlijk een vertrekpunt voor de provinciale inzet in de samenwerkingsverbanden, zoals de NOVEX en ZKG en de ontwikkelingen Maritiem Cluster Den Helder en de komende jaren. De volgende sprekers hebben zich aangemeld: dat is de heer Terwal van de VVD; mevrouw Bouhrel

4835

van de SP, Statenlid Kostić van de Partij voor de Dieren; de heer Dessing van Forum voor Democratie; de heer Klein van de ChristenUnie; mevrouw Van Geffen van namens Noord-Hollanders; mevrouw Strens van D66; mevrouw Koning-Hoeve van het CDA; de heer Carton van de PvdA; de heer Gringhuis van GroenLinks. Mevrouw Van Soest, bij 11 ook? Of u niet? Nee. Dan heb ik het in ieder geval gevraagd nu. En dan geef ik als eerste het woord aan de heer Terwal van de VVD.

4840

4845

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Onze mooie havens van Amsterdam, Zaanstad, Beverwijk, IJmuiden en Den Helder zien zich de komende jaren gesteld voor een aantal flinke uitdagingen. Zo zullen zij een energietransitie moeten doormaken voor een beter klimaat en een gezondere leefomgeving. Tegelijkertijd zien zij zich in toenemende mate geconfronteerd met oprukkende woningbouw om zo de woningnood in onze provincie te verlichten. En tot slot dienen de Noord-Hollandse Zeehavens met hun internationale betekenis, die miljarden euro's aan toegevoegde economische waarde en de tienduizenden banen op alle opleidingsniveaus, toekomstperspectief te houden. Deze niet altijd gemakkelijke belangenafweging staat goed

4850

beschreven in de Nota Zeehavens Noord-Holland. Complimenten aan de opstellers daarvan. Ook de keuzes die in de nota worden gemaakt, kan de VVD steunen.

4855

Maar voorzitter, wat betreft het laatstgenoemde belang, toekomstperspectief voor de zeehavens, wil mijn fractie de gedeputeerde twee aandachtspunten meegeven, waarover ik ook heb gesproken in de afgelopen commissievergadering. Zo hopen we dat de gedeputeerde de verschillende havens wil stimuleren en faciliteren tot meer samenwerking die mogelijk een opmaat zou kunnen zijn tot een joint venture of één havenautoriteit, zoals begin dit jaar gebeurde bij onze zuiderburen tussen de havens van Antwerpen en Zeebrugge. In de stevige internationale concurrentie tussen de verschillende wereldhavens geldt één draak- Eendracht maakt macht, ooit de wapenspreuk van de grootste zeevarende natie ter wereld, de Republiek der Verenigde Nederlanden.

4860

Tweede aandachtspunt, voorzitter. Dat is dat er een onwenselijke situatie dreigt te ontstaan, dat de haven van Amsterdam vanaf 2028 geen scheepsreparatiewerf meer heeft. De Amsterdamse

4865 haven zonder scheepswerf is als de Albert Cuyp zonder marktkramen: het een kan niet zonder het ander. In het geval van een calamiteit in het Noordzeekanaal zal deze gerepareerd moeten kunnen worden.

4870 Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Ja, dank u, voorzitter. Ik wil graag wel opgemerkt hebben dat vandaag de heer Rutte zijn excuses heeft aangeboden over het slavernijverleden, zowel in het gebied van de WIC, maar er was ook slavernij in het gebied van de VOC. Ik vind het nu wat ongepast om dan te zeggen dat wij een grote zeevarende natie waren. Dat, ja, goed, dat wil ik graag even gemeld hebben.

4875 De **VOORZITTER**: De heer Terwal, gaat u verder.

4880 De heer **TERWAL** (VVD): Voorzitter, dan heeft de heer Gringhuis niet goed geluisterd. Ik had het hier niet over de VOC; ik had het hier over de Republiek der Verenigde Nederlanden. En dat wij een grote, zeevarende natie waren en nog steeds zijn is in feit. Ik verwijs u naar Wikipedia. Dank u wel, voorzitter.

4885 Voorzitter, daarom de volgende motie met als dictum: verzoekt Gedeputeerde Staten zich samen met de andere partners in het Noordzeekanaalgebied en betrokkenen bij de NOVEX Gebiedsaanpak, waarvan in het bijzonder de gemeente Amsterdam, tot het uiterste in te spannen voor het behoud van een scheepsreparatiewerf zoals Damen in het Noordzeekanaalgebied en hiervan Provinciale Staten op de hoogte te houden. En deze motie wordt mede ingediend door de partijen CDA, ChristenUnie, JA21 en PVV, waarvoor dank. Dank u wel, voorzitter.

4890 **Motie 277-19 december 2022**
Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- 4895 • *Het Bestuursplatform Noordzeekanaalgebied is opgericht om een integrale afweging te kunnen maken tussen wonen, werken en groen en waarvan de regie bij de provincie Noord-Holland ligt;*
- 4900 • *De Nota Zeehavens Noord-Holland stelt dat 'de zeehavens lokaal, regionaal en nationaal een aanzienlijke economische bijdrage leveren aan een vitale economische structuur' en dat 'om deze positie vast te houden en door te ontwikkelen het cruciaal is dat er voldoende ruimte blijft voor havengebonden bedrijvigheid' (pagina 34).*

Overwegende dat:

- 4905 • *Het een onwenselijke situatie is wanneer er achter de zeesluis van IJmuiden in het geval van calamiteiten met schepen geen scheepsreparatiewerf meet aanwezig zou zijn en een dergelijke werf daarmee van groot strategisch belang is voor de havens in het Noordzeekanaalgebied;*
- *Een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied eveneens noodzakelijk is voor het verduurzamen en circulair ombouwen van schepen;*
- *Een scheepsreparatiewerf bovendien voor een groot aantal directe en indirecte banen zorgt, waaronder voor veel praktisch opgeleide Noord-Hollanders;*
- 4910 • *In september 2020 een motie raadsbreed in de Amsterdamse gemeenteraad is aangenomen die uitspreekt dat 'het behouden van een grote scheepsreparatiewerf van groot belang is voor de Amsterdamse haven, voor de Amsterdamse economie en voor de werkgelegenheid' en het college van burgemeester en wethouders verzoekt 'zich in te spannen voor het behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied (NZKG)'.*

4915 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- 4920 • *Zich samen met de andere partners in het Noordzeekanaalgebied en betrokkenen bij de NOVEX-gebiedsaanpak, waarvan in het bijzonder de gemeente Amsterdam, tot het uiterste in te spannen voor het behoud van een scheepsreparatiewerf, zoals Damen, in het Noordzeekanaalgebied en hiervan Provinciale Staten op de hoogte te houden.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Klaas-Jeroen Terwal (VVD), Willemien Koning-Hoeve (CDA), Michel Klein (ChristenUnie), Eric Jensen (JA21) en Marco Deen (PVV)

4925 De **VOORZITTER**: Gaat u nu vast uw motie indienen. Ja, dank u wel. Die maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. En dan gaan we naar mevrouw Bouhrel van de SP.

4930 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, wij vinden het een visiestuk met wel heel erg veel economie. We begrijpen dat best, maar aan economie zit ook een keerzijde. Wat doe je met mens, dier en natuur? Dat is in het verleden stevast niet meegenomen, waardoor we nu met de gebakken peren zitten en veel moet worden rechtgezet. Voorbeelden van gebakken peren zijn bekend. Neem de stikstof, de CO₂, het geluid, wel of geen walstroom, wat te doen met de cruiseschepen. En als er gestopt wordt met de kolenopslag, wat dan? we zijn benieuwd of dit

4935 visiestuk een Port of Holland moet gaan realiseren met bijvoorbeeld vestigingen in Beverwijk, IJmuiden en Den Helder. Voor de SP is gezondheid leidend. Ik vraag me af hoe dat met deze visie geborgd is.

4940 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Kostić, Partij voor de Dieren.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Kort wegens de tijd. Voor deze nota is alleen om input gevraagd van commerciële bedrijven, zoals Tata Steel, en gemeentebestuurders. Wel de grootvervuilers aan tafel, niet de natuur- en milieuorganisaties. Dat kan geen beleid zijn van een provincie die mensenrechten, klimaat- en natuurschades serieus zegt te nemen. En daarom willen

4945 wij deze nota nog proberen te verbeteren. Drie moties. Het eerste dictum is: verzoeken GS natuur- en milieuorganisaties, zoals Urgenda Ee Milieufederatie Noord-Holland, alsnog te betrekken bij de Nota Zeehavens Noord-Holland, en het resultaat voor de zomer 2023 als addendum aan de nota toe te voegen, en gaat over tot de orde van de dag. Mede-ingediend door

4950 SP, ChristenUnie, Partij van de Ouderen.

Motie 280-19 december 2022

Betrek natuur- en milieuorganisaties alsnog bij Nota Zeehavens

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

4955 *Overwegende dat:*

- *Natuur en gezondheid weliswaar zijn genoemd in de Nota Zeehavens (respectievelijk 11 en 6 keer), maar dat de nota vooral gaat over de gangbare economie (140 keer genoemd);*
- *De nota per se in de wereldtop wil blijven draaien waar het gaat om kwantitatieve doorvoer van goederen;*
- *Principiële vragen zoals of bepaalde functies en bedrijvigheid nog wel passen bij een leefbaar Noord-Holland en welke waarden we willen toevoegen niet worden gesteld;*
- *Het aangenomen initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact juist kiest voor een economie die zich niet meer richt op economische groei, maar op welzijn van alle inwoners binnen*
- *ecologische grenzen;*
- *Het bij een open, inclusieve provincie past om niet alleen enkele overheden en commerciële bedrijven als Tata Steel om input voor de nota te vragen, maar juist ook met milieu- en natuurorganisaties, als Greenpeace, Milieufederatie Noord-Holland en Urgenda.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 4970 • *Natuur- en milieuorganisaties, zoals Urgenda en Milieufederatie Noord-Holland, alsnog te betrekken bij de Nota Zeehavens Noord-Holland en het resultaat voor de zomer 2023 als addendum aan de nota toe te voegen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

4975 *Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Heidi Bouhrel (SP), Michel Klein (ChristenUnie) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)*

De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, dank. Statenlid Kostić is toch op de hoogte dat we nu het definitieve stuk bespreken? we bespreken geen conceptversie. Dus waarom deze partijen nu nog

4980 erbij betrekken?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Tja, af en toe denk ik, zijn wij in dezelfde commissievergadering geweest? Dat is nou het hele punt. Het rare is, dit stuk kwam uit de lucht vallen zonder dat die organisaties inderdaad vooraf erbij zijn getrokken. Dus dit moeten we achteraf nog corrigeren, want het is wel een belangrijk stuk, waar andere belangrijke stukken op gaan bouwen. Dus als

4985 addendum erbij voegen om eigenlijk een omissie van GS te corrigeren, is het minste wat we kunnen doen als u daadwerkelijk die klimaatcrisis serieus neemt; waar u net bij het referendum een heel mooi betoog over had. Tenminste, uw collega.

4990 De heer **TERWAL** (VVD): Maar stelt Statenlid Kostić van Partij voor de Dieren nu voor om de vaststelling van het stuk uit te stellen in afwachting van een addendum wat dan deze natuurorganisaties mogen opstellen? Of kunnen we hem straks wel gewoon vaststellen?

4995 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nou, als deze moties worden aangenomen, dan is het stuk al inderdaad veel beter geworden en kunnen we hem inderdaad vaststellen. Er zijn twee opties om dit te doen: of we stellen nog niet vast en GS doet alsnog zijn werk om de betrokken organisaties echt erbij te betrekken; of we zeggen, nou ja, vooruit, we zijn de slechtste niet, Partij voor de Dieren geeft ons de kans om nu het vast te stellen, maar alsnog achteraf de natuur- en milieuorganisaties erbij te betrekken en met een addendum alsnog dit aan te laten sluiten op het hoofdstuk, waardoor het alsnog mee kan worden gewogen in de rest van de uitvoering. Dat is toch niet zo ingewikkeld, lijkt mij. Dit is trouwens ook getoetst door ambtenaren. Dus technisch is het uitvoerbaar. Het is geen rare constructie.

5000 De heer **TERWAL** (VVD): Ja, voorzitter, ik denk dat, en velen met mij hier in de Staten, hebben dit stuk met genoegen gelezen. We hebben met veel havenondernemers ook gesproken. Iedereen zit met smart op dit stuk te wachten. Ja, om dan nu weer in de vertraging te gaan, omdat een aantal partijen niet gehoord zijn, ja, dat zou mij betreuren.

5010 De **VOORZITTER**: Statenlid Kostić, gaat u verder.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ik wil wel even reageren, voorzitter, zonder dat mijn spreektijd eraf gaat. Een aantal partijen niet gehoord. Er zijn bedrijven als Tata Steel, commerciële partijen, zijn gehoord. Mijn spreektijd gaat-

5015 De **VOORZITTER**: Wilt u niet dreigen, alstublieft?

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Sorry.

5020 De **VOORZITTER**: Hij staat nu stil. Ik snap uw punt, maar je hoeft niet te gaan dreigen.

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, sorry, ik kom af en toe wat strenger over dan ik ben, voorzitter.

5025 Nee, tegen de VVD. Kijk, een aantal partijen zijn niet geraadpleegd. De fundamentele partijen, die gaan over de toekomst van onze kinderen, van toekomstige generaties, zijn niet geraadpleegd. Natuur, klimaat, waar net de coalitiepartijen allemaal zeiden van nee, dat moeten we beschermen. Dat zit er allemaal niet goed in. De energietransitie, dat zit er goed in. Maar de rest is gewoon vergeten. Het is gewoon een grote ommissie. Zo doen we dingen niet. Bij de Voedselvisie niet, andere stukken niet. Volgens mij kunnen we dit mooi met een addendum oplossen. Dan is de VVD ook tevreden. Maar ik snap dat de VVD heel blij is met dit stuk, want het is inderdaad een heel neoliberaal stuk-

5030 De **VOORZITTER**: Wilt u nu verder gaan?

5035 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja. De tweede motie. Het dictum: verzoeken GS om te reflecteren op de vraag welke bedrijvigheden in ons zeehavengebied idealiter nog binnen de brede welvaart economie en Noord-Hollandse ambities voor klimaat, ecologie, mensenrechten en gezondheid passen; daarover een brief aan PS te sturen voor de zomer van 2023.

Motie 278-19 december 2022

5040 **Beeld van Zeehavens binnen grenzen van ecologie en rechtvaardigheid**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- 5045 • *PS heeft erkend dat er sprake is van een klimaat- en biodiversiteitscrisis die we in samenhang moeten aanpakken en waar meer provinciale aandacht voor nodig is;*
- *We volgens wetenschappers de klimaat- en biodiversiteitscrisis niet kunnen oplossen zonder overconsumptie en overproductie aan te pakken en dat er geen tijd te verliezen is;*
- *Er volgens VN-milieuprogramma UNEP sprake is van een 'chronische onderwaardering van natuurlijke systemen en van niet-duurzame productie- en consumptiepatronen' die in het economische systeem zitten ingebakken;*
- 5050 • *PS met het aangenomen initiatiefvoorstel Noord-Holland Impact kiest voor een economie die zich niet meer richt op economische groei, maar op het creëren van maatschappelijke*

waarde en op welzijn van alle inwoners binnen ecologische grenzen. Hier, nu, elders, en voor toekomstige generaties;

- 5055 • De provincie ook heeft uitgesproken verder te kijken dan de BBP en breder te kijken naar hoe we de waarde van economische activiteiten en de maatschappelijk impact daarvan meten.

Overwegende dat:

- 5060 • De Nota Zeehavens echter weinig van bovenstaande nieuwe voornemens en wetenschappelijke inzichten laat zien;
- De Nota, ondanks de goede aspecten zoals investeringen in energietransitie, nog sterk gaat over het per se in de wereldtop willen blijven draaien waar het gaat om kwantitatieve doorvoer van goederen;
- 5065 • De Nota daarbij uitgaat van klassieke economische toegevoegde waarde van die keuzes, en niets zegt over onder andere natuurvernietiging, mensenrechtenschending en uitputting van de aarde die dezelfde keuzes met zich meebrengen;
- Daarmee de reëel maatschappelijke kosten en baten (hier, elders en voor toekomstige generaties) niet in kaart zijn gebracht en daar niet op gereflecteerd wordt.

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- 5070 • Om te reflecteren op de vraag welke bedrijvigheden in ons zeehavengebied idealiter nog binnen de brede welvaart-economie en Noord-Hollandse ambities voor klimaat, ecologie, mensenrechten, en gezondheid passen;
- Daarover een brief aan P5 te sturen voor de zomer van 2023.

En gaan over tot de orde van de dag.

5075

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Michel Klein (ChristenUnie) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

- 5080 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): En de laatste motie: verzoeken GS om in het kader van de Nota Zeehavens actief te werken aan het vergroten van biodiversiteit door natuurinclusieve havenbedrijventerreinen en tijdelijke natuur op braakliggende terreinen te stimuleren; daarover een plan van aanpak voor de zomer van 2023 uit te werken, en gaan over tot de orde van de dag. En al die moties zijn ingediend door SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen. Dank u wel.

- 5085 **Motie 279-19 december 2022**
Alle zeilen bijzetten voor biodiversiteit in zeehavens

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- 5090 • PS heeft erkend dat er sprake is van een klimaat- en biodiversiteitscrisis die we in samenhang moeten aanpakken en waar meer provinciale aandacht voor nodig is;
- Deze maand bij de VN-conferentie voor Biodiversiteit nogmaals werd benadrukt dat we zonder effectief natuurbeleid ook de klimaatcrisis niet kunnen oplossen en dat er geen tijd meer te verliezen is;
- 5095 • Investeren in biodiversiteit betekent investeren in voedsel- en waterzekerheid en het verminderen van onze kwetsbaarheid voor toekomstige pandemieën;
- Een van de hoofdtaken van de provincie bescherming en versterking van natuur is;
- De Omgevingsvisie schrijft over een zoveel mogelijk natuurinclusieve inrichting van de provincie, zoals bedrijventerreinen, landbouw en steden.

5100 Overwegende dat:

- Biodiversiteit in de Nota Zeehavens wel een paar keer wordt genoemd, maar een concrete uitwerking of borging ontbreekt;
- Port of Amsterdam bijvoorbeeld actief is met biodiversiteit op haar terreinen, zoals met tijdelijke natuur op braakliggende grond;
- 5105 • Uit onderzoek blijkt dat dit soort tijdelijke natuur grote meerwaarde oplevert voor de biodiversiteit, ook als het tijdelijk is;
- Er daarnaast veel kennis en voorbeelden zijn over natuurinclusieve haven) bedrijventerreinen;
- Het vergroten van de biodiversiteit in havengebieden van meerwaarde voor natuur zelf is, maar ook voor welzijn van mensen en andere dieren.
- 5110

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- Om in het kader van de Nota Zeehavens actief te werken aan het vergroten van biodiversiteit, door natuurinclusieve havenbedrijventerreinen en tijdelijke natuur op braakliggende terreinen te stimuleren;

- 5115 • *Daarvoor een plan van aanpak voor de zomer van 2023 uit te werken. En gaan over tot de orde van de dag.*

Ondertekening: Ines Kostić (Partij voor de Dieren), Michel Klein (ChristenUnie) en Wil van Soest (Partij van de Ouderen)

5120

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan neem ik ze nu in ontvangst. En alle drie de moties maken onderdeel uit van onze beraadslagingen. Ik geef het woord aan de heer Dessing van Forum voor Democratie.

5125

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. We hebben een goede bespreking gehad in de commissie over deze Nota Zeehavens inderdaad. Wat ons im Großen und Ganzen – om het maar in goed Nederlands te zeggen – opviel, was dat er heel duidelijk sprake is van een spanningsveld, een ruimtelijke ordening spanningsveld. Er zijn heel veel claims voor de diverse gebieden:

5130

industrie, wonen, energietransitie – waar wij natuurlijk wat minder ruimte voor zouden willen hebben dan in die notitie staat. Maar ja, dat is een politieke mening – havens, kades, maar ook de binnenvaart, die is een vervoerstak die een belangrijke rol heeft bij de transport in Noord-Holland en die ook onderdeel uitmaakt van de diverse vervoersmodaliteiten. En wij vinden dat in deze nota, die dus een aantal omissies heeft, met name de binnenvaart, ja, onvoldoende ook wordt meegenomen in dat spanningsveld. Die zou daar wat ons betreft meer ruimte in moeten krijgen.

5135

Ik heb een vraag gesteld in de commissie over hoe het zit met de ligplaatsen van de binnenvaartschepen. De gedeputeerde gaf aan dat het een onderwerp was wat haar niet bekend was. Nou heb ik daarover contact gehad met de Algemeene Schippers Vereeniging en die hebben mij bezworen dat dit een zeer actueel thema is, omdat het inderdaad gaat over een structureel tekort aan met name wat langere termijn ligplaatsen. En ja, ligplaatsen hebben havenkades

5140

nodig. Dus ik denk dat het gepast is om daar over na te denken. Nou kan ik me voorstellen dat het niet een moment is om dat in deze nota meteen al op te nemen. Maar ik denk wel dat we de binnenvaartschippers het podium moeten bieden om hun klachten die ze hebben over het tekort aan plekken, die door meerdere redenen zijn gegeven, om die toch een platform te geven. Nou,

5145

in de provincie Zeeland is daar inmiddels een meldpunt voor schippers opgericht om de problemen met die ligplaatsen centraal te kunnen melden. Daarom voorzitter, dien ik de volgende motie in waar ik toch even ook wat overwegingen in wil meegeven om toch te onderbouwen waarom ons dit een goed idee lijkt. De Provinciale Staten van Noord-Holland in vergadering bijeen op maandag 19 december, constaterende dat in de Nota Zeehavens de energietransitie een grote rol speelt. Om deze energietransitie te realiseren er kavelruimte nodig

5150

is in de zeehavens van Noord-Holland. De binnenvaartschippers niet zijn meegenomen in de gesprekken over behoud van ligplaatsen. De provincie Zeeland sinds deze maand een online meldpunt voor problemen, aangaande ligplaatsen en voorzieningen voor de binnenvaartsector, heeft geopend. Overwegende, dat eenmaal gealloceerde kavels, die naar de energietransitie gaan, niet meer voor een ander doel gebruikt kunnen worden. De veiligheid van een groot deel van de

5155

ligplaatsen ver beneden de maat is door achterstallig onderhoud. Er op dit moment bij werkzaamheden geen vervangende ligplaatsen beschikbaar worden gesteld en deze in sommige gevallen door gemeenten zelfs een andere bestemming krijgen na renovatie. Het bestaande tekort aan ligplaatsen bovendien wordt verergerd door de toename van hotelschepen en cruiseschepen voor de opvang van vluchtelingen. Van mening zijnde dat binnenvaartschippers

5160

ligplaatsen nodig hebben. Deze ligplaatsen, gezien het toenemende verkeer op de weg en de daaruit voortvloeiende knelpunten, zoals genoemd in de MRA, belangrijk zijn om transport over water te waarborgen dan wel uit te breiden. De binnenvaartsector van essentieel belang is voor de bevoorrading van Europa. Roept Gedeputeerde Staten op een digitaal meldpunt, zoals die in Zeeland, te openen voor de binnenvaartsector om problemen omtrent ligplaatsen en

5165

voorzieningen te kunnen doorgeven en op basis van deze informatie in gesprek te gaan met de binnenvaartschippers om tot een oplossing te komen, en gaat over tot de orde van de dag. Dat was mijn bijdrage. Dank u wel.

Ligplaatsenbeleid

5170

*Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:*

5175

- *In de Nota Zeehavens Noord-Holland de energietransitie een grote rol speelt;*
- *Om deze energietransitie te realiseren er kavelruimte nodig is in de (zee-)havens van Noord-Holland;*
- *De binnenvaartschippers niet zijn meegenomen in de gesprekken over behoud van ligplaatsen;*

- Provincie Zeeland sinds deze maand een online meldpunt voor problemen aangaande ligplaatsen en voorzieningen voor de binnenvaartsector heeft geopend.
- 5180 Overwegende dat:
- Eenmaal gealloceerde kavels die naar de energietransitie gaan niet meer voor een ander doel gebruikt kunnen worden;
 - De veiligheid van een groot deel van de ligplaatsen ver beneden de maat is door achterstallig onderhoud;
- 5185
- Er op dit moment bij werkzaamheden geen vervangende ligplaatsen beschikbaar worden gesteld en deze in sommige gevallen door gemeenten zelfs een andere bestemming krijgen na renovatie;
 - Het bestaande tekort aan ligplaatsen wordt verergerd door de toename van hotelschepen en cruiseschepen voor de opvang van vluchtelingen.
- 5190 Van mening zijnde dat:
- Binnenvaartschippers ligplaatsen nodig hebben;
 - Deze ligplaatsen, gezien het toenemende verkeer op de weg en daaruit voortvloeiende knelpunten zoals genoemd in de MRA, belangrijk zijn om transport over water te waarborgen dan wel uit te breiden;
- 5195
- De binnenvaartsector van essentieel belang is voor de bevoorrading van Europa.
- Verzoeken Gedeputeerde Staten:
- Een digitaal meldpunt zoals die in Zeeland te openen voor de binnenvaartsector om problemen omtrent ligplaatsen en voorzieningen te kunnen doorgeven en op basis van deze informatie in gesprek te gaan met de binnenvaartschippers om tot een oplossing te komen.
- 5200 En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Johan Dessing (Forum voor Democratie)

- 5205 De **VOORZITTER**: Uw motie maakt onderdeel uit van de beraadslagingen. Dan gaan we verder met de heer Klein van de ChristenUnie.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Voorzitter, de Nota Zeehavens is een belangrijke stap, waarin de provincie duidelijk maakt wat ze belangrijk vindt rondom de ontwikkeling van de Noord-Hollandse havens. We zullen keuzes moeten maken. Het is goed dat de provincie aangeeft waar onze prioriteiten liggen. Complimenten aan de opstellers. We kunnen ons vinden in de keuze om de transitie naar meer duurzame energie en een circulaire economie daarin centraal te stellen. Dat is een relevante keuze, want daarmee geven we aan welke economische activiteiten wij het meest relevant vinden. En daar heeft de ChristenUnie wel een mening over. Wij vinden ook bijvoorbeeld, als onderdeel daarvan, dat hergebruik en reparatie heel belangrijk zijn. Een bedrijf als Damen Shipyards is daar een belangrijke speler in. Vandaar ook dat we mede met de VVD een motie indienen met de oproep om zich in te zetten om Damen in de Amsterdamse haven te behouden.

5220 We vinden het belangrijk om de reflectie over wat echt van belang is voor onze ontwikkeling nog wat diepgaander te laten plaatsvinden en die meer te laten aansluiten bij ons aangenomen initiatiefvoorstel rondom betekenis in economie. We dienen daarom samen met de Partij voor de Dieren ook een motie in om daarover een brief van GS te schrijven waarin die reflectie vorm krijgt.

5225 De reductie van de uitstoot van de scheepvaart vinden wij ook belangrijk. Walstroom voor zeeferries is daar een belangrijk onderdeel van en dat moet nu echt van de grond komen.

5230 Tenslotte, de haven van Den Helder staat onder druk. Wij denken dat het een kans is om de haven van Den Helder een belangrijke rol te geven in de energietransitie. Daar kiest de nota ook voor. Wij denken dat een goede aansluiting op een waterstof backbone daarin van essentieel belang is. Kan de gedeputeerde aangeven dat ze zich, waar dat uiteraard binnen haar bevoegdheden past, daarvoor wil inzetten? Dank u wel.

5235 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Geef ik het woord aan mevrouw Van Geffen van Namens Noord-Hollanders..

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Dank u wel, voorzitter. De Nota Zeehavens is een soort gewogen gemiddelde van belangen geworden. In die zin vindt mijn partij Namens

5240 Noord-Hollanders. dat er door de gedeputeerde een mooie balanceeract is verricht en is dit een nota geworden waar wij mee kunnen instemmen.

Wel hebben wij onze grote zorgen over het voor elkaar krijgen van de energietransitie. Dat is afgelopen jaren al misgegaan met het aanleggen van elektriciteitsinfrastructuur, waardoor nu
 5245 duizend bedrijven wachten op een aansluiting en allerlei burgers en bedrijven geremd worden aan duurzaamheid te doen. De overheid en Liander zijn te laat begonnen met het aanleggen van infrastructuur en daar hebben we nu de gevolgen van. Daar moeten we van leren. We kunnen nu zien aankomen dat we op weg naar 2030 totaal vastlopen. Het moet sneller en ambitieuzer. De ambities van het Rijk voor wind op zee zijn enorm. Van tienmaal zo groot in 2030 tot 35 maal
 5250 zoveel in 2050. Niet alleen de energie van windmolens op zee moet aanlanden, ook gaan er veel buitenlandse schepen met groene waterstof komen. Daar wordt nu al aan gewerkt. Het risico is megagroot dat Nederland die energie niet kan importeren en dat we het dus niet kunnen gebruiken, omdat wij het met de kades en de haventerreinen niet goed geregeld hebben, omdat wij dachten 'dat kan later nog wel'. Dit is echt heel urgent, want de aanleg van kades en de
 5255 aanpassing van haventerreinen kost tijd en het is zo 2030. Daarom twee moties. Motie 1, Regeren is vooruitzien – kades voor energietransitie. Overwegende dat een tienvoudige groei van wind op zee per 2030 en een 35-voudige groei per 2050 betekent dat er grote krapte ontstaat in kades en haventerreinen. Dat de aanleg van met name kades tijd kost. Dat de aanlanding van wind op zee over een aantal jaren even grote problemen kan kennen als de elektrische
 5260 infrastructuur nu heeft. Dat regeren vooruit zien betekent. Dat wachten tot dit deel van de energietransitie stakt door krapte niet verantwoord is. Een subsidieregeling voor 2,5 miljoen voor de ontwikkeling van havenruimtes en kades een zeer beperkte bijdrage betekent in het licht van de ambities van de provincie Noord-Holland. En de gedeputeerde dit ook in de commissie M&B van 1 december jongstleden erkende. Verzoeken GS de energietransitie voldoende te faciliteren
 5265 door het bedrag voor de subsidieregeling te verdubbelen naar vijf miljoen en deze 2,5 miljoen te financieren voor 1,25 miljoen uit de Reserve Energietransitie en 1,25 miljoen uit het Duurzaamheids- en Herstelfonds.

Motie 282-19 december 2022

5270 **Regeren is vooruitzien – kades voor energietransitie**

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- *De ambities van het Rijk voor wind op zee enorm zijn: het is nu 2 gigawatt, dat moet tien keer zoveel worden, namelijk 21 gigawatt in 2030 en groeit dan door naar 25 keer zoveel = 50 gigawatt in 2040 en 35 keer zoveel = 70 gigawatt in 2050;*
- *De provincie Noord-Holland wind op zee als onderdeel van de energietransitie toejuicht en de ambitie heeft de Havens van Den Helder en het Noordzeekanaalgebied hierbij een hoofdrol te laten spelen.*

5280 *Overwegende dat:*

- *Een tienvoudige groei van wind op zee per 2030 en 35-voudige groei per 2050 betekent dat er (grote) krapte ontstaat in kades en haventerreinen;*
- *De aanleg van met name kades tijd kost;*
- *De aanlanding van wind op zee over een aantal jaren even grote problemen kan kennen als de elektrische infrastructuur nu heeft;*
- *Regeren vooruitzien betekent;*
- *Wachten tot dit deel van de energietransitie stakt door krapte niet verantwoord is;*
- *Een subsidieregeling van 2,5 miljoen voor de ontwikkeling van havenruimte en kades een zeer beperkte bijdrage betekent in het licht van de ambities van de provincie Noord-Holland;*
- *De gedeputeerde dit ook in de commissie M&B van 1 december jl. erkende;*
- *In PS van 14 november jl. 3 miljoen werd onttrokken aan het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds ten bate van Artis.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De energietransitie voldoende te faciliteren door het bedrag voor de subsidieregeling te verdubbelen naar 5 miljoen;*
- *Deze 2,5 miljoen te financieren voor 1,25 miljoen uit de Reserve Energietransitie en 1,25 miljoen uit het Duurzaamheids- en Herstel Fonds.*

En gaan over tot de orde van de dag.

5300 *Ondertekening: Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)*

5305 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): En motie 2, Slimme oplossingen voor innovatief ruimtegebruik haventerreinen. Ik laat een deel van de overwegingen weg, omdat die overeenkomen. Overwegende dat het creëren van ruimte in haventerreinen voor de provincie slechts beperkt stuurbaar is. De tijd die nodig is om ruimte te creëren, knelt met het tempo van de ambities voor de energietransitie. Er onder bewoners en ondernemers van Noord-Holland ongetwijfeld goede ideeën leven voor slimme oplossingen voor innovatief ruimtegebruik op de haventerreinen. En voor een vergelijkbare subsidieregeling voor slimme oplossingen voor

5310 netcongestie afgelopen zomer zich zeer succesvol betoonden. Verzoeken GS een subsidieregeling slimme oplossingen innovatief ruimtegebruik haventerreinen in het leven te roepen, waarvan de gedeputeerde ook zei afgelopen commissie dat dat best een goed idee zou zijn. En hiervoor 0,75 miljoen te onttrekken uit de Reserve Energietransitie en 0,75 miljoen uit het Duurzaamheids- en Herstelfonds.

5315

Motie 284-19 december 2022
Slimme oplossingen innovatief ruimtegebruik haventerreinen

5320 *Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022*
Constaterende dat:

- *De ambities van het Rijk voor wind op zee enorm zijn: het is nu 2 gigawatt, dat moet tien keer zoveel worden, namelijk 21 gigawatt in 2030 en groeit dan door naar 25 keer zoveel = 50 gigawatt in 2040 en 35 keer zoveel = 70 gigawatt in 2050;*
- *De provincie Noord-Holland wind op zee als onderdeel van de energietransitie toejuicht en de ambitie heeft de Havens van Den Helder en het Noordzeekanaalgebied hierbij een hoofdrol te laten spelen.*

5325

Overwegende dat:

- *Een tienvoudige groei van wind op zee per 2030 en 35-voudige groei per 2050 betekent dat er (grote) krapte ontstaat in kades en haventerreinen;*
- *Het creëren van ruimte in haventerreinen voor de provincie slechts beperkt stuurbaar is;*
- *De tijd die nodig is om ruimte te creëren knelt met het tempo van de ambities voor de energietransitie;*
- *Er onder de bewoners en ondernemers van Noord-Holland ongetwijfeld goede ideeën leven voor slimme oplossingen voor innovatief ruimtegebruik op de haventerreinen;*
- *Een subsidieregeling voor Slimme Oplossingen Netcongestie afgelopen zomer zich zeer succesvol betoonde;*
- *In PS van 14 november jl. 3 miljoen werd onttrokken aan het Economisch Herstel en Duurzaamheidsfonds ten bate van Artis;*

5330

5335

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Een subsidieregeling Slimme Oplossingen Innovatief Ruimtegebruik Haventerreinen in het leven te roepen;*
- *Hiervoor 0,75 miljoen te onttrekken uit de Reserve Energietransitie en 0,75 miljoen uit het Duurzaamheids- en Herstel Fonds;*

5340

En gaan over tot de orde van de dag.

5345

Ondertekening: Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)

5350 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): En dan heb ik nog een derde 3 motie van een wat ander karakter. Dat is zowel belangrijk voor de veiligheid rond het produceren, bewaren, verwerken en vervoeren van gevaarlijke stoffen, als dat het voor de bedrijven en de omgevingsdienst belangrijk is. De motie heet Commissie BRZO – dat zijn bedrijven met risicostoffen; nou, ik weet het niet meer exact wat de afkorting was – en de omgevingsdienst NZKG. Constaterende dat er in de havens van het Noordzeekanaalgebied ongeveer 25 bedrijven

5355 producent, verwerker, bewaarder of vervoerder van gevaarlijke stoffen zijn. De regelgeving voor deze bedrijven complex is. De Omgevingswet er aankomt en dit het geheel in eerste instantie nog complexer maakt. De BRZO-bedrijven in de havens van het Noordzeekanaalgebied zorgvuldig willen voldoen aan de regelgeving en hun best willen doen zo veilig en schoon mogelijk te werken. En de overheid, in casu de omgevingsdienst NZKG, toeziet op het voldoen aan de regelgeving, vergunningen verleend en regelmatig inspecteert. En overwegende dat vergunningen verkrijgen heel lastig is en langer duurt dan toegezegd. Dat het vaak onduidelijk is op welke wijze een vergunning verkregen kan worden. Dat zonder gedegen onderbouwing of uitwisseling van kennis regelmatig een zeer intensief handhavingstraject wordt gestart. Daar heeft ook de omgevingsdienst last van. Dat bedrijven en overheid erbij gebaat zijn dat zij elkaar goed

5360 verstaan, omdat de regelgeving en de uitvoering daarvan heel complex is en met de

5365 Omgevingswet nog ingewikkelder wordt. En dat een regulier overleg tussen havenbedrijfsleven

en omgevingsdienst belangrijk is om meer begrip te hebben voor elkaars situatie, kennis te delen en daardoor slagvaardiger te zijn en concurrerend te blijven met andere regio's. Verzoeken GS de totstandkoming van een gezamenlijke commissie van havenbedrijfsleven en de omgevingsdienst NZKG te bevorderen door één of enkele rondetafelbijeenkomsten hierover te organiseren, en gaan over tot de orde van de dag. En ik ben heel benieuwd naar de meningen van andere fracties. Ik heb deze rondgestuurd al een aantal dagen geleden en geen reactie gehad. Dus ik ben echt heel erg benieuwd hoe deze gaat vallen. Dank u wel.

Motie 283-19 december 2022

Commissie BRZO bedrijven en ODNZKG

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Constaterende dat:

- *Er in de havens van het Noordzeekanaalgebied ongeveer 25 bedrijven producent, verwerker, bewaarder en/of vervoerder van gevaarlijke stoffen zijn;*
- *Deze bedrijven een zogenaamd BRZO bedrijf zijn: een bedrijf dat valt onder het Besluit risico zware ongevallen 2015;*
- *De regelgeving voor deze bedrijven complex is (waaronder BRZO regelgeving, richtlijn industriële emissie, PGS15 en Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo));*
- *De Omgevingswet eraan komt en dit het geheel (in eerste instantie) nog complexer maakt;*
- *BRZO bedrijven in de havens van het Noordzeekanaalgebied zorgvuldig willen voldoen aan de regelgeving en hun best doen om zo veilig en schoon mogelijk te werken;*
- *De overheid, in casu de omgevingsdienst NZKG, toeziet op het voldoen aan de regelgeving, vergunningen verleent en regelmatig inspecteert bij BRZO bedrijven.*

Overwegende dat:

- *Vergunningen verkrijgen zeer lastig is en langer duurt dan toegezegd;*
- *Het vaak onduidelijk is op welke wijze een vergunning verkregen kan worden;*
- *Zonder (gedegen) onderbouwing of uitwisseling van kennis regelmatig een zeer intensief handhavingstraject wordt gestart;*
- *Bedrijven en overheid erbij gebaat zijn dat zij elkaar goed verstaan omdat de regelgeving (en de uitvoering daarvan) heel complex is en met de Omgevingswet nog ingewikkelder wordt;*
- *Een regulier overleg tussen havenbedrijfsleven en omgevingsdienst belangrijk is om meer begrip te hebben voor elkaars situatie, kennis te delen en daardoor slagvaardiger te zijn en concurrerend te blijven met andere regio's.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *De totstandkoming van een gezamenlijke commissie van havenbedrijfsleven en ODNZKG te bevorderen door een of enkele ronde tafelbijeenkomsten hierover te organiseren.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)

De **VOORZITTER**: U moet ze nog wel indienen. U moet zich nog wel indienen, want anders heeft u mooi verhaal gehouden, maar dan doen we er niks mee. Dat zou toch verschrikkelijk zijn? En de door u ingediende moties maken onderdeel uit van de beraadslaging. En gaan we naar mevrouw Strens van D66.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, voorzitter, dank u wel. In de commissie haalden we de gedeputeerde al aan in het voorwoord van het stuk, en dan citeer ik: "De zeehavens van Noord-Holland zijn plekken waar een aanzienlijk deel van de Noord-Hollandse economie op draait, maar welvaart mag niet ten koste gaan van welzijn. Er moet daarom veel gebeuren in de havens. De transities naar duurzame energie en circulaire bedrijvigheid zijn hierin een belangrijke sleutel." Einde citaat. Voorzitter, het leest zoals een passage uit ons verkiezingsprogramma. Economie, welvaart, welzijn, duurzaamheid, circulariteit zouden hand in hand moeten gaan. En om dat ook daadwerkelijk voor elkaar te krijgen, moeten er nog een aantal grote keuzes gemaakt worden. In deze Nota Zeehavens wordt een heldere koers gezet naar een toekomst waar D66 volledig achter staat. Zeehavens die passen bij de duurzame ambities van Noord-Holland, die de duurzame en circulaire economie ondersteunen en versnellen en die een zichtbare transitie maken. Het zet zowel het Noordzeekanaalgebied als de zeehaven van Den Helder in een sleutelpositie voor de ondersteuning van offshore windenergie. De Nota Zeehavens geeft een doorkijkje in de manier waarop de havenontwikkeling en haventransitie zich verhoudt tot woningbouw mobiliteit, waarbij wij blij zijn dat vervoer over water als volwaardig alternatief voor vervoer over land wordt gezien. Daarnaast wordt ook in de nota de nadrukkelijke aandacht gegeven aan de

5430 verziltingsproblematiek en de ruimte die nodig is om de waterbergingsopgave het hoofd te bieden. Kortom, een compleet stuk.

5435 Maar, voorzitter, ook in de commissie bleef er een groot vraagteken voor ons staan. Deze havennota geeft richting, geeft een positie in processen, maar hakt nog geen daadwerkelijke knopen door. Het zijn beelden, ambities, stippen op de horizon, maar echt concreet wordt het hier en daar nog niet. Daarbij weten we ook dat de druk op de ruimte in deze gebieden groot is en dat de kans alle functies samen te combineren zijn in deze gebieden, lastig ligt. De gedeputeerde gaf in de commissie aan dat die concreetheid nu ook nog niet verwacht kan worden, maar een plaats moet krijgen in de verschillende tafels, processen en puzzels, onder andere in de NOVEX, die de provincie Noord-Holland nu aan het leggen is. En voorzitter, aan de ene kant heeft D66 daar begrip voor. Maar aan de andere kant moeten we wel zorgen dat die puzzel ook echt gelegd kan en gaat worden. Een te hoog abstractieniveau van beleidsstukken als dit kan ervoor zorgen dat het bij stippen op horizonnen blijft. Dat kan aan de ene kant ondernemers afschrikken om te investeren in gebieden waar nog zoveel onzekerheid omheen zweeft. En aan de andere kant kunnen daadkrachtige ondernemers juist keuzes maken die niet voegen met de wensbeelden van de provincie, maar niet tegengehouden kunnen worden vanwege de vaagheid van het beleid. Daarom, voorzitter, via deze weg nogmaals de vraag aan de gedeputeerde: hoe gaan we vanuit de provinciale regierol sturen op het leggen van de ruimtelijke puzzel en voor alle stakeholders en ondernemers in het havengebied tijdige en heldere keuzes maken? Dank u wel.

5450 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan is nu het woord aan mevrouw Koning-Hoeve van het CDA.

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Voorzitter, havens zijn de toegangspoort van onze economie. Daar moeten we zuinig op zijn. Voor de toekomst van de havens, de energietransitie en de economie is het belangrijk dat er voldoende ruimte blijft bestaan voor havengebonden bedrijvigheid en dat de nautische en de logistieke functie geborgd zijn. De ruimtevraag in de havens is groot en dat vraagt om strategische keuzes. Deze Nota Zeehavens is in dat opzicht belangrijk. De transitie van fossiele brandstoffen naar duurzame energie en circulaire bedrijvigheid zal de komende jaren leiden tot aanpassing van de havenactiviteiten. Dat vraagt ook om meer havenruimte. Net als in de commissie willen wij u nogmaals meegeven dat het belangrijk is dat u de samenwerking tussen de verschillende havens gaat faciliteren. Tevens onderschrijven wij de noodzaak van de binnenvaartschippers, dat er ook voor hen voldoende ruimte blijft bestaan. Bent u bereid om dat mee te nemen bij de verdere uitwerking? Vanwege de grote ruimtevraag in de havens is woningbouw in het havengebied zeer complex en op veel plekken voorlopig niet aan de orde. In incidentele gevallen vindt het CDA woningbouw acceptabel als inpassing logisch is en havenactiviteiten niet in de weg zal zitten. Daarbij zal het belang van de haven zwaar moeten meewegen, want het CDA vindt het van groot belang dat de primaire functie van de zeehavens behouden blijft. Wij hebben daarom ook grote moeite met het feit dat de scheepsreparatiewerf van het familiebedrijf Damen in Amsterdam-Noord bedreigd wordt met sluiting, doordat er plannen zijn om op die plek woningen te bouwen. De scheepsreparatiewerf is van strategisch belang voor de havens in het Noordzeekanaalgebied. Het kan niet zo zijn dat er achter de nieuwe zeesluis geen scheepsreparatiewerf meer zal zijn. De werf van Damen is nodig om diensten te leveren aan andere havenbedrijven en de nodige reparaties en aanpassingen aan schepen te verrichten. De werf is tevens van belang voor het verduurzamen en circulair ombouwen van schepen. Wij dienen daarom samen met de andere partijen een motie in waarin wij GS oproepen om zich tot het uiterste in te spannen voor het behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied. Samen met de betrokkenen bij de NOVEX-gebiedsaanpak en in het bijzonder de gemeente Amsterdam. Het dictum is reeds voorgelezen door Klaas-Jeroen Terwal.

5480 Voorzitter, wij hebben in de commissie ook aandacht gevraagd voor de tendens dat Chinese bedrijven havenlocaties en bedrijven opkopen. Dit kan mogelijk een risico gaan vormen voor de zeggenschap over het logistieke netwerk in de havens en op de kades. Wij zijn blij dat andere partijen hier ook kritisch naar kijken en dat er vanuit GS aandacht voor is. Wij vinden het belangrijk dat wij in een aparte bijeenkomst hierover binnenkort nader zullen spreken.

5485 Het CDA kan instemmen met de Nota Zeehavens, gecombineerd met het behoud van de scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied.

5490 De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Carton van de PvdA.

De heer **CARTON** (PvdA): Dank, voorzitter. In de zeehavens van Noord-Holland van Den Helder, IJmuiden tot Amsterdam komen ontzettend veel activiteiten en ontwikkelingen samen. Veel werkgelegenheid voor onze inwoners, een belangrijke schakel in de energietransitie, bedrijven van logistiek tot circulariteit en steeds vaker ook een mogelijke locatie voor woningbouw. Maar er is ook een keerzijde aan al deze ontwikkelingen. Niet alleen doen de ontwikkelingen een beroep om te schaarse ruimte, de schadelijke uitstoot van stikstof, fijnstof, maar ook geluid en geur zorgen voor een verminderde gezonde leefomgeving en een bijdrage aan die klimaatdoelen. Hoe lastig deze belangenafweging is, was al zichtbaar in de voorbeelden van de sprekers tijdens onze commissievergadering. De Nota Zeehavens is de onderlegger om de havens samen met de gemeenten, havenorganisaties en andere partners te ontwikkelen tot hoogwaardige woon-werklocaties. Mijn fractie is blij dat hier nu een visie ligt voor onze zeehavens met uitgebreide aandachtspunten en kansen per havengebied, een visie met doelstellingen die goed aansluit bij het beleid van de provincie Noord-Holland. Een visie mee aan de slag te gaan in de verdere uitwerking en samenwerking. Al hadden we het liever op bepaalde punten al concreter gezien. Een ding is voor mijn fractie nog niet helemaal duidelijk, tot slot. Op welke wijze komt het vervolg en de voortgang van de uitwerking en de samenwerking van deze Nota Zeehavens Noord-Holland terug bij provinciale Staten naast de beschreven inzet van de gedeputeerde in alle verschillende samenwerkingsverbanden? Kan de gedeputeerde hier kort op ingaan?

5510

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En het laatste is de heer Gringhuis van GroenLinks.

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Ja, dank u, voorzitter. De klimaatcrisis, maar ook een tekort aan ruimte, gaat ons dwingen om scherpe keuzes te maken. Daarom bespreken wij vandaag de Nota Zeehavens. De zeehavens gaan een sleutelrol spelen bij de energietransitie, vooral als het gaat om waterstof, maar ook het onderhoud van windparken op zee. Maar ook in de haven zelf is nog veel te winnen. Op te veel daken van de loodsen van de bedrijven, daar liggen nog geen zonnepanelen. En die ruimte zou wel moeten worden gaan benut. GroenLinks herkent ook het risico dat de haven niet mag vollopen met functies die we ook ergens anders een plek kunnen geven. We moeten zuinig zijn op onze nautische ruimte. Het verduurzamen van zeehavens vraagt immers ook om die extra ruimte. Daarnaast is het wel goed om ook in oogenschouw te nemen dat in veel andere provincies nog wel nautische ruimte beschikbaar is. Denk bijvoorbeeld aan de haven van Harlingen, maar ook de Eemshaven. Mijn vraag voor de gedeputeerde: heeft zij ook gesprekken met andere provincies om na te denken over hoe we die nautische ruimte in heel Nederland goed kunnen invullen / benutten? Waar Amsterdam veel minder afhankelijk is van de zeehaven, is de haven voor Den Helder de economische motor. De verkleining van de marine heeft ervoor gezorgd dat een belangrijke pijler onder de lokale economie verzwakte. Het doet GroenLinks goed dat de windparken op zee de Den Helderse haven een nieuw perspectief geeft. Doordat deze windparken vanaf daar worden onderhouden, ontstaan er nieuwe banen; en nieuwe banen zorgen ervoor dat dat mensen die er wonen ook een nieuw perspectief krijgen. En hierdoor zie je ook dat verduurzaming kan leiden tot het verbeteren van welzijn, maar ook als het gaat om welvaart dat het hand in hand kan gaan.

5530

Tenslotte, voorzitter, is de haven naast het industriegebied ook een rafelrand. In deze rafelrand ontstaan soms functies die je niet verwacht. Het meest sprekende voorbeeld daarvan is Ruigoord. GroenLinks achter het van groot belang dat in de toekomst ook ruimte wordt geboden voor kunst en cultuur in het havengebied, al was het ook alleen maar om het toegankelijker te maken voor een breder publiek. Daarom willen wij GS vragen om de toegevoegde waarde van kunst en cultuur in de havengebieden te onderschrijven.

5540

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan kijk ik naar de gedeputeerde.

De heer **KÖHLER** (JA21): Voorzitter, een punt van orde.

5545

De **VOORZITTER**: De heer Köhler.

De heer **KÖHLER** (JA21): Kunt u aangeven hoeveel tijd wij nog beschikbaar hebben, want-

5550

De **VOORZITTER**: U bedoelt uw spreektijd?

De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, hoeveel spreektijd wij nog beschikbaar hebben, want ik werd net gevraagd om hier een bijdrage te leveren, maar ik denk dat ik daar wel even wat tijd voor nodig heb.

5555 De **VOORZITTER**: Nog dertien minuten.

De heer **KÖHLER** (JA21): Dertien minuten. Dan wil ik graag een bijdrage leveren op dit onderwerp.

5560 De **VOORZITTER**: Nog in eerste termijn of in tweede termijn?

De heer **KÖHLER** (JA21): In eerste termijn.

5565 De **VOORZITTER**: Nou, dan wachten we nog even op gedeputeerde Kocken. Zij heeft nog even tijd om zich voor te bereiden.

5570 De heer **KÖHLER** (JA21): Ja, dank u wel, voorzitter. Die Nota Zeehavens, daar hebben wij in de commissie weinig commentaar op geleverd, omdat we dat een prima nota vinden. En we dienen dan ook een aantal moties mede in. De meeste moties, niet allemaal natuurlijk, zullen wij voorstemmen. Nog even naar mevrouw Van Geffen. Ik heb wel degelijk op uw motie gereageerd en gezegd, we gaan niet mee indienen, maar we zullen voorstemmen. Daar bleef het niet bij, want toen vroeg mijn collega Erik Jensen- Die hier nog steeds zit en ook de hele avond zal blijven om mee te stemmen. Er is er toch één de baas, heb ik ze laten merken. Dat geldt ook voor mijn collega Gerard Hartog en collega Ivo Mantel. Ook zij zullen blijven. Dus we zijn bijna compleet. U begrijpt dat het met onze partij- Nee, meneer Dessing, ik heb ontzettend veel tijd en ik heb het niet uitgeschreven. Dat heb ik me ooit eens voorgenomen, dat ik voortaan alles uit zou schrijven. Maar dat heb ik niet gedaan.

5580 Den Helder. Ik ben een Nieuwedieper is me net weer te kennen gegeven door het Jutttertje, Hanneke Kaamer van Hoegge en de Jutter Aukelien Jellema. Jutter ben je als je geboren en getogen bent in Den Helder. Een Nieuwedieper ben je als je alleen maar geboren bent in Den Helder, en dat ben ik. Maar ik ken Den Helder heel goed. Den Helder is hier, volgens mijn collega Klaas-Jeroen Terwal, uitvoerig aan de orde gekomen en het komt ook uitvoerig aan de orde in het in het stuk. Dat ben ik niet met hem eens, maar misschien dat het kan zijn dat – en ik moet dat
5585 nog eens navragen – dat Den Helder een goed bewaard geheim is en we dat liefst zo houden. En ik zie nu mijn collega Jellema knikken. O niet? Nou, ja. Voor de meeste mensen is Den Helder een tochtig gat waar je doorheen komt als je naar Texel gaat en wat je zo snel mogelijk door moet rossen. Houd dat er vooral in. Blijf dat vooral denken. Want Den Helder is zoveel meer. En Den Helder- We hebben het vandaag over ereschulden en we hebben het recent nog over allerlei
5590 Qatarese toestanden gehad. en Wij hebben als Noord-Hollanders, en met name de Amsterdammers – en die zijn hier breed vertegenwoordigd in deze zaal – bepaald een ereschuld aan Den Helder. En dan ga ik u eventjes terugnemen. Den Helder. Dat is altijd een zeehaven geweest, maar de marinehaven. Den Helder lag op één dag gaans van Egmond en Egmond lag vanaf één dag gaans van Haarlem. Egmond was tot ongeveer 1600 het bestuurlijk centrum van
5595 Noord-Holland. Lamoraal van Egmont, heeft u vast allemaal wel eens gehoord. Nou, daar is verandering in gekomen. Dat is overgenomen door Haarlem en Amsterdam. Ik geef zelf nog wel eens rondleidingen in Egmond en dan begin ik ook met dat verhaal. Eén dag gaans tot, enzovoort. Daarom dat het er ook zo goed toeven is in Egmond. Het is van huis uit- Het zit ook in het DNA van de Eggermonders, dat je daar verblijft. En dat is nog steeds zo. Je kunt er nog steeds eenvoudig huisjes verhuren. Bijna elke Eggermonder heeft wel een huisje te huur. Dat zit in het DNA daar. Maar dat is Egmond. Lag dus op één dag gaans van Den Helder. Waarom moest je naar Den Helder? Vanwege die zeehaven die er was, vanwege die marinehaven die er was. Den Helder was niet meer dan dat. En je kon daar ook geen burgerlijke activiteiten ontwikkelen, want dat was verboden. Tot 1844 was dat verboden. En van 1819 tot 1852, of 1825, is daar het
5605 Noordhollandsch Kanaal van Den Helder naar Amsterdam aangelegd. De bedoeling was dat Den Helder een voorhaven zou worden, een laad- en losplaats voor Amsterdam. Daar was Amsterdam niet blij mee. Daar waren de Amsterdamse kooplui niet blij mee. En Den Helder heeft lang geprobeerd om die functie te krijgen. Dat is heel lang verhinderd. In 1844 is die mogelijkheid ontstaan, want werd het marineterrein voor een groot deel vrijgegeven en kon er een echte
5610 burger handelshaven ontwikkeld worden in Den Helder. Daar waren de Amsterdammers niet blij mee. En Den Helder probeerde een officiële laad- en losplaats voor Amsterdam te worden. Dat is geblokkeerd, langdurig. De Amsterdammers hebben bijvoorbeeld ook sluizen opgeblazen in die tijd en op allerlei manieren geprobeerd Den Helder niet mee te laten komen in de vaart der volkeren. In 1850 kreeg Den Helder toch de functie van laad- en losplaats voor Amsterdam. Dat is
5615 gebeurd.

En het inwoneraantal van Den Helder en ook de activiteiten in Den Helder groeiden enorm. Den Helder was in 1840, woonden er nog 8400 inwoners, in 1875 twintigduizend inwoners. Het ging

mee in de vaart der volkeren. In 1875 werd het Noordzeekanaal aangelegd en zakte de functie van Den Helder compleet in. Dat was opzet van Amsterdam, dat Noordzeekanaal. Dat heeft u
5620 allemaal met geschiedenislessen kunnen leren. En Den Helder is geworden wat het nu is: een heel
fijne plaats. Maar nu lezen we dan die notitie zeehavens. Heb ik nog even tijd? Ja. Lezen we dan
die notitie zeehavens. Dat is een prima notitie. Staan wij achter. Ik kan niet anders dan mijn
5625 collega Jensen gelijk geven. Maar die zeehaven, voor al die alternatieve energievormen: prima,
hoor. Dat is waarschijnlijk onvermijdelijk en daar zullen we ook niet voor gaan liggen. Maar, je
vergeet daarbij wat. Ik heb het net nog weer zitten googelen en zitten uitzoeken met
5630 zoekfuncties in het stuk. Ik kom maar niet de N9 tegen. En de N9 is een karrenspoor. De N9 heeft
een heel belangrijke ontsluitingsfunctie voor Den Helder. Dan kom ik ook – meneer Dessing is
daarnet uitvoerig op ingegaan – ik kom ook de binnenvaart niet tegen. Het Noordhollandsch
5635 Kanaal, dat is een kanaal wat eigenlijk- Dat was in zijn tijd, toen het gegraven werd, bijna een
wereldwonder. Er was geen kanaal zo lang als het Noordhollandsch Kanaal, en zo groot en zo
diep. Maar daar lees ik niks over. Als je het Noordhollandsch Kanaal over wil varen, dan kom je
nog steeds een vijftiental vlotbruggen tegen en een hele hoop andere obstakels. En daar kunnen
5640 ook bepaalde schepen niet doorheen. Dan moet je gewoon ook eens over nadenken om dat aan
te pakken. En tot slot, tot slot, het treinspoortje naar Den Helder. Dat is nog steeds een
5645 tweebaans treinspoortje. ProRail zegt: dat is voldoende en we maken- Want er wordt gedacht dat
het een treinspoortje is wat alleen voor personenvervoer is. En dan is het inderdaad voldoende
om bij Schagen of, nou, Heerhugowaard een rangeerspoortje te maken, zodat je het treinverkeer
wat kunt opvoeren. Maar als je daar grote olie- of gaswagons, wat toch ook zal gaan gebeuren in
5650 de toekomst, vanuit Den Helder over wil laten verschepen, dan zul je ook dat spoor daar moeten
gaan aanpassen. Dat zijn dingen, die heel infrastructurele ingrepen, die ik echt mis in dit stuk. Ik
ben laat hiermee. Dit had in de commissie behandeld kunnen worden. Maar dit staat er gewoon
niet in. Je kunt er wel een mooie zeehaven ontwikkelen en dan zal Den Helder eigenlijk weer de
5655 oude functie krijgen als dat het in het verleden had, een marinehaven, een gesloten gebied waar
je verder niks mee kunt. Dus mijn verzoek is eigenlijk om daar nog eens goed over na te denken,
om er ook een soort- Er zijn voldoende stukken, hoor, die zeggen van, we moeten de N9
verbreden en we moeten eens naar die spoorlijnen kijken, maar dat is geen integraal verhaal met
betrekking tot de ontwikkeling van het zeehavengebied. En dat zou ik dan toch wel terug willen
5660 zien in dit stuk. Over het Noordzeekanaal lezen we dat alleen maar: de ontwikkeling en de
doorvoermogelijkheden. Als je in dit stuk kijkt, in dit stuk leest, dan gaat het met name ook over
5665 de grote infrastructurele- en vervoersmogelijkheden. Als je kijkt naar het stuk over Den Helder,
kom je dat gewoon niet tegen. Nou, mijn verzoek aan de gedeputeerde is om daar nog even
aandacht aan te besteden en mogelijk een wat integraler, ja, voortzetting of van mijn part een
bijsluiter mag het ook zijn, in dit stuk op te nemen. En nu heb ik zelfs nog vier minuten over, zie
ik. Ik weet het niet meer.

De **VOORZITTER**: Er komt nog een tweede termijn.

De heer **KÖHLER** (JA21): Er komt nog een tweede termijn. Ja, misschien dat ik daar nog wat mee
kan doen. Ja. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Lijkt me heel goed.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

5665 De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu over naar gedeputeerde Kocken voor een reactie in de eerste
termijn vanuit het College.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dank u wel, voorzitter. Eens even kijken. Ik hoop dat ik alles voor me
5670 heb. Alle moties en alle gestelde vragen. Ik ga mijn best doen om u allemaal te bedienen en als ik
dat niet goed doe, dan hoor ik het vast.

Allereerst maar eens even beginnen met meneer Terwal, die als eerste nog eens memoreerde of
het toch niet mogelijk zou zijn om één havenautoriteit na te streven? Ja, op zich begrijp ik de
5675 gedachte wel. Ik heb de indruk dat er, voor zover ik daar zicht op heb, door de havens al vrij veel
wordt- Er is veel contact. Het is misschien niet één autoriteit, maar het zijn niet allemaal bedrijven
die allemaal een andere kant op bewegen. Dus er zijn echt wel overlegstructuren. Maar het zijn
wel ook gewoon bedrijven die helemaal niet per se naar mij luisteren daarin. Dus het faciliteren
van overleg, ja, dan- Ik vind dat wel een beetje moeizaam, want dan zou ik ze dus uitnodigen
5680 eigenlijk hier om te zeggen, praat eens met elkaar. En dat doen we in een bepaalde setting wel,
bijvoorbeeld als het gaat over, nou, over deze nota, maar ook over de NOVEX,

- Noordzeekanaalgebied. Daar zitten dan en de haven van Amsterdam en de haven van IJmuiden aan tafel en die kunnen daar allebei ook met elkaar praten en met alle anderen. En ik denk eigenlijk dat, zoals we dat nu hebben, ook bijvoorbeeld waar het gaat over 'vindt de haven van IJmuiden misschien wel de haven van Beverwijk, kunnen die niet meer gaan samen doen'. ja, dat
- 5685 zijn ook processen die die bedrijven zelf moeten willen en waar ze ook al wel mee bezig zijn. En waar ik daarmee te maken heb, laat ik natuurlijk wel weten dat het vanuit de provincie als wenselijk wordt gezien dat, waar de ene haven misschien niet op excelleert en de andere wel, dat ze elkaar daarin kunnen ondersteunen. Dus ik denk dat we dat eigenlijk al doen. En wat mij
- 5690 betreft, van mij uit, heeft dat ook zeker gewoon de aandacht, maar ik maak me er misschien wel iets minder zorgen over dan u, omdat ik eigenlijk de indruk heb dat het al redelijk veel gebeurt. En u zei 'want dan hebben we één draak'. Dat vond ik wel een mooie verspreking, want ik dacht wel, dat is misschien ook zo, want we hebben nu wel te maken met een aantal partijen en het is best lastig als die allemaal straks één grote partij worden. Dat heeft het voordeel, zoals in
- 5695 Rotterdam, dat er dan in ieder geval een aantal partijen wegvallen. Maar dan nog blijven bijvoorbeeld- Dan trekken we ook Den Helder mee in de discussie in het Noordzeekanaalgebied. Ik ben er ergens ook wel blij om dat we nu in ieder geval het lokaal houden. Dus één Noord-Hollandse havenautoriteit, ik weet niet of dat vanuit alle perspectieven nou zo wenselijk is. Ik denk eigenlijk dat, zoals het nu is, dat het vooralsnog redelijk goed functioneert.
- 5700 Uw motie over de scheepswerfreparatie. Nou, daar hebben wij eerder al even contact over gehad. En op zich begrijp ik de noodzaak daartoe. Ik denk dat een haven zonder scheepsreparatie ook wat vreemd zou zijn. Dus in die zin zou ik zeggen, ja, ik weet niet of het nodig is dat ik dat nog eens onder de aandacht ga brengen. Ik denk dat de haven dat zelf ook wel weet. Maar ik zie daar
- 5705 verder geen reden om dat niet te doen. Dus die kan ik gewoon- Die hoeft ik niet te ontraden, laat ik het zo zeggen.
- Dan de Port of Holland was volgens mij dan eigenlijk bij de SP juist weer iets waarvoor gevreesd werd. Waar de VVD het als een soort utopie ziet, ziet u het volgens mij als een- O, een draak. Maar wat ik net al zei- Sorry? [...]Goed. In ieder geval, u heeft net al kunnen horen hoe ik daarnaar
- 5710 kijk.
- Hoe het gaat met de gezondheid in het gebied. Ik denk dat ook daar de visies op dit stuk best uit elkaar liggen. Aan de ene kant heb ik gehoord dat we hier eigenlijk alle fundamentele partijen er niet bij betrokken hebben en dat er een neoliberal stuk ligt. Ik heb dat zelf echt heel anders
- 5715 gelezen. Ik denk ook dat, als je kijkt naar hoe een eerdere havenvisie eruit zag, waar het gewoon ging over hoeveel ruimte is er voor de industrie en hoe helpt dat de economie, ligt er nu een heel ander stuk, want er zijn een heleboel opgaven die hierin samenkomen. Als wij naar een circulaire economie bewegen, dan doen we dat volgens mij ook met het oog op gezondheid en
- 5720 welbevinden van onze inwoners. En datzelfde geldt voor de energietransitie. Dat zijn grote opgaven die we hebben. Die landen allemaal in datzelfde gebied. Net als voor een deel de woningbouwopgave. Die zal ook oog moeten houden voor welbevinden van mensen en gezondheid. Dus ik denk dat het wat te eenvoudig is om te zeggen dat dit allemaal maar een beetje een neoliberale economische benadering is, want dat is het juist niet meer. Wellicht moet
- 5725 daar in een nadere versie nog weer eens kritischer naar gekeken worden met nog meer aandacht voor andere belangen. Dat zou best kunnen. Maar ik vind dit eigenlijk op dit moment in de tijd een heel goede volgende stap. Daarom, wat mij betreft zijn de moties die zijn ingediend door de Partij voor de Dieren onder andere, nou, die kan ik niet met u delen.
- Allereerst de motie waar het gaat over het beeld ecologie en rechtvaardigheid en een addendum
- 5730 aan het stuk toevoegen. Ik denk dat net zo goed als dat bijvoorbeeld in onze Nota Natuurbeheer de havens niet zo vaak genoemd zijn, of eigenlijk helemaal niet, ook in dit geval- Dit gaat nou net over de havens en dat natuur daar maar terzijde genoemd is en veel minder vaak dan de industrie, die daar nou eenmaal geplaatst is, niet rechtvaardigt om buiten het hele proces om een addendum ervoor te maken. Wat ik u al heb toegezegd, is dat ik op zich het belang van natuur
- 5735 ook veel beter vindt passen overigens bij het NOVEX-traject, maar het daar ook als zelfstandige waarde heb ingebracht. Dat zal ik ook blijven doen. Daar komen andere dingen bij elkaar. Dat gaat over de ruimtelijke afweging en niet over de visie op 'hoe moeten onze havengebieden zich gaan ontwikkelen'. Ik denk dat dat voldoende is op dit moment. Ik raad u echt af om mij nu op pad te sturen om met aparte partijen, niet met de partijen waar we het al mee besproken hebben,
- 5740 een nieuw stuk op te stellen, wat ik er dan kennelijk aanhang, terwijl we hier nu met elkaar iets vaststellen of u iets vaststelt. Ik denk dat dat niet de goede weg is.

5745 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dit verbaast me toch weer, gezien de discussie ook bij het referendum. Ontkent u nu dat bij de afweging van al die belangen, waar u het ook in de commissie over had, dat hier een groot belang is voor natuur, klimaat en milieu? En dus dat die milieu- en natuurorganisaties gewoon betrokken hadden moeten worden.

5750 Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, ik probeer volgens mij uit te leggen dat de Nota Zeehavens voornamelijk de visie op het ontwikkelen van 'waar moeten onze havens naartoe' inhoudt en dat daarbij een enorme puzzel gelegd moet worden, waarbij inderdaad natuur op dit moment niet de prioriteit heeft. De prioriteit is het laten landen van energietransitie en circulaire economie in onze havenlijke industrieterreinen.

5755 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, voorzitter, ik vind het wel jammer dat het dus weer bevestigd waar ik het net ook over had, dat het niet een integraal verhaal is. Waar we het wel hebben afgesproken hier, dat we energietransitie integraal meenemen met de biodiversiteitscrisis. Dat we daarbij natuur- en milieuorganisaties altijd betrekken, omdat het een fundamenteel belang is, ook bij die ontwikkeling in dat gebied. Bent u het met ons eens dat alles wat daar wordt gedaan ook impact heeft op natuur, milieu en klimaat en dat in ieder geval die organisaties erbij horen om bij te betrekken. Of zegt u: nee, dat is geen omissie voor mij?

5765 Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, het eerste ben ik met u eens. Alles wat wij doen heeft effect op alles om ons heen. En het tweede, dat we daarom bij alles wat we doen, die organisaties moeten betrekken, dat ben ik niet per definitie met u eens. Ik ben het wel met u eens dat we dat hadden kunnen doen. Het is in dit geval niet gebeurd. Het staat eenieder vrij om bijvoorbeeld in een volgende periode hier nog eens een nieuwe- Nee, ik vind niet dat u ons dat nu zou moeten laten doen. Volgens mij stellen wij hier namelijk een stuk vast over hoe de zeehavens zich ontwikkelen. En als u een reflectie wilt op waar we met de hele provincie naartoe willen, voor wat voor economie wij nog ruimte hebben, dan moet u daar een fundamentele discussie over voeren. Dan heeft u eigenlijk vrij weinig, denk ik, aan een GS-standpunt daarover, want dit is het GS standpunt daarover. Hier is ruimte voor, naar onze mening. En als dat voor u anders is. als u zegt 'nee, die ruimte is veel beperkter', stelt u een discussienota op, stelt u met elkaar vast of wij in Noord-Holland vinden dat er bijvoorbeeld geen ruimte meer is voor industrie. Als dat zo is, dan geeft u die opdracht aan GS. Maar ik zie echt de meerwaarde niet van de zeehavennota nog een keer voor u samenvatten.

5780 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dat is zo jammer, want het gaat het niet om de mening van GS, maar wat de PS u als leidraad heeft opgedragen en wat we allemaal hebben omarmd, die brede welvaart economie. En dat zie ik gewoon niet terug en daar zie ik u ook niet op reflecteren en daarop terugkomend.

5785 Dan de laatste vraag, die brede welvaart. Met het aannemen van ons initiatiefvoorstel over die nieuwe economie, betekent ook vaker reflecteren over wat voor impact het heeft wat we hier doen, de keuze die we hier maken, ook elders. We hebben vandaag ook een motie over mensenrechten. In dit stuk staat letterlijk, wij moeten de wereldtop zijn en blijven op het gebied van doorvoer van allerlei bulkgoederen. Niets over de kritische noot wat voor impact dat heeft op de inheemse bevolking elders, omdat wij hier allerlei veevoer-

5790 De **VOORZITTER**: Komt u tot een vraag.

5795 Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Dus de vraag is, en zoals we hebben afgesproken, bent u het niet met me eens dat we ook hierin, zeker in het vervolg, ook wat scherper kunnen kijken van h , wat we hier doen, kunnen we dat niet wat vaker toetsen aan wat voor impact het elders heeft? Mensenrechten.

5800 Gedeputeerde **KOCKEN**: ik denk dat u de discussie, die u wilt voeren, op enig moment zeker gevoerd zal worden. Ik denk alleen niet dat die hier en nu met een motie en een reflectie van GS daarop - want de reflectie van GS is dat de havennota de ruimte biedt die op dit moment door ons in ieder geval als de juiste ruimte wordt ervaren - is afgebakend. Dat dit de koers is die wij varen. Dat wij denken dat er ruimte gemaakt moet worden voor bepaalde belangen. Dat zijn ook belangen waar u doorgaans volgens mij heel hard voor gaat. Dat is energietransitie en circulaire economie. Die hebben hier een goede plek gevonden. Maar ik begrijp heel goed dat er altijd iets is waar u nog ontevreden over bent. Wellicht in de toekomst kunnen we dat erbij betrekken. Op dit moment vind ik voor dit stuk dat dat voldoende is.

5805

U had volgens mij nog een derde motie. Daar heb ik eigenlijk al een beetje iets over gezegd. Dan kom ik daarna nog bij uw tweede terug. Maar even zien. Ik moet ze even in de goede volgorde houden. Ik heb geen nummering. Maar wat ik net zei over ecologie en rechtvaardigheid, nou, daar heb ik net wat van gezegd. Die raad ik af. En even kijken, het addendum net zo goed.

5810

En dan heeft u nog de motie over actief werken aan het vergroten van biodiversiteit op braakliggende terreinen. Ja, ik begrijp eigenlijk niet zo goed wat u hier van de provincie verwacht. Er zijn alleen in de haven van Amsterdam braakliggende terreinen. In alle andere havens zijn alle kavels uitgegeven. U haalt zelf al aan dat de haven van Amsterdam dit zo goed doet. Dat is dus ook zo. Wat heb ik er nog aan toe te voegen? Zij doen het. Nou, ik zou zeggen: hartstikke goed, het doel is al bereikt. Dus ik weet niet wat u hiermee als Staten van mij verwacht.

5815

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, die urgentie, hè, van biodiversiteits- en klimaatcrisis aanpakken, dat is toch weer helemaal verzwakt. Maar ik zal u helpen. De bedoeling van deze motie, zoals het er ook staat, is dat we kijken hoe we die biodiversiteit op die terreinen kunnen versterken, waar we die kans kunnen pakken. Die intentie daarvan staat ook in de Omgevingsvisie. Dus dat is een hele directe rol voor de provincie. Ik zeg niet, dan moet u het tot in de puntjes reguleren. Maar u kunt natuurlijk met bijvoorbeeld een partner, zoals Port of Amsterdam, aan tafel gaan. Zo van hê, hoe kunnen we hiervan leren en hoe zouden we eventueel de kennis daarvan kunnen doortrekken naar andere terreinen? Het hoeft niet allemaal braakliggend terrein-

5820

5825

De **VOORZITTER**: Voordat u uw motie- Want u heeft hem eigenlijk al net toegelicht. Maar zou u tot een interruptie willen komen met een vraag? Want anders wordt het hier een een-tweetje, en graag een interruptie, maar dan zijn we hier tot vannacht 4.00 uur bezig met uw passie en betrokkenheid.

5830

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, dank u wel, voorzitter. Nou, dan is de vraag: begrijpt u het nu iets beter? Dat het meer gaat vanuit die omgevingsvisie-rol, onze rol, om die biodiversiteit te versterken. Alle ontwikkelingen die we doen moeten natuurinclusief. Dat staat in onze omgevingsvisie. Dit is een ontwikkeling wat we gaan doen. Begrijpt u dat?

5835

Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou ja, het is een beetje raar als- Nee, ik begrijp wel wat u nu zegt. Ik denk alleen dat de motie die u voorlegt- Ik zie gewoon de toegevoegde waarde er niet van. Dan gaan we nu met de haven van Amsterdam praten over hoe zij de braakliggende terreinen goed laten floreren. En dan kunnen we dat meenemen naar de niet-braakliggende- Ja, dat heeft geen zin. Dus dan kunnen we dat misschien meenemen als kennis. We hebben als ambtenaren, of een ambtenarenapparaat, dat volgens mij al best wel veel kennis in huis heeft. Ik zie de meerwaarde niet van deze hartstikke mooie best practice in de haven van Amsterdam, daar nog verdere ambtelijke capaciteit op te zetten.

5840

5845

De **VOORZITTER**: Heeft u nog een aanvullende vraag, want volgens mij gaat dit anders niet-

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Nee, ik wilde de gedupeerde vragen om dat braakliggende even opzij te leggen, want het is een voorbeeld. De vraag is: wilt u investeren in de biodiversiteit op die terreinen, zoals de omgevingsvisie u eigenlijk gebiedt. Namelijk, alle ontwikkelingen moeten natuurinclusief en dat moet natuurlijk vanuit ons gebeuren. Wilt u dat?

5850

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik denk dat ik net al heb gezegd dat ik de waarde van natuur, ook in het Noordzeekanaalgebied, in het NOVEX-traject meeneem. Het heeft aandacht. Ik zou niet weten wat dit extra doet daar bovenop. Dus ik blijf erbij dat de motie overbodig is en dat het in brede zin, niet zozeer in het kader van deze zeehavennotitie, maar in het kader van hoe wij met het NZKG en alle andere gebieden in onze provincie omgaan, aandacht heeft. Dan waren dat volgens mij uw drie moties.

5855

Dan was meneer Dessing, die onder de aandacht bracht wat hij ook in de commissie had gedaan. En net als u heb ik daar natuurlijk ook nog iets extra over. Ik kwam eigenlijk juist tot de conclusie- Nou, wel dat het een probleem is. Dat ben ik met u eens. Althans, op sommige terreinen. Met name, als ik het goed begrepen heb, in de rijkswateren in Velsen en rond het Oranjesluizencomplex. Maar daarmee is het eigenlijk ook- O, in Amsterdam overigens niet, want daar hadden we volgens mij nog discussie over in de commissie. In het Amsterdamse havengebied is er dan weer geen tekort. En dat is dan ook geen rijkswater. Dus daar zouden wij misschien nog iets van kunnen vinden. Maar die anderen vallen onder Rijkswaterstaat en daarmee is dit ook een probleem wat een probleem is van Rijkswaterstaat en wat zij zouden moeten gaan

5860

5865

5870 oplossen. Ik zou het in die zin ook afraden dat wij dan een meldpunt maken wat dan verder bij ons eigenlijk nergens kan landen. Dit is een probleem wat Rijkswaterstaat moet oppakken en wat daar dus aangekaart moet worden. Er zijn volgens mij ook Kamervragen over gesteld naar aanleiding van de alarmering van de Algemeene Schippers Vereeniging. Dus in die zin is er volgens mij aandacht voor. En ja, is de provincie daar eigenlijk gewoon net het verkeerde gremium voor.

5875

De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank u wel, voorzitter. Dan ga ik toch een poging wagen. Want hetzelfde meldpunt is in Zeeland wel aangenomen. Er was dus kennelijk wel een behoefte voor en een platform ook voor. Wat ik van de Algemeene Schippers Vereeniging heb gehoord, is dat met name door het tekort aan ligplaatsen, dat er een enorme omvaarconstructie aan de gang is. En
5880 dat zelfs binnenvaartschepen in het weekend rondjes varen, omdat er geen plek is om te liggen. Als er iets is wat niet milieuvriendelijk is, dan is dat het wel. Dus er zijn toch echt wel redenen om te veronderstellen dat die regierol, die de provincie wat mij betreft in die notitie zeehavens zou moeten hebben, dat die zo'n meldpunt wel degelijk rechtvaardigt. Kan gedeputeerde daar toch nog wat dieper op reflecteren?

5885

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik ken het meldpunt van Zeeland, maar bij Zeeland zijn het geen rijkswateren. Dus dat maakt wel echt een verschil. Daar is de provincie ook de verantwoordelijke autoriteit. En dat zijn wij bij deze plekken, waar het knelt, zijn wij dat niet. Dus ik vind dat de vergelijking daarmee wat onhandig is. En ik begrijp uw argument over dat het qua energie
5890 verspilling en milieuschade onverstandig is dat ze rondvaren als dat niet nodig is. Dat begrijp ik. Ik weet alleen niet zo goed hoe we dat verder zouden moeten leggen. Want zelfs als het bij ons gemeld is, dan kunnen wij er nog steeds dus niet op ingrijpen. Wij kunnen daar niks aan, want het zijn onze wateren niet.

5895

De heer **DESSING** (FvD): Het laatste concrete voorbeeld. Ik weet bijvoorbeeld dat in Zaanstad, dat daar een heel groot probleem is. Dat daar gewoon door de schepen die daar voor de Oekraïense vluchtelingenopvang worden gebruikt, dat daar concrete problemen zijn. En dus ik kan me voorstellen dat in de regie tussen de verschillende havenbedrijven, waaronder Zaanstad, dat daar de provincie een soort van regierol in zou kunnen betekenen, met name door dat meldpunt op
5900 die manier te openen. Dus kan de provincie toch niet, ja, die regierol overwegen?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja, dan moet ik wel meteen aan u teruggeven. Ik noemde net waar de problemen ons bekend zijn. Dat is dus rond het Oranjesluizencomplex en Velzen. Verder ben ik niet op de hoogte van andere plekken waar ook problemen zijn. Misschien is het een idee dat ik er nog eens een uitvraag naar doe om te kijken hoe groot het probleem nou daadwerkelijk is.
5905

De **VOORZITTER**: Dat lijkt me een mooie toezegging, toch.

De heer **DESSING** (FvD): Dat is een goeie toezegging. Dank daarvoor. Er zijn wat concreet meer problemen. Dus het lijkt me goed dat we daar op een later moment dan nog op terugkomen.
5910

Gedeputeerde **KOCKEN**: Oké, dan doen we dat.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder.
5915

Gedeputeerde **KOCKEN**: Dan vroeg meneer Klein, volgens mij, of wij ons inzetten voor de waterstof backbone naar Den Helder met name. En dat kan ik, zowel namens mijn collega meneer Stigter als namens mijzelf zeggen, dat dat inderdaad onze aandacht heeft. Dus daar kan ik u over geruststellen zagezegd.
5920

Dan was er, even kijken, mevrouw Van Geffen met drie moties. De eerste en de tweede motie, daar stelt u voor – ik zal ze er even bij pakken – om uit verschillende andere potjes zagezegd geld naar een ander potje te schuiven. En op zich is daar misschien best iets voor te zeggen, maar ik vind het wat ongelukkig om hier dat zomaar even te zeggen ‘ja, dat kan eigenlijk wel’,
5925 omdat ik niet goed kan overzien waar die gelden wel of niet al voor bedacht zijn. Misschien zijn ze nog niet formeel bestemd, maar kan nu niet helemaal vaststellen- Dan gaat het met name over de gelden in de energietransitiereservering, want daar zit in ieder geval iets in wat je hier mogelijk voor zou willen bestemmen. Waar het gaat over het Economisch Duurzaamheids- en Herstelfonds, daar is dit wel wat ingewikkeld om het daar onder te brengen. Ik kan me wel voorstellen dat u de moties aanhoudt en dat u hier misschien tegen de begroting nog eens naar
5930 kijkt, omdat ik eigenlijk op dit moment deze verschuiving, hoewel ik het doel wel in lijn vind met

5935 de zeehavenvisie, zoals die voorligt, en daar ook de financiële middelen niet zodanig groot zijn dat ik denk dat we sowieso alle taken wel zullen uitvoeren, lijkt het me passender om dat bij de begroting te doen en hier niet met een motie twee miljoen van de een naar de andere pot door te schuiven.

5940 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Deelt u het urgentiegevoel voor de aanlanding van zowel de energie vanuit wind op zee als vanuit de schepen die met groene waterstof gaan komen en dat daar geen plek voor zal zijn?

Gedeputeerde **KOCKEN**: En dat er daar?

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Geen plek voor zal zijn. Deelt u de urgentie?

5945 Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, tot op zekere hoogte. Ik denk dat, waar de hele nota over gaat, is ook over de transitie en dat wij tijdig daarop zijn ingeregeld gezegd. Er is zowel in Den Helder als in de haven van Amsterdam en de haven van IJmuiden heel veel aandacht, ook voor de aanlanding van waterstof en hoe dat gerealiseerd moet worden. En dan zeg ik ook maar even in alle bescheidenheid, dat ook de door u gevonden twee of zelfs vier miljoen daar de boel echt niet
5950 sluitend maakt. Dat gaat over gigantische projecten die we hiermee niet in één keer vlot trekken, maar die wel echt de volle aandacht van de provincie hebben. Dus er zijn voldoende overleggen, om dat zowel bij de verschillende ministeries, die daarbij betrokken zijn, onder de aandacht te brengen als bij de lokale overheden. Dus de overleggen lopen. De plannen liggen er. Dus in die zin, ik voel zeker de urgentie en ik raad u aan om deze motie niet daarvoor te benutten, want
5955 daar gaat hij het verschil niet in maken.

5960 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Nou, in zoverre, dat er wel degelijk een psychologisch effect vanuit gaat dat het urgent is. Want je kunt er heel lang over praten. We hebben – ik heb ook gezegd – een prachtige nota, maar er moet ook boter bij de vis. Ergens moet initiatief genomen gaan worden om dit te realiseren. Als we dan de reserve van de energiereserve – of hoe het ook heette – niet precies weten, dan zou toch dat dat fonds, duurzaam en economisch herstellfonds, hiervoor gebruikt kunnen worden.

5965 Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou ja, ik denk dus juist dat het duurzaam economisch herstellfonds eigenlijk hier niet goed bij past, waarvan ook al de vraag is hoeveel daar überhaupt nog aan vrije middelen in zou zitten. Dus dat lijkt me sowieso niet een goede bestemming. Of de energietransitiemiddelen daarvoor in aanmerking komen, vind ik op dit moment te, ja, te hap-
5970 snap – ik zeg het u maar gewoon – om dat nu even te beoordelen van, ‘haal het daar maar uit en stop het daar maar in’. Ik begrijp het doel en ik onderschrijf de noodzaak daarvan, maar ik denk ook dat we het psychologische effect van de motie dan ook weer niet moeten overschatten. Ik denk dat het goed is als wij vandaag de zeehavennota hier bespreken en dat u hem straks vaststelt. Dat zou fijn zijn. Dan kunnen we verder. Ik denk dat daar een iets groter psychologisch effect misschien zelfs wel van uitgaat, omdat we daarmee duidelijkheid geven over hoe de provincie naar die gebieden kijkt, waar we nou eenmaal niet in ons eentje de baas zijn. Dus dit
5975 legt een basis. Daar gaan we mee verder. Ik raad u aan om, wat u wilt, voor de begroting te bewaren en het daar nog eens ter discussie te leggen.

De **VOORZITTER**: U heeft nog een aanvullende vraag?

5980 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ja, bedoelt u dan de begroting van november? Volgend jaar?

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja.

5985 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Oké, dat is heel erg ver vooruit. En zo'n slimme oplossing, een motie, rond ruimtegebruik, dat blijkt dus te werken voor de elektrische infrastructuur. Daar komen heel veel inschrijvingen op binnen. Zo kom je op ideeën. Zo maak je dingen los in het veld. Ergens iets van ambitie. Nu zit dat er helemaal niet in.

5990 Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou ja, dat ben ik met u eens. Dat zit er op dit moment- De reserve zeehavens, daar zit geld in. Dat is nu bestemd om kades te revitaliseren. Daar komt het eigenlijk simpel op neer. Dat is niet met dezelfde scope als de regeling uit de mobiliteit. Dat klopt. Dat is een andere invalshoek.

5995 De **VOORZITTER**: Ik zou zeggen: gaat u nu verder, gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Oké, even zien. Dan had u nog een motie over de BRZO-bedrijven en daar een commissie voor op te starten. Ja, die kan ik ook niet overnemen. Dat komt eigenlijk vooral, omdat de omgevingsdienst daar een zelfstandige rol heeft. Die heeft met alle bedrijven, 6000 die in die categorie vallen, eigenlijk goede contacten en ook levert altijd maatwerk. Daarmee wordt de meerwaarde van een rondetafelgesprek met die bedrijven over hoe het algemeen gaat als niet waardevol gezien. Dus ik denk niet dat wij daar iets toevoegen aan de overlegstructuren die er allemaal al zijn.

6005 Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Het is niet een ronde tafel over hoe het allemaal gaat, maar een ronde tafel om tot een structurele commissie- Of in ieder geval een tijdelijke commissie van een jaar of zo te komen om die hele werkwijze te stroomlijnen. Dus het is niet een blabla-bijeenkomst.

6010 De **VOORZITTER**: Heeft u nog een vraag aan de gedeputeerde? Anders dan-

Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Ik heb het idee dat mijn motie verkeerd begrepen is, dus-

6015 Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, ik denk dat ik het niet verkeerd begrijp, maar u misschien iets anders wil dan wat mij nuttig lijkt. Ik zie in de praktijk dat de omgevingsdienst met alle bedrijven, die in dit kader met hen te maken hebben, goede een-op-een relaties heeft, dat er 6020 steeds naar maatwerk wordt gezocht. En dat u een probleem constateert dat het met een vergunningverlener niet altijd heel snel gaat, dat heeft niet zozeer te maken met niet goedlopende werkprocessen, maar meer mee de complexiteit van de vragen. En die passen ook gewoon bij de tijd waarin wij leven, waarin steeds vragen voorliggen die niet vorig jaar er ook al waren. Juist omdat die transitie zich voortzet, dienen zich nieuwe vragen aan, die niet altijd met een eenvoudig 'o, dit hebben we laatst aan de hand gehad, dat pak ik er even bij, dan geef ik hetzelfde antwoord'. Dat kan niet. Dat vraagt soms gewoon een heleboel extra werk. Daardoor 6025 gaat het nog niet zo soepel als we misschien zouden willen. Maar daar gaan ronde tafelgesprekken met die bedrijven over 'hoe gaan we dat proces versoepelen' in onze ogen niet in helpen.

De **VOORZITTER**: Gaat u verder, mevrouw Kocken.

6030 Gedeputeerde **KOCKEN**: Dan kom ik denk ik bij de inbreng van mevrouw Strens, die eigenlijk zegt, ja, er worden geen knopen doorgehakt. Nou ja, de wethouder van Beverwijk was hier nog. Die vond dat het toch allemaal weer veel te duidelijk was wat we hadden opgeschreven. Dus het is maar vanaf welke kant je kijkt. Voor sommigen is het niet concreet genoeg, voor anderen zijn 6035 de lijnen toch te hard. Ik denk dat er heel hard gewerkt is om iedereen aan bod te laten komen en iedereen tot zijn recht te laten komen, maar ook om iedereen aan tafel te houden. Omdat deze puzzel, waar ik het al eerder over heb gehad en die ook door verschillende van u benoemd is, ontzettend complex is en, nou ja, wij ook niet in ons eentje de doorzettingskracht hebben om te zeggen: dit komt hier en dat komt daar, en zo gaan we het doen. Het is echt het proces van samen. Dit geeft onze visie op de zaak. Die zullen we ook steeds als bouwsteen of als 6040 uitgangspunt meenemen. Ik kan me heel goed voorstellen dat dit stuk over een aantal jaar misschien alweer een concretisering kan gebruiken. Maar wij zullen, volgens mij, bijvoorbeeld in het NZKG NOVEX-traject hier concrete handen en voeten aan geven, maar wel op basis van deze visie. En zo is het stuk bedoeld. En hoe we sturen op de puzzel is iets- Ik zou u het wel willen 6045 zeggen als ik het wist. En niet alleen ik. Maar als we het allemaal al wisten, dan was de puzzel een stuk eenvoudiger. Maar wat deze puzzel zo moeilijk maakt, is eigenlijk dat de verschillende de puzzelstukjes in de tijd van vorm veranderen. Zo moet je het misschien een beetje zien. En iedereen heeft zijn eigen variant. Ik heb al heel veel gehoord over 'het is een soort tetris-puzzel en als je het goed in elkaar past, dan zakt het opeens weer terug en dan kun je weer verder 6050 bouwen'. Nou, inmiddels, als we het over het NOVEX-traject hebben, gaat het over een partituur. Nou, het zijn allerlei prachtige vergelijkingen, maar we weten het nu eigenlijk niet. We weten echt niet hoe het er over vijftien jaar dan precies uit moet zien. Want het ligt eraan: welke ontwikkelingen gaan snel; welke blijken misschien helemaal niet levensvatbaar; wat popt er nog op wat we nu nog niet eens zien aankomen? En daar zullen we steeds op moeten inspelen en 6055 daar is de nota volgens mij dan onze grondtoon voor.

- Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Nee, deze reactie begrijp ik en is ook in lijn met hetgeen wat u ook in de commissie heeft aangegeven. Maar dan toch even. We gaan met elkaar die puzzel leggen en er gaan ongetwijfeld situaties optreden dat het niet allemaal past.
- 6060 Het Rijk wil iets, wij hebben iets op basis van deze nota en een gemeente wil iets. Wie gaat dan uiteindelijk de knoop doorhakken en zeggen, oké, ik kies voor die functie? Gaan we dat allemaal in gezamenlijkheid doen? Is daar een soort van hiërarchie in bestuurslagen in? Kan u daar iets- En ik snap dat dat wellicht lastig is, omdat we nog middenin zo'n proces zitten, maar zou u daar iets over kunnen toelichten, hoe u verwacht dat dat mogelijk kan gaan?
- 6065 Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou ja, wat ik net al zei, we hebben niet als provincie een soort totale doorzettingsmacht waarmee we kunnen zeggen: zo gaan we het doen, en dit hier en dat daar. Maar we hebben ook instrumenten wel, zoals bijvoorbeeld onze omgevingsverordening, en wij kunnen bepaalde gebieden aanwijzen als industrieterrein van provinciaal belang bijvoorbeeld.
- 6070 Nou, dat begrenst dan of dat legt dan de mogelijkheden. Het is maar net hoe je het wil bekijken. Maar dat geeft aan 'wat kan hier'. En dat hebben we op een aantal plekken gedaan. Dat kunnen we in de toekomst ook doen. Je kunt zo'n predicaat eraf halen of ergens anders erop leggen als je dat nodig vindt. Dus in zoverre kan de provincie dat bepalen. Doorgaans proberen wij volgens mij tegenwoordig ook als overheid dat in goed overleg met zowel andere overheden als andere
- 6075 belanghebbenden te doen. Dus als we dan bijvoorbeeld het voorbeeld van Beverwijk nemen, daar hebben wij volgens mij nu van gezegd, nou, oké, dit is wat jullie allemaal willen; wij trekken toch een grens. Dit stuk van wat u wil, wat lokaal gewenst is kennelijk, vindt de provincie niet de bedoeling. Wij vinden de kaderuimtes die er nu nog beschikbaar zijn, zo waardevol dat we die niet hier willen opofferen voor woningbouw, ook al wil lokaal dat wel. Nou, daar is altijd een
- 6080 zoektocht en een gesprek. Tenminste, zo zie ik het wel voor me: dat wij voortdurend met iedereen zoeken naar hoe kunnen we zoveel mogelijk maatschappelijke doelen dienen? En soms zal dat, zoals wat u met Beverwijk heeft gezien, ergens zuur zijn en hopelijk is daar ook voldoende zoet en komen we uiteindelijk met elkaar op een betere plek terecht.
- 6085 Dan had ik volgens mij nog mevrouw Koning-Hoeve van het CDA. Ja, ik weet niet of het nodig is om erop te reageren, maar ik doe het toch even, want de motie, zoals meneer Terwal die heeft ingediend, die kan ik prima omarmen. Als de nadruk daarbij door u eigenlijk zo heel nadrukkelijk op Damen wordt gelegd, dan wil ik er wel toch op wijzen dat Damen inderdaad een heel oud familiebedrijf is, maar dat zij in 2013 op dit kavel zijn gaan zitten in de wetenschap dat het kavel
- 6090 bestemd was voor woningbouw. Dus ik begrijp dat er vanuit hun bedrijf gezocht wordt naar hé, kunnen we niet ergens heen? En ik denk dat een scheepswerffunctie in een haven hoort. Of dat per se dit specifieke bedrijf moet zijn, dat weet ik niet. Ik neem aan dat u daar als CDA ook niet per se van zegt dat dit bedrijf boven anderen verheven zou moeten zijn. Maar goed, misschien leg ik daar nadruk op iets wat u helemaal niet zo heeft bedoeld, maar u noemde het zo. Ik dacht,
- 6095 dit wil ik u wel graag meegeven.
- U heeft ook aangedrongen op de samenwerking tussen de havens. Daar heb ik al iets over gezegd. Ik denk dat die de toekomst in steeds meer bevordert zal worden. Dat is eigenlijk volgens mij wat ik er over kan zeggen.
- 6100 Volgens mij heb ik dan ook nog gehoord van meneer Carton: hoe gaan we nou eigenlijk verder met dit stuk? Hoe gaan we hierop acteren? Nou, dat is tweeledig. Aan de ene kant heb ik u al een aantal keren het NOVEX-traject genoemd. Daar speelt dit een rol in. Maar ook bijvoorbeeld in het OMC, de ontwikkeling van het maritiem cluster. Dat is in Den Helder. Dat is hier ook op de radar.
- 6105 Daar speelt dit een rol in, in de zin dat dit onze visie op 'wat moet daar gebeuren' is. En die overleggen, die gaan we niet nu opstarten. Die zijn er al lang. Maar dit geeft ons een nieuw ijkpunt. We hadden een vrij oude havenvisie. En nu hebben we die herijkt. Dus dit is ons nieuwe uitgangspunt bij dergelijke overleggen. Zo gaan we ermee verder.
- 6110 Dan vroeg meneer Gringhuis volgens mij naar de toegevoegde waarde van kunst en cultuur in de havens. Ja, ik denk dat, wat daar ontstaan is, zijn eigen waarde zeker heeft. Ik durf nu niet te zeggen dat wij daar nog een extra puzzelstuk van moeten maken, wat wij ten koste van alles in de haven moeten houden. Ik denk dat we goed moeten kijken naar de ruimte die wij beschikbaar hebben en hoe ingewikkeld die puzzel te leggen is, ook vooral met alle milieu contouren die daar
- 6115 bij zware industrie horen. Daarmee vind ik dat Ruigoord een prachtige plek is, maar weet ik niet of dat het eeuwige leven heeft. Dat zullen we in de toekomst moeten zien als de puzzel zich verder gaat realiseren, zeg ik dan maar. En dat is eigenlijk ook vooral een keuze die in Amsterdam gemaakt moet worden.

- 6120 Dan vroeg u volgens mij nog iets anders, maar dan moet ik heel even snel terugkijken. Of er overleg is over de nautische ruimte met anderen. Nou ja, die is er denk ik met het Rijk, zodat het Rijk weet hoe het er hier voor staat en dat zij dat betrekken in de afwegingen hoe ze daar naar de nautische ruimte kijken. Er zijn verbindingen van de Noord-Hollandse havens met het achterland.
- 6125 Zij weten daar wat onze Noord-Hollandse visie daarop is. En natuurlijk benadrukken, wat ik al eerder zei tegen meneer Klein, bijvoorbeeld de noodzaak van het doortrekken van de waterstof backbone vanuit Den Helder, dat die daarop aangetakt wordt, dat is iets wat wij regelmatig in Den Haag onder de aandacht brengen. Dat geldt ook voor andere projecten. Dus dat heeft zeker de aandacht en dat bespreken wij inderdaad met het Rijk. Dat doe ik niet alleen, want dat valt ook gedeeltelijk in de portefeuille van meneer Stigter en volgens mij ook in de portefeuille
- 6130 trouwens van meneer Olthof en van mevrouw Zaal. En ik kijk nog even of er nog iemand opkijkt. Dan heb ik ze denk ik wel gehad.

De **VOORZITTER**: U bent aan het afronden?

- 6135 Gedeputeerde **KOCKEN**: Nou, ik zou nog eventjes naar de bijsluiters over Den Helder van JA21. Daar heb ik eerlijk gezegd van gemist wat de bedoeling daarvan is. Misschien heeft u inmiddels gehoord dat de ontwikkeling maritiem cluster hier volop de aandacht heeft. Dus in die zin, dat dat niet misschien uitgebreid is gememoreerd in deze nota, betekent niet dat dat hier geen onderwerp van gesprek is. Maar als u daar nog meer van verwacht, dan moet u dat misschien zo
- 6140 direct in uw tweede termijn – want daar had u nog vier minuten voor – nog even memoreren.

- De **VOORZITTER**: Maar dat hoeft niet, meneer Köhler. Tweede termijn. Het was een uitgebreide reactie in de eerste termijn van het College. Meneer Terwal, heeft u nog behoefte aan de tweede termijn? Mevrouw Bouhrel? Statenlid Kostić? Ja, u moet er echt op letten, hoor, want ik blijf wel wakker. Het is ook echt geen temperatuur om in slaap te vallen. Ja, U moet opletten. Het woord
- 6145 aan mevrouw Bouhrel.

- Mevrouw **BOUHREL-LASCARIS** (SP): Ja, sorry. Ik vind het jammer dat ervan uit gegaan wordt dat de SP tegen een samenwerking zou zijn. Gedeputeerde Post indertijd, die begreep juist heel goed dat de Port of Holland beter zou zijn voor Noord-Holland en Nederland. Bij ons staat wel gezondheid hoog in het vaandel. Dat blijft zo. En hopen we dat het niet alleen om economie blijft draaien en hopen we daarin dat de visie nog ook rekening gaat houden met mens, dier en natuur.
- 6150

- De **VOORZITTER**: Dank u wel. Statenlid Kostić nog? De heer Dessing.
- 6155

- De heer **DESSING** (FvD): Ja, dank, voorzitter. Even heel kort een reactie. Dank voor de toezegging die ik heb gekregen van de gedeputeerde. Ik denk dat, meerdere partijen hebben het belang van de binnenvaartsector genoemd, waaronder het CDA en JA21. Dus ik denk dat het goed is dat we daar verder over praten en dat die sector ook een, ja, een plek in deze nota krijgt die het verdient. Ja, ik ga mijn motie toch in stemming brengen. Ik heb begrepen dat gedeputeerde er niet enthousiast over is, maar ik denk echt dat het van belang is, ook omdat er wel degelijk grote problemen spelen die, ja, een regierol rechtvaardigen. Ik zou het toch de collega's willen meegeven dat ik denk dat de provincie daar toch wel de geijkte plek voor is à la Zeeland, ondanks dat we wat minder provinciaal water hebben, dat er wel meer rijkswateren zijn. Maar die
- 6160
- 6165 regierol en de winst die we op diverse vlakken ter linker- en ter rechterzijde zouden kunnen winnen door dit meldpunt te openen, dat zou ik toch aan jullie als collega's willen meegeven ter bepaling van de stemming op mijn motie. Hartelijk dank.

- De **VOORZITTER**: Dank u wel. De heer Klein? Mevrouw Van Geffen? We gaan overigens na afronding van dit agendapunt schorsen voor het diner.
- 6170

- Mevrouw **VAN GEFFEN** (Namens Noord-Hollanders.): Namens Noord-Hollanders. constateert dat de provincie zich wentelt in het gemak van niet het voortouw hoeven nemen. We stellen het met gemak een jaar uit. De windmolens kunnen geen moment wachten, maar de honderden malen grote beweging van energie vanaf zee, die kan voor deze coalitie wel wachten. Dit is een last minute coalitie. Voor de energie-infrastructuur zijn we ook vastgelopen. En deze last minute coalitie wacht rustig af tot we met energie vanaf zee ook vastlopen. Namens Noord-Hollanders. doet een dringende oproep aan de coalitiepartijen om investeringen voor de energietransitie serieus te nemen en vooral tijdig, niet last minute, op te treden. De moties die we hebben ingediend, die handhaven we. En hetzelfde geldt voor de commissie voor samenwerking tussen
- 6175
- 6180 omgevingsdienst en bedrijven rond gevaarlijke stoffen. Let wel, dat als alles veel meer tijd kost, zoals ze nu gesignaleerd wordt, dan komt de rekening daarvoor sowieso ook bij ons te liggen.

Nog los van het grote belang dat wij als provincie bij veiligheid hebben. Ook deze motie handhaven wij dus.

6185

En tenslotte zou ik nog dit willen zeggen. Als ik interrumppeer is het buitengewoon storend om uitgelachen te worden door de heer Loggen in samenwerking met mevrouw Zaal. Ik vind dat soort gedrag in deze provincie echt ziek.

6190

De **VOORZITTER**: Mevrouw Strens, heeft u nog wat voor de- Nee. Mevrouw Koning.

6195

Mevrouw **KONING-HOEVE** (CDA): Ja, dank u. Goed dat de gedeputeerde nog even terugkomt op die ruimte voor die binnenvaartschepen. En wat betreft de motie. Natuurlijk ken ik het dictum en dat is ook wat wij indienen en waar het om gaat. Maar ik zou me aan de andere kant ook wel voor kunnen stellen dat de gedeputeerde misschien iets meer zich in wil zetten voor Nederlandse bedrijven, dan dat er bijvoorbeeld een Chinees bedrijf zou komen om daar een werf te starten. Dat we dan toch iets meer voorkeur hebben voor Nederlandse bedrijven.

6200

De **VOORZITTER**: De heer Carton nog? De heer Gringhuis? De heer Köhler? U gaat het feestje compleet maken.

6205

De heer **KÖHLER** (JA21): Ik hou het kort, voorzitter, want het is allemaal paarden voor de zwijnen. Meneer Olthof werd net nog vergeten in het overzicht van de gedeputeerden die erbij betrokken zouden kunnen worden, door mevrouw Kocken. Ik heb hou het heel concreet. Uitbreiding van de N9 tot vierbaansweg op korte termijn, wanneer kan ik dat verwachten? Het opruimen van alle vlotbruggen over het Noordhollandsch Kanaal, wanneer kunnen we dat verwachten? En het uitbreiden van het enkelspoor tussen Alkmaar en Den Helder, wanneer kunnen we dat verwachten? Daarop zou ik graag antwoord hebben.

6210

De **VOORZITTER**: Het lijkt erop dat u dat bij het iMPI had moeten doen, maar wie weet- Ik heb alle statenleden in tweede termijn gehad.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in tweede termijn

6215

De **VOORZITTER**: Gedeputeerde Kocken, volgens mij was er nog één klein vraagje voor u.

Gedeputeerde **KOCKEN**: U zei 'één vraag'. Dat was de vraag over die eigenlijk bij het iMPI hoort?

6220

De **VOORZITTER**: Nee, mevrouw Koning had-

Gedeputeerde **KOCKEN**: O, die vraag. Oké, nou ja, ik wilde ze nog even langslopen, als u het goedvindt. Ik zal proberen het zo kort en snel mogelijk te doen.

6225

Excuses aan de SP, want ik heb u kennelijk gewoon verkeerd begrepen. U bent ook voorstander van de Port of Holland. Prima.

6230

Pleiten voor Hollandse bedrijven boven Chinese bedrijven. In algemeenheid weet ik eerlijk gezegd niet helemaal of dat mag. Ik kan me voorstellen dat wij hier allemaal Noord-Hollandse bedrijven inderdaad een warm hart toedragen. Dus voor zover u daar een extra woord voor wil, denk ik dat dat binnen alle regels van ons verwacht mag worden. En dat we dat liever hebben dan een partij van ergens ver weg. Aan de andere kant is het wel zo dat, als wij een wereldmarkteconomie hebben en partijen zich mogen vestigen, dat ik me ook wel gewoon aan de regels moet houden die daar zijn. Ik kan daar ook niet geloof ik voorliggen. Maar ik zal het Nederlandse bedrijf, dat staat in Noord-Holland volgens mij voorop, als het aan het provinciebestuur ligt.

6235

En dan, de vragen waren nu wel concreet, maar allemaal eigenlijk niet over deze nota en ook buiten mijn expertise. Dus daar kan ik u helaas geen antwoord op geven. De vierbaansweg, het opruimen van de vlotbruggen en het enkelspoor. Moet u misschien andere vragen van maken.

6240

De **VOORZITTER**: Ja, en die gaan we hier ook nu niet beantwoorden, want die komen terug als dat aan de orde is bij de gedeputeerde Olthof. Dus ik ga deze beraadslagingen nu sluiten over dit agendapunt. U kunt nu nog moties aanpassen als u dat wil, of intrekken. Ik zie daar geen behoefte toe. Dan rond ik nu de beraadslagingen over agendapunt 11 af. De stemming zal ook straks plaatsvinden aan het eind van de agenda. En ik schors de vergadering tot 19.30 uur.

6245

De discussie wordt gesloten.

Schorsing 18.23 tot 19.34 uur.

6250

12. Laatste Begrotingswijziging 2022 (VD-68).

6255

De **VOORZITTER**: Het is 19.30 uur geweest en wij gaan verder met de vergadering. Ik heropen de vergadering die vanochtend om 10.00 uur is begonnen op 19 december 2022. We zijn aanbeland bij agendapunt 12. Dat betreft de Laatste Begrotingswijziging 2022, voordracht 68. In onze provinciale begroting wijzen provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen in kan zetten. Deze laatste begrotingswijziging van 2022 omvat een bijstelling van de verwachte inkomsten en uitgaven op basis van de huidige verwachtingen en is ook besproken in alle commissievergaderingen. Ik heb een drietal sprekers op mijn lijstje staan.

6260

Dat is Statenlid Zoon van de Partij voor de Dieren, mevrouw Kapitein van D66 en mevrouw Van Soest van de Partij van de Ouderen. Dat klopt. Dan ga ik nu de heer Zoon het woord geven in eerste termijn.

6265

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Het is bijzonder dat verstandig en onverstandig zo dicht bij elkaar kunnen liggen. Partij voor de Dieren heeft het dan in dit geval over de subsidies buiten uitvoeringsregeling, waarbij we een subsidie hebben verleend aan een juridisch discutabel mestscheidingvloeraanpassing uit naam voor betere natuur. Provinciaal geld aan een schijnoplossing waar we juist moeten werken aan minder dieren. Maar het zoete is dat er een subsidie voor de aansluiting A9 Heiloo is komen te vallen. En terecht ook. Het project van Heiloo dat inzet op autoverkeer dwars door groen dat niet meehelpt aan de model shift, een wegenproject dat een prestigeproject is geworden, financieel niet houdbaar en juridisch discutabel. Heel goed dat we de subsidie van twee miljoen nu laten vervallen. Maar dit soort projecten kennen een eigen dynamiek, hebben we in het verleden wel gezien. Oude ideeën uit 2014 worden afgestopt en een punch gegeven, en meer geld wordt er vrijgemaakt met als excuus dat het project dertien al in onze plannen staat en we toch al 46 miljoen krediet hebben staan. Het klopt dat de Partij voor de Dieren dat geld anders zou willen besteden. Maar om het gemak weg te nemen dat het meer geld gaat worden, dienen we een motie in, samen met de SP, met de dictum: verzoeken het College geen nieuwe subsidies en extra financiële verplichtingen aan te gaan voor de aansluiting A9 Heiloo zonder uitdrukkelijke toestemming van de Provinciale Staten, en gaan over tot de orde van de dag.

6270

6275

6280

Motie 285-19 december 2022 Geen geld meer naar A9 Heiloo

6285

*Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:*

- *Project aansluiting A9/Heiloo stilligt;*
- *De subsidie van € 2 miljoen uit 2021 ook niet in 2022 is uitgegeven en is komen te vervallen.*

6290

Overwegende dat:

- *Er veel onzeker en onduidelijkheid is over het project aansluiting A9/Heiloo.*

Verzoeken Gedeputeerde Staten:

- *Geen nieuwe subsidie en extra financiële verplichtingen aan te gaan voor de aansluiting A9/Heiloo, zonder uitdrukkelijke toestemming van de Provinciale Staten.*

6295

En gaan over tot de orde van de dag.

Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren) en Remine Alberts (SP)

6300

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie is keurig ondertekend, maakt onderdeel uit van de beraadslaging. Geef ik nu het woord aan mevrouw Kapitein van D66.

Mevrouw **KAPITEIN** (D66): Voorzitter, ik wou overslaan dit keer.

6305

De **VOORZITTER**: Vooruit. Mevrouw Van Soest, Partij van de Ouderen.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u, voorzitter. Ik heb alleen een motie en daar wilde ik graag het dictum van voordragen. Dat is om de rechterlijke macht in Nederland bij de rechterlijke

macht laten en nooit zelf sancties of straffen op te leggen, maar dit aan het oordeel van de rechter verlaten. Dank u wel.

6310

De **VOORZITTER**: Mag ik één vraag stellen, mevrouw Van Soest? Heeft dit betrekking op de begrotingswijziging?

6315

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Nee, dit is op de geheimhouding van 8.

De **VOORZITTER**: Dan bent u één agendapunt te vroeg.

Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Kom ik straks toch weer terug.

6320

De **VOORZITTER**: Nou, maar dat vind ik heel gezellig. Dat is 12.a. Dus dan schrijf ik u alvast bij 12.a op het lijstje.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

6325

De **VOORZITTER**: En dan heb ik in de reactie op eerste termijn gedeputeerde Kocken, in de persoon van gedeputeerde Olthof.

6330

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Over deze motie van de Partij voor de Dieren en de SP kan ik redelijk kort zijn. Hij verbaast me enigszins, omdat namelijk, het budgetrecht ligt bij deze Staten. Dus op het moment dat er sowieso een nieuwe subsidie of een verhoging van een regeling komt, zal ik altijd bij de Staten langs moeten om daar toestemming voor te vragen. Dus volgens mij is die compleet overbodig, deze motie.

6335

Statenlid **ZOON** (PvdD): Nou ja, voorzitter, ik heb het gedaan, omdat we eerder hebben gezien dat we dachten dat er geen extra geld ging naar deze aansluiting en dat het uiteindelijk toch gebeurt. Volgens mij kwam het CDA daar nog achter toen. We zien ook wel dat het soms best wel dunnetjes in zo'n iMPI terecht kan komen. Dat er staat van, kleine subsidie hier en daar erbij, zonder dat het heel bewust wordt genomen. De motie roept juist op, voorzitter, om het heel bewust te gaan overdenken. Als we geld uitgeven: liever niet; maar dat we het dan in ieder geval heel bewust doen.

6340

6345

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, u zegt iets over uzelf dat u het iMPI niet serieus leest of niet; dat is aan u. Maar volgens mij staat er netjes een presentatie van alle investeringen. Dit is trouwens buiten de uitvoeringsregeling. Dus hier gaat u over. Dus wat mij betreft, nogmaals, deze motie is overbodig.

6350

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Tweede termijn. De heer Zoon nog? Ik neem aan, mevrouw Kapitein, dat u overslaat. Ja, dan zijn we aan het eind gekomen van agendapunt 12. En ook aan het eind van de beraadslagingen. Kan er dus niets meer gewijzigd worden aan moties, tenzij de heer Zoon dat nog zou willen. Maar ik zie daar geen actie toe. Dus dan sluit ik nu deze beraadslagingen. Stemming zal ook plaatsvinden straks aan het eind van de agenda.

De discussie wordt gesloten.

6355

De **VOORZITTER**: En dan vraag ik nu, wederom aan de vicevoorzitter, om het volgende agendapunt van het voorzitterschap over te nemen. Dat gaat over agendapunt 12.a, de Actualisatie van de geheimhoudingslijst PS. Dus als mevrouw Van der Waart mij weer zou willen waarnemen.

6360

Voorzitter: Statenlid Van der Waart

12.a. Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (VD-61).

6365

De **VOORZITTER**: Goed. En zoals door de commissaris zojuist benoemd, gaan wij het hebben over agendapunt 12.a. Dat betreft de onthamerde voordracht 61 inzake Actualisatie geheimhoudingenlijst PS. We hanteren sinds 2008 een geheimhoudingen lijst die maandelijks terugkomt op de PS-agenda. De openbare agenda is dat. Op deze lijst staan alle documenten die door GS onder geheimhouding overlegd zijn aan PS en waarvan PS daar geheimhouding hebben ook bekrachtigd. Omdat er aan het eind van dit jaar een geheimhouding van enkele documenten zou komen te vervallen, zijn alle geheime documenten opnieuw getoetst en is de lijst

6370

geactualiseerd. Deze voordracht is onthamerd. De sprekers die zich volgens mijn lijstje voor dit punt hebben aangemeld zijn in ieder geval de heer Zoon, Partij voor de Dieren. Hij is degene die dit onthamerd heeft ook. En dan heb ik vervolgens een aantal mensen tussen haakjes. In ieder geval dus mevrouw Van Soest, niet tussen haakjes. Maar ik heb ook mevrouw Kuiper-Kuijpers van het CDA, de heer Klein, ChristenUnie, en de heer Dulfer van GroenLinks. Ik zal u dadelijk gewoon vragen of u het woord wilt voeren. En dan beginnen we in ieder geval met de heer Zoon. Gaat uw gang.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. De provincie staat voor een open overheid, waarbij overwegingen en besluitvormingen zo min mogelijk geheim zijn. Ook de nieuwe Wet op overheid heeft er een sterke opvatting over. Gelukkig wordt die ook gedeeld door de provincie. De hoeveelheid geheime vergaderingen zijn minimaal, dito met het aantal geheime stukken. De inwoners van Noord-Holland kunnen inderdaad in transparantie meekijken in de overwegingen en beslissingen. Wijk je af van die openbaarheid, doe je dat bewust en met enige regelmaat opnieuw bevestigen. Daarom bekrachtigen we ook vandaag de geheimhouding opnieuw over een aantal dossiers. Geheim mag geen automatisme zijn. Elke volksvertegenwoordiger moet bewust de openbaarheid tegenhouden. De voordracht van vandaag is om dit om te draaien: aangepast naar geheime stukken blijven geheim, tenzij de geheimhouding eraf gehaald wordt. Partij voor de Dieren vindt het onjuist en vindt in basis dat geheimhouding van één provinciale termijn zou moeten worden gebruikt. Die discussie zouden we echter graag een andere keer willen gaan voeren. Dat hoeft dus ook niet vandaag. En daarom heb ik een amendement, die ik samen met Namens Noord-Hollanders. zal indienen. Besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen. Besluit twee te laten vervallen. Een besluit toe te voegen met de tekst: van de regels 2018-03, 2007-06**, 2015-04, 2012-12, 2010-09, 2009-10 en 2009-1 de tekst 'in 2028 opnieuw bezien' te vervangen door '31-12-2028'. En een regel toe te voegen 2009-13 de tekst 'in 2035 opnieuw bezien' te vervangen door 31-12-2028. Ik zie dat de commissaris al gekrabbeld heeft de tekst.

Amendement 68-19 december 2022
Geheim altijd met datum

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022

Besluit:

Geven ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen:

- 6405 • *Besluit 2 te laten vallen;*
- *Besluit toe te voegen met de tekst:*
 - *van de regels "2018-03", "2007-06**", "2015-04", "2012-12", "2010-9", "2009-10", "2009-1"*
 - de tekst "In 2028 opnieuw bezien."*
 - 6410 *te vervangen door "31-12-2028"*
 - van de regel "2009-13" de tekst "In 2035 opnieuw bezien." te vervangen door "31-12-2028"*

Toelichting

6415 *Als provincie hebben we de regel zo min mogelijk geheim te houden. De Wet Open Overheid geeft aan dat er ook meer in openbaarheid gewerkt moet worden. De huidige regeling dat geheimhouding afloopt op een bepaalde datum, en voor die tijd bewust verlengt moet worden, is een prima regeling.*

6420 *Vandaar dat besluit 2 geschrapt wordt met dit amendement en dat de 'rode' regels geheimhouding krijgen met een datum eind 2028.*
En gaan over tot de orde van de dag.

6425 *Ondertekening: Fabian Zoon (Partij voor de Dieren) en Grethe van Geffen (Namens Noord-Hollanders.)*

**** Amendement A68 bevat een typefout, "2007-06" moet zijn "2017-06" ****

6430 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dit maakt deel uit van de beraadslaging. En Statenlid Zoon, ik wil u erop wijzen dat u ook door de tijd heen bent. Maar volgens mij is dat prima getimed. Dank u wel. En dan mevrouw Van Soest, komt u naar voren voor de Actualisatie Geheimhoudingenlijst PS. Mevrouw Van Soest, Partij van de Ouderen.

6435 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Dank u wel, voorzitter. Ik kom nogmaals optreden. Ik zou het nu wel uitgebreider doen, want ik denk dat ik nog net tijd genoeg heb. En dat gaat in hoofdzaak over de bevoegdheid van de gedeputeerden en de commissaris van de Koning in een commissie aan één of ander enkel Statenlid, in plaats van aan PS als geheel, geheimhouding op te leggen ten aanzien van de stukken, vervalt. Zo wordt de informatiepositie van Statenleden gelijk getrokken.

6440 Wel wordt er een sanctiemogelijkheid ingevoerd om individuele Statenleden, die de verplichting tot geheimhouding hebben geschonden, te straffen. Deze sanctie kan alleen door PS worden opgelegd door middel van een besluit en behelst een uitsluiting van informatie waarop geheimhouding rust voor de duur van maximaal drie maanden.

6445 Voorzitter, het Nederlandse systeem kent de scheiding van rechten en machten; ook wel het Trias Politica genoemd. Dat betekent dat de wetgevende, de uitvoerende en de rechtsprekende macht in het land bij verschillende instellingen moet liggen. De rechterlijke macht is belast met het vervolgen en straffen van wetovertreders en met beslissing van geschillen. Het is dus ongewenst dat PS de taken van de rechterlijke macht, zoals het bepalen of de Provinciewet wordt overtreden en het opleggen van een straf van sanctie, gaat overnemen. Draagt het College op om de gerechtelijke macht in Nederland bij de gerechtelijke macht te laten liggen en nooit zelf sanctiestrafen op te leggen, maar dit aan het oordeel van de rechter te laten. Dank u wel.

6450

Motie 286-19 december 2022

6455 Ga niet op de stoel van de rechter zitten, de PS is niet ook nog de politie en de rechter

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 19 december 2022
Constaterende dat:

- *In de brief aan PS over actualisatie geheimhoudingenlijst het volgende staat:*
"De bevoegdheid van GS, cvdK en een commissie om aan één of enkele statenleden, in plaats van aan PS als geheel, geheimhouding op te leggen ten aanzien van stukken, vervalt. Zo wordt de informatiepositie van statenleden gelijkgetrokken. Wel wordt er een sanctiemogelijkheid ingevoerd om individuele statenleden die een verplichting tot geheimhouding hebben geschonden, te straffen. Deze sanctie kan alleen door PS worden opgelegd door middel van een besluit en behelst een uitsluiting van informatie waarop geheimhouding rust voor de duur van maximaal drie maanden".
- *De nieuwe provinciewet nu inderdaad deze sanctiemaatregel bevat;*

Overwegende dat:

- *Nederland het systeem kent van de scheiding der machten, ook wel trias politica genoemd. Dat betekent dat de wetgevende, de uitvoerende en de rechtsprekende macht in een land bij verschillende instellingen moeten liggen.*
- *De rechterlijke macht belast is met het vervolgen en straffen der wetsovertreders en met het beslissen van geschillen.*
- *Het dus ongewenst is als PS de taken van de rechterlijke macht, zoals het bepalen of de provinciewet wordt overtreden en het opleggen van straf en sancties, gaat overnemen.*

6475 *Verzoeken Gedeputeerde Staten:*

- *Om de rechterlijke macht in Nederland bij de rechterlijke macht te laten en nooit zelf sancties en straffen op te leggen, maar dit aan het oordeel van een rechter te laten.*
- En gaan over tot de orde van de dag.*

6480 *Ondertekening: Wil van Soest (Partij van de Ouderen)*

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En deze motie maakt ook deel uit van de beraadslaging. En dan gaan we verder met de sprekers die zich hebben aangemeld. Mevrouw Kuiper-Kuijpers, wenst u het woord te voeren?

6485 Mevrouw **KUIPER-KUIJPERS** (CDA): Nee, dank u wel, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Goed. De heer Klein van de ChristenUnie.

6490 De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Niets nu in de eerste termijn.

De **VOORZITTER**: Ook niet in eerste termijn. De heer Dulfer, GroenLinks. Het woord is aan Statenlid Dulfer.

6495 Statenlid **DULFER** (GL): Ja, dank u wel, mevrouw de voorzitter. We hebben het over de actualisatie van de geheimhoudingenlijst. Het is natuurlijk goed dat wij, als PS, zo nu en dan die lijst

actualiseren en kijken welke onderwerpen van die lijst daarvan af kunnen. En mijn dank ook aan het voorstel om een groot aantal van die punten nu van de lijst te verwijderen. Zo'n heroverweging van onderwerpen is een juiste, en om twee redenen zou ik willen zeggen. Ten eerste gaat het om transparantie. Laten zien welke van de onderwerpen we de moeite waard vinden om nog langer wel of niet op die lijst te laten staan. Maar het helpt ons ook om als Provinciale Staten wat meer strategisch op langere termijn te werken. We hebben de neiging om veel op actualiteiten in te spelen. We hebben de neiging om veel reactief op voorstellen van GS aan te slaan, zal ik maar zeggen en daarop te reageren. Maar juist zo'n lijst met geheimhoudingsonderwerpen zit vaak op de langere termijn en dwingt ons om wat meer strategisch na te denken. Wat ons betreft zouden we dus goed zijn dat in elke bestuursperiode van vier jaar even die die toets gedaan wordt en even die heroverweging plaatsvindt. En mijn vraag aan GS is: wat is het bezwaar om dat elke vier jaar te doen? Dat zou wat ons betreft een betere suggestie zijn dan het huidige voorstel om dat pas in 2028 of in 2035 te doen, omdat we dan de hele volgende bestuursperiode daarmee eigenlijk overslaan. En vandaar mijn vraag: zou het niet een goed idee zijn om dat gewoon elke bestuursperiode te doen en daarmee het dus voor 2028, maar in de komende bestuursperiode – dus dat is tot 2027 – al een datum daarvoor te pikken, zodat elke bestuursperiode even die heroverweging en die toetsing kan doen. Dank u wel, voorzitter.

6515

De **VOORZITTER**: Dank u wel, Statenlid Dulfer.

Reactie namens het College van Gedeputeerde Staten in eerste termijn

6520 De **VOORZITTER**: Dan gaan we over tot de beantwoording. Voor de beantwoording in eerste termijn geef ik graag het woord aan de heer Van Dijk.

De **COMMISSARIS VAN DE KONING**: Voorzitter, dank. Excuses dat ik op uw tweede exemplaar heb zitten kladden, maar ik had er eigenlijk bij gezet 'overnemen'. Dus dat vond u vast niet erg. Ik denk dat, het is belangrijk dat het eerste beslispunt zeker van de voordracht, zoals die voorligt, blijft staan, omdat we moeten voorkomen dat er natuurlijk onbedoeld stukken die geheim zijn of waar bijvoorbeeld namen in genoemd zijn, dat die door het verstrijken van de tijd tussen onze vingers doorglippen. Dus wat dat betreft zeker goed om dat te doen. En ik kan eigenlijk wel meegaan ook met de tweede regel, te meer omdat ik in aanloop vanavond of vanmiddag – weet ik niet meer – met de heer Zoon nog even gesproken heb over het feit dat ook binnen een commissievergadering we ook prima met elkaar kunnen overleggen om nadere regels te stellen hoe we daar verder mee om willen gaan. Dus mijn advies zou zijn om het amendement, zoals dat is ingediend door de Partij voor de Dieren, over te nemen.

6535 En volgens mij, meneer Dulfer, zitten we dan precies goed. Waarbij we wel rekening moeten houden dat er een aantal stukken zijn die veel langer nog geheim zullen moeten blijven, gelet op het feit dat daar persoonsnamen in staan. In eerste instantie is er gekozen voor de voordracht, zoals die hier ligt, om ook het werk wat er aan vastzit, om dat natuurlijk enigszins te beperken. Dus het zou kunnen zijn dat we ten aanzien van een aantal besluiten – maar dat zullen we dan in een commissievergadering met elkaar bespreken – of we die een wat langere termijn zouden kunnen geven. Maar dat komt dan later terug. Dat ten aanzien van het amendement.

6545 En dan de motie. Die ga ik ontraden, omdat in de nieuwe Provinciewet een sanctiebepaling is opgenomen. Dat is uitdrukkelijk het doel van de wetgever. Dus u heeft helemaal gelijk: de rechter moet zijn werk doen. Maar in dit geval is die uitdrukkelijk opgenomen. Het is aan PS om daar zelf al dan niet gebruik van te maken. Maar dat moet wel per geval worden beoordeeld. Het is dus niet in lijn met de Provinciewet om dat op voorhand uit te sluiten. En dat strookt dus ook niet met de bedoeling van de wetgever. Dus in dit geval heeft de wetgever dat uitdrukkelijk bedoeld, dat die sanctiebepaling in de Provinciewet zit. Of we hem toepassen, dat is nog een tweede. Maar we kunnen hem niet op voorhand uitsluiten. Vandaar ontraad ik deze motie.

6555 De **VOORZITTER**: Goed, dank u wel. Is er dan nog behoefte aan een tweede termijn? Dan kijk ik als eerste, Statenlid Zoon heeft geen tijd meer. Dus dat niet. Mevrouw Van Soest, heeft u nog behoefte aan een tweede termijn? Nee. Meneer Klein, ChristenUnie, dit keer dan? Nee. Meneer Dulfer? Nee. Dan zijn we ook al aan het einde gekomen van deze beraadslagingen over dit agendapunt. Daar kunnen dus nu geen aangepaste, nieuwe moties of amendementen meer worden ingediend.

En dan ga ik weer terug naar mijn eigen plekje en dan maak ik weer plaats voor de voorzitter.

6560

De discussie wordt gesloten.

Voorzitter: de commissaris van de Koning

6565

13. Vragenuur.

Mondelinge vragen ChristenUnie inzake Opheffen bushalte verzorgingshuis

6570

De **VOORZITTER**: Dan zijn we toegekomen aan het vragenuur, agendapunt 13. Ik wil u er even op wijzen dat, conform ons Reglement van Orde, er geen interrupties zijn toegestaan en u kunt ook geen moties indienen. Het is voor PS, de eerste termijn drie minuten en voor GS ook drie minuten. Tweede termijn één minuut en wellicht daarna nog eventueel aanvullende vragen. Er zijn drie sets ingediend door de fractie van de ChristenUnie, de fractie van de PvdA en de fractie van de SP. En dan ga ik nu eerst het woord geven aan de heer Klein wordt voor het stellen van de vragen met als titel Opheffen bushalte verzorgingshuis. Drie minuten. Ik ga proberen om u een beetje strak te sturen.

6575

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Nou, dat heeft u vanochtend ook gedaan. Dus ik heb er alle vertrouwen in dat u dat gaat lukken.

6580

Wij hebben in de commissievergadering Mobiliteit en Bereikbaarheid al vaker aangegeven dat wij goed openbaar vervoer van belang vinden. Dat geldt niet alleen voor woon-werkverkeer, maar goed openbaar vervoer is ook van belang voor het sociale leven. Nu kwam in het nieuws dat bij de nieuwe dienstregeling in de Gooi en Vechtstreek, die we natuurlijk wisten dat er ging komen vanwege de start van de HOV-lijn, ook een aantal grote veranderingen zijn gekomen in de dienstregeling, waardoor een bushalte vlakbij een verzorgingshuis is vervallen. Dat gaat om Bussum. Daar is ze bij verzorgingshuis Godelinde- Kwam altijd een bus en nu rijdt daar helemaal geen bus meer. Gezien de sociale functie van de bushalte bij het verzorgingshuis betreuren wij het ten zeer dat deze is opgeheven. Het gaat ten koste van de mobiliteit van bewoners en het maakt het ook voor sommige bezoekers lastig om het verzorgingshuis te bereiken. Wij hebben daarom de volgende vragen. Kunt u aangeven of bij de verandering van de dienstregeling per december op meerdere plekken in Noord-Holland haltes bij verzorgingshuizen of zorginstellingen zijn vervallen? 2, waarom is er geen rekening mee gehouden bij het opstellen van een nieuwe dienstregeling dat verzorgingshuizen bereikbaar moeten zijn? 3, is dit te herstellen? Of is de nieuwe route te veranderen, zodat haltes bij een verzorgingshuis of instelling wel worden aangedaan? En zo nee, is er een goed en betaalbaar alternatief voor mensen die minder goed ter been zijn om toch met het ov dichtbij een verzorgingshuis te kunnen uitstappen? En kan de provincie dan zorgen dat dit alternatief via mediakanalen en folders goed bekend wordt gemaakt bij de gebruikers en bewoners van verzorgingshuizen en instellingen? Tenslotte, bent u het met ons eens dat verzorgingshuizen en andere zorginstellingen altijd per openbaar vervoer bereikbaar moeten zijn? Dank u wel.

6585

6590

6595

6600

De **VOORZITTER**: Dank u wel. En dan geef ik nu het woord aan gedeputeerde Olthof.

6605

Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Antwoord op vraag één en twee even samen. Of wij weten of er op meer plekken een halte bij verzorgingshuizen of zorginstellingen zijn vervallen, dat weten we niet, omdat namelijk de verzorgingshuizen verpleeghuizen, woonzorgcentra, geen onderdeel van het Programma van Eisen zijn bij concessies. Dus er zullen ongetwijfeld verzorgingshuizen zijn waar helemaal geen bushalte direct daar stopt of een bus daar direct stopt. Dus nee, dat weten we niet. Dat is niet bekend. Of dit te herstellen is? Ja, in principe is alles te herstellen. Alleen, dat heeft wel grote consequenties, omdat namelijk 1, je zal die hele concessie, die lijnen, opnieuw moeten gaan inrichten: of dat gaat ten koste van andere lijnen of dat heeft financiële consequenties. En dan is de vraag van, zou je dat alleen voor dit ene verzorgingshuis willen doen of ga je dan het Programma van Eisen aanpassen en dat elk verzorgingshuis in Noord-Holland moet worden aangedaan? Dus dat is een lastige.

6610

6615

Dan het goed betaalbare alternatief. Ja, er is een betaalbaar alternatief. Mensen die slecht ter been zijn, kunnen ook de Wmo-taxi bestellen. Daar kunnen ze ook een kaart voor krijgen bij Gooi en Vechtstreek. De kosten van Wmo-taxi's zijn vergelijkbaar met de kosten voor het openbaar vervoer. Ik zal het nog wel met de collega's ook van Gooi en Vechtstreek, met de gemeente, nog eens een keer bespreken om te kijken of dat nog een keer extra onder de aandacht gebracht kan worden.

6620

En als het gaat over punt 5, bent u met ons eens dat verzorgingshuizen en andere
 6625 zorginstellingen altijd per ov bereikbaar moeten zijn, dan is in ieder geval de belangrijkste
 doelstelling van het openbaar vervoerbeleid het faciliteren van toegang van mensen tot werk en
 voorzieningen. Daarmee zijn in ieder geval ook die verzorgingshuizen voorzieningen. Alleen,
 soms is gewoon heel simpel de vraag uiteindelijk voor een ov te beperkt om daar een aparte
 6630 buslijn op te laten rijden. Dat geldt ook bij verzorgingshuizen. Dat geldt ook bij verpleeghuizen.
 Om u een beeld te geven. We hebben ontzettend veel verzorgingshuizen, verpleeghuizen,
 woonzorgcentra, en dat is best wel een enorme trits. Wat wel in het Programma van Eisen zit, dat
 zijn de ziekenhuizen. Die zijn wel in het Programma van Eisen opgenomen. Maar de breedte van
 de verzorgingshuizen en verpleeghuizen niet.

6635 De **VOORZITTER**: Dank. Dan kijk ik even naar de vragensteller of die nog wil reageren.

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Dank u wel voor de beantwoording. Ja, dat is eigenlijk wel heel
 interessant. Dat had ik nooit zo scherp op het netvlies staan dat het niet in het Programma van
 Eisen zit. Ik neem aan dat we in de bestaande concessies niet dat gemakkelijk kunnen aanpassen.
 6640 Maar ik vind het wel een belangrijk aandachtspunt voor het volgende Programma van Eisen dat
 we hier gewoon rekening mee houden. Want als je ziet wat er nu gebeurt. In dit voorbeeld wordt
 gewoon een hele wijk van een dorp niet meer aangedaan. U geeft aan dat er een alternatief is via
 Wmo-taxi, maar dat is natuurlijk voor mensen die slecht ter been zijn. Mensen die niet per se
 6645 slecht ter been zijn, die kunnen niet zomaar van de Wmo-taxi gebruikmaken. Dus ik zou er zeker
 voor willen pleiten dat we in de volgende Programma van Eisen dit mee gaan nemen, dit
 criterium. Bent u het daar ook mee eens dat we dat zullen moeten doen?

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Reactie van gedeputeerde Olthof.

6650 Gedeputeerde **OLTHOF**: Ja, dank u wel, voorzitter. Laat ik duidelijk zijn, ook voor deze geldt in
 ieder geval, mensen die wel goed ter been zijn, dat de loop- en de fietsafstand tot het
 verzorgingshuis tot de eerste bushalte voldoet wel aan het Programma van Eisen. Dus het is niet
 zo dat er helemaal niets aan het programma van- Dus dat voldoet wel aan het Programma van
 Eisen. En uiteindelijk, of het bij het volgende Programma van Eisen, bij de volgende concessies
 6655 meegenomen gaat worden, dat is aan de Staten. Ik zou dat wel eerst een goede discussie laten
 zijn, want wat is dan de definitie van al die voorzieningen? En wat betekent dat dan, als je al die
 lijnen daar wil laten stoppen, als het over meer dan honderd van dat soort instellingen gaat? Daar
 lijkt het me goed om in ieder geval dat gesprek bij de volgende concessie te voeren. En laten we
 niet vooruitlopen op of het wel of niet moet worden meegenomen. Maar dat we dat gesprek
 6660 voeren, lijkt me niet meer dan terecht.

De **VOORZITTER**: Blijft u nog even staan, want dan kijk ik even of er nog behoefte is bij andere
 Statenleden om een aanvullende vraag te stellen. Dat is niet het geval. Dank daarvoor.

6665 *Mondelinge vragen PvdA inzake Jacht in Julianadorp 10-11 december 2022*

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de volgende mondelinge vraag. Die is ingediend door de
 PvdA en gaat over jacht in Julianadorp op 10 en 11 december. Dan geef ik het woord aan
 mevrouw Jellema van de PvdA voor het stellen van de vragen.

6670 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ja, voorzitter, Julianadorp was een klein beetje
 in rep en roer, niet het afgelopen weekend, maar het weekend daarvoor, over een jachtsituatie in
 een veld nabij Julianadorp. Ik heb mijn schriftelijke vraag, of de inleiding daarvan, met opzet wat
 voorzichtig geformuleerd. Er zou in de richting van bewoning of van de weg zijn geschoten. Er
 6675 zou op specimen van de rode lijst zijn geschoten. Ik weet het allemaal niet. Maar ik weet wel dat
 de mensen in Julianadorp in de directe omgeving van het jachtterrein nogal opgeschrikt werden.
 Een grote groep mensen, die een drijfjacht hielden op de anderhalve haas die daar dan zou zitten
 en dan twee jagers in ambush, die die beesten afknallen. Ik vraag me echt af, wat is daar precies
 gebeurd? Nu is het wel zo dat de jagersvereniging nog een brief heeft gestuurd. Ik heb hem ook
 6680 gekregen, nadat ik deze vragen bij u indien. Dus ik kan dat er niet in meenemen. Maar misschien
 zal u daar, de gedeputeerde – kijk ik dan even langs de voorzitter – misschien nog op ingaan.
 Maar ik weet van die brief. Maar ik zou graag, omdat ik in de afgelopen 7,5 jaar, bijna acht jaar,
 verschillende situaties hebt meegemaakt waarin het allemaal niet zo netjes verliep – als het al
 netjes kan verlopen met jagen – waarin het niet zo netjes verliep. Dus vergeeft u mij dat ik dan
 6685 op het vinkentouw zit en dan toch weer in de pen klim om deze vragen te stellen aan de

gedeputeerde. Weet zij van de situatie? Heeft zij met de gemeente Den Helder hierover contact gehad? Want GroenLinks van Den Helder heeft vragen gesteld over deze situatie. Nou ja, de gemeente gaat daar niet echt over. Dus dat zullen zij ongetwijfeld teruggeven. En wil de
6690 gedeputeerde met de WBE of de FBE in contact treden om boven water te krijgen wat er precies gebeurd is? En ons daarover informeren. Dank u wel.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Mooi binnen de tijd. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Rommel voor het beantwoorden van de vraag.

6695 Gedeputeerde **ROMMEL**: Dank u voorzitter. Nou ja, ik ben ook niet anders van u gewend, mevrouw Jellema, dat u het altijd inderdaad heel goed in de gaten houdt van wat er gebeurt in de omgeving. Ja, op voorhand, ik was niet hiervan op de hoogte wat daar gebeurd was, maar er is wel vanuit de omgevingsdienst contact geweest met de wildbeheereenheid om te vragen wat daar
6700 nou gebeurd is. Nou ja, de omgevingsdienst treedt ook namens ons op. Dus ja, er is een gesprek geweest met die jachthouder ook en met de wildbeheereenheid. En het onderzoek is nog niet helemaal afgerond. Maar voor zover ik dus nu begrepen heb, zijn er geen overtredingen van de Wet natuurbescherming gebeurd. Maar dat zeg ik: dat het loopt nog. Er is een brief gestuurd naar de indiener van de vragen bij het College met ook het aanbod van de wildbeheereenheid van,
6705 zouden we kunnen praten, want het is niet helemaal zoals het is, maar we willen graag in overleg gaan. Ik moet eerlijk zeggen dat ik dat een betere weg vind dan dat wij als provincie daartussen gaan zitten. Dat wij daar aandacht voor hebben, zoals u dit nu doet, met de vragen die u stelt, is absoluut natuurlijk helemaal terecht. Maar ik denk dat het goed is – want tot op nu is er niet op gereageerd op die uitnodiging om met elkaar te gaan praten – om dus, ja, eerst dat gesprek aan te gaan.

6710 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Ik ga kijken of de vragensteller nog aanvullende vragen heeft. Mevrouw Jellema.

6715 Mevrouw **JELLEMA** (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. En dank u wel, gedeputeerde, voor deze duidelijke beantwoording. Wat mij dan blijft storen, is dat dit soort situaties steeds gebeuren en dat de wildbeheerders dan steeds achteraf zeggen van, ja, laten we erover praten. Dat is altijd zo'n mosterd na de maaltijd. Die situatie was ten eerste in de mist met een heel grote groep mensen, terwijl het een paar graden onder nul was. Ik vind het niet zo'n erg faire situatie,
6720 natuurlijk niet voor het dier, maar gewoon ook niet voor de mensen in Julianadorp, die zich daar wel over, nou ja, opgewonden en overvallen voelden. Maar ik ben het met u eens, gedeputeerde, dat het gesprek tussen die twee partijen natuurlijk altijd beter is dan dat er weer een derde partij tussen gaat zitten. Dus ik hoop maar, en ik zal daar ook op aandringen bij de mensen in Den Helder, dat ze dat gesprek wel aangaan. Dank u wel.

6725 De **VOORZITTER**: Precies binnen de tijd. Zijn er nog andere Statenleden die een aanvullende vraag willen stellen? De heer Zoon. Partij voor de Dieren.

Statenlid **ZOON** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Ook dank aan mevrouw Jellema om hier aandacht aan te geven. Ik zou bijna zeggen: goh, zou er toch maar een initiatiefvoorstel hobbyjacht zijn
6730 die we binnenkort gaan bespreken. Dat is zo. Om hier specifiek op in te gaan, zou ik bijna zeggen, de bebouwingscontour jacht kan door gemeenten vastgesteld worden. We hebben het daar bij de omgevingsverordening al over gehard. Bij die bebouwingscontour jacht kunnen gemeenten heel bewust aangeven waar niet gejaagd moet worden, omdat het juist in het kader van de veiligheid niet verstandig is. Maar we zien inderdaad dat gemeenten dit heel lastig vinden
6735 om dit nu al te gaan implementeren. We zouden eigenlijk aan GS willen vragen: kan GS actief gaan ondersteunen, gemeenten – want Den Helder is niet de enige gemeente – om die contouren te gaan vaststellen in overeenstemming met de veiligheid. Dank u wel.

6740 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik tweede instantie nog even het woord aan gedeputeerde Rommel, als er verder geen Statenleden zijn die behoefte hebben aan nadere vragen. Het woord is aan gedeputeerde Rommel.

Gedeputeerde **ROMMEL**: Ja, dank u, voorzitter. Het is natuurlijk altijd heel lastig om een situatie te beoordelen als je er zelf niet bij bent geweest. Dus ik begrijp, zoals u het dus schrijft, een
6745 soort van, ja, de grimmigheid, want het zijn, ja, natuurlijk de omstandigheden, wat u zegt. Het is mistig. Dat begrijp ik ook best wel. Dus, ja, het is gewoon goed dat het OD daar op onderzoek uitgaat. Ik vind dat de gebaande weg. Fijn dat u ook zegt van, ik zal er ook op toezien dat het gesprek plaatsvindt, want ik denk dat dat het beste is.

6750 En dan kijk ik even naar u, meneer Zoon. Ik begrijp even niet, want u zegt, kunt u daar met de gemeenten naar kijken? Maar die contouren bestaan al. Dus ik weet niet wat u bedoelt. O, u schudt nee. Sorry? O nee, sorry, voorzitter. Oké, nou ja. Ik weet dus dat die
6755 bebouwingscontouren, begrijp ik dat die er zijn in het kader van de veiligheid, maar misschien moeten we er even later over praten om te kijken wat u precies dan bedoelt en wat daar dan anders aan is. Dank u, voorzitter.

De **VOORZITTER**: Dank u wel.

Mondelinge vragen SP inzake Contractverlenging F1 Zandvoort

6760

De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de derde set mondelinge vragen ingediend door de SP. Het gaat over de contractverlenging van de F1 in Zandvoort. Geef ik het woord aan mevrouw Bouhlef van de SP.

6765 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Schrok u ook zo van het bericht van 8 december in de verschillende media? Ik wel. En dan heb ik het natuurlijk over het bericht dat de organisatie Grand Prix Nederland een akkoord bereikt over de contractverlenging tot en met 2025 met de organisatie van de Formule 1. Wij vinden dit een feestje waarvan de financiële opbrengsten in de zakken van enkelen verdwijnt. Je kunt je dus afvragen of dat het wel waard is nu blijkt wat de
6770 totale kosten zijn voor Zandvoort en de gehele MRA. Daarom hebben we ook een aantal vragen. De gemeente Zandvoort zal de vergunningen moeten afgeven. Is dit al gebeurd? Heeft GS hierover overleg gehad met de gemeente Zandvoort? Is er vanuit de provincie nog een vergunning nodig, bijvoorbeeld op grond van de Wet op natuurbescherming? Worden er nog aanpassingen gedaan op basis van de afgelopen race-evenementen, te denken aan openbaar
6775 vervoer, toestaan van helikoptervliegbewegingen, het toestaan van bouwactiviteiten in beschermd natuurgebied? Betaalt de provincie ook aan de Formule 1 van Zandvoort in welke vorm dan ook? Hoe zit het met de stikstofreductie? Veel projecten zijn stopgezet door heel het land en een evenement als de Formule 1 lijkt tegen elke prijs plaats te moeten vinden.

6780 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan gedeputeerde Loggen voor het beantwoorden van de vragen.

Gedeputeerde **LOGGEN**: Nee, ik schrok niet. Ik was eigenlijk wel blij dat er duidelijkheid is of de Grand Prix in Nederland nog een toekomst heeft of niet. Die duidelijkheid is er gegeven. En ik
6785 was niet zo geschrokken, zoals u dat bent. En het klopt, de vergunning is nog niet aangevraagd, maar die moet aangevraagd worden bij de gemeente Zandvoort. En we verwachten dat die in de loop van 2023 zal worden ingediend. Ik heb inmiddels wel kennis gemaakt met de nieuwe F1-wethouder in Zandvoort. En de verwachting is dat- Toen hebben we gesproken over het evenement in 2022 – dus dat is dit jaar – en onze verwachtingen voor 2023. En toen was dat
6790 nieuws toch niet bekend. De voorbereidingen waren toen nog niet gestart door de gemeente. Ik weet niet of dat nu dan nog het geval is, maar in ieder geval begin november was dat nog niet het geval.

6795 Is er vanuit de provincie nog een vergunning nodig? Nou, de vorige twee edities, die waren volledig vergund. Zolang de activiteiten dezelfde omvang hebben, kan een evenement gewoon doorgang vinden op dezelfde manier. Als er activiteiten binnen de verleende vergunning en ontheffing blijven, dan is nieuwe besluitvorming hier niet voor nodig. De ontheffing asfaltgranulaat, die loopt tot 2025, tot 31-12-2025.

6800 Worden er aanpassingen gedaan – uw derde vraag – op basis van de afgelopen race-evenementen? Nou, de evaluatie van het evenement 2021 heeft een aantal verbeterpunten opgeleverd die voor het evenement van dit jaar zijn doorgevoerd. Dat betrof onder andere de uitgifte van doorlaatbewijzen. Ook het evenement van dit jaar is geëvalueerd door de gemeente Zandvoort. We verwachten binnenkort dat die evaluatie af is. Dan zullen daar ook ongetwijfeld
6805 weer van betere punten uit volgen. En die worden meegenomen voor een volgende editie.

Betaalt de provincie aan de Formule 1 van Zandvoort in welke vorm dan ook? Wij leveren geen directe financiële middelen, maar wij leveren wel personele inzet om het evenement veilig te laten verlopen in onze rol als wegbeheerder en het handhaven van de Wet natuurbescherming.
6810 Dus wel indirecte kosten die wij maken voor dit evenement, maar die zijn uit hoofde van onze verantwoordelijkheid.

6815 Hoe zit het met de stikstofreductie? Veel projecten zijn stopgezet door het land. Dat is uw laatste vraag. Vanwege stikstofeffecten is een vergunning op grond van de Wet natuurbescherming afgegeven aan het Circuitpark Zandvoort voor de exploitatie van de inrichting. Het evenement Formule 1 past ook onder deze vergunning. Tegen deze vergunning is beroep aangetekend door een aantal partijen. De rechter heeft beslist dat de vergunning in stand kon blijven. Daar is hoger beroep tegen aangetekend en dat is nog niet- Die zaak loopt nu nog. Dus die zaak wordt nog behandeld. Voorzitter, dank u wel.

6820 De **VOORZITTER**: Precies die zin afgemaakt. Ik kijk even naar mevrouw Bouhlef of zij nog wat nadere vragen wil stellen.

6825 Mevrouw **BOUHLEL-LASCARIS** (SP): Ja, ik heb nog een drietal aanvullende vragen. De omvang blijft niet hetzelfde. Ze geven zelf aan dat ze dertig procent meer bezoekers verwachten, waardoor de economische impact voor aankomende jaren nog hoger zal liggen. De niet-directie financiering, maar wel personeel. Door wie worden de personeelsleden betaald? Als dat gewoon door de provincie is, dan wordt het toch gewoon door de provincie betaald? En vindt u het niet heel gek dat het allemaal al op de kalender staat van de Formule 1, terwijl er dus nog geen vergunningen afgegeven zijn en ook nog een aantal rechtszaken lopen?

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere Statenleden die vragen willen stellen. Zo niet, dan wil ik de heer Loggen vragen om in tweede instantie te beantwoorden.

6835 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, voorzitter, volgens mij verandert er niet zo heel veel als er meer bezoekers komen. Volgens mij zijn de vergunningen niet op het aantal bezoekers afgegeven, maar zijn er op andere redenen die zaken vergund. Maar goed, dat kan ik fout hebben. Maar volgens mij is dat niet de parameter waarop de vergunningen verstrekt zijn. En overigens heeft men, weet ik uit het verleden, vanwege corona natuurlijk wel al behoorlijk minder bezoekers
6840 toegelaten dan men op dat moment ook aankon.

Betaald personeelsleden. Ja, ik heb tegen u gezegd zojuist, dat wij indirect daaraan bijdragen. Dus dat zijn mensen die uit hoofde van onze verantwoordelijkheid als provincie, als
6845 wegbeheerder of voor de natuurbescherming wel ingezet worden. En die staan op de loonlijst van de provincie. Dat lijkt me dan helder als ik zeg dat het indirect is.

En dan, is het gek dat het op de kalender staat? Nee, ik vind dat niet gek. Ik denk dat dat gewoon heel normaal is, dat mensen vooruitlopend wel hun verwachtingen kenbaar maken. En op het moment dat de vergunning niet doorgaat, dat de gemeente Zandvoort dat niet zou verstrekken,
6850 ja, dan zullen ze moeten communiceren dat, hetgeen wat ze op hun kalender hebben gezet, geen doorgang vindt. Maar dat je ergens aan je publiek laat weten wanneer het dan is, ja, ik vind dat vrij normaal. Maar goed.

6855 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Daarmee sluiten we agendapunt 13 af.

14. Indien aan de orde: advies GS op motie(s) Vreemd aan de Orde van de Dag.

6860 De **VOORZITTER**: En dan zijn we toegekomen aan de agendapunt 14. Voordat het College overgaat tot het geven van de reactie op de ingediende Moties aan de Orde van de Dag, heeft het College verzocht even tien minuten te mogen schorsen ter voorbereiding van de beantwoording. [...] We gaan door? Nou, u ziet het: het is nog steeds een homogene, collegiale groep. Ze hebben ter plekke besloten dat we gewoon door kunnen gaan. Nou, dat lijkt me prima. Dan pakken we de Moties Vreemd erbij.

6865 En de eerste motie is motie 250, ingediend door GroenLinks, D66, Partij voor de Dieren, PvdA, Partij van de Ouderen. Dat gaat over de mensenrechten, de vlaggen op 10 december. Die zal ik zelf even toelichten. Deze motie zou ik overnemen. Het is zeker zo dat, in 1945 zijn de Verenigde Naties opgericht. Ik heb er nog eens even onderzoek naar gedaan. Het is al 75 jaar geleden ook dat de Universele Verklaring van de Mens is aangenomen. Ik zou deze motie
6870 eigenlijk wat breder willen uitleggen. U noemt een aantal voorbeelden, maar ik met nadruk bij gezegd hebben dat het een geen limitatieve opsomming is. Want u noemt onder andere de toeslagenaffaire, maar dat is natuurlijk niet iets waar de provincie zelf verantwoordelijk voor is. En ik denk eerlijk gezegd dat wij die hele week wel zouden kunnen omarmen, de Week van de Mensenrechten. En ik denk eerlijk gezegd dat ik hoop dat ook de Staten ermee in kunnen

6875 stemmen dat wij op 10 december die vlag hier gaan hijsen. Dus wat mij betreft zou ik deze motie willen omarmen.

De tweede motie is motie 251, ChristenUnie, CDA, SP, Namens Noord-Hollanders., Ondersteuning 'warme kamers' in Noord-Holland. Wie licht deze toe? Ja, als jullie geen pauze willen, moet je nu
6880 ook opstaan en naar dat spreekgestoelte- Dat is gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ik ben er. Goed. Ja, motie 251. Ik had, meneer Klein, al net even met u van gedachten gewisseld.
Het is aan de ene kant totaal willekeurig wat mij betreft om dit te doen, want er zitten hier vast
6885 nog een aantal andere mensen die ook, als ze goed nadenken, iets kunnen bedenken waar een bepaald bedrag een goede bestemming vindt. Aan de andere kant denk ik dat we, indachtig wat deze motie, nou, zo breed geformuleerd, zeker iedereen, maar zelfs als we het iets meer zouden richten naar waar we als provincie misschien onze verantwoordelijkheid voelen, terwijl die niet per se bij ons ligt- Want dat is wel zo. Dit is primair iets wat bij gemeenten zou moeten liggen.
6890 Heb ik aan de andere kant wel sympathie voor uw overwegingen van nou, in motie 41 lijkt geld over te zijn. Daarvan moet ik wel zeggen, op dit moment is dat nog niet hard over. Het ziet ernaar uit dat daar onderbesteding in zit. Ik zou daarom eigenlijk willen voorstellen: mag ik ervan maken dat ik ga kijken of er behoefte hieraan is? Want er heeft zich tot op heden nog niemand hier gemeld met 'we hebben dat echt nodig'. Het lijkt erop dat het project eigenlijk er al is. En
6895 dat we er een maximum van maken, van die 75.000 euro. Dat ik dat niet per se hoeft te besteden. Die ik primair zal zoeken in die onderbesteding in motie 41. Op die manier, als u daarmee instemt en dat heeft een meerderheid - en dat laat ik dan gewoon aan u allemaal over of u dat in de kerstgedachte vindt een goede besteding te zijn - of dat u denkt, ja, dan weet ik zelf ook wel iets. Dat moet u zelf met elkaar maar beslissen, want daar heb ik eigenlijk, of hebben wij als GS,
6900 verder niet een hele duidelijke opvatting over. Het is een mooi voorbeeld, maar er zijn er vast meer.

De **VOORZITTER**: Motie 252, ingediend door de Partij voor de Dieren, SP en Partij van de Ouderen. Dat gaat over vijftig procent reductie kankerverwekkende PAK's over het hele Tata-
6905 terrein onafhankelijk wordt gemeten. En ik denk ook, meneer Olthof, dat motie 253, ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP, Partij van de Ouderen, Versneld onderzoek intrekken vergunning, ook door u kan worden toegelicht.

Gedeputeerde **OLTHOF**: Die kunnen zeker door mij worden toegelicht. Motie 252, de vijftig
6910 procent reductie. Die neem ik graag over, omdat we hier ook over in gesprek zijn ook met I&W met name en ook de verwijzing inderdaad ook naar het vermijding- en reductieplan. Daar zit het al in. Dus ja, we zullen hiernaar kijken en we zullen u informeren wat hier mogelijk is. Ook als die nieuwe fabriek er staat en daar gezondheidseisen in zitten. Dus dat is die.

6915 Motie 253. Die moet ik helaas ontraden, omdat het gewoon niet mogelijk is. Ik bedoel- En ik begrijp de behoefte om het zo snel mogelijk te doen. Die hebben we zelf ook. Dus ik hou het graag sneller willen. Alleen ja, er is ook aangegeven, ook vanuit de omgevingsdienst, dat daar toch meer tijd voor nodig is. Ik kan u wel zeggen dat we in ieder geval ons uiterste best doen het voor de zomer, dus eind tweede kwartaal, klaar te hebben. Maar nogmaals, we zijn ook
6920 afhankelijk van andere partijen die dit mogelijk moeten maken. Dus deze motie ontraad ik.

Dus motie 252 neem ik over en motie 253 ontraad ik.

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Komen we bij motie 254. ingediend door het CDA. ChristenUnie en
6925 de PvdA, drie miljoen voor verenigingslocaties. Gedeputeerde Kocken.

Gedeputeerde **KOCKEN**: Ja. En als u het goedvindt, zou ik 255 ook daar meteen graag bij vatten. 254, drie miljoen. Het is me enigszins- Andersom. Pardon. 254, de brief en 255, drie miljoen. Nou, het verhaal is eigenlijk, ik zou zeggen, we hebben een regeling waarin we voor de
6930 sportaccommodaties echt al heel veel geld hebben vrijgemaakt. Dat zit in die verdeling van die 47 miljoen. Daar is geen ruimte om daar nu zomaar drie miljoen bij te leggen. Dus financieel zie ik er geen grond voor. Maar wat misschien nog wel belangrijker is, is dat we hier eigenlijk ook niets van weten. Wij hebben helemaal geen directe relatie met al die sportafdelingen, met al die verenigingen. Dan moeten wij energierekeningen gaan beoordelen. Dan moeten we kijken hoe
6935 dat vorig jaar was, hoe dat nu is, wat een redelijk verbruik is. Dat vraagt allerlei dingen waar wij helemaal niet toe zijn toegerust. Ik denk dat de regeling die we hebben, namelijk het

verduurzamen verder van de sportaccommodaties, een mooie regeling is en dat dat is wat je van de provincie mag verwachten.

6940 Ik kan wel iets met de andere motie, omdat ik die daar ook juist heel goed bij vind aansluiten. Juist heeft deze provincie volgens mij laten zien: wij doen er iets aan en we hebben alle reden om bij het Rijk te zeggen: help dan wie er desalniettemin nu nog in de knoei komt. Dus die motie, die kan ik zeker omarmen. Maar de motie om daar nog drie miljoen extra voor vrij te maken, die ontraad ik.

6945 De **VOORZITTER**: Dank. Dan ben ik bij motie 256 aangekomen. Ingediend door de PvdA, GroenLinks. Gaat over reclame-afspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid. De heer Olthof.

6950 Gedeputeerde **OLTHOF**: Dank u wel, voorzitter. Deze motie laten we graag aan de Staten over.

De **VOORZITTER**: En dan komen we bij de laatste motie Vreemd aan de Orde van de Dag. Die is ingediend door de VVD. Motie 257, Verdeling van de op te vangen asielzoekers over de provincies.

6955 Gedeputeerde **LOGGEN**: Ja, dank u wel, voorzitter. Ja, eigenlijk is deze motie overbodig, omdat dit al de lijn is die dit College voert richting het Rijk in de gesprekken met het Rijk over dit onderwerp. Dus ja, die lijn is al ingezet. Ik voel deze motie wel als een steun in de rug voor dit College, dat wij wel op de goede lijn zitten om juist die gesprekken te voeren. Maar hij is eigenlijk daarmee dus ook overbodig.

6960

De **VOORZITTER**: Daarmee hebben wij alle moties Vreemd aan de Orde van de Dag behandeld.

15. Afscheid Statenlid fractie Forum voor Democratie.

6965 De **VOORZITTER**: Dan zouden we nu eigenlijk afscheid hebben willen nemen van mevrouw Vastenhouw, agendapunt 15. Maar we hebben met haar afgesproken- We hebben haar eerst natuurlijk namens iedereen beterschap gewenst en we hebben met haar afgesproken dat ze nog een keer bij ons langskomt en dan nemen we op een fijne, mooie manier afscheid van haar.

6970 Dan ben ik bij agendapunt 16. Dat is de gebundelde stemming van alle moties, amendementen en voordrachten. Ik kijk even of er behoefte is aan schorsing. Ik zie een aantal mensen knikken. Hoeveel tijd heeft u nodig? Vijftien minuten? Zullen we een kwartier doen? [...] Vijf minuten, oké. Ik schors voor vijf minuten.

6975 *Schorsing 20.26 tot 20.34 uur.*

16. Gebundelde stemming van alle motie(s) amendement(en) en voordrachten.

6980 De **VOORZITTER**: Dames en heren, beste Statenleden, mag ik u verzoeken te gaan zitten? Even voor de orde: als het goed is, zijn wij met vijftig Statenleden. We zijn met vijftig Statenleden. Ik kijk even of dat ook klopt, bij de griffie. Ja, de heer Heijnen is er, dus we kunnen beginnen.

6985 Dan beginnen we met de stemming over de moties Vreemd aan de Orde van de Dag. Die zijn ingediend bij agendapunt 2. Dan begin ik met in stemming te brengen, dat is dus de eerste stemming, motie 250, ingediend door GroenLinks, D66, Partij voor de Dieren, PvdA en Partij van de Ouderen. Dat is Vlaggen op 10 december, motie 250. Wenst iemand hoofdelijke stemming? Dames en heren, iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Dan open ik nu de stemming voor motie 250. O, sorry. Ja. Even uw hand opsteken, alstublieft. De heer Heijnen.

6990 De heer **HEIJNEN** (CDA): Over motie 250, voorzitter. De vlaggen. Allereerst, zeer onder de indruk van de maiden speech door GroenLinks. Dus wij gaan ook voor die motie stemmen. Maar we hadden wel wat twijfel erover, want waar houdt het op? Ik heb even gekeken naar de dagen van. Zo is bijvoorbeeld de Dag van de Mindervaliden belangrijk, de Dag tegen Corruptie is belangrijk. 6995 De Dag van de Migrant was bijvoorbeeld gister. Morgen is de Dag van de Solidariteit. En overmorgen is het Wereldorgasmedag. Dus. Ik lees het voor, hè. Ik lees het voor. Maar waar kan je allemaal een vlag over ophangen?

De **VOORZITTER**: Wilt u uw stemverklaring wel kort houden, alstublieft?

7000

De heer **HEIJNEN** (CDA): Voorzitter, kort en goed: er zijn dus allerlei dagen van. Wij gaan van vóór deze motie stemmen, want het is belangrijk en mensenrechten is belangrijk. Maar aan enige terughoudendheid bij het ophangen van vlaggen voor thema's moeten we onszelf wel houden, want er zijn nogal wat dagen van. Daar heb ik een korte bloemlezing uit gegeven. Dank u wel, voorzitter.

7005

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nog meer- De heer Deen.

7010

De heer **DEEN** (PVV): Ja, dank u, voorzitter. Voor ons zijn mensenrechten volkomen logisch, staan niet ter discussie en gelden iedere dag. Daar hebben gelukkig ook de Grondwet voor. Een vlag uithangen op één specifieke dag vinden wij geen meerwaarde hebben.

7015

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Nog anderen een stemverklaring? Dan breng ik nu motie 250- De stemming is geopend. Dames en heren, even opletten. De stemming is geopend. Er kunnen dus vijftig stemmen worden uitgebracht. Vijftig stemmen binnen. De stemming is gesloten.

7020

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 250 'Vlaggen op 10 december', ingediend door GroenLinks, D66, Partij voor de Dieren, PvdA en Partij van de Ouderen.
Motie 250 is met 41 stemmen voor en 9 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, PVV en Namens Noord-Hollanders..

7025

De **VOORZITTER**: De tweede motie Vreemd aan de Orde van de Dag is motie 251, ingediend door ChristenUnie, CDA, SP en Namens Noord-Hollanders.. De titel is Ondersteuning 'warme kamers' in Noord-Holland. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Een stemverklaring? De heer Deen.

7030

De heer **DEEN** (PVV): Dank u wel, voorzitter. Dit is een doekje voor het bloeden. Een deel van de indienende partijen is zelfs landelijk rechtstreeks verantwoordelijk voor deze problemen. Help ieder mens en organisatie die geen kachel meer aan kan zetten structureel. Even opwarmen en weer naar een koud huis terug is voor ons geen oplossing. Dank u.

De **VOORZITTER**: De heer Kanik.

7035

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, we vonden de woorden van de gedeputeerde goed wat dat betreft, alleen de motie is niet aangepast. We stemmen zoals het dictum staat. We vinden het echt een taak van de gemeenten. Dus wij zullen tegenstemmen.

De **VOORZITTER**: Meer stemverklaringen? Ja, de heer Klein.

7040

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, het is natuurlijk op het randje van een stemverklaring, maar ik heb aangegeven dat ik akkoord ben met de interpretatie van de gedeputeerde. Ik heb daar geen ander dictum voor, want het dictum was al bijzonder open, wat dit impliceert wat de gedeputeerde heeft gezegd.

7045

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie 251. De stemming is gesloten.

7050

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 251 'Ondersteuning 'warme kamers' in Noord-Holland', ingediend door ChristenUnie, CDA, SP en Namens Noord-Hollanders..
Motie 251 is met 29 stemmen voor en 21 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, D66, JA21, Forum voor Democratie en PVV.

7055

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 252, ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen, borgen dat vijftig procent reductie kankerverwekkende PAK's over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten. Graag even centraal, alstublieft. Nog even volhouden, dan zijn we zo klaar. Iemand een stemverklaring? Iemand hoofdelijke stemming of aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 252.

7060

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 252 'Borgen dat 50% reductie kankerverwekkende PAK's over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten', ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen.

Motie 252 is met 49 stemmen voor en 1 stem tegen aangenomen. Tegen heeft gestemd: Namens Noord-Hollanders..

7065 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 253, ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen. Het gaat over Tata Steel, versneld afronden onderzoek intrekken vergunning kankerverwekkende onderdelen Tata. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Iemand stemverklaring? Iemand aantekening. Dan open ik de stemming voor motie 253. De stemming is gesloten.

7070 Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 253 'Tata Steel: versnel afronden onderzoek intrekken vergunning kankerverwekkende onderdelen Tata', ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen.

7075 Motie 253 is met 10 stemmen voor en 40 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: GroenLinks (1 stem voor), Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu en Partij van de Ouderen.

7080 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 254, ingediend door het CDA, ChristenUnie en PvdA. Titel: Ondersteuning verenigingslocaties. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Iemand stemverklaring? Ja, de heer Deen.

7085 De heer **DEEN** (PVV): Ja, voorzitter, deze motie spoort het Rijk aan tot algemene actie, een wezenlijk andere oproep zoals we die straks zullen zien in de motie 255. Vandaar dat wij vóór deze motie zullen stemmen.

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 254. Vijftig stemmen binnen. De stemming is gesloten.

7090 Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 254 'Ondersteuning verenigingslocaties', ingediend door CDA, ChristenUnie en PvdA.
Motie 254 is met 40 stemmen voor en 10 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: D66 en JA21.

7095 De **VOORZITTER**: Dan gaan we nu naar motie 255, ingediend door het CDA en de ChristenUnie: drie miljoen voor verenigingslocaties. Iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Ja, de heer Carton.

7100 De heer **CARTON** (PvdA): Dank, voorzitter. Mijn fractie kan zich goed vinden in de bedoeling van de motie. Daarom roepen we ook met het mede-indienen van motie 254 het Rijk ook op haar rol te pakken. Maar mijn fractie heeft kanttekeningen bij de haalbaarheid en dekking van deze motie. Daarom stemmen we tegen.

De **VOORZITTER**: Nog meer stemverklaringen? Ja, de heer Deen.

7105 De heer **DEEN** (PVV): Ja, voorzitter, sympathieke motie, maar ook te specifiek wat ons betreft. Net als destijds bij de coronamaatregelen zijn wij voor een totaaloplossing en niet elke doelgroep apart te behandelen en te benoemen. Ieder mens of organisatie die in de problemen is, dient geholpen te worden. Wij zullen daarom tegen deze motie stemmen.

7110 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor motie 255. De stemming is gesloten, vijftig stemmen binnen.

7115 Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 255 '3 miljoen voor verenigingslocaties', ingediend door CDA en ChristenUnie.
Motie 255 is met 12 stemmen voor en 38 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: CDA, Forum voor Democratie, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu en Partij van de Ouderen.

7120 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de volgende motie Vreemd. Dat is motie 256, ingediend door de PvdA en GroenLinks: Reclameafspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid. Iemand die een hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? De heer Dessing.

De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Wij vinden deze motie verdergaan dan betutteling. We vinden het haast een vorm van censuur. Het moet niet gekker worden. We zullen tegenstemmen met volle overtuiging.

7125

De **VOORZITTER**: De heer Klein, ChristenUnie.

7130

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): Ja, wij vinden reclame sowieso vaak aanzetten tot onnodige consumptie. Misschien is het goed om eens een discussie te hebben over de rol van reclame in onze maatschappij. Maar waarom nou deze onderwerpen verbieden en niet bijvoorbeeld reclames voor gokken en overspel, dat vinden we echt te specifiek.

De **VOORZITTER**: Rond u uw stemverklaring maar af.

7135

De heer **KLEIN** (ChristenUnie): U voelt al aan waar die naartoe gaat: tegen.

De **VOORZITTER**: Zijn er nog andere partijen die een stemverklaring willen afleggen? Statenlid Kostić.

7140

Statenlid **KOSTIĆ** (PvdD): Ja, het is moeilijk over de collega van de ChristenUnie heen te komen. Maar we zijn heel blij met het initiatief van GroenLinks en PvdA om reclame op onder andere vlees en vis te verbieden. Zo zie je maar weer dat de aanjagersrol van de Partij voor de Dieren heel goed werkt. Dus van harte voor.

7145

De **VOORZITTER**: Zijn er nog anderen met een stemverklaring? Ik wil verzoeken: wilt u het kort houden? Want het is uw avond. Dus u moet mij straks niet verwijten als het te lang duurt. Want anders kunnen we hier natuurlijk ook lange stemverklaringen van maken, maar dat is geloof ik niet de bedoeling. Iemand aantekening? Zo niet- Ja, stemverklaring. De VVD, de heer Van der Maas.

7150

De heer **VAN DER MAAS** (VVD): Geen stemverklaring. Ik zal niet stemmen over deze motie.

De heer **TERWAL** (VVD): Idem dito voor de heer Terwal.

7155

De **VOORZITTER**: Dus dat zijn twee onthoudingen. Dat betekent dat er nog 48 geldige stemmen kunnen worden uitgebracht. Dan open ik nu de stemming voor motie 258. 48 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

7160

Motie Vreemd aan de Orde van de Dag 256 'Reclameafspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid', ingediend door PvdA en GroenLinks.
Motie 256 is met 27 stemmen voor, 21 stemmen tegen en 2 onthoudingen van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, JA21, CDA, Forum voor Democratie, PVV, ChristenUnie, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

7165

De **VOORZITTER**: De laatste motie Vreemd aan de Orde van de Dag, motie 257, Verdeling van de op te vangen asielzoekers over de provincies, ingediend door de VVD. Mevrouw Kaamer van Hoegee.

7170

Mevrouw **KAAMER VAN HOEGEE** (VVD): Dank u wel, voorzitter. Hetgeen de gedeputeerde net heeft gezegd, dat hij er al mee bezig is en dat het een steuntje in de rug is, is voor ons voldoende om de motie als overbodig te beschouwen. We willen hem daarom intrekken.

De **VOORZITTER**: Daarmee is motie 257 ingetrokken.

7175

Motie 257 'Verdeling van de op te vangen asielzoekers over de provincies' maakt geen deel meer uit van de besluitvorming.

Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm (VD-67).

7180

De **VOORZITTER**: Dan zijn we bij de stemming van punt 9. Dat ging over voordracht 67. Allereerst gaan we stemmen over het amendement 66, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, CDA, JA21, DENK, SP, [...] O, wacht. We hadden allebei een beetje gelijk, want motie 258 is aangehouden. Dat was de motie over de legalisatie van de PAS-melders. Dus dan gaan we nu toch naar de stemming over punt 9. Dat was voordracht 67, Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm. Dan gaan we dus beginnen amendement 66, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, CDA, JA21, DENK, SP, Forum voor Democratie, PVV, Namens Noord-Hollanders. en Partij van de Ouderen: Nieuw besluit over referendum als PS

7185

- 7190 voldoende geïnformeerd is. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor amendement 66. Er kunnen weer vijftig geldige stemmen worden uitgebracht. Vijftig stemmen binnen.
- 7195 Amendement 66 'Nieuw besluit over referendum als PS voldoende geïnformeerd is', ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie, CDA, JA21, DENK, SP, Forum voor Democratie, PVV, Namens Noord-Hollanders, Partij van de Ouderen en Fractie Baljeu.
Amendement 66 is met 22 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..
- 7200 De **VOORZITTER**: Breng ik nu in stemming amendement 67. Die was niet toelaatbaar. Dat klopt. Dan gaan we naar de moties. Motie 259, ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen. Motie Los echte knelpunten versnelling aanpak klimaat- en biodiversiteit op. Iemand hoofdelijke stemming? Iemand stemverklaring? Iemand aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 259. Vijftig stemmen binnen.
- 7205 Motie 259 'Los echte knelpunten versnelling aanpak klimaat- en biodiversiteitscrisis op', ingediend door Partij voor de Dieren, DENK, SP en Partij van de Ouderen.
Motie 259 is met 7 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie.
- 7210 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 260, ingediend door Partij voor de Dieren, DENK en Partij van de Ouderen: Versnel win-winoplossingen voor klimaat- en biodiversiteitscrisis. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 260. Vijftig stemmen binnen. Stemming gesloten.
- 7215 Motie 260 'Versnel win-winoplossingen voor klimaat- en biodiversiteitscrisis', ingediend door Partij voor de Dieren, DENK en Partij van de Ouderen.
Motie 260 is met 7 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en ChristenUnie.
- 7220 De **VOORZITTER**: Motie 261, ingediend door JA21, Herziening spoedeisendheid windturbines in energietransitie. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 261. Vijftig stemmen binnen.
- 7225 Motie 261 'Herziening spoedeisendheid windturbines in energietransitie', ingediend door JA21.
Motie 261 is met 9 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..
- 7230 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 262, ingediend door JA21, Ontkoppel de noodverordening en het referendum. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Open ik de stemming voor 262. Vijftig stemmen binnen.
- 7235 Motie 262 'Ontkoppel de noodverordening en het referendum', ingediend door JA21 en PVV.
Motie 262 is met 15 stemmen voor en 35 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, PVV, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..
- 7240 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 263, ingediend door JA21, met als titel Betrek HAC voor definitieve besluitvorming. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Open ik de stemming voor 263. Vijftig stemmen binnen.
- 7245 Motie 263 'Betrekk HAC door definitieve besluitvorming', ingediend door JA21.
Motie 263 is met 18 stemmen voor en 32 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..
- De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 264, ingediend door Partij van de Ouderen, met als titel Het belang van referenda in een goed werkende democratie. Iemand hoofdelijke stemming? Een stemverklaring? Aantekening? Ik open de stemming voor 264. Vijftig stemmen binnen.

- 7250 Motie 264 'Het belang van referenda in een goed werkende democratie', ingediend door Partij van de Ouderen.
Motie 264 is met 13 stemmen voor en 37 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, PVV, SP, Fractie Baljeu en Partij van de Ouderen.
- 7255 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 67, Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? De stemming is geopend voor voordracht 67.
- 7260 Voordracht Beslissing op bezwaar referendumverzoek stichting Windalarm (VD-67).
Voordracht 67 is met 30 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..
- 7265 **Eerste herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-63).**
Tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 vanwege uitstel Omgevingswet (VD-64).
- 7270 De **VOORZITTER**: we gaan nu naar de stemming over de punten 10.a en 10.b. We gaan nu stemmen over 10.a en 10.b, geachte Statenleden. Dan breng ik als eerste in stemming motie 265, ingediend door CDA en SP. De titel is Voorkomen gezondheidsschade bij windenergie borgen. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Open ik de stemming voor motie 265. Vijftig stemmen binnen. De stemming is gesloten.
- 7275 Motie 265 'Voorkomen gezondheidsschade bij windenergie borgen', ingediend door CDA en SP.
Motie 265 is met 22 stemmen voor en 28 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..
- 7280 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 266, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen, Herziening Omgevingsvisie. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Ja, dat is de heer Steeman.
- 7285 De heer **STEEMAN** (D66): Ja, voorzitter, in dit rijtje moties zitten een aantal moties waarbij ik me graag wil onthouden van stemming. Dit is er eentje van. Ik zal straks bij de andere moties dan ook zeggen bij welke ik me wil onthouden van stemming. Dus bij deze onthoud ik mij van stemming.
- 7290 De **VOORZITTER**: Kunnen we hier bij deze stemming 49 geldige stemmen uitbrengen. Anderen nog stemverklaring of aantekening? Zo niet, dan open ik nu de stemming voor motie 266 met 49 geldig uit te brengen stemmen. 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.
- 7295 Motie 266 'Herziening Omgevingsvisie', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.
Motie 266 is met 7 stemmen voor, 42 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en Partij van de Ouderen.
- 7300 De **VOORZITTER**: Dan komt motie 267. Iemand hoofdelijke stemming of stemverklaring? De heer Steeman.
- 7300 De heer **STEEMAN** (D66): Voorzitter, ook bij deze onthoud ik mij van stemming, alstublieft.
- 7305 De **VOORZITTER**: Er is nog iemand die zich wil onthouden van stemming, geloof ik, maar- De heer Steeman onthoudt zich van stemming. Anderen stemverklaring? Zo niet, dan kunnen nu 49 stemmen uitgebracht worden. ik open de stemming voor motie 267. De stemming is gesloten.
- 7305 Motie 267 'Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.
Motie 267 is met 29 stemmen voor en 20 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: VVD, D66, CDA, PVV, Fractie Baljeu en Namens Noord-Hollanders..
- 7310 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 268. Iemand hoofdelijke stemming? Iemand stemverklaring? Motie 268. Niemand stemverklaring? Iemand aantekening. Dan kunnen hier vijftig geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is geopend. Overigens ingediend door

Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen, met als titel Vuurwerkverbod in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden. Vijftig stemmen binnen.

7315

Motie 268 'Vuurwerkverbod in en rondom grondwaterbeschermings- en waterwingebieden', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.

Motie 268 is met 8 stemmen voor en 42 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

7320

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 269, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen met als titel Stimuleren, versnellen en uitdragen van oplossingen voor waterproblemen. De heer Steeman.

7325

De heer **STEEMAN** (D66): Voorzitter, deze onthoud ik me ook graag van stemming.

De **VOORZITTER**: Iemand hoofdelijke stemming of stemverklaring? Aantekening? Dan kunnen er 49 stemmen worden uitgebracht. De stemming is geopend voor motie 269. 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

7330

Motie 269 'Stimuleren, versnellen en uitdragen van oplossingen voor waterproblemen', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.

Motie 269 is met 8 stemmen voor, 41 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

7335

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 270, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen. Intrinsieke waarde van het dier centraal bij het opstellen van Faunabeheerplannen. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming. Vijftig stemmen kunnen uitgebracht worden op motie 270. Ja, alle vijftig stemmen binnen. Gesloten.

7340

Motie 270 'Intrinsieke waarde van het dier centraal bij het opstellen van Faunabeheerplannen', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.

Motie 270 is met 7 stemmen voor en 43 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en Partij van de Ouderen..

7345

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 271, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen: Financieel verslag faunabeheereenheid. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor 271. Vijftig stemmen binnen. Ik was even mijn beeld kwijt. Excuses.

7350

Motie 271 'Financieel verslag faunabeheereenheid', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.

Motie 271 is met 14 stemmen voor en 36 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Partij voor de Dieren, PVV, SP, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

7355

De **VOORZITTER**: Motie 272, ingediend door Partij voor de Dieren, Partij van de Ouderen: Geen uitbreiding intensieve veehouderij. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 272. Vijftig stemmen binnen.

7360

Motie 272 'Geen uitbreiding intensieve veehouderij', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.

Motie 272 is met 9 stemmen voor en 41 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, PVV, SP en Partij van de Ouderen.

7365

De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 273, ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen: Onderzoek beperkingen aan sier- en bollenteelt. Iemand hoofdelijke stemming? De heer Steeman. Stemverklaring.

7370

De heer **STEEMAN** (D66): Nee, geen stemverklaring, maar ik onthoud me ook bij dit punt van stemming, alstublieft.

De **VOORZITTER**: Anderen nog een stemverklaring? Aantekening? Er kunnen 49 geldige stemmen worden uitgebracht. Ik open de stemming voor motie 273.

- 7375 Motie 273 'Onderzoek beperkingen aan sier- en bollenteelt', ingediend door Partij voor de Dieren en Partij van de Ouderen.
Motie 273 is met 8 stemmen voor, 41 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.
- 7380 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 274, ingediend door Partij voor de Dieren, Partij van de Ouderen en de SP: Omkeerbare schade aan natuur hoger op verdringingsladder oppervlaktewater bij droogte. Iemand hoofdelijke stemming? De heer Steeman onthoudt zich van stemming?
- 7385 De heer **STEEMAN** (D66): Ja, nee, ook deze komt te dichtbij mijn dagelijkse werk. Dus vandaar.
De **VOORZITTER**: Dus we gaan naar 49 geldige stemmen. Anderen nog een stemverklaring? Iemand nog een aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 274. 49 stemmen binnen.
- 7390 Motie 274 'Omkeerbare schade aan natuur hoger op verdringingsladder oppervlaktewater bij droogte', ingediend door Partij voor de Dieren, Partij van de Ouderen en SP.
Motie 274 is met 7 stemmen voor, 42 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP en Partij van de Ouderen.
- 7395 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 275, ingediend door Partij van de Ouderen, PVV, Partij voor de Dieren en de SP. Het gaat over Kleinschalige woonvormen / zorgcentra voor ouderen. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? De heer Gringhuis.
- 7400 Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Voorzitter, ik wil me graag onthouden van stemming bij deze motie.
De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog een stemverklaring? Mevrouw Van Soest.
Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja, voorzitter, ondanks het negatieve preadvies wil ik toch graag peilen hoe de Statenleden denken over dit soort initiatieven toch eens te gaan waarderen. Dank u wel.
- 7405 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Aantekening iemand? Dan open ik nu de stemming voor motie 275. Er kunnen 49 geldige stemmen worden uitgebracht. 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.
- 7410 Motie 275 'Kleinschalige woonvormen / zorgcentra voor ouderen', ingediend door Partij van de Ouderen, PVV, Partij voor de Dieren en SP.
Motie 275 is met 17 stemmen voor, 32 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, SP, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..
- 7415 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 276, ingediend door Partij van de Ouderen, PVV, Partij voor de Dieren, SP. Ja, dan heb ik ze allemaal te pakken. Vergeet de woonwagenbewoners niet, is de titel. Iemand hoofdelijke stemming? Iemand een stemverklaring? De heer Gringhuis.
- 7420 Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Ook bij deze motie wil ik m'n stem onthouden.
De **VOORZITTER**: Mevrouw Van Soest zag ik een vinger opsteken.
- 7425 Mevrouw **VAN SOEST** (PvdO): Ja, dank u, voorzitter. Ondanks het negatieve preadvies wil ik toch graag weten hoe deze Staten denkt over een heel vergeten groep. Dank u wel.
- 7430 De **VOORZITTER**: Anderen nog stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 276. Er kunnen 49 stemmen worden uitgebracht. 49 stemmen zijn binnen. De stemming is gesloten.
- 7435 Motie 276 'Vergeet de woonwagenbewoners niet', ingediend door Partij van de Ouderen, PVV, SP en Partij voor de Dieren.
Motie 276 is met 14 stemmen voor, 35 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Forum voor Democratie, Partij voor de Dieren, PVV, SP, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 63. Iemand hoofdelijke stemming? Een stemverklaring? Ja, dat is de heer Hollebeek, Partij voor de Dieren.

7440

Statenlid **HOLLEBEEK** (PvdD): Dank u wel, voorzitter. Partij voor de Dieren kijkt altijd of dingen beter zijn geworden dan ze hiervoor waren. Deze herziening levert wat positieve punten op, ondanks, ik wil bijna zeggen, het gekrakeel van vandaag. Daar wil ik niet zoveel over zeggen. Maar de commissies krijgen het druk de komende tijd. Maar omdat we hier een verbetering zien, zullen we toch met pijn in het hart voorstemmen. Waarbij wel van het hart moet dat uitbreiding van veehouderij en duurzaamheid wat ons betreft toch echt niet met elkaar rijmen.

7445

De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor voordracht in het kader van de Omgevingsverordening. Er kunnen vijftig geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.

7450

Voordracht Eerste herziening Omgevingsverordening NH2022 (VD-63), Voordracht 63 is met 44 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21 en PVV.

7455

De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 64, ook in het kader van de Omgevingsverordening. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil of een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor voordracht 64. Er blijft ergens een knopje hangen. De stemming is gesloten. Vijftig stemmen binnen.

7460

Voordracht Tweede herziening Omgevingsverordening NH2020 vanwege uitstel Omgevingswet (VD-64).

Voordracht 64 is met 44 stemmen voor en 6 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: JA21 en PVV.

7465

Nota Zeehavens Noord-Holland (VD-65).

De **VOORZITTER**: Dan gaan we door naar de stemming over agendapunt 11, dat is voordracht 65, Nota Zeehavens Noord-Holland. Daar heb ik als eerste een motie 277. Dat wordt hier bevestigd naast mij. Die breng ik in stemming. ingediend door VVD, CDA, ChristenUnie, JA21 en PVV: Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied. Wie hoofdelijke stemming? De heer Steeman.

7470

De heer **STEEMAN** (D66): Voorzitter, ik zou mij bij dit hele punt graag van stemming onthouden.

7475

De **VOORZITTER**: De heer Kanik.

De heer **KANIK** (D66): Voorzitter, ik zou me bij deze motie willen onthouden van stemming.

7480

De **VOORZITTER**: Anderen nog stemverklaring? Ja, de heer Carton.

De heer **CARTON** (PvdA): Dank, voorzitter. Mijn fractie stemt in met de motie, maar neemt afstand van het expliciet noemen van specifieke bedrijven.

7485

De **VOORZITTER**: Mevrouw Strens, D66.

Mevrouw **STRENS** (D66): Ja, dank u wel, voorzitter. Wij zullen ook vóór deze motie stemmen, omdat het ons specifiek gaat over de functie die wordt benoemd. Maar als het door een ander bedrijf gedaan kan worden, zijn we daar ook mee akkoord. Dit neigt een beetje naar cliëntelisme om daar een specifiek bedrijf te noemen. Dus daar nemen wij afstand van.

7490

De **VOORZITTER**: De heer Gringhuis.

Statenlid **GRINGHUIS** (GL): Dank, voorzitter. Ik kan me aansluiten bij de woorden van D66 en PvdA.

7495

De **VOORZITTER**: Mevrouw Alberts.

Mevrouw **ALBERTS-OOSTERBAAN** (SP): Dank u wel, voorzitter. Wij zullen deze motie steunen, maar het mag niet de reden zijn voor een heleboel andere bedrijven om dwars te gaan liggen bij

7500

de woningbouw Haven Stad, die mogelijkwerijs als er hierop beroep wordt gedaan, kan worden belemmerd. Dus daar zit wel een klein risicootje in. Dat weet de heer Terwal ook dat ik dat heb aangedragen. Maar het behoud van deze functie vinden wij prima.

7505 De **VOORZITTER**: Anderen nog? Dan kom ik tot 48 geldige stemmen voor motie 277. Er zijn twee onthoudingen. De stemming is geopend. De stemming is gesloten.

Motie 277 'Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied', ingediend door VVD, CDA, ChristenUnie, JA21 en PVV.

7510 Motie 277 is met algemene stemmen voor en 2 onthoudingen van stemming aangenomen.

7515 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 278, ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Partij van de Ouderen. Er is dus één onthouding bij deze motie. Iemand hoofdelijke stemming, stemverklaring? Aantekening. Er kunnen dus 49 geldige stemmen worden uitgebracht. De stemming is geopend voor motie 278. De stemming is gesloten.

Motie 278 'Beeld van Zeehavens binnen grenzen van ecologie en rechtvaardigheid', ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

7520 Motie 278 is met 8 stemmen voor, 41 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

7525 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 279. Ook hier kunnen 49 geldige stemmen worden uitgebracht. 49 stemmen kunnen worden uitgebracht. Er is één onthouding. Iemand hoofdelijke stemming of stemverklaring? Ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Partij van de Ouderen: Alle zeilen bijzetten voor biodiversiteit in zeehavens. De stemming is geopend voor motie 279. 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

Motie 279 'Alle zeilen bijzetten voor biodiversiteit in zeehavens', ingediend door Partij voor de Dieren, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

7530 Motie 279 is met 8 stemmen voor, 41 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

7535 De **VOORZITTER**: Gaan we naar motie 280, ingediend door Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen met als titel Betrek natuur- en milieuorganisaties alsnog bij Nota Zeehavens. Er is één onthouding. Dus 49 stemmen kunnen worden uitgebracht. Iemand hoofdelijke stemming of stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 280. Ja, 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.

7540 Motie 280 'Betek natuur- en milieuorganisaties alsnog bij Nota Zeehavens', ingediend door Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

Motie 280 is met 8 stemmen voor, 41 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: Partij voor de Dieren, SP, ChristenUnie en Partij van de Ouderen.

7545 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 281, ingediend door Forum voor Democratie met als titel Ligplaatsenbeleid. Iemand stemverklaring? Hoofdelijke stemming of aantekening? Er kunnen dus nog steeds 49 stemmen worden uitgebracht: er is één onthouding. Dan open ik de stemming voor motie 281. De techniek zit even niet mee aan deze kant, want ik krijg het pas later in beeld.

Motie 281 'Ligplaatsenbeleid', ingediend door Forum voor Democratie.

7550 Motie 281 is met 15 stemmen voor, 34 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, CDA, Forum voor Democratie, PVV, Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..

7555 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar motie 282, ingediend door Namens Noord-Hollanders. met als titel Regeren is vooruitzien – kades voor energietransitie. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik de stemming voor motie 282. Er kunnen 49 stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.

7560 Motie 282 'Regeren is vooruitzien – kades voor energietransitie', ingediend door Namens Noord-Hollanders..

Motie 282 is met 5 stemmen voor, 44 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21 en Namens Noord-Hollanders..

- 7565 De **VOORZITTER**: Dan breng ik in stemming motie 283, ingediend door Namens Noord-Hollanders. met als titel Commissie BRZO bedrijven en ODNZKG. Iemand hoofdelijke stemming? Stemverklaring? Aantekening? Er kunnen 49 stemmen worden uitgebracht op motie 283. 49 stemmen binnen. De stemming is gesloten.
- 7570 Motie 283 'Commissie BRZO bedrijven en ODNZKG', ingediend door Namens Noord-Hollanders.. Motie 283 is met 7 stemmen voor, 42 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, PVV en Namens Noord-Hollanders..
- 7575 De **VOORZITTER**: Dan gaan we naar de laatste motie bij de dit agendapunt. Dat is motie 284, ingediend door Namens Noord-Hollanders. met als titel Slimme oplossingen innovatief ruimtegebruik haventerreinen. Iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Er kunnen hier ook 49 stemmen worden uitgebracht. De stemming is geopend voor motie 284. 49 stemmen binnen.
- 7580 Motie 284 'Slimme oplossingen innovatief ruimtegebruik haventerreinen', ingediend door Namens Noord-Hollanders.. Motie 284 is met 6 stemmen voor, 43 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming verworpen. Voor hebben gestemd: JA21, Partij van de Ouderen en Namens Noord-Hollanders..
- 7585 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 65, de Nota Zeehavens Noord-Holland. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Ja, de heer Dessing.
- 7590 De heer **DESSING** (FvD): Ja, voorzitter, dank u wel. Ondanks onze bedenkingen die we hebben tegen een aantal onderdelen van deze nota, waaronder met name de claim die gelegd wordt door de energietransitie, zullen wij toch, alles afwegende, vóór deze nota stemmen. Dank u wel.
- 7595 De **VOORZITTER**: Dank u wel. Anderen nog stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 65. 49 stemmen worden uitgebracht. De stemming is gesloten.
- Voordracht Nota Zeehavens Noord-Holland (VD-65)
- 7595 Voordracht 65 is met 44 stemmen voor, 5 stemmen tegen en 1 onthouding van stemming aangenomen. Tegen hebben gestemd: Partij voor de Dieren en PVV.
- Laatste Begrotingswijziging 2022 (VD-68).**
- 7600 De **VOORZITTER**: Komen we nu bij de stemming bij punt 12, dat is voordracht 68, Laatste begrotingswijziging 2022. Daar is één motie op ingediend. Dat is motie 285, ingediend door Partij voor de Dieren en de SP. Motie Geen geld meer naar A9 Heiloo. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst of een stemverklaring voor motie 285? Aantekening? Nee? Dan kunnen er dus nu vijftig stemmen worden uitgebracht. De stemming is geopend. Vijftig stemmen binnen.
- 7605 Motie 285 'Geen geld meer naar A9 Heiloo', ingediend door Partij voor de Dieren en SP. Motie 285 is met 12 stemmen voor en 38 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: JA21 (1 zetel), Partij voor de Dieren, PVV, SP, ChristenUnie, Fractie Baljeu en Partij van de Ouderen.
- 7610 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 68, Laatste begrotingswijziging 2022. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 68. Vijftig stemmen binnen.
- 7615 Voordracht Laatste Begrotingswijziging 2022 (VD-68). Voordracht 68 is met 47 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Partij van de Ouderen.
- 7620 De **VOORZITTER**: Dan kom ik nu bij de laatste stemming. Dat is het onthamerde stuk 8.a. Die hebben wij behandeld onder 12.a. Dat is de Actualisatie geheimhoudingenlijst PS. Er is allereerst een amendement ingediend. Amendement nummer 68 door Partij voor de Dieren en Namens Noord-Hollanders. met als titel Geheim altijd met datum. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor amendement 68.
- 7625 Amendement 68 'Geheim altijd met datum', ingediend door Partij voor de Dieren en Namens Noord-Hollanders..

Amendement 68 is met algemene stemmen aangenomen.

7630 De **VOORZITTER**: Dan hebben we nog een motie. Motie 286, ingediend door Partij van de Ouderen: Ga niet op de stoel van de rechter zitten, de PS is niet ook nog de politie en de rechter. Is er iemand die hoofdelijke stemming wil? Een stemverklaring? Aantekening? Dan open ik nu de stemming voor motie 286. Vijftig stemmen binnen.

7635 Motie 286 'Ga niet op de stoel van de rechter zitten, de PS is niet ook nog de politie en de rechter', ingediend door Partij van de Ouderen.
Motie 286 is met 4 stemmen voor en 46 stemmen tegen verworpen. Voor hebben gestemd: Fractie Baljeu, Partij van de Ouderen en Forum voor Democratie.

7640 De **VOORZITTER**: Dan breng ik nu in stemming voordracht 61, Actualisatie geheimhoudingenlijst PS. Is er iemand die hoofdelijke stemming wenst? Stemverklaring of aantekening? Dan open ik nu de stemming voor voordracht 61. Vijftig stemmen binnen.

7645 Voordracht Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (VD-61)
Voordracht 61 is met 47 stemmen voor en 3 stemmen tegen aangenomen. Tegen hebben gestemd: PVV en Fractie Baljeu.

17. Sluitting.

7650 De **VOORZITTER**: Dames en heren, we hebben hier een behoorlijke vergaderdag gehad. Het is 21.20 uur. Ik wil u ontzettend bedanken voor uw aandacht en dat u er allemaal bij gebleven bent vandaag. Maar ik wil mede namens u de griffie, maar ook de ambtenaren en iedereen die dit jaar, het jaar 2022 – want dit was onze laatste vergadering – weer tot een goed einde hebben gebracht ontzettend bedanken. De bodes die het hele jaar door toch ook op een neer lopen met alle amendementen en moties, dank daarvoor. Maar ik wil vooral ook u bedanken en natuurlijk ook het College voor uw inzet voor de provincie Noord-Holland. Ik wens u ontzettend fijne feestdagen toe. Ik hoop u allen weer te zien in het nieuwe jaar. Dank u wel. Ik sluit de vergadering.

Sluitting 21.22 uur

Voor PS 6 februari 2023

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

[illegible]

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
Verbinding A8-A9 / Landschapsplan														Olthof	Juni 2019: Dit onderwerp maakt deel uit van het coalitieakkoord “Duurzaam doorpakken” 11-01-2022 19.00-21.00 uur technische sessie Landschapsplan Stelling van Amsterdam/A8-A9, met uitnodiging van de commissie EFB 17-01-2022 Landschapsplan Stelling van Amsterdam/A8-A9 (A-agenda), met uitnodiging van de commissie EFB <i>Krommenie/Assendelft:</i> Informeren over het uitvoeringsprogramma Krommenie/Assendelft cie M&B april 2021 (C-stuk) 31-10-2022 cie. M&B Brief over aanbieden Landschapsplan Stelling van Amsterdam / Verbinding A8-A9 door ministerie OCW aan UNESCO, incl. afdoeningsvoorstel M4-2022 Modal shift voor leefbaarheid langs N203 20-02-2023 cie. M&B Advies ICOMOS aan UNESCO over Landschapsplan Stelling van Amsterdam / Verbinding A8-A9 (C-stuk) Zomer 2023 Definitief advies van UNESCO
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek														Olthof	Juni 2019: dit onderwerp staat in het coalitieakkoord “duurzaam doorpakken”: Netwerkstudie Haarlemmermeer PNH start samen met Haarlemmermeer (penvoerder) en Vervoerregio Amsterdam een Netwerkstudie Haarlemmermeer 2040 (zie brief 1440252/1440261 van 24-06-2020, C-agenda alle commissies aug. 2020). 20-05-2021 gezamenlijke online informatiebijeenkomst, organisatie vanuit Haarlemmermeer 06-09-2021 Gezamenlijke actie-agenda netwerkstudie Haarlemmermeer (B-ag.) <i>Bennebroekerweg</i> Begin oktober 2020 hebben wij u geïnformeerd over de intentieovereenkomst die wij hebben afgesloten met onze partners de Vervoerregio en gemeente Haarlemmermeer. Cie M&B 22 maart 2021 (C-agenda) Aanpak en een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor de gecombineerde verkenning- en planfase. In de SOK maken wij afspraken over de organisatie, planning en financiën van het project (Nieuwe) Bennebroekerweg voor het komende jaar. Gedurende het jaar werken we toe naar een voorkeursalternatief voor de (Nieuwe) Bennebroekerweg. De samenwerkingsovereenkomst planuitwerkingsfase opwaarderen Nieuwe Bennebroekerweg aan te gaan met de partners, Gemeente Haarlemmermeer en Vervoerregio Amsterdam (C-agenda M&B 23-01-2022) Het project Opwaarderen Nieuwe Bennebroekerweg is onderdeel van de adaptieve Agenda mobiliteit Haarlemmermeer 2040 (C-agenda M&B 01-12-2022) <i>HOV Noordwijk Schiphol</i> Op dit moment wordt de volgende planning gehanteerd tot realisatie: Overeenkomst HOV-busbaan (zie brief C-agenda M&B 12-09-2022) Start PIP procedure (najaar 2022) Definitief PIP (najaar 2023) Start aanbesteding (voorjaar 2024) Realisatie (2025)

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
Broek in Waterland														Olthof	De gekozen vorm van co-creatie is ingezet door PS en wordt doorgezet in de vervolgaanpak. Het Plan van Aanpak voor het vervolg zal in april 2020 worden voorgelegd aan de Stuurgroep. Vervolgens zal dit door GS worden vastgesteld. De aanpak is in lijn met het reeds doorlopen proces. Als onderdeel hiervan worden de commissieleden Mobiliteit en Bereikbaarheid uitgenodigd voor specifieke inloopavonden/workshops. In Q4 2020 wordt een moment gezocht om de commissie bij te praten over deze aanpak. 26-10-2020 Nota vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in Broek in Waterland, N247 (B-agenda) De vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in de N247 in Broek in Waterland is gestart. Hiervoor hebben de leden van de Statencommissie Mobiliteit en Bereikbaarheid een uitnodiging ontvangen om dit proces van dichtbij te volgen via ateliers. Streven is om in Q2 van 2022 een uitgewerkt voorstel voor de onderdoorgang voor te kunnen leggen aan GS en PS waarbij er inhoudelijk nog een keuze kan worden gemaakt over de inrichting van de N247 qua rijstrookindeling, mede in relatie tot de financiering. Door extra uitvragen en kosten studie en o.a. corona verschuift dit. 20-06-2022 cie. M&B stand van zaken (C-stuk) 06-07-2022 Atelier waarin eerste conceptontwerpen worden besproken met bewoners en belanghebbenden (cie. M&B als toehoorder) Na de zomervakantie volgt nog één atelier waarin de resultaten van de onderzoeken en de MKBA worden gepresenteerd. Afsluitend zal er een inloopavond komen waarin de eindresultaten van deze vervolgstudie worden getoond (cie. M&B kan daar in gesprek gaan met bewoners en belanghebbenden over deze resultaten) Oktober 2022 De vervolgstudie naar een mogelijke onderdoorgang in de N247 in Broek in Waterland bevindt zich in de afrondende fase. Streven is om in Q1 van 2023 een uitgewerkt voorstel voor de onderdoorgang voor te kunnen leggen aan GS en PS waarbij er inhoudelijk nog een keuze kan worden gemaakt over de inrichting van de N247 qua rijstrookindeling, mede in relatie tot de financiering. 30-11-2022 Afsluitende inloopbijeenkomst over de vervolgstudie naar een mogelijke (onder)doorgang in de N247 in Broek in Waterland van de provincie Noord-Holland en de Dorpsraad Broek in Waterland. (18.00 tot 21.30 uur, vrije inloop; Van der Valk Hotel Volendam, Wagenweg 1, 1145 PW Katwoude.) 30-01-2023 werkbezoek N247 op uitnodiging van Dorpsraad Broek in Waterland. 20-02-2023 Resultaten vervolgstudie mogelijke (onder)doorgang N247, Broek in Waterland (B-stuk)
N247-16, Bereikbaarheid Waterland														Olthof	29-11-2021 Voortgang project N247-16, Bereikbaarheid Waterland (B-agenda) 14-02-2022 Voordracht Vaststelling partiële herziening PIP N247, kavelpad Molenkade 2, 07-03 in PS 20-02-2023 cie. M&B (B-stuk) Vervolg N247, bereikbaarheid Waterland (B-stuk)

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland														Olthof	Bereikbaarheid kust Zuid-Kennemerland: De eerste stap is gezet: het verbeteren van de spoorverbinding tussen Amsterdam/Haarlem en Zandvoort. De regio is uitgenodigd om voorstellen te doen hoe om te gaan met het resterende budget. De coronaperikelen en beperkte capaciteit bij de gemeenten hebben er toe geleid dat niet meer in Q3 2020 maar voor de zomer van 2021 de voorstellen gereed zijn voor besteding van het resterende budget. Doel van de strategische samenwerkingsagenda is om eind dit jaar een PvA te hebben en daarin voorstellen voor het resterende te doen. Dat komt dan in de eerste helft van 2022 terug in de commissie M&B. Zie iMPI Verwachting Q3 2023 (B- of C-stuk): Regionale samenwerkingsagenda mobiliteit Zuid-Kennemerland IJmond actualisatie 2023
Houtribdijk														Olthof	In Q1 en Q2 2020 inventariseren we bij RWS de huidige situatie en ambities voor de Houtribdijk, zowel op het gebied van mobiliteit als de potentie om de biodiversiteit van het Markermeer te versterken. Ook met Flevoland gaan we in gesprek om de ontwikkelingen aldaar te bespreken. De verwachting is dat PS in Q4 2020 een notitie ontvangt wat de inventarisatie tot dan toe heeft opgeleverd en waar we als provincie eventueel op zouden kunnen inspelen. De inventarisatie is nodig om richting te kunnen bepalen. Hierin betrekken we ook de Omgevingsvisie en het OV Toekomstbeeld. RWS beheert de Houtribdijk, IJsselmeer en het Markermeer. Noord-Holland gaat over het Natura 2000 beleid van het Markermeer. 26-10-2020 in cie. M&B (B-agenda)
iDienst VMAAS (Verkeersmanagement as a Service)															Nieuw onderwerp betreffende de verkeersmanagement IDiensten: MAAS/IDiensten, eerder Verkeersmanagement as a Service genoemd. (Samenhang met andere onderwerpen zoals smart mobility en toekomst bediening kunstwerken.) 14-06-2021 Afnemen iDienst VMaaS ('Verkeersmanagement as a Service') door en voor provincie Noord-Holland (B-agenda)
Smart Mobility														Olthof	Er wordt jaarlijks gerapporteerd over de activiteiten in het Uitvoeringsprogramma. De Voortgangsrapportage 2019 Uitvoeringsprogramma Smart Mobility 2018 - 2020 is voor het zomerreces toegezonden. (C-agenda 31-08) 30-11-2020 technische briefing 22-04-2021 Voordracht Focus Smart Mobility in cie. M&B, 17-05 in PS 20-02-2023 Stand van zaken Focus Smart Mobility (B-agenda) 30-11-2020 technische briefing
Gebiedscontracten															
OV Toekomstbeeld OV jaarverslag OV-concessies OV-concessie Gooi en Vechtstreek														Olthof	22-06-2020 Technische briefing over de winnende aanbieder van de nieuwe OV-concessie Gooi en Vechtstreek 31-08-2020 input PS voor de nieuwe OV-concessie Gooi en Vechtstreek (B-agenda). In Q4 2020 kan hierover terug worden gerapporteerd. 31-08-2020 Ter kennisname Het Jaarverslag 2019 concessies OV (C-agenda) Er is een start gemaakt met het opstellen van een Ketenaanpak Noord-Holland. Dit is een vertaling van de opdracht om een OV-visie te maken: Beleidsmatig is

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
															namelijk met alle partners het Regionaal OV toekomstbeeld opgesteld. Hierin is feitelijk een visie voor heel NH geschetst (stip aan de horizon). Het ontbreekt nu aan een aanpak voor de komende jaren en de rol van PNH hierin. Voor de zomer hebben wij een inventarisatie gemaakt van de knelpunten in de concessiegebieden en met de aangrenzende concessies. Daarvoor doen we een ronde langs de aangrenzende provincies, de VRA, de gemeenten (via de PVVB'n), ROCOV NH, ROVER en PS. Deze laatste willen wij inplannen op 20 april 2020. Omdat er natuurlijke momenten zijn om aanpassingen door te voeren in de concessies (herijking NHN in 2021, HIJ in 2022 en start nieuwe concessie GV in 2021), gebruiken we Q2 en Q3 2020 voor de inventarisatie. In Q4 2020 kan hierover terug worden gerapporteerd. In de ketenaanpak worden alle OV gerelateerde werkzaamheden met elkaar in verband gebracht en met andere beleidsvelden/programma's, zoals OV-knooppunten/Samen Bouwen aan Bereikbaarheid en de Verstedelijkingsstrategie. OV Toekomstbeeld: De provincie Noord-Holland werkt samen met vervoerders en overheden in de regio aan een sterk OV-netwerk in de provincie. Eind 2019 is het Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 voor Noord-Holland en Flevoland (ROVT) opgeleverd en bestuurlijk vastgesteld. Met de vaststelling van het ROVT hebben de betrokken bestuurders besloten om vervolgstappen te zetten om het voorkeursnetwerk ROVT te realiseren. Dit netwerk is een visie op het toekomstig OV-netwerk dat in 2040 gerealiseerd moet zijn. Voordat daadwerkelijke realisatiebesluiten van ambities in het netwerk aan de orde zijn, zal eerst nog verkennend onderzoek moeten worden uitgevoerd. Na vaststelling van het ROVT eind 2019 is de commissie Mobiliteit & Bereikbaarheid in 2020 geïnformeerd over de voortgang vervolg op het ROVT: - 20 januari 2020 : B-agenda – kenmerk 1309457/1309462; - 31 augustus 2020 : C-agenda – kenmerk 1440972/1440978; - 30 november 2020 : B-agenda – kenmerk 1510902/1519010. 15-02 vaststellen onderzoeksagenda vervolg Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 01-03-2021 TB Transitieplan OV-concessies N-H als gevolg van de coronacrisis 22-03-2021 Transitieplan OV-concessies N-H als gevolg van de coronacrisis (B-ag) 06-09-2021 Beschikbaarheidsvergoeding 2021 en transitieplan OV NH (C-agenda) 14-02-2022 jaarrapportage Onderzoeksagenda ROVT 2040 (C-agenda) 20-06-2022 Beschikbaarheidsvergoeding Openbaar Vervoer en transitieplan Openbaar Vervoer (B-agenda) 20-06-2022 Verzamelbrief met ontwikkelingen en stand van zaken OV (B-agenda) 29-09-2022 Stand van zaken beschikbaarheidsvergoeding OV (B-agenda) 22-11-2022 IPO: digitale technische briefing Openbaar Vervoer (18.00-19.00 u.) 01-12-2022 cie. M&B Bestuursakkoord toegankelijkheid OV 2022-2032 (C-stuk) 01-12-2022 Doorgeschoven naar 23-01-2023 Aanpassingen concessies en aangaan financieringsovereenkomsten ZE-materieel n.a.v. Transitieplan OV NH (B-ag.) 23-01-2023 cie. M&B jaarverslag OV 2021 (C-stuk) 20-02-2023 Publieke ambitie OV (B-agenda) 20-02-2023 Uitvoeringsregeling subsidie buurtbusprojecten NH 2023 (C-stuk) 20-02-2023 Vervangen buurtbussen Noord-Holland Noord (C-stuk)

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
Fiets														Olthof	31-08-2020 Uitvoeringsregeling subsidie regionaal fietsnetwerk 2020 en intentieverklaring doorfietsroute regio Alkmaar (C-agenda) 15-02-2021 Uitvoeringsregelingen verkeersveiligheid (incl fiets) 2021 (C-agenda) Begin Q2 2021 zullen wij een Uitvoeringsagenda Actieve Mobiliteit voorleggen aan PS. Onderdeel daarvan is een bestedingsplan voor de bestaande en nieuw beschikbare middelen uit het coalitieakkoord. In de regio's Alkmaar en Gooi- en Vechtstreek is inmiddels een intentieverklaring voor regionale doorfietsroutes ondertekend. In 2021 verwachten we ook in de regio Zuid-Kennemerland-IJmond bestuurlijk gedragen plannen te kunnen bekrachtigen. In samenwerking met de partners in de MRA werken we aan een plan om gezamenlijk de fietsparkeervoorzieningen bij R-Net haltes te gaan verbeteren. Met ProRail en gemeenten werken we samen aan een plan om fietsparkeervoorzieningen bij stations in Noord-Holland in beeld te brengen bij het door het Rijk beschikbaar gestelde gelden vanuit het Klimaatakkoord. Bij het BO-Mirt van 26-27 november 2021 zijn voor diverse stations gelden beschikbaar gesteld. Binnen de INHI nemen we fietsveiligheid mee in de beoordeling van onze wegen. In 2021 lanceren wij een vernieuwde en met de (door-)fietsopgave samengevoegde uitvoeringsregeling Kleine Infrastructuur met hoge subsidiepercentages voor investeringen in fietsveiligheid (70%) en doorfietsroutes (80%). Vooralsnog zijn er voor de Spitspont Velsen geen nieuwe afspraken nodig. Wij houden de ontwikkelingen in de gaten. <i>Proces Nationaal Toekomstbeeld Fiets, Regionaal Toekomstbeeld Fiets en de oplegger Actieve Mobiliteit</i> De besluitvorming over het Nationaal en het Regionaal Toekomstbeeld zal in november 2021 op het BO MIRT plaatsvinden. De eerste fase voor het Nationaal Toekomstbeeld fiets (NTF) is een Nationale Contourenschets van het NTF. Onze input hiervoor zal geleverd worden via een Regionale Contourenschets voor Noord-Holland, VRA en Flevoland. De verwachting is om in Q2 de Regionale Contourenschets, tezamen met een eerste concept van de 'oplegger Actieve Mobiliteit' (eerder ook genoemd Uitvoeringsagenda Actieve Mobiliteit), voor te leggen. Als B-stuk om te bespreken. 14-06-2021 Concepten actieve mobiliteit en regionaal toekomstbeeld fiets (B-agenda) 21-03-2022 Voortgang oplossen fietsknelpunten C-agenda 09-05-2022 Voordracht Actieagenda Actieve Mobiliteit 2022-2027 & Regionaal Toekomstbeeld Fiets (23-05-2022 in PS) 23-01-2023 Voordracht onderzoeksrapport Fietsbeleid Randstedelijke Rekenkamer incl. bestuurlijke reactie (06-02-2023 in PS) 20-02-2023 Voortgang Actieagenda Actieve Mobiliteit (B-agenda)
N241 - AC de Graafweg														Olthof	19 september 2019: Provinciale Staten heeft het Provinciaal Inpassingsplan (PIP) definitief vastgesteld op 4 maart 2019. Er lopen dertien beroepszaken tegen het PIP, waaronder één van gem Opmeer. GS heeft 14 mei 2019 het Landschappelijk

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
															Inpassingsplan(LIP) vastgesteld. 31-08-2020 Onteigening N241 (C-agenda) 28-10-2021 Voordracht Verklaring van geen bedenkingen (VVGB) in cie. M&B (8-11 in PS)
PIP vernieuwing en verbreding Cruquiusbrug														Olthof	Q3 2020 ontwerp PIP ter kennisname naar PS (C-agenda 28-09-2020). 18-01-2021 Samenwerkingsovereenkomst Cruquiusbrug (C-agenda) 22-03-2021 Voordracht vaststelling PIP in cie. M&B (12-04 in PS)
Programma centrale bediening kunstwerken														Olthof	30-03-2020 Werkbezoek Bediencentrale en Vrouwenverdrietbrug is i.v.m. het coronavirus vervallen. In de cie. M&B van 24-02-2020 heeft u besloten 32 kunstwerken volgens de veiligheidseisen van de machinerichtlijnen (MRL) te koppelen aan de bediencentrale in Heerhugowaard en daarvoor het benodigde budget beschikbaar te stellen. Dit besluit is in uw PS-vergadering van 09-03-2020 bekrachtigd. Met dit besluit is een extra investering van € 9,5 miljoen gemoeid. In de Statencommissie is reeds aangegeven dat niet met zekerheid te zeggen is of dit bedrag voldoende is, omdat op dit moment niet exact bekend is wat de status van de kunstwerken is. Ook is er een diversiteit van de kunstwerken waardoor ieder kunstwerk apart moet worden beoordeeld. GS zullen u spoedig informeren over de ontwikkelingen. 22-06-2020 Brief PS over 24u centrale bediening (van C naar B-agenda) 31-08-2020 Voortgang transitie brug- en sluisbediening (van C naar B-agenda) 17-09-2020 werkbezoek aan de bediencentrale Langebalk in Heerhugowaard en de Kogerpolderbrug bij De Woude (geannuleerd wegens onvoldoende aanmeldingen) 27-09-2021 Vervolg centrale bediening kunstwerken (B-agenda) 01-12-2022 Voortgangsrapportage 2022 project 24-uurs centrale bediening (C-agenda)
Herstel bruggen Krommenie														Olthof	28-09-2020 Stand van zaken via brief van GS (C-agenda) 21-03-2022 Voortgang bruggen Krommenie (C-agenda)
Leeghwaterbrug														Olthof	14-02-2022 Cie. M&B Evaluatie gehele project (C-agenda) 21-03-2022 Cie. M&B bespreking evaluatie (C- naar B-verzoek Liberaal NH)
Agenda slimme en schone logistiek														Olthof	Nieuwe onderwerp, zoals aangekondigd in het coalitieakkoord. De provincie stelt een agenda slimme en schone logistiek op om de provinciale inzet betreffende het goederenvervoer verder vorm te geven. 30-09 (uitloop 27-09) concept Agenda Slimme en Schone Logistiek Noord-Holland (B-agenda) Q4 '21/Q1 '22: Verwerken feedback commissie en stakeholders tot definitieve agenda slimme en schone logistiek 21-03-2022 cie. M&B Voordracht Agenda Slimme en Schone Logistiek Noord-Holland (04-04-2022 PS) 16-05-2022 werkbezoek aan WFO bedrijventerrein in Zwaagdijk (ontsluiting/rotonde)
Goederenvervoer over water en Regionaal Mobiliteitsprogramma (RMP)														Olthof	Goederenvervoer over water: Op 4 februari 2020 hebben wij kennis genomen van het rapport 'Vervolgonderzoek goederenvervoer over water, provincie Noord-Holland'. We gaan aan de slag met de aanbevelingen uit het onderzoek en werken dit de komende periode uit in beleidsvoorstellen. Het genoemde

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
/ Duurzame Mobiliteit															onderzoek wordt als input gebruikt voor de totstandkoming van het Regionaal Mobiliteitsplan (RMP). De provincie Noord-Holland en de provincie Flevoland werken samen met gemeenten en andere relevante partijen de afspraken uit het Klimaatakkoord uit via het RMP. De aanbevelingen uit het genoemde onderzoek zullen landen in het concept-RMP dat in Q3 aan u wordt voorgelegd ter bespreking. Op basis van uw bespreking en de bespreking in andere bestuursorganen in de regio wordt eind 2020 een definitief RMP opgesteld dat aan u begin 2021 ter besluitvorming voorgelegd wordt. 20-04-2020 Technische briefing Duurzame Mobiliteit 28-09-2020 concept-RMP in cie. M&B (B-agenda) 27-09-2021 Definitief RMP in cie. M&B (B-agenda)
Onderzoeken doortrekken NZ-lijn Zaanstad/Purmerend en Schiphol/Hoofddorp														Olthof	<i>Onderzoek doortrekken NZ-lijn Zaanstad/Purmerend:</i> Samen met onze partners VRA, gemeente Amsterdam, Zaanstad en Purmerend zijn we gestart met het uitvoeren van een probleemanalyse naar de HOV capaciteit tot en met 2040 op de ZaanIJ-corridor en de verbinding Amsterdam-Purmerend. In het onderzoek is gekeken naar de Ruimtelijke ontwikkelingen in Amsterdam-Noord en Zaanstad, ook in samenhang met Haven-Stad. De probleemanalyse is de eerste fase in het onderzoek naar het doortrekken van de noord-zuidlijn richting Zaanstad en Purmerend en het project loopt richting zijn einde. Naar planning worden de resultaten in Q1 2021 vastgesteld en verwachten wij PS in een gezamenlijke informatiebijeenkomst met raadsleden te informeren over de resultaten. 01-03-2021 19.00-21.00 uur online presentatie aan raads- en Statenleden over de onderzoeksresultaten naar het HOV op de Zaan-IJ corridor en de corridor Amsterdam-Purmerend (i.s.m. en georganiseerd door Vervoerregio Amsterdam) 22-03-2021: rapport in cie. M&B ter bespreking (B-agenda) In de volgende fase wordt onderzocht welke oplossingsrichting het meest geschikt is om de reizigersgroei op de corridors op te vangen. Het is de intentie om het onderzoek uit te voeren onder het programma SBaB. <i>Doortrekken NZ-lijn naar Schiphol/Hoofddorp:</i> Onze belangrijkste prioriteit in het Regionaal OV Toekomstbeeld 2040 (ROVT) is deze doortrekking. Het ROVT is aangeboden aan de Minister van I&W in het BO MIRT 2019. Een nationale alliantie van zeven partijen, waaronder de provincie Noord-Holland, heeft in november 2020 een bod neergelegd bij het Rijk met het voornemen om gezamenlijk circa € 1 miljard bij te dragen ten behoeve van het doortrekken van de NZ-lijn en het sluiten van de ringlijn Amsterdam. In het BO MIRT 2020 is vervolgens geconstateerd dat er nu geen middelen beschikbaar zijn voor het starten van een MIRT-verkenning. De afspraak is gemaakt om in het project ZWASH (Zuidwestcorridor Amsterdam/Schiphol/ Hoofddorp) gezamenlijk door te gaan met de verdere uitwerking van een integrale ontwikkelstrategie, waarin de ruimtelijke economische ontwikkelingen inclusief versnelling woningbouw en de ontwikkelingen omtrent luchtvaart en internationaal treinverkeer aansluiten op de bereikbaarheidsmaatregelen in openbaar vervoer, weg en fiets. In het BO MIRT 2021 moet dan een besluit worden genomen. Dit project is één van de onderdelen van het Rijk/Regio programma Samen Bouwen

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
															aan bereikbaarheid (SBAB). Voor beide onderzoeken zal aan PS worden gevraagd hoe zij hierbij betrokken willen worden. 07-12-2021 Digitale bijeenkomst op 7 december over Hoogwaardig OV corridor Haarlem-Schiphol/Amsterdam 2040. Dit is een technische briefing waar PS-leden technische en verhelderende vragen kunnen stellen over de studie. 17-01-2022 cie M&B Bekostigen doortrekken Noord/Zuid-lijn naar Schiphol en Hoofddorp (C-agenda) 14-02-2022 rapport Hoogwaardig OV corridor Haarlem-Schiphol/Amsterdam 2040 (B-agenda)
Verdubbeling spoor Alkmaar-Den Helder														Olthof	Met de regio is gesproken over de ontwikkeling van deze spoorverbinding in het samenwerkingsprogramma De Kop Werkt! Er ligt een niet-gepubliceerd rapport, waarin gekeken is naar een aantal mogelijkheden (andere spoorproducten). De regio wil echter vooral vasthouden aan wat ze nu hebben, namelijk een IC, en van daaruit verder (een verdubbeling, die zo’n 400 mln. euro kost). In Q2 van 2021 zullen PS worden geïnformeerd over de resultaten van onze inzet rond de opgave. Op initiatief van de NS is de provincie samen met de gemeenten gestart met het opstellen van een ontwikkelagenda voor de corridors in Noord—Holland waaronder de Zaancorridor. Stand van zaken van deze regionale ontwikkelagenda (C-agenda cie. M&B 22-03-2021) 21-03-2022 Voortgang Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland (C-agenda) De provincie Noord-Holland werkt samen met gemeenten, NS en ProRail aan regionale actieprogramma's voor een aantal spoorcorridors. Deze actieprogramma's vormen samen de Regionale Ontwikkelagenda Noord-Holland. Het doel van de Regionale Ontwikkelagenda is de ontwikkelingen rondom OV-knooppunten, bijvoorbeeld op het gebied van verstedelijking en het openbaar vervoer, in samenhang te bekijken en te versterken.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
Oplossen knelpunten Den Helder														Olthof / Pels	Eind 2020 worden maatregelen uitgevoerd aan de N250. Hierbij worden intelligente verkeersregelininstallaties geplaatst en een kruising aangepast. De fysieke werkzaamheden zijn uitgevoerd. Verder is binnen het samenwerkingsverband De Kop Werkt! onderzoek gedaan naar verkeers-/mobiliteitsmanagement maatregelen om de verkeersstromen te spreiden/reguleren. Ook is nader onderzoek gedaan naar meer grootschalige infrastructurele oplossingen. Zoals een nieuwe brug ter hoogte van de Ravelijnweg en het verplaatsen van de Moormanbrug. Deze maatregelen zullen in samenhang met de ontwikkeling van het maritiem cluster verder worden uitgewerkt en beoordeeld. In Q2 2022 zullen PS over de voortgang van het maritiem cluster geïnformeerd worden. 09-05-2022 Technische briefing terug- en vooruitblik proces Maritiem Cluster 20-06-2022 M&B (C-stuk)
Koopvaardersschutsluis Den Helder															
Herallocatie Investeringspakket Bereikbaarheid Regio Alkmaar														Olthof	06-09-2021 Voordracht Herallocatie van de middelen in het Investeringspakket Bereikbaarheid regio Alkmaar (13-09-2021 in PS) 20-06-2022 Ontwikkeling haven Boekelermeer 22 M&B (C-stuk)
Duurzame oeververvangingen														Olthof	22-03-2021 technische briefing
Infrastructuur															
PMI/PMO: Doorontwikkeling Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur& Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud iMPI (incl. doorfietsroute N232 bij Badhoevedorp)														Olthof	In april 2020 ontvangt de cie. een enquête over de doorontwikkeling PMI/PMO, waarvan de uitkomsten worden besproken in een BOT-overleg op 15-06. N.a.v. de uitkomsten van de enquête is dit BOT-overleg vervallen (zie nieuwsmail 27 mei 2020): <i>BOT-overleg PMI/PMO commissie M&B 15 juni vervalt vanwege aangeleverde informatie in de enquête</i> De enquête over de doorontwikkeling van het PMI/PMO is met veel aandacht ingevuld door PS. De duidelijke onderbouwde antwoorden geven een goed beeld van de wensen en verbetervoorstellen van PS. Daarbij valt op dat uw ideeën over het PMI/PMO verder reiken dan enkel het visueel samenvoegen van beide meerjarenprogramma's. Bijvoorbeeld de wijze van de politieke agendering van de geprogrammeerde projecten komt als thema naar voren. PS bevragen met een digitale enquête is een nieuwe methode en past goed in deze 'corona-tijd'. De uitgebreide antwoorden en de reikwijdte van de verbetervoorstellen vragen een bredere analyse dan voorzien. Voor de aankomende commissie M&B zal daarom het BOT-overleg komen te vervallen. Uw input gaan wij meenemen en wij zullen u voor het zomerreces informeren over de resultaten en de vervolgstappen. De eerste laagdrempelige aanpassingen die uit de enquête komen kunnen we wel al meenemen in de behandeling van het nieuwe meerjarenprogramma 2021-2028, hierover zullen wij u ook informeren. Uiteindelijk zal de eerste 'concept'versie van het samengevoegde PMI/PMO onder de nieuwe naam 'integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur' (iMPI) komend najaar, tegelijk met de nieuwe begroting, geagendeerd worden in de vergadering van PS.

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
															31-08-2020 Uitkomsten enquête en bespreken stand van zaken doorontwikkeling PMI/PMO (B-agenda) 26-10-2020 Voordracht iMPI (v/h PMI/PMO) in cie. M&B 09-11-2020 Voordracht in PS Actualisatie iMPI zit bij de Eerste begrotingswijziging 2021: M&B 15-02-2021, PS 08-03-2021 (zie schema bovenaan) 22-04 BOT-overleg Financiële opgave bouwen en onderhouden infrastructuur (komt aan de orde bij behandeling in de kaderbrief in juni) 06-09-2021 Actualisatie werkafspraken met PS over het iMPI (C-agenda) 06-09-2021 Technische briefing Pitch promoties infraprojecten 27-09-2021 2 ^e Technische briefing over projecten iMPI 28-10-2021 Voordracht iMPI 2022-2029 en voordracht bij Begroting 2022, 08-11 in PS 27-01-2022 Halfjaarlijkse technische briefing “Projecten iMPI” 14-02-2022 Actualisatie iMPI, 07-03-2022 in PS 29-09-2022 Halfjaarlijkse technische briefing “Projecten iMPI” 31-10-2022 Actualisatie iMPI, 14-11-2022 in PS 2023 e.v.: 1 cie.verg. eerder dan behandeling EBW en Begroting: technische briefing “Projecten iMPI” 23-01-2023 Halfjaarlijkse technische briefing “Projecten iMPI” 20-02-2023 Actualisatie iMPI, 06-03-2023 in PS
investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi)															De investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) heeft raakvlakken met de commissies NLG (biodiversiteit) en RWK (wonen/bereikbaarheid/ruimte). 22-04-2021Technische briefing Algemene beeldvorming iNHi, met uitnodiging van NLG en RWK In plaats van het BOT-overleg op 17-01-2022 een ambtelijke toelichting middels een technische briefing in Q2-2022 en daarna voor bespreking agenderen op de B-agenda. Het ‘instrument’ iNHi wordt voor het eerst toegepast als uitwerking van het nieuwe coalitieakkoord (2023). Daarna zal de toegepaste iNHi (de ‘iNHi 2023-2027’) het formele traject doorlopen van met uiteindelijke vaststelling in PS rond Q4-2023 / Q1-2024. Na vaststelling kunnen de resultaten geborgd worden in het iMPI en vergelijkbare programma’s. 31-10-2022 technische briefing iNHi – prioriteren infrastructuurmaatregelen 20-02-2023 cie. M&B iNHi (B-agenda) – Aanpak en Monitor investeringsstrategie Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) 2024: Vaststellen iNHi
Duurzame infrastructuur															01-12-2022 technische briefing duurzame infrastructuur
BO MIRT (Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en															23-01-2023 BO MIRT 2022 (B-agenda M&B, C-agenda RWK 16-01-2023)

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1)	: BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2)	: ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3)	: Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
Transport)															
Verandering Onteigeningsprocedure														Rommel (Grond)	Omdat de Omgevingswet opnieuw is uitgesteld wordt de technische briefing ‘verandering Onteigeningsprocedure’ voor de commissies NLG (trekkende commissie) en M&B (Infrastructuur) vooralsnog verplaatst naar
Luchtvaart (incl. Schiphol)															
Luchtvaart														Olthof	Zoals in het coalitieakkoord al is aangegeven, is het Rijk bevoegd gezag ten aanzien van Schiphol. Daarmee is het overleg op nationaal niveau richtinggevend. Dit voorjaar wordt vanuit het kabinet de concept-luchtvaartnota 2020-2050 verwacht. Deze nota dient antwoord te geven op de vraag hoe de luchtvaart zich kan ontwikkelen in balans met andere maatschappelijke belangen zoals veiligheid, duurzaamheid en leefbaarheid. Inzet vanuit het kabinet is dat de luchtvaart stiller en duurzamer wordt, waarbij veiligheid steeds voorop staat. De Bestuurlijke Regie Schiphol – het samenwerkingsverband van provincies en gemeenten die binnen het werkingsgebied van Schiphol (48 Lden) – zal een zienswijze voorbereiden op de concept-luchtvaartnota. De Staten zullen daarover worden geïnformeerd. 15-06-2020 Masterclass Luchtvaart 22-06-2020 Bespreken Zienswijze BRS op Luchtvaartnota (B-agenda) 15-02-2021 Zienswijze BRS op ontwerp-Voorkeursbesluit luchtruimherziening (B-agenda) 15-02-2021 Position paper BRS governance omgeving Schiphol (C-agenda) 22-03-2021 Technische briefing planning en proces komende 2 jaar April 2021: - Schiphol (LVB1) initiatiefwet nachtsluiting. PS informeren over de ter visielegging van twee ontwerpbesluiten over luchtvaart en insteek BRS bij de inhoudelijke beoordeling daarvan. 14-06-2021 Zienswijze van de Bestuurlijke Regie Schiphol op de “ontwerpwijziging Luchthavenindelingbesluit Schiphol vanwege technische wijzigingen” van het kabinet (C-agenda). 20-05-2021 voorbereiden BOT overleg proces luchtvaart 27-09-2021 technische briefing proces luchtvaart / samenhang met RO, met uitnodiging van cie. RWK 28-10-2021 o.v.b. BOT overleg proces luchtvaart, met uitnodiging van cie. RWK 29-11-2021 Informeren PS over aanpassing luchthavenbesluiten in de omgevingsverordening 09-05-2022 Voordracht Aanpassing luchthavenregeling Middenmeer 20-06-2022 BOT overleg luchtvaart 01-12-2022 (c-stuk) Toewijzing slots op EU-luchthavens – herziening regels Na verkiezingen: BOT-overleg luchtvaart
Luchthavenbesluit (LHB) Amsterdam Heliport (Westpoort)														Olthof	De provincie is ten aanzien van de regionale luchtvaart wél bevoegd gezag. De agendering van het Ontwerp-Luchthavenbesluit (LHB) Westpoort in de cie. volgt naar verwachting in oktober of november (C-stuk). 18-01-2021 Voordracht Luchthavenbesluit Westpoort in cie. M&B 01-02-2021 Voordracht Luchthavenbesluit Westpoort in PS
NZKG en (Zee)havens															
Visie Noordzeekanaalgebied en havencomplexen realiseren														Kocken	De Noord-Hollandse zeehavens staan voor grote maatschappelijke uitdagingen. In de komende jaren wordt de transitie gemaakt van fossiele energie naar

Strategische Statenagenda Commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid
Voor PS 6 februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. M&B of PS)

	2022							2023		Na 15-3				GS	Behandeling
Commissie M&B	21-03	09-05	20-06	12-09	29-09	31-10	01-12	23-01	20-02	Q2	Q3	Q4	2024		
															duurzame bronnen. Dit is nodig om de klimaatdoelstellingen te behalen, de kwaliteit van de leefomgeving in de havengebieden te verbeteren en om als zeehavens ook in de nabije toekomst economisch competitief te zijn. En juist dankzij de reeds aanwezige energie-infrastructuur en het feit dat de havengebieden de aanlandingspunten zijn voor de windparken op zee zijn er volop kansen. Ook voor het op industriële schaal toepassen van circulaire economie zijn de havengebieden goed gesitueerd. Maar net als bij de energietransitie is hier zowel fysieke ruimte als milieuruimte nodig is. Naast deze opgaven dienen maatregelen genomen te worden om ook in de toekomst klimaatbestendig en waterrobuust te zijn en is het uitgangspunt dat de waardevolle landschappen rondom te zeehavens behouden dienen te blijven. Tot slot speelt het Noorzeekanaalgebied een rol om een deel van de aanzienlijke woningbouwopgave in de Metropoolregio Amsterdam te accommoderen en is er in Den Helder behoefte aan extra kaderuimte voor de Koninklijke Marine. Het moge duidelijk zijn dat de ruimtedruk in beide gebieden groot is. Het leggen van deze ruimtelijke puzzel nemen we samen met onze partners ter hand. Binnen de Nationale Omgevingsvisie is het Noordzeekanaalgebied aangewezen als gebied om nader uit te werken (NOVI-NZKG). Wij werken dit verder in met onze partners in het Bestuursplatform NZKG in samenwerking met het Rijk. Doel is om tot regionale afspraken te komen over de volgorde van de werkzaamheden waarin maatschappelijke opgaven gerealiseerd kunnen worden in het NZKG en hiertoe ondersteunende afspraken te maken met het Rijk. Verwachting is dat dit product in najaar 2023 wordt opgeleverd in het Bestuursplatform NZKG. Daarnaast zijn we rondom de haven van Den Helder in gesprek over de visie op het Maritiem Cluster Den Helder. Het kader waarbinnen we opereren in beide samenwerkingsverbanden willen we graag nader aanscherpen. Daartoe stellen we een Havennota op die we eind 2022 aan u voor willen leggen. 30-05 werkbezoek Amsterdamse haven (i.s.m. ORAM), met cie. RWK (ruimte) 29-09 Technische briefing havennota 01-12- 2022 Voordracht Havennota (19-12-2022 in PS)

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
2023**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

	2023		2023	GS	Werkvorm	Procesafspraken / Wensen t.a.v. de voorbereiding
Commissie EFB	23-1	20-2				Roodgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie EFB
Algemeen						
1e begrotingswijziging 2023				Allen		2023: Cie EFB: 13 februari 2023 PS: 20 februari 2023
Jaarstukken				Allen		
Kaderbrief 2024				Allen		
Financiën, Cultuur en Erfgoed	23-1	20-2	2023			
Kostendekkendheid Milieuleges Omgevingswet				Kocken		Wordt in IPO verband besproken: hoe richten we dit in. Moet voor 1/1/2023 op orde zijn. Met commissie bespreken in Q3/ Q4 2022 afhankelijk van invoering Omgevingswet. Richting invoering omgevingswet is hier duidelijkheid over nodig. En komt er een stuk naar PS.
Nazorg stortplaatsen				Kocken		Cie EFB 17-1-2022: Gedeputeerde Pels gaat onderzoeken wat 'eeuwigdurende nazorg' betekent, hoe deze door de provincie kan worden afgehecht en op welke wijze hieraan kan worden voldaan. Rekenrentes: De verwachting is dat er in het tweede kwartaal van 2023 voldoende duidelijkheid is over de gevolgen van het rekenrenterapport. Op dat moment zal de ALM studie opnieuw opgestart worden. Met de uitkomsten van de ALM studie zullen de effecten op de doelvermogens zichtbaar worden en worden de scenario's opgesteld om de verhoging qua risico's en termijnen voor exploitanten alsmede de provincie afgewogen kunnen worden in GS. Op basis hiervan kunnen GS een keuze maken ten aanzien van de rekenrente en de te hanteren scenario's om de effecten te dempen.
Actualisatie Cultuurnota				Kocken		Op 13-12-2021 heeft PS de Beleidskader erfgoed en cultuur 2022 vastgesteld. Hierbij zijn 2 moties aangenomen: M237-2021: inspiratie her- en bijbestemmingen M239-2021: inbreng van de makers bij cultuurbeleid (voor de zomer 2022 worden PS geïnformeerd over de Stvz) Zie ook brief GS C-agenda EFB inz. verlenging bestuurlijk kader Cultuur en onderwijs. Bij behandeling cultuurnota in EFB van 29 november is aangegeven: Beperkte ambtelijke capaciteit gemeenten erfgoed: De risico's van de beperkte ambtelijke capaciteit bij gemeenten, zeker voor erfgoed, zijn bekend. Mw. Pels zegt toe dit mee te nemen naar de MRA en het cultuurprofiel NHN en de stand van zaken na een jaar te melden aan PS Cultuureducatie:

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
2023**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

						Voorgesteld wordt om eerst af te wachten wat in het regeerakkoord beschikbaar komt voor cultuureducatie. Het is jammer dat elke coalitieperiode opnieuw moet worden beoordeeld of incidenteel geld beschikbaar moet worden gesteld voor cultuureducatie omdat telkens de inzet van het Rijk moet worden afgewacht. Dat doet geen recht aan het belang van cultuureducatie. Zodra bekend is wat het nieuwe kabinet gaat doen met cultuureducatie, dan komen GS terug bij PS. Vouchers voor onderwijs: Het gebruik van vouchers voor het onderwijs wordt meegenomen bij de uitwerking van de derde tranche van het herstelfonds Stolpen: Na een jaar zal mw. Pels een terugkoppeling geven over de voortgang van het beleid voor stolpen, dan zijn de gesprekken met gemeenten gevoerd en is de waarderingskaart onder de aandacht gebracht van eigenaren
Sport, Personeel en Organisatie en Inkoop	23-1	20-2	2023			
Voortgang Social Return				Kocken		Zie ook brief C-agenda EFB 29-11-2021 Social Return Statushouders. Voortgang: 1e kwartaal 2020 (zie c-agenda EFB 31-8-2020) Voortgang 2021: 'Social return in één oogopslag 2021 met daarin de voortgang vanaf januari 2015 tot mei 2021 (C-agenda EFB 6-9-2021); Eerste kwartaal 2022: voortgang social return in 1 opslag Herijking social return 1e kwartaal 2023
Circulaire economie en PDNH Per 1-1-2021 van M&B naar EFB	23-1	20-2	2023			
Economie, Arbeidsmarkt en Onderwijs, Bestuur, Interbestuurlijk Toezicht en Europa (Zaal)	23-1	20-2	2023			
Voortgang Pallas project				Zaal		29-11-2021 is uitstel terugbetaling lening besproken. In Q1 2023 wordt de toekomst van Pallas besproken en kan een besluit worden genomen (na het besluit van het Rijk). De speciaal gezant zal voor de commissie uitgenodigd worden. Bespreking in EFB zal naar alle waarschijnlijkheid op 5/12/2022 plaatsvinden; vooraf technische briefing
Jaarprogramma van De Kop Werkt! (wensen en bedenkingen').				Zaal		Jaarrapportage 2021 staat op C-agenda EFB 9 mei 2022 Samenwerking is per 1-1-2022 beëindigd. GS laten onderzoeken of de investeringen uit het programma hebben bijgedragen aan een toekomstbestendige regio waar het goed wonen, werken en recreëren is. (onderzoek naar economische en maatschappelijke effecten van het programma De Kop Werkt!) Bij de start van het programma is een nulmeting uitgevoerd waaraan de effecten zullen worden gemeten. Naast het meten van de economische en maatschappelijke effecten is ook de governance van het programma geëvalueerd. De rapportages zullen na de zomer 2022 aan PS worden gezonden.

**Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
2023**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

						De Halfjaarrapportage 2021 van het programma 'De Kop Werkt!' staat op C-agenda EFB 17-1-2022 FB 20-1-2020: programma loopt af: hr. Van der Hoek zegt toe dat het onderwerp terugkomt op de agenda van de commissie na afronding van de effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance. 29/6: Zie ook brief C-agenda EFB 31/8 inz. jaarrapportage 2019 en verlengen programma. De effectrapportage (maatschappelijke en economische effecten) en de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance komen nog terug op de agenda. Aan de evaluatie van het ambitiedocument en evaluatie governance wordt nu gewerkt. De effectrapportage wordt circa 1 jaar uitgesteld. In 2021 worden dit allemaal te samen aan de Cie aangeboden 2^e tranche jaarprogramma 2020 is op 18 januari in cie EFB behandeld. Jaarrapportage 2020 staat op c-agenda EFB 14-6-2021										
Sponsoring				Zaal		In 2022 vindt een evaluatie van de doelstellingen en de resultaten plaats. Zie ook c-agenda EFB 22-4-2021: Brief GS aan PS inz. verruimde uitgangspunten evenementensponsoring 2021-2022 In oktober 2019 zijn de uitgangspunten in de commissie besproken en in november 2019 heeft GS het definitieve sponsorbeleid 2020-2023 vastgesteld. PS zullen jaarlijks een voortgangsrapportage ontvangen over de duurzaamheidsmaatregelen die de gesponsorde evenementen invoeren. 18 Januari 2021 is de Voortgangsbrief dierenwelzijn gesponsorde evenementen 2020 op B-agenda EFB.										
Datacenterstrategie				Zaal		Definitieve versie in EFB van 17-1-2022 en PS van 31-1-2022 Na een jaar zal de strategie geëvalueerd worden (februari 2023) BOT overleg heeft plaatsgevonden op 10 mei 2021 Eerste contouren 6 september 2021 in cie EFB Voordracht Datacenterstrategie op 17/1/2022 in EFB behandeld en op 31/1/2022 geamendeerd vastgesteld in PS (A1-2022/tegengaan lichtoverlast) Aangenomen moties: M9-2022 Hyperscales M10-2022 Zorgen om hyperscales M13-2022 Restwarmte										
MRA termijnagenda						<table><tr><td>Staf CDK</td><td>z.s.m. (liefst nog voor de Kerst)</td></tr><tr><td>GS</td><td>24 januari</td></tr><tr><td>Commissie EFB</td><td>20 februari 2023</td></tr><tr><td>(PS plenair)</td><td>6 maart 2023</td></tr><tr><td>Algemene Vergadering MRA:</td><td>24 maart 2023</td></tr></table>	Staf CDK	z.s.m. (liefst nog voor de Kerst)	GS	24 januari	Commissie EFB	20 februari 2023	(PS plenair)	6 maart 2023	Algemene Vergadering MRA:	24 maart 2023
Staf CDK	z.s.m. (liefst nog voor de Kerst)															
GS	24 januari															
Commissie EFB	20 februari 2023															
(PS plenair)	6 maart 2023															
Algemene Vergadering MRA:	24 maart 2023															
Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie	23-1	20-2	2023													

Strategische Statenagenda Commissie Economie Financiën en Bestuur
2023

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (CdK)						
1e begrotingswijziging Randstedelijke Rekenkamer voor zienswijze 2023				CdK/PS		Februari 2023
Begroting Randstedelijke Rekenkamer 2022				CdK/PS		April 2022
Statenvoordracht – Wensen en bedenkingen bij subsidievaststelling fractiebijdragen n.a.v. Rapport van bevindingen 2020–2021				CdK		EFB 17 januari 2021 en PS 31–1–2022
MRA versterkte samenwerking				CdK		Samenwerkingsvoorstellen tussen GS en PS hebben besproken in EFB 14–2–2022 en motie 52–2021 (governance MRA) afgedaan. Samenwerkingsafspraken zijn op 15/11/2021 in PS vastgesteld.
MRA AV vergadering (Olthoff)	23–1	20–2	2023			
Agenda's AV en Raadtafel MRA						
IPO, ICT en Data en Subsidies algemeen (Stigter)	23–1	20–2	2023			
Kaderbrief 2023/IPO begroting 2023				Stigter		Kaderbrief 2023 van het IPO 9mei 2022 Begroting IPO 2023: oktober 2022
Datastrategie				Stigter		In 2022 (sept) zal er een voortgangsrapportage komen en in 2023 een evaluatie en een geactualiseerde datastrategie. 31–8–2020: technische briefing datastrategie. Voortgangsrapportage heeft op de B-agenda van EFB 30 november gestaan. Geactualiseerde datastrategie 14 juni in cie behandeld en op 28/6 door PS vastgesteld.

**Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
Voor RWK 2023**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

			GS	Opmerkingen
Commissie RWK	13-02	2023		<i>Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK</i>
Algemeen				
Begrotingswijziging			Allen	
Jaarstukken en Kaderbrief			Allen	
Begroting			Allen	
Ruimte & Wonen				
Voortgangsrapportage woonagenda			Loggen	N.a.v. toezegging in cie. RWK 10-02-2020: Mogelijk rondom P&C cyclus met de commissie de voortgang van de Noord-Hollandse woonopgave bespreken (2x per jaar op de B-agenda). Toezegging: uitgebreide stand van zaken en tussentijdse rapportage in 4 ^e kwartaal van 2022
Locaties spoedzoekers				
Masterplan wonen			Loggen	B-stuk RWK 13-02-23
Wijziging werkingsgebieden & bijlagen OV NH2020 en OV NH2022 ronde 2023-I			Loggen	Juni 2023

**Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
Voor RWK 2023**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

			GS	Opmerkingen
Commissie RWK	13-02	2023		<i>Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK</i>
(bespreking eindconcept)				
Tweede herziening OV NH2022 (bespreking ontwerp) (en eventueel bij verder uitstel Ow derde herziening OV NH2020)			Loggen	Juni 2023
Provinciaal Ruimtelijk voorstel, i.h.b. NH noord			Loggen	PM (Q2 2023)
Ontwikkelperspect ieven NZKG en Schiphol (en Groene Hart)			Loggen	PM (Q2 2023)
Ruimtelijk arrangement			Loggen	PM (Q3 / Q4 2023)
Rapport “Locatieanalyse naar middelgrote locaties voor de huisvesting van buitenlandse werknemers, Provincie Noord Holland en gemeenten Den			Loggen	

**Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
Voor RWK 2023**

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

			GS	Opmerkingen
Commissie RWK	13-02	2023		<i>Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK</i>
Helder, Hollands Kroon, Schagen”				
Monitor OV-knooppunten			Loggen	Jaarlijks t.k.n. op c-agenda
Kustvisie			Loggen	Kustvisie wordt het eerste kwartaal van 2023 verwacht als a-stuk
Voortgang bouwambassadeur (C-stuk)			Loggen	Komt jaarlijks terug.
Ontheffingsverzoek gemeente Texel voor tijdelijke flexwoningen				
Omgevingsverordening				
Klimaat & Energie				
RES 2.0			Stigter	Er komt een voortgangsmonitor voor de RES medio zomer 2022, na de gemeenteraadsverkiezingen 2022, deze wordt na de zomer ter kennisname naar PS verstuurd. Hierna, in het voorjaar van 2022, wordt een voortgangsrapportage opgesteld met daarin uitgangspunten voor de verdere uitvoering van de RES 1.0 als opmaat naar herijking/RES 2.0. Indien deze voortgangsrapportage aanleiding geeft tot het bijstellen van de kaders van de RES 1.0 wordt hierover een voordracht voorbereid. Zo niet, dan ligt de voortgangsrapportage ter bespreking voor in de commissie. De RES 2.0 wordt voor het zomerreces van 2023 vastgesteld.

Strategische Agenda Commissie Ruimte Wonen en Klimaat
Voor RWK 2023

Beeldvorming (Fase 1) / ter kennisname (C-agenda)
Oordeelsvorming (Fase 2) / ter bespreking in commissie (B-agenda)
Besluitvorming. Voordracht + PS (Fase 3) / voorbereiding in commissie (A-agenda)

			GS	Opmerkingen
Commissie RWK	13-02	2023		<i>Vetgedrukte teksten zijn de laatste toevoegingen / updates op de Strategische agenda voor de commissie RWK</i>
BOT/ TB C02 impactanalyse				
Alliander				C-agenda RWK 13-02-23 A-agenda EFB 20-02-23

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda
vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	20-09	20-09	25-10	22-11	10-01	07-02	14-02	11-04	13-06	03	04	01		
Technische briefing: Algemeen ZZS en Vermijdings- en Reductieprogramma Tata Steel.Algemeen														
1 ^e Begrotingswijziging													allen	2022: 07-02 NLG (A-agenda), 07-03 PS
2 ^e Begrotingswijziging													allen	2021: 20-09 NLG, 11-10 PS 2022: 05-09 NLG, 19-09 PS
Laatste begrotingswijziging													allen	2021: 22-11 NLG, 13-12 PS 2022: 28-11 NLG, 09-12 PS
Jaarstukken en Kaderbrief													allen	2022: 13-06 NLG (A-agenda), 04-07 PS
Begroting													allen	2021: 25-10 NLG (A-agenda), 08-11 PS 2022: 24-10 NLG (A-agenda), 14-11 PS
Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu														
Interbestuurlijk toezicht (VTH-taken) en omgevingsdiensten algemeen													Olthof	15-03-2021 VTH taken/Ruimte: C- naar B-verzoek (SP) inz. datacenters Hollands Kroon (zie ag.pnt. 17d), met uitnodiging van cie. RWK) 04-10-2021 werkbezoek omgevingsdienst NZKG - Tata Steel 10-1-2022: GS heeft met de commissie afgesproken dat de commissie elke twee maanden een update ontvangt over de VTH taken i.p.v. elke maand. Daarnaast geldt natuurlijk wel de actieve informatieplicht voor GS bij relevante ontwikkelingen (was voorheen maandelijks een VTH-brief). 16-1-2023: De Overeenkomsten en uitvoeringsprogramma's 2023 omgevingsdiensten. <i>Planning:</i> <i>Jaarlijkse bestuursrapportages van de afzonderlijke omgevingsdiensten vind u terug op de C-agenda. GS informeert PS over de uitvoering bij alle 4 de OD's via het Jaarverslag VTH.</i> <i>Jaarlijks ontvangt de commissie via GS van elke van de 4 OD's de kadernota (voorjaar), jaarstukken en resultaatbestemming voorgaande jaar en begroting voor het volgende jaar (rondom de zomer) en indien aan de orde begrotingswijziging lopende jaar. P&C stukken komen op de A-agenda met een voordracht om eventueel een zienswijze uit te brengen.</i>
Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG)													Olthof	13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS 7-02-2022 Wijziging gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst NZKG A-stuk Voordracht
Omgevingsdienst IJmond (ODIJ)													Olthof	22-11-2021 Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS
Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)													Stigter	22-11-2021 Zienswijze PS op de 1ste begrotingswijziging 2022 07-02-2022 Zienswijze Kadernota 2023 OD NHN (A-agenda), 07-03-2022 in PS 13-06-2022 Jaarstukken en resultaatbestemming 2021, begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 PS
Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek (OFGV)													Stigter	20-09-2021 Resultaatbestemming 2020 (A-agenda), 11-10 in PS 13-06-2022 Jaarstukken 2021, Begrotingswijziging 2022, Kadernota en begroting 2023 in cie. NLG (A-agenda), 04-07-2022 in PS 05-09-2022 Resultaatbestemming 2021 (A-agenda), 19-09-2022 in PS 24-10-2022 Resultaatbestemming 2021, 3e begrotingswijziging ivm uittreding Weesp, 14-11-2022

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
 Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
 Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda
 vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	30-08	20-09	25-10	22-11	10-01	07-02	14-03	11-04	12-06	02-07	Q4	Q1		
														in PS
Programma gezonde leefomgeving -Geur -Geluid -Stiltegebieden -Luchtmeetnet IJmond - varend ontgassen													Olthof	Met dit programma wordt invulling gegeven uit de ambities uit het coalitieakkoord om de kwaliteit van de fysieke leefomgeving te verbeteren door middel van een programmatische aanpak. Het Programma Gezonde Leefomgeving geldt als een vrijwillig programma onder de Omgevingswet. Het Programma Gezonde Leefomgeving is behandeld tijdens de commissie NLG van 22 juni 2020. Daarbij heeft de commissie aangegeven de bij het programma behorende uitvoeringsregeling apart te willen bespreken. De concept-uitvoeringsregeling van het Programma Gezonde Leefomgeving komt op de B-agenda van de commissie NLG van 21 september 2020. 22-06-2020 Programma Gezonde Leefomgeving (van C- naar B-agenda) 21-09-2020 Uitvoeringsregeling Gezonde Leefomgeving (B-agenda) 30-08-2021 Technische briefing gezonde leefomgeving 07-02-2022 Beleidsregel stilliggend ontgassen c-brief 10-01-2022 convenant e-noses (c-brief) 14-3-22 Vaststellen Uitvoeringsregeling subsidie Gezonde Leefomgeving Industrie Noord-Holland 2022 (c-brief)
Programma Tata Steel 2020-2050													Olthof	25-06-2020 Commissiebijeenkomst over concept-programma Tata Steel 2020-2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond 24-08-2020 Onderzoek ultrafijn stof IJmond (B-agenda) 11-01-2021 Technische briefing Programma Tata Steel 2020-2050 en Uitvoeringsprogramma VTH Tata Steel 2020 – 2022 14-01-2021 Programma Tata Steel 2020 - 2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond (B-agenda) 27-01-2021 Presentatie Randstedelijke Rekenkamer Eindrapport “stof tot nadenken” 11-02-2021 Randstedelijke Rekenkamer Eindrapport "stof tot nadenken" (A-agenda), 08-03-2021 in PS <i>Voortgangsrapportage:</i> In het Programma Tata Steel 2020-2050 is opgenomen dat Provinciale Staten jaarlijks worden geïnformeerd over de voortgang van het programma. Q3 2021 volgt de eerste rapportage. De motie M25/PS08-03-2021 “Motie Duurzaam doorpakken Tata” gevraagde informatie wordt daar ook in opgenomen. 30-08-2021 Jaarlijkse Voortgangsrapportage incl. afdoeningsvoorstel motie M25-2021 “motie duurzaam doorpakken Tata” (B-agenda) Gezondheidsonderzoek RIVM: Naar aanleiding van de grafietregens zijn door het RIVM verschillende vragen en zorgen van bewoners verzameld. Een deel is beantwoord met het onderzoek “grafietregens en gezondheid” van 2019. Een ander deel is beantwoord op basis van bestaande rapporten en onderzoeken. Daarna bleven nog een aantal vragen over. Deze vragen zijn ingedeeld in drie clusters met in totaal acht onderwerpen die in een vervolg (verder) onderzocht kunnen worden. Het RIVM heeft mede op basis van afstemming met een klankbordgroep (met bewoners en experts) in maart 2020 een onderzoeksvoorstel (advies) gegeven over de vraag welke onderwerpen verder te onderzoeken en met welke prioritering. In 2021 worden verschillende onderdelen van het onderzoeksvoorstel uitgevoerd en opgeleverd. Het betreft:

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden

Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda

Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	20-08	20-09	25-10	22-11	10-01	07-02	14-03	11-04	13-06	Q3	Q4	Q1		
														Q2: Voorstellen om inzicht te geven in “pieken” van bijvoorbeeld fijnstof, in aanvulling op jaargemiddelden, inzicht in acute klachten (op basis van huisartsenregistratie) en een advies over het uitvoeren van dagboekonderzoek door bewoners (zelfmelding van klachten) (B-agenda) 14-04-2021: Toelichting RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond(webinar) 19-04-2021 RIVM briefrapport Tussentijdse resultaten gezondheidsonderzoek IJmond (B-agenda) 07-06-2021 Voordracht Provinciale coördinatieregeling (PCR) afvang Co2- Everest 02-09 19.30 uur webinar RIVM onderzoek 20-09-2021 Rapportage RIVM stofdepositie (B-agenda) 22-11-2021 Geur - Ontwerpbesluiten I en II Tata Steel (B-agenda) 10-01-2022 Kamerbrief Tata Steel en Plan van Aanpak I&W "Op naar een gezondere leefomgeving in de IJmond" c-brief 07-02-2022 RIVM rapport Onderzoek naar de herkomst van neergedaald stof en stoffen in de lucht in de IJmond regio (B-agenda) in januari zijn webinars over het rapport gehouden. (B-agenda) 28-11-2022 Herhaling stofdepositieonderzoek verwachting rapportage Het Roland Berger onderzoek naar de “waterstofroute” van Tata Steel is gepubliceerd op 23 nov 2021. Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van Tata Steel en FNV. 11-04-2022 Tata Steel en de route richting groen staal (C- naar B verzoek) 05-09-2022 jaarlijkse Voortgangsrapportage Programma Tata Steel 2020 – 2050; Brief aan PS herziene Expression of Principles Tata Steel; 16-1-2023 TB tijdpad Groen Staal (nadere uitwerking GS brief Tata Steel en route naar Groen Staal) Planning: Q2 Rapportage herhaling stofdepositieonderzoek najaar 2022 cf. Programma Tata Steel 2020-2050 Q2 Voordracht PCR tbv HeraCless (terugvaloptie/Groen Staal) Na zomer 2023 expertmeeting mogelijkheden m.b.t. gezondheid en Tata Steel
Schone luchtakkoord													Olthof	Jaarlijkse voortgangsrapportage via uitvoeringsplan 30-08-2021 Uitvoeringsplan Schone luchtakkoord 2021 (C- naar B-verzoek PvdD 19-04-2021)
ZZS-inventarisatie													Olthof	07-06-2021 Eerste rapportage uitkomsten inventarisatie ZZS (B-agenda) 25-10-2021 Inventarisatie en rapportage Tata Steel B-agenda 13-06-2022 Uitkomsten beoordeling Vermijdings- en reductieprogramma Tata Steel 2020-2025 B-agenda 13-6-2022 technische briefing ZZS en modellenvergelijking 05-09-2022 Uitkomsten expertmeetings RIVM-Tata Steel
PFAS													Olthof	Landelijk Definitief handelingkader en consequenties EFSA opinie voor grondwater. 07-02-2022 C-brief PFAS: informeren over de resultaten van de onderzoeken naar PFAS in grondwater in de kuststrook Planning: 13-2-2023 C-brief vaststelling GS aangepaste beleidsregel PFAS, c-brief naar PS volgend op Q2 2022 publicatie door IenW/RIVM.
Bodem en bodemsanering													Olthof	25-10-2021 Bodem: voortgang warme overdracht bodemtaken inzake Omgevingswet (C-stuk) Verwachting 7-02-2022 Voortgang Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2021 en wijziging Uitvoeringsregeling subsidie bodemsanering 2022 c-brief

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden
 Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda
 Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda
 vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	30-08	20-09	25-10	22-11	10-01	07-02	14-03	11-04	13-06	Q3	Q4	Q1		
														Eind Q1, verwachting 14-03-2022 Technische briefing bodemonderwerpen (incl PFAS) Verwachting 10-01-2022 Overdracht bodemtaken en bodemdata Weesp c-brief Planning 13-2-2023 C-agenda jaarlijkse bodembrief om PS te informeren (PFAS is een van de onderwerpen)
Natuur														
Uitvoeringsplan PNN													Rommel	<i>Jaarlijks vast te stellen/ BOB in najaar</i> Onderwerp komt jaarlijks terug (september/oktober 2021) Bespreking in cie NLG op 19 oktober 2020 en vaststelling in PS op 9 november 2020. Op 29 september jl. heeft het college de Realisatiestrategie NNN vastgesteld, waardoor de sturing op de afronding van het NNN wordt aangescherpt. Dit betekent dat 2020 het laatste jaar was waarin het PNO in deze vorm is verschenen. Vanaf 2021 zal gewerkt worden met een 'uitvoeringsplan NNN'. Met het uitvoeringsplan vindt jaarlijkse verantwoording over de voortgang plaats.
PPLG (Provinciaal Programma Landelijk gebied) <i>voorheen Gebiedsgerichte Aanpak Stikstof</i>													Rommel	In 2020 start de gebiedsgerichte aanpak. Via het Programma Natuurontwikkeling, dat in november 2020 aan de Staten zal worden voorgelegd, wordt over de voortgang gerapporteerd. Sept 2020: komt er een brief met update voor de cie NLG op 21 september. Feb 2021 Technische briefing & in commissie brief stikstof strategie besproken. April / mei 2021: De bespreking van voordracht volgt in de commissie en vervolgens PS PS 17 mei 2021: Het onderdeel Verleasen komt nog terug in de commissie als A-stuk. Mei 2021: NA het zomerreces wordt er een collegetour georganiseerd voor de Staten om de GGA in de polder Westzaan in samenhang met OLAM te organiseren. (4 oktober 2021) April 2022 komt er een TB over de stand van zaken. 29 augustus 2022 volgt nog een collegetour. 5 september 2022 is er een technische briefing. 3 oktober 2022 wordt er vanuit de commissie NLG een werkbezoek georganiseerd waarin ook de GGA aan bod komt. Sept 2022: tijdens de commissievergadering NLG 26 sept is besloten om het PPLG maandelijks op de agenda te plaatsen om de stand van zaken te bespreken. In december 2022 komt er een brief over onder andere de volgordelijkheid In februari 2023 komt er een technische briefing. Q3 of Q4 voordracht PPLG in de commissie en PS
Faunabeheer damherten Faunabeheer ganzen													Rommel	24 augustus 2020 besproken in de commissie. Het ganzenbeheerplan komt in het derde kwartaal 2021 aan de orde. (na de zomer 2021) 24 okt 2022 technische briefing stand van zaken FBE ganzenbeheer. Het Faunabeheerplan Ganzen loopt van 2021-2024 Faunabeheerplan Damherten in het Noord- en Zuid-Hollandse duingebied loopt van 2020-2026
Landbouw / Fauna														
Voedselvisie													Zaal	De Voedselvisie is inmiddels vastgesteld. In 2025 zal een tussentijdse beleidsevaluatie worden uitgevoerd. Q1 2023 wordt de uitvoeringsagenda 2023-2024 vastgesteld door GS en wordt de commissie over geïnformeerd.
Gemeenschappelijk Landbouw beleid (GLB) en Nationaal Strategisch Plan (NSP)													Zaal	NSP is door het Rijk ingediend. Eind jaar dit jaar volgt het Convenant en Aansturingsprotocol. PS worden hierover geïnformeerd via een brief. Aanbod aan de commissie om een expertmeeting over het NSP te organiseren; 25 januari 2023 Eind dit jaar volgt ook de openstelling voor nieuwe LEADER groepen. PS wordt hierover geïnformeerd via brief. De openstelling ANLb (provincie) en ecoregeling (Rijk) volgt in eerste kwartaal 2023.

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden

Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda

Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	30-08	20-09	25-10	22-11	10-01	07-02	14-03	11-04	13-06	Q3	Q4	Q1		
														De 2de pijler, de openstelling niet gronden gebonden regelingen volgt 2de helft 2023. PS wordt hierover geïnformeerd via een brief. Hierbij stemmen we zorgvuldig af met programmering en financiën van het PPLG.
Water														
Waddenfonds													Loggen	Tussentijdse evaluatie Waddenfonds komt als C-stuk op de agenda van NLG 7 juni 2021. Het Uitvoeringskader staat op de agenda van 30 augustus 2021 als A-stuk. De begroting 2023 van het Waddenfonds komt naar verwachting in juni 2022 aan de orde. Q4 2022: Komt er vanuit het Investeringskader Waddengebied een voorstel over de inzet van de algemene reserve van het Waddenfonds.
Ruimtelijk programma Markermeerdijken													Loggen	voorstel voor besteding van de meekoppelkansen naar PS. Ruimtelijk programma MMD (eigenlijk: Ambitieprogramma Ruimtelijke Kwaliteit Kustzone Hoorn-Amsterdam): In april jl. Hebben de RvS een definitief besluit genomen over de versterking van de Markermeerdijken. Daarbij zijn alle beroepen en bezwaren ongegrond verklaard. Dit betekent dat de versterking van de Markermeerdijken uitgevoerd gaat worden. En dit betekent tevens dat de bestuurlijke besluitvorming over het Ambitieprogramma kan gaan plaatsvinden. Doel is voor het einde van 2020 het Ambitieprogramma aan PS voor te leggen. Na het zomerreces 2020 volgt een Technische Briefing Markermeerdijken. In Nov 2020 komt het onderwerp aan de orde in de commissie 1 januari 2021 moet het ontwerp gereed zijn 2e kwartaal 2021 volgt brief mbt participatietraject.
Voortgangsrapportage Watervisie / stand van zaken Watervisie													Loggen	Voortgangsrapportage komt naar PS. Commissie NLG 16 april 2020. De watervisie loopt tot en met 2021. Er komt nog één (afronddende) voortgangsrapportage. Deze zal ongeveer samenvallen met de vaststelling van de vier verplichte programma's voor de komende jaren (het jaarlijks zwemwaterprogramma en zes (22-27) jarige ROR, KRW en grondprogramma). De planning daarvan volgt op een later moment. De voortgangsrapportage volgt 10 januari 2022 in de commissie en op 31 januari in PS.
Regionaal Waterprogramma NH 2022-2027													Loggen	PS is in het tweede kwartaal van 2018 geïnformeerd over de voortgang. Technische Briefing is in februari 2019 voor de verkiezingen georganiseerd. In maart 2020 zou een tweede technische briefing hebben plaatsgevonden rond de voorbereiding van het regional KRW-programma 2022-2027. Vanwege de coronamaatregelen werd deze briefing uitgesteld tot oktober 2020, als ook het concept ontwerp regional KRW-programma in de commissie NLG wordt besproken. Het KRW programma is 1ste kwartaal 2021 (14 januari 2021) behandeld. Komt terug Q1 2022 (besluitvorming) Op 31 januari 2022 hebben Provinciale Staten het Regionaal Waterprogramma 2022-2027 vastgesteld. Over de voortgang van uitvoering van dit programma zal in het derde kwartaal van 2023 verslag worden uitgebracht. (B-agenda, oordeelsvorming).
Recreatie														
Transitie Recreatieschappen													Zaal	Om beleid en uitvoering te scheiden is de governance van de recreatieschappen aangepast. Er is een gezamenlijk Bestuursbureau ingesteld in 2022, die namens de recreatieschappen het opdrachtgeverschap aan RNH verzorgt.

Strategische Statenagenda Natuur, Landbouw en Gezondheid februari 2023

Beeldvorming (Fase 1) : BOT-overleg of technische briefing / overleg derden

Oordeelsvorming (Fase 2) : ter bespreking, B-agenda

Besluitvorming (Fase 3) : Voordracht ter voorbereiding PS, A-agenda

vetgedrukt = mutatie na meest recente vergadering (cie. NLG of PS)

	2021				2022					2022		2023	GS	Behandeling
	30-08	20-09	25-10	22-11	10-01	07-02	14-03	11-04	13-06	Q3	Q4	Q1		
														In januari 2023 nemen GS een besluit over de verkoop van de aandelen RNH. De eerste stappen in dit proces worden nu genomen. In januari zullen PS hierover worden geïnformeerd.
Visie Recreatie & Toerisme													Zaal	De Visie Recreatie & Toerisme komt naar verwachting in juni of augustus 2021 in de commissie. Het Masterplan biodiversiteit en de Voedselvisie zijn in januari 2021 ter besluitvorming aan PS voor te leggen. Maart 2021: BOT-overleg 80% versie

Lijst Ingekomen stukken december 2022 voor PS 6 februari 2023

Nr.	Omschrijving
1	Landbouw: Bouwstenen voor nieuwe voedsel- en landbouwthema's in omgevingsbeleid (C-agenda NLG 26-01-2023) In de uitvoeringsagenda Voedselvisie 2021-2022 staat onder actiepunten 9 dat de provincie wil samenwerken met gemeenten en Omgevingsdiensten (Regionale Uitvoeringsdiensten) rondom het ontwikkelen van bouwstenen voor gemeentelijke omgevingsvisies en omgevingsplannen met betrekking tot de doelen van de Voedselvisie 2020-2030. Met deze handreiking 'Bouwstenen voor nieuwe voedsel- en landbouwthema's', aangevuld met een aantal workshops, geven we hieraan invulling en uitvoering. Met betrekking tot actiepunten 10 wordt er vanuit een eerste verkenning een aanbeveling gegeven van mogelijke aanpassingen in de Omgevingsvisie NH2050 ten behoeve van de Voedselvisiedoelen.
2	Mobiliteit: Kwartaalrapportage OV Q4 2022
3	Natuur: Brief voortgang Provinciaal Programma Landelijk Gebied (B-agenda 16-01-2023) De provincie werkt aan een Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG), waarin onder andere de doelen van het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) worden uitgewerkt. Het PPLG moet medio 2023 zijn afgerond. In een brief aan Provinciale Staten wordt de voortgang toegelicht.
4	PS-zaken: Afschrift beslissing op bezwaar en informatie over noodverordening (t.k.n. presidium 06-02-2023)
5	Recreatie: bestuursmededeling alkmaarder- en uitgeestermeer na AB december 2022 (C-agenda 16-01-2022)
6	Recreatie: Bestuursmededeling Spaarnwoude (C-agenda NLG 16-01-2023)
7	Ruimte: Brief aan GS Bezwaren integraal bouwplan De Lange Weeren (C-agenda RWK 16-01-2023)
8	Landbouw: Rapport Randstedelijke rekenkamer Landbouw en voedsel transitie plus technische sessie (A-agenda NLG 13-02-2023)
9	Natuur: Brief Opheffen schorsing Landelijke Vrijstelling Vos (C-agenda NLG 16-01-2023)
10	PS-zaken: Eindrapport Onderzoek instrument burgerinitiatief (presidium 06-02-2023)
11	Bestuur: Discussienota PvdA - Voorzieningen voor alle Noord-Hollanders (B-agenda EFB 23-01-2023)

12	Bestuur: Ingekomen brief min BZK inwerkingtreding wet versterking decentrale rekenkamers (C-agenda EFB 23-01-2023)
13	Wonen: Voortgangsrapportage Woonagenda november 2022 (B-agenda RWK 16-01-23) In de provinciale Woonagenda (2020-2025) staan de ambities, uitgangspunten en acties op het gebied van wonen. De voortgangsrapportage is bedoeld om PS te informeren over de voortgang van de actiepunten uit deze Woonagenda. Inmiddels is er sprake van een veranderende rol van provincies in het woonbeleid, ten opzichte van de situatie in 2020. Dit betekent dat voor sommige activiteiten uit de Woonagenda een accentverschuiving plaatsvindt c.q. gaat plaatsvinden of aanvullende activiteiten worden uitgevoerd om aan te sluiten bij actuele ontwikkelingen.
14	Bereikbaarheid: A8-A9 – Wijzigingsovereenkomst III (C-agenda M&B 23-01-2023) De overheden die gezamenlijk werken aan het project Verbinding A8-A9 gaan de samenwerkingsovereenkomst over het project verlengen, tot 31 december 2026. De provincie Noord-Holland, de Vervoerregio Amsterdam en de gemeente Zaanstad ondertekenen de wijzigingsovereenkomst nog dit jaar, om te voorkomen dat de overeenkomst op 31 december 2022 verloopt. De overige partners (gemeenten Beverwijk, Heemskerk, Velsen en Uitgeest) leggen het verlengen van de samenwerkingsovereenkomst eerst voor aan hun gemeenteraad. Na instemming van de gemeenteraad zullen zij met terugwerkende kracht ondertekenen.
15	Economie: Afronding evaluatie uitvoeringsregeling Winkelgebieden (C-agenda EFB 23-01-2023) De regeling HIRB+ Toekomstbestendige Winkelgebieden draagt bij aan het verhogen van het kwaliteitsniveau van de Noord-Hollandse winkelstructuur door onder andere het terugdringen van leegstand en het opzetten of verbeteren van samenwerking. De regeling is geëvalueerd en wordt op basis van de aanbevelingen aangescherpt, verbreed en in 2023 voortgezet.
16	Erfgoed: Ondersteuningsverzoek stichting Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht (C-agenda EFB 23-01-2023) De stichting Geopark Heuvelrug Gooi en Vecht heeft de ambitie de Utrechtse Heuvelrug inclusief brede randzones daarvan en een aanzienlijk deel van het stuwwallengebied van het Gooi te laten benoemen tot UNESCO Global Geopark. Om dit te realiseren doet de men een beroep op onder andere de provincie Noord-Holland voor financiële en/of personele ondersteuning. In de afgelopen maanden is de besluitvorming voorbereid over de vraag of de provincies een structurele bijdrage aan het initiatief gaan leveren. De provincies Utrecht en Noord-Holland hebben dit in gezamenlijkheid gedaan, en komen tot het besluit geen structurele steun te verlenen

	aan de stichting voor het verwerven en continueren van de status UNESCO Global Geopark.
17	Erfgoed: Quickscan klimaatrisico's voor erfgoed (C-agenda EFB 23-01-2023) Noord-Holland heeft als eerste provincie de risico's van klimaatverandering voor het erfgoed in kaart gebracht. De kaarten zijn te raadplegen via het portaal interactieve kaarten op de provinciale website.
18	Financiën: Jaarplan 2023 Interne Audit (C-agenda EFB 23-01-2023) Gedeputeerde Staten (GS) voeren op grond van artikel 217a, eerste lid, van de Provinciewet periodiek onderzoek uit naar de doelmatigheid en de doeltreffendheid van het door hen gevoerde bestuur (GS-onderzoeken). Het Jaarplan 2023 Interne Audit beschrijft de voorgenomen GS-onderzoeken voor dit jaar.
19	Financiën: Nazorgfonds gesloten stortplaatsen: begroting 2023 (C-agenda EFB 23-01-2023) Ingevolge de nazorgregeling in de Wet milieubeheer is de provincie na sluiting van een stortplaats belast met de eeuwigdurende nazorgverplichting. Voor de uitvoering van de nazorgverplichtingen is het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland ingesteld. Het college van GS stelt jaarlijks de begroting en de tabel met doelvermogens vast.
20	Financiën: Nazorgfonds gesloten stortplaatsen: jaarrekening 2021 (C-agenda EFB 23-01-2023) Ingevolge de nazorgregeling in de Wet milieubeheer is de provincie na sluiting van een stortplaats belast met de eeuwigdurende nazorgverplichting. Voor de uitvoering van de nazorgverplichtingen is het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen provincie Noord-Holland ingesteld. Het college van GS stelt jaarlijks de begroting en de tabel met doelvermogens vast. Het college stelt tevens jaarrekeningen vast.
21	Water: Uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland 2023 (C-agenda NLG 16-01-2023) De uitvoeringsregeling subsidie cofinanciering Waddenfonds Noord-Holland 2014 wordt vernieuwd. Met deze nieuwe regeling wordt een aantal zaken beter geregeld. Zo hoeven aanvragen minder snel uitgesteld te worden doordat de aanvraag pas ingediend mag worden na een beschikking van het Waddenfonds. Ook is een aantal overbodige artikelen verwijderd. De regeling loopt door tot 2027, een jaar na de looptijd van het IKW/Waddenfonds.
22	Gezondheid en leefbaarheid: Reactie verzoek Tata Steel projectbesluit/coördinatieregeling Heracless (Groen Staal) (B-agenda NLG en C-agenda RWK 16-01-2023) Tata Steel heeft Gedeputeerde Staten per brief verzocht tot toepassing van het provinciaal instrumentarium bij de verwezenlijking van het project HeraCless, een belangrijke eerste stap in het "Groen Staal" verduurzamingsprogramma van Tata

	Steel IJmuiden. Gedeputeerde Staten reageren per brief positief op dit verzoek en geven tegelijkertijd wat er van Tata Steel nodig is om het provinciaal instrumentarium daadwerkelijk in te kunnen zetten.
23	Gezondheid en Leefbaarheid: Verlenging beleidskader VTH Omgevingsdienst Flevoland Gooi en Vechtstreek (C-agenda NLG 16-01-2023) De Omgevingsdienst Flevoland & Gooi en Vechtstreek (OFGV) voert namens de provincie Noord-Holland vergunningverlening-, toezicht- en handhavingstaken uit op het thema bodem. Voor het uitvoeren van deze taken dient er een geldig beleidskader te zijn vastgesteld. Tot een nieuw beleidskader wordt vastgesteld in 2023, wordt het huidige beleidskader verlengd.
24	Gezondheid en milieu: Resultaten voortzetting Provinciaal Uitvoeringsprogramma Bodemconvenant 2016-2020 in tussenjaar 2022 en vervolg bodemtaken 2023 (C-agenda NLG 16-01-23) De provincie zet de afspraken uit het Convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 in 2023 deels voort, vooruitlopend op de Bestuurlijke afspraken bodem 2023-2030 en de inwerkingtreding van de Omgevingswet. De Omgevingswet, waardoor een deel van de bevoegdheid onder regie van gemeenten komt te vallen, is uitgesteld tot 1 juli 2023. De Uitvoeringsregeling subsidie Bodemsanering wordt niet verlengd. Door vorm te geven aan de bestuurlijke afspraken geven we ook komend jaar sturing aan de aanpak van ernstige bodemverontreiniging, diffuse verontreiniging, nieuwe bedreigingen en gebiedsgericht grondwaterbeheer.
25	Omgevingsverordening: Eerste herziening OV NH2022 & tweede herziening OV NH2020 verzoek PS kleine aanpassingen (C-agenda RWK 16-01-23) Provinciale Staten worden verzocht om bij het vaststellen van de Eerste herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2022, de Tweede herziening Omgevingsverordening Noord - Holland 2020 en de bijbehorende Nota van beantwoording kleine aanpassingen door te voeren.
26	Omgevingsverordening: Vaststelling wijziging werkingsgebieden & bijlagen OV NH2020 & OV NH2022 ronde 2022-II (C-agenda RWK 16-01-23) GS stellen de wijziging werkingsgebieden & bijlagen OV NH2020 & OV NH2022 ronde 2022-II en de Nota van beantwoording vast. De wijzigingen hebben ter inzage gelegen en zijn besproken met PS. In deze ronde gaat het om wijzigingen in onder meer het Bijzonder Provinciaal Landschap, het Landelijk Gebied en Industrierterrein van Provinciaal Belang.
27	Wonen: Rapportage Bouwambassadeur december 2022 (C-agenda RWK 16-01-23) In de provinciale Woonagenda (2020-2025) staat dat de provincie een bouwambassadeur aanstelt om de versnelling van de woningbouw in Noord-Holland aan te jagen. Per 1 oktober 2020 is Lex Brans aangesteld als Bouwambassadeur en in

	een rapportage deelt hij na het tweede jaar zijn bevindingen en adviezen om de komende jaren door te pakken op de woningbouwopgave.
28	Cultuur: Voortgang dierenwelzijn gesponsorde evenementen 2022 (B-agenda EFB 23-01-2023) De provincie Noord-Holland stimuleert gesponsorde evenementen om te verduurzamen, bijvoorbeeld op het gebied van (her)gebruik van grondstoffen, voedselverspilling, energiebesparing, vervoersstromen, impact op natuur, gezondheid en (verbetering van) dierenwelzijn. Bij sommige evenementen spelen dieren een rol, bijvoorbeeld bij de Landbouwschouw Opmeer. Op verzoek van PS rapporteren deze evenementen jaarlijks over de maatregelen om dierenwelzijn te verbeteren.
29	Fauna: Correspondentie WBE Beemster Zeevang opruimen kadavers (C-agenda NLG 16-01-2023)
30	Gezondheid en leefbaarheid: Mail van St. Zeester bij brief van St aan Minister inzake Groen Staal (C-agenda NLG 16-01-2023)
31	Klimaat: Ingekomen artikel 'de zon heeft het grootste aandeel in de opwarming van de aarde' (C-agenda RWK 16-01-23)
32	Natuur: Brief Het wolvenprobleem (C-agenda NLG 16-01-2023)
33	Recreatie: Bestuursmededeling voor raden en Staten na Algemeen Bestuur (C-agenda NLG 16-01-2023)
34	Recreatie: vastgestelde 2e begrotingswijziging 2022 en begroting 2023 Plassenschap Loosdrecht
35	Dierenwelzijn: Afhandeling Motie PS over schuilstallen (B-agenda NLG 16-01-2023) Provinciale Staten hebben op 4 juli 2022 met motie 153 Aandacht voor bescherming dieren tegen extreem weer, het college van Gedeputeerde Staten opgeroepen om binnen provinciale mogelijkheden aandacht te vragen voor oplossingen voor dit probleem. Het college informeert Provinciale Staten op welke wijze invulling is gegeven aan deze motie.
36	Financiën: Programmering Evaluatiekader subsidies 2023 (C-agenda EFB 23-01-2023) Op 14 januari 2019 heeft PS het geactualiseerde Evaluatiekader Subsidies vastgesteld waarmee jaarlijks bepaald wordt welke subsidies op doeltreffendheid worden geëvalueerd. Op basis van dit Evaluatiekader lag de programmering van subsidie-evaluaties voor 2023 ter besluitvorming voor. De resultaten van de subsidie-evaluaties worden te zijner tijd ter kennisname voorgelegd aan Provinciale Staten.

37	Energie/economie: Uitvoeringsregeling subsidie aardwarmte-onderzoek Noord-Holland 2022 (C-agenda RWK 16-01-23 –leidend– en EFB 23-01-23) In 2050 wil de provincie klimaatneutraal zijn en moet de economie circulair zijn. Om deze doelen te halen moeten we onder andere af van het aardgas en op zoek naar alternatieve warmtebronnen. Een van de belangrijkste alternatieve warmtebronnen is aardwarmte. Gezien de beperkte kennis van de aardwarmtepotentie in de ondergrond in de MRA, stellen Gedeputeerde Staten een subsidieregeling vast voor gebiedsgericht seismisch onderzoek in de MRA.
38	Cultuur: Wijziging en openstelling 2023 Uitvoeringsregeling subsidie eren en herdenken Noord-Holland (C-agenda EFB 23-01-2023) Gedeputeerde Staten stellen een subsidieregeling open voor aanvragen in het thema eren en herdenken. De uitvoeringsregeling subsidie eren en herdenken Noord-Holland 2022 wordt gewijzigd en wordt voor 2023 opengesteld met een plafond van 80.000 Euro.
39	Natuur: Afhandelen Motie 68-2019 en Uitvoeringsregeling Boscompensatie (B-agenda NLG 16-01-2023) Tussen 2017 en nu is er in Noord-Holland 33,32 hectare aan bos in Natura 2000-gebieden gekapt. Voor deze kap geldt vanuit de Bossenstrategie een compensatieplicht. Gedeputeerde Staten hebben een subsidieregeling voor het aanplanten van 34 hectare compensatiebos opengesteld. Provinciale Staten ontvangen een brief met informatie over deze regeling, de voortgang van de Bossenstrategie en de invulling van Motie 68-2019, met het voorstel deze als afgehandeld te beschouwen.
40	Gezondheid en leefbaarheid: Overeenkomsten en uitvoeringsprogramma's 2023 omgevingsdiensten (B-agenda NLG 16-01-2023) De provincie Noord-Holland heeft haar vergunningverlening-, toezicht- en handhavingstaken op het gebied van onder meer milieu, natuur en bodem gemandateerd aan de vier omgevingsdiensten in Noord-Holland. Jaarlijks worden in de uitvoeringsprogramma's beschreven welke activiteiten door de omgevingsdiensten namens het college van Gedeputeerde Staten worden uitgevoerd en vastgelegd welke financiële afspraken daarover zijn gemaakt.
41	MRA: Termijnagenda MRA (A-agenda EFB 20-02-23) (Voordracht volgt nog)
42	Mobiliteit: Gedragssubsidies Verkeersveiligheid 2023 (C-agenda M&B 23-01-2023) Er gebeuren te veel ongelukken in het verkeer. De provincie wil dat elke verkeersdeelnemer veilig thuiskomt. De provincie draagt hier onder andere aan bij door weggebruikers te stimuleren om veiliger gedrag aan te leren. Uit onderzoek blijkt dat met name schoolgaande kinderen en senioren op de fiets een groter risico lopen in het verkeer. Daarom geeft de provincie subsidie aan projecten die specifiek

	voor deze doelgroepen educatie aanbieden. Subsidie voor verkeerseducatie kan worden aangevraagd door organisaties die verkeerseducatie op scholen aanbieden of gemeenten die het programma Doortrappen willen uitrollen.
43	Ruimte / wonen: ingekomen mail: bezwaarschrift SLGN (C-agenda RWK 16-01-23) Voor statenleden: Zie ingekomen stukken met NAW voor bijlagen.
44	Ruimte/wonen: afschrift ingekomen aansprakelijkheidsstelling aan GS.
45	Wonen / zeehavens: Ingekomen brief m.b.t. Woningbouw ontwikkelingsplan Spoorzone Beverwijk (C-agenda RWK 16-01-22 & C-agenda M&B 23-01-23)
46	Bestuur: GS-reactie Rekenkamerrapport Praktijk van de Wob in NH (C-agenda EFB 23-01-23) De Randstedelijke Rekenkamer heeft de praktijk van de Wob bij de provincie Noord-Holland onderzocht en heeft hierover een Nota van bevindingen opgesteld. Op verzoek van Provinciale Staten heeft Gedeputeerde Staten hierop een reactie opgesteld en aan Provinciale Staten toegestuurd.
47	Bestuur: Werkbezoek Murcia (C-agenda EFB 23-01-23) Van 14 t/m 16 juli 2022 brachten de commissaris van de Koning en de gedeputeerden Loggen en Zaal een werkbezoek aan de regio Murcia. Doel van het bezoek was de basis te leggen voor interregionale samenwerking zoals ook in de Europastrategie 2022-2030 als provinciale doelstelling is vastgelegd. Het verslag van het werkbezoek, inclusief een overzicht van de gemaakte afspraken, wordt aangeboden aan Provinciale Staten.
48	Dierenwelzijn: Afdoeningsbrief motie 172-2022, Incidentele subsidie Wildopvang De Bonte Piet (B-agenda NLG 16-01-2022) In augustus 2022 is Vogelasiel de Paddenstoel in Den Helder gesloten. De dieren en vogels uit deze wildopvang zijn vervolgens verplaatst naar Wildopvang De Bonte Piet. In motie 172-2022 zijn Gedeputeerde Staten gevraagd om éénmalig een bedrag tot € 10.000 vrij te maken ter ondersteuning van Wildopvang de Bonte Piet. Op deze manier kan de wildopvang in de regio Den Helder gecontinueerd worden. Ter invulling van Motie 172-2022 is er daarom door Gedeputeerde Staten € 10.000 beschikbaar gesteld voor een incidentele subsidie.
49	Economie: Jaarverslagen 2021 adviescommissies detailhandel (C-agenda EFB 23-01-23) In het Detailhandelsbeleid Noord-Holland is geborgd dat er twee Regionale Adviescommissies Detailhandel zijn in Noord-Holland: de Regionale Adviescommissie Noord-Holland Noord (RAC NHN) en de Adviescommissie Detailhandel Noord-Holland Zuid (ADZ). Nieuwe plannen voor detailhandel en regionale visies worden door deze adviescommissies bovenregionaal afgestemd en getoetst aan provinciaal beleid. Gemeenten kunnen het advies van de commissie

	gebruiken bij het maken van weloverwogen keuzes ten aanzien van nieuwe detailhandelsontwikkelingen, en het voorkomen van uitbreidingen die een potentieel negatief effect hebben op de detailhandelsstructuur. Daarnaast vervullen de commissies een rol op het gebied van kennisdeling. De commissies leggen hun activiteiten vast in een jaarverslag.
50	Economie: Stand van zaken instrumentarium arbeidsmarkt en onderwijs (C-agenda EFB 23-01-23) Gedeputeerde Staten hebben kennisgenomen van de stand van zaken instrumentarium Arbeidsmarkt & Onderwijs, waaronder de voortgang van de agenda van de Werkambassadeur. De werkambassadeur besteedt met name aandacht aan het versterken en inzetten van de structuur van Publiek-Private Samenwerkingen tussen bedrijfsleven en onderwijs bij innovatie, leven lang ontwikkelen, behouden en vergroten van het aantal technische vakmensen, techniekpromotie en inclusiviteit. Gedeputeerde Staten hebben ook kennisgenomen van de voorbereiding van een UVR campusontwikkeling, de arbeidsmarktmonitor 2022 en de resultaten van het onderzoek uitgevoerd door de Stichting Economisch Onderzoek (SEO). De belangrijkste conclusie van dit onderzoek is dat er op basis van de huidige begrote investeringen in duurzaamheid en energietransitie er jaarlijks maximaal 12.000 VTE nodig zijn in geheel Noord-Holland. De studie raamt het potentiële extra arbeidsaanbod op 18 duizend werknemers.
51	Economie: Uitvoeringsregeling subsidie circulaire ketensamenwerking Noord-Holland 2022. (C-agenda EFB 23-01-23) Gedeputeerde Staten stellen de Uitvoeringsregeling subsidie circulaire ketensamenwerking Noord-Holland 2022 met een subsidieplafond en de openstelling voor 2023 vast. Met deze regeling kunnen Noord-Hollandse bedrijven, gemeenten en kennisinstellingen een subsidie ontvangen voor het opzetten van ketensamenwerking om een circulair product of dienst te kunnen aanbieden. De provincie stimuleert bedrijven om samen te werken om grondstofketens te sluiten, omdat samenwerking binnen en/of tussen product- en materiaalketens essentieel is voor efficiënter en dus minder grondstofgebruik.
52	Gezondheid en sport: JOGG roept op borg de gezonde samenleving ook in provinciaal beleid.docx (C-agenda's NLG 16-01-2023 en EFB 23-01-2023))
53	Water: Initiatiefvoorstel ChristenUnie "Grijs- en regenwatersystemen" (A-agenda NLG 16-01-2022) Op 18 oktober 2022 hebben Gedeputeerde Staten een verzoek ontvangen om advies uit te brengen over een initiatiefvoorstel van de ChristenUnie over "Grijs- en regenwatersystemen". Om aanjager te worden van innovatie op het gebied van

	drinkwaterbesparing wordt een voorstel gedaan voor een opdracht van Provinciale Staten die bestaat uit 7 punten.
54	Wonen: Monitor woningbouw 2022 (C-agenda RWK 16-01-23) De monitor woningbouw wordt jaarlijks uitgevoerd om inzicht te krijgen in de Noord-Hollandse woningbouwproductie, de ontwikkeling van de plancapaciteit en de ontwikkelingen in de woningbehoefte (prognose). Op basis hiervan kan zo nodig worden bijgestuurd.
55	Cultuur: Afhandeling Motie 239-2021 (B-agenda EFB 23-01-23) PS hebben verzocht bij andere provincies na te gaan of er op het niveau van de cultuurregio's ruimte wordt gemaakt voor de inbreng van makers bij het beleid. Zeven provincies betrekken makers bij het cultuurbeleid en negen provincies betrekken makers bij regionale cultuurprofielen. In Noord-Holland zijn cultuurmakers betrokken bij het MRA Programma Kunst, Cultuur & Erfgoed "Meer dan de delen" 2019-2024 en in Noord-Holland Noord is overleg gevoerd met culturele instellingen met betrekking tot het regionaal cultuurprofiel "Zee aan ruimte, land vol cultuur".
56	Financiën: Alliander N.V.: brief inzake participatie Staat (C-agenda EFB 23-01-23) Alliander heeft haar aandeelhouders, waaronder de provincie Noord-Holland, een brief gestuurd over afspraken die zijn gemaakt met de Staat over een mogelijke toekomstige participatie van de Staat in Alliander. Deze afspraken worden binnenkort aan de aandeelhouders voorgelegd voor het verlenen van goedkeuring. GS sturen deze brief ter informatie door naar PS.
57	Landbouw: Wijziging Uitvoeringsregeling POP 3 subsidies Noord-Holland en Openstelling voorbereiding LAG en ontwikkeling LOS Noord-Holland 2022 (C-agenda NLG 16-01-23) GS hebben besloten om de Uitvoeringsregeling POP3 subsidies Noord-Holland te wijzigen. Daarnaast hebben GS besloten om het onderdeel 'voorbereiding voor het oprichten van een LAG (Lokale Actiegroep) en het ontwikkelen van een LOS (Lokale Ontwikkelingsstrategie)' van de Uitvoeringsregeling POP3-subsidies Noord-Holland open te stellen.
58	Bereikbaarheid: Jaarverslag openbaar vervoer 2021 (C-agenda M&B 23-01-2023) De provincie Noord-Holland is opdrachtgever voor het openbaar vervoer in 3 gebieden in Noord-Holland: Gooi en Vechtstreek, Haarlem-IJmond en Noord-Holland Noord. Ieder jaar wordt er een jaarverslag gepubliceerd met de resultaten van het openbaar vervoer in deze gebieden, zoals het aanbod, het gebruik en de kwaliteit van het OV. Het jaarverslag 2021 is te downloaden op de website van de provincie Noord-Holland.

59	Bereikbaarheid: Samenwerkingsovereenkomst opwaarderen Nieuwe Bennebroekerweg (C-agenda M&B 23-01-2023) De gemeente Haarlemmermeer, de Vervoerregio Amsterdam en de provincie Noord-Holland werken samen aan de opwaardering van de Nieuwe Bennebroekerweg. Het project levert een belangrijke bijdrage aan de bereikbaarheid en woningbouwopgave in de regio. Voor de volgende fase van dit project gaan de partijen een overeenkomst met elkaar aan waarin afspraken over de aanpak, financiering en organisatie worden vastgelegd.
60	Bestuur: Actualisatie geheimhoudingenlijst PS (Presidium 19-12-2022) PS hanteren sinds 2008 een geheimhoudingenlijst die maandelijks terugkomt op de (openbare) PS agenda. Op deze lijst staan alle documenten die door GS onder geheimhouding overgelegd zijn aan PS en waarvan PS de geheimhouding hebben bekrachtigd. Omdat aan het eind van dit jaar de geheimhouding van enkele documenten zou komen te vervallen zijn alle geheime documenten opnieuw getoetst en is de lijst geactualiseerd.
61	Dierenwelzijn: Discussienota bescherm de Paling (B-agenda NLG 6-2-2023)
62	Economie: Aanstelling circulair ambassadeur (C-agenda EFB 23-01-23) In de Actieagenda Circulaire Economie 2021-2025 is opgenomen dat de provincie een circulair ambassadeur aanstelt voor de versnelling van de transitie naar een circulaire economie. De circulair ambassadeur is de vertegenwoordiger van de provinciale belangen op het gebied van circulaire economie richting het Noord-Hollandse bedrijfsleven. De ambassadeur inspireert, stimuleert en ondersteunt ondernemers in Noord-Holland om aan de slag te gaan met circulair ondernemen. Gedeputeerde Staten stellen de heer Leon van Ast aan als circulair ambassadeur van de provincie Noord-Holland voor de periode van 1 december 2022 tot en met 1 december 2024.
63	Ingekomen mail Hollands Kroon – gezamenlijke technische vragenronde m.b.t. Buitendijks plan (deadline 15 december) (C-agenda RWK 16-01-22)
64	IPO: Conceptrapport 'Naar meer slagvaardigheid' (B-agenda EFB 23-1-2022) Een behandelvoorstel volgt nog
65	MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 65 (C-agenda alle commissies).
66	NZKG/Zeehavens/Ruimte/Wonen/Leefbaarheid/Economie: Reactie gemeente Beverwijk op Nota Zeehavens (C-agenda M&B 01-12-2022 – te betrekken bij agendapunt 4a – C-agenda NLG en RWK 16-01-2023 en EFB 23-01-2023)

Lijst Ingekomen stukken 1 t/m 25 januari voor PS van 6 februari 2023

Nr.	Omschrijving
1	Algemeen: circulaire over de gevolgen van de evaluatie van het rechtspositiebesluit politiek ambtsdragers (De relevante passages voor PS en commissieleden zijn geel gemaakt.)
2	Economie: Voortgang Datacenterstrategie 2022–2024 en afdoen moties M9 & M10–2022 (B-agenda EFB 20–02–23) Toelichting: Met deze brief worden Provinciale Staten geïnformeerd over de voortgang van de Datacenterstrategie 2022–2024. Dit zal worden besproken met de Statencommissie. Hiernaast worden in de brief aan PS twee afdoeningsvoorstellen gedaan voor de Moties M9–2022 en M10–2022 die beide gaan over hyperscales.
3	Europa: Afdoen motie M132–2022 lobby aanpassing Europese staatssteunregeling (B-agenda EFB 20–02–23) Het college informeert Provinciale Staten op welke wijze invulling is gegeven aan deze motie. De motie gaat in op de mogelijkheden die er op dit moment zijn om agrariërs te vergoeden voor het leveren van maatschappelijke diensten. Daarnaast komt de lobby in Europa aan bod en zetten wij uiteen wat er nu al gebeurt.
4	MRA: Maandelijks MRA Raads- en Statenleden Bericht – editie 67 (C-agenda alle commissies)
5	Economie: Update digitale economie (C-agenda EFB 20–02–23) Met deze brief worden Provinciale Staten geïnformeerd over de stand van zaken van het beleid voor digitale economie.
6	Energie: Benutting bodem voor energiedoeleinden, warmte- en CO2-kaart (C-agenda RWK 13–02–23) In het coalitieakkoord is afgesproken dat er een visie wordt opgesteld voor het benutten van de bodem voor warmtenetten, warmtekoede-opslag en ondergrondse energie-infrastructuur en dat er een restwarmte- en CO2-kaart wordt gemaakt. PS wordt per brief geïnformeerd over de voortgang hiervan.
7	Infrastructuur: Brief aan minister Harbers over samenwerking met Rijkswaterstaat (C-agenda M&B 20–02–2023) GS sturen minister Harbers een brief waarin vertrouwen wordt gevraagd in een intensieve samenwerking tussen provincie en Rijkswaterstaat om de infrastructurele knelpunten nu en in de toekomst samen aan te pakken.

8	Klimaat: brief Landelijk Netwerk Bossen–en Bomenbescherming (C-agenda RWK 13–02–23)
9	Ruimte: Ontheffingsverzoek Belkmerweg 67 St. Maartensvlotbrug (gemeente Schagen) (C-agenda RWK 13–02–23) De gemeente Schagen heeft een verzoek om ontheffing van de Omgevingsverordening NH2020 ingediend voor de aanleg van een opstelling voor zonne-energie aan de Belkmerweg 67 te St. Maartensvlotburg (gemeente Schagen). Gedeputeerde Staten besluiten de gevraagde ontheffing te verlenen.
10	Ruimte: Ontheffingsverzoek Spieringweg 508, Vijfhuizen (C-agenda RWK 13–02–23) De gemeente Haarlemmermeer heeft een verzoek om ontheffing van de Omgevingsverordening NH2020 ingediend ten behoeve van de bouw van een woning aan de Spieringweg 508 te Vijfhuizen. Gedeputeerde Staten besluiten de gevraagde ontheffing niet te verlenen.
11	Wonen: Aangenomen motie gemeente Oostzaan 'wonen op vaders erf' (C-agenda RWK 13–02–23)
12	Financiën: Eerste Begrotingswijziging 2023 (A-agenda's EFB, M&B 20–2–2023 & NLG 13–02–23) In de provinciale begroting wijzen Provinciale Staten toe voor welke doelen de provincie haar beschikbare middelen inzet. Deze eerste begrotingswijziging omvat een bijstelling van de begroting 2023.
13	Bereikbaarheid: Afdoening motie 75–2020 Pont Ilpendam (B-agenda M&B 20–02–2023) Het pontje bij Ilpendam is een belangrijke fietsverbinding in Waterland. De provincie, de gemeenten Waterland en Landsmeer en de Vervoerregio Amsterdam betalen tot uiterlijk 2026 de exploitatie van de pont. In de tussentijd onderzoeken zij de mogelijkheden en wenselijkheid van een vaste verbinding voor fietsers en voetgangers.
14	Infrastructuur: Actualisering integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023–2030 (A-agenda M&B 20–02–2023) Het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (iMPI) 2023–2030, dat in november 2022 door PS is vastgesteld, geeft inzicht in de geprogrammeerde vervangings- en verbeter- en uitbreidingsprojecten van de provinciale infrastructuur en de benodigde financiering. In verband met de voortgang vragen wij PS in te stemmen met de promotie naar de realisatiefase van een aantal investeringsprojecten en de bijbehorende kredietaanvragen en meerdere kredietverhogingen op te nemen in de voordracht Eerste Begrotingswijziging 2023.
15	Infrastructuur: Vaststelling investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi) (B-agenda M&B 20–02–2023) De provincie heeft van haar wegen (645 km) en het grootste deel van haar fietspaden (384 km) in beeld gebracht hoe het gesteld is met de verkeersveiligheid, de doorstroming en het

	effect op de leefbaarheid en de natuur. Dit inzicht helpt de volgende coalitie om te bepalen in welke wegen zij het eerst wil investeren middels de investeringsstrategie voor de Noord-Hollandse infrastructuur (iNHi). De gegevens zijn voor iedereen beschikbaar op de website van de provincie Noord-Holland.
16	Mobiliteit: Werkagenda Mobiliteit Kop van Noord-Holland 2022-2024 (B-agenda M&B 20-02-2023) Samen met de gemeenten in de Kop van Noord-Holland is een Regionale Agenda Mobiliteit (RAM) opgesteld. In deze agenda, ook wel 'Werkagenda Mobiliteit' genoemd, staan maatregelen om de mobiliteit in deze regio de komende tijd aan te pakken. Hiervoor wordt het restbudget van het programma 'De Kop Werkt!' ingezet. Met deze Werkagenda wordt uitvoering gegeven aan het perspectief mobiliteit, dat op 13 september 2021 is vastgesteld in Provinciale Staten. De Regionale Agenda Mobiliteit dient om focus aan te brengen in de gezamenlijke inzet op het gebied van mobiliteit en kan gebruikt worden als discussiestuk met achterbannen.
17	Natuur: Verpachting polder de Rondehoep (C-agenda NLG 13-02-2023) In de polder de Rondehoep (ten zuiden van Ouderkerk aan de Amstel) heeft de provincie Noord-Holland landbouwgrond aangekocht ten behoeve van het gebiedsproces in deze polder. Dit gebiedsproces is gericht op een duurzaam toekomstperspectief voor de agrarische ondernemers en een integrale aanpak van opgaven op het vlak van bodemdaling, broeikasgassen, stikstof, water, biodiversiteit en energie. Gekoppeld aan het gebiedsproces wordt de aangekochte grond tijdelijk in pacht uitgegeven, waarbij voorkeur wordt gegeven aan agrariërs in de polder.
18	Natuur: Wijzigingsbesluit Programma Natuur (C-agenda NLG 13-02-2023) In de uitvoeringsregeling subsidie programma natuur Noord Holland 2022 wordt voor bijna 21 miljoen euro beschikt aan de terreinbeherende organisaties die natuurherstelmaatregelen in en rondom stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden uitvoeren. Met dit wijzigingsbesluit zijn wij voornemens nog eens € 4,62 miljoen te beschikken. Gedurende de nieuwe openstelling van 1 februari 2023 t/m 31 mei 2023 kunnen Natuurmonumenten voor een bedrag van € 4.020.000 en Staatsbosbeheer voor € 600.000 subsidie aanvragen om te besteden aan de uitvoering van natuurherstelmaatregelen.
19	Water: Wijzigingsovereenkomst Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen (C-agenda NLG 13-02-2023) In het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen, dat op 10 oktober 2017 door Gedeputeerde Staten is vastgesteld, zijn afspraken vastgelegd over de samenwerking tussen 21 partijen voor duurzame gebiedsontwikkeling in de Oostelijke Vechtplassen. In de wijzigingsovereenkomst zijn enkele gewenste aanpassingen op het bestaande gebiedsakkoord vastgelegd. Iedere partij dient hiervoor goedkeuring te verkrijgen van zijn achterban.

20	Ruimte/wonen: brief stichting Nekkerzoom m.b.t uitbreiding bouwplannen in de UNESCO werelderfgoederen De Beemster/De Stelling van Amsterdam in Beemster Zuid/Nekkerzoom (C-agenda RWK 13-02-23)
21	Financiën: Update portfolio PDENH – faillissement 30Mhz B.V. (C-agenda EFB 20-02-23) Het provinciale Participatiefonds Duurzame Economie Noord-Holland ('PDENH') heeft in 2021 financiering verstrekt aan het bedrijf 30Mhz B.V. vanwege haar bijdrage aan een duurzame en efficiënte agrarische sector. Via bijgaande brief informeert het college Provinciale Staten dat de rechtbank in Amsterdam 30Mhz op 2 januari 2023 failliet heeft verklaard.
22	Gezondheid en leefbaarheid: tweede bestuursrapportage 2022 Omgevingsdienst IJmond
23	Mobiliteit: Reactie NS brief over de afschaling van de dienstregeling door NS in 2023 (C-agenda M&B 23-01-2023)
24	Landbouw: Bruikleenovereenkomst Keverdijk 14A te Weesp (C-agenda NLG 13-02-2023) Het agrarische erf en opstallen (met uitzondering van de woning) aan de Keverdijk 14A te Weesp zijn sinds 2018 in bruikleen gegeven aan een geitenhouder. De bruikleenovereenkomst loopt op 31 december 2022 af.
25	Mobiliteit: Ingekomen mail Veiligheid Westfrisiaweg N307 (C-agenda M&B 23-01-2023)
26	Schiphol: Weerbare democratie & Schipholdossier (C-agenda M&B 23-01-2023)
27	Bereikbaarheid/Natuur: Brief Fietsersbond Fietsplatform NTFU ANWB aan GS Noord-Holland bedreigingen van natuurbeleid voor fietspaden (C-agenda M&B 23-01-2023 en NLG 13-02-2023)
28	Evaluatie regionale afspraken nieuwe stedelijke ontwikkelingen (C-agenda RWK 13-02-23) De provincie Noord-Holland heeft het systeem van regionale afspraken over nieuwe stedelijke ontwikkelingen laten evalueren. Gemeenten moeten op grond van de Omgevingsverordening NH 2020 in regionaal verband afspraken maken over woningbouw, kantoren en bedrijven, detailhandel en overige stedelijke voorzieningen. In de Omgevingsregeling is aangegeven aan welke inhoudelijke en procesmatige eisen moet worden voldaan. De algemene conclusie is dat de provinciale sturing op het maken van regionale afspraken van meerwaarde is, maar dat het systeem op onderdelen kan worden aangepast. Hiervoor zullen concrete voorstellen uitgewerkt gaan worden.
29	Gezondheid en leefbaarheid: Vaststelling Beleidsregel PFAS Noord-Holland 2022 (C-agenda NLG 13-02-2023)

	Gedeputeerde Staten nemen kennis van de ontwikkelingen op het gebied van PFAS, stellen de beleidsregel PFAS Noord-Holland 2022 vast op basis van nieuwe kennis en landelijke ontwikkelingen en passen het niveau van (ernstige) verontreiniging aan.
30	GS-zaken: Afschrift brief GS aan BZK over financiële weerbaarheid NH gemeenten (C-agenda EFB 23-01-2023)
31	Landbouw: Brief Redden onze klimaat goeroes de aarde (C-agenda NLG 13-02-2023)
32	Natuur: Tweede uitstelbrief reactie GS op initiatiefvoorstel PvdD Hobbyjacht (C-agenda NLG 13-02-2023)
33	PS-zaken/referendum: afschrift beslissing op bezwaar stichting Windalarm (c-agenda EFB 23-1-2023)
34	Ruimte/Mobiliteit: Voortgangsrapportage OV-Fonds 2022 (C-agenda RWK –leidend– 13-02-2023 en C-agenda M&B 23-01-2023) Het provinciale OV-fonds investeert in het beter benutten van stationsomgevingen (voor woningbouw, bedrijvigheid, voorzieningen), het verbeteren van overstapmogelijkheden tussen trein, metro, bus, fiets (ketenreis) en de leefomgeving rond OV-knooppunten. In de voortgangsrapportage staat de stand van zaken van de projecten waaraan wordt gewerkt en/of die een bijdrage hebben gekregen uit het fonds. Ook worden relevante actuele ontwikkelingen geschetst en wordt teruggeblikt op de in de afgelopen jaren behaalde resultaten.
35	Advies aanvraag winningsvergunning geothermie wetenschappelijke boring EBN-Amstelland (C-agenda RWK 13-02-23) EBN B.V. heeft voor een wetenschappelijke boring in het kader van het SCAN-project een opsporingsvergunning voor aardwarmte aangevraagd voor de locatie Amstelland. Dit valt onder de Mijnbouwwet; het Rijk is hiervoor het bevoegd gezag. Omdat de Mijnbouwwet geen specifieke procedure voor wetenschappelijke boringen kent, wordt de aanvraag grotendeels als reguliere aanvraag opsporingsvergunning behandeld met dien verstande dat de aanvrager niet voornemens is om binnen het aangevraagde gebied tot productie van aardwarmte te komen. Omdat dat gebied in Noord-Holland valt zijn we gevraagd om advies uit te brengen. Het advies is voorbereid door de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied en is tot stand gekomen in afstemming met gemeenten Amsterdam, Ouder Amstel en Amstelveen en het waterschap/drinkwaterbedrijf AGV/Waternet.
36	Uitvoeringsregeling energiebesparingsprogramma woningen (C-agenda RWK 13-02-23) In 2050 wil de provincie klimaatneutraal zijn en moet de economie circulair zijn. Om deze doelen te behalen is het opwekken van hernieuwbare energie en het besparen van energie cruciaal. In de gebouwde omgeving wordt veel aandacht besteed aan een alternatieve energiebron voor aardgas en aan energiebesparing. Deze subsidie draagt via gemeenten actief bij aan het verduurzamen van

	woningen in de provincie Noord-Holland, wat veelal resulteert in een lagere CO2 uitstoot én in lagere lasten voor de bewoner.
37	Economie: HIRB+ uvr Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties (OTW) 2023 (C-agenda EFB 23-01-2023) De HIRB+ uvr Ondersteuning Toekomstbestendige Werklocaties 2023 is opengesteld voor procesmaatregelen als onderzoek, visievorming en het organiseren van beheer en duurzaamheidsmaatregelen op bedrijventerreinen en havens.
38	Natuur: Brief geen bomenkap in Bergen (C-agenda NLG 13-01-2023)
39	Recreatie: bestuursmededeling Twiske-Waterland voor raden en staten na AB d.d 7 december 2022 (C-agenda NLG 16-01-2023)
41	Natuur: Nieuwsbrief Geestmerambacht (C-agenda NLG 16-01-2023)
42	Water: Brief Waddenfonds vervolg projecten (C-agenda NLG 16-01-2023)

Aan
Provinciale Staten

Uw contactpersoon
mw V. Mulder
AD/STG

Bijlage: overzicht openstaande moties

Telefoonnummer 0235143001
statengriffie@noord-holland.nl

Betreft: lijst moties PS 6 februari 2023

Memo 26 januari 2023

Inleiding:

Bijgevoegd treft u aan een gewijzigd overzicht van alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs.
In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" op bijgevoegde lijst wordt aangegeven
wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS en/of commissie is gepubliceerd en
wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Voorstel: in te stemmen met de afdoeningsvoorstellen bij de volgende moties:

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp	Opmerking voor PS/Presidium
M181-2022	10-10-2022	Motie Steun voor het recht op zelfbeschikking (PvdD, SP, GroenLinks, PvdA)	In januari is er een actualisatie van uit cie EFB bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie EFB van 23-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M172-2022	19-09-2022	Motie De Bonte Piet (PvdA, PvdD, GroenLinks, CDA, SP)	In januari is er een actualisatie van uit cie NLG bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie NLG van 16-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M153-2022	04-7-2022	Motie Aandacht voor bescherming dieren tegen extreem weer. (PvdD, GroenLinks, DENK, JA21)	In januari is er een actualisatie van uit cie NLG bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie NLG van 16-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M68-2022	23-05-2022	Update 9-2-2023: Dit moet nummer M68-2019 zijn die is afgedaan. Motie M68- 2022 staat derhalve nog op de lijst moties.	In januari is er een actualisatie van uit cie NLG bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie NLG van 16-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

		Motie Betrek mensen met een mobiliteitsbeperking. (D66, PvdD, CU, GroenLinks, VVD)	
M239-2021	13-12-2021	Motie cultuur: Inbreng van de makers bij cultuurbeleid. (GroenLinks, PvdD, SP, CDA, D66, VVD, PvdA, ChristenUnie)	In januari is er een actualisatie van uit de EFB bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie EFB van 23-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M68-2019	11-11-2019	Bomen voor klimaat en stikstof. (PvdD)	In januari is er een actualisatie van uit de NLG bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie NLG van 16-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Instemmen leidt tot opschoning van de lijst moties na vaststelling in PS van 6 februari 2023.

Lijst openstaande moties voor PS van 6 februari 2023

De lijst wordt 4 keer per jaar door GS geactualiseerd voor PS van maart, juli, oktober en december 2023. Tussentijds worden op de website actualisaties vanuit de commissies en vanuit de GS-besluitenlijst bij de moties gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties. <i>Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de website en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.</i>			
Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M277-2022	19-12-2022	Motie Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied. (VVD, CDA, ChristenUnie, JA21, PVV)	
M267-2022	19-12-2022	Motie Inzicht in effectieve instrumenten waterkwaliteit. (PvdD, PvdO)	
M256-2022	19-12-2022	Motie Reclameafspraken aanpassen aan provinciaal duurzaamheidsbeleid. (PvdA, GroenLinks)	
M254-2022	19-12-2022	Motie Ondersteuning verenigingslocaties. (CDA, ChristenUnie, PvdA)	
M252-2022	19-12-2022	Motie Borgen dat 50% reductie kankerverwekkende PAK's over het hele Tata-terrein onafhankelijk wordt gemeten. (PvdA, DENK, SP, PvdO)	
M251-2022	19-12-2022	Motie Ondersteuning "warme kamers" in Noord-Holland. (ChristenUnie, CDA, SP, N-NH.)	
M250-2022	19-12-2022	Motie Vlaggen op 10 december. (GroenLinks, D66, PvdD, PvdA, PvdO)	
M244-2022	21-11-2022	Motie Vrijkomende gronden na verplaatsing of beëindiging veehouderijen niet inzetten voor intensivering. (PvdD)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M243-2022	21-11-2022	Motie Uitwerken Aanvalsplan Landschapselementen. (PvdD)	
M241-2022	21-11-2022	Motie Stikstof "Gelijk Speelveld". Motie Behoud van een scheepsreparatiewerf in het Noordzeekanaalgebied (PvdA)	
M238-2022	21-11-2022	Motie Regionale Veenweidestrategie (RVS) zo snel mogelijk concreet! (GroenLinks, PvdA, D66, SP, PvdD, ChristenUnie)	
M233-2022	14-11-2022	Motie Wet Bibob toepassen bij recreatieparken. (SP)	
M230-2022	14-11-2022	Motie RES versnelling. (D66, GroenLinks, CDA, PvdA, ChristenUnie)	
M229-2022	14-11-2022	Motie 'GAAN voor GOUD' inzake provinciale invulling Nationaal Strategisch Plan.(GroenLinks, D66, PvdA, VVD)	
M221-2022	14-11-2022	Motie: Geen BTW op OV kaartjes. (50PLUS/PvdO, DENK, PvdD)	
M205-2022	14-11-2022	Motie Hernieuwde aandacht voor (meer) biologische landbouw. (PvdD, PvdA, DENK, D66)	
M203-2022	14-11-2022	Motie Toekomst van Noord-Hollandse wildopvangcentra borgen. (PvdD, GroenLinks)	
M202-2022	14-11-2022	Motie Duurzaam doorhappen. (PvdD, DENK, GroenLinks)	In januari is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M201-2022	14-11-2022	Motie Maak opbrengsten klimaatbeleid zichtbaar. (PvdD, SP, D66, DENK, PvdA, GroenLinks)	
M200-2022	14-11-2022	Motie Klimaatbegroting. (PvdD, SP, GroenLinks, D66, PvdA)	
M192-2022	14-11-2022	Motie Een veiligere rijksweg N9. (CDA, VVD, JA21)	
M187-2022	14-11-2022	Motie Instandhouding en duurzaam herstel ARTIS- Aquarium. (VVD, D66, GroenLinks, DENK, 50PLUS/PvdO, SP)	
M182-2022	10-10-2022	Motie Deelname provincie Noord-Holland aan komende edities Canal Parade. (VVD, GroenLinks, D66, PvdA, CDA, SP)	
M181-2022	10-10-2022	Motie Steun voor het recht op zelfbeschikking (PvdD, SP, GroenLinks, PvdA)	In januari is er een actualisatie van uit de EFB bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie EFB van 23-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M175-2022	19-09-2022	Motie Vluchtelingenopvang (GroenLinks, D66, DENK, PvdA, PvdD)	
M172-2022	19-09-2022	Motie De Bonte Piet (PvdA, PvdD, GroenLinks, CDA, SP)	In januari is er een actualisatie van uit de NLG bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie NLG van 16-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M170-2022	19-09-2022	Motie Haalbaarheid Planning Groen Staal (VVD, D66, GroenLinks, PvdA, ChristenUnie, PvdD, CDA, DENK, JA21)	
M154-2022	04-7-2022	Motie Provinciale ambities dierenwelzijn concreter maken. (PvdD, GroenLinks, PvdA, DENK, JA21)	
M153-2022	04-7-2022	Motie Aandacht voor bescherming dieren tegen extreem weer. (PvdD, GroenLinks, DENK, JA21)	In januari is er een actualisatie van uit de NLG bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie NLG van 16-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M152-2022	04-7-2022	Motie Noord-Holland roept klimaat-en biodiversiteitscrisis uit. (PvdD, GroenLinks, DENK)	
M151-2022	04-7-2022	Motie Erfcoaches voor toekomstbestendig landelijk gebied. (CDA)	
M147-2022	04-7-2022	Motie Recreatie voor mensen met een smalle portemonnee. (SP)	
M138-2022	04-7-2022	Motie Sociaal economische impactanalyse gebiedsprocessen. (CDA)	
M135-2022	04-7-2022	Motie Evenredige reductie Schiphol. (ChristenUnie)	
M133-2022	04-7-2022	Motie Organiseren expertmeeting retail-organisaties. (ChristenUnie)	
M132-2022	04-7-2022	Motie Lobby aanpassing Europese staatssteunregeling. (ChristenUnie)	In januari is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M130-2022	04-7-2022	Motie Fiks de Fixsteams. (PvdA, GroenLinks, PvdD, DENK)	
M126-2022	04-7-2022	Motie Input boeren en tuinders bij Omgevingsverordening. (GroenLinks, PvdD, PvdA)	
M68-2022	23-05-2022	Motie Betrek mensen met een mobiliteitsbeperking. (D66, PvdD, CU, GroenLinks, VVD)	In januari is er een actualisatie van uit de NLG bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie NLG van 16-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M61-2022	23-05-2022	Motie Natte weilanden bij de Oeverlanden in NNN opnemen. (SP, D66, PvdD)	
M53-2022	23-05-2022	Motie Meerdere pilots verruiming Vrijkomende Agrarische Bebouwing (VAB). (PvdD, SP)	
M43-2022	04-04-2022	Motie Afstand doen van schadelijke biobrandstoffen. (PvdD, SP, GroenLinks)	
M37-2022	07-03-2022	Motie Verkenning bouwteam, kostentafel en risicotafel als standaardprocedure bij grote infrastructurele projecten. (VVD, CDA, PvdA, D66, JA21)	
M23-2022	07-03-2022	Motie Zicht op verbetering leefomgeving. (D66, PvdA, GroenLinks, VVD)	
M10-2022	31-01-2022	Motie Zorgen om hyperscales. (GroenLinks, PvdA, JA21, ChristenUnie)	In januari is er een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.
M9-2022	31-01-2022	Motie Hyperscales. (VVD, D66, JA21, Liberaal NH)	In januari is er een actualisatie vanuit GS bij deze motie gepubliceerd.

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Numer <i>(hyperlink)</i>	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M7-2022	31-01-2022	Motie Innovatieve mogelijkheden ter beperking van overlast. (JA21, Liberaal N-H, 50PLUS/PvdO, VVD)	
M239-2021	13-12-2021	Motie cultuur: Inbreng van de makers bij cultuurbeleid. (GroenLinks, PvdD, SP, CDA, D66, VVD, PvdA, ChristenUnie)	In januari is er een actualisatie van uit de EFB bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie EFB van 23-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.
M237-2021	13-12-2021	Motie Inspiratie her- en bijbestemming. (PvdD, SP, D66, GroenLinks, JA21, DENK)	
M216-2021	08-11-2021	Motie Bij de begroting jongerenperspectief op bereikbaarheid. (PvdA, CDA, SP, PvdD, DENK)	
M214-2021	08-11-2021	Motie Broedplaats Blakende Bollen. (GroenLinks, PvdD, SP, D66, CDA)	
M187-2021	08-11-2021	Motie toekomstperspectief sport Noord-Holland. (CDA, SP, ChristenUnie, JA21)	
M173-2021	11-10-2021	Motie Inclusievere communicatie over deelmobiliteit. (DENK)	
M167-2021	13-09-2021	Motie Verdere uitrol infrastructuur van gerecycled plastic bij positieve pilotresultaten. (VVD, D66, PvdA)	
M127-2021	05-07-2021	Motie Windturbines en gemeentegrenzen. (VVD, D66, PVDA, DENK, SP, JA21)	
M124-2021	05-07-2021	Motie Uitdaagrecht bij RES. (D66, GL)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M112-2021	05-07-2021	Motie monitoring gezondheids - en veiligheidseffecten. (DENK, CDA)	
M108-2021	05-07-2021	Motie gesprekken tussen buurgemeenten. (DENK, PvdD)	
M106-2021	05-07-2021	Motie RES: Bescherm natuur en cultuurhistorie in het IJmeer. (PvdD, PVDA, GL, D66, DENK)	
M104-2021	05-07-2021	Motie RES: Meer initiërende rol provincie. (PvdD, PVDA, DENK)	
M96-2021	05-07-2021	Motie Wensen en opvattingen Verstedelijkingsstrategie MRA : leefomgeving en leefbaarheid. (PvdD, CU, PVDA, SP, 50PLUS/PvdO, DENK, D66, GL)	
M24-2021	08-03-2021	Motie Betrek buurgemeenten óók bij het meten van draagvlak over het plaatsen van windturbines. (DENK, JA21)	
M4-2021	01-02-2021	Behoud loketfunctie o.a. op stations Alkmaar, Hoorn en Hilversum. (PvdA, SP, DENK, VVD, ChristenUnie, JA21, PVV)	
M187-2020	16-11-2020	Optimaal onderhouden snelfietsroutes (D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA, PvdD)	
M185-2020	16-11-2020	Varende fietspaden . (D66, GroenLinks, ChristenUnie, PvdA)	
M148-2020	22-10-2020	Heroverweging Zijpe –en Hazepolder. (PvdA, D66, ChristenUnie, GroenLinks)	
M135-2020	05-10-2020	Motie bij concept-RESSen over burgerparticipatie. (D66, PvdA, VVD)	

Overzicht met links naar alle openstaande moties.

Alle moties en amendementen inclusief actualisaties zijn digitaal terug te vinden op de [website](#) en in iBabs. Via onderstaande hyperlinks naar de afzonderlijke moties kunt u online de actuele stand van zaken GS en commissies raadplegen. In de kolom "Voorstel voor PS/Presidium" wordt aangegeven wanneer er een nieuwe actualisatie vanuit GS is gepubliceerd en wanneer er een afdoeningsvoorstel ligt.

Nummer (hyperlink)	Datum PS	Onderwerp en fractie	Voorstel voor PS/Presidium
M127-2020	5-10-2020	Onderzoek Zon-op-dak (RES 1.0). (CDA, PvdD, ChristenUnie)	
M125-2020	05-10-2020	Koppel biodiversiteit aan de energietransitie. (PvdD)	
M116-2020	05-10-2020	Leidraad Weidevogels. (GroenLinks, PvdD)	
M115-2020	05-10-2020	Weidevogels Zijpe. (GroenLinks, PvdA)	
M75-2020	14-09-2020	Pont Ilpendam-Landsmeer. (ChristenUnie, PvdD, GroenLinks, PvdA, D66, VVD, SP)	In januari is er een actualisatie vanuit GS bij de motie gepubliceerd.
M42-2020	18-05-2020	Motie Economisch Herstel- en Duurzaamheidsfonds. (VVD, GroenLinks, PvdA, D66, CDA)	
M41-2020	18-05-2020	Provinciaal Noodfonds Sociale Infrastructuur. (PvdA, VVD, D66, SP, GroenLinks, ChristenUnie, CDA)	
M21-2020	09-03-2020	Vang de kinderen van Moria op. (PvdA, GroenLinks, PvdD, D66, CDA, ChristenUnie, SP)	
M107-2019	18-11-2019	Natuurinclusief bouwen meenemen in klimaatambities voor gebouwde omgeving. (PvdD)	
M68-2019	11-11-2019	Bomen voor klimaat en stikstof. (PvdD)	In januari is er een actualisatie van uit de NLG bij de motie gepubliceerd. Voorstel Presidium: Commissie NLG van 16-01-2023 stemt in met het afdoen van deze motie. Voorstel: motie afdoen.

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 5 december 2022

Onderwerp: Benoeming accountant

Kenmerk: 1767782

1. Inleiding

Ingevolge artikel 217, tweede lid, van de Provinciewet wijzen Provinciale Staten een of meer accountants aan als bedoeld in artikel 393, eerste lid, van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, belast met de controle van de in artikel 201 bedoelde jaarrekening en het daarbij verstrekken van een accountantsverklaring en het uitbrengen van een verslag van bevindingen.

De accountantsdiensten worden vanaf 2003 van tijd tot tijd aanbesteed. In april 2018 is Publiek Belang Accountants door Provinciale Staten benoemd met ingang van de controle van het boekjaar 2018. In december 2021 is besloten de accountantsdienstverlening opnieuw aan te besteden. De Rekeningencommissie is bij de aanbesteding opgetreden als opdrachtgever. Vanuit deze commissie is de heer Heijnen vertegenwoordigd in de ten behoeve van de aanbesteding ingestelde projectstuurgroep. Deze projectstuurgroep, waarvan ook de statengriffier, het hoofd van de eenheid concerncontrol en het hoofd van de sector Financiën deel uitmaken, heeft tot taak de invloed en betrokkenheid van Provinciale Staten bij de aanbestedingsprocedure te waarborgen en Provinciale Staten te adviseren over de benoeming van de accountant.

Tevens zijn vanuit deze commissie, de heer Heijnen, de heer Carton en de heer Dulfer vertegenwoordigd in het ten behoeve van de aanbesteding ingestelde beoordelingsteam.

2. Proces en procedure

De Rekeningencommissie heeft in december 2021 besloten de aanbestedingsprocedure te starten. Bij de aanbesteding is ervoor gekozen de dienstverlening m.b.t. de controle van de jaarrekening wederom te bundelen met de (afroep)opdrachten van Gedeputeerde Staten voor incidentele controleopdrachten.

Reden om beide opdrachten te bundelen was de opdracht niet alleen aantrekkelijker voor marktpartijen te maken gegeven de marktsituatie, maar ook efficiency: alle accountantsdienstverlening in één hand/contract en dus één accountant die de provinciale organisatie goed kent. Het huidige contract met Publiek Belang Accountants loopt af per 9 april 2023. Daarna vallen deze opdrachten dan onder de nieuw te sluiten overeenkomst.

Doelstelling van de aanbesteding is het selecteren van een proactieve dienstverlener die, op basis van wederzijds vertrouwen, de provincie binnen de scope van de opdracht ondersteunt in het door haar gekozen groeipad om het financieel beleid en beheer verder te verbeteren.

De openbare Europese aanbesteding is op 10 juni 2022 gepubliceerd op TenderNed. De vragen van geïnteresseerde accountantskantoren over de offerteaanvraag zijn beantwoord in vier nota's van inlichtingen.

Op 10 oktober 2022 zijn offertes ontvangen van BDO Audit & Assurance B.V, Publieke Sector Accountants B.V., Publiek Belang Accountants B.V., ETL Assurance & Overheidsaccountants B.V. en PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

3. Beoordeling offertes

De offertes zijn beoordeeld op formele eisen zoals tijdigheid, compleetheid, uitsluitingsgronden en kerncompetenties, en gunningscriteria. De gunningscriteria en puntenscores zijn in onderstaand overzicht opgenomen.

Subgunningscriterium	Onderdeel	Maximum aantal punten
Kwaliteit	K1: Visie op uw dienstverlening in relatie tot deze opdracht	200
	K2: Rol van de Opdrachtgever	50
	K3: Aanpak uitvoering opdracht	200
	K4: Communicatieplan	50
	K5: Presentatie/Interview	250
Prijs	Inschrijfprijs	250
TOTAAL		1.000

Toelichting:

Op het onderdeel *visie* is gevraagd naar de visie over de relevante ontwikkelingen op het vakgebied in relatie tot de uitvoering van de opdracht. Dit betreft de volgende twee relevante aandachtsgebieden, namelijk de toekomstige wijzigingen in de wetgeving en de ontwikkelingen in de accountancy-branche. De inschrijver diende duidelijk aan te tonen te beschikken over up-to-date kennis die overdraagbaar is bij de uitvoering van de opdracht en meerwaarde die het heeft voor de opdrachtgever.

Op het onderdeel *rol van de opdrachtgever* is gevraagd om de rol van de opdrachtgever bij de implementatie van de opdracht als bij de uitvoering van de opdracht en deze helder te beschrijven. Relevant daarbij is welke maatregelen opdrachtgever zou moeten nemen, vanuit het perspectief van de inschrijver, om de continuïteit van de dienstverlening door opdrachtnemer te borgen.

Op het onderdeel *aanpak uitvoering opdracht* is gevraagd de aanpak te beschrijven hoe deze opdracht concreet wordt uitgevoerd en de volgende aspecten te benoemen: de rollen van de verschillende actoren/functionarissen die worden ingezet, inclusief de competenties die aanbieder daarmee inzet, de 3 belangrijkste risico's, inclusief mitigerende maatregelen, op hoofdlijnen de planning, inclusief mijlpalen van een regulier controlejaar en op welke momenten er wordt gerapporteerd met beschrijving van de opbouw van de rapportages. Inschrijver diende duidelijk aan te tonen te beschikken over een heldere en gestructureerde visie op wijze van aanpak van deze opdracht.

Op het onderdeel *communicatieplan* is gevraagd op welke wijze inschrijver de communicatie met opdrachtgever gaat onderhouden. Daarbij is gelet op de identificatie van de verschillende stakeholders, welke communicatiemiddelen worden ingezet en het belang van de stakeholders waarover te communiceren. De inschrijver diende daarmee aan te tonen te beschikken over een heldere en gestructureerde visie op wijze van communicatie en het belang hiervan.

Tijdens het mondelinge onderdeel *presentatie/interview* is gelet op de presentatie van de organisatie door de venoot/directeur die gedurende de looptijd van de opdracht verantwoordelijk is (de sleutelfunctionaris), toelichting door de verantwoordelijke venoot/directeur en de controleleider op de belangrijkste elementen van de kwaliteitscriteria en de beantwoording vragen van de zijde van aanbesteder door inschrijver. Tijdens de toelichting van de inschrijver is gelet op consistentie met de inschrijving, begrijpelijkheid in woord en beeld en de mate van aansluiting op de omvang en inhoud van de opdracht.

Bij de beoordeling van alle onderdelen is gelet op de beschrijving van deze visie en het onderscheidend vermogen, de mate van concreetheid, de volledigheid van gegevens en informatie en de meerwaarde van de werkwijze van de inschrijver.

Bij het onderdeel *inschrijfprijs* zijn de punten via een formule aan de inschrijvers toegekend via een formulier, waarbij de laagste prijs met de hoogste score gewaardeerd is.

4. Voorstel

Deze voordracht is op 5 december 2022 door de Rekeningencommissie besproken. De Rekeningencommissie stelt u voor Publiek Belang Accountants B.V. te benoemen tot accountant zoals bedoeld in artikel 217 van de Provinciewet met ingang van de controle van het boekjaar 2023 tot en met het boekjaar 2026 met de mogelijkheid tot drie keer verlenging met één jaar.

De voorzitter van de Rekeningencommissie,

D.G. Heijnen

Commissieadviseur

J. Faber

Ontwerpbesluit

Nr. 01-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelet op artikel 217 van de Provinciewet;

gelezen de voordracht van de Rekeningencommissie van 5 december 2022;

gelet op Publiek Belang Accountants B.V. te benoemen tot accountant zoals bedoeld in artikel 217 van de Provinciewet met ingang van de controle van het boekjaar 2023 tot en met het boekjaar 2026 met de mogelijkheid tot drie keer verlenging met één jaar.

Haarlem, 6 februari 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015

Geldend van 06-09-2018 t/m heden

Intitulé

Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015

Provinciale Staten van Noord-Holland,

Besluiten vast te stellen:

Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015

Hoofdstuk 1 Algemene bepalingen Provinciale Staten

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In dit reglement wordt verstaan onder:

- a. voorzitter: de voorzitter van Provinciale Staten of diens vervanger;
- b. amendement: voorstel tot wijziging van een ontwerpbeslissing, door de voorzitter naar de vorm geschikt bevonden om daarin direct te worden opgenomen;
- c. subamendement: voorstel tot wijziging van een aanhangig amendement, door de voorzitter naar de vorm geschikt bevonden om direct daarin te worden opgenomen;
- d. motie: korte en gemotiveerde verklaring over een onderwerp waardoor een oordeel, wens of verzoek wordt uitgesproken;
- e. voorstel van orde: voorstel betreffende de orde van de vergadering;
- f. initiatiefvoorstel: een voorstel voor Provinciale Staten, gedaan door een lid van Provinciale Staten;
- g. interpellatie: het stellen van vragen in de vergadering van Provinciale Staten als bedoeld in artikel 151, tweede lid, van de Provinciewet;
- h. interruptie: een korte opmerking of vraag zonder inleiding;
- i. fractiedebat: een debat tussen fracties of Statenleden onderling;
- j. actualiteit: een onderwerp, geagendeerd op verzoek van één of meerdere leden, met een spoedeisend karakter.

Artikel 2 Elektronisch aanbieden/ publicatie

Waar in dit reglement sprake is van het verzenden dan wel ter kennis brengen van stukken aan de leden van Provinciale Staten of aan de leden van een Statencommissie, kan worden volstaan met elektronisch aanbieden van bedoelde stukken, tenzij het geheime karakter van de stukken zich daartegen verzet.

Artikel 3 De voorzitter

1. De voorzitter is belast met:
 - a. het leiden van de vergadering;
 - b. het handhaven van de orde;
 - c. het doen naleven van het reglement van orde;
 - d. hetgeen de Provinciewet of dit reglement hem verder opdraagt.
2. Provinciale Staten benoemen bij de aanvang van de zittingsperiode één of meer vicevoorzitters en stellen de volgorde voor waarnemen vast.
3. De functie van vicevoorzitter is niet verenigbaar met die van commissievoorzitter.

Artikel 4 De griffier

1. De griffier is in elke vergadering van Provinciale Staten aanwezig.
2. Bij verhindering of afwezigheid wordt de griffier vervangen door een door Provinciale Staten daartoe aangewezen Staten- en commissie-adviseur.
3. De griffier kan, indien hij daartoe door de voorzitter wordt uitgenodigd, bij de vergaderingen van Provinciale Staten aan de beraadslagingen deelnemen.

Artikel 5 De secretaris

Provinciale Staten kunnen Gedeputeerde Staten verzoeken de secretaris in de vergadering aanwezig te laten zijn en deel te laten nemen aan de beraadslagingen, als bedoeld in dit reglement.

Artikel 6 Het Presidium

1. Er is een presidium dat belast is met de in dit reglement of anderszins door Provinciale Staten opgedragen werkzaamheden.
2. Het presidium heeft in ieder geval de volgende taken:
 - a. het voorbereiden van de Statenagenda;
 - b. het uitoefenen van het bestuur van Provinciale Staten;
 - c. het opstellen van de raming voor de uitgaven van Provinciale Staten;
 - d. het beheren van de geldelijke middelen van Provinciale Staten;
 - e. het adviseren aan Provinciale Staten over de inschakeling van een of meer externe deskundigen;
 - f. het doen van voorstellen tot wijziging van het reglement van orde, de griffiers-instructie, provinciale verordeningen en overige procedurele en organisatorische aangelegenheden;
 - g. het toewijzen van kamers aan de fracties.
3. Het presidium bestaat uit de voorzitter van Provinciale Staten, de vicevoorzitter van Provinciale Staten en de fractievoorzitters die zich bij een fractie met twee of meer leden kunnen laten vervangen door een fractievertegenwoordiger.
4. De voorzitter van Provinciale Staten is voorzitter en de vicevoorzitter van Provinciale Staten is vicevoorzitter van het presidium.
5. De voorzitter roept het presidium bijeen.

6. Het presidium komt tevens bijeen indien tenminste drie leden van het presidium daartoe een verzoek bij de voorzitter hebben ingediend.
7. Beraadslaging vindt alleen plaats als tenminste de helft van het aantal zetels in Provinciale Staten vertegenwoordigd is en in aanwezigheid van de voorzitter dan wel de vicevoorzitter.
8. Tussen het presidium en de agendacommissie als bedoeld in artikel 9 heeft afhankelijk van de behoefte periodiek overleg plaats. Beide gremia sturen elkaar hun besluitenlijsten toe.
9. De vergaderingen van het presidium zijn openbaar, tenzij:
 - a. artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur van toepassing is, of;
 - b. het presidium al dan niet op voorstel van de voorzitter anders beslist bij meerderheid van stemmen.
10. Het presidium wordt ambtelijk ondersteund door een Staten- en commissieadviseur.
11. De griffier is in elke vergadering van het presidium aanwezig en dient het presidium van advies.
12. De vergaderingen van het presidium worden voorbereid door de voorzitter en de vicevoorzitter van Provinciale Staten en de commissie- en Statenadviseur die belast is met de ambtelijke ondersteuning van het presidium en de griffier.

Artikel 7 De stemming in het presidium

1. Een besluit in het presidium wordt genomen bij meerderheid van stemmen.
2. Elke fractie heft in het presidium zoveel stemmen als de fractie zetels heeft in Provinciale Staten.
3. Bij het staken van stemmen beslist de voorzitter dan wel de vicevoorzitter.
4. Per reguliere Statenvergadering brengt het presidium een lijst met ingekomen stukken en de wijze van afdoening ter kennis van Provinciale Staten.

Artikel 8 Aanwezigheid gedeputeerden

1. Het presidium kan gedeputeerden uitnodigen om deel te nemen aan de beraadslagingen.
2. Gedeputeerden die willen deelnemen aan beraadslagingen richten zich met een verzoek daartoe tot de voorzitter.
3. De voorzitter stelt het presidium in kennis van zijn beslissing op het verzoek.

Artikel 9 De agendacommissie

1. Er is een agendacommissie die zorgdraagt voor een efficiënte en onderling uniforme werkwijze van de Statencommissies.
2. De agendacommissie kan voorstellen doen over:
 - a. de vergaderorde;
 - b. spreektijden;
 - c. de agendering van onderwerpen;
 - d. insprekers;
 - e. werkbezoeken;
 - f. trainingen van commissievoorzitters;
 - g. het aanwijzen van een leidende commissie als onderwerpen meer Statencommissies aangaan;
 - h. het opstellen van kwaliteitscriteria voor stukken die bestemd zijn voor de Statencommissies;

- i. het terugsturen van voorstellen die niet voldoen aan de kwaliteitscriteria bedoeld onder h;
 - j. wijzigingen van dit reglement.
3. De agendacommissie bestaat uit de vicevoorzitters van Provinciale Staten en de voorzitters van de Statencommissies.
 4. De vicevoorzitter van Provinciale Staten treedt op als voorzitter.
 5. De voorzitter van een Statencommissie kan zich bij verhindering laten vervangen door de vicevoorzitter van de Statencommissie.
 6. Een besluit wordt genomen bij meerderheid van stemmen.
 7. Bij het staken van stemmen beslist de voorzitter van de agendacommissie.
 8. De vergaderingen van de agendacommissie zijn openbaar, tenzij:
 - a. artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur van toepassing is, of;
 - b. de agendacommissie al dan niet op voorstel van de voorzitter dan wel de vicevoorzitter anders beslist bij meerderheid van stemmen.
 9. De agendacommissie wordt ambtelijk ondersteund door een Staten- en commissieadviseur.
 10. De griffier en de Staten- en commissieadviseurs zijn bij de vergaderingen van de agendacommissie aanwezig als adviseur.

Hoofdstuk 2 Toelating van nieuwe leden en fracties

Artikel 10 Onderzoek geloofsbrieven en beëdiging

1. Voor de toelating van nieuwe leden stellen Provinciale Staten een commissie in, bestaande uit drie leden van Provinciale Staten, die de geloofsbrieven, de daarop betrekking hebbende stukken van de te benoemen leden en de processen-verbaal van de stembureaus onderzoekt.
2. De commissie brengt na haar onderzoek verslag uit aan Provinciale Staten en doet daarbij een voorstel. Een minderheidsstandpunt wordt gemeld in de notulen.
3. Na de periodieke verkiezing van de Statenleden roept de voorzitter de toegelaten leden op om in de eerste vergadering van Provinciale Staten in nieuwe samenstelling, als bedoeld in artikel 18 van de Provinciewet, de voorgeschreven eed of verklaring en belofte af te leggen.
4. In geval van een tussentijdse vacaturevervulling legt het aspirant Statenlid in de vergadering van Provinciale Staten waarin over diens toelating wordt, beslist de voorgeschreven eed of verklaring en belofte af.

Artikel 11 Fracties

1. De leden van Provinciale Staten, die door het centraal stembureau op dezelfde kandidatenlijst verkozen zijn verklaard, worden bij de aanvang van de zitting als één fractie beschouwd. Is onder een lijstnummer slechts één lid verkozen, dan wordt dit lid als een afzonderlijke fractie beschouwd.
2. Indien boven de kandidatenlijst een aanduiding was geplaatst, voert de fractie in Provinciale Staten deze aanduiding als naam. Indien geen aanduiding boven de kandidatenlijst was geplaatst, deelt de fractie in de eerste vergadering van Provinciale Staten in nieuwe samenstelling aan de voorzitter mee welke naam deze fractie in Provinciale Staten wil voeren.
3. De namen van degenen die als voorzitter van de fractie en als diens plaatsvervanger optreden worden zo spoedig mogelijk doorgegeven aan de voorzitter.
4. De fractie doet zo spoedig mogelijk schriftelijk mededeling aan de voorzitter van:

- a. een voorgenomen optreden van één of meer leden van een fractie als zelfstandige fractie;
 - b. een voorgenomen optreden van twee of meer fracties als één fractie;
 - c. de voorgenomen aansluiting van één of meer leden van een fractie bij een andere fractie.
5. Met ingang van de eerstvolgende vergadering van Provinciale Staten ná de schriftelijke mededeling wordt uitgegaan van de gewijzigde situatie.

Hoofdstuk 3 Vergaderingen Provinciale Staten

Paragraaf 1 Algemeen

Artikel 12 Vergaderfrequentie

1. Provinciale Staten stellen jaarlijks, doch uiterlijk in juli, op voorstel van het presidium hun vergaderschema vast.
2. De voorzitter kan een andere dag en aanvangsuur bepalen of een andere vergaderplaats aanwijzen. De voorzitter voert hierover, tenzij er sprake is van een spoedeisende situatie, overleg in het presidium.

Artikel 13 Oproep en verspreiding vergaderstukken

1. De voorzitter zendt de leden van Provinciale Staten tenminste twee weekenden voor de vergadering een oproep toe onder vermelding van dag, tijdstip en plaats van de vergadering, tenzij deze termijn wegens spoedeisendheid niet gehaald kan worden.
2. Met de oproep ontvangen de leden de voorlopige agenda en de daarbij behorende stukken. De agenda vermeldt de datum, aanvangstijd en plaats van de vergadering.
3. Stukken als bedoeld in artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet, worden verzonden in een gesloten envelop, voorzien van het predicaat 'geheim'. Deze gesloten envelop wordt in een envelop gestoken die voorzien is van de naam van de geadresseerde.
4. Indien op stukken geheimhouding rust op grond van artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet en Gedeputeerde Staten daarom expliciet en gemotiveerd hebben verzocht, blijven de stukken in afwijking van het tweede lid onder de griffier die desgevraagd uitsluitend inzage verleent aan de leden van Provinciale Staten.
5. Met uitzondering van de stukken bedoeld in het derde en vierde lid, worden stukken op het provinciehuis ter inzage gelegd en op de provinciale website gepubliceerd.
6. Een gewijzigde voorlopige agenda dan wel aanvullende documenten en voorstellen worden zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk twee werkdagen voor aanvang van de vergadering aan de leden van Provinciale Staten gezonden, op de provinciale website gepubliceerd en op het provinciehuis ter inzage gelegd. De reden van die nazending wordt daarbij aangegeven.

Artikel 14 Agenda

1. Voordat de oproep wordt verzonden, stelt het presidium de voorlopige agenda van de vergadering vast.
2. Bij aanvang van de vergadering stellen Provinciale Staten de agenda vast, waarbij onderwerpen aan de agenda kunnen worden toegevoegd of afgevoerd en de volgorde van de agendapunten kan wijzigen.
3. Na het vaststellen van de agenda worden actualiteiten behandeld en de volgorde na behandeling van de reguliere onderwerpen is als volgt: vragenuur, interpellaties, fractiedebatten en de behandeling van moties over niet op de agenda opgenomen onderwerpen.
4. Provinciale Staten kunnen een onderwerp dat zij nog niet geschikt achten voor openbare beraadslaging neerleggen bij een Statencommissie ter verdere voorbereiding.

5. Provinciale Staten kunnen nadere inlichtingen of advies aan Gedeputeerde Staten vragen over een onderwerp dat zij nog niet geschikt achten voor openbare beraadslaging.

Paragraaf 2 Orde der vergadering

Artikel 15 Presentielijst

Bij binnenkomst in de vergaderzaal tekent ieder lid van Provinciale Staten onmiddellijk de presentielijst.

Artikel 16 Zitplaatsen

1. De voorzitter, de leden van Provinciale Staten en de griffier hebben een vaste zitplaats.
2. Het presidium kan de indeling van de zitplaatsen herzien.
3. De voorzitter draagt zorg voor een zitplaats voor de gedeputeerden, secretaris en overige personen, die voor de vergadering zijn uitgenodigd.

Artikel 17 Opening vergadering; quorum

Wanneer een kwartier na het vastgestelde aanvangstijdstip niet het door de wet vereiste aantal leden aanwezig is, bepaalt de voorzitter, na voorlezing van de namen der afwezige leden, dag en uur van de volgende vergadering, met inachtneming van artikel 20 van de Provinciewet.

Artikel 18 Primus bij hoofdelijke stemming

Alvorens de aangekondigde onderwerpen aan de orde te stellen deelt de voorzitter mede bij welk lid van Provinciale Staten de hoofdelijke stemming zal beginnen. Daartoe wordt bij loting een volgnummer van de presentielijst aangewezen.

Artikel 19 Notulen

1. de notulen worden opgesteld onder de zorg van de griffier.
2. De notulen houden in:
 - a. de namen van de voorzitter, de griffier en de ter vergadering aanwezige leden, alsmede van de leden die afwezig waren en overige personen die het woord gevoerd hebben;
 - b. een vermelding van de zaken die aan de orde zijn geweest;
 - c. een zo getrouw mogelijke weergave van het ter vergadering gesprokene met vermelding van de namen van de aanwezigen die het woord voerden;
 - d. een overzicht van het verloop van elke stemming, met vermelding bij hoofdelijke stemming van de namen van de leden die voor of tegen stemden, onder aantekening van de namen van de leden die zich overeenkomstig de Provinciewet van stemming hebben onthouden;
 - e. de tekst van de ter vergadering ingediende initiatiefvoorstellen, voorstellen van orde, moties en (sub)amendementen;
 - f. bij het desbetreffende agendapunt de naam en de hoedanigheid van die personen aan wie het op grond van artikel 27 door Provinciale Staten is toegestaan deel te nemen aan de beraadslagingen.
3. De concept-notulen van de voorgaande vergadering worden aan de leden van Provinciale Staten toegezonden, zo mogelijk gelijktijdig met de oproep. De concept-notulen worden gelijktijdig toegezonden aan de overige personen die het woord hebben gevoerd.
4. Bij het begin van de vergadering worden de notulen van de vorige vergadering zo mogelijk vastgesteld.

5. De leden, de voorzitter en, naar aanleiding van en met betrekking tot hun deelname aan de beraadslaging, leden van het college van Gedeputeerde Staten, de griffier en de secretaris kunnen een voorstel tot wijziging aan Provinciale Staten doen, indien de notulen onjuistheden bevatten of niet duidelijk weergeven hetgeen gezegd of besloten is.
6. De vastgestelde notulen worden door de voorzitter en de griffier ondertekend.

Artikel 20 Spreekregels

1. De leden van Provinciale Staten en overige aanwezigen spreken vanaf de spreekplaats en richten zich tot de voorzitter.
2. De voorzitter kan toestaan dat de leden van Provinciale Staten en overige aanwezigen vanaf een andere plaats spreken.

Artikel 21 Volgorde sprekers

1. De leden, die het voornemen hebben over punten vermeld op de agenda het woord te voeren, doen daarvan zo enigszins mogelijk voorafgaande aan de vergadering mededeling aan de griffier.
2. Een lid voert slechts het woord na verzoek daartoe aan de voorzitter.
3. De leden voeren het woord in de door de voorzitter te bepalen volgorde.
4. De volgorde van sprekers kan worden gewijzigd, wanneer een lid van Provinciale Staten daartoe een verzoek indient.

Artikel 22 Spreektermijnen

1. De beraadslaging over een onderwerp of voorstel geschiedt in ten hoogste twee termijnen, tenzij Provinciale Staten anders beslissen.
2. Elke spreektermijn wordt door de voorzitter afgesloten.
3. Een lid mag in een termijn niet meer dan één maal het woord voeren over hetzelfde onderwerp.
4. Het derde lid geldt niet voor:
 - a. de rapporteur van een commissie;
 - b. het lid dat een (sub)amendement, een motie of een initiatiefvoorstel heeft ingediend over het desbetreffende onderwerp;
 - c. het lid dat een voorstel van orde indient.

Artikel 23 Spreektijd

Provinciale Staten stellen een spreektijdregeling vast.

Artikel 24 Handhaving orde en schorsing

1. Een spreker mag in zijn betoog niet worden gestoord, tenzij:
 - a. de voorzitter het nodig oordeelt hem aan het opvolgen van dit reglement te herinneren;
 - b. het gaat om interrupties.
2. De voorzitter kan bepalen dat de spreker zonder verdere interrupties zijn betoog zal afronden.
3. Indien een spreker zich beledigend of onbetamelijk uitlaat, afwijkt van het aanhangige onderwerp, een andere spreker herhaaldelijk interrumpeert, dan wel anderszins de orde verstoort, kan hij door de

voorzitter tot de orde worden geroepen. Indien de spreker zijn gedrag voortzet, kan de voorzitter hem gedurende de beraadslaging over het aanhangige onderwerp het woord ontfeggen.

4. De voorzitter kan ter handhaving van de orde de vergadering voor een door hem te bepalen tijd schorsen en – indien na de heropening de orde opnieuw wordt verstoord – de vergadering sluiten.

Artikel 25 Beraadslaging

Provinciale Staten kunnen op voorstel van de voorzitter of een lid van Provinciale Staten besluiten om over één of meer onderdelen van een onderwerp of voorstel afzonderlijk te beraadslagen.

Artikel 26 Schorsing

Op verzoek van een lid van Provinciale Staten of op voorstel van de voorzitter kunnen Provinciale Staten besluiten de beraadslaging voor een door de voorzitter te bepalen tijd te schorsen teneinde Gedeputeerde Staten of de leden van Provinciale Staten de gelegenheid te geven tot onderling beraad. De beraadslagingen worden hervat nadat de schorsingsperiode verstreken is en de voorzitter dit heeft aangegeven.

Artikel 27 Deelname aan de beraadslaging door anderen

1. Provinciale Staten kunnen bepalen dat anderen dan de in de vergadering aanwezige leden van Provinciale Staten, zoals een lid van Gedeputeerde Staten, de griffier of de secretaris deelnemen aan de beraadslaging.
2. Een beslissing daartoe wordt op voorstel van de voorzitter of een lid van Provinciale Staten genomen alvorens met de beraadslaging over het aan de orde zijnde agendapunt wordt begonnen.

Artikel 28 Stemverklaring

Na het sluiten van de beraadslaging en voordat Provinciale Staten tot stemming overgaan, heeft ieder lid gedurende maximaal één minuut het recht zijn uit te brengen stem te motiveren door het afleggen van een stemverklaring.

Artikel 29 Beslissing

1. Wanneer de voorzitter vaststelt dat een onderwerp voldoende is toegelicht, sluit hij de beraadslaging en vindt stemming plaats, tenzij Provinciale Staten anders beslissen.
2. Over de bij het betreffende onderwerp horende moties en amendementen wordt eveneens op dat tijdstip gestemd, tenzij Provinciale Staten anders beslissen.
3. Voordat de stemming over het onderwerp in zijn geheel plaatsvindt, formuleert de voorzitter het voorstel over de te nemen eindbeslissing.

Paragraaf 3 Procedures bij stemmingen

Artikel 30 Geen stemming

Indien geen stemming wordt verlangd stelt de voorzitter vast dat het voorstel zonder stemming is aangenomen.

Artikel 31 Stemmen bij hand opsteken of elektronisch

1. Tenzij de voorzitter of een lid hoofdelijke stemming verlangt, wordt gestemd bij hand opsteken of elektronisch.
2. De voorzitter deelt de uitslag na afloop van de stemming mede. Hij doet daarbij tevens mededeling van het genomen besluit.

3. Aanwezige leden kunnen hun stem of hun onthouding van stem laten optekenen in de notulen.
4. Een vergissing kan worden rechtgezet totdat de voorzitter de uitslag van de stemming heeft medegedeeld. Een lid kan om aantekening van zijn vergissing vragen.

Artikel 32 Hoofdelijke stemming

1. Ingeval de voorzitter dan wel een lid hoofdelijke stemming verlangt, roept de voorzitter of de griffier de leden van Provinciale Staten bij naam op om hun stem uit te brengen, te beginnen bij het lid dat daartoe is aangewezen overeenkomstig artikel 18. Vervolgens geschiedt de stemming naar volgorde van de presentielijst.
2. Ieder aanwezig lid brengt vanaf zijn plaats zijn stem uit door het woord 'voor' of 'tegen' uit te spreken zonder verdere toevoeging.
3. Een vergissing bij hoofdelijke stemming kan worden rechtgezet totdat het volgende lid zijn stem heeft uitgebracht. Vanaf dat moment kan de uitgebrachte stem niet meer gewijzigd worden. Een lid kan om aantekening van zijn vergissing vragen.
4. Aanwezige leden kunnen hun stem laten optekenen in de notulen.
5. De voorzitter deelt de uitslag na afloop van de stemming mede en doet daarbij mededeling van het genomen besluit. Hij vermeldt het aantal voor en tegen uitgebrachte stemmen.

Artikel 33 Stemming over amendementen en moties

1. Indien een amendement op een aanhangig voorstel is ingediend, wordt eerst over dat amendement gestemd.
2. Indien op een amendement een subamendement is ingediend, wordt eerst over het subamendement gestemd en vervolgens over het amendement.
3. Indien twee of meer amendementen of subamendementen op een aanhangig voorstel zijn ingediend, bepaalt de voorzitter de volgorde waarin hierover zal worden gestemd. Daarbij geldt de regel, dat het meest verstrekkende amendement of subamendement het eerst in stemming wordt gebracht.
4. Indien aangaande een aanhangig voorstel een motie is ingediend, wordt eerst over de motie gestemd en vervolgens over het voorstel.
5. Indien aangaande een aanhangig voorstel een amendement en een motie zijn ingediend, wordt eerst over het amendement en dan over de motie gestemd.
6. De stemming over moties kan gedurende zes maanden worden aangehouden. Aangehouden moties kunnen vervolgens alleen met een inhoudelijke motivering van het presidium worden afgevoerd door Provinciale Staten.

Artikel 34 Stemming over personen

1. Wanneer een stemming over personen voor het doen van benoemingen, voordrachten of aanbevelingen moet plaatshebben, benoemt de voorzitter vier leden tot stemopnemers.
2. Er hebben zoveel stemmingen plaats als er personen zijn te benoemen, voor te dragen of aan te bevelen. Provinciale Staten kunnen op voorstel van de voorzitter beslissen dat bepaalde stemmingen worden samengevat op één briefje dan wel gebundeld worden aangeboden.
3. Ieder ter vergadering aanwezig lid dat zich niet op grond van de Provinciewet van stemming moet onthouden levert een stembriefje in vanaf zijn plaats. De stembriefjes zijn identiek.
4. De stemming is nietig:
 - a. indien het getal van de in de bus gevonden stembriefjes groter is dan dat van de leden die de presentielijst hebben getekend en dit verschil van invloed heeft kunnen zijn op de uitslag;

- b. indien het getal van de behoorlijk ingevulde stembriefjes minder bedraagt dan het voor de opening van de vergadering vereiste aantal leden.
- 5. Indien het getal van de ingeleverde stembriefjes na telling door de stemopnemers minder bedraagt dan het voor de opening van de vergadering vereiste aantal leden bepaalt de voorzitter datum en tijdstip waarop opnieuw gestemd wordt.
- 6. De inhoud van elk stembriefje wordt, indien een of meer van de leden dit verlangt, door een van de stemopnemers voorgelezen, door een ander nagezien en door beide overige stemopnemers opgetekend.
- 7. Voor het bepalen van de volstreekte meerderheid als bedoeld in artikel 30 van de Provinciewet worden geacht geen stem te hebben uitgebracht die leden die geen behoorlijk stembriefje hebben ingeleverd. Onder een niet behoorlijk ingevuld stembriefje wordt verstaan:
 - a. een blanco ingevuld stembriefje;
 - b. een ondertekend stembriefje;
 - c. een stembriefje waarop meer dan één naam is vermeld, tenzij de stemming verschillende vacatures betreft;
 - d. een stembriefje waarbij op een andere persoon wordt gestemd dan die waartoe de stemming is beperkt.
- 8. In geval van twijfel over de inhoud van een stembriefje beslissen Provinciale Staten, op voorstel van de voorzitter
- 9. Onder de zorg van de griffier worden de stembriefjes onmiddellijk na vaststelling van de uitslag vernietigd.

Artikel 35 Herstemming over personen

- 1. Wanneer bij de eerste stemming niemand de volstreekte meerderheid heeft verkregen, wordt tot een tweede stemming overgegaan.
- 2. Wanneer ook bij deze tweede stemming niemand de volstreekte meerderheid heeft verkregen, heeft een derde stemming plaats tussen twee personen, die bij de tweede stemming de meeste stemmen op zich hebben verenigd. Zijn bij de tweede stemming de meeste stemmen over meer dan twee personen verdeeld, dan wordt bij een tussenstemming uitgemaakt tussen welke twee personen de derde stemming zal plaatshebben.
- 3. Indien bij tussenstemming of bij de derde stemming de stemmen staken, beslist terstond het lot.

Artikel 36 Beslissing door het lot

- 1. Wanneer het lot moet beslissen, worden de namen van hen tussen wie de beslissing moet plaatshebben, door de voorzitter op afzonderlijke, geheel gelijke briefjes geschreven.
- 2. Deze briefjes worden, nadat zij door de stemopnemers zijn gecontroleerd, op gelijke wijze gevouwen, in een stembokaal gedeponneerd en omgeschud.
- 3. Vervolgens neemt de voorzitter een van de briefjes uit de stembokaal. Degene wiens naam op dit briefje voorkomt, is gekozen.

Hoofdstuk 4 Rechten van Statenleden

Artikel 37 Amendementen

- 1. Ieder lid van Provinciale Staten kan tot het sluiten van de beraadslagingen amendementen indienen bij de voorzitter. Een amendement kan het voorstel inhouden om een geagendeerd voorstel in één of meer

onderdelen te splitsen, waarover afzonderlijke besluitvorming zal plaatsvinden. Er wordt alleen beraadslaagd over amendementen die ingediend zijn door leden van Provinciale Staten die de presentielijst hebben getekend.

2. Ieder lid dat in de vergadering aanwezig is, is bevoegd op het amendement dat door een lid is ingediend, een subamendement voor te stellen.
3. Het Statenlid dat het amendement heeft ingediend, geeft de strekking van het amendement weer.
4. Elk amendement wordt schriftelijk bij de voorzitter ingediend, zo spoedig mogelijk vermenigvuldigd en aan de leden uitgereikt. De voorzitter kan, met het oog op het eenvoudige karakter, besluiten dat met voorlezing van het amendement wordt volstaan.
5. Als het amendement naar aanleiding van de behandeling wordt aangepast, dan leest het Statenlid dat het amendement heeft ingediend, het dictum van het gewijzigde amendement voor.
6. Een indiener van het amendement kan het amendement intrekken of wijzigen totdat de besluitvorming door Provinciale Staten heeft plaatsgevonden.

Artikel 38 Ontoelaatbare amendementen

1. Provinciale Staten kunnen een amendement ontoelaatbaar verklaren indien het een strekking heeft, tegengesteld aan die van het voorstel waarop het betrekking heeft, of indien er tussen de materie van het amendement en die van het voorstel geen rechtstreeks verband bestaat.
2. Een daartoe strekkend voorstel kan, zo nodig met onderbreking van de orde, worden gedaan door de voorzitter of door een van de leden.

Artikel 39 Overgenomen amendement

Vanaf het moment dat een amendement wordt overgenomen door Provinciale Staten maakt het onderdeel uit van het voorstel dat in stemming wordt gebracht.

Artikel 40 Moties

1. Ieder lid van Provinciale Staten kan ter vergadering een motie indienen.
2. Een motie wordt schriftelijk bij de voorzitter ingediend.
3. Het Statenlid dat de motie heeft ingediend, leest het dictum van de motie voor.
4. De behandeling van een motie over een aanhangig onderwerp of voorstel vindt tegelijk met de beraadslaging over dat onderwerp of voorstel plaats.
5. Als de motie naar aanleiding van de behandeling wordt aangepast, dan leest het Statenlid dat de motie heeft ingediend, de gewijzigde motie voor.
6. Een motie over een niet op de agenda opgenomen onderwerp wordt ingediend bij de vaststelling van de agenda. De indiener van de motie krijgt van de voorzitter op dat moment de gelegenheid de motie toe te lichten.
7. De spreektijdenregeling van Provinciale Staten is niet van toepassing op een motie over een niet op de agenda opgenomen onderwerp.

Artikel 41 Interpellatie

1. Het verzoek tot het houden van een interpellatie wordt, behoudens in naar het oordeel van de voorzitter spoedeisende gevallen, uiterlijk op de vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk ingediend bij de voorzitter. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover inlichtingen worden verlangd alsmede de te stellen vragen.

2. De voorzitter brengt de inhoud van het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.
3. Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering na indiening van het verzoek wordt het verzoek in stemming gebracht. Om een interpellatie te kunnen houden is de instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.
4. Een interpellatie kan maximaal één uur duren.
5. De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan de interpellatie.
6. De voorzitter verleent aan de interpellant het woord om één of meer vragen aan Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen en een toelichting daarop te geven.
7. Na de beantwoording door Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning krijgt de interpellant desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen.
8. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om hetzij aan de interpellant, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.
9. Indien de interpellatie de commissaris van de Koning betreft, wordt het voorzitterschap van de vergadering voor de duur van die interpellatie waargenomen door de vicevoorzitter.

Artikel 42 Initiatiefvoorstellen

1. Een initiatiefvoorstel wordt schriftelijk en ondertekend ingediend bij de voorzitter met het verzoek het initiatiefvoorstel in behandeling te brengen.
2. Voor het opstellen van het initiatiefvoorstel wordt zo mogelijk gebruik gemaakt van een daartoe bestemd sjabloon.
3. De griffier brengt het initiatiefvoorstel zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en van Gedeputeerde Staten en neemt daarbij een tijdschema op met de beoogde behandeldata in de desbetreffende Statencommissie en in Provinciale Staten.
4. Gedeputeerde Staten worden in de gelegenheid gesteld, binnen 6 weken na het indienen van een initiatiefvoorstel hun wensen en bedenkingen over het voorstel kenbaar te maken. Pas hierna kunnen Provinciale Staten een besluit nemen over het betreffende initiatiefvoorstel.
5. Indien de reactie niet binnen de termijn van zes weken kan worden gegeven, stellen Gedeputeerde Staten de indiener hiervan gemotiveerd in kennis, conform de procedure die geldt voor het niet tijdig beantwoorden van schriftelijke vragen.
6. Het initiatiefvoorstel wordt zo spoedig mogelijk nadat daarover door de desbetreffende Statencommissie advies is uitgebracht door Provinciale Staten behandeld.

Artikel 43 Collegevoorstel

1. Een voorstel voor een verordening of een ander voorstel van het college van Gedeputeerde Staten aan Provinciale Staten, dat vermeld staat op de agenda van de Statenvergadering, kan niet worden ingetrokken zonder toestemming van Provinciale Staten.
2. Als Provinciale Staten van oordeel zijn dat nader advies van Gedeputeerde Staten over een voorstel als bedoeld in het eerste lid nodig is, bepaalt het presidium in welke vergadering het voorstel opnieuw geagendeerd wordt.

Artikel 44 Interpellaties

1. Het verzoek tot het houden van een interpellatie wordt, behoudens in naar het oordeel van de voorzitter spoedeisende gevallen, tenminste één werkdag voor de aanvang van de vergadering schriftelijk bij de voorzitter ingediend. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover inlichtingen worden verlangd alsmede de te stellen vragen.

2. De voorzitter brengt de inhoud van het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.
3. Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering na indiening van het verzoek wordt het verzoek in stemming gebracht. Om een interpellatie te kunnen houden is de instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.
4. De interpellatie kan maximaal één uur duren.
5. De interpellant voert niet meer dan tweemaal het woord, de overige leden van Provinciale Staten, de commissaris van de Koning en de gedeputeerden niet meer dan eenmaal, tenzij Provinciale Staten hen hiertoe verlof geven.
6. Op de interpellatie is de spreektijdregeling als bedoeld in artikel 23 niet van toepassing.
7. Indien de interpellatie de commissaris van de Koning betreft, wordt het voorzitterschap van de vergadering voor de duur van die interpellatie waargenomen door de vicevoorzitter.

Artikel 45 Schriftelijke vragen

1. Schriftelijke vragen worden kort en duidelijk geformuleerd. De vragen kunnen van een toelichting worden voorzien. Bij de vragen wordt aangegeven of schriftelijke of mondelinge beantwoording wordt verlangd.
2. De vragen worden bij de voorzitter van Provinciale Staten ingediend. Deze draagt er zorg voor dat de vragen zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten, het college van Gedeputeerde Staten en de commissaris van de Koning worden gebracht.
3. Schriftelijke beantwoording vindt zo spoedig mogelijk plaats, in ieder geval binnen dertig dagen nadat de vragen zijn binnengekomen. Indien beantwoording niet binnen deze termijn kan plaatsvinden, stellen Gedeputeerde Staten de vragensteller hiervan gemotiveerd schriftelijk in kennis, waarbij de termijn aangegeven wordt, waarbinnen beantwoording zal plaatsvinden. Op dit bericht is het bepaalde in het vierde lid van overeenkomstige toepassing.
4. De vragensteller kan, bij schriftelijke beantwoording in de eerstvolgende vergadering van Provinciale Staten en bij mondelinge beantwoording in dezelfde vergadering van Provinciale Staten, na de behandeling van de op de agenda voorkomende onderwerpen nadere inlichtingen vragen omtrent het door Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning gegeven antwoord, tenzij Provinciale Staten anders beslissen.

Artikel 46 Vragenuur

1. Tijdens de Statenvergadering is er gelegenheid tot het stellen van vragen vreemd aan de orde van de dag.
2. Het lid van Provinciale Staten dat tijdens het vragenuur vragen wil stellen, meldt dit onder aanduiding van het onderwerp tezamen met de te stellen vragen uiterlijk één werkdag voor aanvang van de vergadering, vóór 13.00 uur, bij de voorzitter.
3. De voorzitter nodigt het lid van Gedeputeerde Staten uit op wiens portefeuille de vragen betrekking heeft en zendt hem van te voren de vragen toe.
4. Het lid van Gedeputeerde Staten op wiens portefeuille de vragen betrekking heeft houdt zich beschikbaar voor de beantwoording van de vragen.
5. De voorzitter bepaalt de volgorde waarin aangemelde onderwerpen tijdens het vragenuur aan de orde worden gesteld.
6. De voorzitter bepaalt per onderwerp de spreektijd voor de vragensteller, voor de gedeputeerden, voor de commissaris van de Koning en voor de overige leden van Provinciale Staten.
7. Per onderwerp wordt aan de vragensteller het woord verleend om één of meer vragen aan Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen en een toelichting daarop te geven.
8. Na de beantwoording door Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning krijgt de vragensteller desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen.

9. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om hetzij aan de vragensteller, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.
10. Tijdens het vragenuur kunnen geen moties worden ingediend en worden geen interrupties toegelaten.

Artikel 47 Fractiedebat

1. Het verzoek tot het houden van een fractiedebat wordt tenminste twee werkdagen voor de aanvang van de vergadering schriftelijk bij de voorzitter ingediend. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp waarover een debat wordt verlangd alsmede de te stellen vragen.
2. De voorzitter brengt het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten.
3. Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering wordt het voorstel in stemming gebracht. Om een fractiedebat te kunnen houden is instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.
4. De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan het debat.
5. De voorzitter verleent aan de aanvrager van het debat het woord om één of meer vragen te stellen aan een fractie of een Statenlid en een toelichting daarop te geven.
6. Na beantwoording van de vraag krijgt de aanvrager van het debat desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen.
7. De voorzitter kan vervolgens aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om hetzij aan de aanvrager van het debat, hetzij aan de fractie of het lid van Provinciale Staten dat de vraag heeft beantwoord, vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

Artikel 48 Actualiteit

1. Het verzoek tot het houden van een actualiteit wordt uiterlijk op de vrijdag voorafgaand aan de Statenvergadering om 12.00 uur schriftelijk ingediend bij de voorzitter. Het verzoek bevat een duidelijke omschrijving van het onderwerp en de reden van spoed.
2. De voorzitter brengt het verzoek zo spoedig mogelijk ter kennis van de overige leden van Provinciale Staten en de gedeputeerden.
3. Het presidium toetst de actualiteit op spoedeisendheid en geeft hieromtrent een advies aan Provinciale Staten. Er is sprake van spoedeisendheid wanneer beraadslaging of besluitvorming in een volgende Statenvergadering overbodig of niet meer aan de orde zou zijn, bijvoorbeeld door besluitvorming van derden.
4. Bij de vaststelling van de agenda van de eerstvolgende vergadering wordt het voorstel in stemming gebracht. Om een actualiteit te kunnen houden, is instemming nodig van een vijfde deel van de leden van Provinciale Staten.
5. Een actualiteit beslaat in de regel maximaal één pagina tekst, waarbij gebruik wordt gemaakt van het door de griffie verstrekte sjabloon.
6. Een actualiteit kan gericht zijn op het verkrijgen van een uitspraak van Provinciale Staten door middel van het indienen van een motie.
7. Een actualiteit wordt afgehandeld in dezelfde vergadering als die waarvoor de desbetreffende actualiteit is ingediend.
8. De voorzitter bepaalt de spreektijd voor de deelnemers aan de actualiteit.
9. De voorzitter verleent aan de aanvrager van de actualiteit het woord om de actualiteit aan de orde te stellen en desgewenst één of meer vragen aan Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning te stellen.

10. Desgewenst verleent de voorzitter het woord aan andere leden van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning voor een reactie of ter beantwoording van een vraag en vervolgens krijgt de aanvrager van de actualiteit desgewenst het woord om te reageren of aanvullende vragen te stellen.

11. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van Provinciale Staten het woord verlenen om te reageren op het onderwerp of hetzij aan de indiener, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

Artikel 49 Verslag en verantwoording

1. Een lid van Provinciale Staten, een gedeputeerde, de commissaris van de Koning of de griffier, die door Provinciale Staten is aangewezen als lid van het algemeen bestuur van een openbaar lichaam of van een gemeenschappelijk orgaan, ingesteld op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen, heeft het recht verslag te doen over zaken die in bedoeld algemeen bestuur aan de orde zijn. Een door Provinciale Staten gewenste bespreking van dit verslag kan de voorzitter doorverwijzen naar de desbetreffende commissie.
2. Het verslag, genoemd in het eerste lid, wordt gedaan in aansluiting op de behandeling van de lijst van ingekomen stukken of voor het sluiten van de vergadering.
3. Ieder lid van Provinciale Staten kan aan een persoon als bedoeld in het eerste lid, schriftelijke vragen stellen met inachtneming van artikel 45.
4. Het ter verantwoording roepen van een persoon als bedoeld in het eerste lid over zijn wijze van functioneren behoeft de toestemming van Provinciale Staten. Artikel 48 is van overeenkomstige toepassing.
5. Het eerste tot en met het derde lid zijn van overeenkomstige toepassing op het verslag en de verantwoording met betrekking tot de vertegenwoordiging van de provincie in andere organisaties of instituties.

Hoofdstuk 5 Besloten vergadering

Artikel 50 Algemeen

Op een besloten vergadering zijn de bepalingen van dit reglement van overeenkomstige toepassing voor zover deze bepalingen niet strijdig zijn met het besloten karakter van de vergadering.

Artikel 51 Bijwonen besloten vergadering

1. Het duocommissielid dat namens zijn fractie in een commissievergadering bij een onderwerp als woordvoerder is opgetreden, kan met toestemming van de Statengriffier het besloten deel van een vergadering van Provinciale Staten over dat onderwerp bijwonen.
2. Het duocommissielid dient de woensdag voorafgaand aan die vergadering daartoe een schriftelijk verzoek in bij de Statengriffier.
3. Indien de Statengriffier zich ervan heeft vergewist dat het duocommissielid in een commissievergadering over het onderwerp als woordvoerder is opgetreden, wordt het verzoek ingewilligd.

Artikel 52 Notulen

1. De notulen van een besloten vergadering worden overeenkomstig artikel 12, derde lid, van dit reglement verzonden.
2. Deze notulen worden zo spoedig mogelijk in een besloten vergadering ter vaststelling aangeboden. Tijdens deze vergadering nemen Provinciale Staten een besluit over het al dan niet openbaar maken van deze notulen. De vastgestelde notulen worden door de voorzitter en de griffier ondertekend.

Artikel 53 Geheimhouding

1. De notulen van een besloten vergadering worden overeenkomstig artikel 13, derde lid, van dit reglement verzonden.
2. Als vóór het verstrijken van de geheimhoudingstermijn blijkt dat de geheimhouding dient voort te duren wegens een belang, genoemd in artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur, wordt in een vergadering de geheimhoudingstermijn verlengd met maximaal vijf jaar.
3. Nadat Provinciale Staten de geheimhouding hebben opgeheven, nemen zij een besluit over het openbaar maken van de notulen van de besloten vergadering die op het desbetreffende onderwerp betrekking hebben. Als het gaat om geheimhouding die is opgelegd door GS, kunnen GS om advies worden gevraagd.

Hoofdstuk 6 Algemeen

Artikel 54 Toehoorders en pers

De toehoorders en vertegenwoordigers van de pers kunnen uitsluitend op de voor hen bestemde plaatsen openbare vergaderingen bijwonen.

Artikel 55 Verstoring orde vergadering

De voorzitter kan personen laten verwijderen ingeval zij de orde van de openbare vergadering verstoren.

Artikel 56 Digitale middelen

Het in de vergadering tonen van beeld- en videomateriaal is niet toegestaan.

Artikel 57 Geluid- en beeldregistraties

Degenen die in de vergaderzaal tijdens een vergadering van Provinciale Staten geluid- dan wel beeldregistraties willen maken doen hiervan mededeling aan de voorzitter en gedragen zich naar zijn aanwijzingen.

Hoofdstuk 7 Statencommissies

Artikel 58 Begripsomschrijvingen

In dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

- a. Statencommissie: een commissie ingesteld door Provinciale Staten op grond van artikel 80 van de Provinciewet;
- b. lid: lid van een commissie;
- c. voorzitter: voorzitter van een commissie of diens vervanger;
- d. griffier: griffier van Provinciale Staten of diens vervanger;
- e. Staten- en commissieadviseur: de secretaris van een Statencommissie of diens vervanger.
- f. vergadering: vergadering van een commissie.

- g. duocommissielid: een lid van een fractie, niet zijnde lid van Provinciale Staten, die de eed (verklaring en belofte) als bedoeld in artikel 61, vierde lid, heeft afgelegd en die voor de toepassing van dit hoofdstuk geacht wordt deel uit te maken van de fractie.

Artikel 59 Instelling Statencommissies

1. Provinciale Staten kunnen Statencommissies instellen en daaraan portefeuilles toedelen voor overleg en advisering op voorstel van het presidium. De instelling geldt voor de duur van de zittingsperiode van Provinciale Staten.
2. Indien een onderwerp meerdere Statencommissies aangaat, beslist het presidium na advies of op voorstel van de betreffende commissievoorzitters welke commissie het onderwerp het meest aangaat. Deze Statencommissie behandelt het betreffende onderwerp en kan daarbij andere Statencommissies uitnodigen.

Artikel 60 Taken

1. Een Statencommissie brengt gevraagd en ongevraagd advies uit aan Provinciale Staten.
2. Ten behoeve van haar werkzaamheden kan een Statencommissie overleg voeren met Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning, werkbezoeken afleggen, hoorzittingen houden en externe deskundigen inschakelen.

Artikel 61 Samenstelling

1. Iedere Statenfractie is vertegenwoordigd in een Statencommissie volgens de volgende verdeelsleutel:
 - een fractie met maximaal 7 leden mag twee leden afvaardigen per commissie;
 - een fractie met 8 of meer leden tot maximaal 11 leden mag drie leden afvaardigen per commissie;
 - een fractie met 12 of meer leden mag 4 leden afvaardigen per commissie;
 - elke fractie vaardigt voor iedere Statencommissie tenminste 1 plaatsvervangend lid af, dat deelneemt aan de vergaderingen bij ontstentenis van een lid.
2. De (plaatsvervangende) leden van een Statencommissie worden door de voorzitter van Provinciale Staten op voordracht van de fractievoorzitters benoemd.
3. Iedere fractievoorzitter kan voor een Statencommissie één persoon als (plv.) lid voordragen die bij de vorige Statenverkiezingen wel verkiesbaar was voor diezelfde fractie maar niet in Provinciale Staten is gekozen. Voor het overige bestaan commissies uit Statenleden.
4. Een duocommissielid legt, alvorens zijn functie als lid uit te oefenen, in handen van de voorzitter de volgende eed (verklaring en belofte) af:

'ik zweer (verklaar) dat ik, om tot lid van een commissie van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd.

Ik zweer (verklaar en beloof) dat ik, om iets in dit ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen.

Ik zweer (beloof) dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van een commissie van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Zo waarlijk helpe mij God Almachtig'.

(Dat verklaar en beloof ik.)'
5. Van het afleggen van de eed (verklaring en belofte) wordt een proces-verbaal opgemaakt.
6. Op een duocommissielid zijn de artikelen 10, 11, 12, 13 en 15 van de Provinciewet van overeenkomstige toepassing.

Artikel 62 De commissievoorzitter

1. De commissievoorzitter en zijn plaatsvervanger worden op voorstel van het presidium door Provinciale Staten uit hun midden benoemd.
2. De commissievoorzitter telt niet mee bij de verdeelsleutel van de vertegenwoordiging van de Statenfracties in de commissie.
3. De commissievoorzitter is belast met:
 - a. het leiden van de vergadering;
 - b. het handhaven van de orde;
 - c. het opstellen van de concept-agenda voor de commissievergadering;
 - d. het (doen) naleven van dit reglement.

Artikel 63 Zittingsduur en vacatures

1. De zittingsperiode van een lid, de commissievoorzitter en hun plaatsvervangers eindigt in ieder geval aan het einde van de zittingsperiode van Provinciale Staten.
2. De voorzitter van Provinciale Staten kan een lid ontslaan op voorstel van de fractie op wiens voordracht het lid is benoemd.
3. Provinciale Staten kunnen op voorstel van het presidium de voorzitter of zijn plaatsvervanger ontslaan.
4. Een lid, de commissievoorzitter en hun plaatsvervangers kunnen te allen tijde ontslag nemen. Zij doen daarvan schriftelijk mededeling aan de voorzitter van Provinciale Staten. Het ontslag gaat een maand na de schriftelijke mededeling in of zoveel eerder als een opvolger is benoemd.
5. De voorzitter van de fractie van de (plaatsvervangend) commissievoorzitter draagt in eerste instantie een nieuwe (plaatsvervangend) commissievoorzitter ter benoeming voor.
6. Indien door overlijden of ontslag een vacature ontstaat, beslist de voorzitter van Provinciale Staten zo spoedig mogelijk over de vervulling daarvan met inachtneming van artikel 61 en 62.

Artikel 64 Griffier en Staten- en commissieadviseur

1. De griffier wijst ter ondersteuning van iedere commissie een Staten- en commissieadviseur van de Statengriffie aan.
2. De Staten- en commissieadviseur is in iedere vergadering aanwezig.
3. Bij verhindering of afwezigheid van de Staten- en commissieadviseur wordt deze vervangen door een daartoe door de griffier aangewezen medewerker.
4. De griffier en de Staten- en commissieadviseur kunnen de commissie gevraagd en ongevraagd van advies dienen.

Artikel 65 Auditcommissie

1. Ingeval Provinciale Staten een auditcommissie instellen, is elke fractie met vier of meer leden in Provinciale Staten vertegenwoordigd in de auditcommissie.
2. Fracties met minder dan vier leden in Provinciale Staten kunnen gezamenlijk één lid afvaardigen voor de auditcommissie.

Artikel 66 Aanwezigheid commissaris van de Koning en Gedeputeerde Staten bij commissievergaderingen

1. De commissievoorzitter kan de commissaris van de Koning dan wel één of meer gedeputeerden uitnodigen om in de vergadering aan de beraadslagingen deel te nemen.
2. Indien de commissaris van de Koning dan wel een gedeputeerde niet is uitgenodigd voor een vergadering van de Statencommissie en wil deelnemen aan de beraadslagingen, doet hij hiertoe een verzoek aan de commissievoorzitter, die zo spoedig mogelijk daarop beslist.
3. Bij aanvang van de vergadering kan de Statencommissie alsnog anders besluiten.

Artikel 67 Vergaderfrequentie

1. De vergaderingen van een Statencommissie vinden plaats op basis van een door Provinciale Staten vastgesteld vergaderschema.
2. Een Statencommissie vergadert voorts indien de commissievoorzitter het nodig oordeelt of indien tenminste twee fracties schriftelijk met opgaaf van redenen daarom verzoeken.
3. De commissievoorzitter kan in bijzondere gevallen een andere dag of aanvangsuur bepalen of een andere vergaderplaats aanwijzen. Hij voert hierover overleg met de Staten- en commissieadviseur.

Artikel 68 Oproep en verspreiding vergaderstukken

1. De commissievoorzitter zendt de leden van de Statencommissie tenminste twee weekenden voor een vergadering een oproep onder vermelding van dag, tijdstip en plaats van de vergadering, tenzij deze termijn wegens spoedeisendheid niet gehaald kan worden.
2. Met de oproep ontvangen de leden de voorlopige agenda en de daarbij behorende stukken. De agenda vermeldt de datum, aanvangstijd en plaats van de vergadering.
3. Stukken als bedoeld in artikel 91, tweede lid, van de Provinciewet, worden verzonden in een gesloten envelop, voorzien van het predicaat 'geheim'. Deze gesloten envelop wordt in een envelop gestoken die voorzien is van de naam van de geadresseerde.
4. Indien op stukken geheimhouding rust op grond van artikel 91, tweede lid, van de Provinciewet en Gedeputeerde Staten daarom expliciet en gemotiveerd hebben verzocht, blijven de stukken in afwijking van het derde lid onder de griffier die desgevraagd uitsluitend inzage verleend aan de leden van Provinciale Staten.
5. Met uitzondering van de stukken bedoeld in het derde en vierde lid, worden stukken op het provinciehuis ter inzage gelegd. Daarbij worden burgers gewezen op de mogelijkheid om gebruik te maken van hun spreekrecht als bedoeld in artikel 75 Provinciewet.
6. Aanvullende documenten en voorstellen worden zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk twee werkdagen voor aanvang van de vergadering aan de leden van de Statencommissie gezonden en op de provinciale website gepubliceerd met uitzondering van de stukken bedoeld in het derde en vierde lid.

Artikel 69 De commissieagenda

1. In spoedeisende gevallen kan de commissievoorzitter na het verzenden van de oproep en de voorlopige agenda tot uiterlijk twee werkdagen voor de aanvang van een vergadering een aanvullende agenda opstellen.
2. Bij aanvang van de vergadering stelt de Statencommissie de agenda vast, waarbij onderwerpen aan de agenda kunnen worden toegevoegd of afgevoerd en de volgorde van de agendapunten kan wijzigen. Als bij het vaststellen van de agenda blijkt, dat stukken die bij een agendapunt horen, minder dan twee weekenden tevoren bij de leden van de commissie zijn gearriveerd en niet digitaal beschikbaar waren, dan kunnen deze door de Statencommissie van de agenda worden afgehaald.
3. Wanneer een Statencommissie een onderwerp of voorstel onvoldoende voor de beraadslaging voorbereid acht, kan zij aan Gedeputeerde Staten of aan de commissaris van de Koning nadere inlichtingen of advies vragen. De Statencommissie bepaalt in welke vergadering het onderwerp of voorstel opnieuw geagendeerd wordt.

Artikel 70 Presentielijst

Tijdens de vergadering tekent ieder lid de presentielijst. Aan het einde van elke vergadering wordt die lijst door de voorzitter en de commissiegriffier door ondertekening vastgesteld.

Artikel 71 Quorum

1. Een Statencommissie kan alleen beraadslagen of besluiten, indien blijkt de presentielijst meer dan de helft van het aantal zitting hebbende leden aanwezig is.
2. Wanneer een kwartier na het vastgestelde tijdstip niet het vereiste aantal leden aanwezig is, bepaalt de commissievoorzitter dag en uur van de volgende vergadering.
3. Voor de vergadering bedoeld in het tweede lid, geldt geen quorum tenzij nieuwe stukken of voorstellen geagendeerd staan.

Artikel 72 Spreekrecht burgers

1. Na de opening van de vergadering kunnen derden, tezamen gedurende maximaal dertig minuten, het woord voeren over onderwerpen, waarover de Statencommissie een inhoudelijke bespreking voert.
2. Het woord kan niet gevoerd worden over:
 - a. een besluit van het provinciebestuur waartegen bezwaar en beroep openstaat of heeft opengestaan;
 - b. benoemingen van personen;
 - c. een gedraging waarover een klacht ex artikel 9:1 van de Algemene wet bestuursrecht kan of kon worden ingediend.
3. Zodra de besluitvormende fase van een project aan de orde is, wordt niet langer ingesproken over eerdere fasen van het project.
4. Degene, die van het spreekrecht gebruik wil maken, meldt dit ten minste één werkdag voor de aanvang van de vergadering aan de commissiegriffier. Hij vermeldt daarbij zijn naam, adres en telefoonnummer en het onderwerp, waarover hij het woord wil voeren. Bovendien geeft hij aan of hij namens een groepering spreekt of op eigen titel.
5. Elke spreker krijgt maximaal vijf minuten het woord. De commissievoorzitter verdeelt de spreektijd evenredig over de sprekers als er meer dan zes sprekers zijn. De commissievoorzitter kan tevens in bijzondere gevallen afwijken van de maximale lengte van de spreektijd.
6. De spreker voert het woord, nadat de commissievoorzitter hem dit heeft verleend. De commissievoorzitter of een lid doet een voorstel voor de behandeling van de inbreng van de inspreker.
7. Indien een agendapunt bij meerdere Statencommissies geagendeerd staat, kan een inspreker slechts in één commissie het woord voeren over het betreffende onderwerp.

Artikel 72a Inspreekhalftuur

1. Als vast agendapunt staat het inspreekhalftuur aan het begin van de vergadering opgenomen. Tijdens dit agendapunt kunnen derden het woord voeren over onderwerpen die niet op de agenda van de commissie staan. Wel moet het onderwerp betrekking hebben op het beleidsveld van de commissie.
2. Degene, die van het inspreekhalftuur gebruik wil maken, meldt dit ten minste één werkdag voor de aanvang van de vergadering aan de commissiegriffier. Hij vermeldt daarbij zijn naam, mailadres en telefoonnummer en het onderwerp waarover hij het woord wil voeren. Bovendien geeft hij aan of hij namens een groepering spreekt of op eigen titel.
3. Elke spreker krijgt maximaal drie minuten het woord. De commissievoorzitter verdeelt de spreektijd evenredig over de sprekers. De commissievoorzitter kan tevens in bijzondere gevallen afwijken van de maximale lengte van de spreektijd.

4. De spreker voert het woord, nadat de commissievoorzitter hem dit heeft verleend. De commissievoorzitter geeft na inbreng van de spreker de leden van de commissie de gelegenheid voor een beknopte, verduidelijkende vraag.*
5. Een spreker kan in niet meer dan één commissie inspreken over hetzelfde onderwerp.

Artikel 72b Rondvraag

1. Tijdens de commissievergadering is er bij de rondvraag de gelegenheid tot het stellen van vragen.
2. De vragen zijn beknopt en politiek van aard en worden (zoveel mogelijk drie werkdagen) van tevoren aangemeld bij de commissieadviseur. De voorzitter kan de vragensteller verzoeken om vragen die hier niet aan voldoen op een andere wijze in te dienen middels de daarvoor beschikbare instrumenten.
3. Naar aanleiding van een rondvraag kan geen debat plaatsvinden.

Artikel 73 Notulen

1. De notulen worden opgesteld onder de zorg van de Staten- en commissieadviseur.
2. De notulen houden in:
 - a. de namen van de commissievoorzitter, de griffier, de Staten- en commissieadviseur, de commissaris van de Koning en de gedeputeerden, de provinciesecretaris en de leden, allen voor zover aanwezig, alsmede van de overige personen die het woord gevoerd hebben. Afzonderlijk wordt vermeld welke leden afwezig waren;
 - b. een vermelding van de zaken die aan de orde zijn geweest;
 - c. een zakelijke samenvatting van het besprokene met vermelding van de namen der aanwezigen die het woord voerden;
 - d. een samenvatting van het advies aan Provinciale Staten;
 - e. bij het desbetreffende agendapunt de naam en de hoedanigheid van die personen aan wie het op grond van het bepaalde in artikel 80 door de Statencommissie is toegestaan deel te nemen aan de beraadslagingen.
3. Schriftelijke bijdragen van fracties die niet bij de vergadering vertegenwoordigd zijn worden niet aan het verslag van de vergadering toegevoegd.
4. De concept-notulen van de voorgaande vergadering worden, zo mogelijk, aan de leden toegezonden gelijktijdig met de oproep voor de eerstvolgende vergadering. De concept-notulen worden op hetzelfde moment aan de overige personen die het woord gevoerd hebben, toegezonden.
5. Bij het begin van de vergadering worden, zo mogelijk, de notulen van de vorige vergadering vastgesteld.
6. De leden, de commissievoorzitter en, naar aanleiding van en met betrekking tot hun deelname aan de beraadslaging, de leden van het college van Gedeputeerde Staten, de griffier en de provinciesecretaris, kunnen een voorstel tot wijziging aan de Statencommissie doen, indien de concept-notulen onjuistheden bevatten of niet duidelijk weergeven hetgeen gezegd of besloten is. Een voorstel tot wijziging wordt vóór het vaststellen van de notulen bij de Staten- en commissieadviseur ingediend.
7. De vastgestelde notulen worden door de commissievoorzitter en de Staten- en commissieadviseur ondertekend.

Artikel 74 Spreekregels

De voorzitter verleent het woord en de spreker richt zich tot de voorzitter.

Artikel 75 Spreektermijnen

1. De beraadslaging over een onderwerp of voorstel geschiedt in ten hoogste twee termijnen, tenzij de commissievoorzitter anders beslist.
2. Elke spreektermijn wordt afgesloten door de commissievoorzitter.
3. Een lid per fractie mag in een termijn niet meer dan één maal het woord voeren over hetzelfde onderwerp of voorstel, waarbij het spreken over een voorstel van orde niet wordt meegerekend

Artikel 76 Spreektijd

Indien de commissievoorzitter van een spreektijdenregeling gebruik wil maken, maakt hij gebruik van de spreektijdenregeling voor Statencommissies die door Provinciale Staten is vastgesteld.

Artikel 77 Voorstellen van orde

1. Zowel de voorzitter als de leden kunnen tijdens de vergadering mondeling een voorstel van orde doen, dat kort kan worden toegelicht.
2. Een voorstel van orde kan uitsluitend de orde van de vergadering betreffen.
3. Over een voorstel van orde beslist de Statencommissie terstond.

Artikel 78 Handhaving orde en schorsing

1. Een spreker mag in zijn betoog niet worden gestoord tenzij;
 - a. de voorzitter het nodig oordeelt hem aan het opvolgen van dit reglement te herinneren;
 - b. het gaat om interrupties.
2. De commissievoorzitter kan bepalen dat de spreker zonder verdere interrupties zijn betoog zal afronden.
3. Indien een spreker zich beledigend of onbetamelijk uitlaat, afwijkt van het aanhangige onderwerp, een andere spreker herhaaldelijk interrumpeert, dan wel anderszins de orde verstoort, kan hij door de commissievoorzitter tot de orde worden geroepen. Indien de spreker zijn gedrag voortzet, kan de commissievoorzitter hem gedurende de beraadslaging over het aanhangige onderwerp het woord ontfeggen.
4. De commissievoorzitter kan ter handhaving van de orde de vergadering voor een door hem te bepalen tijd schorsen en – indien na de heropening de orde opnieuw wordt verstoord – de vergadering sluiten.
5. De Statencommissie kan op voorstel van de commissievoorzitter een lid dat door zijn gedragingen de geregelde gang van zaken belemmert, het verdere verblijf in de vergadering ontfeggen, waarna het lid de vergadering onmiddellijk dient te verlaten.
6. Bij herhaling van gedrag als bedoeld in het derde lid kan een lid voor ten hoogste drie maanden de toegang tot de vergadering worden ontfegd door de commissie.

Artikel 79 Beraadslaging

1. De Statencommissie kan op voorstel van de commissievoorzitter of een lid besluiten om over één of meer onderdelen van een onderwerp of voorstel afzonderlijk te beraadslagen.
2. Op voorstel van de commissievoorzitter of van een lid kan de Statencommissie besluiten de beraadslaging voor een door de commissievoorzitter te bepalen tijd te schorsen teneinde Gedeputeerde Staten of de leden de gelegenheid te geven tot onderling beraad. De beraadslagingen worden hervat nadat de schorsingsperiode verstreken is.

Artikel 80 Deelname aan de beraadslaging door anderen

1. De Statencommissie kan bepalen dat anderen mogen deelnemen aan de beraadslaging.

2. Een beslissing daartoe wordt op voorstel van de commissievoorzitter of een lid genomen alvorens met de beraadslaging over het desbetreffende agendapunt wordt begonnen.

Artikel 81 Advies

1. In een advies van de Statencommissie worden de standpunten van alle aanwezige fracties opgenomen.
2. De Statencommissie kan aan Provinciale Staten adviseren om een besluit te nemen over een onderwerp of voorstel zonder beraadslaging.

Artikel 82 Instelling werkgroep

1. De Statencommissie kan besluiten een werkgroep in te stellen, bestaande uit commissieleden, die de Statencommissie adviseert over een onderwerp.
2. Een werkgroep heeft de status van een informeel overleg tussen commissieleden. Op het moment dat het wenselijk is formeel regels te stellen over de openbaarheid van vergaderingen en geheimhouding van stukken, wordt aan PS voorgesteld een commissie in te stellen als bedoeld in artikel 82 van de Provinciewet.
3. Een werkgroep wordt ingesteld voor de periode van maximaal één jaar. De Statencommissie kan bepalen deze periode te verlengen.
4. De Statencommissie stelt het presidium op de hoogte van de besluiten als bedoeld onder lid
5. Dit reglement is van overeenkomstige toepassing op de werkgroep voorzover deze bepalingen niet strijdig zijn met het informele karakter van de werkgroep.

Artikel 83 Besloten vergaderingen

Hoofdstuk 5, met uitzondering van artikel 51, is van overeenkomstige toepassing op besloten vergaderingen van Statencommissies.

Artikel 84 Algemene bepalingen

De artikelen 54 (Toehoorders en pers), 55 (Verstoring orde vergadering) en 57 (Geluid- en beeldregistraties) zijn van overeenkomstige toepassing op vergaderingen van Statencommissies.

Artikel 85 Buitenlandse dienstreis

1. Een buitenlandse dienstreis is alleen toegestaan indien de Statencommissie nut en noodzaak daarvan in een voorstel aan het presidium heeft aangetoond en het presidium het voorstel heeft goedgekeurd.
2. Dienstreizen vinden in beginsel alleen binnen Europa plaats.
3. Bezoeken aan Europese instellingen worden niet als buitenlandse dienstreis aangemerkt.
4. De dienstreis dient twee maanden voordat deze plaatsvindt bij de Statengriffier aangemeld te worden.
5. Voorstellen voor buitenlandse dienstreizen dienen, voorzien van een begroting, doel en tijdstip van de dienstreis, alsmede het aantal deelnemers, aan het presidium te worden voorgelegd, alvorens verplichtingen worden aangegaan.
6. Indien tentoonstellingen of festiviteiten plaatsvinden in de te bezoeken regio's, waardoor de verblijfkosten onevenredig toenemen, dient de dienstreis in een andere periode plaats te vinden, tenzij een bepaalde tentoonstelling of festiviteit het doel van de dienstreis is.
7. Benodigde tickets en accommodaties worden door de Statengriffie geregeld en geadministreerd.
8. Alleen vaste leden van de Statencommissie, het lid van het college van Gedeputeerde Staten en medewerkers van de Statengriffie kunnen aan een buitenlandse dienstreis deelnemen.

Plaatsvervangende leden kunnen slechts deelnemen bij verhindering of ontstentenis van een vast lid.

9. Door de deelnemers aan een buitenlandse dienstreis wordt deelgenomen aan een integraal gepubliceerd programma, tenzij zich omstandigheden voordoen die onder de annuleringsverzekering vallen.
10. Het verlengen van de buitenlandse dienstreis is toegestaan, mits voorafgaand aan de buitenlandse dienstreis toestemming is verleend door de voorzitter van Provinciale Staten na overleg met de vice-voorzitter van Provinciale Staten. De extra kosten komen volledig voor rekening van het lid van de commissie.
11. De Statengriffie meldt de deelnemers aan voor dekking onder de doorlopende reis- en annuleringsverzekering van de provincie. De verzekering is van kracht voor alle personen die in opdracht of op uitnodiging van de provincie reizen naar het buitenland en in het binnenland maken. De definitie van een reis is hier dat er zowel in het binnen- als het buitenland sprake is van een overnachting. Er moeten daarvan boekingsbewijzen zijn.
12. De voorzitter van de commissie legt verantwoording af over de collectieve uitgaven tijdens de reis.
13. De deelnemende commissieleden stellen een verslag van de buitenlandse dienstreis op.. Dit verslag wordt in ieder geval gezonden aan het presidium.
14. Individuele Statenleden kunnen op grond van een besluit van Provinciale Staten, namens een Statencommissie afgevaardigd worden naar een congres of seminar in het buitenland. De kosten van deze dienstreis worden aan het individuele Statenlid vergoed overeenkomstig de Verordening rechtspositie gedeputeerden, Staten- en commissieleden. Het aanvraagformulier moet worden ondertekend door de voorzitter van de commissie. Van de dienstreis wordt een verslag opgesteld. Dit verslag wordt in ieder geval ter kennisname toegezonden aan het presidium en aan de desbetreffende commissie uit Provinciale Staten.

Hoofdstuk 8 Slotbepalingen

Artikel 86 Uitleg reglement

In de gevallen waarin dit reglement niet voorziet of bij twijfel over de toepassing van dit reglement, beslissen Provinciale Staten of de Statencommissie op voorstel van de voorzitter of de commissievoorzitter. In spoedeisende gevallen kan de voorzitter of de commissievoorzitter beslissen.

Artikel 87 Intrekking

Het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten van Noord-Holland 2007 en het Reglement van orde voor Provinciale Statencommissies in Noord-Holland 2007 worden ingetrokken.

Artikel 88 Inwerkingtreding

Dit reglement treedt in werking na de dag van publicatie in het provinciaal blad.

Artikel 89 Citeertitel

Dit reglement wordt aangehaald als: Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015.

Ondertekening

*Haarlem, 2 februari 2015,
Provinciale Staten van Noord-Holland,*

J.W. Remkes, voorzitter.
J.J.M. Vrijburg, griffier.

Ziet u een fout in deze regeling?

Bent u van mening dat de inhoud niet juist is? Neem dan contact op met de organisatie die de regelgeving heeft gepubliceerd. Deze organisatie is namelijk zelf verantwoordelijk voor de inhoud van de regelgeving. De naam van de organisatie ziet u bovenaan de regelgeving. De contactgegevens van de organisatie kunt u hier opzoeken: organisaties.overheid.nl.

Werkt de website of een link niet goed? Stuur dan een e-mail naar regelgeving@overheid.nl

Provinciale Staten van Noord-Holland**Haarlem, 19 december 2022****Onderwerp: Wijziging reglement van orde PS en Statencommissies 2015****Bijlagen:**

- Ontwerpbesluit

1. Inleiding

Gedurende de afgelopen Statenperiode hebben er op verschillende momenten wijzigingen plaatsgevonden in het gebruik van specifieke onderdelen van het Reglement van Orde van de Provinciale Staten van Noord-Holland. Om een goede basis neer te zetten voor de nieuwe Statenperiode is het wenselijk het Reglement van Orde integraal te actualiseren. De laatste actualisatie heeft in de vorige Statenperiode plaatsgevonden en is ingegaan per 6 september 2018.¹

Het presidium heeft op 27 juni 2022 ingestemd met een proces om te komen tot een technische actualisatie van het Reglement van orde. Dit proces is afgerond en de door te voeren wijzigingen worden toegelicht in deze voordracht en zijn opgenomen in het ontwerpbesluit. Deze wijzigingen in het reglement kunnen ingaan vanaf 29 maart 2023, de dag van de installatievergadering van de Statenperiode 2023-2027.

Daarnaast gaan de regels rond geheimhouding veranderen in de provinciewet op basis van de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur. De wet is aangenomen in de Tweede en Eerste Kamer, maar moet nog in werking treden. Om voorbereid te zijn op deze wijziging worden voorstellen gedaan om het reglement van orde hierop aan te passen. Deze wijzigingen in het reglement kunnen ingaan vanaf de dag dat de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur in werking treedt.²

¹ Het nu vigerende Reglement van Orde is te vinden via: [Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015 \(overheid.nl\)](https://overheid.nl/584444)

² [Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur – gepubliceerd op 10-11-2022](#)

2. Doelstellingen

Het doel van deze wijziging is het Reglement van Orde geactualiseerd en kloppend met de gehanteerde praktijk te brengen, enkele deadlines voor instrumenten gelijk te trekken en daarmee een hanteerbaar reglement voor de nieuwe Statenperiode 2023-2027 te hebben en daarnaast om voorbereid te zijn op de noodzakelijke wijzigingen op basis van de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur zodra deze inwerking is getreden.

3. Voorgestelde wijzigingen voor actualisering van het RvO

A

In artikel 1 wordt onder vervanging van de punt aan het eind van onderdeel j door een komma een onderdeel k toegevoegd, luidende:

k. nota van wijziging: een voorstel tot wijziging van een voor een vergadering van Provinciale Staten geagendeerde voordracht en ontwerpbesluit.

Toelichting

Artikel 1 geeft een definitiebeschrijving van relevante termen in het Reglement van orde.

Voorgesteld wordt onder G om een nota van wijziging toe te voegen als artikel 43a.

De aanvulling onder A geeft een definitie van de term 'Nota van wijziging'.

B

In artikel 6, negende lid, onderdeel a wordt 'artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door: artikel 5.1 van de Wet open overheid.

Toelichting

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid inwerking getreden ter vervanging van de Wet openbaarheid van bestuur. Met deze wijziging wordt in het RvO verwezen naar de huidige wet en daarbij behorende relevante artikel uit deze wet.

C

In artikel 9, achtste lid, onderdeel a wordt 'artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door: artikel 5.1 van de Wet open overheid.

Toelichting

Zie de toelichting bij B.

D

Artikel 10, eerste lid, komt te luiden:

1. Voor de toelating van nieuwe leden stelt de voorzitter een commissie in, waarin hij drie leden van Provinciale Staten benoemt, die de geloofsbrieven en de daarop betrekking hebbende stukken van de te benoemen leden en de processen-verbaal van de stembureaus onderzoekt.

Toelichting

Dit artikel is aangepast naar de huidige praktijk. De voorzitter van de Staten wijst de leden aan voor het onderzoek geloofsbrieven. In het huidige artikel 10 lid 1 stellen Provinciale Staten een commissie in. Zeker bij tussentijdse vacatures is hier geen gelegenheid voor. De voorgestelde wijziging kan ook conform de provinciewet en is in bijvoorbeeld Zuid-Holland op deze wijze opgenomen in het RvO.

E

Aan artikel 22 wordt een vijfde lid toegevoegd, luidende:

5. De indiener van een initiatiefvoorstel of discussienota krijgt de gelegenheid dit voorstel ter vergadering toe te lichten buiten de normale spreektijd.

Toelichting

Deze aanvulling is toegevoegd vanwege de heersende praktijk dat aan een indiener van een initiatiefvoorstel in de commissie- en Statenvergadering en aan een indiener van een discussienota in de commissievergadering spreektijd ter toelichting wordt toegestaan buiten de normale spreektijd op basis van de vastgestelde spreektijdregeling om.

F

Artikel 33, zesde lid, vervalt.

Toelichting

Het zesde lid van artikel 33 ging over het bijhouden van aangehouden moties en dat deze na zes maanden alleen inhoudelijk gemotiveerd door het presidium door Provinciale Staten afgevoerd kunnen worden. Aangehouden moties hebben echter geen juridische status en in de Statenperiode 2015-2019 heeft het presidium er al voor gekozen niet meer bij te houden welke moties zijn aangehouden en de verantwoordelijkheid om terug te komen op een eventuele aangehouden motie te laten bij de indiener van de motie.

G

Na artikel 43 wordt een artikel 43a ingevoegd, luidende:

Artikel 43a Nota van wijziging

Gedeputeerde Staten kunnen een nota van wijziging indienen.

Toelichting

De provincie Noord-Holland kent de nota van wijziging nog niet. In de praktijk blijkt het regelmatig nodig om technische onvolkomenheden in een reeds door GS vastgestelde voordracht met ontwerpbesluit op te lossen voor besluitvorming door Provinciale Staten plaatsvindt. Tot heden gebeurd dat met een brief van GS aan PS met het verzoek de inhoud van de brief onderdeel te laten zijn van het te nemen besluit. Een juridisch correcte manier is door te werken met een Nota van wijziging.

Een nota van wijziging bevat één of meer wijzigingen van een voorstel van Gedeputeerde Staten dat nog niet is aangenomen door Provinciale Staten. Behalve de wijzigingen staat in de nota ook de reden waarom die wijzigingen zijn aangebracht. Een nota van wijzigingen kan door GS ook

ingebracht worden naar aanleiding van de behandeling in de Statencommissie, voorafgaand aan de besluitvorming in Provinciale Staten.

H

In artikel 46, tweede lid, wordt '13.00' vervangen door: 12.00.

Toelichting

Met deze wijziging komt de deadline voor alle instrumenten voor de Statenvergadering op een gelijk tijdstip te liggen. Het indienen van Mondelinge vragen voor het vragen uur was tot nu de een uitzondering waarbij de deadline een uur later lag (op 13.00 uur). Deze wijziging zorgt voor uniformiteit en duidelijkheid in de deadlines.

I

Artikel 47 wordt als volgt gewijzigd:

- a. In het eerste lid wordt 'tenminste twee werkdagen voor de aanvang van de vergadering' vervangen door: de vrijdag voorafgaand aan de vergadering, vóór 12.00 uur;
- b. Het zesde lid komt te luiden:
6. Artikel 22 is van overeenkomstige toepassing.
- c. Het zevende lid vervalt.

Toelichting

Artikel 47 gaat over het fractiedebat.

Onderdeel a.:

Met de voorgestelde wijziging van lid a. wordt dit in gelijke bewoordingen en met een gelijke deadline opgenomen als artikel 48.

Onderdeel b.:

Hiermee wordt verwezen naar de spreektermijnen tijdens een debat en dat deze ook gelden bij een fractiedebat.

Onderdeel c.:

Door de verwijzing naar artikel 22 kan lid 7 van dit artikel vervallen.

J

Artikel 48 wordt als volgt gewijzigd:

- a. Het negende lid komt te luiden:
9. Artikel 22 is van overeenkomstige toepassing.
- b. Het tiende en elfde lid vervallen.

Toelichting

Artikel 48 gaat over de Actualiteit.

Onderdeel a.:

Hiermee wordt verwezen naar de spreektermijnen tijdens een debat en dat deze ook gelden bij een Actualiteit.

Onderdeel b.:

Door de verwijzing naar artikel 22 kunnen lid 10 en 11 van dit artikel vervallen.

K

In artikel 52, eerste lid, wordt 'artikel 12, derde lid' vervangen door: artikel 13, derde lid.

Toelichting

Hier wordt een onjuistheid gecorrigeerd. In artikel 52 dient verwezen te worden naar artikel 13, derde lid van dit RvO.

L

In artikel 53, tweede lid, wordt 'artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door: artikel 5.1 van de Wet open overheid.

Toelichting

Zie de toelichting bij B.

M

Artikel 61, derde lid, komt te luiden:

3. Iedere fractievoorzitter kan voor een Statencommissie twee personen als duocommissielid voordragen die bij de vorige Statenverkiezingen wel verkiesbaar waren voor diezelfde fractie, maar niet in Provinciale Staten zijn gekozen. Voor het overige bestaan commissies uit Statenleden.

Toelichting

In de Statenperiode 2019-2023 is het bij wijze van proef toegestaan door het presidium om per fractie maximaal twee duo-commissieleden voor te dragen. Met de wijziging van dit artikel wordt dit geformaliseerd. Deze wijziging is mede op basis van de evaluatie van de proef door het presidium opgenomen.

N

Artikel 63 wordt als volgt gewijzigd:

a. Het vierde lid komt te luiden:

4. Een commissielid kan te allen tijde ontslag nemen. De fractievoorzitter doet daarvan schriftelijk mededeling aan de voorzitter van Provinciale Staten.

b. Het vijfde lid komt te luiden:

5. De commissievoorzitter en hun plaatsvervangers kunnen te allen tijde ontslag nemen. Daarvan wordt schriftelijk mededeling gedaan de voorzitter van Provinciale Staten. Het ontslag gaat in zodra een opvolger is benoemd.

Toelichting

Hiermee wordt onderscheid gemaakt in het ontslag van een commissielid en een (plv.) commissievoorzitter. Een commissielid hoeft niet per definitie vervangen te worden en het ontslag kan zodoende per direct ingaan. Een commissievoorzitter of plaatsvervangend voorzitter dient wel vervangen te worden en daarom dient het ontslag pas in te gaan als in opvolging is voorzien.

O

Na artikel 68 wordt een artikel 68a ingevoegd, luidende:

Artikel 68a Onderwerpen op commissieagenda

Een onderwerp wordt op in de commissie geagendeerd, indien:

- a. Gedeputeerde Staten of het Presidium een voorstel ter bespreking indienen;
- b. Gedeputeerde Staten of Presidium een voorstel ter vaststelling door PS indienen;
- c. Een commissielid een discussienota indient, of
- d. Een commissielid een ter kennisneming aangeboden stuk wenst te bespreken.

Toelichting

Artikel 68a is een nieuw artikel waarmee wordt aangegeven op welke wijze onderwerpen op de commissieagenda geagendeerd kunnen worden. Dit is de huidige praktijk maar niet eerder opgenomen in het Reglement van orde. Hiermee wordt ook de status van de discussienota verankerd in het RvO.

4. Wijzigingen naar aanleiding van de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur

A

Artikel 13 wordt als volgt gewijzigd:

- a. In het derde lid wordt 'artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet' vervangen door: artikel 85 Provinciewet.
- b. In het vierde lid wordt 'artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet' vervangen door: artikel 85 Provinciewet.

Toelichting

Noodzakelijke wijzigingen om te verwijzen naar de juiste artikelen in de gewijzigde Provinciewet.

B

Aan artikel 52 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

3. Nadat Provinciale Staten de geheimhouding hebben opgeheven, nemen zij een besluit over het openbaar maken van de notulen van de besloten vergadering die op het desbetreffende onderwerp betrekking hebben. Als het gaat om geheimhouding die is opgelegd door GS, kunnen GS om advies worden gevraagd.

Toelichting

Dit is een aanvulling op artikel 52 aangaande de notulen van besloten vergaderingen en de wijze en het moment waarop deze door PS openbaar gemaakt worden.

C

Artikel 53 vervalt.

Toelichting

Met de inwerkingtreding van deze wet kunnen lid 1 en lid 2 van dit artikel vervallen, lid 3 is met de wijziging opgenomen bij artikel 52. Daarmee kan het volledige artikel 53 vervallen.

D

Artikel 68 wordt als volgt gewijzigd:

- b. In het derde lid wordt 'artikel 91, tweede lid, van de Provinciewet' vervangen door: artikel 85 Provinciewet;

In het vierde lid wordt 'artikel 91, tweede lid, van de Provinciewet' vervangen door: artikel 85 Provinciewet.

Toelichting

Zie de toelichting onder A.

5. Proces en procedure

De wijzigingen van het Reglement van Orde ter actualisatie gaan in vanaf het moment dat de eerste vergadering van Provinciale Staten 2023-2027 plaatsvindt, te weten op woensdag 29 maart.

De wijzigingen van het Reglement van Orde naar aanleiding van de wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur gaan in nadat deze wet per Koninklijk besluit in werking is getreden.

6. Voorstel

Wij stellen u voor te besluiten overeenkomstig het bijgaande ontwerpbesluit.

Presidium,

dhr. A.Th.H. van Dijk, voorzitter

dhr. E. Krijgsman, griffier

Ontwerpbesluit

Nr. 03-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

gelezen de voordracht van het presidium van 19 december 2022

gelet op Overwegende dat het wenselijk is om het Reglement van Orde op onderdelen te actualiseren;

Overwegende dat het wenselijk is om het Reglement van Orde naar aanleiding van de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur te wijzigen;

Gelet op artikel 16 Provinciewet,;

besluiten:**ARTIKEL I**

Het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015 wordt als volgt gewijzigd:

A

In artikel 1 wordt onder vervanging van de punt aan het eind van onderdeel j door een komma een onderdeel k toegevoegd, luidende:

k. nota van wijziging: een voorstel tot wijziging van een voor een vergadering van Provinciale Staten geagendeerde voordracht en ontwerpbesluit.

B

In artikel 6, negende lid, onderdeel a wordt 'artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door: artikel 5.1 van de Wet open overheid.

C

In artikel 9, achtste lid, onderdeel a wordt 'artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door: artikel 5.1 van de Wet open overheid.

D

Artikel 10, eerste lid, komt te luiden:

2. Voor de toelating van nieuwe leden stelt de voorzitter een commissie in, waarin hij drie leden van Provinciale Staten benoemt, die de geloofsbrieven en de daarop betrekking hebbende stukken van de te benoemen leden en de processen-verbaal van de stembureaus onderzoekt.

E

Aan artikel 22 wordt een vijfde lid toegevoegd, luidende:

5. De indiener van een initiatiefvoorstel of discussienota krijgt de gelegenheid dit voorstel ter vergadering toe te lichten buiten de normale spreektijd.

F

Artikel 33, zesde lid, vervalt.

G

Na artikel 43 wordt een artikel 43a ingevoegd, luidende:

Artikel 43a Nota van wijziging

Gedeputeerde Staten kunnen een nota van wijziging indienen.

H

In artikel 46, tweede lid, wordt '13.00' vervangen door: 12.00.

I

Artikel 47 wordt als volgt gewijzigd:

- d. In het eerste lid wordt 'tenminste twee werkdagen voor de aanvang van de vergadering' vervangen door: de vrijdag voorafgaand aan de vergadering, vóór 12.00 uur;
- e. Het zesde lid komt te luiden:
 6. Artikel 22 is van overeenkomstige toepassing.
- f. Het zevende lid vervalt.

J

Artikel 48 wordt als volgt gewijzigd:

- c. Het negende lid komt te luiden:
 9. Artikel 22 is van overeenkomstige toepassing.
- d. Het tiende en elfde lid vervallen.

K

In artikel 52, eerste lid, wordt 'artikel 12, derde lid' vervangen door: artikel 13, derde lid.

L

In artikel 53, tweede lid, wordt 'artikel 10 van de Wet openbaarheid van bestuur' vervangen door: artikel 5.1 van de Wet open overheid.

M

Artikel 61, derde lid, komt te luiden:

3. Iedere fractievoorzitter kan voor een Statencommissie twee personen als duocommissielid voordragen die bij de vorige Statenverkiezingen wel verkiesbaar waren voor diezelfde fractie, maar niet in Provinciale Staten zijn gekozen. Voor het overige bestaan commissies uit Statenleden.

N

Artikel 63 wordt als volgt gewijzigd:

c. Het vierde lid komt te luiden:

4. Een commissielid kan te allen tijde ontslag nemen. De fractievoorzitter doet daarvan schriftelijk mededeling aan de voorzitter van Provinciale Staten.

b. Het vijfde lid komt te luiden:

5. De commissievoorzitter en hun plaatsvervangers kunnen te allen tijde ontslag nemen. Daarvan wordt schriftelijk mededeling gedaan de voorzitter van Provinciale Staten. Het ontslag gaat in zodra een opvolger is benoemd.

O

Na artikel 68 wordt een artikel 68a ingevoegd, luidende:

Artikel 68a Onderwerpen op commissieagenda

Een onderwerp wordt op in de commissie geagendeerd, indien:

- e. Gedeputeerde Staten of het Presidium een voorstel ter bespreking indienen;
- f. Gedeputeerde Staten of Presidium een voorstel ter vaststelling door PS indienen;
- g. Een commissielid een discussienota indient, of
- h. Een commissielid een ter kennisneming aangeboden stuk wenst te bespreken.

ARTIKEL II

Het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van Provinciale Staten en Statencommissies van Noord-Holland 2015 wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 13 wordt als volgt gewijzigd:

- d. In het derde lid wordt 'artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet' vervangen door: artikel 85 Provinciewet.
- e. In het vierde lid wordt 'artikel 25, tweede lid, van de Provinciewet' vervangen door: artikel 85 Provinciewet.

B

Aan artikel 52 wordt een derde lid toegevoegd, luidende:

3. Nadat Provinciale Staten de geheimhouding hebben opgeheven, nemen zij een besluit over het openbaar maken van de notulen van de besloten vergadering die op het desbetreffende onderwerp betrekking hebben. Als het gaat om geheimhouding die is opgelegd door GS, kunnen GS om advies worden gevraagd.

C

Artikel 53 vervalt.

D

Artikel 68 wordt als volgt gewijzigd:

f. In het derde lid wordt 'artikel 91, tweede lid, van de Provinciewet' vervangen door: artikel 85 Provinciewet;

In het vierde lid wordt 'artikel 91, tweede lid, van de Provinciewet' vervangen door: artikel 85 Provinciewet.

ARTIKEL III

Het besluit opgenomen in ARTIKEL I treedt in werking met ingang van 29 maart 2023.

ARTIKEL IV

Het besluit opgenomen in ARTIKEL II treedt in werking met ingang van de dag dat de Wet bevorderen integriteit en functioneren decentraal bestuur in werking treedt.

Haarlem, 6 februari 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon C.J. Borst AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d	06-02-2023	Nummer: 06 31 68 80 62
Commissie EFB		Corne.borst @noord-holland.nl
Datum commissievergadering	23-01-2023	
Onderwerp: Actualisatie Reglement van Orde PS en Statencommissie		31 januari 2023 1 3

Advies commissie EFB:

De voordracht 'Actualisatie Reglement van Orde PS en Statencommissie' als bespreekstuk door te geleiden naar PS van 6 februari 2023.

Uittreksel van het concept-verslag EFB 23-01-23:

- 4 A-agenda Openbare orde en Veiligheid, Integriteit, Internationale betrekkingen, Public Affairs, Communicatie, Concerncontrol, Juridische Zaken, Archief, PS- en GS zaken (EFB onderwerpen portefeuille CvdK Van Dijk)

4a. PS-zaken: Actualisatie Reglement van Orde PS en Statencommissie

De **voorzitter** geeft een korte inleiding.

Mevrouw **Kuiper** (CDA) kan instemmen met de voorgestelde actualisatie van het reglement. De toevoeging van Art.43a, de mogelijkheid tot het indienen van een Nota van Wijziging, is een goede. Omissies in de Statenvoordracht kunnen zo eenvoudig worden gecorrigeerd en het doet de commissiebehandeling meer recht. GS kan desgewenst de voordracht aanpassen op basis van voortschrijdend inzicht.

Statenlid **Kostić** (PvdD) geeft aan dat haar fractie instemt met de actualisatie, met drie aanvullende suggesties.

- Art.72.b (Rondvraag) kan worden gelijkgetrokken met Art. 46 (Vragenuur). Beide instrumenten hebben hetzelfde doel, maar er is een discrepantie in de behandeling. Bij PS kunnen zowel een vragensteller als andere partijen een vervolgvraag stellen, bij een commissievergadering niet. Bij beide is er geen ruimte voor debat of interrupties. Verschillende voorzitters van commissievergaderingen gaan hier verschillend mee om. De PvdD zou tegen die achtergrond de rondvraag en het vragenuur gelijk willen trekken.
- Het instrument Motie vreemd aan de orde van de dag ('Motie Vreemd') kan beter worden ingezet. Het instrument kan nut hebben, maar niemand is er nu echt tevreden over. Er is weinig ruimte voor interactie. Voorgesteld wordt interrupties toe te staan.

Ten derde vraagt de fractie het verbod op het vertonen van beeldmateriaal op te heffen. In een multimediale democratie kan een foto een debat vooruithelpen.

De heer **Hartog** (JA21) stemt in met deze wijziging, die zelfs een hamerstuk kan zijn. Van de wijzigingen is de fractie blij met het formaliseren van de Nota van Wijzigingen en het formaliseren van het lidmaatschap van twee duocommissieleden.

De heer **Klein** (ChristenUnie) is vooral blij met het officieel aanstellen van twee duocommissieleden. Ook ChristenUnie zoekt naar een vorm tussen de Motie Vreemd en het actualiteitendebat. Van onderwerpen van de B-agenda uit de commissie zouden moties een plek in de vergadering van Provinciale Staten moeten kunnen krijgen. Over hoe dit vorm te geven, kan onderling het gesprek worden gevoerd. Aan de portefeuillehouder de vraag hoe die deze discussie voor zich ziet.

Beantwoording GS

CvdK de heer **Van Dijk** stelt dat over het uitbreiden van het palet van mogelijkheden de discussie later gevoerd kan worden. Aan de agendacommissie kan worden gevraagd een voorstel voor te doen over rondvraag en vragenuur. De instrumenten moeten wel zó worden ingezet dat ze een bepaald doel kunnen bereiken. De instrumenten dienen niet te dicht naar elkaar toe te groeien. Bespreking in de agendacommissie staat los van de technische aanpassingen in dit reglement.

Statenlid **Kostić** (PvdD) merkt op dat het gelijktrekken van rondvraag en vragenuur een technische ingreep is waarmee de praktijk van het voorzitterschap recht wordt gedaan door ook in de commissie ruimte te geven aan de vervolgvraag. De fractie stelt voor hier niet mee te wachten tot een volgend college.

CvdK de heer **Van Dijk** vindt dit een onderwerp voor de agendacommissie. Dat voorzitters eenzelfde lijn hanteren, is een goede zaak. Toegezegd wordt de voorstellen mee te nemen in de eerstvolgende agendacommissie.

De heer **Klein** (ChristenUnie) wil tijdens de komende periode de ruimte hebben het reglement nogmaals aan te passen, als PS daarop mocht uitkomen en niet pas weer in een volgende Statenperiode.

CvdK de heer **Van Dijk** laat in het midden wanneer het reglement wordt aangepast. Aan de nieuwe Staten kan worden meegegeven dat dit een van de uitgangspunten bij de start van de nieuwe periode is. PS gaat over zijn eigen reglement.

Tweede termijn PS

Statenlid **Kostić** (PvdD) geeft aan dat de discussie over de Motie Vreemd kan worden opgeschoven naar een volgende ronde. Dit reglement staat maar eens in de zoveel jaar op de A-agenda. Dit is het moment voor discussie over de twee andere technische punten die zijn ingebracht. De PvdD kondigt twee amendementen aan.

Statenlid **Dulfer** (GL) beschouwt dit als een hamerstuk.

Tweede termijn GS

CvdK de heer **Van Dijk** benadrukt dat hij reeds heeft toegezegd de discussie in de agendacommissie te agenderen. Het is niet zo dat dit onderwerp per definitie eens in de paar jaar wordt geagendeerd. Als deze Staten vinden dat volgend jaar een herijking is gewenst of als het in lijn moet worden gebracht met wettelijke wijzigingen dan komt er eerder een aanpassing op het reglement. De Commissaris van de Koning zou wel wachten op een goede discussie over waar de Staten naartoe willen.

De **voorzitter** stelt vast dat dit met twee aangekondigde amendementen als bespreekstuk voor de Statenvergadering wordt geagendeerd.

A1/06-02-2023

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

**Partij
van de
Ouderen**

INGETROKKEN

Amendement Beeldend debat

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 februari 2023, ter behandeling van voordracht 3 Wijziging reglement van orde PS en Statencommissies 2015;

besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen:

- **onder Artikel I een extra punt toe te voegen:**

Q. Artikel 56 komt als volgt te luiden:

"Artikel 56

Het in de vergadering tonen van videomateriaal is niet toegestaan."

Toelichting

De provincie ziet zichzelf als een eigentijds bestuursorgaan, dat aansluit op de ontwikkelingen in de samenleving. Daarom willen we met dit amendement het verbod op het tonen van beeldmateriaal tijdens de vergadering opheffen. Foto's en andere vormen van stilstaand beeld kunnen het democratische debat bevorderen, het debat toegankelijker maken voor burgers (met of zonder auditieve beperking) en passen in de moderne tijd. Het verbod op gebruik van videobeelden blijft met dit amendement voorlopig wel gehandhaafd, omdat video vaak gepaard gaat met audio en dat de vergaderingen wellicht te veel zou kunnen verstoren.

Ines Kostić
Partij voor de Dieren

Wil van Soest
Partij van de Ouderen

A2/06-02-2023

**Partij voor
de Dieren**

Statenfractie Noord-Holland

INGETROKKEN

Amendement Rondvraag gelijktrekken met Vragenuur

Provinciale Staten van Noord-Holland, in vergadering bijeen op 6 februari 2023, ter behandeling van voordracht 3 Wijziging reglement van orde PS en Statencommissies 2015;

besluiten het ontwerpbesluit in de voordracht als volgt aan te passen:

- **onder Artikel I een extra punt toe te voegen:**

“P. Aan artikel 72b worden een vierde en een vijfde lid toegevoegd, luidende:

4. Na de beantwoording door Gedeputeerde Staten of de commissaris van de Koning krijgt de vragensteller desgewenst het woord om aanvullende vragen te stellen.

5. Vervolgens kan de voorzitter aan andere leden van de commissie het woord verlenen om hetzij aan de vragensteller, hetzij aan Gedeputeerde Staten, hetzij aan de commissaris van de Koning vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.”

Toelichting

De Rondvraag in de commissie en het Vragenuur in PS hebben hetzelfde doel, namelijk het stellen van vragen vreemd aan de orde van de dag. Maar op papier is er één vreemd verschil: bij het Vragenuur mag de voorzitter de vragensteller de gelegenheid geven om aanvullende vragen te stellen en mag de voorzitter ook andere PS-leden de gelegenheid geven om hierover verdere vragen te stellen. Maar bij de Rondvraag wordt die mogelijkheid nu officieel niet gemeld in het Reglement. Dat is een onnodig verschil in gebruik van hetzelfde instrument. Bovendien creëert het verwarring. In de praktijk wordt de Rondvraag door verschillende voorzitters in de commissie al soms toegepast volgens de regels van het Vragenuur, en wordt dus ook aan andere commissieleden de mogelijkheid gegeven om vragen te stellen over hetzelfde onderwerp.

Volgens de voordracht is het doel van de wijzigingen van het Reglement van Orde om het Reglement geactualiseerd en kloppend met de gehanteerde praktijk te brengen. Dit voorstel past daar goed bij. Art. 72b over de Rondvraag in de commissie wordt met dit amendement aangevuld met twee letterlijke punten uit art. 46 over het Vragenuur. Daarmee maken we het Reglement logischer en ook kloppend met de regelmatig gehanteerde praktijk.

Hoewel PS in theorie het Reglement van Orde op elk gewenst moment kan wijzigen, gebeurt dat in praktijk niet elk jaar. De laatste actualisatie heeft in de vorige Statenperiode plaatsgevonden en is ingegaan per 6 september 2018. Daarom is het goed dat we met deze wijziging het Reglement integraal actualiseren voor de nieuwe Statenperiode.

Ines Kostić
Partij voor de Dieren

A03/06-07-2023

VERWORPEN

Staten vergadering 06-02-2023 agendapunt 9 Wijziging RvO

Amendement artikel 61 Verrijk je kennis, betrek de burger en dicht de kloof tussen politieke partijen onderling en de kloof met de bewoners. Breng diversiteit nu ook in de praktijk en doorbreek het oude hokjes denken.

Wetende dat:

Voorgesteld wordt artikel 61 aan te passen, namelijk naar:

Artikel 61, derde lid, komt te luiden:

3. Iedere fractievoorzitter kan voor een Statencommissie twee personen als duocommissielid voordragen die bij de vorige Statenverkiezingen wel verkiesbaar waren voor diezelfde fractie, maar niet in Provinciale Staten zijn gekozen. Voor het overige bestaan commissies uit Statenleden.

Mede wetende dat:

* Diversiteit, het dichten van de kloof tussen politieke partijen onderling en de kloof tussen de politiek en de burger, alsmede het beter luisteren en actief mee laten doen van de bewoners een hot topic is.

* Het in dat opzicht vreemd is dat duocommissieleden alleen van dezelfde fractie mogen zijn en bewoners überhaupt al geen duocommissielid mogen worden, terwijl deze vaak juist wel enorme

kennis hebben over specifieke onderwerpen die spelen in de provincie. (bv Tata Steel, windmolens, corona, milieu, duurzaamheid, armoede, energietransitie)

Verzoekt daarom:

- * Duocommissieleden toe te staan ongeacht op welke politieke lijst zij stonden.
- * Burgers ook als duocommissielid toe te staan mocht een politieke partij daarom verzoeken. Zij leggen dan ook de officiële eed af en houden zich verder aan alle afspraken die voor duocommissieleden gelden.

Besluit

Artikel 61, derde lid als volgt te formuleren in het RvO

Artikel 61, derde lid,:

3. Iedere fractievoorzitter kan voor een Statencommissie twee personen als duocommissielid voordragen die bij de vorige Statenverkiezingen wel verkiesbaar waren, maar niet in Provinciale Staten zijn gekozen. Ook kan er voor gekozen worden om bewoners van Noord-Holland voor bepaalde tijd in te zetten als duocommissielid, na overleg binnen de fractie.

En gaat over tot de orde van de dag

Wil van Soest PvdO

Staten vergadering 06-02-2023 agendapunt 9 Wijziging RvO

Amendement 43a Nota van wijziging, wel ruim van te voren bekend maken zodat statenleden er op tijd kennis van kunnen nemen en inhoudelijk zijn voorbereid.

Wetende dat:

- * Voorgeteld wordt het RvO te wijzigen met artikel 43a
“Gedeputeerde Staten kunnen een nota van wijziging indienen”.

- * Het wel van belang is dat Statenleden op tijd alle stukken hebben ter voorbereiding op vergaderingen

Verzoekt daarom:

Toe te voegen “Deze nota van wijziging dient de vrijdag voorafgaand aan de vergadering, vóór 12.00 bekend gemaakt te worden”.

Besluit artikel 43a Nota van wijziging als volgt te noteren in RvO

Artikel 43a Nota van wijziging

Gedeputeerde Staten kunnen een nota van wijziging indienen.

Deze nota van wijziging dient de vrijdag voorafgaand aan de vergadering, vóór 12.00 bekend gemaakt te worden

En gaat over tot de orde van de dag

Wil van Soest PvdO

PS-vergadering

Dossiernummer 11435
Extern Zaak ID 1918082
Vertrouwelijk Nee
Vergaderdatum 6 februari 2023
Agendapunt 10
Titel Initiatiefvoorstel ChristenUnie "Stimulering Grijs- en regenwatersystemen" (NR-04).
Organisatieonderdeel BEL/OMB

Geagendeerd	Vergaderdatum
Ingekomen stukken ter kennisname	31 december 2022
PS-vergadering	6 februari 2023

Toelichting

Op 18 oktober 2022 hebben Gedeputeerde Staten een verzoek ontvangen om advies uit te brengen over een initiatiefvoorstel van de ChristenUnie over "Grijs- en regenwatersystemen". Om aanjager te worden van innovatie op het gebied van drinkwaterbesparing wordt een voorstel gedaan voor een opdracht van Provinciale Staten die bestaat uit 7 punten.

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Provinciale Staten van Noord-Holland
door tussenkomst van de statengriffier mw. drs. K. Bolt
Dreef 3, tweede etage
2012 HR HAARLEM

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

J.F.M. van Brussel

BEL/OMB

Telefoonnummer +31235143720

brusselj@Noord-Holland.nl

1 | 2

Betreft: initiatiefvoorstel Christenunie "Grijs- en regenwatersystemen"

Verzenddatum

30 NOV. 2022

Kenmerk

1918089/1929114

Geachte leden,

Uw kenmerk

Op 18 oktober hebben Gedeputeerde Staten een verzoek ontvangen om advies uit te brengen over een initiatiefvoorstel van de Christenunie over "Grijs- en regenwatersystemen". Om aanjager te worden van innovatie op het gebied van drinkwaterbesparing wordt een voorstel gedaan voor een opdracht van Provinciale Staten die bestaat uit 7 punten.

In het navolgende geven wij een reactie op de 7 punten. Wij verwijzen in samenhang hiermee ook naar op onze antwoorden op Statenvragen 34 over 'grijs en/of regenwatersystemen in provincie'.

1. De opdracht aan het Servicepunt Duurzame Energie uit te breiden met het stimuleren van de toepassing van grijs- en/of regenwatersystemen door inwoners, bijvoorbeeld door gemeenten advies te geven over het opzetten van gemeentelijke subsidieregelingen.

Wij zien geen rol voor de provincie weggelegd en hebben geen beleidskader, deskundigheid en financiële middelen op dit gebied. Wij menen dat zorgvuldigheid een belangrijk vereiste is vanwege risico's voor de volksgezondheid en vinden dat deze systemen alleen in nauwe samenhang met bouwregelgeving door rijk en gemeenten kunnen worden gestimuleerd.

2. Zich in te spannen dat in de regionale woonakkoorden afspraken worden opgenomen over het stimuleren van regen- en/of grijswatersystemen, of de aanleg van een dubbel leidingsstelsel bij nieuwbouwwoningen.

Het woonakkoord is niet het instrument om afspraken te maken over het stimuleren van regen- en/of grijswatersystemen. In de woonakkoorden hebben we als provincie afspraken met regio's/gemeenten gemaakt op regionaal niveau over aantallen, opgaven en acties op het gebied van woningbouw.

3. Een communicatiecampagne te initiëren om burgers op de hoogte te stellen van de mogelijkheden omtrent grijs- en/of regenwatersystemen en goede voorbeelden te delen.

Hier is geen rol weggelegd voor de provincie, zie 1 en 2.

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.B.08

4. Bij alle infrastructuurprojecten of bij grootschalige aanpassing van infrastructuur op het provinciale areaal te onderzoeken hoe regenwateropvang daar onderdeel van kan zijn.

Bij infrastructuurprojecten wordt beoordeeld hoe infrastructuur duurzaam kan worden ingepast in het watersysteem. Waar mogelijk (hogere zandgronden) infiltreert water in de bodem en in andere gebieden wordt schoon water zo goed mogelijk in het oppervlaktewater vastgehouden en vervolgens afgevoerd. Daarbij wordt ook rekening gehouden met de kwaliteit van het water.

5. Te inventariseren of en hoe regen- en/of grijswatersystemen kunnen worden geïmplementeerd in het provinciale vastgoed.

Op dit moment zien wij hiertoe geen mogelijkheden. Grijswater is toe te passen voor bewateren en mogelijk voor toiletspoelingen. Bewateren wordt in onze tuinen niet toegepast en voor toiletten dient het leidingsysteem volledig aangepast te worden.

6. Te onderzoeken of waterhergebruik kan worden geïmplementeerd als nadere invulling van het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025.

Zie ook punt 1. Wij hebben hier geen rol en zien daarbij ook geen mogelijkheden gezien de vereiste deskundigheid, financiële ruimte, risico's en benodigde zorgvuldigheid.

7. Bij de uitvoering van bovenstaande waar nuttig of nodig samen te werken met de waterschappen.

Dit is van toepassing op punt 4. Bij infrastructuurprojecten werken wij nauw samen met waterschappen zodat infrastructuur duurzaam en klimaatbestendig wordt ingepast in het watersysteem.

Conclusie

Wij zien geen rol voor de provincie weggelegd en adviseren negatief over het initiatiefvoorstel. Wij vinden dat de aanleg van regen- en grijswatersystemen allereerst via landelijke bouwregelgeving dient te verlopen, onder andere vanwege risico's en benodigde zorgvuldigheid.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

R.M. Bergkamp

voorzitter

C.J. Loggen

Initiatiefvoorstel

Stimulering grijs- en regenwatersystemen

" We hebben in Nederland de hoogste kwaliteit drinkwater ter wereld en dat gebruiken we om ons toilet mee door te spoelen. Dat is natuurlijk totale waanzin."

*– Andy van den Dobbelsteen,
hoogleraar Duurzaamheid aan de TU Delft*

Voldoende drinkwater is niet meer vanzelfsprekend

De toenemende droogte en stijgende vraag naar drinkwater zet de drinkwaterwinning onder druk. In mei 2015 liet de Vewin, de vereniging van drinkwaterbedrijven, weten dat goed en voldoende drinkwater niet meer vanzelfsprekend is. De vraag naar drinkwater in Nederland stijgt door klimaatverandering en bevolkingsgroei. Volgens drinkwaterbedrijf Vitens zal de watervraag in 2040 met dertig procent gestegen zijn. Daarnaast verslechtert de kwaliteit van het water ook nog, door vervuiling vanuit de industrie, landbouw en huishoudens. Vewin stelt dat het tijd is om in te grijpen, zodat er straks aan een grotere watervraag kan worden voldaan. Het vraagt onder andere om veel meer aandacht voor duurzaam omgaan met schoon drinkwater.

We zien deze noodzaak steeds meer in het dagelijks leven. De zomer van 2022 was wederom een droge zomer waarin weinig regen is gevallen: op 3 augustus was sprake van een 'feitelijk watertekort'. Voor het eerst sinds 2018 werd het Managementteam Watertekorten (MTW) bijeen geroepen, waarin vertegenwoordigers van Rijkswaterstaat, waterschappen, drinkwaterbedrijven, provincies en drie ministeries mogen besluiten over maatregelen die meerdere regio's treffen of zelfs landelijk zijn. Door de verdringingsreeks (waarin geregeld is welk watergebruik prioriteit krijgt) kwam de drinkwatervoorziening nog niet in gevaar, maar minister Harbers heeft alle Nederlanders wel gevraagd om 'goed na te denken of ze hun auto moeten wassen of hun opblaaszwembadje helemaal moeten vullen.' Ook individuele drinkwaterbedrijven vragen hun afnemers regelmatig om zuinig te zijn met het gebruik van drinkwater. Op 19 juli, de tweede tropische dag van deze zomer, zag Vitens het waterverbruik flink toenemen en riep daarom op tot verantwoord gebruik. Ook ons eigen PWN voert onder de naam 'Elke druppel telt'¹ een campagne om drinkwater te besparen.

¹ <https://www.pwn.nl/elke-druppel-telt>

Op de langere termijn zijn er grote zorgen over de beschikbaarheid van drinkwater. Op 25 september 2022 sloeg Vewin opnieuw alarm over de verwachte knelpunten in de drinkwatervoorziening in de toekomst. Uit een onderzoek van Deltares blijkt dat onze drinkwatervoorziening kwetsbaar is voor klimaatverandering. Door het gebrek aan neerslag daalt de grondwaterstand, en door lage waterstand in de rivieren wordt het lastiger om water uit de rivieren in te laten.²

Het gebruik van drinkwater voor industrie en datacenters is een andere factor die mogelijk invloed heeft op de drinkwatervoorziening. Dit punt wordt onderkent in het Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027³, waarin staat dat in de komende tijd onderzoeken worden gedaan naar de omvang, de potentiële groei, risico's en kansen van koelwatergebruik door datacentra.

Waterbesparing door huishoudens kan een bijdrage leveren

Om de beschikbaarheid van voldoende drinkwater zeker te stellen, vragen drinkwaterbedrijven de overheid om meer ruimte voor innovaties, zoals het winnen van drinkwater uit zeewater of brak grondwater. Daarnaast sturen de drinkwaterbedrijven aan op meer gebruik van regenwater en recycling van water. Dat is een logische stap, want van de 128 liter water die elke Nederlander per dag verbruikt, dient slechts 2 procent voor drinken en koken. De rest gaat op aan douchen, het doorspoelen van de wc en het wassen van kleding.

Vermindering van het gebruik van drinkwater zorgt bovendien voor een vermindering van de energie die nodig is om het water te zuiveren. Dit levert daarmee ook een bijdrage aan de energiebesparings- en klimaatdoelen van de provincie.

Het is goed mogelijk binnen een huishouden de vraag naar drinkwater met 45 tot 50% verminderen zonder verlies van comfort. Er zijn verschillende mogelijkheden om drinkwater te besparen. Er kan worden ingezet op de opvang van regenwater en daarnaast zijn er mogelijkheden voor het hergebruik van grijswater binnenshuis.

Opvang regenwater

Door middel van een regenwaterzak in de kruipruimte kan regenwater gebruikt worden voor de wasmachine, het doorspoelen van het toilet en het besproeien van de tuin. Het is voor bestaande woningen die beschikken over een kruipruimte, een goede mogelijkheid om drinkwater te besparen. Er zijn hiervoor verschillende gecertificeerde systemen beschikbaar. Dit is een goede mogelijkheid om drinkwater te besparen die zowel toegepast kan worden bij nieuwbouw als in bestaande woningen.

Gebruik van regenwater in plaats van drinkwater kan ook gerealiseerd worden door het installeren van regentonnen of een directe opvang van regenwater in het spoelreservoir.

Hergebruik grijswater

Er kan ook drinkwater bespaard worden door het douche- en wasmachinewater te hergebruiken binnenshuis, nadat het in het eigen huis is gezuiverd. Ook hiervoor zijn er

² <https://www.voordewereldvanmorgen.nl/artikelen/drinkwater-niet-langer-vanzelfsprekend-door-klimaatverandering>

³ https://www.noord-holland.nl/Onderwerpen/Water_Bodem/Regionaal_Waterprogramma_Noord_Holland_2022_2027

gecertificeerde en succesvolle systemen op de markt. Omdat de aanleg van het leidingwerk wat meer vraagt dan bij een systeem voor regenwateropvang, zou deze manier van besparen het beste in nieuwbouwwoningen kunnen worden toegepast, of bij een grootschalige renovatie. Daarnaast is dit een geschikte oplossing voor woningen waar geen kruipruimte aanwezig is om een waterzak in te leggen.

Voor beide oplossingen is een aanpassing van het leidingwerk in huis noodzakelijk. De toiletten, buitenkranen of wasmachines moeten immers gevoed worden vanuit het regenwaterreservoir of de zuiveringsinstallatie. Bij nieuwbouwwoningen is het aanleggen van een zogenaamd “dubbel leidingsysteem” tegen zeer beperkte kosten te realiseren.

Een aandachtspunt is het mogelijke risico voor de volksgezondheid; als grijs water in aanraking komt met drinkwater en mensen dit binnenkrijgen kunnen mensen ziek worden. De in Nederland verkrijgbare installaties moeten daarom voldoen aan verschillende keurmerken en bevatten beveiligingen die voorkomen dat beide soorten water met elkaar in aanraking komen. Ook is wettelijk geregeld dat grijs water alleen gebruikt mag worden voor de aansluiting van het toilet.⁴ Door deze regels is er in de praktijk geen probleem; in communicatie over dit soort systemen kan het goed zijn aandacht te besteden aan het voorkomen van foutaansluitingen.

Provinciale betrokkenheid bij het thema

De provincie is op verschillende manieren betrokken bij deze problematiek. Allereerst is de provincie eigenaar van het waterleidingbedrijf PWN. Als eigenaar is zij medeverantwoordelijk voor de beschikbaarheid van voldoende en betaalbaar drinkwater op de lange termijn. Naast maatregelen om extra te kunnen produceren, zoals bijvoorbeeld genoemd op pagina 28 van het “Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027”, kan huishoudelijke waterbesparing bijdragen aan een goede afstemming tussen vraag en aanbod.

In het regionaal waterprogramma wordt ook de provinciale inzet rondom de *waterbalans* genoemd, het evenwicht tussen de onttrekking en aanvulling van grondwater. Een van de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) is dat het grondwater, en met name het zoete grondwater, duurzaam wordt gebruikt. Voorraden mogen niet uitgeput raken. Wanneer er teveel grondwater wordt onttrokken leidt dit tot verdroging of tot het omhoog komen van zout water uit de diepe ondergrond (verzilting). Vermindering van gebruik kan een bijdrage leveren aan een positieve waterbalans.

Een derde link met het provinciale beleid is klimaatadaptatie. In het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie (2018) hebben overheden afgesproken dat zij met elkaar klimaatadaptatie en waterrobuust inrichten vanaf 2020 meenemen in het eigen beleid en hier ook gezamenlijk naar handelen. De provincie Noord-Holland heeft dit uitgewerkt in een notitie “Klimaatadaptatie Noord-Holland: bouwstenen voor de provinciale aanpak” en een bijbehorende website.⁵ De provincie zet onder andere in op ondersteuning en het inbrengen van klimaatadaptatie bij haar beleid en haar projecten en programma’s over de

⁴ <https://www.drinkwaterplatform.nl/waterbesparing-bij-woningbouw-5-tips/>

⁵ <https://nota.noord-holland.nl/klimaatadaptatie/klimaatadaptatie-noord-holland/klimaatadaptatie-noord-holland/>

bebouwde omgeving. Opvang van regenwater vormt een bijdrage aan klimaatadaptatie, omdat het tijdens hevige buien het regenwater buffert.

Mogelijke acties van de provincie

De provincie kan op veel verschillende manieren een bijdrage leveren aan de stimuleren van alternatieve watersystemen en daarmee de reductie van het gebruik van drinkwater. Onderstaande lijst biedt een overzicht van de mogelijke acties die de provincie zou kunnen uitvoeren.

- De provincie kan gemeenten adviseren over het stimuleren van de toepassing van grijs- en/of regenwatersystemen door inwoners, bijvoorbeeld door advies over het opzetten van gemeentelijke subsidieregelingen. Dit kan via het Servicepunt Duurzame Energie⁶, dat in opdracht van de provincie nu al ondersteuning biedt aan gemeenten en andere betrokkenen bij de transitie van de gebouwde omgeving.
- De provincie kan zelf een subsidieregeling aanbieden voor de toepassing van regen- en/of grijswatersystemen.
- De provincie kan verzoeken dat in de regionale woonakkoorden afspraken worden opgenomen over het stimuleren van regen- en/of grijswatersystemen, of de aanleg van een dubbel leidingsysteem bij nieuwbouwwoningen.
- De provincie kan een communicatiecampagne initiëren, bijvoorbeeld online en/of door middel van het verspreiden van informatie onder aanvragers van bouwvergunningen bij gemeenten, om burgers op de hoogte te stellen van de mogelijkheden omtrent grijs- en/of regenwatersystemen.
- De provincie kan bij nieuwe infrastructuurprojecten of bij grootschalige aanpassing van infrastructuur onderzoeken hoe regenwateropvang daar onderdeel van kan zijn, en onderzoeken hoe regen- en/of grijswatersystemen kunnen worden geïmplementeerd in haar eigen vastgoed.
- De provincie kan terreinbeherende organisaties ondersteunen in het implementeren van regen- en/of grijswatersystemen in de gebieden die zij beheren en de daarop aanwezige bebouwing.
- De provincie en gemeenten kunnen bij bedrijven die veel water verbruiken aandringen op het toepassen van waterhergebruik. Dit kan worden geïmplementeerd als nadere invulling van het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025, waarin de provincie met gemeenten hebben uitgesproken om gebruik te willen maken van “innovatief en stimulerend toezicht ... waarbij ondernemers geholpen worden om energie te besparen”.
- Goede voorbeelden van waterhergebruik, zoals die bijvoorbeeld bestaan in de agrarische sector, in communicatie voor het voetlicht te brengen.

Goede voorbeelden elders

Klimaatadaptatie en het zorgen voor de beschikbaarheid van voldoende drinkwater zijn op veel plekken een belangrijk onderwerp. In Vlaanderen is het sinds lange tijd verplicht om bij de bouw van een woning een regenwaterput te installeren. Bij nieuwbouw of herbouw van eengezinswoning met een oppervlakte groter dan 40 m², moet het volume van de regenwaterput minstens 5000 liter zijn.

⁶ <https://www.servicepuntduurzaamenergie.nl/>

In Zwolle is een rotonde aangelegd waarvan het midden tegelijk dienstdoet als regenwateropvang voor piekbuien. Vitens heeft in januari vorig jaar een oproep gedaan om in Nederland wettelijk te verplichten dat nieuwe woningen waterbesparend zijn.⁷

In Amsterdam is in 2021 de Hemelwaterverordening vastgesteld. Deze verordening verplicht dat bij nieuwbouw het regenwater op eigen perceel wordt opgevangen en verwerkt. De regels gelden nu ook voor ingrijpende verbouwingen, zoals transformatie van kantoren naar woningen, of het aanleggen van een extra verdieping op of onder een gebouw.

Voorstel

Op basis van de lijst met mogelijk acties vanuit de provincie, het huidige beleid en de bestaande taken van de provincie doen we het volgende voorstel.

Provinciale Staten willen dat de provincie als 100% aandeelhouder van het grootste drinkwaterbedrijf in Noord-Holland aanjager wordt van innovatie op het gebied van drinkwaterbesparing.

Provinciale Staten besluiten daarom GS opdracht te geven:

- De opdracht aan het Servicepunt Duurzame Energie uit te breiden met het stimuleren van de toepassing van grijs- en/of regenwatersystemen door inwoners, bijvoorbeeld door gemeenten advies te geven over het opzetten van gemeentelijke subsidieregelingen.
- Zich in te spannen dat in de regionale woonakkoorden afspraken worden opgenomen over het stimuleren van regen- en/of grijswatersystemen, of de aanleg van een dubbel leidingsysteem bij nieuwbouwwoningen.
- Een communicatiecampagne te initiëren om burgers op de hoogte te stellen van de mogelijkheden omtrent grijs- en/of regenwatersystemen en goede voorbeelden te delen.
- Bij alle infrastructuurprojecten of bij grootschalige aanpassing van infrastructuur op het provinciale areaal te onderzoeken hoe regenwateropvang daar onderdeel van kan zijn.
- Bij nieuwbouw of grootschalige aanpassing van provinciaal vastgoed te inventariseren of en hoe regen- en/of grijswatersystemen kunnen worden geïmplementeerd ~~in het provinciale vastgoed~~.
- Te onderzoeken of waterhergebruik kan worden geïmplementeerd als nadere invulling van het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025.
- Bij de uitvoering van bovenstaande waar nuttig of nodig samen te werken met de waterschappen.

Joke Hoogendoorn – duocommissielid NLG,

Michel Klein – statenlid

fractie ChristenUnie

⁷ <https://www.gelderlander.nl/arnhem/oproep-vitens-maak-waterbesparende-nieuwbouw-wettelijk-verplicht~abd9423f/>

Kenmerk GS: 1918089

Kenmerk PS: 1917611

Ontwerpbesluit Initiatiefvoorstel Stimulering grijs- en regenwatersystemen

Nr. 04-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

Gezien het initiatiefvoorstel "Stimulering grijs- en regenwatersystemen" van de Statenfractie ChristenUnie;

besluiten:

- de opdracht aan het Servicepunt Duurzame Energie uit te breiden met het stimuleren van de toepassing van grijs- en/of regenwatersystemen door inwoners, bijvoorbeeld door gemeenten advies te geven over het opzetten van gemeentelijke subsidieregelingen;
- zich in te spannen dat in de regionale woonakkoorden afspraken worden opgenomen over het stimuleren van regen- en/of grijswatersystemen, of de aanleg van een dubbel leidingsysteem bij nieuwbouwwoningen;
- een communicatiecampagne te initiëren om burgers op de hoogte te stellen van de mogelijkheden omtrent grijs- en/of regenwatersystemen en goede voorbeelden te delen;
- bij alle infrastructuurprojecten of bij grootschalige aanpassing van infrastructuur op het provinciale areaal te onderzoeken hoe regenwateropvang daar onderdeel van kan zijn.
- bij nieuwbouw of grootschalige aanpassing van provinciaal vastgoed te inventariseren of en hoe regen- en/of grijswatersystemen kunnen worden geïmplementeerd;
- te onderzoeken of waterhergebruik kan worden geïmplementeerd als nadere invulling van het Energiebesparingsakkoord Noord-Hollandse bedrijven 2022-2025;
- bij de uitvoering van bovenstaande waar nuttig of nodig samen te werken met de waterschappen.

Haarlem, 6 februari 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Advies aan Provinciale Staten		Uw contactpersoon S. Neeskens AD/STG
Tbv Statenvergadering d.d.	06-02-2023	Doorkiesnummer +31 235145282
Commissie NLG		neeskenss@noord-holland.nl
Datum commissievergadering	16-01-2023	
Onderwerp: Initiatiefvoorstel "Grijs- en regenwatersystemen"		27 januari 2023 1 6

De commissie NLG adviseert:

Het initiatiefvoorstel "Grijs- en regenwatersystemen" als bespreekstuk te agenderen voor de Statenvergadering van maandag 6 februari.

Uittreksel van het concept-verslag NLG 16-01-2023:

A-agenda water

8.a Water: Initiatiefvoorstel ChristenUnie "Grijs- en regenwatersystemen"

Op 18 oktober 2022 hebben Gedeputeerde Staten een verzoek ontvangen om advies uit te brengen over een initiatiefvoorstel van de ChristenUnie over "Grijs- en regenwatersystemen". Om aanjager te worden van innovatie op het gebied van drinkwaterbesparing wordt een voorstel gedaan voor een opdracht van Provinciale Staten die bestaat uit zeven punten.

De **voorzitter** zal eerst het woord geven aan de indiener: mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie). Daarna reageert de rest van de commissie.

Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) licht de inhoud van het initiatiefvoorstel kort toe. Het is gericht op drinkwaterbesparing. Van de Provincie – als enige aandeelhouder van PWN Waterbedrijf Noord-Holland – vraagt zij een stimulerende en onderzoekende rol bij het realiseren van die besparing. Zij spreekt haar teleurstelling uit over het negatief advies op alle zeven gedane voorstellen.

Mevrouw **Hoogendoorn** is van mening dat veranderende omstandigheden vragen om nieuwe rollen van de Provincie.

Zij doet een beroep op de coalitiepartners om hun gevoel te laten spreken. Aan de commissieleden vraagt zij om aan te geven welke van de zeven voorstellen zij zouden willen steunen en van de gedeputeerde wil zij weten of zijn reactie op haar voorstel is afgestemd met de gedeputeerde die belast is met het klimaat.

Eerste termijn

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) zegt dat innovatief watergebruik en besparing van water mogen rekenen op steun van D66 als dat binnen de regels gebeurt en zonder gevaar voor de volksgezondheid. Hoewel D66 ontvankelijk is voor het argument of een voorstel tot het provinciale takenpakket behoort, vindt zij de reactie geen recht doen aan de invloed van de provincie en het belang en urgentie van dit onderwerp. Daarom vraagt zij de gedeputeerde om te bekijken wat er wél kan om deze maatschappelijke opgave vanuit de provinciale rol te stimuleren.

De heer **Dijk** (CDA) zegt deels enthousiast te zijn over het initiatiefvoorstel. Hij ziet de risico's voor de volksgezondheid als een uitdaging. Grijswaterzuivering per huishouden lijkt hem bijvoorbeeld geen goed idee. Daarentegen steunt hij het voorstel voor het regenwatersysteem. Hij vraagt aan de portefeuillehouder om mee te denken over wat er wél tot de mogelijkheden behoort. Tevens vraagt hij of de voorstellen die betrekking hebben op het provinciaal vastgoed goed onderzocht zijn. Het initiatiefvoorstel dateert immers van 18 oktober jl. Kan het zijn dat de mogelijkheden voor het provinciaal vastgoed eerder onderzocht zijn? Ten slotte vraagt hij of de portefeuillehouder de noodzaak inziet om beter met drinkwater om te gaan en of hij diezelfde mening toegedaan is met betrekking tot regenwater?

Statenlid **Kostiç** (PvdD) spreekt volledige steun uit voor het voorstel omdat het aanzet tot bewustwording over watergebruik. Als voorbeeld stelt zij dat één hamburger qua watergebruik gelijkstaat aan één maand douchen.

De heer **Dijk** (CDA) zegt dat hetgeen statenlid **Kostiç** benoemt, gebaseerd is op circulatie van het watersysteem.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) verwijst naar de Universiteit Twente en water footprint-afdrukken voor informatie over het waterschaarste en het landbouwsysteem.

De heer **Dijk** (CDA) zegt dat met name de agrarische sector het water doorcirculeert en vraagt zich af waar statenlid **Kostiç** haar beweringen op baseert.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) biedt aan om de heer **Dijk** (CDA) toegang te verschaffen tot de eerdergenoemde informatiebronnen.

Mevrouw **De Groot** (SP) roept de provincie op om, vanuit haar voorlichtende en activerende rol, het voorstel van de ChristenUnie over de nemen.

Statenlid **Cardol** (GL) is blij met het voorliggend voorstel en vindt de reactie van GS teleurstellend defensief. Het Statenlid somt een aantal voorbeelden op van innovatief watergebruik waar overheden bij betrokken zijn.

Hoewel het statenlid sommige argumenten van GS valide vindt, pleit het statenlid voor een positieve benadering. Daarbij hoort een provinciale rol in voorlichting, advisering, ondersteuning en op termijn wellicht ook in aanpassing van plannen en verordeningen. Het statenlid roept op om de waterrotonde in Gelderland als goed voorbeeld te nemen, want herstel van grondwatervoorraden is een onderdeel van het NPLG en daar moet de provincie mee aan de slag.

Vooralsnog steunt GroenLinks alle zeven voorstellen en het statenlid verneemt graag helderder dan tot nu toe onderbouwd, waarom de voorstellen niet kunnen.

De heer **De Wit** (VVD) benadrukt dat mensen zelf innovatief kunnen omgaan met water. Daar hebben ze de provincie niet altijd bij nodig. De VVD is met name beducht voor de gevolgen van het vermengen van soorten water en wil hier niet aan voorbijgaan. De VVD stopt liever energie in het aanpakken van bijvoorbeeld woningbouw, energietransitie en stikstofproblematiek.

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) vraagt aan de heer **De Wit** (VVD) of het geen overheidstaak is om mensen te inspireren tot gedragsverandering zodat onze opgaven kleiner worden.

De heer **De Wit** (VVD) ziet vooralsnog geen rol van de overheid op dit punt.

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) vraagt of mensen niet gestimuleerd moeten worden om anders om te gaan met water. Het gaat namelijk om onze watervoorziening en dat is iets cruciaals.

De heer **De Wit** (VVD) wijst op de inspanningen van de provincie die ertoe leiden dat bedrijven regenwater opvangen en gebruiken. Daarnaast hoeft de gedragsverandering niet verder gestimuleerd te worden omdat mensen de mogelijkheden om zuinig met water om te gaan zelf ook zien en aangrijpen.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) brengt in herinnering dat de heer **De Wit** (VVD) een initiatiefvoorstel had ingediend over opvolging bij boeren en vraagt zich af hij dit wel een kerntaak van de overheid acht.

De heer **De Wit** (VVD) zegt dat de VVD met dat initiatiefvoorstel een andere blik op de agrarische sector heeft willen werpen. Een andere blik dan een sector die alleen maar stikstof

uitstoot. Die andere blik was nodig omdat de provincie heel veel te maken heeft met mensen die ondernemen of zouden willen ondernemen in die sector.

Statenlid **Kostiç** (PvdD) concludeert dat de VVD het geen kerntaak vond maar het belangrijk genoeg vond om daarin in te grijpen.

De heer **De Wit** (VVD) zegt dat dit een onjuiste constatering is. Het is een andere invalshoek op iets wat wel degelijk tot de kerntaken behoort.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) is evenals D66 en GroenLinks benieuwd naar welke stappen er wel genomen kunnen worden en zegt toe aan de ChristenUnie dat zij zich zal inzetten op de genoemde onderwerpen indien zij gekozen wordt in het waterschap.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) kan zich vooral vinden in de benadering van de heer De Wit (VVD): welk probleem wordt hier nou opgelost?

Hij ziet bij geen van de zeven punten een rol weggelegd voor de provincie.

Gedeputeerde **Loggen** zegt dat binnen het speelveld, zoals dat gedefinieerd is in Nederland, (nog) geen rol is voor de provincie. Wie het anders wil moet zich richten tot de Tweede Kamer en het kabinet om het Bouwbesluit aan te passen. Deze aanpassingen worden dan veilig in regelgeving vervat en daarmee wordt duidelijkheid gecreëerd voor de bouwsector.

Aanpassingen binnen provinciaal vastgoed zijn altijd mogelijk maar die gaan veel geld kosten. De Staten zullen dat geld vrij moeten maken.

De gedeputeerde wijst erop dat PWN bezig is met industriewater. In de agrarische sector draaide het project 'spaarwater'. Hiermee wordt de sector gestimuleerd om zelf water op te slaan. Datacenters worden gestimuleerd om water op te vangen.

De gedeputeerde roept op om aan te sluiten bij initiatieven die het Rijk neemt en die niet te doorkruisen. Dat zou namelijk het effect zijn van het voorliggende initiatiefvoorstel.

Zijn voorstel is dus om nadrukkelijker aan te sluiten bij het Rijk en te bekijken wat er op korte en middellange termijn valt te verwachten en dat hij de commissie daarover rapporteert.

Daarmee krijgen we niet op korte termijn wat de ChristenUnie beoogt maar voor de langere termijn een veel duidelijkere, bondiger en veiliger route om duurzaam met watergebruik om te gaan.

Ten slotte zegt de gedeputeerde dat de reactie integraal is vastgesteld door GS.

De **voorzitter** vat samen dat enerzijds de gedeputeerde aan de ChristenUnie voorstelt om aan te sluiten bij het Rijk. Anderzijds blijkt uit de eerste termijn dat er steun is bij een aantal partijen. Dit zou kunnen uitmonden in een voordracht in PS.

De ChristenUnie zou helderheid hierover kunnen verschaffen in de tweede termijn.

Tweede termijn

Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) wil niet achteroverleunen en wachten op het Rijk. Ze wil aan de slag met de voorstellen die genoemd staan in notitie. Ze vindt het niet realistisch om anno 2022 te schermen met gevaar voor de volksgezondheid bij het aanpassen van een leiding binnenshuis. Ze hoopt op een reactie van de andere commissieleden minus de VVD. Aanpassingen hoeven niet in alle vastgoedobjecten maar een voorbeeldproject waarin de provincie regenwater opvangt moet mogelijk zijn. Verder hoopt zij dat er wat mogelijk is op het gebied van hergebruik en recycling van water.

De **voorzitter** roept de commissieleden op om hun oordeel over de zeven punten uit het voorstel te geven.

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) staat positief tegenover het eerste punt (het loket) uit het voorstel en zou dat verder uitgewerkt willen zien. Ook wil ze kijken of de provincie een initiërende rol kan spelen richting bouwbesluiten als het gaat over nieuwbouw.

De heer **Dijk** (CDA) stelt een vraag aan de ChristenUnie en de gedeputeerde: voelen zij er wat voor om als eerste de hand op te steken als er een pilot voorgesteld wordt voor een nieuw te bouwen woonwijk met dit soort systemen?

Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) antwoordt hier bevestigend op.

Mevrouw **De Groot** (SP) adviseert de ChristenUnie om de door GroenLinks genoemde projectvoorbeelden mee te nemen in een aangepast voorstel.

Statenlid **Cardol** (GL) bespeurt geen urgentie bij gedeputeerde **Loggen** en de VVD. Het statenlid blijft erbij dat de provincie samen met anderen – bijvoorbeeld de gemeente – burgers kan stimuleren en ondersteunen. Het statenlid adviseert de ChristenUnie om het voorstel aan te vullen en eventueel over te tillen naar een volgende Staten, na de komende verkiezingen.

De heer **De Wit** (VVD) heeft niks toe te voegen aan zijn eerdere bijdrage maar staat ervoor open om verder mee te denken indien er een vervolg op dit voorstel komt. Hij doet tevens de suggestie om met een aantal relevante partijen (o.a. PWN en waterschap) de kansen te bespreken van het pilotproject dat het CDA voorstelde.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) constateert naar aanleiding van de discussie dat een kerntakendiscussie noodzakelijk is. Verder sluit zij zich aan bij het voorstel van GroenLinks om de notitie over te tillen naar de volgende Staten.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) heeft er alle vertrouwen in dat de PWN in staat is om toekomstige waterproblemen op te lossen.

Gedeputeerde **Loggen** benadrukt dat ingrepen die vallen buiten het bouwbesluit altijd leiden

tot kosten voor de initiatiefnemer en adviseert om de suggestie van statenlid **Cardol** (GL) te volgen en het voorstel over de Staten heen te tillen.

Hij herhaalt dat het Rijk reeds bezig is met onderzoeken die zich richten op technieken en regelgeving, gericht op nieuwbouw. Aansluiten bij het Rijk zal in de kosten schelen omdat er dan geen bouwers door middel van financiële prikkels verleid hoeven te worden tot ingrepen die niet onder het bouwbesluit vallen.

Hij trekt zich de opmerking van statenlid **Cardol** (GL) over het vermeende gebrek aan urgentie aan. Dit is namelijk niet het geval.

Statenlid **Cardol** (GL) licht toe dat de urgentie van de gedeputeerde niet blijkt uit de brief.

Gedeputeerde **Loggen** staat stil bij enkele nieuwe ontwikkelingen op het gebied van water. Zo is er sprake van waterprofielen voor het bedrijfsleven, gericht op het verminderen van waterverbruik. Daarnaast spreekt hij met PWN over nieuwe slimme watermeters waarmee heel nauwgezet het waterverbruik in de eigen woning gevolgd kan worden.

Hij wijst er nadrukkelijk op dat het gezondheidsargument ook door de deskundigen uit de watersector zelf wordt gehanteerd.

Mevrouw **Hoogendoorn** (ChristenUnie) bedankt de commissieleden en de gedeputeerde voor hun inbreng. Zij blijft het oneens met de gedeputeerde en zegt dat nieuwbouw slechts een klein deel is van het grotere geheel. Daar komt regelgeving vanuit het Rijk over maar er is zoveel meer wat de provincie zou kunnen doen.

De ChristenUnie gaat in beraad en het vervolg komt vóór of na 15 maart a.s.

Van: [redacted] | Randstedelijke Rekenkamer <[redacted]@randstedelijke-rekenkamer.nl>
Verzonden: maandag 14 november 2022 14:00
Aan: Statengriffie <statengriffie@noord-holland.nl>
CC: [redacted] Commissie M&B <mb@noord-holland.nl>
Onderwerp: Eindrapport Fietsbeleid

Geachte mevrouw Bolt,

Hierbij zend ik u ter verspreiding aan Provinciale Staten, ons rapport Fietsbeleid, een begeleidende brief en de bijbehorende 5-minutenversie.

Vanaf heden zijn de stukken ook te vinden op onze website www.randstedelijke-rekenkamer.nl.

Met vriendelijke groet,

[redacted]
Management assistent - *aanwezig op maandag, dinsdag en woensdag*

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam
020 5818 585
[redacted]@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl

Aan Provinciale Staten van de provincie Noord-Holland

<i>Datum</i>	<i>Bijlage(n)</i>	<i>Uw kenmerk</i>	<i>Ons kenmerk</i>
14 november 2022	2		2022/AH/124
<i>Onderwerp</i>			
Eindrapport <i>Fietsbeleid</i>			

Geachte leden van Provinciale Staten,

De Randstedelijke Rekenkamer heeft onderzocht op welke wijze de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hun fietsbeleid hebben vormgegeven en in hoeverre de uitvoering van de snelfietsroutes c.q. doorfietsroutes aansluit op het behalen van de doelen.

Het resultaat van dit onderzoek, het rapport Fietsbeleid en de bijbehorende 5-minutenversie, is vanaf heden te vinden op onze website www.randstedelijke-rekenkamer.nl.

Wij hopen dat onze bevindingen over de wijze waarop het provinciale fietsbeleid is vormgegeven en de snelfietsroutes worden gerealiseerd, Provinciale Staten ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol. Daarnaast is de werkwijze van de vier provincies vergeleken om van elkaar te leren.

Tevens hopen wij dat de aanbevelingen de provincie ondersteunen bij de verdere ontwikkeling en uitvoering van het fietsbeleid. Desgewenst zijn wij graag bereid onze bevindingen mondeling toe te lichten dan wel een presentatie te geven over de onderzoeksresultaten.

Met vriendelijke groet,

dr. ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA

bestuurder/directeur
Randstedelijke Rekenkamer

EINDRAPPORT

Fietsbeleid

Onderzoek naar het fietsbeleid en doorfietsroutes

Provincie Noord-Holland | november 2022

| Voorwoord |

Naar schatting zijn er in Nederland meer dan 23 miljoen fietsen op zo'n 17,8 miljoen inwoners. Hiermee is Nederland het enige land ter wereld dat meer fietsen dan inwoners heeft.¹ Van het totaal aantal fietsen zijn er zo'n 3,4 miljoen elektrische fietsen. Dit aantal is de laatste 7 jaar verdrievoudigd.²

Provincies hebben op fietsgebied een rol als wegbeheerder. Deze provinciale rol is de afgelopen jaren verbreed: Provincies zijn ook regievoerder en aanjager van snelfietsroutes (ook wel doorfietsroutes genoemd) geworden, onder andere door de opkomst van de elektrische fiets en de bijdrage die fietsen biedt aan milieu-, gezondheids- en bereikbaarheidsvraagstukken.

In alle vier de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Flevoland worden plannen ontwikkeld voor nieuwe snelfietsroutes. Het kan dan gaan om het aanleggen van nieuwe tracés, maar ook om het opwaarderen van bestaande routes. Het proces van tekentafel naar realisatie verloopt niet in elke provincie hetzelfde. Zowel qua invulling als qua voortgang zijn er verschillen tussen de provincies. Dit onderzoek geeft inzicht in waar de provincies staan.

Voor de uitvoering van dit onderzoek zijn documenten opgevraagd en gesprekken gevoerd met de ambtelijke organisaties. We danken de provinciale medewerkers voor de geleverde informatie en de medewerking gedurende het onderzoek.

Het onderzoek is uitgevoerd door Decisio en Studio Bereikbaar onder verantwoordelijkheid van de Randstedelijke Rekenkamer. Beide onderzoeksbureaus willen we danken voor de professionele samenwerking.

dr. ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA
bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer

¹ <https://www.immaterieelerfgoed.nl>

² www.bovag.nl

| Inhoudsopgave |

BESTUURLIJKE NOTA

CONCLUSIE EN AANBEVELINGEN 	4
PROVINCIEVERGELIJKING 	8
REACTIE GEDEPUTEERDE STATEN 	14
NAWOORD REKENKAMER 	19

NOTA VAN BEVINDINGEN

 1 INLEIDING	20
1.1 Aanleiding.....	20
1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen.....	21
1.3 Afbakening	22
1.4 Onderzoeksaanpak	22
1.5 Beoordelingskader.....	24
1.6 Leeswijzer	25
 2 PROVINCIAAL FIETSBELEID.....	26
2.1 Inleiding.....	26
2.2 Provinciale rol.....	27
2.3 Doelen, prestaties en instrumenten	29
2.4 Beschikbare middelen	32
2.5 Beleidsontwikkeling	35
2.6 Verhouding tot andere mobiliteitsopgaven	36
2.7 Landelijke ambities en doelen	37
2.8 Betrokkenheid PS.....	39
 3 DOORFIETSRUTES.....	41
3.1 Doelen, prestaties en instrumenten	41
3.2 Provinciale rol.....	43
3.3 Middelen.....	44
3.4 Obstakels	46
3.5 Informatievoorziening PS	49
BIJLAGE A – AMBITIEBEELD DOORFIETSRUTES.....	53
BIJLAGE B – FIETSPROJECTEN ACTIEPROGRAMMA FIETS	54
BIJLAGE C – PMI PROJECTEN MET RAAKVLAK ACTIEPROGRAMMA FIETS.....	55
BIJLAGE D – OVERZICHTSKAARTEN DEELREGIO'S	56
BIJLAGE E – GERAADPLEEGDE BRONNEN	59
BIJLAGE F – GERAADPLEEGDE PERSONEN	60

| Conclusie en aanbevelingen |

In 2019 voerde de Randstedelijke Rekenkamer gesprekken met verschillende fracties vanuit PS van de vier Randstedelijke provincies. Uit deze gesprekken bleek dat de toenemende bestuurlijke interesse in het onderwerp fiets niet onopgemerkt is gebleven bij Statenleden. Speciale interesse van Statenleden ging uit naar de kosten en het verloop van de realisatie van doorfietsroutes. Verder hadden Statenleden vragen over de beleidsonderbouwing en de invloed van het fietsbeleid op het mobiliteitsgedrag. Bijvoorbeeld bij de modaliteitskeuzes van reizigers. Na verdere verkenning heeft de Rekenkamer in maart 2022 een onderzoek opgestart naar het provinciale fietsbeleid.

Centrale onderzoeksvraag

Op welke wijze hebben de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hun fietsbeleid vormgegeven en in hoeverre sluit de uitvoering van de doorfietsroutes aan op het behalen van de doelen?

De centrale onderzoeksvraag is beantwoord aan de hand van zes deelvragen die betrekking hebben op de volgende onderwerpen: 1. Fietsbeleid; 2. Doelen en prestaties bij doorfietsroutes; 3. Rolinvulling bij doorfietsroutes; 4. Middelen voor doorfietsroutes; 5. Obstakels bij doorfietsroutes en 6. Informatievoorziening aan PS bij doorfietsroutes. De zes deelvragen zijn onder de conclusie weergegeven en beantwoord. De antwoorden vormen tevens een toelichting op de conclusie. Waar relevant zijn er aanbevelingen aan GS geformuleerd.

Na de conclusie en aanbevelingen is een provincievergelijking opgenomen, waarin de belangrijkste overeenkomsten en verschillen tussen de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland zijn belicht.

Conclusie

Het doel van de provincie Noord-Holland is dat de fiets in het jaar 2050 een nog belangrijkere rol speelt in de regionale mobiliteit van Noord-Holland: “Er is dan één compleet, herkenbaar en veilig netwerk van fietspaden”. De doelen en te behalen prestaties zijn grotendeels SMART-geformuleerd. Het is duidelijk welke instrumenten de provincie inzet om de doelen te bereiken. Het monitoren van de doelen is net van start gegaan. De invulling van de provinciale rollen is concreet opgenomen per actielijn. Er zijn middelen beschikbaar/ gereserveerd, maar deze middelen zijn niet toereikend om de doelen en prestaties te behalen. De onderbouwing van het fietsbeleid is duidelijk en er wordt een duidelijke relatie gelegd met andere mobiliteitsopgaven. Het fietsbeleid is in lijn met de landelijke ambities, maar wordt vanuit een andere invalshoek benaderd. PS zijn actief betrokken geweest bij de totstandkoming van het fietsbeleid.

De realisatie van de doorfietsroutes bevindt zich gedeeltelijk nog in de opstartfase. Het is onduidelijk of de doelen en te behalen prestaties voor de doorfietsroutes op schema liggen. De rollen van de provincie in de uitvoering van de doorfietsroutes passen grotendeels bij de doelen. De provincie pakt de regierol en is subsidieverlener. Voor diverse doorfietsrouteprojecten zijn er middelen beschikt/gereserveerd. Obstakels bij de realisatie van doorfietsroutes zijn duidelijk in beeld en er wordt actie ondernomen om deze te overkomen. De informatievoorziening aan PS vindt deels tijdig, begrijpelijk en volgens afspraak plaats.

Fietsbeleid

1. Hoe heeft de provincie het fietsbeleid vormgegeven?

Het onderwerp fiets maakt deel uit van coalitieakkoorden, de omgevingsvisie en de actieagenda. Op het thema fiets wordt met name in het Perspectief Fiets en de Actieagenda Actieve Mobiliteit ingegaan. In dit onderzoek is gekeken naar de provinciale rolinvulling, doelen, te halen prestaties en instrumenteninzet, beschikbare (financiële) middelen, beleidsonderbouwing, de relatie met andere mobiliteits- en maatschappelijke opgaven, de relatie met landelijk beleid en de betrokkenheid van PS bij de totstandkoming van het beleid.

De provincie heeft verschillende rollen gedefinieerd en per actielijn concreet aangegeven vanuit welke rollen de provincie opereert. De rollen passen bij de actielijnen. De doelen en te behalen prestaties zijn grotendeels SMART geformuleerd. Er wordt geen koppeling gelegd met de bijdrage van de fietsroutes aan de doelstellingen op het gebied van de groei van actieve verplaatsingen.

Aanbeveling 1

Concretiseer in hoeverre de fietsroutes een bijdrage leveren aan het aandeel actieve verplaatsingen en formuleer deze meetbaar, zodat nagegaan kan worden of deze prestatie wordt behaald.

Het is duidelijk welke instrumenten de provincie inzet om de doelen te bereiken. Het monitoren van de doelen is net van start gegaan. Er is een overzicht van beschikbare middelen voor fiets in de Actieagenda Actieve Mobiliteit tot 2027, maar deze middelen zijn niet toereikend om de doelen en prestaties te behalen.

Aanbeveling 2

Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.

De provincie onderbouwt in haar beleidsstukken grotendeels zowel de geformuleerde doelen voor de fiets als de maatschappelijke toegevoegde meerwaarde van de fiets. De beleidsstukken zijn in overeenstemming met elkaar. In de stukken besteedt de provincie aandacht aan de complexiteit en de maatschappelijke baten van de fiets. De provincie bekijkt het fietsbeleid in een breder perspectief van bereikbaarheid en in samenhang met andere mobiliteitsopgaven. Zo koppelt de provincie de fiets aan het openbaar vervoer door het verbeteren van de ketenreis/deur-tot-deur reis. De doelstellingen van de provincie Noord-Holland zijn in lijn met de landelijke ambities (20 procent meer fietskilometers in 2027 ten opzichte van 2017), maar worden benaderd vanuit een andere invalshoek (realiseren van een groei van het aandeel actieve mobiliteit in alle verplaatsingen tot 15 kilometer). Bij de opstelling van het beleid zijn PS actief betrokken geweest.

Doelen en prestaties bij doorfietsroutes

2. In hoeverre zijn de doelen en prestaties voor wat betreft de doorfietsroutes gerealiseerd?

De provincie ligt met betrekking tot het oplossen van 14 fietsknelpunten (die zich gedeeltelijk op doorfietsroutes bevinden) niet op schema. Er zijn delen van 8 doorfietsroutes gerealiseerd of gaan binnenkort in uitvoering. In de provinciale documenten wordt de specifieke vooruitgang per doorfietsroute niet expliciet toegelicht. Hierdoor is onduidelijk wat de actuele status is van de te realiseren doorfietsroutes.

Aanbeveling 3

Stel samen met de betrokken partijen een jaarlijks voortgangsoverzicht per doorfietsroute op.

Toelichting aanbeveling 3

Aan de hand van zo'n voortgangsoverzicht kunnen activiteiten en de inzet van financiële middelen worden gevolgd en kunnen overleggen met betrokken partijen over specifieke vraagstukken worden ingepland.

Rolinvulling bij doorfietsroutes

3. In hoeverre past de provinciale rolinvulling in de uitvoering van de doorfietsroutes bij de doelen?

De provincie treedt op als regisseur en subsidieverlener en gaat monitoren en evalueren om de voortgang van de doorfietsroutes bij te houden. De provincie neemt een transparante rol in bij de communicatie over de rollen. Het verschilt per project hoe duidelijk de regierol volgens andere partijen door de provincie wordt uitgedragen. Dit is met name het geval bij doorfietsroutes, omdat delen van de doorfietsroute op provinciaal areaal lopen en andere delen op gemeentelijk areaal (van verschillende gemeenten). Er ontbreekt een 'bewaker van de lange termijn' voor het totale doorfietsroutenetwerk.

Aanbeveling 4

Bewaak als provincie dat op lange termijn het totale doorfietsroutenetwerk gerealiseerd wordt.

Middelen voor doorfietsroutes

4. In hoeverre zijn de beschikbare middelen voor doorfietsroutes besteed, dan wel gereserveerd?

Vanuit de subsidieregeling Kleine Infrastructuur is in 2020 en 2021 bijna 3,5 miljoen euro beschikbaar voor doorfietsroutes. Onder voorbehoud komt het totaal wat specifiek is uitgegeven/gereserveerd voor doorfietsroutes uit op ruim 15 miljoen euro. Het is onduidelijk in hoeverre de inzet van de middelen voor de doorfietsroutes op schema ligt en hoeveel er nog besteed moet worden aan de doorfietsroutes om de realisatie af te ronden. De tot nu toe beschikbare middelen zijn onvoldoende om het geambieerde regionale doorfietsroutenetwerk te verwezenlijken.

Aanbeveling 5

Monitor hoeveel besteed wordt aan de afzonderlijke doorfietsroutes en hoeveel in totaal.

Toelichting aanbeveling 5

Door te monitoren wat er aan de huidige doorfietsroutes wordt besteed, kunnen de kosten voor de volgende doorfietsroutes accurater geraamd worden en kan aangescherpt worden hoeveel middelen daadwerkelijk nodig zijn voor het verwezenlijken van het geambieerde regionale doorfietsroutenetwerk.

Aanbeveling 6

Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.

Obstakels bij doorfietsroutes

5. Wat zijn de voornaamste obstakels bij het realiseren van doorfietsroutes? Hoe worden deze overkomen en wat kan daarin geleerd worden van andere provincies?

De provincie bevindt zich in de eerste fase van de realisatie van doorfietsroutes. Er worden in deze fase al diverse obstakels ervaren. Op het gebied van *ruimtelijke inpassing* spelen er bijvoorbeeld obstakels bij de inrichting van kruispunten, 'strijd om ruimte' binnen en buiten de bebouwde kom en het toekomstbestendig inpassen van kunstwerken. Bij *organisatie en besluitvorming* kan in de afwezigheid van een bestuurlijke uitvoeringsovereenkomst de doorgang van fietsprojecten bij een bestuurlijke wissel in gevaar komen. Daarnaast

zijn er spanningsvelden tussen belangen van verschillende beleidsvelden en is er onvoldoende ambtelijke capaciteit om projecten aan te jagen en provinciaal beleid uit te voeren (zowel vanuit gemeenten als soms vanuit de provincie).

Aanbeveling 7

Ga met gemeenten in gesprek over prioritering van bepaalde doorfietsroutes als de ambtelijke capaciteit van de provincie of de gemeente ontoereikend is.

Toelichting aanbeveling 7

Als de ambtelijke capaciteit van een gemeente niet toereikend is voor de uitvoering van fietsprojecten, maar de ambtelijke capaciteit van de provincie wel, dan kan het voor de voortgang van de uitvoering van doorfietsroutes wenselijk zijn dat de provincie de uitvoering (in mandaat van de gemeente) overneemt.

Bij *draagvlak* is het vooral lastig om lokale bewoners van het regionale belang te overtuigen en heerst er een NIMBY³-effect rondom doorfietsroutes. Op het gebied van *financiën* is het lastig dat er geen structurele middelen beschikbaar zijn (bijvoorbeeld voor de exploitatie van de tweede Velserpont). De beschikbare subsidies zijn soms ontoereikend voor de nodige investeringen voor de doorfietsroutes en het is lastig om richting bestuurders en/of de gemeenteraad uit te leggen dat de kosten hoger blijken dan begroot en extra krediet moet worden aangevraagd. Tot slot knelt bij *planning/fasering* de realisatie van de doorfietsroutes soms met de planning van overige ruimtelijke ontwikkelingen en ontbreekt er een prioritering van de doorfietsroutes onderling. De provincie onderneemt samen met de betrokken gemeenten actie om de obstakels te overkomen.

Aanbeveling 8

Leg ervaringen vast en documenteer gevonden oplossingen van obstakels bij de doorfietsroutes, zodat soortgelijke obstakels in de toekomst sneller kunnen worden opgelost.

Aanbeveling 9

Ga op basis van de provincievergelijking na hoe van andere provincies geleerd kan worden bij het oplossen van obstakels bij de realisatie van doorfietsroutes.

Informatievoorziening aan PS bij doorfietsroutes

6. Hoe zijn PS geïnformeerd over de voortgang van de aanleg van doorfietsroutes?

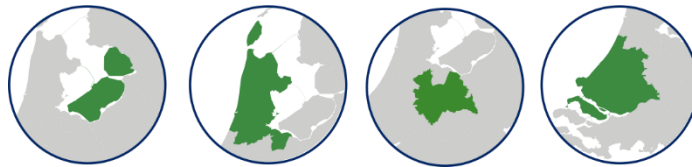
PS zijn tot nu toe via de voortgangsrapportages van het MRA geïnformeerd over de doorfietsroutes. Hierin worden echter niet alle doorfietsroutes besproken die momenteel in uitvoering zijn in Noord-Holland. Er is dus op dit moment geen totaaloverzicht over de voortgang van de doorfietsroutes beschikbaar. De provincie geeft aan dat zij PS vanaf 2023 door middel van tweejaarlijkse voortgangsrapportages wil informeren over de doorfietsroutes. PS worden wel op de hoogte gehouden over de stand van zaken rondom de ingediende moties over doorfietsroutes. De informatievoorziening vindt deels tijdig, begrijpelijk en volgens afspraak plaats.

Aanbeveling 10

Maak met PS afspraken over de voortgangsinformatie over doorfietsroutes.

³ Not In My BackYard

| Provincievergelijking |

| Rolinvulling fietsbeleid |

Alle provincies hebben de invulling van hun rollen op het gebied van de fiets concreet in hun beleid opgenomen.

Voor elke provincie geldt dat ze een uitvoerende (bijv. wegbeheerder), regulerende (bijv. regierol bij snel-/doorfietsroutes), stimulerende (bijv. financiële bijdrage, expertise) en participerende (bijv. deelnemen) rol innemen die aansluit bij hun provinciale doelstellingen. De provincie Flevoland heeft hierbij nog een onderscheid gemaakt of de provincie de hoofd- of medeverantwoordelijke is. De provincie Noord-Holland heeft acht actielijnen geformuleerd en per actielijn concreet aangegeven vanuit welke rollen de provincie binnen die actielijn opereert. De provincie Utrecht heeft per rol concrete prestaties benoemd en per programmaonderdeel binnen de verschillende actielijnen beschreven welke rol zij aanneemt. De provincie Zuid-Holland heeft eveneens per rol concrete activiteiten benoemd, maar in de beleidsstukken niet expliciet vermeld welke rol of rollen zij per opgave vervult.

| Doelen, prestaties en instrumenten fietsbeleid |

Alle provincies hebben hun doelen, te behalen prestaties en in te zetten instrumenten opgenomen in hun beleid.

Alle provincies hebben hun hoofd- en subdoelen geconcretiseerd. De haalbaarheid van de doelen (en prestaties) laat zich bij elke provincie lastig inschatten en zowel bij de provincie Flevoland als Utrecht zijn (sommige) doelen niet meetbaar gemaakt. Er zijn wel indicatoren geformuleerd. Bij elke provincie is het plan/de strategie om de doelen en prestaties te monitoren nog in de opstartfase en/of in ontwikkeling.

| Middelen fietsbeleid |

FLEVOLAND	NOORD-HOLLAND	UTRECHT	ZUID-HOLLAND
Het is duidelijk welke middelen beschikbaar/ gereserveerd zijn voor het fietsbeleid (ruim 19 miljoen euro voor de periode 2022-2026). De middelen lijken passend bij de doelen.	Het is duidelijk welke middelen beschikbaar/ gereserveerd zijn voor het fietsbeleid (circa 72 miljoen euro tot en met 2027). Deze middelen zijn niet voldoende om de gestelde doelen en te realiseren prestaties te behalen.	Het is duidelijk welke middelen beschikbaar/ gereserveerd zijn per jaar en per actielijn/ categorie (circa 91 miljoen euro voor de periode 2021-2023). De middelen zijn passend bij de beoogde projecten tot en met 2023.	Het is duidelijk welke middelen beschikbaar/ gereserveerd zijn voor het fietsbeleid (circa 76 miljoen euro). De beschikbare middelen zijn voldoende voor de bestaande projecten uit het Programma Zuid-Hollandse Infrastructuur (PZI) 2016-2030, maar ontoereikend om de ambities te behalen.

Bij alle provincies is duidelijk welke middelen beschikbaar/gereserveerd zijn voor het fietsbeleid. De beschikbare middelen verschillen per provincie in omvang en doorlooptijd. Bij de provincie Flevoland sluiten de middelen aan en zijn in orde van grootte passend bij de gestelde doelen. Bij de provincie Noord-Holland zijn de beschikbare middelen niet toereikend om de doelen en prestaties te behalen. Bij de provincie Utrecht zijn de beschikbare middelen naar verwachting in ieder geval voldoende om de projecten uit te voeren die de provincie Utrecht momenteel voor ogen heeft. Bij de provincie Zuid-Holland is er een verschil tussen de in ieder geval beschikbare middelen en de middelen die volgens de provincie benodigd zijn om de ambities te behalen.

Voor alle provincies geldt dat de beschikbare middelen ontoereikend zijn om het wensbeeld van de schaa sprong die in de respectievelijke **Regionale Toekomstbeelden** wordt geschetst, te realiseren.

| Onderbouwing fietsbeleid |

Alle provincies hebben de onderbouwing van het fietsbeleid in hun beleidsstukken opgenomen.

Deze onderbouwing bestaat uit twee onderdelen: de onderbouwing van het maatschappelijk nut van fietsen en de onderbouwing waarom beleidsactiviteiten leiden tot een hoger fietsgebruik. Alle vier de provincies onderbouwen in ieder geval in één beleidsdocument wat de maatschappelijke meerwaarde van meer fietsen is. Deze onderbouwing rust deels op landelijke onderzoeken.

| Relatie fietsbeleid met andere (mobiliteits)opgaven |

Alle provincies leggen een duidelijke relatie met andere mobiliteitsopgaven en daaraan gerelateerde opgaven.

Bij dit criterium draait het om twee dingen: of er een relatie wordt gelegd met andere mobiliteitsopgaven en of er een relatie wordt gelegd met aan mobiliteit gerelateerde opgaven. Alle provincies leggen in het fietsbeleid een relatie met overige mobiliteitsopgaven. Zo wordt de fiets in alle provincies ingezet voor ketenmobiliteit. Het gaat hier bijvoorbeeld om de fiets-ov-combinatie. In Utrecht en Zuid-Holland worden de verschillende modaliteiten in samenhang beschouwd bij het opstellen van mobiliteitsbeleid. De fiets krijgt in deze provincies ook een belangrijke rol bij het oplossen van mobiliteitsvraagstukken, onder andere omdat de fiets ruimte-efficiënt is. Alle provincies zien de fiets als een middel om opgaven op andere beleidsterreinen op te lossen. Denk hierbij aan klimaatverandering, leefbaarheid van de steden en gezondheid.

| Aansluiting fietsbeleid bij landelijke ambities en doelen |

FLEVOLAND	NOORD-HOLLAND	UTRECHT	ZUID-HOLLAND
Het fietsbeleid van de provincie Flevoland sluit gedeeltelijk aan bij de landelijke ambities en doelen.	Het fietsbeleid van de provincie Noord-Holland sluit gedeeltelijk aan bij de landelijke ambities en doelen.	Het fietsbeleid van de provincie Utrecht sluit in grote lijnen aan bij de landelijke ambities en doelen.	Het fietsbeleid van de provincie Zuid-Holland sluit in grote lijnen aan bij landelijke ambities en doelen.

Voor alle vier de provincies geldt dat hun fietsbeleid gedeeltelijk of in grote lijnen aansluit op landelijke ambities en doelen waar de provincie zich aan heeft verbonden. Hierbij kan met name gedacht worden aan: Vergroting van het (absolute en/of relatieve) aantal fietskilometers, realisatie van fietsroutes en fietsparkeerplekken en verbetering van de verkeersveiligheid.

| Betrokkenheid PS bij totstandkoming fietsbeleid |

In alle provincies zijn Provinciale Staten zijn betrokken geweest bij de totstandkoming van het fietsbeleid.

PS van Noord-Holland zijn actief betrokken geweest. Op verzoek van PS NH werd in 2016 een inventarisatie door de Fietzersbond gemaakt van de belangrijkste fietsknelpunten van het hoofdfietsnetwerk in alle gemeenten van de provincieregio's. In Utrecht en Zuid-Holland hebben PS middels moties en amendementen mede vormgegeven aan het fietsbeleid. In Flevoland hebben PS met verschillende sessies bijgedragen aan het opstellen van het fietsbeleid.

Stand van zaken snel-/doorfietsroutes

FLEVOLAND	NOORD-HOLLAND	UTRECHT	ZUID-HOLLAND
De verkenning naar de snelfietsroute Almere – Lelystad is later gestart, maar is wel binnen de voorziene periode van het PMR 2018 afgerond. De verkenningen naar de hoogwaardige fietsroutes staan voor 2022-2026 ingepland en realisatie is voorzien in 2026-2030.	De provincie ligt met betrekking tot het oplossen van 14 fietsknelpunten (die zich gedeeltelijk op doorfietsroutes bevinden) niet op schema. Er zijn delen van 8 doorfietsroutes gerealiseerd of gaan binnenkort in uitvoering.	De provincie heeft 9 doorfietsroutes. Deze verschillen in fases van ontwikkeling. De voortgang in de realisatie van de doorfietsroutes ligt grotendeels op schema. Op een paar routes zijn enkele kleine vertragingen opgelopen.	De provincie heeft eerder al verschillende snelfietsroutes gerealiseerd. De provincie heeft geen SMART-geformuleerde doelen t.a.v. te realiseren snelfietsroutes. Er is wel een duidelijk beeld van welke snelfietsroutes gewenst zijn en waar de prioriteiten liggen. Per route is vastgelegd wanneer deze gerealiseerd zou moeten zijn.

Middelen en realisatie snel-/doorfietsroutes

	Begroot totaal	Verkenning	Planuitwerking	Uitvoering	Gerealiseerd	Besteed
FLEVOLAND	€ 54.000.000					€ 2.353.551
NOORD-HOLLAND	€ 71.537.025					€ 3.376.741
UTRECHT	€ 42.525.000					€ 31.000.000
ZUID-HOLLAND	€ 22.513.000 ⁴					€ 5.000.000

Per provincie is weergegeven:

- Hoeveel middelen begroot/gereserveerd zijn specifiek voor snel-/doorfietsroutes.
- Hoeveel middelen in de periode van het vigerende fietsbeleid besteed zijn aan snel-/doorfietsroutes.
- In welke fase(n) de provincie zich met name bevindt wat betreft de realisatie van snel-/doorfietsroutes c.q. welke fases doorlopen zijn. Hoe donkerder de kleur, hoe nadrukkelijker die fase op dit moment aan de orde is. Zo geldt voor de provincie Utrecht dat de verkenningsfase grotendeels achter de rug is en de meeste routes zich bevinden in de planuitwerkings- of uitvoeringsfase. Er zijn in Utrecht nog geen doorfietsroutes volledig gerealiseerd (dit is met wit gegeven).

⁴ Bedrag gebaseerd op Voortgangsrapportage Infra 2021, Bijlage 4 Detailoverzichten paragraaf Fiets. Het betreft de optelling van de budgetten "Netto PZH" (dit is inclusief rijksbijdragen) van de opgenomen snelfietsroutes. Aandachtspunt voor de vergelijking is dat in de provincie Zuid-Holland ook vóór de looptijd van het vigerende fietsbeleidsplan al snelfietsroutes gerealiseerd zijn.

| Rol provincie bij uitvoering snel-/doorfietsroutes |

FLEVOLAND	NOORD-HOLLAND	UTRECHT	ZUID-HOLLAND
De rollen van de provincie bij de uitvoering van de doorfietsroutes passen bij de doelen.	De rollen van de provincie bij de uitvoering van de doorfietsroutes passen grotendeels bij de doelen.	De rollen van de provincie bij de uitvoering van doorfietsroutes passen bij de doelen.	De rollen van de provincie bij de uitvoering van snelfietsroutes passen bij de doelen.

Alle provincies pakken bij de realisatie van de snel-/doorfietsroutes de regie. Bij provincie Noord-Holland verschilt het echter per project hoe duidelijk de regierol volgens andere partijen door de provincie wordt uitgedragen.

| Informatievoorziening aan PS |

FLEVOLAND	NOORD-HOLLAND	UTRECHT	ZUID-HOLLAND
PS worden momenteel via de voortgangsrapportages van de MRA over de voortgang van de realisatie van de snelfietsroute geïnformeerd. Nu het PMR 2022 onlangs is vastgesteld, zullen PS geïnformeerd worden over de voortgang van de hoogwaardige fietsroutes op basis van het bijbehorende monitorings- en evaluatieplan.	PS zijn tot nu toe alleen via de voortgangsrapportages van het MRA geïnformeerd over de doorfietsroutes. Hierin worden echter niet alle doorfietsroutes die momenteel lopen in Noord-Holland besproken. De provincie geeft aan dat zij PS vanaf 2023 d.m.v. tweejaarlijkse voortgangsrapportages wil informeren over de doorfietsroutes.	PS worden jaarlijks op de hoogte gehouden over de voortgang van de realisatie van de doorfietsroutes. Dit gebeurt in informatiesessies waarbij vooraf hand-outs ter voorbereiding worden opgestuurd. Daarnaast is er een voortgangsrapportage geweest. De informatievoorziening verloopt volgens de provincie zoals vooraf is bedacht.	In de Tussenevaluatie van 2020 is over de volle breedte van het provinciale fietsbeleid terugkoppeling gegeven aan PS. Er is tijdig gerapporteerd op de afgesproken indicatoren ten aanzien van snelfietsroutes. De informatie in de Tussenevaluatie is begrijpelijk, maar niet op alle onderdelen even informatief.

De wijze waarop PS in de verschillende provincies op de hoogte worden gehouden houdt verband met de fase waarin het fietsbeleid zich bevindt. In Utrecht en Zuid-Holland, waar al langer een specifiek fietsbeleid gevoerd wordt, ontvangen PS jaarlijks rapportages en worden er in het geval van Zuid-Holland tussenevaluaties uitgevoerd die met PS gedeeld worden. In Flevoland en Noord-Holland is het, nu beleid meer richting uitvoering gaat, de bedoeling om PS te informeren met specifiekere voortgangsrapportages.

| Obstakels bij snel-/doorfietsroutes |

Bij de realisatie van snel- of doorfietsroutes doen zich verschillende obstakels voor. Om te onderzoeken welke dit zijn, hoe provincies deze voor- of overkomen en welke lessen ze hierbij van elkaar kunnen leren, zijn casussen onderzocht. Dit betreft twee routes in Zuid-Holland die reeds gerealiseerd zijn (Velostrada en F15 IJsselmonde),

één route in de provincie Utrecht die momenteel in uitvoering is (Utrecht - Amersfoort) en één route in Noord-Holland die zich in de planvormingsfase bevindt (F208 Kennemerland, enkele tracédelen zijn al gerealiseerd).

De obstakels zijn onder te verdelen in de thema's *ruimtelijke inpassing*, *organisatie & besluitvorming*, *draagvlak*, *financiën* en *planning & fasering*.

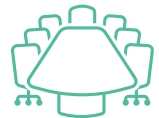
Ruimtelijke inpassing

Op het gebied van *ruimtelijke inpassing* is een veelvoorkomend obstakel het gebrek aan fysieke ruimte voor de verschillende functies in de openbare ruimte. Ruimte is bijvoorbeeld nodig voor het trottoir en parkeren, maar ook voor boomwortels. Bij bijvoorbeeld de Zuid-Hollandse routes zijn daarom op verschillende plekken concessies gedaan aan de gewenste breedte van de snelfietsroutes. Een ander obstakel ten aanzien van de ruimtelijke inpassing is verlichting in natuurgebieden (en andere spanningen tussen natuurbelangen en doorfietsroutes). In Utrecht heeft de 'adviesraad Snelfietsroutes' een handreiking met adviezen hoe hiermee om te gaan opgesteld. Ook voor andere provincies zijn deze adviezen van nut.

Organisatie & besluitvorming

Een voorbeeld van een obstakel dat is waargenomen op het gebied van *organisatie en besluitvorming* is het ontbreken van afspraken over de ontwikkeling van routes. In Utrecht zijn er positieve ervaringen met samenwerkingsovereenkomsten die de betrokken partijen afgesloten hebben. Ook bestuurlijke uitvoeringsovereenkomsten lijken, als opvolging van intentieovereenkomsten een nuttig instrument om afspraken vast te leggen en de voortgang te garanderen, ook bij bijvoorbeeld bestuurlijke wisselingen. Een andere obstakel in deze categorie is het gebrek aan ambtelijke capaciteit om projecten aan te jagen. In Utrecht en Zuid-Holland zijn daarom programmamanagers aangesteld.

(Gebrek aan) draagvlak

Een regelmatig voorkomend obstakel was (is) weerstand bij omwonenden tegen 'snelle' fietsers voor de deur. Oftewel een gebrek aan *draagvlak*. Alle provincies overkomen dit obstakel door in de planfase belanghebbenden te informeren en met ze te communiceren, bijvoorbeeld tijdens inloopavonden. In verschillende provincies zijn plannen aangepast naar aanleiding van zorgen en ideeën van omwonenden. Mede in verband met de beeldvorming wordt in Utrecht en Noord-Holland gesproken over doorfietsroutes en is de term snelfietsroute losgelaten.

Financiën

Op het gebied van *financiën* speelt dat soms te weinig middelen beschikbaar zijn, bijvoorbeeld door dat kosten hoger uitvallen dan initieel voorzien. In een aantal gevallen van de onderzochte cases heeft een financiële bijdrage van het Rijk ervoor gezorgd dat de route toch gerealiseerd kon worden. Ook een relatief klein bedrag kan belangrijk zijn als hefboom voor de voortgang van het project.

Planning & fasering

Bij *planning en fasering* kan de relatie met andere ontwikkelingen een obstakel zijn. Bijvoorbeeld dat de aanleg van een snel-/doorfietsroute te vroeg komt, omdat binnen afzienbare tijd andere werkzaamheden in de openbare ruimte gepland staan. Of juist dat niet al te lang geleden al werkzaamheden op het tracé hebben plaatsgevonden. Om dit op te lossen wordt soms de planning van de snel-/doorfietsroute aangepast.

Reactie Gedeputeerde Staten

POSTBUS 3007 | 2001 DA HAARLEM

Randstedelijke Rekenkamer
Mevrouw A.C.W. Hoenderdos-Metselaar
Teleportboulevard 110
1043EJ Amsterdam

Gedeputeerde Staten

Uw contactpersoon

K. Bodewes

BEL/MOB

Telefoonnummer +31235143984

karin.bodewes@noord-holland.nl

1 | 5

Verzenddatum

Betreft: Bestuurlijke reactie Nota 'Fietsbeleid'

Kenmerk

1923595/1923623

Geachte mevrouw Hoenderdos-Metselaar,

Uw kenmerk

2022/AH/119

Op 12 oktober heeft u ons de Bestuurlijke nota 'Fietsbeleid' aangeboden en stelt u ons in de gelegenheid om te reageren op de conclusies en aanbevelingen in deze nota. Voordat wij dit doen danken wij u allereerst voor de zorgvuldige manier waarop het onderzoek door u is uitgevoerd en de tijd en energie die hieraan is besteed. Dit heeft geleid tot waardevolle aanbevelingen, waar wij zeker iets mee kunnen en willen. In het vervolg van deze brief lichten wij onze reactie puntsgewijs toe, op volgorde van de door u in de nota genoemde punten.

Centrale onderzoeksvraag

De vraag die in het onderzoek centraal stond luidde als volgt:

Op welke wijze hebben de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hun fietsbeleid vormgegeven en in hoeverre sluit de uitvoering van de doorfietsroutes aan op het behalen van de doelen?

Algemene conclusie

Het doel van de provincie Noord-Holland is dat de fiets in het jaar 2050 een nog belangrijkere rol speelt in de regionale mobiliteit van Noord-Holland: "Er is dan één compleet, herkenbaar en veilig netwerk van fietspaden". De doelen en te behalen prestaties zijn grotendeels SMART-geformuleerd. Het is duidelijk welke instrumenten de provincie inzet om de doelen te bereiken. Het monitoren van de doelen is net van start gegaan. De invulling van de provinciale rollen is concreet opgenomen per actielijn. Er zijn middelen beschikbaar/ gereserveerd, maar deze middelen zijn niet toereikend om de doelen en prestaties te behalen. De onderbouwing van het fietsbeleid is duidelijk en er wordt een duidelijke relatie gelegd met andere mobiliteitsopgaven. Het

Postbus 3007
2001 DA Haarlem
Telefoon (023) 514 3143

Houtplein 33
2012 DE Haarlem
www.noord-holland.nl
Kvk-nummer 34362354
Btw-nummer NL.0010.03.124.8.08

fietsbeleid is in lijn met de landelijke ambities, maar wordt vanuit een andere invalshoek benaderd. PS zijn actief betrokken geweest bij de totstandkoming van het fietsbeleid. De realisatie van de doorfietsroutes bevindt zich gedeeltelijk nog in de opstartfase. Het is onduidelijk of de doelen en te behalen prestaties voor de doorfietsroutes op schema liggen. De rollen van de provincie in de uitvoering van de doorfietsroutes passen grotendeels bij de doelen. De provincie pakt de regierol en is subsidieverlener. Voor diverse doorfietsrouteprojecten zijn er middelen beschikt/gereserveerd. Obstakels bij de realisatie van doorfietsroutes zijn duidelijk in beeld en er wordt actie ondernomen om deze te overkomen. De informatievoorziening aan PS vindt deels tijdig, begrijpelijk en volgens afspraak plaats.

Reactie GS: Wij herkennen deze conclusies. Beleidsmatig zijn zaken goed doordacht en vastgelegd. Tegelijkertijd herkennen we ook dat het (nog) ontbreekt aan voldoende middelen om uitvoering te geven aan de ambities en dat de monitoring van de doelen zich in de opstartfase bevindt.

Aanbevelingen per deelvraag

De centrale onderzoeksvraag is beantwoord aan de hand van zes deelvragen. In het onderstaande worden de aanbevelingen per deelvraag weergegeven, voorzien van een reactie van Gedeputeerde Staten.

1. Fietsbeleid: Hoe heeft de provincie het fietsbeleid vormgegeven?

Aanbeveling 1: Concretiseer in hoeverre de fietsroutes een bijdrage leveren aan het aandeel actieve verplaatsingen en formuleer deze meetbaar, zodat nagegaan kan worden of deze prestatie wordt behaald.

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen we in gewijzigde vorm over.

Het concretiseren van de bijdrage van alleen de fietsroutes aan het aandeel actieve verplaatsingen zien we niet als haalbaar. Veelal hangen maatregelen zoals fietsroutes, voorzieningen en gedragsbeïnvloeding met elkaar samen en neemt het aandeel actieve verplaatsingen toe door het samenspel daarvan. In de periodieke voortgangsrapportages zal op een meetbare manier verslag worden gedaan van de voortgang op al deze maatregelen en over de behaalde prestatie.

Aanbeveling 2: Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen we over.

De looptijd van de Actieagenda Actieve Mobiliteit is 2022–2027. Omdat er in 2023 provinciale Statenverkiezingen plaatsvinden, bestrijkt de Actieagenda twee bestuursperiodes. De opgenomen financiën beperken

zich tot de eerste bestuursperiode (2022 & 2023). Voorstellen voor de middelen die nodig zijn voor de ambities uit de Actieagenda vanaf 2024 worden in de tweede bestuursperiode bepaald. Dat is ook het moment waarop wordt besloten over de manier waarop de middelen en de ambities met elkaar in evenwicht worden gebracht. Dit kan worden gedaan door (deels) meer middelen ter beschikking te stellen of de ambities (deels) naar beneden bij te stellen of een combinatie daarvan.

2. Doelen en prestaties bij doorfietsroutes: In hoeverre zijn de doelen en prestaties voor wat betreft de doorfietsroutes gerealiseerd?

Aanbeveling 3: Stel samen met de betrokken partijen een jaarlijks voortgangsoverzicht per doorfietsroute op.

Toelichting aanbeveling 3: Aan de hand van zo'n voortgangsoverzicht kunnen activiteiten en de inzet van financiële middelen worden gevolgd en kunnen overleggen met betrokken partijen over specifieke vraagstukken worden ingepland.

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen we in iets gewijzigde vorm over. Vanuit onze regierol op doorfietsroutes bewaken we de voortgang en jagen we deze aan (stap 7 in de doorfietsrouteaanpak, zie p. 11 van de Actieagenda Actieve Mobiliteit). Dit doen we o.a. door monitoring. We doen dit niet per specifieke route, maar per deelregio. Op die manier wordt ook meteen duidelijk wat de effecten van de voortgang zijn op het totale (door)fietsroutenetwerk in de regio.

3. Rolinvulling bij doorfietsroutes: In hoeverre past de provinciale rolinvulling in de uitvoering van de doorfietsroutes bij de doelen?

Aanbeveling 4: Bewaak als provincie dat op lange termijn het totale doorfietsroutenetwerk gerealiseerd wordt.

Reactie GS: Deze aanbeveling is al geborgd in onze doorfietsrouteaanpak. Hierin staat bij stap 7 'de provincie bewaakt de voortgang van de aanpak door monitoring, stimuleren en agenderen.' Dit geldt niet alleen voor de delen van de doorfietsroute op provinciale infra, maar ook voor de delen op areaal van anderen, zoals gemeenten.

4. Middelen voor doorfietsroutes: In hoeverre zijn de beschikbare middelen voor doorfietsroutes besteed, dan wel gereserveerd?

Aanbeveling 5: Monitor hoeveel besteed wordt aan de afzonderlijke doorfietsroutes en hoeveel in totaal.

Toelichting aanbeveling 5: Door te monitoren wat er aan de huidige doorfietsroutes wordt besteed, kunnen de kosten voor de volgende doorfietsroutes accurater geraamd worden en kan aangescherpt worden hoeveel middelen daadwerkelijk nodig zijn voor het verwezenlijken van het geambieerde regionale doorfietsroutenetwerk.

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen we over.
We nemen dit op in de voortgangsrapportages.

Aanbeveling 6: Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen we over (zie ook reactie bij aanbeveling 2).

5. Obstakels bij doorfietsroutes: Wat zijn de voornaamste obstakels bij het realiseren van doorfietsroutes? Hoe worden deze overkomen en wat kan daarin geleerd worden van andere provincies?

Aanbeveling 7: Ga met gemeenten in gesprek over prioritering van bepaalde doorfietsroutes als de ambtelijke capaciteit van de provincie of de gemeente ontoereikend is.

Toelichting aanbeveling 7: Als de ambtelijke capaciteit van een gemeente niet toereikend is voor de uitvoering van fietsprojecten, maar de ambtelijke capaciteit van de provincie wel, dan kan het voor de voortgang van de uitvoering van doorfietsroutes wenselijk zijn dat de provincie de uitvoering (in mandaat van de gemeente) overneemt.

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen we over.

Wij interpreteren de aanbeveling zo dat wij in gesprek gaan met gemeenten over prioritering van bepaalde (onderdelen van) doorfietsroutes. Niet alleen vanuit het vraagstuk van capaciteit van gemeenten en provincie, maar ook vanuit andere vraagstukken, zoals financiën en meekoppelkansen. Het eventueel overnemen van de uitvoering (in mandaat van de gemeente) door de provincie als de capaciteit bij gemeenten niet toereikend is (wat in de toelichting bij de aanbeveling wordt genoemd), zien wij niet als kansrijk. Bij de provincie is hiervoor (ook) beperkte capaciteit aanwezig.

Aanbeveling 8: Leg ervaringen vast en documenteer gevonden oplossingen van obstakels bij de doorfietsroutes, zodat soortgelijke obstakels in de toekomst sneller kunnen worden opgelost.

Reactie GS: deze aanbeveling nemen we over in combinatie met aanbeveling 9.

Aanbeveling 9: Ga op basis van de provincievergelijking na hoe van andere provincies geleerd kan worden bij het oplossen van obstakels bij de realisatie van doorfietsroutes.

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen wij over.

We werken graag samen met andere provincies en we zien mogelijkheden om dit op te pakken binnen Tour de Force. Dit samenwerkingsverband van overheden (waaronder alle provincies), kennisinstituten, marktpartijen en maatschappelijke organisaties is gericht op een sterker fietsbeleid in Nederland en heeft ook een ploeg

'hoogwaardige fietsroutes'. Van hieruit kunnen activiteiten worden opgepakt om van elkaar te leren. Dit gebeurt nu overigens ook al.

6. Informatievoorziening aan PS bij doorfietsroutes: Hoe zijn PS geïnformeerd over de voortgang van de aanleg van doorfietsroutes?

Aanbeveling 10: Maak met PS afspraken over de voortgangsinformatie over doorfietsroutes.

Reactie GS: Deze aanbeveling nemen we over.

Gekoppeld aan de eerste voortgangsrapportage doen we hiervoor een voorstel aan PS.

Wij vertrouwen erop dat we met de hiervoor genoemde werkwijze invulling geven aan uw aanbevelingen en wachten met belangstelling op uw definitieve rapport.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland,

provinciesecretaris

voorzitter

| Nawoord Rekenkamer |

Wij danken Gedeputeerde Staten (GS) voor hun reactie op de conclusie en aanbevelingen van dit rapport. GS geven op inzichtelijke wijze weer hoe ze opvolging willen geven aan alle aanbevelingen. De reactie van GS geeft voor aanbeveling 1 en aanbeveling 3 nog aanleiding tot het maken van enkele opmerkingen.

Aanbeveling 1 heeft betrekking op het concretiseren van de bijdrage van fietsroutes op het aantal actieve verplaatsingen. GS geven aan dat het concreet maken van deze prestatie niet haalbaar is. Wel willen GS in de periodieke voortgangsrapportages op een meetbare manier verslag doen. We zijn benieuwd naar deze meetbare manier van verslag doen en of dit inzicht biedt in hoeverre de prestatie wordt behaald.

Bij aanbeveling 3 gaat het om het opstellen van een jaarlijks voortgangsoverzicht per doorfietsroute. In plaats van monitoring van doorfietsroutes willen GS monitoren op deelregio. We willen daarover aangeven dat dit in lijn is met de aanbeveling van de Rekenkamer, als het niet leidt tot minder inzicht in de realisatie van doorfietsroutes.

De behandeling van het rapport in Provinciale Staten zien we met belangstelling tegemoet.

| 1 | Inleiding

1.1 Aanleiding

In 2019 voerde de Randstedelijke Rekenkamer gesprekken met verschillende fracties vanuit de Provinciale Staten (PS) van de vier Randstedelijke provincies (Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland). Uit de gesprekken is het onderwerp fiets naar voren gekomen. Statenleden vroegen naar het verloop van de aanleg van snelfietsroutes en de kosten die hiermee gepaard gaan. Ook stelden Statenleden vragen over de onderbouwing van het fietsbeleid en de invloed van fietsbeleid op mobiliteitsgedrag. De Rekenkamer heeft het fietsbeleid van de provincies vervolgens verder verkend. Eind 2019 sprak de Programmaraad over deze verkenning en adviseerde hij de Rekenkamer een onderzoek uit te voeren naar het provinciale fietsbeleid.

Fietsgebruik en snelheidsverschillen nemen toe

Het maatschappelijk nut van 'de fiets' is de afgelopen jaren steeds nadrukkelijker in beeld gekomen bij de politiek. Overheden en andere partijen zien steeds meer kansen om mensen vaker op de fiets te krijgen. De opkomst van de elektrische fiets is een stimulerende factor gebleken voor de toename van het fietsgebruik. In 2020 zijn bijna 1,1 miljoen nieuwe fietsen verkocht. De helft hiervan betrof elektrische fietsen. Het aantal verkochte elektrische fietsen lag een jaar eerder nog 30 procent lager.⁵ Tot 2040 wordt een grote groei van het fietsgebruik verwacht, met name in stedelijke gebieden waar het fietsgebruik al hoog is. Ook op de middellange afstanden (10-25 km) is sprake van een toename van het aandeel fietsgebruik in de modaliteitenmix.⁶ Mede door toenemend gebruik van elektrische fietsen wordt het aannemelijker dat mensen vaker de fiets pakken. Langere afstanden worden namelijk aantrekkelijker omdat de elektrische fiets sneller is.

Vaker fietsen en de auto laten staan heeft positieve effecten op onder andere het milieu (minder fijnstof en CO₂-uitstoot), mobiliteit (minder files), volksgezondheid (meer bewegen) en is ruimte-efficiënt (de fiets heeft minder ruimte nodig dan de auto, voornamelijk in de stad). Het toenemende fietsgebruik heeft ook een keerzijde. Het wordt drukker op de fietspaden en met (elektrische) fietsen in alle soorten en maten nemen de snelheidsverschillen toe. Deze combinatie komt de verkeersveiligheid niet ten goede en zorgt voor een toename van het aantal verkeersslachtoffers onder fietsers. Een derde van het aantal verkeersslachtoffers is een fietser. Volgens het CBS waren van de 610 verkeersdoden in 2020 299 fietsers. Dit is het hoogste aantal omgekomen fietsers in 25 jaar. Bijna de helft van de verkeersdoden was dus fietser. Op de spoedeisende hulp zijn twee op de drie verkeersslachtoffers fietsers.⁷

Het provinciale fietsbeleid verbreedt zich

Tot enkele jaren terug richtten de provincies zich voornamelijk op aanleg en onderhoud van fietspaden in eigen beheer. Toenames in fietsgebruik en onveiligheid vroegen echter om een bredere blik op het fietsbeleid. Aan infrastructurele zijde kent de snelfietsroute een stevige opmars. Daarnaast besteden de provincies tegenwoordig meer en meer aandacht aan fietsveiligheid, het versterken van de fiets in de mobiliteitsketen en het stimuleren van fietsgebruik. Alle hebben tot doel meer mensen op de fiets te krijgen in veilige omstandigheden. De snelfietsroute is een van de voornaamste instrumenten om dit doel te bereiken.

⁵ Fietsplatform (2021), www.fietsplatform.nl

⁶ Tour de Force (2021), Nationaal Toekomstbeeld Fiets op hoofdlijnen, p.10

⁷ CBS (2021), www.cbs.nl & Tour de Force (2021), Nationaal Toekomstbeeld Fiets op hoofdlijnen, p. 10

Door de verbreding van het fietsbeleid veranderen ook de provinciale rollen. Zo vraagt de inzet op snelfietsroutes ook een andere rolinvulling van de provincie. Snelfietsroutes doorkruisen vaak verschillende gemeenten en hebben in het algemeen meerdere wegbeheerders. Vanwege het bovenlokale karakter van de routes zijn ze bij uitstek een provinciale aangelegenheid. Hierdoor is afstemming en samenwerking met andere partijen essentieel bij het realiseren van de provinciale ambities. De provincie heeft daardoor naast de rol van wegbeheerder ook een regie- en aanjaagrol gekregen. De opkomst van snelfietsroutes heeft noemenswaardige gevolgen voor het provinciale fietsbeleid. Dit is de reden dat het beleid omtrent snelfietsroutes apart van het overkoepelende fietsbeleid wordt geëvalueerd in dit onderzoek.

1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Doelstelling

Met dit onderzoek wil de Randstedelijke Rekenkamer PS van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol. Allereerst wordt onderzocht op welke wijze het provinciale fietsbeleid is vormgegeven. Vervolgens wordt de uitvoering van het beleid op het onderdeel snelfietsroutes geëvalueerd. Daarnaast is de werkwijze van de vier provincies vergeleken om van elkaar te leren.

Centrale onderzoeksvraag

Op welke wijze hebben de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hun fietsbeleid vormgegeven en in hoeverre sluit de uitvoering van de snelfietsroutes aan op het behalen van de doelen?

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in zes onderzoeksvragen, waarvan de eerste vraag is uitgesplitst in acht deelvragen:

1. Hoe heeft de provincie het fietsbeleid vormgegeven?
 - a. Wat verstaat de provincie onder fietsbeleid?
 - b. Hoe is de rol van de provincie op fietsbeleid de afgelopen jaren ontwikkeld? Hoe verhoudt de rol van de provincie zich tot de rol van het rijk en de gemeenten?
 - c. Wat zijn de doelen, prestaties en instrumenten binnen het fietsbeleid?
 - d. Welke middelen zijn beschikbaar voor realisatie van het fietsbeleid?
 - e. Hoe is het fietsbeleid onderbouwd? Welke literatuur en/of data ligt ten grondslag aan het fietsbeleid?
 - f. Hoe verhoudt de inzet op fiets zich tot de inzet op de andere mobiliteitsonderdelen zoals openbaar vervoer en auto?
 - g. Hoe verhouden de provinciale doelen en ambities in het fietsbeleid zich tot de landelijke ambities en doelen?
 - h. Op welke wijze zijn PS betrokken bij de totstandkoming van het fietsbeleid?
2. In hoeverre zijn de doelen en prestaties voor wat betreft de snelfietsroutes gerealiseerd?
3. In hoeverre past de provinciale rolinvulling in de uitvoering van de snelfietsroutes bij de doelen?
4. In hoeverre zijn de beschikbare middelen besteed, dan wel gereserveerd?
5. Wat zijn de voornaamste obstakels bij het realiseren van snelfietsroutes? Hoe worden deze overkomen en wat kan daarin geleerd worden van andere provincies?
6. Hoe zijn PS geïnformeerd over de voortgang van de aanleg van snelfietsroutes?

1.3 Afbakening

Het onderzoek richt zich op:

- De totstandkoming en onderbouwing van het fietsbeleid in het algemeen.
- De specifieke uitvoering van snelfietsroutes en de bovenlokale rol van de provincie hierin.
- Het in beeld brengen van obstakels om daarmee inzicht te krijgen in de doeltreffendheid van de uitvoering van snelfietsroutes.
- De afstemming met het Rijk, gemeenten en andere wegbeheerders in het aanwenden van middelen en aanleggen van bovenlokale fietsroutes.
- Het inzichtelijk maken van de werkwijze van de vier provincies om de *best practices* te kunnen vergelijken en het mogelijk te maken van elkaar te leren.
- Onderzoeken en evaluaties van fietsbeleid en fietsroutes voor zover die aanwezig zijn.

Het onderzoek richt zich **niet** op:

- Het uitvoeren van tellingen en metingen om de effectiviteit en het gebruik van fietsroutes in kaart te brengen.
- Specifiek stedelijke vraagstukken op fietsgebied zoals ketenmobiliteit en stallingsproblematiek.
- Het reguliere beheer en onderhoud van fietspaden op provinciaal areaal.
- Obstakels bij de aanleg van recreatieve fietspaden.
- Gedragsbeïnvloeding om het gebruik van de fiets te stimuleren.

Het onderzoek richt zich voor wat betreft de uitvoering in principe op snelfietsroutes. Dit zijn de hoogwaardige routes met de hoogste eisen (zie hoofdstuk 3).

Het onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode februari 2022 tot augustus 2022. Informatie tot 1 augustus 2022 is verwerkt in deze Nota van Bevindingen.

1.4 Onderzoeksaanpak

Deze paragraaf bevat een uitwerking van de onderzoeksvragen en beschrijft op welke wijze de beantwoording van de vragen heeft plaatsgevonden.

Vraag 1. Hoe heeft de provincie het fietsbeleid vormgegeven?

Bij de beantwoording van deze vraag is gekeken naar de manier waarop de provincies hun fietsbeleid hebben vormgegeven. Hierbij is aan bod gekomen:

- De provinciale rol binnen het thema fiets, hoe deze de afgelopen jaren is ontwikkeld en de wijze waarop de rol van de provincie zich verhoudt tot die van Rijk en gemeenten.
- De doelen, prestaties en instrumenten van het provinciale fietsbeleid en de beschikbare middelen voor de realisatie van het fietsbeleid.
- De onderbouwing van het fietsbeleid. Hierbij is ook aandacht voor de literatuur en/of data die ten grondslag ligt aan het fietsbeleid.
- De provinciale inzet op het thema fiets in verhouding tot de inzet op andere mobiliteitsonderdelen zoals openbaar vervoer en auto. Hierbij is de plek van het fietsbeleid binnen mobiliteitsbeleid inzichtelijk gemaakt.
- De verhouding van het provinciale fietsbeleid tot landelijke ambities en doelstellingen, die in het Tour de Force samenwerkingsverband zijn afgesproken.

- De betrokkenheid van PS bij de totstandkoming van het fietsbeleid.

Voor de beantwoording van deze vraag zijn voornamelijk beleidsdocumenten geraadpleegd. Het betreft provinciale mobiliteitsvisies en -programma's, actie- en uitvoeringsprogramma's gericht op fiets, begrotingen en jaarstukken. Aanvullend zijn interviews gehouden met medewerkers van de provincie en externe partijen zoals gemeenten en de Fietzersbond.

Vraag 2. In hoeverre zijn de doelen en prestaties voor de snelfietsroutes gerealiseerd?

Het beantwoorden van deze vraag maakt inzichtelijk in hoeverre de doelen en prestaties voor de realisatie van snelfietsroutes reeds gerealiseerd zijn. Voor de beantwoording van deze vraag is gebruik gemaakt van beschikbare informatie uit onder andere jaarstukken, evaluaties, voortgangsrapportages en interviews.

Vraag 3. In hoeverre past de provinciale rol invulling in de uitvoering van de snelfietsroutes bij de doelen?

Deze vraag gaat over de rol die de provincie vervult bij het ontwerpen en realiseren van snelfietsroutes. Aan de hand van beleidsstukken en interviews is inzichtelijk gemaakt wat de rol van de provincie bij de beleidsuitvoering op het thema snelfietsroutes is. Vanuit voortgangsrapportages en externe interviews is beoordeeld in hoeverre deze invulling bij de doelen past.

Vraag 4. In hoeverre zijn de beschikbare middelen voor snelfietsroutes besteed, dan wel gereserveerd?

De beantwoording van deze vraag resulteert in een overzicht van beschikbare en bestede middelen voor de realisatie van snelfietsroutes. Ook de middelen die nog niet zijn besteed, maar al wel voor specifieke snelfietsroutes zijn gereserveerd, zijn inzichtelijk gemaakt. Om de vraag te beantwoorden zijn onder andere beleidsstukken en jaarstukken geraadpleegd.

Vraag 5. Wat zijn de voornaamste obstakels bij het realiseren van snelfietsroutes? Hoe worden deze overkomen en wat kan daarin geleerd worden van andere provincies?

Deze vraag gaat in op de realisatie van snelfietsroutes. Aan de hand van een of meerdere casussen per provincie zijn obstakels bij het realiseren van snelfietsroutes in beeld gebracht. Obstakels kunnen zich op verschillende vlakken voordoen, bijvoorbeeld bij de ruimtelijke inpassing, maar ook financieel (onvoldoende middelen), organisatorisch (onvoldoende samenwerking) of maatschappelijk (onvoldoende draagvlak). Bovendien is geïnventariseerd hoe obstakels zijn overkomen en wat de provincies daarin van elkaar kunnen leren.

Om deze vraag te beantwoorden zijn werksessies gehouden. In deze werksessies zijn voor een aantal snelfietsroutes ambtenaren uitgenodigd die betrokken zijn/waren bij de realisatie van de route. Zij leverden obstakels aan die zij ervoeren tijdens de realisatie van de route. In de werksessie is besproken hoe er met deze obstakels is omgegaan.

Vraag 6. Hoe zijn PS geïnformeerd over de voortgang van de aanleg van snelfietsroutes?

Voor de beantwoording van deze vraag zijn begrotingen, jaarstukken, notulen, agenda's en documenten in het stateninformatiesysteem geraadpleegd. Aanvullend is in interviews met de provincie gevraagd naar de wijze waarop PS op de hoogte worden gehouden.

1.5 Beoordelingskader

Als leidraad voor het onderzoek en als basis voor de bevindingen is een toetsingskader opgesteld. Het toetsingskader bevat criteria om het fietsbeleid van de vier provincies te toetsen op de wijze waarop het is vormgegeven en te toetsen op de beleidsuitvoering op het onderdeel snelfietsroutes. In Tabel 1.1 is per onderzoeksvraag weergegeven welke beoordelingscriteria zijn gehanteerd. De overige deelvragen, die niet zijn opgenomen in het beoordelingskader, zijn beschrijvend van karakter en zijn daarom niet gekoppeld aan een criterium.

Tabel 1.1 Beoordelingskader

Onderzoeksvragen	Criteria
1. Hoe heeft de provincie het fietsbeleid vormgegeven? - Provinciale rol - Doelen, prestaties en instrumenten - Middelen - Beleidsonderbouwing - Verhouding tot andere mobiliteitsopgaven - Verhouding tot landelijke ambities en doelen - Betrokkenheid PS	- De provincie heeft de invulling van haar rol op het gebied van fiets in haar beleid opgenomen. - De provincie heeft haar doelen, te behalen prestaties en de inzet van instrumenten op het gebied van fiets in haar beleid opgenomen. - Het is duidelijk welke middelen beschikbaar/gereserveerd zijn voor het fietsbeleid en deze middelen passen bij de gestelde doelen en te behalen prestaties. - De provincie heeft de onderbouwing van het fietsbeleid in de beleidstukken opgenomen. - In het fietsbeleid wordt een relatie gelegd met andere mobiliteitsopgaven en daaraan gerelateerde opgaven (zoals ruimtelijke opgaven). - Het provinciale fietsbeleid sluit aan op landelijke ambities en doelen waar de provincie zich aan heeft verbonden. - PS worden betrokken bij de totstandkoming van het fietsbeleid.
2. In hoeverre zijn de doelen en prestaties voor de snelfietsroutes gerealiseerd?	Het behalen van de doelen en prestaties met betrekking tot de snelfietsroutes ligt op schema.
3. In hoeverre past de provinciale rolinvulling in de uitvoering van de snelfietsroutes bij de doelen?	De rol van de provincie bij de uitvoering van de snelfietsroutes past bij de doelen.
4. In hoeverre zijn de beschikbare middelen besteed, dan wel gereserveerd?	De inzet van beschikbare middelen ligt op schema.
5. Wat zijn de voornaamste obstakels bij het realiseren van snelfietsroutes? Hoe worden deze overkomen en wat kan daarin geleerd worden van andere provincies?	De obstakels in de realisatie van snelfietsroutes zijn duidelijk in beeld en de provincie onderneemt actie om deze te overkomen.
6. Hoe zijn PS geïnformeerd over de voortgang van de aanleg van snelfietsroutes?	De informatievoorziening aan PS is tijdig, begrijpelijk en volgens afspraak.

1.6 Leeswijzer

Het vervolg van dit rapport is als volgt opgebouwd. Hoofdstuk 2 beschrijft het provinciale fietsbeleid. het hoofdstuk start met een beleidsreconstructie, gevolgd door de provinciale rolinvulling en doelen, te behalen prestaties en ingezette instrumenten. Vervolgens gaat het hoofdstuk in op beschikbare middelen en de beleidsonderbouwing. Daarna wordt beschreven in hoeverre doelen en ambities aansluiten bij landelijke ambities en doelen. Verder wordt er ingegaan op de samenhang van het fietsbeleid met het overkoepelende mobiliteitsbeleid. Tot slot beschrijft hoofdstuk 2 de betrokkenheid van PS bij de totstandkoming van het fietsbeleid. In hoofdstuk 3 wordt specifiek op de snelfietsroutes ingegaan. Er wordt toegelicht wat een snelfietsroute is en wat de provinciale doelen en te behalen prestaties zijn voor de snelfietsroutes. Hierbij is geëvalueerd of het halen van prestaties omtrent snelfietsroutes op schema ligt. Vervolgens licht het hoofdstuk toe welke rollen de provincie aanneemt bij het ontwerpen en realiseren van snelfietsroutes en wordt geëvalueerd of deze rollen passen bij de opgestelde doelen. Daarna wordt geëvalueerd in hoeverre de inzet van middelen aan snelfietsroutes op schema ligt. Hoofdstuk 3 gaat aansluitend in op obstakels bij snelfietsroutes en tot slot wordt toegelicht hoe PS op de hoogte worden gehouden van en betrokken zijn bij de beleidsuitvoering op het onderdeel snelfietsroutes.

| 2 | Provinciaal fietsbeleid

Dit hoofdstuk beschrijft eerst de beknopte beleidsreconstructie ten aanzien van het provinciale fietsbeleid (paragraaf 2.1). Vervolgens gaat paragraaf 2.2 in op de rollen van de provincie. In paragraaf 2.3 worden de ambities, doelen en te behalen prestaties beschreven. Ook de instrumenten die ingezet worden om deze te behalen komen hierin aan bod. In paragraaf 2.4 worden de beschikbare middelen behandeld. In paragraaf 2.5 wordt nader beschreven wat de onderbouwing voor fietsbeleid is. Hoe het fietsbeleid zich verhoudt tot het bredere mobiliteitsbeleid wordt in paragraaf 2.6 beschreven en tot landelijke ambities en doelen in paragraaf 2.7. Tot slot van dit hoofdstuk gaat paragraaf 2.8 over de betrokkenheid van Provinciale Staten bij de totstandkoming van het fietsbeleid.

2.1 Inleiding

Bij de provincie Noord-Holland komt de fiets terug in verschillende beleidsdocumenten. Zo maakt de fiets deel uit van coalitieakkoorden, de omgevingsvisie en de Actieagenda Actieve Mobiliteit. Hieronder volgt een overzicht van de (beleids)documenten die zijn bestudeerd in het kader van dit onderzoek.

In 2016 maakte de Fietzersbond in opdracht van de provincie Noord-Holland een inventarisatie van de knelpunten op het fietsnetwerk.⁸ Hierbij is gekeken naar verkeersveiligheid, bereikbaarheid, comfort en vervoerswaarde. Ook definieerde de Fietzersbond het gewenste regionale fietsnetwerk. In het kader van het *Coalitieakkoord "Ruimte voor de Groei"* spreekt de provincie de ambitie uit om een impuls te geven aan het fietsnetwerk van Noord-Holland.⁹ Hierbij is ingezet op mogelijk snel op te lossen fietsknelpunten uit de inventarisatie van de Fietzersbond, met primair de focus op provinciaal areaal. Vervolgens is in 2018 de *Omgevingsvisie NH2050* (verder: Omgevingsvisie) vastgesteld, waarin de ambities en ontwikkelprincipes voor Noord-Holland staan.¹⁰ De Omgevingsvisie is het kader voor het *Perspectief Mobiliteit* dat in 2021 is vastgesteld als de uitwerking van de Omgevingsvisie op het gebied van mobiliteit.¹¹ Het Perspectief Mobiliteit geeft een uitwerking van de principes voor verstedelijking en bereikbaarheid en van de opgave duurzame verstedelijking en mobiliteit uit het *Coalitieakkoord 'Duurzaam doorpakken!'* (zie paragraaf 2.6).¹²

Tegelijkertijd ging de provincie naar aanleiding van motie 31-2017¹³ aan de slag met het opstellen van een nieuwe koers voor de fiets: het *Perspectief Fiets* (zie paragraaf 2.3 en 2.5).¹⁴ Vooruitlopend op de uitwerking van dit beleidskader is ook het *Actieprogramma Fiets 2019-2021* (verder: Actieprogramma) opgesteld. Dit bevat een overzicht van de projecten die vanuit de fietsreserve en de aangevraagde middelen vanuit de Kaderbrief 2019 in uitvoering genomen zijn.¹⁵ Het betreft onder andere projecten die uit de fietsknelpuntenkaart van de Fietzersbond zijn voortgekomen. Het Perspectief Fiets is vervolgens verbreed naar andere vormen van actieve mobiliteit en concreter uitgewerkt binnen de Actieagenda Actieve Mobiliteit (verder: Actieagenda). Deze Actieagenda is de

⁸ Fietzersbond (2016), Knelpunten in het hoofdfietsnetwerk in Noord-Holland 2016

⁹ Provincie Noord-Holland (2015), Coalitieakkoord 2015-2019: Ruimte voor de Groei

¹⁰ Provincie Noord-Holland (2018), Omgevingsvisie NH2050: Balans tussen economische groei en leefbaarheid

¹¹ Provincie Noord-Holland (2021), Perspectief Mobiliteit: Slim – Schoon – Veilig

¹² Provincie Noord-Holland (2019), Coalitieakkoord 2019-2023: Duurzaam doorpakken!

¹³ M31-2017, Jaarrekening 2016; hoofdfietsnetwerk, 10 juli 2017,

<https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/7f998bfb-92ca-486d-a68f-0db5dd2b050f>

¹⁴ Provincie Noord-Holland (2018), Perspectief Fiets: De toekomst van de fiets in de provincie Noord-Holland

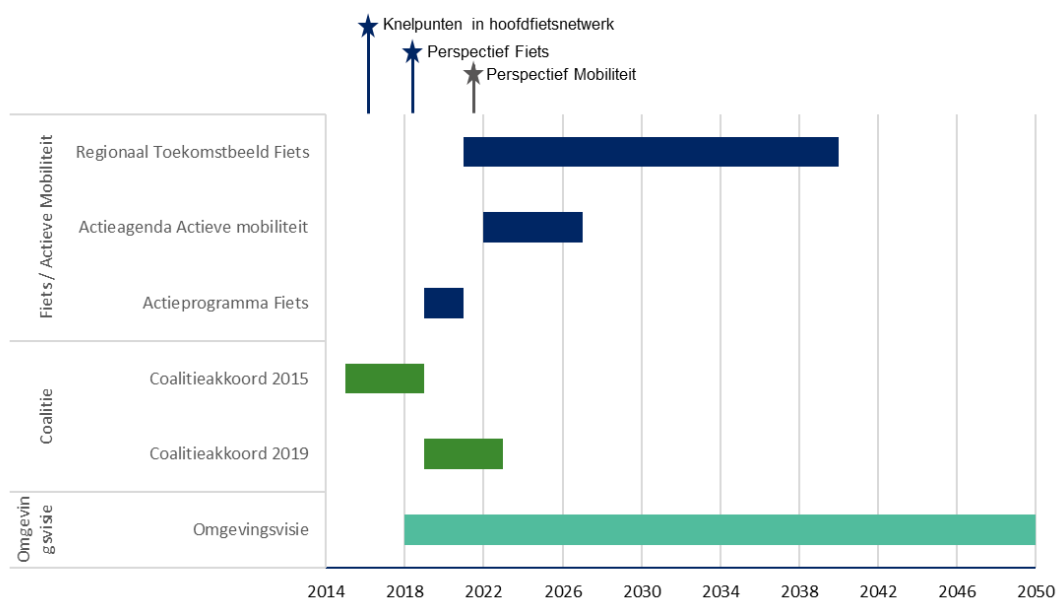
¹⁵ Provincie Noord-Holland (2018), Actieprogramma Fiets 2019-2021: Perspectief in Actie

uitwerking van het Perspectief Mobiliteit voor een mobiliteitstransitie naar duurzame en actieve vervoerwijzen en het koersdocument voor de provincie op het gebied van actieve mobiliteit.¹⁶

In 2020 spraken Rijk en regionale overheden af om de positie en het belang van de fiets steviger te verankeren en ontwikkelen daarom het *Nationaal Toekomstbeeld Fiets* (verder: NTF).¹⁷ Daarin staan met name de infrastructurele maatregelen voor de fiets die aanspraak kunnen maken op landelijke en Europese financiering. Het *Regionaal Toekomstbeeld Fiets* (verder: RTF) is de gezamenlijke inbreng van de provincies Noord-Holland en Flevoland en de Vervoerregio Amsterdam (zie paragraaf 2.7) (Kader 1).¹⁸ Een van de belangrijkste ambities is om het regionale netwerk van fietsinfrastructuur in de provincie op te waarderen en toekomstbestendig te maken. Het RTF is in september 2021 opgeleverd (Figuur 2.1).

Kader 1 – Regionaal Toekomstbeeld Fiets

Als uitvloeisel van de ‘Tour de Force 2de Etappe Schaalsprong Fiets’ spraken het Rijk, provincies en vervoerregio’s in het najaar van 2020 af om in 2021 een *Nationaal Toekomstbeeld Fiets* (NTF) op te stellen. Vanuit de landelijke contourenschets van het NTF is door alle landsdelen gewerkt aan een verdere regionale uitwerking van het NTF: het *Regionaal Toekomstbeeld Fiets* (RTF). Het Regionaal Toekomstbeeld Fiets schetst de huidige stand van zaken van de ambities en opgaven in de deelregio’s. Deze ambities en opgaven vormen een wensbeeld, met minder concrete doelen en een langere horizon dan het vigerende fietsbeleid van de provincies.

Figuur 2.1 Tijdslijn van de voornaamste geraadpleegde stukken

2.2 Provinciale rol

Beoordelingscriterium 1a:

¹⁶ Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027

¹⁷ Tour de Force (2021), Nationaal Toekomstbeeld Fiets op hoofdlijnen

¹⁸ Provincie Noord-Holland, Provincie Flevoland, Vervoerregio Amsterdam (2021), Regionaal Toekomstbeeld Fiets: Noord-Holland, Flevoland en Vervoerregio Amsterdam

De provincie heeft de invulling van haar rol op het gebied van fiets in haar beleid opgenomen.

Bevinding: De provincie heeft de invulling van haar rollen op het gebied van fiets concreet in haar beleid opgenomen.

Korte uitleg: De provincie heeft verschillende rollen gedefinieerd en per actielijn concreet aangegeven vanuit welke rollen de provincie opereert. De rollen zijn passend bij de actielijnen.

Toelichting

De provincie heeft haar rollen nader uitgewerkt op zes vlakken:¹⁹

1. De provincie heeft als wegbeheerder een directe rol in de aanleg en onderhoud en verbetering van het provinciale netwerk van fietsroutes en -paden.
2. De provincie heeft een belangrijke rol in het faciliteren van regionale verplaatsingen.
3. De provincie heeft een belangrijke rol in de ruimtelijke ordening en in de verstedelijkingsopgave. De provincie ondersteunt gemeenten door bij gebiedsontwikkelingen aandacht voor de fiets te waarborgen en de gemeentelijke plannen te toetsen.
4. De provincie heeft een coördinerende rol voor en tussen gemeenten (en de Vervoerregio) met betrekking tot gemeentegrensoverstijgende fietsprojecten. In deze rol neemt de provincie ook het voortouw als belangenbehartiger van de regio bij het Rijk.
5. De provincie heeft een rol op het gebied van natuur en recreatie.
6. De provincie heeft een rol als opdrachtgever van het regionaal openbaar vervoer.

Er wordt aangegeven dat door voortschrijdend inzicht de rollen indien nodig op termijn kunnen veranderen.²⁰ In de Actieagenda zijn de opgaven en rollen uit het Perspectief Fiets aangescherpt en verbreed.²¹ Dit heeft geresulteerd in acht actielijnen die zijn opgesteld binnen de rollen en taken die de provincie vervult (Tabel 2.1). Vervolgens is per actielijn aangeduid vanuit welke rollen de provincie de uitvoering van de Actieagenda vormgeeft (Tabel 2.2). De Rekenkamer constateert dat de rollen nader zijn uitgewerkt en per actielijn duidelijk is aangegeven vanuit welke rollen de provincie opereert.

Tabel 2.1 Acht actielijnen van de Actieagenda

Actielijn	
1	Doorfietsroutes Regionale netwerken van doorfietsroutes verbeteren en nieuwe doorfietsroutes realiseren.
2	Provinciale infrastructuur Verbeteren van voetgangers- en fietsinfrastructuur op provinciaal areaal.
3	Data op orde Data(voorzieningen) in de beleidscyclus voor actieve mobiliteit professionaliseren.
4	Overige netwerken Verbeteren van overige regionale en lokale netwerken voor voetgangers en fietsers.
5	Ketenreis Versterken van de positie van actieve vormen van mobiliteit binnen de ketenreis.
6	Stimulering gebruik Stimuleren van het gebruik van actieve mobiliteit door middel van gedragsbeïnvloeding.
7	Kennis en innovatie Innovatieve toepassingen ontwikkelen en kennis over actieve mobiliteit vergroten en uitwisselen.
8	Recreatieve netwerken Versterken van netwerken van recreatieve wandel- en fietsroutes in de provincie.

¹⁹ Provincie Noord-Holland (2018), Perspectief Fiets: De toekomst van de fiets in de provincie Noord-Holland

²⁰ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

²¹ Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027

Tabel 2.2 Rollen en verantwoordelijkheden van de provincie per actielijn

	Doorfiets- routes	Provinciale infrastruc- tuur	Data op orde	Overige netwerken	Ketenreis	Gedrag	Kennis en innovatie	Recrea- tieve net- werken
Ruimtelijke ordening	X	X		X	X			X
Regionale mobiliteit	X		X	X	X	X	X	X
Wegbeheerder	X	X	X		X		X	X
Concessies OV			X		X		X	
Natuur en recreatie	X	X		X	X	X		X
Milieu en klimaat	X	X		X		X		
Regionale economie	X	X		X	X		X	X

2.3 Doelen, prestaties en instrumenten

Beoordelingscriterium 1b:

De provincie heeft haar doelen, te behalen prestaties en de inzet van instrumenten op het gebied van fiets in haar beleid opgenomen.

Bevinding: De provincie heeft haar doelen, te behalen prestaties en in te zetten instrumenten grotendeels duidelijk opgenomen in haar fietsbeleid.

Korte uitleg: De doelen en te behalen prestaties zijn grotendeels SMART geformuleerd. De hoofd- en subdoelen zijn geconcretiseerd en sluiten aan bij het RTF. Er wordt geen koppeling gelegd tussen de bijdrage van de fietsroutes aan de doelstellingen van de groei van actieve verplaatsingen. De te behalen prestaties zijn gekwantificeerd. Voor de totstandkoming van het beleid zijn gesprekken gevoerd met gemeenten, de Vervoerregio Amsterdam en de Fietzersbond. De doelen en prestaties zijn dus acceptabel. Hoe realistisch de doelen en prestaties zijn hangt af of alle partijen hun deel van de schaa sprong voor de fiets oppakken. De doelen en te behalen prestaties zijn tijdgebonden. Het is duidelijk welke instrumenten ingezet worden om de doelen te bereiken. Het monitoren van de doelen is net van start via de actielijn 'data op orde'.

Toelichting

Doelen en prestaties

Het doel van de provincie is dat de fiets in het jaar 2050 een nog belangrijkere rol speelt in de regionale mobiliteit van Noord-Holland: "Er is dan één compleet, herkenbaar en veilig netwerk van fietspaden: op de belangrijkste regionale verbindingen tussen gemeenten, werklocaties, OV-knooppunten, onderwijsinstellingen en natuurgebieden".²² Er zijn vervolgens twee concrete te behalen prestaties gesteld:²³

- Een groei naar 75 procent actieve verplaatsingen op afstanden tot 7,5 kilometer in 2027;
- Een groei naar 25 procent actieve verplaatsingen op afstanden van 7,5 tot 15 kilometer in 2027.

Om deze doelen te bereiken zijn acht actielijnen opgesteld (Tabel 2.1) die gericht zijn op twee hoofddambities: een infrastructurele schaa sprong en het verbeteren van de verkeersveiligheid. Deze hoofddambities zijn terug te leiden naar de geformuleerde opgaven in het Perspectief Fiets en Perspectief Mobiliteit, maar worden niet expliciet aan deze opgaven gekoppeld. Hierbij wordt door de provincie aangegeven dat de fietsinfrastructuur eerst op orde

²² Provincie Noord-Holland (2018), Omgevingsvisie NH2050: Balans tussen economische groei en leefbaarheid, p. 35

²³ Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027, p. 6

moet zijn voordat er ingezet wordt op groei, om verkeersonveilige situaties zo veel mogelijk te voorkomen²⁴. Om de infrastructurele schaa sprong vorm te geven is in het Perspectief Fiets op hoofdlijnen een netwerk van hoge kwaliteit doorfietsroutes uitgewerkt, het ambitiebeeld doorfietsroutes (bijlage A).²⁵ Dit doorfietsrouten netwerk is met de komst van het RTF geüpdatet.²⁶ Als basis hiervoor zijn (o.a.) de MRA-fietsroutes, die in 2018 in MRA-verband zijn vastgesteld en het ambitiebeeld doorfietsroutes gebruikt. In het RTF is weergegeven wat er in de periode tot 2027 moet gebeuren om de infrastructurele schaa sprong in 2040 te realiseren. De projecten in het RTF richten zich op:

- Realisatie van doorfietsroutes, binnenstedelijke hoofdfietsroutes en schoolroutes;
- Realisatie van fietsenstallingen bij OV-knooppunten en bij binnenstedelijke voorzieningen;
- Fietsstimulering (gedragsbeïnvloeding).

Er is inzichtelijk gemaakt wat de schaa sprong voor de fiets oplevert aan nieuwe en opgewaardeerde (door)fietsroutes, ervan uitgaande dat alle partijen hun deel oppakken. De inschatting voor Noord-Holland is uitgesplitst naar realisatie tot 2027 en tot 2040 (Tabel 2.3). Verder zijn er kwaliteitseisen voor het doorfietsrouten netwerk vastgelegd, die aansluiten bij de eisen zoals opgesteld ten behoeve van het MRA-fietsrouten netwerk.^{27 28}

Tabel 2.3 Inschatting resultaat schaa sprong Fiets volgens het RTF

Regio	Nieuwe fietsroutes		Opwaarderen bestaande fietsroutes	
	Tot 2027	Tot 2040	Tot 2027	Tot 2040
Gooi en Vechtstreek	98 km	28 km	229 km	37 km
Zuid-Kennemerland en IJmond	20 km	23 km	193 km	118 km
Noord-Holland Noord	49 km	86 km	205 km	564 km

De Rekenkamer constateert dat de doelen en te behalen prestaties grotendeels SMART geformuleerd zijn. De hoofd- en subdoelen zijn geconcretiseerd en sluiten aan bij het RTF. Er wordt echter geen koppeling gelegd tussen de bijdrage van de fietsroutes aan de doelstellingen van de groei van actieve verplaatsingen. De te behalen prestaties zijn gekwantificeerd. Voor de totstandkoming van het beleid zijn gesprekken gevoerd met gemeenten, de Vervoerregio Amsterdam en de Fietsersbond.²⁹ De doelen en prestaties zijn dus acceptabel. Hoe realistisch de doelen en prestaties zijn hangt af of alle partijen hun deel van de schaa sprong voor de fiets oppakken. Het doel van 75 procent actieve verplaatsingen van alle verplaatsingen tot 7,5 kilometer in 2027 lijkt in ieder geval realistisch. Uit het bestuurlijk gesprek met de gedeputeerde kwam namelijk naar voren dat dit aandeel momenteel al 67 procent bedraagt. Daarnaast wordt er groei in dit aandeel waargenomen die zijn oorsprong vindt in meerdere factoren. Als voorbeelden worden het groeiende aanbod aan fietsinfrastructuur en groeiende diversiteit in het aanbod van fietsen genoemd.³⁰ De doelen en te behalen prestaties zijn daarnaast tijdgebonden met 2027 als tussenresultaat en 2040 als eindpunt.

²⁴ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

²⁵ Provincie Noord-Holland (2018), Perspectief Fiets: De toekomst van de fiets in de provincie Noord-Holland, p. 4

²⁶ Provincie Noord-Holland, Provincie Flevoland, Vervoerregio Amsterdam (2021), Regionaal Toekomstbeeld Fiets: Noord-Holland, Flevoland, en Vervoerregio Amsterdam

²⁷ Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027

²⁸ Provincie Noord-Holland (2022), Bijlage Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027

²⁹ Provincie Noord-Holland (2018), Perspectief Fiets

³⁰ Provincie Noord-Holland, bestuurlijk gesprek, 26 augustus 2022

Instrumenten

In de beleidsstukken staat duidelijk welke instrumenten ingezet worden om de doelen te bereiken. De instrumenten sluiten aan bij de rollen van de provincie (zie paragraaf 2.2). Voorbeelden zijn het pakken van de regie in het samenbrengen van verschillende partijen als het gaat om regionale samenwerking, het delen van kennis en het verlenen van subsidies voor gemeenten. De provincie verdeelt de beschikbare gelden over de verschillende rollen en onderwerpen en verleent subsidies aan derden.^{31 32} Specifiek voor doorfietsroutes heeft de provincie een doorfietsrouteaanpak opgesteld zodat duidelijk is welke stappen tot aan realisatie worden doorlopen.

Doorfietsrouteaanpak

In alle deelregio's werken we aan het doorfietsroutenetwerk volgens deze stappen:

1. *Verkennen: met de regio wordt verkend waar de kansen liggen voor doorfietsroutes in de regio.*
2. *Inventariseren: welke routes/tracés zijn geschikt om op te waarderen en welke onderdelen zijn daarvoor nodig?*
3. *Bestuurlijke intentieverklaring: met betrokken wegbeheerders wordt door middel van een intentieverklaring de intentie uitgesproken om te werken aan een doorfietsroute en ontwikkelen we een gezamenlijke communicatieboodschap.*
4. *Gezamenlijke bekostiging benodigde onderzoeken: naar inpassing en voorkeurstracé(s).*
5. *Bestuurlijke uitvoeringsovereenkomst: vóór wanneer voeren we welke tracés uit en wie is daarvoor verantwoordelijk?*
6. *Realisatie: subsidieverlening en uitvoering provinciale projecten: op basis van de bestuurlijke uitvoeringsovereenkomst stelt de provincie subsidie beschikbaar en gaat het aan de slag met haar eigen projecten.*
7. *Voortgang bewaken en aanjagen: de provincie bewaakt de voortgang van de aanpak door monitoring, stimuleren en agenderen.*
8. *Gezamenlijke regionale stimulering & monitoring: na oplevering van (delen van) de doorfietsroute wordt het gebruik van de doorfietsroute gestimuleerd, wordt de route voorzien van bewegwijzering, besteden we aandacht aan de beleving van de route en wordt de effectiviteit van de maatregelen gemonitord.*

Monitoring

De provincie geeft aan dat tot op heden is bijgestuurd in het beleid door de leerpunten uit de voortgangsrapportages van de MRA³³ en over de fietsknelpunten³⁴ mee te nemen bij de ontwikkeling van de Actieagenda Actieve Mobiliteit³⁵. In de actieagenda is een actielijn 'data op orde' opgenomen waarin "[de provincie streeft] naar hoogwaardige data(voorzieningen) die stevig zijn verankerd in [hun] beleidscyclus en een compleet en actueel beeld geven van het gebruik van actieve vervoerwijzen en de prestaties van de (regionale) voetgangers en fietsnetwerken in de provincie".³⁶ Om dit te bereiken is de provincie van plan om het volgende te doen:

- Samen met o.a. de Vervoerregio Amsterdam en gemeenten een datastrategie ontwikkelen waarmee structureel wordt gezorgd voor het verbeteren, ontsluiten en uitwisselen van data over (netwerken voor) actieve mobiliteit.
- Het uniform opslaan en ontsluiten van (historische) fietstellingen van de provincie en partners.

³¹ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

³² Provincie Noord-Holland (2021), Perspectief Mobiliteit: Slim – Schoon – Veilig, p. 34

³³ MRA (2021), Voortgangsrapport 2020: metropolitane fietsroutes

³⁴ Provincie Noord-Holland (2022), Voortgang oplossen provinciale en gemeentelijke fietsknelpunten

³⁵ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

³⁶ Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027, p. 13

- Uitbreiden van het aantal meetpunten voor fietstellingen op doorfietsroutes en op de overige routes binnen het Regionaal Fietsnetwerk.
- Rond OV-knooppunten data verzamelen over voetgangersstromen, o.a. voor het optimaliseren van de ketenmobiliteit.
- Fietsen op een zodanige manier in regionale verkeersmodellen verwerken, dat deze binnen het provinciaal mobiliteitsbeleid op een vergelijkbare wijze te gebruiken zijn als voor het wegverkeer en OV.
- Ontwikkelen en beheren van indicatoren voor de prestaties van de netwerken voor actieve mobiliteit in provinciaal beheer. Die worden opgenomen in de Investeringsstrategie Noord-Hollandse Infrastructuur (INHI). De INHI is een integraal afwegingsinstrument dat wordt gebruikt bij investeringen in en het monitoren van de provinciale infrastructuur.
- Ontwikkelen en beheren van indicatoren waarmee de kwaliteit en verkeersveiligheid van alle fietspaden in Noord-Holland wordt gemonitord en verbeteringen veel gericht gestimuleerd kunnen worden.

De gemeente Haarlem geeft aan dat zij (nog) niet actief betrokken is bij monitoringsbeleid van de provincie, maar van tijd tot tijd gevraagd wordt om de voortgang van bepaalde Haarlemse projecten door te geven.³⁷ De provincie is bezig met het toegankelijk maken van data uit verkeerslussen zodat deze vervolgens ingezet kunnen worden voor de Haarlemse Fietsmonitor.³⁸ Op basis hiervan wordt door de Rekenkamer gesteld dat de provincie door middel van het opslaan en ontsluiten van data uit verkeerslussen al een eerste invulling aan de actielijn geeft.

2.4 Beschikbare middelen

Beoordelingscriterium 1c:

Het is duidelijk welke middelen beschikbaar/gereserveerd zijn voor het fietsbeleid en deze middelen passen bij de gestelde doelen en te behalen prestaties.

Bevinding: Het is duidelijk welke middelen beschikbaar/gereserveerd zijn voor het fietsbeleid. De middelen zijn niet toereikend om de gestelde doelen en prestaties te behalen. De middelen zijn ook niet passend bij het wensbeeld uit het RTF.

Korte uitleg: Er is een overzicht van beschikbare middelen voor fiets voor de periode 2022-2027. De beschikbare middelen zijn niet toereikend om de doelen en prestaties te behalen. Het wensbeeld vanuit het RTF vraagt om meer middelen dan momenteel beschikbaar zijn.

Toelichting

Beschikbare middelen voor het huidige fietsbeleid

In maart 2018 is door PS besloten om 16 miljoen euro te investeren in 14 fietsknelpunten op provinciaal areaal en 7 miljoen euro via subsidies in 39 fietsknelpunten op gemeentelijk areaal. Bij de Kaderbrief 2019 is 3,5 miljoen euro toegekend voor doorfietsroutes. In het coalitieakkoord (2019-2023) is 6 miljoen euro uitgetrokken voor de fiets. Deze gelden zijn belegd in verschillende projecten, o.a. uit het Actieprogramma (bijlage B en C). In totaal is voor de periode 2022-2027 ruim 71 miljoen euro beschikbaar (Tabel 2.4), waarvan ca.10 miljoen euro onder voorbehoud. Na 2023 zijn er geen specifieke middelen meer begroot voor fiets. Er is in die periode wel een jaarlijks budget voor verkeersveiligheidsmaatregelen. Deze middelen kunnen ook ten gunste vallen aan fiets. Bijvoorbeeld door het uitkeren van subsidies voor doorfietsroutes of andere fietsinfra.³⁹

³⁷ Gemeente Haarlem, ambtelijk gesprek, 18 mei 2022

³⁸ Gemeente Haarlem, ambtelijk gesprek, 18 mei 2022

³⁹ Provincie Noord-Holland, mail, 20 juli 2022

Tabel 2.4 Overzicht van beschikbare middelen voor de Fiets voor de periode 2022-2027

	Fiets	Actieve Mobiliteit ⁴⁰	Verkeersveiligheid ⁴¹	Kadernota 2023 ⁴²	Totaal
IMPI: fietsknelpunten provinciale infra	€ 16.000.000				€ 16.000.000 ⁴³
IMPI: Ontbrekende schakel doorfietsroute Velsen – Haarlem ⁴⁴	€ 2.500.000				€ 2.500.000 ⁴⁵
Subsidieregeling Kleine Infra: fiets ⁴⁶	€ 6.925.000			€ 3.100.000	€ 10.025.000
Subsidieregeling Kleine Infra: Verkeersveiligheid			€ 24.000.000 ⁴⁷		€ 24.000.000
Subsidieregeling Buiten Uitvoerings-regeling diverse doorfietsrouteprojecten	€ 3.520.000			€ 5.900.000	€ 9.420.000 ⁴⁸
Ketenreisvoorzieningen	€ 280.000	€ 2.000.000		€ 600.000	€ 2.880.000 ⁴⁹
Onderzoek (studie en data)	€ 983.633			€ 200.000	€ 1.183.633 ⁵⁰
Recreatie netwerken	€ 98.392	€ 550.000		€ 200.000	€ 848.392 ⁵¹
Kennis & innovatie (o.a. Smart Mobility toepassingen)		€ 960.000			€ 960.000 ⁵²
Stimulering gebruik ⁵³			€ 3.520.000	€ 200.000	€ 3.720.000
Totaal	€ 30.510.000	€ 3.510.000	€ 27.520.000	€ 10.200.000	€ 71.537.025

Benodigde middelen voor het huidige fietsbeleid

In de Actieagenda wordt aangegeven dat de meeste activiteiten worden gedekt uit de beschikbare middelen voor de fiets, zoals de subsidieregeling Kleine Infrastructuur (6.925.000 euro), onderzoeksgeld (800.000 euro) en uit geld voor subsidies buiten uitvoeringsregeling (1.030.000 euro, waaronder 245.000 euro voor

⁴⁰ Niet uit te splitsen.

⁴¹ Ten gunste van de fiets.

⁴² Is onder voorbehoud.

⁴³ Gereserveerd (maart 2018) voor 14 fietsknelpunten op provinciaal areaal.

⁴⁴ Is een provinciaal project.

⁴⁵ Kaderbrief 2019: reservering als eigen bijdrage voor SPUK-subsidie Rijk.

⁴⁶ Voor doorfietsroutes en alle overige netwerken.

⁴⁷ Subsidieverlening die ten gunste kan vallen aan fiets/voetganger, maar ook ingezet kan worden voor verbeteringen van uitsluitend weginfrastructuur. Per jaar in totaal ca. € 8 miljoen. Periode 2022-2027: totaal € 48 miljoen. 50% van dit bedrag is in de tabel opgenomen ten gunste van fiets.

⁴⁸ Kaderbrief 2019: reservering voor Corridor Amsterdam-Hoorn, F200 (A'dam-Haarlem) en Kadernota 2023 (onder voorbehoud): 2e elektrische pont Velsen, verbeteren fietstunnel onder station Uitgeest en fietsverbinding Heilooërbos.

⁴⁹ Bedrag onder fiets is voor fietsparkeren bij R-Net haltes en deelfietspilot, € 2M is binnen programma OV-knooppunten wat ook ten gunste valt aan voetgangers. Kadernota 2023 (onder voorbehoud) is t.b.v. R-net fietsparkeren.

⁵⁰ Voorbereidende studies, dataverzameling en -strategie.

⁵¹ Valt ook ten gunste aan voetgangers. Kadernota 2023 (onder voorbehoud) is t.b.v. veerpontenbeleid/aanpak.

⁵² Valt ook t.g.v. voetganger.

⁵³ Verkeerseducatie, gedragscampagnes, fietsbewegwijzering.

ketenreisvoorzieningen (in tegenstelling tot de 280.000 euro die in het overzicht staat)).⁵⁴ ⁵⁵ Deze middelen zijn incidenteel en bedragen voor de periode tot 2023 8.755.000 euro. Voor de periode na 2023 zijn geen middelen opgenomen in de begroting voor actieve mobiliteit. In de Actieagenda wordt een schatting gegeven van de benodigde provinciale middelen om de ambities uit de Actieagenda in de periode 2024 t/m 2027 te kunnen verwezenlijken. De financiële middelen hiervoor zijn ingeschat op in totaal ca. 100 miljoen euro en zijn gedeeltelijk nog niet gedekt (Tabel 2.5).⁵⁶ De provincie Noord-Holland geeft aan dat er aanvullende financiering nodig is om de ambities waar te kunnen maken.⁵⁷

Tabel 2.5 Inschatting benodigde provinciale middelen voor de periode 2024 t/m 2027

Activiteiten	2024	2025	2026	2027
Beleid & voorbereiding	€ 1.300.000	€	€	€
		1.500.000	1.600.000	1.600.000
Subsidies	€ 21.500.000	€	€	€
		21.900.000	22.300.000	22.700.000
Samenwerkingsprojecten	€ 1.100.000	€	€	€
		1.200.000	1.200.000	1.200.000
<i>Totale investeringen eigen areaal⁵⁸</i>	<i>€ 18.500.000</i>	<i>€</i>	<i>€</i>	<i>€</i>
		<i>18.800.000</i>	<i>19.100.000</i>	<i>19.400.000</i>
<i>Verhoging kapitaallasten</i>				€
				365.000 ⁵⁹
Totaal begroting	€ 23.900.000	€	€	€
		24.600.000	25.100.000	25.865.000

Benodigde middelen voor het RTF

In het RTF wordt aangegeven dat de investeringsbehoefte in totaal 629,7 miljoen euro tot 2027 en 816,4 miljoen euro in de periode 2028-2040 is (Tabel 2.6).⁶⁰ De te behalen prestaties uit het RTF blijven een wensbeeld en spelen voor een groot deel op de lange termijn waardoor ze niet te vergelijken zijn met beschikbare middelen.

Tabel 2.6 Overzicht van de investeringsbehoefte uit het RTF

Deelregio	2022-2027	2028-2040
Gooi en Vechtstreek	€ 213.100.000	€ 44.200.000
Zuid-Kennemerland en IJmond	€ 191.000.000	€ 246.600.000
Noord-Holland Noord	€ 213.100.000	€ 525.600.000
Totaal	€ 629.700.000	€ 816.400.000

⁵⁴ Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027

⁵⁵ Provincie Noord-Holland, mail, 20 juli 2022

⁵⁶ Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027

⁵⁷ Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027.

⁵⁸ Investerings in eigen areaal worden uitgedrukt in kapitaallasten die over 50 jaar worden gespreid. Een jaar na oplevering van een investering, worden de kapitaallasten die met de investering gepaard gaan opgenomen in de begroting. Anders gezegd: pas een jaar na oplevering van een project op eigen areaal, gaat de teller van investering/50 jaar tellen. Omdat de provincie verwacht dat de eerste projecten op eigen areaal op zijn vroegst pas in 2026 opgeleverd kunnen worden, zullen de kapitaallasten pas in 2027 gaan drukken op de provinciale begroting. Om deze reden zijn de totale investeringen eigen areaal wel getoond, maar niet in de opsomming meegenomen.

⁵⁹ De kapitaallasten zijn berekend door de investering te verdelen over 50 jaar en corresponderen met de waarde van de projecten die zijn gestart in de studiefase in 2023. De hoogte van de kapitaallasten kan variëren afhankelijk van de daadwerkelijke opgeleverde projecten in voorafgaande jaren.

⁶⁰ Provincie Noord-Holland, Flevoland en Vervoerregio Amsterdam (2021), Regionaal Toekomstbeeld Fiets

Ambtelijke capaciteit

Met betrekking tot ambtelijke capaciteit geeft de provincie Noord-Holland aan dat er momenteel vier personen bezig zijn met het onderwerp fiets binnen de directie beleid/sector mobiliteit. Bij de directie beheer en uitvoering zijn er meer medewerkers met het onderwerp fiets bezig, maar niet uitsluitend. De fiets vormt hierbij vaak een onderdeel van een groter project. Verder zijn er nog een drietal projectleiders van initiatief- en studiefaseprojecten (en dus niet van uitvoering) op het thema fiets. Deze projectleiders houden zich niet *full time* bezig met fiets.⁶¹

2.5 Beleidsonderbouwing

Beoordelingscriterium 1d:

De provincie heeft de onderbouwing van het fietsbeleid in de beleidstukken opgenomen.

Bevinding: De provincie heeft de onderbouwing van het fietsbeleid duidelijk in de beleidstukken opgenomen.

Korte uitleg: De provincie onderbouwt in haar beleidstukken grotendeels zowel de geformuleerde doelen voor de fiets als de maatschappelijke toegevoegde meerwaarde van de fiets. De beleidstukken bouwen op elkaar voort. Er wordt aandacht besteed aan de complexiteit en maatschappelijke baten van de fiets.

Toelichting

In het interview met de provincie Noord-Holland is aangegeven dat het fietsbeleid jaren onderbelicht en onderschat is geweest. Er leefde volgens de provincie een beeld dat de beleidsdoelen voor de fiets veel minder geld behoeften om te kunnen realiseren. Op basis van deze misvatting is de afgelopen jaren getracht om met beleidsonderbouwing de complexiteit en maatschappelijke baten van de fiets beter in beeld te brengen.⁶² Zo wordt in de Omgevingsvisie NH2050 (2018) op hoofdlijnen het belang van de fiets aangegeven voor de verbinding met het OV, verplaatsingen van forenzen (alternatief voor de auto) en scholieren (veilige routes) en met natuurgebieden (recreatie en toerisme).

In het Perspectief Fiets wordt de rol van de fiets binnen mobiliteit onderbouwd.⁶³ Hierbij zijn er cijfers en onderzoeken van het CBS, het Fietsberaad, de Stichting Landelijk Fietsplatform en het Kennisinstituut voor Mobiliteit (Fietsfeiten KiM) gebruikt. Daarnaast is er ook wetenschappelijke literatuur als onderbouwing voor de positieve invloed van fietsen op gezondheid gebruikt. Verder is er ook inzicht gegeven in motieven voor fietsgebruik en worden er ook tekortkomingen aangegeven zoals het feit dat CBS naar hoofdvervoerwijze kijkt en de treinfietsers daardoor niet in beeld is. Daarnaast wordt de fiets ook in het perspectief van externe ontwikkelingen geplaatst, zoals de elektrische fiets, speedpedelecs en de lease-fiets, zelfrijdende voertuigen en e-deelfietsen. Voor elke externe ontwikkeling is een korte reflectie van de provincie Noord-Holland beschreven hoe zij acht hiermee om te gaan binnen het provinciale fietsbeleid. Hetzelfde geldt ook voor de regionale verschillen binnen de provincie.

In het Perspectief Mobiliteit worden de mobiliteitsontwikkelingen beschreven, zoals de ontwikkeling in het gebruik van de verschillende vervoerswijzen, de samenhang met verstedelijking, klimaatverandering en de leefomgeving.⁶⁴ Daarnaast baseert het Perspectief Mobiliteit zich op keuzes die samen met partners zijn en

⁶¹ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

⁶² Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

⁶³ Provincie Noord-Holland (2018), Perspectief Fiets: De toekomst van de fiets in de provincie Noord-Holland

⁶⁴ Provincie Noord-Holland (2021), Perspectief Mobiliteit: Slim – Schoon – Veilig

worden gemaakt in diverse samenwerkingsprogramma's. Op basis van de ontwikkelingen zijn de hoofdpogaven voor mobiliteit bepaald waarvan lopen en fietsen er twee zijn. In de Actieagenda wordt de hoofdpogave nader uitgewerkt in concrete actielijnen. De beleidsonderbouwing van het Perspectief Fiets, de samenhang met het Regionaal Toekomstbeeld Fiets en het Perspectief Mobiliteit liggen hieraan ten grondslag.⁶⁵

De provincie geeft aan dat het fietsbeleid op hoofdlijnen staat maar tegelijkertijd ook continu in beweging is. Op basis van nieuwe onderzoeken en voortschrijdend inzicht wordt het beleid volgens de provincie steeds een stap verbeterd.⁶⁶

2.6 Verhouding tot andere mobiliteitsopgaven

Beoordelingscriterium 1e:

In het fietsbeleid wordt een relatie gelegd met andere mobiliteitsopgaven en daaraan gerelateerde opgaven (zoals ruimtelijke opgaven).

Bevinding: De provincie heeft een duidelijke relatie gelegd met andere mobiliteitsopgaven en daaraan gerelateerde opgaven.

Korte uitleg: Het provinciale fietsbeleid wordt in een breder perspectief en in samenhang met andere opgaven bekeken. Hierbij wordt ingegaan op duurzaamheid, veiligheid, leefbaarheid en gezondheid. Daarnaast wordt de fiets gekoppeld aan de fiets-ov combinatie in relatie tot de ketenreis/deur-tot-deur reis.

Toelichting

Het Perspectief Mobiliteit vormt de kapstok voor het provinciale fietsbeleid.⁶⁷ Hierin wordt de fiets in een breder perspectief en in samenhang met andere opgaven bekeken. In de hoofdpogave 'lopen en fietsen' komt de fiets het meest prominent naar voren. Daarnaast is de koppeling met de fiets nog terug te zien in de volgende hoofdpogaven:

- **(3) Goede dagelijkse deur-tot-deur reis, (5) De ketenreis en (6) Veilig en toegankelijk reizen.** Het openbaar vervoer, (deel/e-)fiets, lopen en (deel)auto worden in de toekomst gezien als een duurzaam, toegankelijk en naadloos mobiliteitssysteem dat inwoners en bezoekers in Noord-Holland van deur-tot-deur brengt. Hierbij wordt ingezet op de uitbreiding van de fietsenstallingen en wordt een breed regionaal OV-knooppuntennetwerk nagestreefd waar wonen, werken en reizen geconcentreerd samenkomen en makkelijk bereikbaar zijn met onder andere de (deel)fiets.
- **(7) Voorkomen negatieve effecten van mobiliteit en (9) Duurzame aanleg en beheer van infrastructuur.** De provincie wil met mobiliteitsmanagement en inzet op (o.a.) fiets de groei van de automobilititeit zodanig beperken dat het niet of nauwelijks nodig is om de capaciteit van het provinciale (auto)wegennet uit te breiden. Hierbij wordt nagestreefd om op termijn een optimale multimodale reis met de auto – OV/fiets te faciliteren en zo een duurzaam en veilig provinciaal wegennet te creëren.

Daarnaast wordt in hoofdpogave 4 'lopen en fietsen' de samenhang tussen deze actieve mobiliteitsvormen gelegd: "Zo krijgen lopen en fietsen in het multimodaal netwerkmanagement kader (MM NMK) voor (centrum) stedelijke gebieden de hoogste prioriteit".⁶⁸

⁶⁵ Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027

⁶⁶ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

⁶⁷ Provincie Noord-Holland (2021), Perspectief Mobiliteit: Slim – Schoon – Veilig

⁶⁸ Provincie Noord-Holland (2021), Perspectief Mobiliteit: Slim – Schoon – Veilig, p. 26

In het Perspectief Fiets wordt de koppeling met verstedelijking, OV en recreatie eveneens gelegd:⁶⁹

- "We zetten onder andere via het Programma OV-Knooppunten in op verstedelijking op fietsafstand van de knooppunten van het openbaar vervoer. Bij uitbreiding van stedelijke gebieden en de aansluiting van deze gebieden op het mobiliteitsnetwerk moet meer aandacht zijn voor de fiets".
- De fiets is een uitstekend vervoermiddel als voor- en/of natransport. "We gaan dan ook inzetten op een nog betere, naadloze koppeling tussen fiets en openbaar vervoer om zo het ov-netwerk te versterken".
- "Omdat een goede/groene inpassing bijdraagt aan de aantrekkelijkheid van het fietsen (woon/werk en recreatief), benutten we kansen op het gebied van een groene en klimaatadaptieve inrichting en inpassing".

Zowel de gemeente Haarlem als de regio-organisatie Gooi en Vechtstreek geven aan dat er door de provincie verbindingen worden gelegd tussen de fiets en andere mobiliteitsopgaven⁷⁰. Hierdoor is het tegelijkertijd soms lastig te bepalen wat de scope van fietsbeleid daadwerkelijk is. Daarbovenop zijn de gemeenteraad en bewoners zich niet altijd bewust van deze samenhang, bijvoorbeeld het spanningsveld tussen fiets- en parkeerbeleid.⁷¹ Met dergelijke spanningsvelden is het vervolgens niet altijd even duidelijk waar vanuit het beleid prioriteit aan wordt gegeven door de provincie: "wordt er ingezet op doorstroming van het OV of van de fiets wanneer het één het ander in de weg zit? Dit is vaak niet duidelijk. Wat wel steeds duidelijker wordt is dat het belang van de auto ten opzichte van de fiets en het OV af lijkt te nemen".⁷²

2.7 Landelijke ambities en doelen

Beoordelingscriterium 1f:

Het provinciale fietsbeleid sluit aan op landelijke ambities en doelen waar de provincie zich aan heeft verbonden.

Bevinding: Het fietsbeleid van de provincie Noord-Holland sluit gedeeltelijk aan bij de landelijke ambities en doelen.

Korte uitleg: De Tour de Force ambities worden onderschreven door de provincie, maar de toename van het aantal fietskilometers van 20% tot 2027 wordt vanuit een andere invalshoek benaderd. De provincie draagt, ondanks de andere invalshoek, bij aan deze Tour de Force ambitie. Met betrekking tot de 1.000 kilometers wordt niet benoemd hoeveel kilometer – van de ingeschatte hoeveelheid nieuwe fietsroutes en opwaardering van bestaande fietsroutes - doorfietsroutes (lees: snelfietsroutes) betreft. De provincie heeft een inschatting van het aantal kilometers fietsroute, maar niet hoeveel hiervan doorfietsroutes betreft. De opgaven in het gezamenlijke RTF van de provincies Flevoland en Noord-Holland met betrekking tot de hoofdfietsroutes en fietsparkeren zijn ten opzichte van Nederland als geheel aanzienlijk.

Toelichting

Tour de Force

⁶⁹ Provincie Noord-Holland (2018), Perspectief Fiets: De toekomst van de fiets in de provincie Noord-Holland, p. 28

⁷⁰ Gemeente Haarlem, ambtelijk gesprek, 18 mei 2022; Regio-organisatie Gooi en Vechtstreek, ambtelijk gesprek, 23 mei 2022

⁷¹ Gemeente Haarlem, ambtelijk gesprek, 18 mei 2022

⁷² Regio-organisatie Gooi en Vechtstreek, ambtelijk gesprek, 23 mei 2022

Op landelijk niveau werken de provincies samen met de gemeenten, het Rijk en belangenorganisaties in het initiatief Tour de Force⁷³. In de *Agenda Fiets* uit 2017 is een groei van het aantal fietskilometers met 20 procent (periode 2017- 2027) als ambitie opgenomen. In 2019 is het ambitiedocument *2e etappe Schaalsprong Fiets* verschenen. De ambitie is om 1.000 kilometer snelfietsroute te realiseren voor 2030.⁷⁴ De samenwerking en ambities binnen Tour de Force zijn vrijwillig en niet bindend, maar volgens Tour de Force niet vrijblijvend.⁷⁵ De doelstelling van 20 procent meer fietskilometers in 2027 ten opzichte van 2017 is in lijn met de doelstelling van de provincie Noord-Holland, maar de provincie gebruikt een andere invalshoek waarbij de koppeling met de Tour de Force expliciet wordt gelegd. Vanuit de pijler 'verminderen' zet de provincie in op het voorkomen van (de groei van) mobiliteit door minder te reizen, door slimme ruimtelijke ordening en het verminderen van piekdruk door meer buiten de spits te reizen (onder andere werkgeversaanpak, mogelijk prijsbeleid).⁷⁶ Hierbij wordt niet benoemd dat het om minder autoreizen gaat, maar de Rekenkamer leidt dit wel af uit de koppeling met de spits. Met de doelstelling van de provincie om het aandeel actieve mobiliteit in de dagelijkse verplaatsingen in 2027 te laten groeien naar 75% op afstanden tot 7,5 kilometer en naar 25% op afstanden van 7,5 tot 15 kilometer⁷⁷ draagt de provincie bij aan de doelstelling van de Tour de Force. Met betrekking tot de 1.000 kilometers snelfietsroutes is er door de provincie een inschatting gemaakt van de hoeveelheid kilometers nieuwe fietsroutes en de opwaardering van bestaande fietsroutes. De Rekenkamer constateert dat er niet wordt benoemd hoeveel kilometer hiervan doorfietsroutes (lees: snelfietsroutes) betreft.

Nationaal Toekomstbeeld Fiets

De Tour de Force bracht in maart 2021 het *Nationaal Toekomstbeeld Fiets op hoofdlijnen* (verder: NTF) uit.⁷⁸ Hierin brengen het Rijk en decentrale overheden in beeld welke investeringen in fietsinfrastructuur en fietsstimuleringsmaatregelen op de korte en lange termijn nodig zijn. Het Regionaal Toekomstbeeld Fiets is hiervoor de gezamenlijke inbreng van de provincies Noord-Holland en Flevoland en de Vervoerregio Amsterdam (VRA). Een van de belangrijkste ambities uit het RTF is om het regionale netwerk van fietsinfrastructuur in de provincie op te waarderen en toekomstbestendig te maken. Bij de opgaven voor de provincies Noord-Holland en Flevoland valt op dat er voor de hoofdfietsroutes zowel tot en met 2027 als in de periode 2028-2040 een relatief grote opgave in financiële zin is opgenomen voor de hoofdfietsroutes en dat voor fietsparkeren een grote opgave in het absoluut aantal fietsparkeerplekken staat benoemd. De Rekenkamer constateert dat de opgaven in Flevoland en Noord-Holland met betrekking tot de hoofdfietsroutes en fietsparkeren ten opzichte van Nederland als geheel aanzienlijk zijn (Tabel 2.7).

Tabel 2.7 Opgaven hoofdfietsroutes en fietsparkeren volgens NTF

	t/m 2027		2028-2040	
Hoofdfietsroutes	# kilometer	euro (mln)	# kilometer	euro (mln)
Noord-Holland en Flevoland (excl. VRA)	2.400 (16%)	1.601 (24%)	770 (11%)	1.289 (25%)
Nederland	14.300	6.600	6.500	5.100
Fietsparkeren	# plekken (incl. vervanging)	euro (mln)	# plekken (incl. vervanging)	euro (mln)

⁷³ Tour de Force is in 2015 ontstaan toen Utrecht (stad) bezig was met de voorbereidingen van de start van de Tour de France. De naam 'Tour de Force' is hiervan afgeleid. Op zowel bestuurlijk als ambtelijk niveau vinden overleggen plaats. Tour de Force heeft daarnaast een eigen programmamanagement. Bron: Fietsberaad (2021), www.fietsberaad.nl

⁷⁴ Tour de Force (2019), *2e etappe Schaalsprong Fiets*, p. 23

⁷⁵ Tour de Force (2019), *2e etappe Schaalsprong Fiets*, p. 27

⁷⁶ Provincie Noord-Holland (2021), *Perspectief Mobiliteit: Slim – Schoon – Veilig*, p. 18

⁷⁷ Provincie Noord-Holland (2022), *Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027*, p. 5

⁷⁸ Tour de Force (2021), *Nationaal Toekomstbeeld Fiets op hoofdlijnen*

	t/m 2027		2028-2040	
Noord-Holland en Flevoland (incl. VRA) ⁷⁹	124.800 (36%)	55 (9%)	235.100 (66%)	88 (18%)
Nederland	342.000	600	356.000	500

Verkeersveiligheid en fietsparkeren bij stations

Zowel landelijk als provinciaal is het doel om de verkeersveiligheid te vergroten. In het *Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030* – een gezamenlijke uitgave van het Rijk, provincies en gemeenten – is een gezamenlijke ambitie voor het minimaliseren van het aantal verkeersslachtoffers geformuleerd.⁸⁰ Ook de ambities in het Bestuursakkoord fietsparkeren bij stations zijn gezamenlijke ambities van het Rijk en decentrale overheden waaronder de provincie Noord-Holland.⁸¹

Verhouding tussen het Rijk en de provincie

Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat geeft aan dat fietsbeleid – en in het speciaal de aanleg van nieuwe fietsinfrastructuur – voornamelijk een provinciale en gemeentelijke zaak is. Toch wordt er ook samengewerkt tussen het ministerie en de provincies. Het ministerie ervaart de samenwerking met provincies positief.⁸² In de Kamerbrief bij de aanbidding van het Nationaal Toekomstbeeld Fiets heeft de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat de ambities van het Rijk voor de periode 2022-2025 uitgesproken.⁸³ Het Rijk zet in op meer fietsbewegingen en trekt onder andere 50 miljoen euro uit voor nieuwe en betere fietsenstallingen bij stations en structureel 6 miljoen euro per jaar voor doorfietsroutes in Nederland. Daarnaast draagt het Rijk bij aan het bereikbaar maken van gebieden waar woningen worden gebouwd, onder andere door een financiële bijdrage van infrastructuurprojecten met een rol voor de fiets.

Uit het bestuurlijk gesprek met de gedeputeerde kwam naar voren dat er meer van het Rijk verwacht wordt. In het gesprek werd kenbaar gemaakt dat het Rijk op het gebied van fietsbeleid te makkelijk problemen bij lagere overheden neerlegt. Er wordt meer van het Rijk verwacht in situaties waar het ook om Rijksinfrastructuur gaat. Als voorbeeld wordt de tweede pont in Velsen genoemd.⁸⁴

2.8 Betrokkenheid PS

Beoordelingscriterium 1g:

Provinciale Staten worden betrokken bij de totstandkoming van het fietsbeleid.

Bevinding: Provinciale Staten zijn actief betrokken geweest bij de totstandkoming van het fietsbeleid.

Korte uitleg: Op verzoek van PS en mede-initiatief van de Fietzersbond werd in 2016 een inventarisatie door de Fietzersbond gemaakt van de belangrijkste fietsknelpunten van het hoofdfietsnetwerk in alle gemeenten van de provincieregio's. Op basis hiervan is door PS besloten in maart 2018 om te investeren in het oplossen van

⁷⁹ De stallingsbehoefte in en rond Amsterdam (veelal op de stations) zorgt voor een groot deel van de gestelde opgave op fietsparkeren. Dit valt qua verantwoordelijkheid niet binnen de provincie, maar binnen de vervoerregio Amsterdam.

⁸⁰ Ministerie van IenW, het Ministerie van JenV, het Interprovinciaal overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Vervoerregio Amsterdam en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (2018), Veilig van deur tot deur, Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030: Een gezamenlijke visie op aanpak verkeersveiligheidsbeleid

⁸¹ (2016) Bestuursakkoord fietsparkeren bij stations

⁸² Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2022), Interview met het Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

⁸³ Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2022), Kamerbrief IENW/BSK-2022/172740

⁸⁴ Provincie Noord-Holland, bestuurlijk gesprek, 26 augustus 2022

fietsknelpunten op provinciaal en gemeentelijk areaal. PS zijn verder betrokken geweest bij de totstandkoming van de diverse beleidsstukken.

Toelichting

Provinciale Staten hebben een belangrijke rol gespeeld bij de totstandkoming van het fietsbeleid. Op verzoek van PS en mede-initiatief van de Fietzersbond is in 2016 een inventarisatie door de Fietzersbond gemaakt van de belangrijkste fietsknelpunten van het hoofdfietsnetwerk in alle gemeenten van de provincieregio's.⁸⁵ Dit betreft knelpunten in de infrastructuur op provinciaal areaal en op andere fietsroutes. In de PS-Voordracht 2018-26 is een lijst gepresenteerd van de meest urgente knelpunten in zowel het regionale als het lokale fietsnetwerk. Deze lijst is een selectie uit de inventarisatie van fietsknelpunten uitgevoerd door de Fietzersbond in 2016. Op 13 maart 2018 is door PS besloten te investeren in 14 fietsknelpunten op provinciaal areaal en via subsidies te investeren in 39 fietsknelpunten op gemeentelijk areaal.⁸⁶ Tot dan toe werd fiets hoogstens meegenomen als onderdeel binnen grotere verkeersprojecten. Het concept Perspectief Mobiliteit en de concept Actieagenda Actieve Mobiliteit zijn beide besproken met PS en de definitieve versies van beide documenten zijn vervolgens door PS vastgesteld.^{87 88}

⁸⁵ Fietzersbond (2016), Knelpunten in het hoofdfietsnetwerk in Noord-Holland 2016

⁸⁶ Provincie Noord-Holland (2022), Voortgang oplossen provinciale en gemeentelijke fietsknelpunten

⁸⁷ Provincie Noord-Holland, PS-vergadering, agendapunt 12, 13 september 2021

⁸⁸ Provincie Noord-Holland, PS-vergadering, agendapunt 13, 23 mei 2022

| 3 | Doorfietsroutes

In dit hoofdstuk gaan we specifiek in op de uitvoering van het fietsbeleid met betrekking tot doorfietsroutes. Dit gebeurt aan de hand van de volgende onderwerpen:

- Doelen en prestaties (paragraaf 3.1);
- Provinciale rol (paragraaf 3.2);
- Middelen (paragraaf 3.3);
- Obstakels bij de realisatie van de route (paragraaf 3.4);
- Informatievoorziening Provinciale Staten (paragraaf 3.5).

Doorfietsroutes zijn als volgt gedefinieerd door de provincie Noord-Holland:

“Doorfietsroutes verbinden woonkernen, werk en winkelgebieden, onderwijslocaties, OV-knooppunten en recreatiegebieden in de regio met elkaar. Op een doorfietsroute is voldoende ruimte voor alle typen fietsen [...] en is zo ontworpen dat je ongestoord kunt doorfietsen. Doorfietsroutes hebben een comfortabele ondergrond en zijn extra breed. Zo kunnen zowel gewone als snelle fietsers er veilig gebruik van maken en elkaar veilig inhalen. Om ongestoord te kunnen doorfietsen liggen ze bij voorkeur niet langs drukke autowegen en hebben de fietsers voorrang op het kruisende verkeer. Bovendien zijn doorfietsroutes klimaatbestendig en goed ingepast in het landschap. In de praktijk gaat het om het verknopen van bestaande (goede) fietspaden aan rustige straten door stad en land. Doorfietsroutes kennen een variatie aan [...] wegprofielen”.⁸⁹

Bij de realisatie van het doorfietsroutenetwerk gaat het zowel om het verbeteren van bestaande fietsinfrastructuur als het aanleggen van nieuwe fietsinfrastructuur. Op dit moment zijn er nog geen volledige doorfietsroutes gerealiseerd door de provincie Noord-Holland en haar partners. Het fietsnetwerk uit het RTF is het gedeelde kaartbeeld van de belangrijkste doorfiets-, stads- en recreatieve routes van de provincies Flevoland, Noord-Holland en de Vervoerregio. Op het onderdeel doorfietsroutes is het RTF de actualisatie van het ambitiebeeld doorfietsroutes uit het Perspectief Fiets. Het (fijnmaziger) Regionale Fietsnetwerk binnen de provincie, opgedeeld in de Gooi en Vechtstreek, Zuid-Kennemerland en IJmond, en Noord-Holland Noord blijft echter ook gelden. Alle routes uit het RTF staan ook in het fijnmazige Regionale Fietsnetwerk. Het RTF brengt echter focus aan op het landsdelige MIRT niveau, als input voor het NTF.⁹⁰

3.1 Doelen, prestaties en instrumenten

Beoordelingscriterium 2:

Het behalen van de doelen en prestaties met betrekking tot de doorfietsroutes ligt op schema.

Bevinding: Het is onduidelijk of de doelen en te behalen prestaties voor de doorfietsroutes op schema liggen.

Korte uitleg: De provincie ligt met betrekking tot het oplossen van 14 fietsknelpunten (die zich gedeeltelijk op doorfietsroutes bevinden) niet op schema. Er zijn delen van 8 doorfietsroutes gerealiseerd of gaan binnenkort in uitvoering. In de provinciale documenten wordt de specifieke vooruitgang per doorfietsroute niet expliciet

⁸⁹ Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027

⁹⁰ Provincie Noord-Holland (2018), Perspectief Fiets: De toekomst van de fiets in de provincie Noord-Holland

toegelicht. Hierdoor is onduidelijk wat de status is van de benoemde doorfietsroutes. De prioritering van de doorfietsroutes is nog onduidelijk voor de gemeente Haarlem.

Toelichting

In het RTF staat de actualisatie van het ambitiebeeld doorfietsroutes uit het Perspectief Fiets. De routes zijn opgedeeld in de deelregio's Gooi en Vechtstreek, Zuid-Kennemerland en IJmond, en Noord-Holland Noord. De geprioriteerde (en overige) routes per deelregio zijn terug te vinden in bijlage D. Er wordt aangegeven in het RTF dat de kernen door doorfietsroutes worden verbonden, maar er wordt niet teruggegrepen op de 8 doorfietsroutes uit het Actieprogramma. In het Actieprogramma zijn namelijk 14 fietsknelpunten en 8 doorfietsroutes benoemd, die in 2021 afgerond hadden moeten zijn.⁹¹ Een deel van de fietsknelpunten overlapt hierbij met de realisatie van de doorfietsroutes. In de brief aan PS uit 2022 over de voortgang van het oplossen van de fietsknelpunten is aangegeven dat 2 knelpunten gerealiseerd zijn (lees: verholpen), 2 knelpunten in de realisatiefase, 1 knelpunt in de planfase en 9 in de studiefase zitten.⁹² Het doel is om er nu voor te zorgen dat eind 2022 de meeste studiefasen afgerond zijn of een voorstel voor het vervolg gereed is. De provincie benoemt drie hoofdredenen voor het achterblijven van de realisatie:⁹³

1. **Matig regionaal draagvlak:** Omdat nog geen bestuurlijke afspraken waren gemaakt over aanpak van de knelpunten, bijvoorbeeld binnen een regionale samenwerking, een doorfietsrouteaanpak, of als onderdeel van intentie- en uitvoeringsverklaringen, wordt nut- en noodzaak van de projecten regelmatig ter discussie gesteld. Dit leidt tot vertraging, scopewijzigingen etc. Zie ook punt 2. Aanvullend lagen de prioriteiten bij gemeenten door de Coronacrisis de afgelopen twee jaar niet bij deze knelpunten.
2. **Complexiteit:** In eerste instantie leken de knelpunten eenvoudig en snel op te lossen. Echter, de specifieke situaties bleken toch complexer dan aanvankelijk ingeschat. Dit komt bijvoorbeeld door extra benodigde afstemming, procedures en de verschillende opgaven in het projectgebied, zoals natuur, landschap, omgevingsprojecten, grondaankoop of waterhuishouding.
3. **Onvoldoende ambtelijke capaciteit:** Bij het inschatten van de capaciteit is gerekend op eenvoudige oplossingen. Zodoende was er onvoldoende rekening gehouden met de hierboven genoemde complexiteit en draagvlakproblematiek. Er was daardoor onvoldoende capaciteit beschikbaar voor het uitvoeren van de projecten, van studiefase tot en met realisatiefase.

Over de doorfietsroutes uit het Actieprogramma wordt geen terugkoppeling gegeven.⁹⁴ In het Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2018-2023⁹⁵ en 2019-2025⁹⁶ wordt ook niets over de doorfietsroutes vermeld. Hierover geeft de provincie aan dat het 'laaghangend fruit' in het verleden is gerealiseerd en dat er omvangrijkere investeringen nodig zijn voor de realisatie van doorfietsroutes, met name om barrières als auto, spoor en vaarwegen met fietsbruggen en tunnels te kunnen kruisen.⁹⁷ Verder wordt in de Actieagenda aangegeven dat met het RTF de eerste twee stappen uit de doorfietsrouteaanpak (verkennen en inventariseren) voor alle deelregio's van Noord-Holland zijn doorlopen en dat in sommige gevallen er ook al meer stappen uit de aanpak zijn doorlopen. Er wordt niet gespecificeerd welke routes hierin verder zijn.

⁹¹ Provincie Noord-Holland (2018), Actieprogramma Fiets 2019-2021: Perspectief in Actie

⁹² Provincie Noord-Holland (2022), Voortgang oplossen provinciale en gemeentelijke fietsknelpunten

⁹³ Provincie Noord-Holland (2022), Voortgang oplossen provinciale en gemeentelijke fietsknelpunten, p. 2

⁹⁴ Provincie Noord-Holland (2022), Voortgang oplossen provinciale en gemeentelijke fietsknelpunten

⁹⁵ Provincie Noord-Holland (2018), Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2018-2023

⁹⁶ Provincie Noord-Holland (2019), Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2019-2025

⁹⁷ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

In het voortgangsrapport 2020 van de MRA wordt wel ingegaan op enkele doorfietsroutes, die ook door de provincie Noord-Holland zijn benoemd:⁹⁸

- *F200 Haarlem – Amsterdam*. Er zijn in totaal 4 van 6 deeltrajecten opgeleverd in 2019 en 2020. Deeltraject 2 (Zoete Inval tot station Halfweg) bevindt zich in de planuitwerkingsfase, waarbij de uitvoering voorzien was in 2021. Deeltraject 5 (station Halfweg tot Dubbele Buurt/Daveren) bevindt zich nog in de verkenningfase.
- *Hoofddorp – Schiphol – Aalsmeer*. Er zijn nog geen deeltrajecten gerealiseerd. Deeltraject 1 (langs busbaan HOVASZ) zou als onderdeel van het project HOVASZ in 2020-2021 uitgevoerd worden. De deeltrajecten 3, 4 en 6 bevinden zich in de realisatiefase en zouden in de periode 2021-2024 gerealiseerd moeten worden. De deeltrajecten 5, 7 en 8 bevinden zich in de planuitwerkingsfase en zijn voor uitvoering voorzien in de periode 2021-2025. Deeltraject 9 bevindt zich in de studiefase met voorziene uitvoering in 2023. Deeltraject 2 bevindt zich in de initiatieffase.
- *Gooi en Vechtstreek*. In de Gooi en Vechtstreek zijn 3 deeltrajecten benoemd die alle drie nog in de verkenningfase zitten. Dit betreft onder andere het traject tussen Hilversum – Bussum – Muiden – Amsterdam.
- *Kennemerland*. Er zijn in totaal 6 van 20 deeltrajecten gerealiseerd in de periode 2018-2020. Deeltraject 1 (fietspad westelijke randweg langs N208), 7 (fietspaden Hagelingerweg), 13 (Westerhoutweg) bevinden zich in de realisatiefase. Deeltraject 2 (ontbrekende schakel Ringvaart), 3 (ontbrekende schakel kruising N205 – N232), 4 (inprikker Julianalaan), 5 (fietsstraat Lodewijk van Deijssellaan), 6 (ontbrekende schakel langs N208 Jan Gijzenkade), 9 (Pontplein/Minister van Houtenlaan), 10 (Pont, hogere frequentie), 11 (Pontweg Velsen), 14 (Ronde Zeestraat Beverwijk), 15a (oversteek Plesmanweg en Kuijkensweg), 16 (fietspaden Warande/Wijk aan Duinerweg) bevinden zich in de planuitwerkingsfase.

De Rekenkamer constateert dat uit het voortgangsrapport 2020 van de MRA naar voren komt dat delen van de 8 doorfietsroutes gerealiseerd zijn of binnenkort in uitvoering gaan, maar dat in de provinciale documenten de voortgang per doorfietsroute niet expliciet wordt toegelicht. Hierdoor is onduidelijk wat de status is van de doorfietsroutes die buiten de MRA liggen.

De gemeente Haarlem geeft aan ook dat de plannen voor het geambieerde doorfietsroutenetwerk waren (geformuleerd in het RTF), maar dat onduidelijk is hoe tussen de verschillende doorfietsroutes werd geprioriteerd. Zo blijft het (vooralsnog) moeilijk te onderbouwen waarom de ene doorfietsroute belangrijker is dan een andere doorfietsroute. Verder wordt er door provincie ingezet op doorfietsroutes vanuit een regionaal perspectief. Echter, vanuit het gemeentelijke perspectief zijn er ook veel binnenstedelijke fietsroutes die ook als belangrijk of zelfs belangrijker worden gezien dan de doorfietsroutes. Op basis hiervan geeft de gemeente Haarlem aan dat het belangrijk is om gezamenlijk een uitvoeringsplan te maken bestaande uit provinciale en stedelijke routes.⁹⁹

3.2 Provinciale rol

Beoordelingscriterium 3:

De rol van de provincie bij de uitvoering van de doorfietsroutes past bij de doelen.

⁹⁸ Metropoolregio Amsterdam [MRA] (2021), voortgangsrapport 2020

⁹⁹ Gemeente Haarlem, ambtelijk gesprek, 18 mei 2022

Bevinding: De rollen van de provincie bij de uitvoering van de doorfietsroutes passen grotendeels bij de doelen.

Korte uitleg: De provincie pakt de regierol en verleent subsidies. Het verschilt per project hoe duidelijk de regierol volgens andere partijen door de provincie wordt uitgedragen.

Toelichting

In de Actieagenda staat dat de provincie als regisseur en subsidieverlener optreedt en gaat monitoren en evalueren om de voortgang van de doorfietsroutes te bepalen.¹⁰⁰ De regierol staat hierbij centraal. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de juiste partijen aan tafel krijgen en het voeren van het gesprek op het juiste bestuursniveau. Verder fungeert de provincie als 'doorgeefluik' van rijkssubsidies.¹⁰¹

De gemeente Haarlem geeft aan dat in de praktijk niet altijd duidelijk is wat ieders rol is en wie het project trekt. Dit is met name het geval bij doorfietsroutes, omdat delen van de doorfietsroute op provinciaal areaal lopen en andere delen op gemeentelijk areaal (van verschillende gemeenten). Daarnaast vindt de gemeente Haarlem dat er een 'bewaker van de lange termijn' voor het totale fietsnetwerk ontbreekt. Kansen om werk-met-werk te maken worden zo niet/minder snel gezien en er ontbreekt een prioritering van fietstrajecten. Het proces wordt nu geleid door 'waar initiatief genomen wordt, daar gebeurt iets'. Een voorbeeld hiervan is een onderdeel van de doorfietsroute in Haarlem-Zuidwest waar het tracé nog discussie oproept over hoe een gewenste fietstunnel het beste kan aansluiten op een fietsbrug, waar de provincie al mee bezig is. Zowel binnen de provincie als binnen de gemeente leven er onderling belangentegenstellingen waardoor het opstellen van een haalbaarheidsstudie voor de fietstunnel een moeizamer proces werd.¹⁰²

De regio-organisatie Gooi en Vechtstreek geeft aan dat de rol als subsidieverlener duidelijk is. Met betrekking tot doorfietsroutes is een regierol weggelegd voor de provincie en neemt de provincie in de communicatie over de rollen volgens geïnterviewde een transparante rol in. Verder ontstaat soms de situatie dat een gemeente het belang van een doorfietsroute niet inziet, omdat de herkomst en bestemming buiten de gemeente liggen. Van een dergelijke gemeente worden dan substantiële investeringen verwacht terwijl zij het idee hebben dat de baten niet opwegen tegen de kosten. Een overkoepelende situatie zoals de regio-organisatie en de provincie zijn dan van belang om hierin te kunnen bemiddelen en de baten aan te kunnen tonen. Beide partijen pakken deze rol ook op.¹⁰³

3.3 Middelen

Beoordelingscriterium 4:

De inzet van beschikbare middelen ligt op schema.

Bevinding: het is onduidelijk of de inzet van de beschikbare middelen op schema ligt.

Korte uitleg: Het is onduidelijk in hoeverre de inzet van de middelen voor de doorfietsroutes op schema ligt en hoeveel er nog besteed moet worden aan de doorfietsroutes om de realisatie af te ronden. De tot nu toe beschikbare middelen zijn onvoldoende om het geambieerde regionale fietsnetwerk te kunnen verwezenlijken.

¹⁰⁰ Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027

¹⁰¹ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

¹⁰² Gemeente Haarlem, ambtelijk gesprek, 18 mei 2022

¹⁰³ Regio-organisatie Gooi en Vechtstreek, ambtelijk gesprek, 23 mei 2022

Toelichting

Vanuit de subsidieregeling Kleine Infrastructuur is in 2020 en 2021 € 3.376.741 beschikbaar voor doorfietsroutes (Tabel 3.1).^{104 105} Informatie vanuit eerdere jaren van subsidies voor doorfietsroutes vanuit Kleine Infra konden niet worden gevonden. Daarnaast staat voor doorfietsrouteprojecten bekostigd uit de Kaderbrief 2019 € 3.520.000 uitgekeerd/gereserveerd. Voor de ontbrekende schakel tussen Velsen en Haarlem staat € 2.500.000 gereserveerd. Tot op heden is er dus € 9.396.741 beschikbaar of gereserveerd voor specifieke doorfietsrouteprojecten. Bij de begroting voor 2023 worden wellicht nog extra middelen beschikbaar gesteld voor de fiets. Daarvan is € 5.900.000 specifiek bedoeld voor doorfietsroutes. Onder voorbehoud komt het totaal wat specifiek is uitgegeven/gereserveerd voor doorfietsroutes uit op € 15.296.741. De Rekenkamer constateert dat het niet duidelijk is in hoeverre de inzet van de middelen voor de doorfietsroutes op schema ligt en hoeveel er nog besteed moet worden aan de doorfietsroutes om de realisatie af te ronden.

Tabel 3.1 Detailoverzicht subsidies toegekend aan doorfietsroutes in periode 2020-2021

Doorfietsroute	Ingezette middelen
Alkmaar - Koedijkerstraat	€ 392.216
Beverwijk – Aanleg fietsstraat en fietspad Westerhoutweg	€ 200.522
Beverwijk – Aanleg fietsstroken Warande	€ 43.112
Beverwijk – Aanleg rotonde Zeestraat-Warande	€ 548.856
Beverwijk – Wijk aan duinerweg	€ 550.184
Heemskerk – Herinrichting Maerten van Heemskerckstraat tot fietsstraat	€ 53.600
Heemstede – Fietsstraat Leidsevaartweg-Noord	€ 256.054
Heemstede – Reconstructie Cruquiusweg	€ 433.336
Heerhugowaard – Doorfietspaden Middenweg	€ 340.236
Heerhugowaard – Doorfietsroute Westtangent	€ 116.006
Heerhugowaard – Fietsstraat Middenweg	€ 75.769
Heiloo – Kerkelaan – Belieslaan	€ 53.606
Velsen – Fietspad Parkweg/Amsterdamse weg	€ 207.000
Velsen – Wüstelaan nabij spoorwegovergang	€ 106.244
Totaal	€ 3.376.741

De provincie onderschrijft dat de beschikbare middelen niet in de buurt komen bij wat daadwerkelijk nodig is om het gewenste regionale fietsnetwerk te verwezenlijken. Dit komt bijvoorbeeld doordat de opgaven en de daarbij horende kosten niet eerder scherp in beeld waren. Daarnaast werden de kosten onderschat vanwege de onderschatte complexiteit binnen fietsbeleid. De onderschatte complexiteit heeft bijgedragen aan opgelopen vertragingen.¹⁰⁶ Ook geeft de provincie aan dat momenteel gewerkt wordt aan de Integrale Noord-Hollandse Investeringsstrategie (INHI) voor onder andere de fiets. Hierin wordt op basis van indicatoren op termijn bepaald waar het best geïnvesteerd kan worden. De indicatoren zijn gericht op zaken als directheid, veiligheid en comfort.

¹⁰⁴ Metropoolregio Amsterdam [MRA] (2021), voortgangsrapportage 2020

¹⁰⁵ De middelen voor de doorfietsrouteprojecten zijn beschikbaar. In de begroting van de provincie Noord-Holland gaan de middelen na beschikking in een gereserveerde pot en kunnen niet meer aan andere projecten worden uitgegeven. Hierdoor wordt een beschikking bij de provincie Noord-Holland beschouwd als bestede middelen. Of het door de provincie ook daadwerkelijk is besteed (d.w.z. aan de gemeenten is overgemaakt), hangt af van of er door de gemeenten een voorschot is aangevraagd (van 80%) en of er al een verantwoording is ingediend (voor het totaal of de overige 20%). Onderdeel van de subsidievoorwaarden van de provincie is dat binnen een jaar na de beschikking het project gegund moet zijn. Voor de in 2020 beschikte projecten geldt dat alle projecten daadwerkelijk zijn gerealiseerd (en besteed). Van de in 2021 beschikte projecten is dat voor circa de helft van de projecten het geval. De andere helft is momenteel in aanleg of nog in voorbereiding (Provincie Noord-Holland, mail, 23 september 2022).

¹⁰⁶ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

De INHI is echter alleen gericht op de eigen infrastructuur¹⁰⁷. Door de regio-organisatie Gooi en Vechtstreek wordt onderschreven dat de beschikbare gelden onvoldoende zijn om het voorgenomen fietsnetwerk te realiseren. Dit geldt zowel voor de subsidieregeling als voor de financiële middelen voor de projecten op het provinciaal areaal.¹⁰⁸

Ambtelijke capaciteit en continuïteit

De gemeente Haarlem geeft aan dat het lastig is om subsidies binnen te halen omdat de ambtelijke capaciteit bij de gemeente voor de voorbereiding en uitwerking van plannen ontbreekt. Ook wanneer substantieel meer financiële middelen beschikbaar zouden zijn, is nog steeds capaciteit nodig is om de projecten uit te voeren. Zo zijn er subsidies voor de infrastructurele kosten, maar niet voor de mensen die het project uit moeten voeren. Naast de ambtelijke capaciteit is er ook een tekort aan ambtelijke continuïteit (banenwisselingen waardoor kennis verloren gaat). Hierdoor kunnen gemeenten de ambities van de provincie niet waarmaken.¹⁰⁹ Ook door de provincie wordt benoemd dat de personele beschikbaarheid bij de provincie krap is.¹¹⁰

3.4 Obstakels

Beoordelingscriterium 5:

De obstakels in de realisatie van doorfietsroutes zijn duidelijk in beeld en de provincie onderneemt actie om deze te overkomen.

Bevinding: De obstakels in de realisatie van doorfietsroutes zijn duidelijk in beeld en er wordt actie ondernomen om deze te overkomen.

Korte uitleg: De provincie bevindt zich in de eerste fase van de realisatie van doorfietsroutes. Er worden in deze fase al obstakels ervaren op het gebied van ruimtelijke inpassing, organisatie en besluitvorming, draagvlak, financiën en planning/fasering. De provincie onderneemt samen met de betrokken gemeenten actie om deze te overkomen.

Toelichting

Bij het realiseren van een doorfietsroute kunnen zich meerdere obstakels voordoen. Bijvoorbeeld wanneer een partij die wegbeheerder is van een deel van de route niet mee wil doen of er vanuit omwonenden protesten komen. In deze paragraaf wordt ingegaan op de obstakels die bij de casus 'doorfietsroute F208 Kennemerland' naar voren zijn gekomen. De obstakels zijn geïnventariseerd en besproken tijdens een werksessie waaraan verschillende betrokken partijen deelnamen (gemeenten¹¹¹ en diverse ambtenaren van de Provincie Noord-Holland).¹¹² Daarnaast zijn ook enkele obstakels, die tijdens de interviews met de externe partijen naar voren zijn gekomen, benoemd.

¹⁰⁷ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

¹⁰⁸ Regio-organisatie Gooi en Vechtstreek, ambtelijk gesprek, 23 mei 2022

¹⁰⁹ Gemeente Haarlem, ambtelijk gesprek, 18 mei 2022

¹¹⁰ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

¹¹¹ Gemeente Velsen, Gemeente Haarlem en Gemeente Beverwijk.

¹¹² Werksessie F208 (1 juni, 2022).

Casus doorfietsroute F208 Kennemerland

Begin 2017 is er een onderzoek uitgevoerd naar het meest kansrijke tracé voor een doorfietsroute door Kennemerland. De doorfietsroute loopt grotendeels door de bebouwde kom over het bestaande fietsnetwerk. Het netwerk is in de huidige situatie van onvoldoende kwaliteit om als doorfietsroute aangemerkt te kunnen worden. Een groot deel van de te plegen ingrepen bestaat uit een kwaliteitsverbetering, zodat de route op alle punten voldoet aan de CROW-richtlijnen. Daarnaast speelt ook een aantal grote(re) barrières nog een rol, zoals het Noordzeekanaal, de Velsertaverse, de A22-zone en de A9-zone.

In 2018 hebben de Provincie Noord-Holland, gemeenten binnen de MRA, VRA en Rijkswaterstaat West-Nederland Noord een intentieverklaring ondertekend voor een samenhangend netwerk van hoogwaardige fietsroutes in de MRA. Een van deze fietsverbindingen is de doorfietsroute F208 Kennemerland. Tussen Haarlem en Velsen gaat het om de doorfietsroute die loopt vanaf de pont bij Velsen-Zuid door Driehuis en Santpoort Noord via de Van Den Vondellaan en de Hagelingerweg richting de N208 bij Haarlem tot aan Heemstede (Figuur 3.1). Dit is een onderdeel van een netwerk van bestaande en toekomstige doorfietsroutes.

Figuur 3.1 Tracé F208 Kennemerland

Werk sessie F208 Kennemerland

De deelnemers aan de werksessie F208 geven aan dat de complexiteit van doorfietsroute projecten in het algemeen wordt onderschat. Men heeft voor de aanleg van ontbrekende schakels vaak te maken met verschillende grondeigenaren en doorfietsroutes lopen regelmatig door beschermde natuurgebieden, waardoor veel verschillende beleidsterreinen betrokken moeten worden om een integrale afweging te kunnen maken. De complexiteit roept daardoor ook de vraag op of de baten wel opwegen tegen de kosten en complexiteit van de projecten. Daarnaast geven de deelnemers aan dat het duidelijk moet zijn of er meer mensen gaan fietsen na de voltooiing van doorfietsroutes en dat het lastig is om de effectiviteit aan te tonen.¹¹³

Ruimtelijke inpassing

- De haakse verbindingen op de F208 zorgen ervoor dat er bij kruispunten vaak gestopt moet worden en dus niet doorgefietst kan worden. Dit speelt bijvoorbeeld aan de westkant van Haarlem.
- De 'strijd om ruimte' binnen de bebouwde kom: een breder fietspad betekent dat op een ander gebied (parkeren, trottoir) ruimte ingeleverd moet worden. Dit speelde bijvoorbeeld in Beverwijk, waarbij het anderhalf meter brede fietspad op bestaande infrastructuur inclusief autoweg, parkeerplekken en trottoir met vaststaande totaalbreedtes hiervoor verbreed moest worden naar twee meter.
- De inpassing van kunstwerken en de voltooiing van doorfietsroutes kost over het algemeen veel tijd en geld. Daarom moet er extra goed worden nagedacht hoe toekomstbestendig de inrichting van het kunstwerk en het tracé is in het licht van verkeers- en gebiedsontwikkelingen. Dit speelt bijvoorbeeld bij de inpassing van het Pontplein in Velsen. Daarom wordt er extra zorgvuldig nagedacht over de vraag of de huidige richting die wordt ingeslagen met de ongelijkvloerse kruising ook de richting is waar in de toekomst nog achter gestaan wordt.

¹¹³ Werksessie F208 (1 juni, 2022)

De deelnemers geven aan dat het realiseren van doorfietsroutes lang duurt en gedurende die periode nieuwe inzichten ontstaan. Hierdoor is het van belang om zorgvuldig na te denken en goed te onderbouwen of de toekomstige inrichting op de lange termijn de inrichting is die men voor ogen ziet.

Organisatie en besluitvorming

- In de afwezigheid van een bestuurlijke uitvoeringsovereenkomst kan de doorgang van fietsprojecten bij een bestuurlijke wisseling in gevaar komen. Bij de F208 zijn volgens de deelnemers namelijk geen bestuurlijke uitvoeringsovereenkomsten gesloten, maar 'alleen' intentieovereenkomsten.
- Spanningsveld tussen beleidsvelden (groen, parkeren, openbaar vervoer) zorgt ervoor dat het lastig is om iedereen binnen de eigen organisatie van de verschillende beleidsafdelingen mee te krijgen.
- Onvoldoende ambtelijke capaciteit om projecten aan te jagen en provinciaal beleid uit te voeren. Dit speelt bijvoorbeeld bij de gemeente Haarlem maar ook bij de provincie zelf. Er is te weinig capaciteit om projecten aan te jagen. Dit komt omdat er aan andere projecten prioriteit wordt gegeven wat leidt tot een gebrek aan middelen, waaronder capaciteit.

De deelnemers geven als mogelijke oplossingsrichting aan dat in een bestuurlijke uitvoeringsovereenkomst duidelijke afspraken gemaakt zouden kunnen worden over welke overheid wat uitvoert en hoe de route precies loopt. Zo kunnen harde voorwaarden worden gesteld. Daarnaast achten ze het belangrijk dat een integrale afweging wordt gemaakt met verschillende beleidsvelden. Hierbij dient dus ook te worden gekeken naar consequenties voor bijvoorbeeld natuur, openbaar vervoer of ruimtelijke ordening in het algemeen. Tot slot heeft de provincie Noord-Holland onlangs de Actieagenda Actieve Mobiliteit aangenomen waarin een stappenplan voor doorfietsroutes is opgenomen en dat de provincie Noord-Holland daar regie op wil voeren. In trajecten waar de gemeentelijke capaciteit beperkt is zou de provincie de regie meer kunnen pakken, als er capaciteit beschikbaar is.

Draagvlak

- Het is lastig om lokale bewoners van het regionale belang van een doorfietsroute te kunnen overtuigen.
- Er heerst een NIMBY-effect rondom doorfietsroutes. Bewoners en gebruikers zijn bang voor het verlies van groen en water, verminderen leefbaarheid en (sociale) veiligheid. Dit speelde bijvoorbeeld 1) in Beverwijk bij de verbreding van het fietspad naar 2 meter, 2) bij een tracédeel in Haarlem en 3) bij een fietsonderdoorgang bij de Velsentraverse in Velsen-Noord.

De deelnemers geven aan dat het van belang is om bewoners en belanghebbenden vanaf de start mee te nemen in het proces. Het beleid moet dus beter uitgedragen en onderbouwd worden.¹¹⁴ Hierbij helpt het als de nadruk ligt op waar de bewoners baat bij hebben en wordt gekeken hoe aan de wensen van de betreffende partijen invulling kan worden gegeven in combinatie met het feit dat er dan een fietsroute wordt aangelegd. Denk aan de afname van het autoverkeer, snelheidsverlaging naar 30 km/u van autoverkeer, parkeerplaatsen formaliseren, meer groen en verbetering van voetpaden om de algehele leefbaarheid te verbeteren waar de fiets dan een onderdeel van is.¹¹⁵ Het verleggen van de route werd bij de gemeente Haarlem niet per se als een oplossing gezien omdat het verplaatsen van de route wellicht meer kost en ook tot weerstand kan leiden.¹¹⁶

Financiën

- Er is geen structureel, maar alleen incidenteel geld beschikbaar voor gemeenten. Dit speelt bijvoorbeeld bij de exploitatie van de tweede pont in Velsen. Het is vooralsnog nog niet gelukt om structurele financiering te vinden voor de tweede pont. Ook voor andere initiatieven zoals het ongelijkvloers maken van het Pontplein in

¹¹⁴ Werksessie F208 (1 juni, 2022)

¹¹⁵ Regio-organisatie Gooi en Vechtstreek, ambtelijk gesprek, 23 mei 2022

¹¹⁶ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

Velsen blijkt de financiering een heikel punt. De gemeenten Haarlem, Beverwijk en Velsen geven aan dat zij afhankelijk zijn van de verschillende subsidies om financiële middelen te hebben om projecten te kunnen realiseren.

- De gemeente Haarlem gaf in het ambtelijk gesprek aan dat de bestaande provinciale subsidieregeling niet past bij de omvang van de nodige investeringen voor de doorfietsroutes in het algemeen (met name om barrières als auto, spoor en vaarwegen met fietsbruggen en tunnels te kunnen kruisen).¹¹⁷
- De kosten blijken hoger te liggen dan begroot en er moet extra krediet aangevraagd worden. Dit is soms lastig uit te leggen richting bestuurders of de gemeenteraad en leidt tot vertragingen.

In de werksessie zijn er geen voorbeelden van oplossingen met betrekking tot de financiën aan de orde gekomen, maar er wordt wel actie ondernomen om dergelijke financiële obstakels te slechten.

Planning/fasering

- De realisatie van de doorfietsroute knelt met de planning van overige (gebieds)ontwikkelingen binnen gemeenten.¹¹⁸ Dit speelt bijvoorbeeld bij gemeente Beverwijk. Het vastgestelde tracé kruist een doorgaande weg waar binnen enkele jaren een rotonde aangelegd kan worden. Daar is nu een andere oplossing voor benoemd door een oversteek met verkeerslichten aan te passen. Dat zou zonde zijn om nu te doen als over 5 jaar daar een rotonde aangelegd kan worden. Hierdoor kan de realisatie van een doorfietsroute beter nog even wachten.
- De gemeente Haarlem gaf in het ambtelijk gesprek aan dat een prioritering van de doorfietsroutes onderling ontbreekt en de gezamenlijke planning voor de doorfietsroutes in het algemeen.¹¹⁹

De deelnemers geven als een mogelijke oplossingsrichting aan dat het na de vaststelling van het voorkeurstracé nodig zou zijn om in de verschillende gemeentes een studie uit te laten voeren naar welke ontwikkelingen er de komende tijd allemaal langs dit tracé spelen. Op basis van deze informatie kan vervolgens gezamenlijk naar quickwins (met uitvoering op korte termijn) worden gekeken en tegelijkertijd een lange termijn beeld bestuurlijk worden vastgelegd.

Uit het bestuurlijk gesprek met de gedeputeerde werd een aanvullende overkoepelende opmerking gemaakt over de obstakels bij doorfietsroutes. In het gesprek kwam namelijk naar voren dat er vaak veel kleine obstakels moeten worden verholpen voordat er eindelijk tot realisatie kan worden overgegaan.¹²⁰

3.5 Informatievoorziening PS

Beoordelingscriterium 6:

De informatievoorziening aan PS is tijdig, begrijpelijk en volgens afspraak.

Bevinding: De informatievoorziening aan PS vindt deels tijdig, begrijpelijk en volgens afspraak plaats.

Korte uitleg: PS zijn tot nu toe alleen via de voortgangsrapportages van het MRA geïnformeerd over de doorfietsroutes. Hierin worden echter niet alle doorfietsroutes die momenteel lopen in Noord-Holland besproken. Er is dus op dit moment geen totaaloverzicht over de voortgang van de doorfietsroutes beschikbaar. De provincie geeft aan dat zij PS vanaf 2023 door middel van tweejaarlijkse voortgangsrapportages willen informeren over de

¹¹⁷ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

¹¹⁸ Werksessie F208 (1 juni, 2022)

¹¹⁹ Gemeente Haarlem, ambtelijk gesprek, 18 mei 2022

¹²⁰ Provincie Noord-Holland, bestuurlijk gesprek, 26 augustus 2022

doorfietsroutes. PS worden wel op de hoogte gehouden over de stand van zaken rondom de ingediende moties over doorfietsroutes.

Toelichting

In de PS-Voordracht 2018-26 is een lijst gepresenteerd van de meest urgente knelpunten in zowel het regionale als het lokale fietsnetwerk. Dit was een selectie uit de inventarisatie van fietsknelpunten van de Fietzersbond in 2016. Op basis van deze lijst is door PS besloten om 14 fietsknelpunten op provinciaal areaal en 39 fietsknelpunten op gemeentelijk areaal aan te pakken, die gedeeltelijk overlappen met delen van de doorfietsroutes. In de voortgangsrapportage 'voortgang oplossen provinciale en gemeentelijke fietsknelpunten' is vervolgens de stand van zaken van de aanpak voor de provinciale knelpunten uiteengezet.¹²¹ Hierin stonden ook leerpunten voor de aanpak van knelpunten en voor de Actieagenda. Over de voortgang van de doorfietsroutes zijn PS tot nu toe alleen via de voortgangsrapportages van de MRA geïnformeerd.¹²² In dit voortgangsrapport worden echter niet alle doorfietsroutes die momenteel lopen in Noord-Holland (namelijk niet degene buiten de MRA) besproken. De Rekenkamer constateert dat hierdoor tot nu toe geen totaaloverzicht over de voortgang van de doorfietsroutes beschikbaar is.

De voortgangsrapportages die tot nu toe voor PS zijn opgesteld gaan dus niet over doorfietsroutes maar voornamelijk over knelpunten die zijn voortgekomen uit de knelpuntenaanpak. In de – onlangs door PS vastgestelde – Actieagenda hebben doorfietsroutes de hoogste prioriteit gekregen. Hierdoor zal volgens de provincie de informatievoorziening over doorfietsroutes richting PS opgestart worden door middel van tweejaarlijkse voortgangsrapportages over de actieagenda (vanaf 2023).¹²³ De tweejaarlijkse voortgangsrapportages zullen vervolgens gebruikt worden om bij te sturen.¹²⁴ Verder worden PS via het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (IMPI) geïnformeerd over projecten die zich (o.a.) op delen van de doorfietsroutes bevinden en worden vragen met betrekking tot de fiets vanuit PS beantwoord en waar nodig aangescherpt in het IMPI.^{125 126 127 128 129}

Tot slot zijn er in de periode 2018-2022 enkele moties door PS ingediend ten aanzien van doorfietsroutes (Tabel 3.2). De Rekenkamer constateert dat de moties grotendeels zijn aangenomen. Alleen de motie over het realiseren van de 2 fietssnelwegen voor 2020 is aanvankelijk aangehouden en in 2019 afgedaan. Dit kwam doordat in het Actieprogramma Fiets een aantal doorfietsroutes op de agenda zijn gezet waardoor het indienen van deze motie niet meer nodig was.¹³⁰ Over de voortgang van M67-2022 en M69-2022 is nog geen update bekend. De Rekenkamer constateert dat PS op de hoogte wordt gehouden over de stand van zaken rondom de ingediende moties.

¹²¹ Provincie Noord-Holland (2022), Voortgang oplossen provinciale en gemeentelijke fietsknelpunten

¹²² Metropoolregio Amsterdam [MRA] (2021), voortgangsrapportage 2020

¹²³ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

¹²⁴ Provincie Noord-Holland, ambtelijk gesprek, 11 april 2022

¹²⁵ Het IMPI is een samenvoeging van het (voorheen) Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud (PMO) en Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur (PMI)

¹²⁶ Provincie Noord-Holland (2018), Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2018-2023

¹²⁷ Provincie Noord-Holland (2019), Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2019-2025

¹²⁸ Provincie Noord-Holland (2017). Beantwoording openstaande vragen PMI en PMO cie MF 16-10-2017

¹²⁹ Provincie Noord-Holland (2017). [Gewijzigd] Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud 2018-2025

¹³⁰ Provincie Noord-Holland, mail, 22 juli 2022

Tabel 3.2 Overzicht van moties t.a.v. doorfietsroutes

Motie	Jaar	Status	Beschrijving
M45-2017: realiseren van 2 fietssnelwegen voor 2020	2017-2018	Aangehouden	PS verzoeken GS om in de begroting 2018 een beleidsambitie 'realiseren twee extra fietssnelwegen voor 2020' op te nemen, en doen daarbij het voorstel om de kosten daarvan te dekken vanuit de bestaande reserves rondom fietsinfrastructuur/fietsimpuls. November 2019: Presidium 4-11-2019 heeft besloten om de aangehouden moties niet meer op een lijst bij te houden. Derhalve worden alle nog openstaande aangehouden moties afgedaan.
M187-2020: optimaal onderhouden snelfietsroutes	2020	Aangenomen	PS vragen GS om een notitie op te stellen, te delen en te bespreken met Provinciale Staten over het fietspad van de toekomst en daarbij ook het kwaliteitsbeeld van veelgebruikte (snel- of door-) fietsroutes mee te nemen. 19-04-2022: het eerste deel van de motie (het opnemen van doorfietsroutes als aparte onderhoudscategorie) is als actie opgenomen in de Actieagenda Actieve Mobiliteit en verwerkt in de INHI en in 2023 ook in de NIKG verwerkt, met als resultaat dat doorfietsroutes apart worden beschouwd en gemonitord. Het tweede deel van de motie (in beeld brengen van de kosten van het op onderhouden op het hoogste niveau) wordt bij de herziening van de NIKG in het vierde kwartaal van 2023 aan PS voorgelegd. Bij de vaststelling van de herziene NIKG (in het vierde kwartaal 2023) kan deze motie pas als afgehandeld worden beschouwd.
M67-2022: aantrekkelijke doorfietsroutes	2022	Aangenomen	PS roepen GS op bij de verdere uitwerking van het beleid voor actieve mobiliteit, waar mogelijk en gewenst, aandacht te besteden aan het aanleggen van natuurlijke elementen langs doorfietsroutes. September 2022: Deze motie is geborgd in het beleid. In de op 23 mei jl. door Provinciale Staten vastgestelde Actieagenda Actieve Mobiliteit staat op pagina 2 van de bijlage bij 'Eisen aan de regionale fietsinfrastructuur': <i>"Niet alleen een verkeersveilige maar ook een groene en klimaatadaptieve inrichting en inpassing vragen om (innovatieve) maatregelen mee te nemen in het ontwerp"</i>. Deze borging in het beleid zorgt ervoor dat bij de verdere uitwerking, waar mogelijk en gewenst, aandacht wordt besteed aan het aanleggen van natuurlijke elementen langs (door)fietsroutes.

Motie	Jaar	Status	Beschrijving
M69-2022: geen haaiantanden op Noord- Hollandse fietspaden	2022	Aangenomen	PS vragen GS bij aanleg en reconstructie van provinciale infrastructuur fietsers op de doorgaande route in principe altijd voorrang te geven op afslaand of kruisend autoverkeer, en hier alleen beargumenteerd van af te wijken wanneer deze keuze onontkoombaar de veiligheid van fietsers in gevaar zou brengen. September 2022: Deze motie is in de basis geborgd in het beleid. In de op 23 mei jl. door Provinciale Staten vastgestelde Actieagenda Actieve Mobiliteit staat op pagina 6 van de bijlage bij 'Eisen aan de regionale fietsinfrastructuur': <i>Op plekken waar de route een weg van ondergeschikt belang kruist, is voorrang voor de fietsroute de voorkeursoptie en onderdeel van de ontwerpopgave.</i> Het aannemen van de motie benadrukt het belang hiervan. Wij zeggen toe dat bij aanleg en reconstructie van provinciale infrastructuur aan fietsers op de doorgaande route altijd voorrang wordt gegeven op afslaand of kruisend autoverkeer, en hier alleen beargumenteerd van af wordt geweken wanneer deze keuze onontkoombaar de veiligheid van fietsers (of andere verkeersdeelnemers) in gevaar zou brengen.

Bijlage A – Ambitiebeeld doorfietsroutes

Toelichting: Kaart van het ambitiebeeld doorfietsroutes uit het Perspectief Fiets.

Bijlage B – Fietsprojecten

Actieprogramma Fiets

Toelichting: overzicht van de fietsprojecten uit het Actieprogramma Fiets 2019-2021

Thema	Project	Budget	Omschrijving	Planning
Fietsknelpunten Eigen areaal	ZKL308 kruispunt N208-Leidschevaart Haarlem/Heemstede	€ 3.000.000	fietsonderdoorgang	2021
Fietsknelpunten Eigen areaal	NKL4 ontbrekende schakel N242 tussen Zuid Scharwoude en Heerhugowaard	€ 4.000.000	fietspad en fietsbrug over kanaal	2021
Fietsknelpunten Eigen areaal	NKL2 kruispunt N242 Smuigelweg Heerhugowaard	€ 3.000.000	Fietsbrug	2021
Fietsknelpunten Eigen areaal	NKop52 Kruispunten N501 Texel	€ 1.000.000	middengeleiders aanbrengen	2019
Fietsknelpunten Eigen areaal	ZKL251 N206 Vogelenzangseweg Aerdenhout	€ 700.000	verbreden fietspaden	2019
Fietsknelpunten Eigen areaal	NKL26 Kruispunt N512 Weg naar de Bleek Egmond	€ 600.000	middengeleiders aanbrengen	2019
Fietsknelpunten Eigen areaal	NKL8 Kruispunt N244 nabij pont Akersloot	€ 500.000	middengeleiders aanbrengen	2019
Fietsknelpunten Eigen areaal	GeV11 N524 tussen Hilversum en Bussum	€ 500.000	verbreden fietspaden	2019
Fietsknelpunten Eigen areaal	Nkop2 Kruispunt N239 Westfriesdijk Nieuwe Niedorp	€ 500.000	middengeleiders aanbrengen	2019
Fietsknelpunten Eigen areaal	GeV18 Kruispunt N527 Crailoseweg- Oud Blaricumweg-Oude Naarderweg Hilversum	€ 200.000	oversteek verbeteren	2019
Fietsknelpunten Eigen areaal	Wfr14 Kruispunt N240 Opperdoesenpad-Markenwaardweg-Oosteinde Medemblik	€ 200.000	middengeleiders aanbrengen	2019
Fietsknelpunten Eigen areaal	NKL111 Kruispunt N513/N203 Zeeweg/Provinciale weg Castricum	€ 50.000	verbeteren verkeerslichtenregeling	2019
Fietsknelpunten Eigen areaal	ZKL282 N206 Vogelenzangseweg Vogelenzang	€ 750.000	asfalteren fietspad	2020
Fietsknelpunten Eigen areaal	NKL202 N197 Beverwijk	€ 600.000	fietspad aanleggen	2020
Fietsknelpunten Gemeenten	subsidieregeling	€ 7.000.000		2018/2019
Doorfietsroutes Kaderbrief 2019	Doorfietsroute Schiphol - Haarlem	€ 1.500.000	Rekening houdend met 70% cofinanciering door de Vervoerregio	2019
Doorfietsroutes Kaderbrief 2019	Doorfietsroute Aalsmeer-Hoofddorp	€ 600.000	Rekening houdend met 70% cofinanciering door de Vervoerregio	2020
Doorfietsroutes Kaderbrief 2019	F200 Amsterdam-Haarlem	€ 1.000.000	Voor oplossing knelpunt Sugar City	2019
Doorfietsroutes Kaderbrief 2019	Doorfietsroute Kennemerland-ontbrekende schakel langs N208	€ 2.500.000	40 % cofinanciering aangevraagd bij Rijk	2019
Doorfietsroutes Kaderbrief 2019	Fietstunnel Velsertaverse	€ 4.000.000		2020
Doorfietsroutes Kaderbrief 2019	Doorfietsroute Beverwijk-Castricum	€ 1.500.000	Beschikbaar voor subsidie aan lokale wegbeheerders	2021
Doorfietsroutes Kaderbrief 2019	Santpoort-Velsen Zuid-Velsen Noord-Beverwijk	€ 5.750.000	Beschikbaar voor subsidie aan lokale wegbeheerders	2021
	Beverwijk NS - Heemskerk NS - Uitgeest NS (oostelijke route)		Voor westelijke route 40 % cofinanciering aangevraagd bij Rijk	
	Beverwijk - Heemskerk - Uitgeest (westelijke route)			
Doorfietsroutes NHN ivm cofinanciering Rijk	Castricum-Alkmaar	€ 1.000.000	Beschikbaar in geval van 40% cofinanciering doorfietsroute Kennemerland	2020

Bijlage C – PMI projecten met raakvlak Actieprogramma Fiets

Toelichting: projecten PMI met raakvlak fiets uit het Actieprogramma Fiets 2019-2021

Project	Fietsonderdeel
Trajectbenadering N201a Cruquiusbrug	Verkeersveiligheid fiets belangrijk onderdeel van de scope
Bereikbaarheid Waterland	Onderzoek naar een doorfietsroute tussen Amsterdam en Edam
Aansluiting A9 Heiloo	Parallele fietsverbinding onderdeel van de scope
Zaanbrug	Verbetering van de fietspaden
Bereikbaarheid Haarlemmermeer-Bollenstreek	fietsverbinding onderdeel van de scope
Bereikbaarheid Den helder	fietsverbinding onderdeel van de scope
trajectbenadering busbaan Toolenburg-Nieuw Vennep	fietsverbinding onderdeel van de scope
HOV Haarlemmermeer-Bollenstreek	fietsverbinding onderdeel van de scope
Wijckerpoort	Fiets tunnel onder velertraverse
Knooppunt N201-A4 Kruisweg-corridor	fietsverbinding onderdeel van de scope
Verbinding A8/A9	fietsverbinding onderdeel van de scope
Verdubbeling N205	fietsverbinding onderdeel van de scope
Verkeersveiligheid fietsers kruising N205 Vijfhuizenweg	Verkeersveiligheid fiets aanleiding voor het project
Fietsverbinding N208 tussen Munterslaan en Wagenweg	Verkeersveiligheid fiets aanleiding voor het project
Trajectbenadering Franse Kampweg (N236) en N524	fietsverbinding onderdeel van de scope
Trajectbenadering N239a - N242-A7	fietsverbinding onderdeel van de scope
Aanleg rotonde kruispunt N239-N240 en parallelweg N240	fietsverbinding onderdeel van de scope
Trajectbenadering N241b, gedeelte N242-A7	fietsverbinding onderdeel van de scope
Noordelijke ontsluiting Agriport op de N242	fietsverbinding onderdeel van de scope
Trajectstudie N242, gedeelte N508-N241	fietsverbinding onderdeel van de scope
Trajectbenadering N243a	fietsverbinding onderdeel van de scope
Trajectbenadering N246a	fietsverbinding onderdeel van de scope
Trajectbenadering N247a (tussen N244 en A7)	fietsverbinding onderdeel van de scope
Reconstructie Bernhardbrug Monnickendam	Fietsverbinding in onderzoek: doorfietsroute tussen Amsterdam en Edam
Verkeersstudie knooppunt A10-N247-S116 KANS	Fietsverbinding in onderzoek: doorfietsroute tussen Amsterdam en Edam
Onderzoek N247, gedeelte Het Schouw-Broek in Waterland-Dijksbrug	Fietsverbinding in onderzoek: doorfietsroute tussen Amsterdam en Edam
Verbreiden Stolperbasculebrug	fietsverbinding onderdeel van de scope
Doorstroming in Den Helder	fietsverbinding onderdeel van de scope
Herinrichting N417 Hilversum	fietsverbinding onderdeel van de scope
Reconstructie kruispunt N501-Keesomlaan/Westerweg Texel	Verkeersveiligheid fietsoversteken
Trajectbenadering N502c	fietsverbinding onderdeel van de scope
Trajectbenadering N245a: deeltraject N504, gedeelte N245-N242	fietsverbinding onderdeel van de scope
Trajectbenadering N505a	fietsverbinding onderdeel van de scope
Trajectbenadering N506a	fietsverbinding onderdeel van de scope
Onderzoek reconstructie N508 inclusief aansluiting N242	fietsverbinding onderdeel van de scope
Verbreiden fietspaden N510, gedeelte bebouwde kom Alkmaar-bebouwde kom Bergen	Verkeersveiligheid fiets aanleiding voor het project
Reconstructie kruispunt N515-Zuiderweg	fietsverbinding onderdeel van de scope
Vervanging/opwaardering brug Ouderkerk	fietsverbinding onderdeel van de scope
Kruispunt N525-Westerheide/Oude Postweg	fietsverbinding onderdeel van de scope
Trajectbenadering N526a Blaricum	fietsverbinding onderdeel van de scope

Bijlage D – Overzichtskaarten deelregio's

Toelichting: overzichtskaarten van de deelregio's Gooi en Vechtstreek, Zuid-Kennemerland en IJmond, en Noord-Holland Noord uit het Regionaal Toekomstbeeld Fiets.

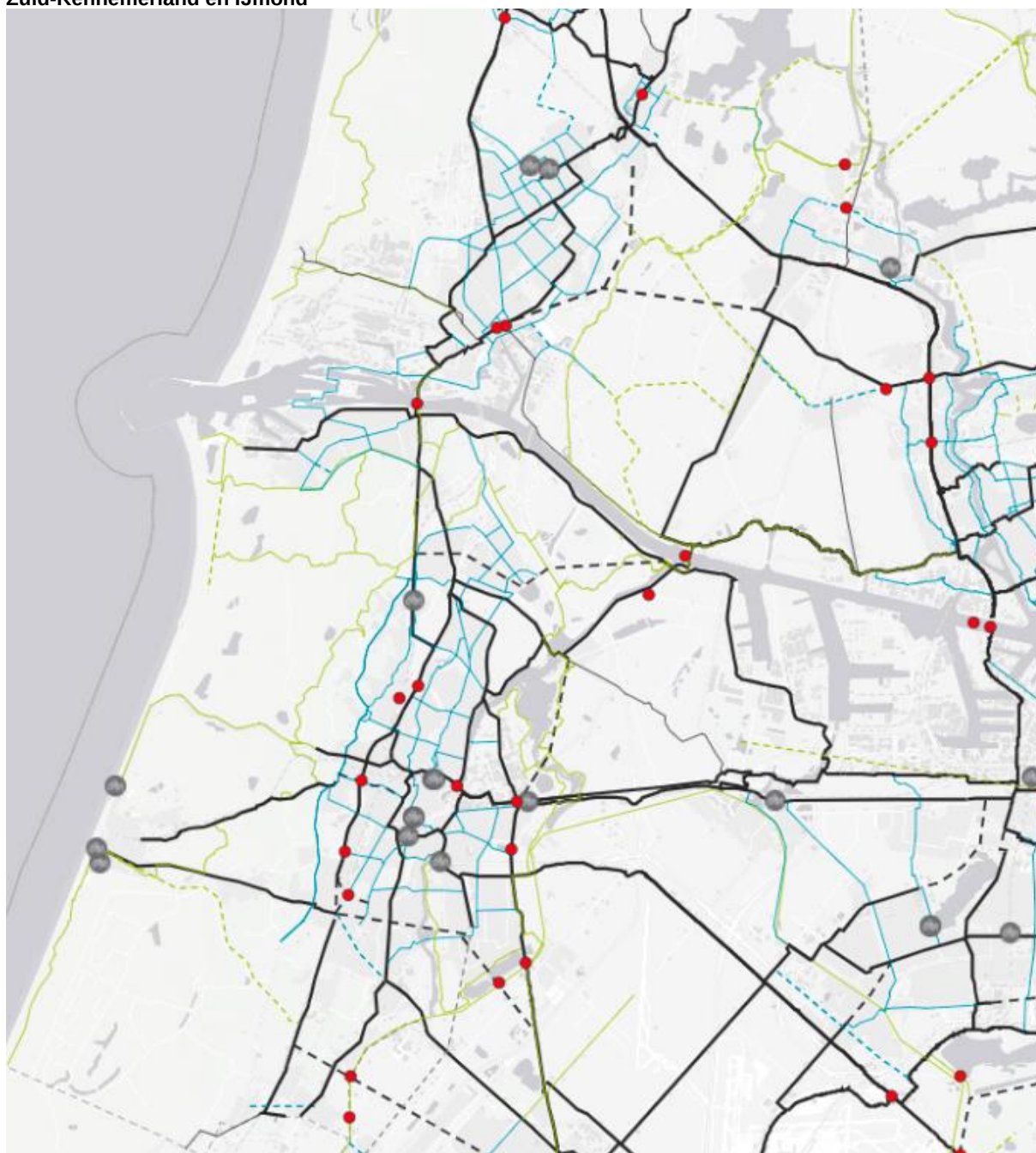
Legenda

— Doorfietsroute	● Barrière
- - Doorfietsroute (tracé onbekend)	● Fietsparkeeropgave
— Verbindingsroute	
- - Verbindingsroute (tracé onbekend)	
— Stadsroute	
- - Stadsroute (tracé onbekend)	
— Recreatieve route	
- - Recreatieve route (tracé onbekend)	

Gooi en Vechtstreek

Zuid-Kennemerland en IJmond

Noord-Holland Noord

Bijlage E – Geraadpleegde bronnen

Provincie Noord-Holland

- Provincie Noord-Holland (2015), Coalitieakkoord 2015-2019: Ruimte voor de Groei
- Provincie Noord-Holland (2017). Beantwoording openstaande vragen PMI en PMO die MF 16-10-2017
- Provincie Noord-Holland (2017). [Gewijzigd] Provinciaal Meerjarenprogramma Onderhoud 2018-2025
- Provincie Noord-Holland (2018), Actieprogramma Fiets 2019-2021: Perspectief in Actie
- Provincie Noord-Holland (2018), Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2018-2023
- Provincie Noord-Holland (2018), Omgevingsvisie NH2050: Balans tussen economische groei en leefbaarheid
- Provincie Noord-Holland (2018), Perspectief Fiets: De toekomst van de fiets in de provincie Noord-Holland
- Provincie Noord-Holland (2019), Coalitieakkoord 2019-2023: Duurzaam doorpakken!
- Provincie Noord-Holland (2019), Kaderbrief 2019-2022
- Provincie Noord-Holland (2019), Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur 2019-2025
- Provincie Noord-Holland (2021), Perspectief Mobiliteit: Slim – Schoon – Veilig
- Provincie Noord-Holland, PS-vergadering, agendapunt 12, 13 september 2021
- Provincie Noord-Holland (2022), Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027
- Provincie Noord-Holland (2022), Bijlage Actieagenda actieve mobiliteit 2022-2027
- Provincie Noord-Holland (2022), Voortgang oplossen provinciale en gemeentelijke fietsknelpunten
- Provincie Noord-Holland, PS-vergadering, agendapunt 13, 23 mei 2022
- Provincie Noord-Holland, Provincie Flevoland, Vervoerregio Amsterdam (2021), Regionaal Toekomstbeeld Fiets: Noord-Holland, Flevoland en Vervoerregio Amsterdam
- M31-2017, Jaarrekening 2016; hoofdfietsnetwerk, 10 juli 2017, <https://noordholland.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Item/7f998bfb-92ca-486d-a68f-0db5dd2b050f>

Overige

- CBS (2021), www.cbs.nl
- Fietsersbond (2016), Knelpunten in het hoofdfietsnetwerk in Noord-Holland 2016
- Fietsplatform (2021), www.fietsplatform.nl
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (2022), Kamerbrief IENW/BSK-2022/172740
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat, het Ministerie van Justitie en Veiligheid, het Interprovinciaal overleg, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, de Vervoerregio Amsterdam en de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (2018), Veilig van deur tot deur, Het Strategisch Plan Verkeersveiligheid 2030: Een gezamenlijke visie op aanpak verkeersveiligheidsbeleid
- MRA (2021), Voortgangsrapport 2020: metropolitane fietsroutes
- Tour de Force (2019), 2e etappe Schaalsprong Fiets
- Tour de Force (2021), Nationaal Toekomstbeeld Fiets op hoofdlijnen
- (2016) Bestuursakkoord fietsparkeren bij stations

Bijlage F – Geraadpleegde personen

Provincie Noord-Holland

- Beleidsadviseur Actieve Mobiliteit
- Senior Beleidsadviseur Actieve Mobiliteit
- Gedeputeerde fietsbeleid

Vertegenwoordigers van de volgende organisaties

- Gemeente Beverwijk
- Gemeente Haarlem
- Gemeente Velsen
- Regio-organisatie Gooi en Vechtstreek
- Landelijke afdeling van de Fietzersbond
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat

| Colofon |

Randstedelijke Rekenkamer

Teleportboulevard 110

1043 EJ Amsterdam

020 – 58 18 585

info@randstedelijke-rekenkamer.nl

www.randstedelijke-rekenkamer.nl

Volg ons op twitter via: [@rekenrandstad](https://twitter.com/rekenrandstad)

Fietsbeleid provincie Noord-Holland

Aanleiding

In 2019 voerde de Randstedelijke Rekenkamer gesprekken met verschillende fracties vanuit PS van de vier Randstedelijke provincies. Uit deze gesprekken bleek dat de toenemende bestuurlijke interesse in het onderwerp fiets niet onopgemerkt is gebleven bij Statenleden. Speciale interesse van Statenleden ging uit naar de kosten en het verloop van de realisatie van doorfietsroutes. Verder hadden Statenleden vragen over de beleidsonderbouwing en de invloed van het fietsbeleid op het mobiliteitsgedrag. Bijvoorbeeld bij de modaliteitskeuzes van reizigers. Na verdere verkenning heeft de Rekenkamer in maart 2022 een onderzoek opgestart naar het provinciale fietsbeleid.

Vraagstelling

Met dit onderzoek wil de Randstedelijke Rekenkamer PS van Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland ondersteunen in hun kaderstellende en controlerende rol bij het provinciale fietsbeleid en de realisatie van snelfietsroutes. Daarnaast is de werkwijze van de vier provincies vergeleken om van elkaar te leren.

Centrale onderzoeksvraag

Op welke wijze hebben de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hun fietsbeleid vormgegeven en in hoeverre sluit de uitvoering van de doorfietsroutes aan op het behalen van de doelen?

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in zes onderzoeksvragen:

1. Hoe heeft de provincie het fietsbeleid vormgegeven?
2. In hoeverre zijn de doelen en prestaties voor wat betreft de doorfietsroutes gerealiseerd?
3. In hoeverre past de provinciale rolinvulling in de uitvoering van de doorfietsroutes bij de doelen?
4. In hoeverre zijn de beschikbare middelen besteed, dan wel gereserveerd?

5. Wat zijn de voornaamste obstakels bij het realiseren van doorfietsroutes? Hoe worden deze overkomen en wat kan daarin geleerd worden van andere provincies?
6. Hoe zijn PS geïnformeerd over de voortgang van de aanleg van doorfietsroutes?

Conclusie

Fietsbeleid algemeen

Het doel van de provincie Noord-Holland is dat de fiets in het jaar 2050 een nog belangrijkere rol speelt in de regionale mobiliteit van Noord-Holland: "Er is dan één compleet, herkenbaar en veilig netwerk van fietspaden". De doelen en te behalen prestaties zijn grotendeels SMART-geformuleerd. Het is duidelijk welke instrumenten de provincie inzet om de doelen te bereiken. Het monitoren van de doelen is net van start gegaan. De invulling van de provinciale rollen is concreet opgenomen per actielijn. Er zijn middelen beschikbaar/ gereserveerd, maar deze middelen zijn niet toereikend om de doelen en prestaties te behalen. De onderbouwing van het fietsbeleid is duidelijk en er wordt een duidelijke relatie gelegd met andere mobiliteitsopgaven. Het fietsbeleid is in lijn met de landelijke ambities, maar wordt vanuit een andere invalshoek benaderd. PS zijn actief betrokken geweest bij de totstandkoming van het fietsbeleid.

Beleidsuitvoering doorfietsroutes

De realisatie van de doorfietsroutes bevindt zich gedeeltelijk nog in de opstartfase. Het is onduidelijk of de doelen en te behalen prestaties voor de doorfietsroutes op schema liggen. De rollen van de provincie in de uitvoering van de doorfietsroutes passen grotendeels bij de doelen. De provincie pakt de regierol en is subsidieverlener. Voor diverse doorfietsrouteprojecten zijn er middelen beschikt/gereserveerd. Obstakels bij de realisatie van doorfietsroutes zijn duidelijk in beeld en er wordt actie ondernomen om deze te overkomen. De informatievoorziening aan PS vindt deels tijdig, begrijpelijk en volgens afspraak plaats.

Aanbevelingen

1. Concretiseer in hoeverre de fietsroutes een bijdrage leveren aan het aandeel actieve verplaatsingen en formuleer deze meetbaar, zodat nagegaan kan worden of deze prestatie wordt behaald.
2. Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.
3. Stel samen met de betrokken partijen een jaarlijks voortgangsoverzicht per doorfietsroute op.
4. Bewaak als provincie dat op lange termijn het totale doorfietsroutenetwerk gerealiseerd wordt.
5. Monitor hoeveel besteed wordt aan de afzonderlijke doorfietsroutes en hoeveel in totaal.
6. Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.
7. Ga met gemeenten in gesprek over prioritering van bepaalde doorfietsroutes als de ambtelijke capaciteit van de provincie of de gemeente ontoereikend is.
8. Leg ervaringen vast en documenteer gevonden oplossingen van obstakels bij de doorfietsroutes, zodat soortgelijke obstakels in de toekomst sneller kunnen worden opgelost.
9. Ga op basis van de provincievergelijking na hoe van andere provincies geleerd kan worden bij het oplossen van obstakels bij de realisatie van doorfietsroutes.
10. Maak met PS afspraken over de voortgangsinformatie over doorfietsroutes.

Meer informatie

Dit onderzoek heeft geresulteerd in het rapport '*Fietsbeleid Noord-Holland*' en vindt u op onze website www.randstedelijke-rekenkamer.nl. Voor meer informatie kunt u zich wenden tot Ans Hoenderdos, info@randstedelijke-rekenkamer.nl tel. 020 58 18 585.

Provinciale Staten van Noord-Holland

Haarlem, 23 januari 2023

Onderwerp: Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer 'Bouwen aan regie'
Onderzoek naar de provinciale rol op het gebied van wonen

Bijlagen:

- Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer
- Brief Randstedelijke Rekenkamer aan PS
- Ontwerpbesluit

1. Inleiding

Door de Randstedelijke Rekenkamer is een onderzoek uitgevoerd. Er is gekeken naar de wijze waarop de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland invulling en uitvoering geven aan hun rol met betrekking tot fietsbeleid.

In het voorliggende onderzoeksrapport Fietsbeleid zijn de bevindingen en conclusies ten aanzien van de provincie Noord-Holland opgenomen en worden aanbevelingen gedaan. Provinciale Staten wordt voorgesteld deze aanbevelingen te onderschrijven.

2. Conclusies en aanbevelingen

De centrale onderzoeksvraag is: *Op welke wijze hebben de provincies Flevoland, Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland hun fietsbeleid vormgegeven en in hoeverre sluit de uitvoering van de doorfietsroutes aan op het behalen van de doelen?*

De centrale onderzoeksvraag is uitgewerkt in zes onderzoeksvragen:

1. Hoe heeft de provincie het fietsbeleid vormgegeven?
2. In hoeverre zijn de doelen en prestaties voor wat betreft de doorfietsroutes gerealiseerd?
3. In hoeverre past de provinciale rolinvulling in de uitvoering van de doorfietsroutes bij de doelen?
4. In hoeverre zijn de beschikbare middelen besteed, dan wel gereserveerd?
5. Wat zijn de voornaamste obstakels bij het realiseren van doorfietsroutes? Hoe worden deze overkomen en wat kan daarin geleerd worden van andere provincies?
6. Hoe zijn PS geïnformeerd over de voortgang van de aanleg van doorfietsroutes?

Conclusie

Fietsbeleid algemeen

Het doel van de provincie Noord-Holland is dat de fiets in het jaar 2050 een nog belangrijkere rol speelt in de regionale mobiliteit van Noord-Holland: “Er is dan één compleet, herkenbaar en veilig netwerk van fietspaden”. De doelen en te behalen prestaties zijn grotendeels SMART-geformuleerd. Het is duidelijk welke instrumenten de provincie inzet om de doelen te bereiken. Het monitoren van de doelen is net van start gegaan. De invulling van de provinciale rollen is concreet opgenomen per actielijn. Er zijn middelen beschikbaar/gereserveerd, maar deze middelen zijn niet toereikend om de doelen en prestaties te behalen. De onderbouwing van het fietsbeleid is duidelijk en er wordt een duidelijke relatie gelegd met andere mobiliteitsopgaven. Het fietsbeleid is in lijn met de landelijke ambities, maar wordt vanuit een andere invalshoek benaderd. PS zijn actief betrokken geweest bij de totstandkoming van het fietsbeleid.

Beleidsuitvoering doorfietsroutes

De realisatie van de doorfietsroutes bevindt zich gedeeltelijk nog in de opstartfase. Het is onduidelijk of de doelen en te behalen prestaties voor de doorfietsroutes op schema liggen. De rollen van de provincie in de uitvoering van de doorfietsroutes passen grotendeels bij de doelen. De provincie pakt de regierol en is subsidieverlener. Voor diverse doorfietsrouteprojecten zijn er middelen beschikbaar/gereserveerd. Obstakels bij de realisatie van doorfietsroutes zijn duidelijk in beeld en er wordt actie ondernomen om deze te overkomen. De informatievoorziening aan PS vindt deels tijdig, begrijpelijk en volgens afspraak plaats.

Aanbevelingen

1. Concretiseer in hoeverre de fietsroutes een bijdrage leveren aan het aandeel actieve verplaatsingen en formuleer deze meetbaar, zodat nagegaan kan worden of deze prestatie wordt behaald.
2. Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.
3. Stel samen met de betrokken partijen een jaarlijks voortgangsoverzicht per doorfietsroute op.
4. Bewaak als provincie dat op lange termijn het totale doorfietsroutenetwerk gerealiseerd wordt.
5. Monitor hoeveel besteed wordt aan de afzonderlijke doorfietsroutes en hoeveel in totaal.
6. Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.
7. Ga met gemeenten in gesprek over prioritering van bepaalde doorfietsroutes als de ambtelijke capaciteit van de provincie of de gemeente ontoereikend is.
8. Leg ervaringen vast en documenteer gevonden oplossingen van obstakels bij de doorfietsroutes, zodat soortgelijke obstakels in de toekomst sneller kunnen worden opgelost.
9. Ga op basis van de provincievergelijking na hoe van andere provincies geleerd kan worden bij het oplossen van obstakels bij de realisatie van doorfietsroutes.
10. Maak met PS afspraken over de voortgangsinformatie over doorfietsroutes.

3. Provincievergelijking

Overeenkomsten Noord-Holland met Flevoland, Utrecht en Zuid-Holland

1. Alle provincies hebben de invulling van hun rollen op het gebied van de fiets concreet in hun beleid opgenomen.
2. Alle provincies hebben hun doelen, te behalen prestaties en in te zetten instrumenten opgenomen in hun beleid.
3. Alle provincies hebben de onderbouwing van het fietsbeleid in hun beleidsstukken opgenomen.
4. Alle provincies leggen een duidelijke relatie met andere mobiliteitsopgaven en daaraan gerelateerde opgaven.
5. In alle provincies zijn Provinciale Staten betrokken geweest bij de totstandkoming van het fietsbeleid

Middelen fietsbeleid Noord-Holland

Het is duidelijk welke middelen beschikbaar/gereserveerd zijn voor het fietsbeleid (circa 72 miljoen euro tot en met 2027). Deze middelen zijn niet voldoende om de gestelde doelen en te realiseren prestaties te behalen.

Aansluiting fietsbeleid bij landelijke ambities en doelen

Het fietsbeleid van de provincie Noord-Holland sluit **gedeeltelijk** aan bij de landelijke ambities en doelen.

Stand van zaken snel-/doorfietsroutes Noord-Holland

De provincie ligt met betrekking tot het oplossen van 14 fietsknelpunten (die zich gedeeltelijk op doorfietsroutes bevinden) niet op schema. Er zijn delen van 8 doorfietsroutes gerealiseerd of gaan binnenkort in uitvoering.

Rol provincie bij uitvoering snel-/doorfietsroutes Noord-Holland

De rollen van de provincie bij de uitvoering van de doorfietsroutes passen grotendeels bij de doelen.

Informatievoorziening aan PS Noord-Holland

PS zijn tot nu toe alleen via de voortgangsrapportages van het MRA geïnformeerd over de doorfietsroutes. Hierin worden echter niet alle doorfietsroutes die momenteel lopen in Noord-Holland besproken. De provincie geeft aan dat zij PS vanaf 2023 d.m.v. tweejaarlijkse voortgangsrapportages wil informeren over de doorfietsroutes.

Obstakels bij snel-/doorfietsroutes

Bij de realisatie van snel- of doorfietsroutes doen zich verschillende obstakels voor. Om te onderzoeken welke dit zijn, hoe provincies deze voor of overkomen en welke lessen ze hierbij van elkaar kunnen leren, zijn casussen onderzocht. Deze zijn beschreven in het onderzoeksrapport (pagina's 12 en 13).

4. Reactie van Gedeputeerde Staten

De Rekenkamer heeft haar onderzoeksbevindingen aan het college van Gedeputeerde Staten voorgelegd. Het college herkent zich in de conclusie en geeft aan dat zaken beleidsmatig goed zijn doordacht en vastgelegd. Tegelijkertijd herkent het college dat het (nog) ontbreekt aan voldoende middelen om uitvoering te geven aan de ambities en dat de monitoring van de doelen zich in de opstartfase bevindt.

De volledige reactie van Gedeputeerde Staten is opgenomen op pagina 14 tot en met 18 van het onderzoeksrapport. In het nawoord op pagina 19 gaat de Rekenkamer op deze reactie in.

5. Voorstel

De aanbevelingen van de Randstedelijke Rekenkamer bij het rapport Fietsbeleid zijn als besluitpunten opgenomen in het ontwerpbesluit met het voorstel deze te onderschrijven met de opdracht aan GS deze uit te voeren.

Namens de Statencommissie Mobiliteit en Bereikbaarheid,

Mevr. M.A-H. van Meerten-Kok, voorzitter Statencommissie Mobiliteit en Bereikbaarheid

Mevr. M.C.H. van Boheemen, griffier Statencommissie Mobiliteit en Bereikbaarheid

Ontwerpbesluit

Nr. 02-2023

Provinciale Staten van Noord-Holland;

- gelezen de voordracht van de Statencommissie Mobiliteit en Bereikbaarheid van 23 januari 2022;
- gelezen het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer, getiteld 'Fietsbeleid';
- gelet op de bespreking en het advies van de commissie M&B van 23 januari 2023;

besluiten:

GS op te dragen uitvoering te geven aan de volgende aanbevelingen:

1. Concretiseer in hoeverre de fietsroutes een bijdrage leveren aan het aandeel actieve verplaatsingen en formuleer deze meetbaar, zodat nagegaan kan worden of deze prestatie wordt behaald.
2. Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.
3. Stel samen met de betrokken partijen een jaarlijks voortgangsoverzicht per doorfietsroute op.
4. Bewaak als provincie dat op lange termijn het totale doorfietsroutenetwerk gerealiseerd wordt.
5. Monitor hoeveel besteed wordt aan de afzonderlijke doorfietsroutes en hoeveel in totaal.
6. Breng middelen en ambities voor het regionale doorfietsroutenetwerk met elkaar in evenwicht.
7. Ga met gemeenten in gesprek over prioritering van bepaalde doorfietsroutes als de ambtelijke capaciteit van de provincie of de gemeente ontoereikend is.
8. Leg ervaringen vast en documenteer gevonden oplossingen van obstakels bij de doorfietsroutes, zodat soortgelijke obstakels in de toekomst sneller kunnen worden opgelost.
9. Ga op basis van de provincievergelijking na hoe van andere provincies geleerd kan worden bij het oplossen van obstakels bij de realisatie van doorfietsroutes.
10. Maak met PS afspraken over de voortgangsinformatie over doorfietsroutes.

Haarlem, 6 februari 2023

Provinciale Staten voornoemd,

voorzitter,

statengriffier,

Advies aan Provinciale Staten

Uw contactpersoon
M.C.H. van Boheemen
AD/STG

Doorkiesnummer +31 235144628
boheemenm@noord-holland.nl

Tbv Statenvergadering d.d. 6-2-2023
Commissie Mobiliteit en
Bereikbaarheid
Datum commissievergadering 23-1-2023

27 januari 2023

1 | 6

Onderwerp:

Voordracht 02, Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid
Noord-Holland

De commissie Mobiliteit en Bereikbaarheid adviseert:

De Voordracht Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland als hamerstuk door te geleiden naar de Statenvergadering van maandag 6 februari 2023.

Uittreksel concept-verslag commissie M&B 23-1-2022:

5. A-agenda Mobiliteit, Bereikbaarheid en Infrastructuur

5.a Voordracht Onderzoeksrapport Randstedelijke Rekenkamer Fietsbeleid Noord-Holland (A-agenda M&B 23-01-2023)

In aanwezigheid van mw. A. Hoenderdos (Randstedelijke Rekenkamer) en dhr. M. Lelieveld (adviesbureau Decisio).

Mevrouw **Hoenderdos** merkt op dat het hier een provincie-vergelijkend onderzoek betreft. Het gaat over het fietsbeleid in algemene zin, waarbij is ingezoomd op de voortgang bij de doorgangsroutes. Daarvan is de aanpak in de vier provincies verschillend. Gekozen is voor deze routes omdat fietsen worden gezien in breder perspectief, van gezondheid tot ruimtebeslag. Het college heeft alle aanbevelingen overgenomen, zij het twee ervan deels.

Voor alle vier provincies geldt dat het Regionaal Toekomstbeeld Fiets (RTF) een wensbeeld tot 2040 laat zien. Om dit te realiseren, is een veelvoud nodig van de beschikbare middelen.

Het adviesbureau Decisio, waarvan dhr. Lelieveld aanwezig is, heeft samen met Bureau Bereikbaar dit onderzoek voor de Randstedelijke Rekenkamer verricht.

Commissie

Eerste termijn

Mevrouw **Kuiper** (CDA) stelt dat voortgang en positionering lastig te bepalen zijn voor een doelstelling die over 27 jaar gerealiseerd zou moeten zijn. Vele factoren kunnen in zo'n periode tot vertraging of versnelling leiden. De toekomstige financiële positie van de provincie is een belangrijke. De doelstellingen zijn SMART geformuleerd en er is een duidelijke verbinding met de andere mobiliteitsopgaven.

Als ambitie staat genoemd middelen en ambities voor het regionaal doorfietsroutenetwerk in evenwicht te brengen. Dit kan leiden tot neerwaartse bijstelling van de ambities, wat vermoedelijk niet de bedoeling is. Een gevolg is dat PS hiermee besluit dat bij de toedeling van middelen voldoende middelen beschikbaar moeten worden gesteld voor de doorfietsroutes ongeacht andere prioriteiten in de komende 27 jaar. Alle eerder genomen besluiten kunnen worden teruggedraaid, maar de vraag is hoe betrouwbaar de overheid dan nog is.

De heer **Meiland** (D66) merkt op dat het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer nog spreekt over 'dé fietser' en 'hét fietspad'. Die bestaan nu al niet meer en zeker niet in 2050. De reeds ingetreden differentiatie mag wat D66 betreft nog verder gaan. Men moet vaker de fiets pakken en de auto laten staan. Het snelheidsverschil op het fietspad is een aandachtspunt, met name mensen met mobiliteitsproblemen moeten er veilig zijn. De 'beste fietshelm' is een veilige fietsinfrastructuur. Die is breder dan uit de voorstellen van de Randstedelijke Rekenkamer spreekt. Die voorstellen moeten overigens wel worden overgenomen. De opdracht aan PS is niet vrijblijvend. Achter de aanbevelingen schuilt een stelsel van financiering en monitoring dat er op dit moment nog niet of in onvoldoende mate is. Uit de toelichting bij aanbeveling 7 spreekt gebrek aan prioritering, middelen, capaciteit en onderlinge afstemming. D66 bepleit stevige investeringen in de fietsinfrastructuur in de komende jaren, betere monitoring en voortgangsrapportages naar PS en in dit gremium kiezen voor de fiets. Zoveel mogelijk ritten onder de vijftien kilometer dienen per fiets te worden afgelegd. Voor innovaties moet ruim baan worden gemaakt. Rood voor grijs asfalt, fiets voor auto.

De heer **Terwal** (VVD) stelt dat het provinciaal fietsbeleid op orde is. Hier en daar schort het in de uitvoering. Deels bevindt de realisatie van de doorfietsroutes zich nog in de opstartfase. De provincie ligt bij het oplossen van veertien fietsknelpunten niet op schema. De fiets is een toegankelijk en schoon vervoermiddel. Anders dan D66 ziet de VVD een plek voor de fiets náást de auto en het OV, niet in plaats van de auto. De fractie verwijst hiervoor naar de Actieagenda Actieve Mobiliteit. Een aantal aanbevelingen in het rapport biedt praktische tips om de aanleg van doorfietsroutes te versnellen.

De VVD onderschrijft scenario's 3 en 4, waarbij op termijn het totale doorfietsroutenetwerk wordt gerealiseerd. Hierbij dient de provincie de regierol te pakken.

Ook relevant is aanbeveling 7, om in gesprek met gemeenten prioritering van doorfietsroutes te bepalen, als de ambtelijke capaciteit bij gemeente of provincie ontoereikend is. Aan de gedeputeerde wordt gevraagd of de aanstelling van een programmamanager naar voorbeeld van de provincies Utrecht en Zuid-Holland wenselijk is. Het is goed dat GS in reactie op aanbevelingen 2 en 6 stellen dat middelen en ambities met elkaar in evenwicht gebracht moeten worden en dat dit moet worden bepaald in de volgende bestuursperiode en dus inzet is bij de komende coalitieonderhandelingen.

Statenlid **Zoon** (PvdD) hoort op van de laatste stellingname. Het eerder afgesproken plan loopt door tot 2027. Als nu blijkt dat het geld er niet is om de eerder gestelde ambities waar te maken, moet nu

naar dat geld worden gezocht. Of wil de VVD tijdens de verkiezingen zeggen dat het eerdere idee moet worden ingetrokken?

De heer **Terwal** (VVD) erkent dat het plan twee bestuursperiodes bestrijkt. Voor de veertien fietsknelpunten is er grotendeels budget. Het andere budget is voor na de verkiezingen. In het Integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur staat een waslijst aan projecten waar nog lang niet voldoende geld voor is. Ook dat zal inzet voor de komende coalitieonderhandelingen worden. De VVD zet ook in op automobilititeit. Daar zal ook geld voor moeten worden gezocht voor de komende bestuursperiode.

Statenlid **Zoon** (PvdD) stelt dat duidelijke plannen zijn gemaakt en dat bij die plannen budget hoort. Het is dus een keuze tussen geld erbij of afschalen.

Volgens de heer **Terwal** is dat nu juist het dilemma dat inzet voor de komende coalitieonderhandelingen wordt. De provincie wordt continu geconfronteerd met nieuwe kredietaanvragen en verhogingen. Dat leidt wel vaker tot doorschuiven naar een volgende bestuursperiode. De VVD kan het vastgelegde beleid steunen. Deels zijn de bijbehorende financiën voor deze bestuursperiode geaccordeerd. Voor de volgende periode zal een afweging moeten worden gemaakt in het totale mobiliteitsbeleid. De ene partij zal meer nadruk leggen op ov en fiets, de andere meer op de auto. De VVD zit er tussenin. De VVD waardeert de reactie bij aanbeveling 10 om met PS afspraken te maken over de voortgangsinformatie dat de Statenleden vanaf 2023 tweejaarlijks worden geïnformeerd.

De heer **Dessing** (FvD) vindt het goed dat er een provinciaal fietsbeleid is. Mobiliteit en bereikbaarheid vormen een kerntaak van de provincie. Daarbij gaat het naast de fiets ook om de auto en het ov. De bereikbaarheid van Noord-Holland staat onder druk. Het is goed om een ambitie waar het de fiets betreft te borgen. In tijden van krapte is het zaak de bereikbaarheid in totaliteit in balans te brengen. Hierin gaat de fractie mee met de VVD. Gevraagd wordt of is gemeten wat het effect is van de fiets op vermindering van de filedruk en bezetting van het ov. Dat is concrete informatie waarmee het mobiliteitsvraagstuk op alle modaliteiten kan worden bekeken teneinde tot een robuust beleid voor een bereikbaar Noord-Holland te komen.

Statenlid **Zoon** (PvdD) merkt op dat al geruime tijd over de doorfietsroutes wordt gesproken. Er moet nog een stapje bij en dat is spijtig genoeg in deze periode nog niet goed genoeg neergezet. Schaarste, ook bij de ambtelijke inzet, speelt een rol. Zowel de provincie als de gemeenten ondervinden deze hinder. Dat blijkt ook uit dit rapport van de Randstedelijke Rekenkamer. Dat de doorfietsroutes prioriteit verdienen, blijkt uit de afspraken in de Actieagenda. Dit is geen beleid dat kan worden doorgeschoven. De agenda loopt nog een aantal jaren door. Daarvoor is een goed overzicht nodig van de behoeften. Op dit moment is niet duidelijk hoeveel middelen moeten worden vrijgespeeld om deze doelen wel te halen.

De heer **Jensen** (JA21) onderschat het belang van de fiets niet, hoewel de auto het belangrijkste vervoermiddel is en waarschijnlijk zal blijven en Noord-Holland een goed ov-netwerk kent.

Op de opmerking van het college of met onvoldoende middelen om uitvoering te geven aan de ambities luidt de vraag of wordt bedoeld op ambtelijke capaciteit of ook op andere zaken. Van de veertien knelpunten hoort JA21 graag van GS welke verwachtingen men heeft. In het rapport wordt gewezen op het belang van de bewaking van de lange termijn van het fietsnetwerk. De fractie is benieuwd of dit als een provinciale verantwoordelijkheid wordt gezien, of met gemeenten wordt gesproken en wie de regie voert.

De heer **Deen** (PVV) leest dat de provincie met het oplossen van veertien fietsknelpunten niet op schema ligt. Dat lijkt redelijk zorgwekkend. Iedereen moet de vrije keuze hebben in de wijze van verplaatsing. Daar hoort fietsen zeker bij. Dit mag echter niet ten koste gaan van andere modaliteiten.

Het is zaak op te passen dat het beleid aangaande doorfietsroutes gestalte krijgt vanuit een wensdenken. Er moet serieus worden bekeken of ambities soms niet haalbaar zijn en bijgesteld moeten worden. Bodemloze putten zijn er al genoeg. Aanbevelingen 1, 5, 8 en 10 krijgen de steun van de fractie.

Mevrouw **Van Geffen** (N-NH.) kan, omdat onduidelijk is waar wordt gebouwd, niet bijhouden welke vorderingen worden gemaakt. Gevraagd wordt waarom de volgens het rapport (p.53) geplande doorfietspaden de grote industrieterreinen van Zwaagdijk Oost en Warmenhuizen geen prioriteit hebben. Alle prioriteiten zitten in de MRA.

De aanbeveling inzake meetbaarheid roept de vraag op wat zo'n extra meting opbrengt.

Van het in evenwicht brengen van middelen en ambities is op dit moment bij geen enkel infrabeleid sprake. Er wordt steeds stap voor stap in fases gekeken. Het is de vraag waarom dat voor de fiets anders zou worden aangepakt dan voor andere vervoersmiddelen. Er lijkt een groot uitvoeringsprobleem te bestaan. In plaats van meer middelen, is het wellicht beter meer grip te krijgen op de verschillende fases van studie naar plan naar uitvoering. Hierop graag de visie van zowel de Randstedelijke Rekenkamer als de gedeputeerde.

Statenlid **Gringhuis** (GL) merkt op dat deze Staten het college op pad hebben gestuurd met ambitieuze doelen en te weinig geld. Wat fietsbeleid betreft komt de provincie van ver, maar er moet nog veel gebeuren. In de discussie over doelen en middelen zou GroenLinks nu bekijken hoe de middelen zijn te regelen om de doelen te bereiken. Draagvlak is naar de middelen een tweede punt. Zowel bij gemeenten als bij omwonenden leiden de doorfietsroutes soms tot weerstand. Weerstand die tot vertraging kan leiden. Participatie kan zorgen wegnemen. De fractie vraagt welke instrumenten er zijn om die zorgen weg te nemen.

In de tien aanbevelingen kan de fractie zich vinden.

De heer **Carton** (PvdA) stelt als doel voor zijn fractie dat de fiets in het jaar 2050 een nog belangrijker rol speelt in de regionale mobiliteit. Het beleid staat in de basis goed. In de uitvoering kunnen onderdelen nog scherper. Te denken valt aan een betere voortgangsrapportage, meer inzicht in de beschikbare middelen voor de doelen en het wegnemen van obstakels. Voor het fietsbeleid geldt dat dit met de aanbevelingen en lessen van andere provincies goed kan worden verbeterd. Het is daarom fijn dat GS de aanbevelingen overneemt. Aanbeveling 6 wordt extra uitgelicht. De Randstedelijke Rekenkamer stelt dat de beschikbare 72.000.000 euro tot 2027 nog niet genoeg is. Daarbij wordt ook rekening gehouden met ambtelijke capaciteit. GS zegt ook dat in de volgende periode moet worden beslist of meer middelen nodig zijn of dat de doelen moeten worden veranderd. Dit leidt tot de vragen op welke manier GS samen met PS de middelen- en doelendiscussie wil voeren en of er voldoende inzicht is hoe de knelpunten en obstakels van de verkenning tot realisatie kunnen worden opgelost. Verder wordt gevraagd of GS al lessen heeft getrokken uit de aanpak van andere provincies. Utrecht lijkt al verder te zijn richting realisatie en op schema te liggen.

Mevrouw **Tolhuis** (ChristenUnie) geeft aan dat haar fractie de tien aanbevelingen ondersteunt. Uit het rapport blijkt dat aan PS tot nu toe alleen over de voortgangsrapportages van het MRA is geïnformeerd. Graag informatie over alle voortgangsrapportages over doorfietsroutes in de gehele provincie.

Beantwoording

Randstedelijke Rekenkamer

Mevrouw **Hoenderdos** (Randstedelijke Rekenkamer) begrijpt de vanuit PS aangestipte verwarring over aanbevelingen 2 en 6. Aanbeveling 2 ziet op het algemene fietsbeleid, aanbeveling 6 ziet op de doorfietsroutes. Zij erkent dat de aanbevelingen wat zijn verhaspeld. Dat aanbeveling 2 en 6 op vergelijkbare wijze zijn geformuleerd, is omdat de plannen en ambities inzichtelijk zijn gemaakt. Als daar de euro's tegenover worden gezet, zijn die plannen met de euro's die er nu bij staan niet haalbaar. De Rekenkamer oordeelt daar niet over. De keuze die voorligt, is een politieke.

College van GS

Gedeputeerde **Olthof** is blij met het zorgvuldige rapport. Hij herkent zich echter niet in de opmerkingen van een aantal fracties. Ook in een volgende periode is het aan PS om te bepalen wat het gewenste ambitieniveau is en welke middelen daarvoor beschikbaar worden gesteld. Het gaat daarbij om honderden miljoenen euro's. Kijkend naar de ambities op allerlei terreinen is het niet opportuun om op dit vlak vooruit te lopen. Die middelen zijn op dit moment niet beschikbaar. Dat vraagt om fundamentele keuzes in de bestaande begroting of in de beschikbare middelen. Dat moet bij de coalitieonderhandelingen op tafel komen. Dit is niet nieuw, dit is wat GS en PS hebben besproken bij de Agenda Actieve Mobiliteit. Het rapport van de Randstedelijke Rekenkamer pleit voor een evenwicht tussen ambities en middelen. PS en GS zullen hiermee aan de slag moeten. Van een programmamanager is de gedeputeerde geen voorstander. Bepaalde projecten worden reeds geleid door een projectmanager. Er is al een team dat actief is met het fietsbeleid. De vraag is nu met name of dit voldoende is geborgd. Uiteraard wordt naar andere provincies gekeken.

De heer **Terwal** (VVD) vindt de naam van de functionaris minder van belang dan dat de voortgang van de doorfietsroutes wordt bijgehouden. Van belang is dat iemand met een integrale blik het totale doorfietsnetwerk van Noord-Holland bekijkt. Dat was ook een van de opmerkingen van Randstedelijke Rekenkamer.

Gedeputeerde **Olthof** reageert dat zicht op de voortgang juist een opdracht vanuit de provincie was. Op korte termijn komt de eerste voortgangsnotie, gevolgd door een tweede. Daarin wordt geborgd dat deze voortgang integraal wordt bekeken.

Over de door FvD gevraagde brede meting geeft de gedeputeerde aan dat verschillende deelaspecten worden gemeten. Er zijn verschillende indicatoren die het weggebruik weergeven van verschillende modaliteiten. Over de relatie wil de gedeputeerde geen toezeggingen doen. Dat zou wel eens een heel groot onderzoek kunnen zijn waarvan niet duidelijk is of dat het gewenste resultaat oplevert.

De heer **Dessing** (FvD) beseft dat grote onderzoeken duur zijn, maar noemt het bemoedigend dat in de integraliteit naar de verschillende vervoersmodaliteiten wordt gekeken. Dit is nodig voor een goede integrale afweging van hoe de schaarse gelden worden besteed.

Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat het meten van de modaliteit voorop staat. De vraag is niet alleen of dit leidt tot meer fietsgebruik, maar ook tot veiliger verkeer. Een toename van de fiets hoeft niet altijd tot een afname van de auto te leiden. In totaliteit is er immers een verkeerstoename.

Over de opmerking van de PvdD merkt de gedeputeerde op dat het rapport juist beschrijft wat in de Agenda Actieve Mobiliteit is besproken en waar nog op moet worden ingezet. De metingen moeten worden opgepakt. Over middelen is een heel duidelijke paragraaf geschreven. Juist inzake actieve mobiliteit was het proces met de Staten heel zorgvuldig en is PS actief meegenomen. Had het eerder gemoeten? Waarschijnlijk wel. Hebben

GS dit opgepakt? Jazeker. Kijkend naar de ambities zijn de middelen er nog niet allemaal, dus bij de coalitieonderhandelingen zal duidelijk worden wat er beschikbaar moet komen. De ambitie is volkomen inzichtelijk.

Statenlid **Zoon** (PvdD) vraagt de gedeputeerde of hij dit niet graag zou afmaken. Dat zou ervoor pleiten dit geld bij de volgende Statenvergadering alvast te labelen.

Gedeputeerde **Olthof** vindt dat PS het niet kunnen maken voor de volgende collegeperiode met een flinke financiële claim te komen. Op een aantal fracties na in wier straatje dit te pas komt, zullen de meeste fracties dit afwijzen. Het is realistisch en eerlijk dit bij onderhandelingen voor een volgende coalitie te bespreken. Schaarste speelt in de financiën, speelt bij personeel – beleidsmakers én uitvoerenden – en behalve bij de provincie ook bij gemeenten, bij waterschappen en bij de VRA. Dit gegeven vraagt om coördinatie met andere partijen. Waar nodig bekijkt de provincie of extra capaciteit kan worden ingezet. In de Regionale Agenda's Mobiliteit worden de prioriteiten afgesproken. De provincie neemt niet automatisch taken over. De provincie heeft met dezelfde schaarste te maken en zal ook moeten bepalen wat wel kan worden opgepakt en wat niet. Zeker op het terrein van mobiliteit is de samenwerking met gemeenten heel goed en wordt gezocht naar een gezamenlijke prioritering met gezamenlijke financiële verantwoordelijkheden.

Wat nut en noodzaak per doorfietsroute betreft, zijn het PS die de afweging moeten maken zodra het in de studie-, plan- of realisatiefase komt. Dit gaat volgens het integraal Meerjarenprogramma Infrastructuur (IMPI). Van de projecten die in het vorige overleg ongedefinieerd in het IMPI zaten en die daarna zijn gespecificeerd, zijn er zes in plan- en uitvoeringsfase en acht in de studiefase. In de komende weken worden met gemeenten afspraken gemaakt om deze op te pakken.

De voortgang waar N–NH. naar vraagt, is bekend. De doorfietsroutes vormen met elkaar een systeem. De rapportages aan PS gaan op aanraden van de Randstedelijke Rekenkamer van eens per twee jaar naar eens per jaar.

Participatie en draagvlak zijn soms lastig. De leidraad voor participatie die GS hanteert, is door PS zelf vastgesteld. Tegen de fiets bestaat in het algemeen minder weerstand dan tegen een autoweg of spoorlijn. Wel vindt zoveel mogelijk overleg plaats. Bij de schaarste aan personeel speelt als complicerende factor mee dat procedures steeds ingewikkelder worden. Dat maakt het niet makkelijk vaart achter dit dossier te zetten. In een nieuw coalitieakkoord zal, zo verwacht de gedeputeerde, een heel duidelijke richting worden bepaald. Daar zal de fiets een onderdeel van zijn. Hoe dat akkoord er gaat uitzien, is niet aan deze gedeputeerde. GS probeert als gezegd te leren van andere provincies.

Aan een tweede termijn blijkt geen behoefte.

De **voorzitter** concludeert dat de voordracht Fietsbeleid als hamerstuk kan worden doorgeleid naar de Statenvergadering van 6 februari 2023.

**Mondelinge vragen voor het Vragenuur
Provinciale Statenvergadering 6 februari 2023**

Voor: Gedeputeerde Rommel
Van: PvdA-nh fractie.
Datum: 31 januari 2023

Geachte gedeputeerde, mevrouw Rommel,

Op de website van de NOS ^{*)}, op 30 januari jl., valt te lezen dat “Provincies van duizenden veehouders niet (precies) weten of deze agrariërs de juiste stikstofvergunningen hebben”.

Deze berichtgeving - vooropgesteld dat deze juist is - baart de fractie van de PvdA zorgen.

Vraag:

1. Geldt deze onbekendheid aangaande de juiste stikstofvergunningen bij veehouders ook onze provincie Noord Holland?
2. Als dat zo is, heeft GS dan cijfers om hoeveel veehouders dit (ongeveer) moet gaan, en waar deze veehouders hun bedrijfsvoering hebben? En heeft deze wetenschap dan nog gevolgen voor een effectieve provinciale aanpak van het stikstofprobleem?
3. In het geval van een ontbrekend overzicht; welke acties zou GS dan willen ondernemen om wél goed overzicht te krijgen in de diverse stikstofvergunningen?

^{*)} Provincies weten van duizenden veehouders niet of ze juiste stikstofvergunning hebben - <https://nos.nl/l/2461801>

Aukelien Jellema
PvdA-nh

Mondelinge vragen voor het Vragenuur PS 6 februari 2023

door fractie SP over het gebruik van Het Twiske

Het Natura 2000 beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske werd in 2021 door SWECO op verzoek van de provincie geëvalueerd. Uit de door SWECO verrichte evaluatie bleek dat er teveel aan recreatie in Het Twiske is. Het advies luidde dan ook dat er minder recreatie in Het Twiske wordt aanbevolen.

Voorts worden er in het nieuwe Natura 2000- beheerplan IVOT ten opzichte van het huidige beheerplan wijzigingen aangebracht, zoals overnachtingen in Het Twiske en een vergunningvrije hondenkennel. De SP is van mening dat deze wijzigingen de natuur zullen schaden en er voor zullen zorgen dat de instandhoudingsdoelen nog verder achterop zullen raken.

Vragen:

- Er werd bij de gemeente Oostzaan een Omgevingsvergunning aangevraagd voor de Camping Twiske Haven. Vind u de Camping Twiske Haven verantwoord nu uit de evaluatie van 2021 blijkt dat er minder recreatie in Het Twiske wordt geadviseerd?
- De gemeente Oostzaan wil nog steeds en opnieuw het festival Lentekabinet in Het Twiske toestaan. De gemeente Landsmeer staat geen grote evenementen in het Landsmeerse stuk Twiske meer toe. Vind u het festival Lentekabinet verantwoord nu uit de evaluatie van 2021 blijkt dat er minder recreatie in Het Twiske wordt geadviseerd?
- Het recreatieschap Twiske-Waterland is financieel gezond. Dit blijkt mede uit de Kadernota 2024, die onlangs aan raden en staten werd voorgelegd. Ook in coronatijd, toen grote evenementen geen doorgang konden vinden, was de financiële positie van Twiske-Waterland gezond. Waarom moeten grote evenementen en de Camping Twiske Haven op het grondgebied van de gemeente Oostzaan doorgaan? Immers, er zijn veel grote evenementen in en in de buurt van Amsterdam en meerdere B&B's en hotels in de buurt van Het Twiske, zodat de recreant ook zonder Camping Twiske Haven en Lentekabinet ruimschoots voorzien wordt in de recreatiebehoefte.
- Uit de Evaluatie Natura 2000 beheerplan Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (2021) van SWECO bleek tevens dat in de afgelopen vijf jaar de instandhoudingsdoelen niet zijn gehaald voor roerdomp, bruine kiekendief, kempfaan, watersnip, visdief, smient, slobbeend en meerkoet. De meervleermuis gaat achteruit en de vegetatie leidt onder stikstof. Bent u met de SP van mening dat voor deze soorten de habitat in Het Twiske verbeterd in plaats van verslechterd dient te worden? Hoe gaat u dit doen, gegeven het toegenomen recreatieve gebruik van dit Natura 2000- gebied en het feit dat overnachtingen in de komende jaren kunnen worden toegestaan en het festival Lentekabinet ook weer door mag gaan?

Mondelinge vragen voor het Vragenuur PS 6 februari 2023

Fractie SP inzake Camping Sandevoerde - Ongeloof alom!!!!!!

Meerdere malen heb ik in de commissies en PS de recreanten van camping Sandevoerde aangehaald, laatst nog in de commissie RWK van 28 november jl. Ik gaf toen aan dat camping Sandevoerde in een gebied ligt dat in 2013 aangemerkt is als aardkundig monument en vroeg ik of je zomaar in aardkundig monument mocht bouwen en graven en wie verantwoordelijk was voor dit soort gebieden. Dhr. Loggen heeft toen aangegeven dat aardkundig monumenten nu onder gebracht zijn bij gemeenten maar dat aardkundige monumenten niet zomaar beschadigd mogen worden en dit dan ook geborgd in het BPL is.

Voor zover bekend zijn er bij de gemeente Zandvoort nog geen vergunningaanvragen etc. ingediend of is er geen natuurtoets uitgevoerd terwijl de camping niet alleen aardkundig monument is maar ook tegen N2000 gebied ligt. Wel zijn er al twee rechtszaken geweest waarin bij de eerste rechtszaak de recreanten in het gelijk zijn gesteld en in de tweede rechtszaak zou er op 21 december jl. een tussenvonnis komen, echter is de rechter die de zaak behandelde niet meer werkzaam bij de rechtbank en is nog niet duidelijk of de tweede zaak overnieuw gedaan moet worden. Marco Deen heeft ondertussen vragen ingediend bij de gemeente Zandvoort waar hij raadslid is.

Tot onze grote verbazing kregen wij afgelopen woensdag 01-02-2023 bericht van de recreanten van Sandevoerde dat Kennemerpark BV gewoon begonnen is met werkzaamheden, er steken allemaal pijpen uit de grond en er ligt in ieder geval al één fundering.

Graag zouden wij van Gedeputeerde Loggen willen weten:

- 1) Is het de normale gang van zaken dat een projectontwikkelaar al gaat bouwen terwijl er nog niet afgeronde rechtszaken zijn, geen vergunningen aangevraagd zijn, een aangetekende brief naar gemeente Zandvoort van de advocaat van de recreanten nog in behandeling is en er nog raadvragen niet beantwoord zijn?
- 2) Wie is er verantwoordelijk voor handhaving van aardkundig monument als gemeente Zandvoort nalatig lijkt te zijn?
- 3) Hoe zit het met de stikstofuitstoot, had er niet eerst een toets uitgevoerd moeten worden om te weten hoeveel er kan en mag worden uitgestoten?
- 4) En misschien nog wel de belangrijkste vraag, waar kunnen de recreanten naartoe nu het lijkt alsof gemeente Zandvoort deze recreanten niet serieus neemt en Kennemerpark BV ook alle regels aan de laars lapt, zelfs niet op een uitspraak wacht van een rechter. Wat is de rol van de provincie hierin en welke rol zou de provincie hierin kunnen spelen om de bouw stil te leggen zolang er nog geen gerechtelijke uitspraak is of vergunningen afgegeven die nodig zijn.

Namens de fractie van de SP, Heidi Bouhler